Pavel V a l t r a kolektiv

UDRŽITELNÝ VÝVOJ SVĚTOVÝCH REGIONŮ?

Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace

AFRIKA A ARABSKÝ POLOOSTROV

vč. Madagaskaru a Maskarén

Živá světová encyklopedie

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONS OF THE WORLD?

Ecological linkages between development of human populations and vegetation

AFRICA AND ARABIAN PENINSULA

incl. Madagascar and Mascaren Islands

Live world Encyclopaedia

Aktualizace 3. 4. 2025

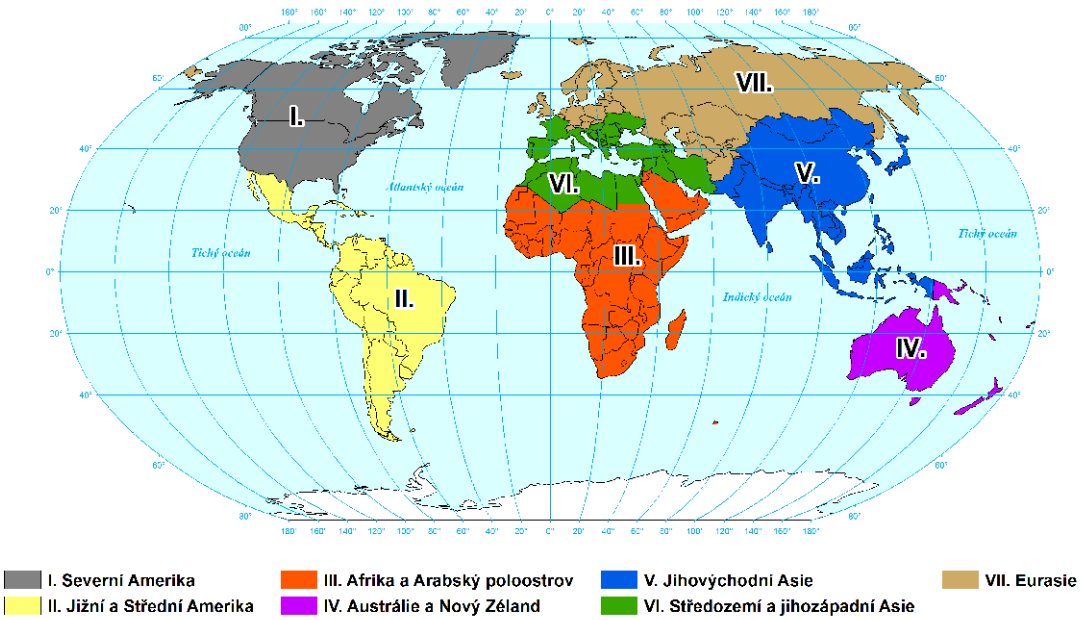

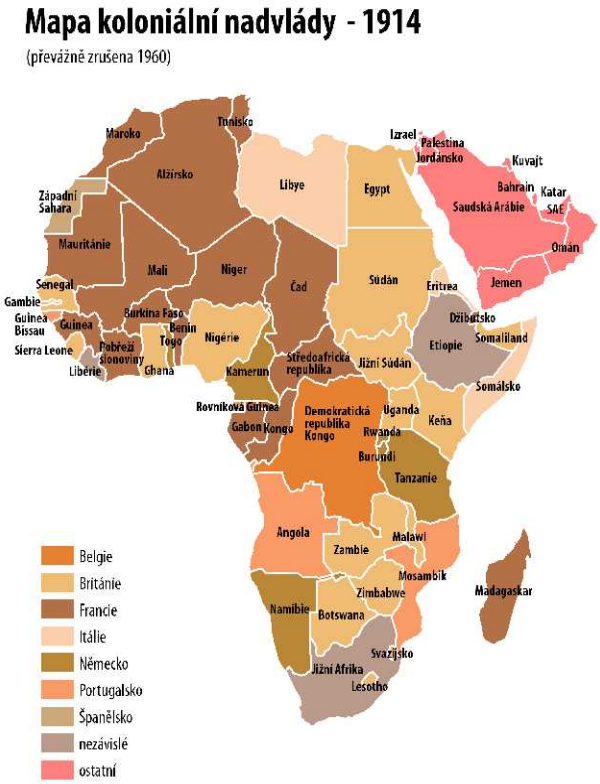

Státy severní Afriky jsou obsaženy i v díle VI - Středozemí

OBSAH / CONTENTS

	str.:
Úvod / Introduction	**4**
A. Ekologické souvislosti / Ecological connections	**12**
A.1. Stav, vývoj a ekologické vazby přírody a lidí / State, evolution and ecological connections between nature and humans	**12**
A.1.1. Biogeografické členění / Biogeographic classification	13
A.1.2. Příroda a původní obyvatelé Afriky a Arábie / Nature and original inhabitants	16
A.1.3. Vlivy neuvážené lidské činnosti, zpouštněni (desertifikace) / Effects of reckless human activities, desertification	43
A.1.4. Klima a klimatické změny / Climate and climate change	56
A.1.5. Biodiverzita, ochrana přírody: ekosystémová asistenční péče versus ideologie bezzásahovosti k „výrobě divočiny“ ve zkulturněných biotopech, spolupráce s přírodou / Biodiversity, nature conservation: ecosystem assistance care versus ideology of non-intervention heading for “production of wilderness” in the cultivated biotopes, cooperation with nature	60
A.2. Situace popisovaných zemí / Described Countries	**66**
A.3. České/Československé stopy v Africe / Czech/Czechoslovac footprints in Africa	**187**
B. Přehled rostlin / Survey Plants	**192**
B.1. Poznámky k seznamu / Comments to Checklist	**192**
B.1.1. Celkový pohled na biodiverzitu, struktura zpracování publikace / General view of biodiversity, structure of the publication treatment	192
B.1.2. Použité zkratky / List of Abbrevitations	195
B.2. Cévnaté rostliny / Tracheophyta	**202**
Výběr literatury / Bibliography	**436**

ÚVOD / INTRODUCTION

Je velmi opovážlivé charakterizovat ekologický vývoj světových regionů a jeho proměny vč. sestavení „lidového“ přehledu květeny světa a dokonce se snažit popisovat trajektorie vývoje přírody ve vazbě na místní i širší ekologické vlivy a měnící se stanovištní a klimatické podmínky. Toto encyklopedické kompendium má umožnit navázání ztracených vazeb na přírodu, která po generace byla zcela přirozenou nezbytností. Současné generace (x, y, z, ...) nejen, že si často nerozumí, ale už vůbec nedokáží vnímat podstatu přírodních proměn, jejich vazby, případně predikci. Na práci se proto podílí názory značného počtu duchovních spolupracovníků. Co říci úvodem ? Údiv nad rychlostí proměn současného globalizovaného světa a obava nad dalším, nepříznivým vývojem. V průběhu posledních 100 let se odehrály zásadní změny bioty a odvozeně bioklimatu Země, takže právem mluvíme o antropocénu, t.j. věku, zásadně ovlivněném lidskou činností. Publikace má proto záměr sledovat dynamický vývoj přírody v celostním a globálním pohledu. Závěry vychází z hodnocení situace jednotlivých zemí a světových regionů.

Úvodem bude vhodné uvést několik historických osobních zkušeností. Pro poznávání světa je potřebné projít co největší území pěšky, proto je nutná dobrá fyzická a zdravotní kondice a dobré trávení, zejména mimo domácí Evropu. Za komunistické minulosti byla většina světa fyzicky i informačně zcela uzavřena mimo „východní“ země (NDR, Polsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Jugoslávie a SSSR), takže k poznání zbývaly jen obrázky z pohlednic a filatelie. Tehdy zdaleka nebyl internet, „západní“ publikace byly nedostupné, ojedinělou možností bylo z periodika Sovětskije knigy (Sovětské knihy) si objednat ruské překlady některých západních publikací. Proto v prvotním poznání bývalo Česko a také Slovensko, kde byla možnost vstřebat úžasnou horskou květenu. Zajímavé byly mapové práce s kolegy na aktualizaci turistických map Krkonoš a vytváření nových map (Mělnicko, Kokořínsko-Liběchovsko a České Středohoří), ustavení místopisné názvoslovné komise, která byla stranicky rozpuštěna (Tramtárie je býv. mokřadní území na soutoku Labe a Vltavy), stejně tak dopadla celostátní organizace ochrany přírody TIS. Později, po jistém uvolnění, bylo možno poznávat chráněná území, botanické zahrady a navštěvovat zahradnické výstavy v Evropě a na povolených trasách tehdejší Sovětský svaz (tak jsem např. s Dr. Čeřovským navštívil některé jejich přírodní rezervace, ze Tbilisi jsem s kamarádem „načerno utekl“ do uzavřených oblastí pouště Gobi či do pohoří Ťan-Šan). Původní soupis květeny světa byl proto nejprve tvořen jako osobní odezva na někdejší situaci, kdy tehdy většina naší planety byla pro běžného obyvatele "východního bloku" fyzicky i informačně zcela nepřístupná. Těžko je dnes možno popsat situaci, kdy jsem hltal zcela ojedinělou, velmi skromnou informaci od botanika doc. Šmardy o "kytičkách" v tehdejší Jugoslávii v časopise Lidé a země. Později pak jsem konečně měl možnost vícekráte prožívat a poznávat bohatou středozemní květenu, nejprve alespoň v Chorvatsku (Plitvická jezera, Paklenica, Velebit, Biokovo, sv. Jura) a pak ve zpřístupněných jedinečných vápencových Julských Alpách ve Slovinsku (v tehdejší Jugoslávii) a následně po celém světě ... Po „něžné revoluci“ došlo při naplánovaných studijních cestách (ze značné části s kolegou z univerzity) k poměrně dobrému poznání jedinečné jv. Asie vč. Číny, dále severní a střední Ameriky, omezeně Afriky, Arábie, Austrálie s Novým Zélandem. V rámci efektivního využívání cest jsem míval zpracovaný nejen itinerář, ale i seznam předpokládaných významných zajímavých míst a rostlin v území.

To vše byla „prehistorie“, současnost nastolila zcela nové problémy. Světově se zvyšují sociální rozdíly a mnohde se vyhrocují jak problémy sociální, tak etnické a náboženské a také ekologické. Vedle prvořadých současných válečných problémů a terorismu (už i v Evropě), zásadní problémy vyvstaly v domácí, resp. evropsky uskutečňované ochraně přírody. Nové přírodovědecké poznatky dokládají, že podoba celosvětově uctívaných tropických deštných amazonských pralesů není pouhým výsledkem „posvátných“ přírodních procesů, ale do značné míry dlouhodobým antropogenním vlivem starých indiánských kultur Mayů před několika staletími (než byli zdecimováni španělskými dobyvateli a zavlečenými chorobami). Jedná se nejen o zachované

mohutné staleté „užitečné“ stromy, které obvykle jako přírodně posvátné programově posilovali a ponechávali jako přírodní zdroje (např.: Ficus, Ceiba, Cedrela, Dipterix, Howea aj.) a také, že jimi vytvořené prosvětlené otevřené plochy a umělé mýtiny významně pozitivně podmínily jak bylinnou flóru, tak faunu savců, ptáků aj. živočichů. V Karibiku často dochází k disturbancím tropických, mnohdy pralesových lesů, vlivem opakovaných hurikánů (Portoriko, Grenada aj.). Díky tomu si pralesní stromy dokázaly vytvořit strategii přežití, např, rozsáhlým vzájemným propletencem kořání různých druhů stromů, z kterého se obnovují (díky tamní rychlé destrukci odumřelé organické hmoty). Řada organizmů však zaniká, nebo se populačně blíží zániku a je obnovována jen díky asistenční lidské pomoci, některé ptačí druhy přelétají na místa se zachovanými potravními možnostmi, přičemž se konstatuje, že i v tomto vegetačně výborném tropickém prostředí, pokud by se velké disturbance opakovaly v intervalu kratším než 50 let, nedokáží se již lesní porosty samovolně obnovit. I přesto, že mangrovy, působící jako vlnolamy a poskytující ochranu mnoha organismům, nebývají závažně poškozeny, dochází v některých případech k jejich nevratnému zániku. Zatím se vědecké analýzy zabývaly převážně vymíráním některých ohrožených druhů a skupin zvířat, např. ptáků, mořských želv, velkých savců aj. Zpráva State of the World´s Plats / Stav rostlin ve světě z roku 2016 je první svého druhu. Pracovalo na ní více než 80 vědců, zejména z Královské botanické zahrady Kew (u Londýna). Ta konstatuje, že více než pětině současných druhů ve světě hrozí vyhubení a zánik. Je to v důsledku výrazných změn zemského povrchu, způsobených především (zemědělskou) kultivací, urbanizací, chorobami a částečně i klimatickými změnami. Toto „mapování“ se má každý rok obnovovat aby se umožnilo sledovat vývoj rostlin ve světě**. Vzhledem ke stresovým faktorům, nedochází u disturbuovaných lesních biomů bez ekosystémového asistenčního managementu, tj. koncepční lidské pomoci (vycházející poznání a uplatnění ekologických vazeb a zákonitostí), k jejich žádoucí obnově, ale vzniku jejich evolučních pohrobků: macchie a garrigue, finbos a renosterveld, chaparral, cerrado a matorral, brigalow scrub.** Život začal v mořích na bakteriální úrovni - tam může bezzásahovými přírodními procesy také skončit - pro nevěřící stačí smutný pohled na blízké Mrtvé moře. **Ve středozemní Evropě po likvidaci někdejších stálozelených lesů z dubů, vavřínů, cedrů či borovic** (např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii, středomořských ostrovech - Sicílii, Korfu a dalších) došlo v lepším případě ke vzniku trnitých křovinatých porostů macchií a garrigue, v horších ke zpolopouštnění až zpouštnění a současně k fatálnímu **zhoršení hydrické situace a nepříznivým změnám stanovištních biotických i mezoklimatických podmínek**. Přitom ČR se klimaticky rychle přibližuje mediteránním podmínkám. Po opuštění obhospodařování někdejších koloniálních plantáží - před více než půl stoletím - jak v Asii (Cejlon / Srí Lanka, Barma / Myanmare aj.), tak na Kubě aj., nedošlo tam k návratu „původní hodnotné“ přírody. Došlo však ke „zdivočení“ přírody degradovanými porosty, zejména nálety expanzivních a invazních rostlinných taxonů (např. akácií, Mudaru / Calotropis aj.), ale i nebezpečnými patogeny. K návratu žádoucí přírody nedošlo po likvidaci lesa např. na Velikonočním ostrově, Islandu či Haiti, kde v reálu můžeme studovat bezzásahové přírodní procesy, Tam nedochází k obnově původní přírody, což je možno porovnat s vedlejší Dominikánskou republikou na stejném ostrově. Pouze díky osvíceným jedincům je možno v některých odlesněných územích sledovat cílevědomou výsadbu žádoucích původních stromů, např. cedrů na Krétě (ne však díky současným úředníkům EU). Krásné letité stromy zůstávají pouze mementem pozitivní racionální lidské činnosti, např. v parcích a ojedinělých lokalitách. Celosvětově nejvýznamnější území přírodních hodnot jsou vymezovány jako **Biosférické rezervace UNESCO** v rámci mezinárodního programu Člověk a biosféra / Man and the Biosphere jejichž ochrana spočívá v harmonickém, vyváženém soužití a spolupráci obyvatel s přírodou k zachování jejich hodnot. Základní problém v ČR je zřejmě v neochotě spolupracovat s přírodou, ale i s běžnými obyvateli, proto u nás jsou BR UNESCO pouhou nálepkou a MŽP ČR je ani nevede v rejstříku AOPK. Požadavkem EU je vymezovaní **Evropsky významných lokalit (EVL)** tzv. soustavy Natura 2000 k zachování biodiverzity, tj. vymezených biotopů / habitatů a vybraných druhů. V konkrétním uskutečňování ochrany přírody ČR je uplatňovaná rigidní ochrana

při uzavírání chráněných území před turisty (zástupným důvodem ochrany tetřeva který zde spokojeně žil spolu s tisícovkami obyvatel), vytěsňování obyvatel (jejichž sídla vč. pastevních objektů jsou nežádoucí) s cílem „výroby divočiny“, přičemž výsledkem je zařazení Šumavy na Red list IUCN. Publikace vznikla i k osvětě před vznikající ekologickou katastrofou nezodpovědným hazardem přehlížení světového rozšiřování pouští a polopouští, ale i domácím nezodpovědným hazardem ideologie bezzásahové výroby „divočiny“ v kolonizovaném kulturním území ochranou krizových přírodních procesů oproti ekosystémovému asistenčnímu managementu. Tomu napomáhají i současná media, která vytvářejí virtuální svět a současně propagují ideologii bezzásahovosti. Ideologové výroby divočiny požadují kolonizovaná, civilizačně zkulturněná („odpřírodněná“) území odcivilizovat a postupně přenechat území přírodním procesům. Takto „vyrobená divočina“ při rozsáhlých a rychlých proměnách je pouze virtuální, přičemž v ní dochází k fatální ekologické degradaci a nestabilitě, zejména biologické diverzity a vodohospodářských funkcí. Tato nezodpovědná „moderní ideologie suché revoluce“ nereflektuje negativní přírodní změny a vzrůstající stresové faktory v civilizačně pozměněných územích, prosazujíc heslo „příroda si sama pomůže“, což nám přivodilo kůrovcovou apokalypsu smrkových porostů. Švýcarsku, s jedinečnou přírodou, stačí jediný národní park a citlivý vztah obyvatel, další nechtějí. Vnucování bezzásahového navrácení dlouhodobě zkulturněných biotopů přírodními procesy přírodě dochází nejen na Šumavě, ale i na Slovensku a dalších zemích Evropy je zcela zcestnou slepou větví. Naše humidní území přechází vnucovaným bezzásahovým rozpadem lesa (větrnou a kůrovcovou disturbancí) v aridizovanou subxerotermní lesostep s trendem přibližujícím se polopouštním areálům. Při opuštěni extenzivního obhospodařování sekundárních travních porostů – pastvy a kosení, dochází k výraznému ochuzení biodiverzity, což ještě umocňuje sukcesní zalesňování bezlesí, takže dnešní nechráněná území se stávají cennější než rigidně chráněné plochy, kde postupně nebude co chránit (Šumava oproti Pošumaví). Po předchozích dvou zločinných ideologiích „civilizačního“ fašismu a komunistického „kolektivismu“ (vč. Lysenkovsko-Lepešinské ideologie a zamítání genetiky) jsou naši obyvatelé nuceni potýkat se s další ideologií – „anticivilizačního naturismu / hlubinné ekologie“ k výrobě „divočiny“ bezzásahovou ochranou krizových přírodních procesů - povodně, požáry, sucha, vichřice, eroze, epidemie chorob a škůdců. Na Šumavě byla většina pralesových torz, s nevyčíslitelnou genetickou hodnotou, zlikvidována záměrným rozšíření, kůrovcové kalamity pro výrobu "pralesové divočiny" bezzásahovýmipřírodními procesy (orkány, tornáda, povodně. sucha, požáry, epidemie chorob s kůdců). V důsledku naoktrojované bezzásahové kůrovcové disturbance došlo po rozpadu hřebenových smrčin v délce 60 km na ploše cca 30 000 ha k urychlenému vysychání a fatálnímu omezení živých retenčních rašelinišť a pramenišť, zhoršení všech ekosystémových služeb - vodní režim, ukládání „C“, mezoklima, biodiverzita, přičemž základní škody již jdou do bilionů Kč. Většina ideologických vědců jakoby zapomněla základní východiska biochemických procesů - oxygenní fotosyntetická asimilace $6\ CO_2 + 12\ H_2O = C_6H_{12}O_6$,ale i biofyzikálních principů - transpirace, evapotranspirace, intercepce, albedo, symbiosa a další. Bez respektování ekologických principů a zákonitostí a jejich vědoucího využívání dochází nejen k rozsáhlým škodám, ale zejména k degradaci až genocidě biotopové, a výhledově i biomové - přechodu k aridním stepním, polopouštním a pouštním biomům. Jednoúčelová novela zák. o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. revolučně požadující bezzásahovost / ochranu přírodních procesů, má pouze přikrýt nezodpovědně vzniklé zločiny vyhlášením bezzásahovosti na většině ploch národních parků. Šumava se dnes stává lidsky a přírodně vybydleným územím, s dlouhodobě nepříznivou perspektivou. Tam kde byl záměrně zničen les, obecně nastupuje postupně aridizující lesostep, následně step a výhledově polopoušť. Zde kupodivu ideologové výroby divočiny nepovažují za nutné vycházet z principu předběžné opatrnosti, ochrany dochovaných hodnot, vědecky podložených údajů, z posouzení vlivu na životní prostředí (RIA, SEA a EIA), ale požadují ekologický hazard, jehož dopady se již fatálně projevují. MŽP ČR si legislativně vyhradilo vrchní dozor nad lesy, došlo však genocidě smrkových lesů, legislativně si vymezilo bezzásahovost

v národních parcích, došlo však ke genocidě květeny Šumavy ale i jejich chráněných habitatů / biotopů. Podobně jako v politické sféře dochází dnes i v odborné oblasti k sofistikované mediální propagandě výroby divočiny pomocí mlžení, polopravd, vnucovanou reklamou, ale i korumpováním či zastrašováním a dokonce i existenčními postihy. Placené Hnutí DUHA mediálně dlouhodobě programově zneklidňuje společnost fabulacemi a nepravdivými tvrzeními. Zločinná ideologie vedená kariérními ideology nepřipouští oponenturu, z významných postů odstranila "jinověrce", vytěsňuje obyvatele i návštěvníky ze Šumavy. Česko-slovenský nejvyšší úředník v EU L. Míko sledoval výrobu divočiny ve východních zemích EU, rozdával školám výchovný film o výrobě divočiny, absolventka JčU žádající o práci na otázku co se Šumavou sděluje: „je třeba aby všechno uschlo a vznikl přírodní les, ale bude to těžké“. Napomáhání bezzásahovému působení přírodních živlů vč. rozšiřování kůrovce ke vzniku „přírodní divočiny“ při níž dochází k holocaustu našich lesů je možno označit za **„zelenou revoluci“,** připomínající „kulturní revoluci“ Maova „Velkého skoku, při níž zemřely miliony lidí a došlo k rozsáhlé likvidaci kulturních hodnot, avšak ta netrvala ani 5 let. Příbuznou ideologií je rastafariánství náboženské sekty vzniklé na Jamaice, která požaduje pouze přírodní procesy a bezzásahovost (její představitel a zakladatel rockové hudby reggae Bob Marley, protože neschvaloval zásahy do lidského těla zemřel ve věku 36 let). Ideologický fundamentalismus bezzásahovosti ve zkulturněné krajině vzhledem ke globálním změnám a narůstajícím stresovým podmínkám přispívá k degradačním procesům odlesnění – deforestraci, vysušování - aridizaci, odpřírodnění – denaturaci a zpouštnění – dezertifikaci. Bez ekosystémového asistenčního managementu / řízené sukcese dnes vznikají pouze pohrobci lesních biomů a degradovaná společenstva, ale ne druhově, věkově a prostorově různorodý „přírodní“ les či jiné ekologicky hodnotné společenstvo plnící žádoucí ekosystémové služby. Pokud byla dlouhodobá přírodní skladba lesních biotopů významně antropogenně pozměněna, není samovolnými přírodními procesy již možný návrat bez lidské ekosystémové asistence.

V předkládané zkomprimované analýze vegetace světa, ve vazbě na obyvatelstvo, se sledují vedle rámcové charakteristiky jednotlivých zemí jejich vegetační charakteristiky / druhové bohatství biotopů a rostlin: původní, introdukované a zavlečené, ale i problematika expanze a invaze, či jejich využívání jako potravin, krmných plodin, okrasně a léčivě, ale také problematika vzrůstajících stresových faktorů klimatických změn a ekologického vývoje bioty a ekologická ohrožení. Závěrem prosba: nevěřte ideologickým slibům či mediální propagandě, věřte jen ověřené realitě. Celá publikace je rozčleněna do následujících dílů:I - Severní Amerika II - Jižní a střední Amerika, III - Afrika a Arabský poloostrov, IV - Austrálie, Nový Zéland a Oceánie, V - Jihovýchodní Asie, VI - Středozemí a jz. Asie, VII - Eurasie, VIII - Globální situace, IX - Závěry. Geopolitická situace umožňovala občanům České republiky od r. 1990 obdivovat a poznávat bohatství přírody většiny území světa, kromě dlouhodobě neklidných území. K tomu by měl pomoci i následující přehled stavu světových regionů. Od 11. září 2001 docházelo k teroristickým útokům, od roku 2015 se lidské vlny z ekologicky a válečně rozvrácených území začínají valit do Evropské unie, USA a Kanady či Austrálie, od r. 2020 dochází k hrozbě Covidu a dále i Putinovského Ruska, takže svět se stává stále nebezpečnější.

Pavel V a l t r

Pozdrav autorů „Botanického slovníku“

Sešli jsme se s doc. dr. Zeleným a dr. Skalickou, abychom probrali Vaši nabídku; Vaše důvěra nás velmi potěšila. Jenomže pak jsme si uvědomili svůj věk i to, že před každým z nás je ještě několik "životních nedodělků", jimž chceme věnovat závěr svého aktivního botanického života, a tak si již na publikace Vámi navrženého typu netroufáme. Věříme, že nás omluvíte a pochopíte. Vašemu dílu a úsilí přejeme jen a jen úspěch. Věříme, že bude dobře přijato i veřejností.

Za kolektiv "slovníkářů" Václav Větvička

Velké poděkování patří obětavým spolupracovníkům (faktografickým i myšlenkovým):

Karel Anderle, Ing. obecná ochrana přírody
Růžena Anderlová, RNDr., obecná přírodovědecká problematika
Denisa Blažková, RNDr.,CSc, ekologie luk
Antonín Buček, Doc.,Ing.,CSc., lesní a vegetační stupně a jejich proměny
Václav Cílek, RNDr.,CSc, globální vazby biosféry
Jan Čermák. Prof,, Ing.,CSc., výzkum severských lesů (Kanada, Sibiř aj.), biotopová pumpa
Jan Čeřovský, RNDr.,CSc., světový pohled na ochranu přírody ČR a IUCN
Karel Čížek, Mgr., botanická problematika Klatovska
Ivan Dejmal, Ing., býv, ministr životního prostředí, udržitelný vývoj přírody
Zdeněk Doležal, výtvarník a entomolog, zastoupení hmyzu je zásadním ukazatelem hodnot bezlesí
Josef Dostál, Prof.,RNDr.,DrSc., floristické poznávání území
Karel Drhovský, Ing., památkové areály a úpravy krajiny
Petr Herynek, Ing., pěstování okrasných rostlin, výstavy přírodnin, bonsaje
Jiří Hofman, Dr.,Ing., rozvoj Číny, „Indočíny“, Japonska a přírodní zdroje
Radovan Holub, PhDr., publicista, vazby na Bavorsko a Evropskou unii
Jaroslav Horký, Doc.,Ing.,CSc., krajina pro lidi
Václav Hurych, Ing,CSc., základy dendrologie a tvorby krajiny
Jiří Hůlka, Bc., býv. předseda Svazu šumav. obcí a starosta Města, sociální a ekonomický potenciál
Jan Jeník, Prof.,,Ing, CSc., dr.h.c., evoluční botanik, výzkum tropických pralesů, MAB UNESCO
Jiří Ježek, Doc., RNDr.,PhD., sociální geograf, regionální rozvoj a přírodní základna
Tomáš Jirsa, Ing.,MBA, senátor a starosta města, lidé a NP Šumava
Miloš Juha, Ing.,PhD, lesník, udržitelné lesnictví Šumavy
Emil Kintzl, předseda z..s. Otevřená Šumava, historie a lidé Šumavy
Petr Klásek, starosta, zajištění udržitelného života v Pošumaví
Martin Klewar, Ing., lesník, disturbance lesních porostů, kůrovec, obnova validních lesů
Milan Kőrner, Ing. arch.,CSc., urbanistický rozvoj, udržitelná krajina. urbanistické koncepce ČR
Petr Kovářík, Ing., grafické vyhodnocování krajiny
Vladimír Krečmer, Ing. CSc., environmentalista, legislativa a funkce lesa
Otakar Kuča, Doc.,Ing.arch.,PhD, krajina pro lidi
Stanislav Kučera, RNDr., postup zpřírodňování vyhlášeného NP Šumava
Tomáš Kučera, RNDr., PhD,. přístup ke krajině, mapování biotopů
Petr Lepeška, Mgr.,Ing., území systém ekologické stability a zelená infrastruktura
Vladimír Mackovič, Ing., tvorba krajiny, krajinná problematika
Jiří Mánek, Mgr., MBA, býv. ředitel NP Šumava, koncepce národního parku
Jana Marečková, JUDr., legislativní problematika pchrany hodnot přírody
Jitka Marková, MUDr., imunolog, vliv lesů na lidské zdraví
Petr Martan, poradce v lesnictví, ředitel o.p.s. Komunity pro duchovní rozvoj, historie a vývoj lesů
Miroslav Martiš, Doc., RNDr., CSc., ekologická problematika Evropy
Pavel Mařík, Ing.arch., turistické trasy, rozhledny a stavební objekty Šumavy
Josef Matoušek, Doc. Ing., CSc., bioklimatologie a význam lesa pro zdraví lidí
Václav Mazín, Ing., CSc., pedolog, udržitelné zemědělství a retence vody
Michal Mergl, Doc. RNDr., CSc, geologické hodnoty západních Čech
Igor Míchal, Ing., CSc., udržitelný vývoj a ekologické koncepce Česka
Miloslav Michalec, Ing.arch., urbanistická problematika Západních Čech
Radomír Mrkva, Prof. Ing., CSc., ochrana lesa
Bohumil Němec, akademik, Prof., PhDr., RNDr.h.c., největší příklad vědecké solidnosti, pracovitosti a trvalé vazby na reálný život
Petr Nožička, Ing. historie českých lesů, tetřev na Plzeňsku

František Nykles, Ing., býv. předseda Svazu šumavských obcí, vývoj Šumavy a postoj obcí
Vilém Podrázský, Prof. Ing., CSc., závěry výzkumu na Šumavě
Jan Pokorný, Doc. RNDr., CSc., tepelná a vodní bilance krajiny, výzkum v Keni a ČR
Jiří Rohlík, Ing., turismus Česka, značkování, mapy KČT
Jiří Řeháček, dr.h.c., Ing. arch., sociální problematika jižních Čech
Martin Říha, Ing.arch., býv. náměstek ministra životního prostředí, vývoj společnosti a přírody
Vladimír Říha, Ing., lesník, společnost a les
Alena Salašová, Doc. Ing., PhD, krajinářská architekta, ochrana krajiny a jejich rázu
Antonín Schubert, Ing., býv. předseda Svazu šumavských obcí, obyvatelé a přírodní prostředí
Karel Simon, Ing., ochrana hodnot přírody a škody na nich, bezzásahovost a kůrovec
Petr Smutný, Ing., býv. senátor a radní PK, vodní hospodářství, zájmy Západních Čech
Jaromír Sofron, RNDr., květena západních Čech
Jan Stráský, PhDr., býv. předseda vlády, ministr, předseda KČT, ředitel NP Šumava, příroda a lidé
Antonín Marián Svoboda, Ing., CSc., dendrolog, introdukce dřevin do Československa
Žaneta Šišková, Ing., DiS, vedoucí Botanické zahrady při VOŠ a SZeŠ Tábor, květena Středozemí
Jaroslav Šonka, Doc. Ing., CSc., hydrolog, Šumava a vodohospodářská situace Čech
Drahoslav Šonský, Ing., CSc., současné zahrady
Jiří Štich, Ing., předseda o.s. Šumava 21, udržitelné lesní hospodářství
Jan Štrobl, Ing., lesní hospodářství v Česku a Severní Americe
Jarmila Štrupl, česká zahradnice v Austrálii, tamní ekologická situace, květena
František Talián, JUDr., turismus na Šumavě
Václav Treml, RNDr., urbanismus Šumavy
Radka Trylčová, Mgr., životní prostředí západních Čech
Martin Tunka, Ing.arch., CSc., býv. náměstek ministra ž.p., udržitelný urbanistický vývoj
Josef Ťoupal, Ing., citlivé ekologické hospodaření k zachování udržitelných krajinných systémů
Karel Uzel, Mgr. problematika Brd
Stanislav Vacek, Prof. RNDr., DrSc., ekosystémový management chráněných území
Vladimír Valenta, Ing., CSc., ekolog a lesník, poradce ministra, klimatická změna a lesy
Viktor Valtr, RNDr., CSc., geofyzik, výzkum Súdán, Indie, Kuba
Viktor Valtr, jun., Mgr., geofyzik, výzkum Mongolsko, Etiopie, Wales
Jana Valtrová, Mgr., PhD., studium religiozních misií
Josef Vavroušek, Doc. Ing., systémová ochrana přírody, býv. ministr ž.p. ČSR
Josef Velek, Ing., elektroinženýr, který se stal investigativním reportérem ochrany přírody
Václav Větvička, RNDr., světová botanika
Jaroslav Vetýška, Ing., reálná spolupráce s přírodou
Ivo Vicena, Ing., CSc., problematika obnovy lesa po disturbancích
Jozef Vojtek, Mgr., ekolog, býv. pracovník vlády SR, příroda Slovenska a její ochrana
Ivan Vorel, Doc. Ing.arch., CSc., krajina pro lidi
Josef Vovesný, Ing. býv. předseda Svazu vlastníků soukromých lesů, problematika zachování lesů
Bohdan Wágner, Prof. Ing., CSc., světová krajinotvorba
Jan Zahradník, RNDr., CSc., poslanec, býv. hejtman, problematika ochrany hodnot Šumavy

Dovětek úvodu za pandemie koronaviru

Závěrečná publikace byla zpracována v roce 2020, v době kdy začíná nová etapa světa - od a po koronaviru Covid 19. Publikace (která po pěti letech má rozsah přes 7000 stran) má za cíl pomoci rozsáhle narušené přírodě i lidem planety Země, chtějícím ji pomoci. Její potřebu dokládá návštěvnost webových stránek, kde je publikace volně k dispozici, lidmi z celého světa (do konce roku 2020 téměř 30 000 návštěv). Analytická publikace sleduje všechny země světa, přičemž zásadní hodnocení vyplývá z popisu vegetačních charakteristik a ekologických ohrožení

jednotlivých zemí, ale i ze sledování charakteristik tamních jednotlivých vegetačních taxonů (původnost / autochtonnost, validita a konkurenceschopnost, invazivnost i specifických charakteristik a požadavků: archeofyt, neofyt, introdukce, naturalizace, domestikace, reliktnost, xerofytnost atd). **Závěrem globální analýzy je možno spolehlivě uvést základní podmíněné vazby: dostatečný vegetační pokryv, zejména lesních ekosystémů, je podmínkou nezvyšování teplot, nevzrůstání aridizace a udržení příznivého vodního režimu území. Potvrzuje se základní znalostní axiom našich prapředků: strom je základní ekologicky stabilizační a ekoklimatická jednotka.** Urbanistickou a průmyslovou homogenizací území, včetně zblokování orných půd a rozšiřování pastvin na úkor lesů, došlo ke zrušení tzv. malých koloběhů vody, látek a energií. Dnes převládly tzv. "velké koloběhy" s jejich nepříznivými dopady, došlo k rozvrácení klimatu planety Země a to vše podle biofyzikálních a biochemických zákonitostí. Možno říci, že svádění veškerých nepříznivých změn na nárůst produkce CO_2 aj. tzv. skleníkových plynů, je spekulativní, neboť nevychází z komplexního hodnocení celé biosféry s.l., tj. nejen bioty, ale i hydrosféry a pedosféry. Pochopitelně pro světové oligarchy je mediálně uváděný výklad příznivější, neboť se aktivně podílí na rozsáhlých nepříznivých přeměnách povrchu Země. V jednotlivých zemích je možno vysledovat postup deforestace, aridizace, denaturace a desertifikace vyvolané lidskou činností. Naoktrojování populistické bezzásahové výroby "divočiny" v České republice kariérními ideology nepříznivou situaci nezlepšuje, ale fatálně zhoršuje, neboť jejich předpoklad: "příroda si sama nejlépe pomůže", nefunguje v rozvrácených, aridizovaných biotopech.
To dokládá i uvedená publikace, např. v oblasti Středozemí (ke byly ve středověku pro stavbu lodí a budov zlikvidovány rozsáhlé plochy původních, zejména cedrových, ale i dubových lesů, které posléze nahradily křovité porosty macchií, případně garrigue. Na nejmenším kontinentě Austrálii je možno dlouhodobě sledovat vzrůstající nepříznivý vliv člověka, zejména odlesňováním pro pastviny, těžbu cenných dřevin či pro plochy těžby nerostných surovin, ale i vytlačování konkurenčně slabých druhů eukalyptovými porosty. Suchu odolný eukalyptus byl ale introdukován k záchraně vegetace např. do Jižní Ameriky a jinam, kde však situaci fatálně zhoršuje. Podobně je tomu při sledování lidské činnosti např. v Karibiku na Haiti v porovnání s Dominikánskou republikou na stejném ostrově či na Kubě, i na Velikonočním ostrově / Rapa Nui ... Nejohroženější jsou tropická území, kde dochází k rychlému rozšiřování pouští, např. Sahel, což je důvodem ke vzrůstající "klimatické" migraci.
V přerodu je vývoj taxonomické klasifikace rostlinných druhů, upřesňuje se a rozšiřuje popis vegetačních druhů, rychle se mění situace v jednotlivých zemích a v celém světě. Proto se jeví jako potřebné udržovat toto sdílené poznání v dynamickém a zkvalitňujícím popisu, ale i postupně vydávat jednotlivé díly a jejich aktualizace, přičemž část věnovanou rostlinným druhům je možno poskytovat na CD.
V České republice MŽP prioritně sleduje populistické dotace na kotlíky, na nádoby na dešťovku či zateplení. ne však hlavní znečištění. Evropskou unií byla pro východní země v kulturních územích naordinována bezzásahová výroba "pralesové divočiny" (L. Miko, ředitel odboru ochrany přírodních zdrojů a biodiverzity EK, Nadace partnerství, Ekofilm, Eisenašská konference) a politicky prosadil (R. Brabec) proti mitigačnímu ekosystémovému managementu (S. Vacek). Jen ojediněle se na Šumavě zachovaly autochtonní biotopy horských smrčin (nad 1300 m n.m.), kde přírodními procesy je možno evolučně pokračovat (karová Jezerní stěna nad Plešným jezerem pod Plechým, Trojmezná). Díky ideologicky chráněné bezzásahové kůrovcové množárně na Šumavě došlo k apokalypse smrkových lesů Česka (z módy se stala doktrína, z doktríny zločinná ideologie).
Holistický / celostní pohled na konkrétní řešení prohlubujících se ekologických problémů u nás a ve světě ale chybí ! Pro pokračování v této rozsáhlé činnosti, včetně uplatňování analyzovaných potřeb, uvítáme spolupracovníky, jimž předem děkujeme.

Pavel Valtr

Věnování

Tento africký díl věnuji vědci světového formátu Janu JENÍKOVI (6.1.1929 - 13.2.2022), Prof. RNDr. Ing. CSc. dr.h.c. Významný evoluční geobotanik (vývoj lesních ekosystémů) a ekolog, přednášel kromě Přírodovědecké fakulty UK na řadě zahraničních univerzit - Akkra (Ghana), Dar es Salaam (Tanzanie), Kábul (Afghánistán). Věnoval se také výzkumu afrických tropických lesů, savan a mangrovů (v r. 1967 byl na Kilimandžáru).

Formuloval teorii anemo-orografických systémů ověřenou na našich Krkonoších (publikace Alpinská vegetace Krkonoš, Kralického Sněžníku a Hrubého Jeseníku), podílel se na konceptu naší arkto-alpínské tundry, založil vědecký sborník Opera Corcontica - Krkonošské práce a stál u zrodu vědeckého periodika Silva Gabreta, soustřeďujícího poznatky výzkumu Šumavy (rodák z Klatovska). Po roce 1958 domácí politická „normalizace"“ mu znemožnila pedagogické působení na UK, proto přešel do Botanického ústavu v Třeboni. a věnoval se problematice lesů v zahraničí (Kapitoly ze života v tropech uvedl v biologickém časopisu Živa). Spolu s J. Čeřovským prosadili na konferenci UNESCO mezivládní program Man and Biosphere (čestný předseda a předseda českého výboru) navrhující program a vymezení světových Biosférických rezervací UNESCO. V Česku bylo do nich na jeho popud zařazeno pět území, avšak BR Šumava, vyhlášená před NP Šumava, nebyla u nás oficiálně evidována a doposud není reflektována. Po roce 1989 se prof. Jeník vrátil na UK, ale pro své názory, celosvětově reálně ověřené, nesouhlasící s bezzásahovostí v kulturním území, došlo k jeho dílčí inkriminaci.

Spolupracoval se z.s. Hnutí Život, kde má svůj blok Celistvost a rozmanitost Šumavy. Specifičnost Šumavy charakterizoval jako pohraniční území (Česko, Bavorsko, Horní Rakousko) uprostřed hustě osídlené Evropy (mezi Podunajím a Českou kotlinou) - Silva Gabreta,které bylo vzhledem k jejímu zalesnění nadneseně označováno jako "zelená střecha Evropy". Základní vlastnosti středohorské Šumavy vyplývají z polohy v hercynské střední Evropě (na jižní hranici Českého masivu) a z temperátně a suboceanicky laděného podnebí na rozvodí Severního a Černého moře. Struktury zdejších ekosystémů vznikly až po skončení poslední doby ledové. Středověké osídlení se rozšířilo zejména po třicetileté válce. Návazně došlo k přeměně listnatých a smíšených lesů na smrkové v 18. století při rozvoji sklářského a dřevařského průmyslu. Na Šumavě na konci 20. století nikde nebyla divočina, jen fragmenty přírodě blízkých ekosystémů, nejcennější byla rašeliniště a ekosystémy na zrašelinělé půdě (blatka až 300-leté) a torza ledovcových jezírek. Došlo zde ke vzniku klimaxových horských smrčin a velmi cenným ekosystémům sekundárního bezlesí, podmíněným pastvou dobytka nebo kosením. Současná civilizační determinace je dána centrální geopolitickou polohou cca 150 km mezi Mnichovem, Prahou a Vídní. Základním postulátem udržitelného vývoje je udržení vyváženého poměru mezi prvky přírodními a kulturními (civilizačními). Evoluční guru lesů prof. J. Jeník prohlašuje: Program udržitelného vývoje celistvé Šumavy je zvláště závažným problémem přírodovědeckým, společensko-hospodářským a politickým. Nutná je aktivní péče o celou krajinu, ne pasivní ochrana náhodně vybraných struktur a procesů čisté přírody. Přestože je lýkožrout smrkový přirozenou složkou pralesových lesních ekosystémů, nelze uvažovat o jeho nekontrolovaném působení na vrcholcích šumavských hor v sousedství smrkových plantáží. Současná snížená životaschopnost a obranyschopnost smrků usnadňuje kůrovcům nálet, žír a rozmnožování. Ohrožené lesní porosty Šumavy nelze ponechat bez aktivní podpory, žádoucí je přírodě blízké pěstování lesa a promyšlená reintrodukce vytlačených druhů, zejména buku, jedle a ušlechtilých listnáčů - klen aj. Jeho prezentace k Šumavě: Živý a mrtvý les je na webu p.valtr.

Jeho činnost vycházela z fenomenálních znalostí biomů od tundry po tropický deštný les, mnohdy podpořených vlastním terénním výzkumem, holistického vnímání fungování ekosystémů (schopnosti utřídit současné znalosti určité problematiky bez ohledu na jejich rozsah a snést je do jediné myšlenky). Vynikal neotřelými nápady, dnes bychom řekli myšlenkovými inovacemi, a také uměním vyjádřit složitost, často umocněnou neurčitostí, naprosto jednoduchým a veskrze srozumitelným způsobem.

A. EKOLOGICKÉ SOUVISLOSTI / ECOLOGAL CONNECTIONS

A.1. STAV, VÝVOJ A EKOLOGICKÉ VAZBY PŘÍRODY A LIDÍ / STATE, EVOLUTION AND ECOLOGICAL CONNECTIONS BETWEEN NATURE AND HUMANS

Prudký nárůst především africké populace, který koncem 21. století tam má činit 3 miliardy, znamená nutnost zečtyřnásobit produkci tamního zemědělství. Před těmito důsledky varuje Bill Gates (v britském deníku The Guardian v IX/2018), přičemž je skličující, že stabilita Afriky má obrovský vliv na celý svět. Zodpovědnost připisuje nejen Západu, ale i africkým politikům, kteří místo řešení zásadních otázek, např. zdravotnictví, se uchylují k tématům náboženství a etnicity. Gatesova nadace (do níž přispívá i miliardář W. Buffet) z poloviny směřuje právě do Afriky.

Neklidná Afrika o rozloze 30 mil. km^2 zaujímá 20 % zemské souše, přičemž ač je nejbohatší na nerostné suroviny je nejchudším kontinentem. Afrika je nejteplejším kontinentem, protože skoro celá leží v tropech mezi obratníky Raka a Kozoroha. V 55 afrických státech žije více než 1 mld obyvatel (cca 15 % světové populace), kterou sužují tropické nemoci (malárie) a HIV / AIDS.
Zásadní vývojové predispozice tvoří rychle narůstající pouště, zejména Sahara a výhledově Sahel. Ekologicky významné jsou zejména rychle ubývající tropické deštné pralesy, řeky Nil, Kongo, Niger, Zambezi (s Viktoriiny vodopády a obrovskou přehradní nádrží Kariba), Limpopo, Oranje a Velká africká jezera kolem Velké příkopové propadliny: Viktoriino, Albertovo, Edwardovo a Kyoga v povodí Nilu, dále Kivu a Tanganika v povodí Konga a Malawi v povodí Zambezi a také rychle vysychající jezero Čad ve střední Africe (v r. 1960 více než 26 tis. km^2 na současně cca 1 km^2). Přibližně asi třetinu území tvoří bezodtoké oblasti, např. Sahara, území Okavango, či solné pánve Etosha, Makgadikgadi vč. sopečný kráter Dallol v s. Etiopii. Specifičností jsou vulkanická území nebo záplavová pánev Kwai.

Proměny vegetace (Zdeněk Kliment)

Charakteristickými rostlinnými formacemi Afriky jsou především savany. Zaujímají asi 40% plochy, podobně jako další nejrozšířenější biom pouští. Významný je výskyt tropických deštných pralesů v povodí Konga (asi 7% plochy Afriky). Rozložení vegetačních pásů se měnilo v závislosti na klimatických podmínkách. Pro chladná období pleistocénu byla prokázána například opakovaná expanze pouštních oblastí na úkor dnešních savan a deštných pralesů. Důkazem jsou četné fosilní duny v lesní zóně západní Afriky a v Nigérii. Na změnách struktury vegetace se stále více projevuje lidská společnost zejména v souvislosti se zemědělstvím, pastevectvím a těžbou dřeva. Současnými hlavními diskutovanými problémy Afriky jsou odlesňování, desertifikace a eroze půdy. Lesní plochy dnes zaujímají asi třetinu z potenciálně možného zalesnění kontinentu. Podle některých názorů jsou africké savany považovány za druhotná společenstva vytvořená a podporovaná člověkem. Není sporu o tom, že takové aktivity jako odlesňování, vypalování, spásání za dlouhou dobu existence lidské populace v Africe mohly přispět k výraznému rozšíření savan. Podle odhadů FAO (1993) činí úbytek tropických lesů v Africe v

současnosti ročně 4 milióny ha, z toho 1,6 miliónu ha připadá na samotný deštný prales (doprovodný obrázek na konci textu). Vymezení jednotlivých kategorií lesa je problematické a proto se výsledky mnohdy rozcházejí. Mezi zeměmi s největšími úbytky lesa na světě v letech 1990-2000 z afrických zemí figurovaly Demokratická republika Kongo, Nigérie, Súdán, Zambie a Zimbabwe. Vedle zemědělských aktivit se na úbytku lesních porostů podílí těžba dřeva pro stavební účely a otop, vývoz vzácných dřevin a dnes velmi rozšířené získávání dřevěného uhlí, které v mnoha případech používá i městské obyvatelstvo. V 70. a 80. letech 20. století se do popředí problémů v globálním pohledu dostala desertifikace.

Desertifikace představuje proces prudké redukce biologické produktivity a kvality půdy vedoucí k podmínkám, které připomínají poušť. Znatelné rozšiřování pouští na úkor savany podmíněné výskytem suchých období, ale i vypalováním trávy a nadměrným vypásáním s následnou erozí půdy můžeme pozorovat zejména v oblasti Sahelu, včetně území Somálského poloostrova a v oblasti Kalahari. Družicové snímky potvrdily v oblasti Sahelu rozšíření suchého pásma za posledních 20 let až o 200 km, Sahara se rozrůstá jižním směrem ročně až o více než 60 tisíc km2. Podobná je situace v jižní Africe, kde se polopouštní vegetace označovaná Nama Karoo rozšířila z jz. části Kalaharské pánve za posledních 600 let severním a východním směrem o 250 km (cca 0,5 km za rok). Podle předpovědi by v roce 2050 měla poušť zaujímat až 60 % území jižní Afriky. Afrika žízní, potřebuje vodu, více vody, lesů ubývá, lidí přibývá …

A.1.1. Biogeografické členění / Biogeographic classification

Podle současného biogeografického členění je území označováno jako Afrotropická oblast, která zahrnuje subsaharskou Afriku, přilehlé území Arabského poloostrova i ostrov Madagaskar, byť má odlišnou geologickou historii a vzhledem k dlouhodobému odtržení od afrického kontinentu i množství specifičností. Je zde vysoká rozmanitost krytosemenných rostlin - 117 čeledí, přičemž mnoho rostlinných rodů se zároveň vyskytuje i v Neotropické a Australasijské oblasti. Na druhou stanu, poměrně brzká separace Afriky pravděpodobně znemožnila šíření jiných taxonů, jako např. jižního buku do Afrotropické oblasti. V Kapské oblasti je vysoký endemismus rostlin.

Novější členění paleotropické říše (Paleotropis)
- Africká podříše
  - Súdansko-zambezijská oblast
    - Súdánská provincie
    - Sahelská provincie
    - Somálsko-etiopská provincie

Zambezijská provincie
Jihoarabská provincie
Ománská provincie
Sokotránská provincie
Jihoíránská provincie
Sindhská provincie
Guinejsko-konžská oblast
Guinejská provincie
Konžská provincie
Nigerijsko-kamerunská provincie
Oblast východoafrického pobřeží
Zanzibarská provincie
Natalská provincie
Karoo-namibská oblast
Provincie Karoo
Namibská provincie
Namaqualandská provincie
Západokapská provincie
Oblast ostrovů sv. Heleny a Ascension
Provincie ova Ascension
Provincie ova Sv. Heleny
Madagaskarská podříše
Madagaskarská oblast
Východomadagaskarská provincie
Západomadagaskarská provincie
Jihomadagaskarská provincie
Komorská provincie
Maskarénská provincie
Seychelská provincie
Indicko-malesijská provincie ..... převážně uvedena v díle JV Asie
Kapská říše (Capensis)
Kapská oblast
Kapská provincie na jihu Afriky, druhově nejpestřejší oblast s mimořádným množstvím endemitů (fynbos), vývojově je napojená na Gondwanu před jejím rozpadem, proto je zde příbuznost ke květeně Austrálie, Oceánie a jižní Ameriky, klima mediteránní. .
Holarktická říše (Holoarctis) zahrnuje severní a sz. Afriku a středozemní vč. makaranézské oblasti - uvedené v díle Středozemí.

<u>Podrobnější biogeografické členění</u>

Podle starého členění se paleotropická oblast zde členila na podoblasti:
- východoafrické vysočiny
- africko-asijské pouště
- senegalsko-súdánská
- západoafrická
- jihovýchodoafrická
- jihoafrická
- madagaskarská
- ostrovy Ascencion a sv. Helena.

Popisné členění

Z popisného hlediska můžeme rozlišovat

- Afrika severní: Alžírsko, Egypt, Libye, Maroko, Tunisko, které v tomto kompediu jsou začleněny do Středozemí

- Afrika východní: Africký roh: Eritrea, Etiopie, Somálsko, Džibutsko
  Východní rovníková Afrika: Keňa, Tanzanie, Uganda, Rwanda, Burundi
  Jihovýchodní Afrika: Zambie, Zimbabwe, Malawi, Mosambik
  Ostrovní státy:Madagaskar, Komory, Mauricius a Seychely

- Afrika jižní: Jihoafrická republika, Svazijsko, Lesotho, Botswana a Namibie

- Afrika střední: Čad, Kamerun, Středoafrická republika, Rovníková Guinea, Gabon, Sv. Tomáš a Princův ostrov
  Oblast Kongo: Republika Kongo, DR Kongo, Angola

- Afrika západní: Západní Súdán: Mali, Senegal, Gambie, Mauretanie, Niger, Burkina Faso
  Země Guinejského zálivu: Ghana, Benin a Togo, Guinea, Guinea-Bissau, Libérie, Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, Nigérie, Kapverdy.

Mapa popisného členění Afriky

Víceznačně je používáno označení „Súdán“, jižně od Egypta. Podobně označení „Sahel“ v pásu kolem 13. severní rovnoběžky, kde se dnes rozšiřuje Sahara. Pojem „Africký roh“ zahrnuje Etiopii, Eritreu, Somálsko, Somailand a Džibutsko.

A.1.2. Příroda a původní obyvatelé Afriky a Arábie / Nature and original inhabitants

Motto:
Celá střední Afrika je jeden velký odjištěný ruční granát. Za jeho schopnost kdykoli vybuchnout může chudoba, diktatury a dlouhodobé využívání afrických zdrojů cizími zeměmi. Pašeráčti zabití sloni (pro kly) finančně zajišťují terorismus. *B. Christy*

Podnebí Afriky

Tropické vlhké
- průměrné teploty 25-35^0 C, vysoká vlhkost, prší téměř každý den
- v rovníkovém pásmu tropickou cirkulací vzduchu, charakteristickou výstupnými vzdušnými proudy a nižším tlakem vzduchu při zemi (intertropická konvergence vzduchu)
- pobřeží kolem Guinejského zálivu, povodí řeky Kongo
- v Indickém oceánu (Maskarény) jsou hojné tropické cyklony - orkány (v jižním létě)

Tropické střídavě vlhké
- od rovníku k obratníkům Raka a Kozoroha
- pasáty a antipasáty v oblasti obratníků,
- střídání období dešťů (léto) a sucha (zima)

Tropické suché
- kolem obratníků pouště Sahara, Kalahari, Namib
- nad Saharou se vytváří oblast nízkého tlaku, zatímco nad polopouští Kalahari vysokého tlaku

Subtropické středomořské
- severní a jižní pobřeží Afriky
- suché léto, vlhké zimy
- atlaské země a úzký středomořský pruh přísluší k subtropické cirkulaci vzduchu
- na jihu vystupují studené vody Benguelského proudu a nevznikají srážky - viz poušť Namib

Nejvíce srážek je v oblasti Guinejského zálivu. Trvale vzrůstající likvidace tropických deštných pralesů je zásadním důvodem rozšiřování savan a následně pouští. Podle přírodovědce a redaktora jedinečných reportáží z přírody všech světadílů **Davida F. Attenborougha** v části věnované africkému Kongu, uvádí že **až 95 % deště je generováno lesem samotným** a umožňuje srážky až 2000 mm / rok v Konžské pánvi.

Vegetace Afriky

Afrika dnes má dnes již převážně sekundární vegetační kryt, díky rozsáhlým zásahům likvidace původních lesů a pastevectví, takže převážně se zde vyskytují savany, pouště a polopouště, přičemž **rozloha lesů** se zmenšila na méně než třetinu a činí cca **18 %** (drastické odlesnění je např. v Etiopii a Madagaskaru).

Tropická oblast mezi obratníky Raka a Kozoroha je floristicky nejbohatší oblastí, kdy díky charakteristickému klimatu jsou významné typické biomy, které hostí cca 30 % druhů rostlin této planety:

- **tropické deštné pralesy** cca 8 % Afriky, rychle mizí, (AF, tzv. selva, ročně nad 1500-2000 mm srážek, běžně 5 m, měsíčně cca 200 mm, teploty průměrně 27^0 C, neklesají pod 25^0 C, druhově nejbohatší formace - i několik set druhů stromů na km^2, stromy vždyzelené, s pilířovitými opěrnými kořeny, širokolisté, průměrně vysoké 45 m, ale i přes 60 m, ojedinělí jedinci i 90 m, nížiny, několikapatrové (nadkorunové, korunové v úrovni 40-50 m, podrostové), s četnými liánami a epifyty, jsou nejvýznamnějším habitatem, přičemž již asi polovina byla zlikvidována, avšak po jejich likvidaci již se sami nedokáží obnovit, :

- stř. Afrika - východoafrický komplex Konžské pánve od Nigérie přes Kamerun a Gabon po DR Kongo (Zair) a další střední Afriku
- hornoguinejský prales od Libérie po Ghanu
- j. Afrika - pobřeží pruh jz. Afriky od Sierra Leone po Ghanu
- Madagaskar - východní pobřežní pruh

- tropické monzunové (střídavě vlhké) lesy (AM, monzunové deště prům. 3700 mm, období sucha) pouze lokálně
- tropické a subtropické sucholesy pouze lokálně
- **tropické a subtropické suché savany jsou zde dnes cca na 42 % území** (AW, letní monzuny, v zimě tlaková výše - sucho, méně stromů (deštníkovité koruny akácií, např. trnité savany), severně (po Sahel), jižně (po Kalahari a do Dračích hor) a východně od trop. deštného pralesa, travnaté formace s roztroušenými xerofytními stromy a skupinami stromů, zřejmě nejrozsáhlejší, mají několik typů:
  - savanové lesy, větev zambijská v j. a v. Africe, větev súdánská, menší lesíky (výška 8-20m, opadavé, krátkověké - do 30 let, zejména akácie (koření až 60 m hluboko) a miombo (Brachystegia, Julbernardia), s výjimkou baobabů, Zambie, Súdán,
  - parkové savany na okraji savanových lesů, sev. Súdán, Somálský poloostrov, jih Atlasu a Kalahari
  - travnaté (suché) savany, srážky 250 - 500 mm
  - přechodová mozaika z trop. pralesů do savan, okraje Konžské pánve

  Přirozené požáry savany bleskem nebo pyrolyzou rostlinného materiálu nad 50^0 C jsou méně obvyklé, nejčastěji z 90 % je zakládá člověk v oblasti Sahelu k obnově trav pro pastvu, k zakládání ploch pro zemědělství (likvidace současných porostů) či k lovu. Současně uniká do ovzduší dusík a skleníkové plyny. Se vzrůstající lidskou populací a vzrůstajícími teplotami vzrůstá i jejich frekvence.
- **tropické a subtropické stepi** (BSH, letní krátké období dešťů)**,** přechod mezi savanou a polopouští, křovinatá a travnatá s nízkými travinami, akáciovými keři a křovinami, j. Afrika (Vysoký Veld) a pobřeží Středomoří, stromy jen u vodních toků
- **mangrovy -** husté pobřežní převážně dřevinné porosty, chůdovité kořeny, viviparie, likvidace pro dřevěné uhlí, třísloviny pro kožedělný průmysl, garnátové farmy, avšak chrání před erozí a tsunami), východoafrické jsou velmi příbuzné indomalajským a velmi rozdílné od západoafrických
- **tropické a subtropické pouště a polopouště jsou zde dnes na cca 40 %** (BWH, kolem obratníků, roční srážky do 250 mm, vysoký tlak vzduchu brání průniku vlhkého vzduchu)
  - travnaté polopouště, 100 - 250 mm srážek, jih Sahary
  - křovinaté pouště, pod 100 mm srážek, střední Sahara, j. Afrika, Namakarro, tamaryšek
  - sukulentní poušť, Namibie, s.Kapsko (Sukulentkarroo), Aloe, Welwitschia
- **macchie**, xerofyt. trnité a tučnolisté rostliny, Středozemí - Atlas (do 1300 m), kde více srážek dub korkový, borovice halapeská a přímořská, cedr, j. Afrika - Kapsko (fynbos) do 400 m, výjimka Kapské hory (Caderberg) s cedry
- **vysoké lesy dvojkřídáčových stromů (**ve výškách nad 1000 m **-** přes 400 taxonů)
- **palmové džungle husté**
- **mokřadní lesy**
- **bažiny v zónách wattů** (zaplavovaných přílivem)
- **korálové útesy**
- **skalnaté vápencové kopce se bradlovitými věžemi a podzemními jeskyněmi**
- **jezera kráterových sopek mnohobarevná**
- **náhorní pralesy** s rhododendrony, orchidejemi (Miltonia roezlii, Cattleya aj.), lišejníky a rašeliništi
- **keřovitá společenstva horských rostlin**

- chudá vřesoviště
- slaniska a solné pánve s halofytními rostlinami
- skalnatá pobřeží
- ústí řek a jejich bahnité břehy
- kulturní sady (plantáže) čajovníků, citrusů, fíkovníků, datlovníků, kokosových a betelových palem, lontarových palem, kaučukovníků, kávovníků aj.
- kulturně pěstované lesy (borovice, eukalypty aj.).

Původní příroda

a) býv. tropické deštné lesy velmi vzácné vzhledem k nedostatku srážek (např. v pohoří Usambara)
- dnes rozlehlé savany (odvislé od množství srážek, ideální pro býložravce a následně pro predátory), významným regulátorem jsou sloni a požáry (obvykle na konci období sucha):
  - suché travnaté savany: vousatice (Andropogon), Brachiaria, čirok sudánský - „sudanská tráva“ (Sorghum sudanense), křovinné a stromové savany (výška 3 – 6 m, kapinice zkroucená (Acacia tortilis), myrhovník (Commiphora), suchý trop. les (Woodland) - řidký cca na 50 %, baobabové lesy (Adansonia), palmové lesy: lontar (Borassus), duma (Hyphaene), pryšcové porosty (Euphorbia)
  - vlhké savany (tráva až do 2 m, stromy jen zalesněné remízy, u řek palmy – lontary (Borassus) a dumy (Hyphaene), u občas zavodněných toků galeriové lesy, u močálů kapinice žluté „horečkové akácie“ (Acacia), podmáčené lesy na z. svazu Východoafrického příkopu, např. u jez. Manyara
  - polopouštní trnitá savany (tvrdé trsnaté traviny, s. a stř. Tanzanie, myrhovník (Commiphpora), kapinice srpovitá (Acacia drepanolobium)

b) vysočinná a horská vegetace na náhorních rovinách po obou stranách příkopového zlomu a horách (Kilimandžáro, Mt. Kenya, Ruwenzori) ve výškách 2200 – 3300 m: rákosovec alpinský- „horský bambus“ (Arundinaria alpina), jehličnany, růžovité, na horských svazích liány a lišejníky (Usnea), nad pásmem lesů i moorland - rašeliniště s vřesovci (Erica) a protěží).

c) mangrovy na pobřeží chráněném před větry: dřeviny ve vodě

d) pobřežní písčité duny.

Paleotropická oblast, podoblast východoafrických vysočin

je na flóru relativně bohatá, charakteru vždyzelených dešťových pralesů (stromové kapradiny, vřesovce, jalovce aj.). Vedle tropických taxonů sem zasahují druhy ze středomořské oblasti. Velkou část zaujímají savany. Specifičností je tzv. afroaplinské rostlinstvo velehor. Z jihu sem pronikají stálozelené nohovcovité dřeviny (Podocarpaceae).

Horské vegetační formace

- tropický deštný les (i podhorský) či savana, do 1500 m, druhové složení stále, od 400 m dvě stromová patra místa tří
- horský opadavý les, 1500 - 3000 m, nižší vzrůst a jiná skladba stromů
- bambusové pásmo, 2400 - 3000 m, svahy, kde vzdušné proudění přináší vláhu
- subalpinská rašeliniště, 3000 - 4 000 m, ostřice a stromové vřesovce
- afroalpinská vegetace, 4000 - 4500 m, stračky, lobélie aj.
- subnivální stupeň, nad 4500 m, mechy, lišejníky.

Vegetační stupňovitost

1. stupeň 0 – 1000 m pahorkatin a náhorních plošin – mozaika stromových a travních savan (Acacia, Combretum, Borasus aethiopicum, Euphorbia, Hyparhenia, Loudetia, Themeda triandra, Penissetum, Andropogon, plantáže kukuřice, babánovník, čajovník, kávovník, eukapypty), trop. deštný les, podhorský tropický deštný les či savana
2. stupeň 1000 – 1600 m podhorský
   a) vlhký polopadavý les (Celtis, Albizia, Chrysophyllum)
   b) vlhký stálezelený les (Parinari excelsa, Piptadeniastrum africanum, Uapaca)
3. stupeň 1600 – 2700 m horský
   a) suchý horský les (Juniperus procera, Podocarpus gracilior, Ekabergia capensis, Ficus, Ocotea)
   b) vlhký (mlžný) horský les (Pygeum africanum, Rapanea, Hagenia abyssinica, Arundinaria alpina, Impatiens, Begonia, Macaranga)
4. stupeň 2700 - 3600 m subalpinský – křoviny a nízké lesy, vřesoviště (Erica arborea, Kniphofia, Helichrysum newii, Philippia excelsa, Protea kilimandscharica, Alchemilla subnivalis - keřovitý)
5. stupeň 3600 – 4400 m afroalpinský – trávníky a moorland (Festuca, Pentastischis, Agrostis), tundra, nízké křoviny (Helichrysum), lesíky stromovitých bylin (**Senecio, Lobelia**)
6. stupeň nad 4400 m nivální, horská polopoušť (Helichrysum newii, Erica arborea, Arabis alpina, Ranunculus oreophytus, Haplocarpha rueppellii, Carduus keniensis), mechy, lišejníky

Tropické deštné lesy

Africký tropický deštný les je nejchudší a duhomský hiát ho dělí na západoafrický (Libérie až Ghana) a středoafrický (Nigerie až Kongo). Mlha na afrických vulkánech (Kilimandžáro) je hlavním zdrojem vlhkosti východoafrického tropického deštného lesa. Na Kilimandžáru je možno sledovat 5 vegetačních stupňů.

Původní tropicky deštný vždyzelený les je patrovitý:
- vrchní stromové patro 30 - 50 m
- střední stromové patro 10 - 30 m
- spodní stromové patro 5 - 10 m
- keřové patro 1 - 5 m
- přízemní patro
- vrchní kořenové patro 0 - 5 cm
- střední kořenové patro 5 - 50 cm
- spodní kořenové patro pod 50 cm

Biom tropických savan

Dnes ztrácí stabilitu a vitalitu a mění se spíše v biom kulturních stepí a polopouští v souvislosti s růstem počtu lidí (střílení, vypásání, pesticidy, odpady, zemní práce).

V savanách dochází:
- k odstraňování dřevin
- k introdukci cizích travin a luskovin
- k nahrazování původních porostů kulturními směskami travin a luskovin
- k rozvoj plantážního pěstování vytrvalých bylin a dřevin.

Udržitelná funkce biomu travnatých ploch (po likvidaci lesů na jejich území), **je rozhodující pro ekologickou udržitelnost či potenciální přechod k polopouštním a pouštním biomům** a to ve vazbě na vodní režim, zejména zachování „biologické pumpy“ návazných lesních ploch (a tedy ovzdušná cirkulace vod) a vhodnou přiměřenou „údržbu“ býložravci, jinak buď nastoupí tvrdé vysoké expanzivní trávy či postupně dochází k likvidaci vegetačního krytu.

Pohrobci lesních biomů

Fynbos

Unikátní vegetaci jižní Afriky tvoří fynbos, což znamená „jemné křoví“ (v afrikánštině / afrikaas), resp. nízké křoví, která je obdobou středozemní macchie, kalifornského chaparralu nebo chilského matorralu. Tyto stálozelené křovinaté vegetační typy jsou označovány jako atésiová vegetace. Tyto porosty se vytvořily v mediteránních horkých územích s velmi suchými léty a mírnými deštivými zimami. Navíc v oblasti Kapska (Capensis) jsou velmi chudé sedimentární horniny pískovců, břidlic i křemenců a velmi málo erodující, přičemž specifický je nedostatek fosforu. Oligotrofní substrát podmiňuje pouze keřovité zástupce z čeledi Proteaceae (z 360 druhů jich zde roste 320), širokolisté Ericaceae (z 600 druhú zde roste 50), či Fabaceae, Polygalaceae, Rhamnaceae, Thymeleaceae aj., stromy převážně chybí, nejmohutnější jsou keřovité proteoidy z čeledi Proteaceae, Významnou skupinu tvoří trávovité rostliny z čeledi Restoniaceae či šáchory z čeledi Cyperaceae, vlastní trávy však převážně chybí (z čeledi Poaceae). Významný je podíl rostlin přežívajících cibulemi či hlízami. V oblasti Capensis je uvádí cca 9 tis. druhů, přičemž je zde velmi vysoký počet endemitů, např. z čeledí Penaeaceae (23) či Bruniaceae (63), nezvykle vysoký je počet 650 druhů vřesovců / Erica. Významnou okolností je setkávání chladných vod Atlantiku a teplých vod Indického oceánu u Kapska, absence velkých býložravců. ale specifičností jsou i občasné požáry. Jeden z hotspotů biodiverzity. Ve fynbosu je vysoký podíl endemismu - až 70 %. Ohrožení představuje zejména pastva dobytka, zástavba, vypalování a invazní druhy - Pinus pinaster, ale i australské akácie a protei.

Specifické bioty fynbosu:
- trávovité plochy
- hvězdnicovité / astrovité plochy
- proteoidovité plochy
- restioidovité plochy
- vřesovcovité / erikovité plochy
- uzavřené keřovité plochy / scrub

Renosterveld

Slovo renosterveld pochází stejně jako známější fynbos z búrštiny čili afrikaans. Je to doslova pole (slyšíte ve výrazu veld ten field nebo, chcete-li, Feld?), kde vládne renosterbos. Při zapojení angličtiny: *Rhinoceros* + bush, tedy nosorožčí křoví. Co pod tím rozumět, je už nasnadě – právě takto se říká keři, který před příchodem Evropanů vládl na ohromných rozlohách jihoafrických plání. Jmenuje se Dicerothamnus rhinocerotis (po staru *Elytropappus rhinocerotis)*, a patří do čeledi hvězdnicovitých (Asteraceae).

Rámcové zastoupení vegetačních formací:
- lesy 17 % tropické stálozelené, subekvatoriální opadavé, subtropické stálozelené
- pouště 40 % vč. polopouště
- savany 20 %

Rámcové zastoupení
- rostlinné druhy cca 60 000
- endemité Afriky cca 10 000

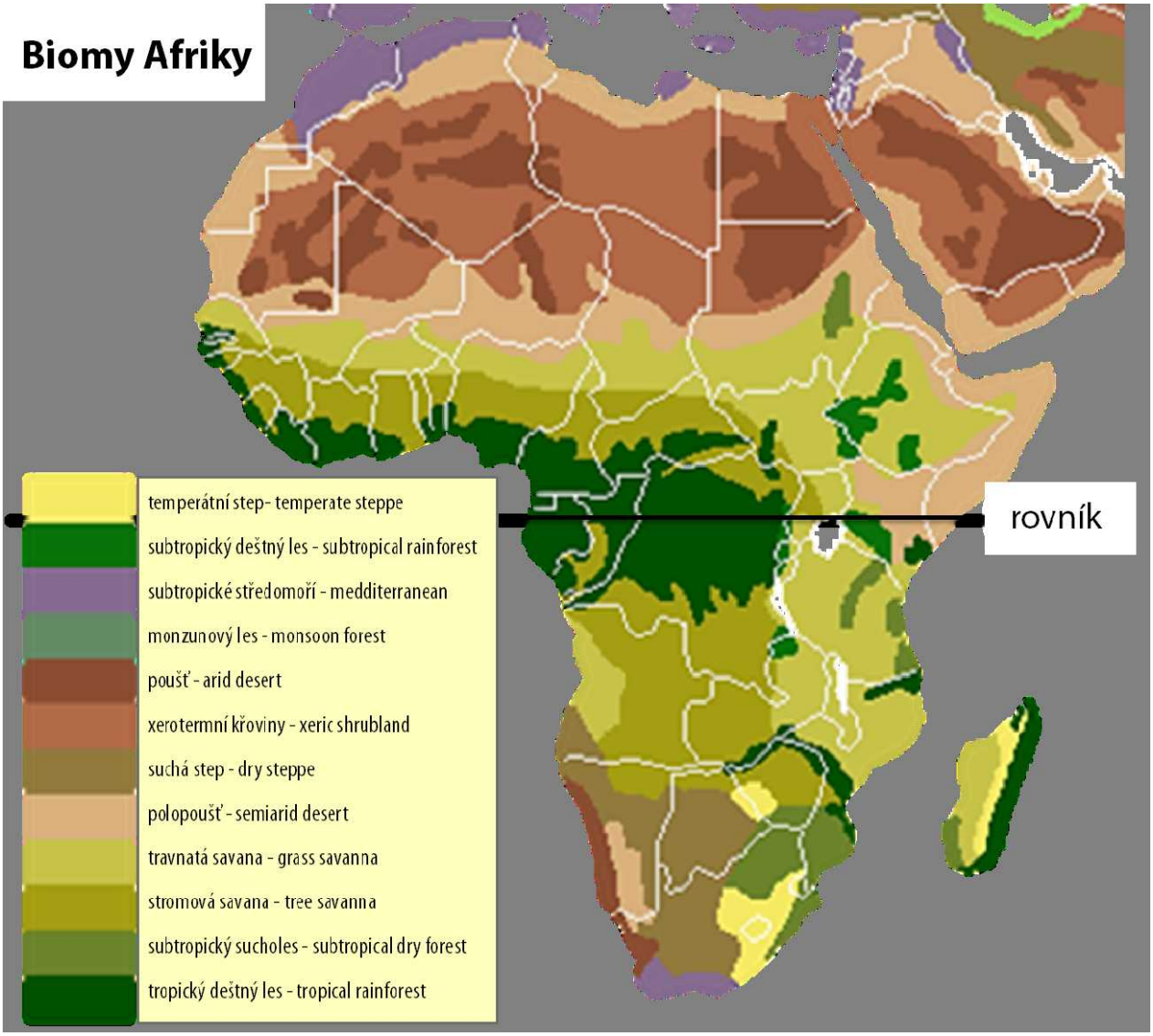

Zdroj: derivative work: Vegetation.png: Ville Koistinen (user Vzb83)derivative work: Ukabia (talk) – Vegetation.png, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6070526

Horský fenomen hlavních pohoří

Afrika je prastarý kontinent. Větší část jejího povrchu je plochá, málo členitá, bez výrazných horských pásem, protože jde o oblasti geologicky stabilní, kde už dlouho nedošlo k žádným dramatickým změnám a horotvorným procesům. Jen voda a vítr vše zarovnává a uhlazuje. Je tomu tak i v západní Africe, která je skoro celá tvořená západoafrickým štítem, který vznikl spojením několika menších částí někdy okolo přelomu starohor a prvohor. V prvohorách i části druhohor se tady nic moc zásadního nedělo. avšak kontinenty byly tehdy uskupenév Gomdwaně, Afrika byla spojená s Jižní Amerikou v jednom prakontinentu, kdy západoafrický štít a jihoamerický guyanský štít byly tedy spojené v jednom celku.

Pro vegetační pokryv je zásadní teplotní změna se zvyšující se výškou - vertikální teplotní gradient,

který je v průměru 0,7^0 C / 100 výšky. Orografické vazby významně ovlivňují srážkově poměry, horské ledovce jsou hlavní zdrojnicí nejvýznamnějších řek světa.

Rovníkové vulkány Kilimandžáro, Mout Kenya, Mount Meru, Mount Elgon a nižší Ngorongo aj. - v Tanzanii, Keni a Ugandě ve východní Africe, které vznikly sopečnou činností při vzniku východoafrické propadliny, rovníkové klima, s velkým obdobím dešťů (konec III - začátek června a malým obdobím dešťů (polovina října - polovina prosince), max Kilimandžáro 5895 m, Mt, Kenya 5199 m, na náhorních planinách jsou travnaté a stromové savany (akácie, lokálně baobab), intenzivním spásáním přešly v polopouště, ve vlhčích polohách pěst, proso, kávovník a introd. banánovník, mangovník, ananas, kukuřice, podzemnice olejná, avokádo, oříšky kešu. Horské pralesy v 1700 - 2800 m jsou závislé na vláze, na kmenech epifyt. „zahrady“, v podrostu kapradiny, Impatiens aj., na horní hranici bambusy (Arundinaria alpina), Hagenia abbysinica epif. lišejníky a mechy, křovité Hypericum a Astragalus, Výše keřovitá Erica arborea, Phillipia excelsa, Protea kilimandschurica, z bylin Gladiolus watsonioides, Kniphofia thomsonii, Helichrysum formosissimum, H. newii, Carduus keniensis. Mezi 3500-4000 m exotické stromovité Senecio keniodendron, S .brassica, S. johnstonii, S. roseiflorus, S. cottonii, Lobelia telekii, L. deckenii, nad 4000 m horská polopoušť. slaměnky, kontryhel a trávy (metlice, kostřavy, lipnice).
Kilimandžáro (Uhuru) 5895 m, nejvyšší pohoří kontinentu, 40-tý nejvyšší vrchol světa,
BR UNESCO a NP, výstup 5-6 dnů, cca 1000 USD, cca 25 tis. lidí / rok, klasický 6-denní trek cca 100 km, na vrcholu rychle se zmenšující se ledovec (60 x 40 km). Je tvořen třemi navzájem spojenými kužely vyhaslých stratovulkánů:
- Kibo, nejmladší a nejvyšší, průměr kaldery 2250, hloubka 18 m
- Mawenzi 5340 m, skalnatý,
- Shiro (Šire) 4000 m, nejstarší.
požáry 2020, 2022
Měsíční hory / Mountains of the Moon - Ruwenzori / Margherity a Virguna - v rovníkové oblasti, v DR Kongo a Ugandě, max 5119 m, a příkopová propadlina, pramenná oblast Nilu, nižší polohy 1000-2000m pěstované banány, fazole, jamy, káva, kasava, výše největší deštný a mlžný horský les Afriky v 2500-3000 m se stromovitými Podocarpus milanjianus, Symphonia globulifera s epif. lišejníky Usnea, kapradinami Cyathea deckenii, z části bambus Arundinaria alpina, následně v 3000 - 3700 m pásmo stromovitých vřesovců Erica, s ojedinělými stromy Hagenia abbysinica s lišejníky, v podrostu bažiny s ostřicemi, dřevitými mochnami a mechy, výše afroalpínské pásmo 3500 - 4500 m - vysoké lobelky Lobelia wollastonii, L. gibberoa a starčky Senecio adnivalis, S. ericinoysenii. řada „živých fosilií“,
Virunga - rovníkový vulkanický řetěz Východoafrického zlomu dlouhý 60 km, na rozhraní Ugandy, Rwandy a DR Kongo, max Karisimbi 4507 m, dále Mikno a Muhabura (DR Kongo), sněhová pole, řídnoucí horský deštný tropický prales do 3000 m s Hagenia abbysinica, Erythrina abyssinica, bambusy Arundinaria alpina, vřesovci, výše afroalpínská zóna se specifickými druhy stromovitými starčeky Dendrosenecio johnstonii, lobeliemi Lobelia wollastonii, slaměnkami aj., zde gorila horská., pták strdimil, cibetka (opyluje), daman, nižší partie vykáceny na pole,
Kamerunské hory - v tropické z. Africe při pobřeží Guineského zálivu, na území Kamerunu a Rovníkové Guinee, max sopka Kamerunská hora přes 4095 m, tropické deštné lesy z velké části vykáceny na políčka - kukuřice a kasav, v lese Podocarpus, Macaranga occidentalis, Ficus clarensis, divoká Olea (vonné „růžové“ dřevo), strom. kapradina Cyathea, Uragoga nutans, Didymochlaena truncatula, výše submontání řídký les, množství epifytů, lišejníky, mechy.
Etiopská vysočina - horský masiv v Etiopii, Eritrei a Somálsku, max Ras Dašen 4550 m, většinou odlesněna, někde osázena eukalypty, řídké zbytky horských pralesů tvoří wanza Podocarpus gracilior, kosso Hagenia abbyssinica, Juniperus procera, Erica, Lobelia rhynchopetalum, tritoma Kniphofia foliosa, slaměnka Helichrysum splendidum, výše submontání řídký les, množství epifytů, lišejníky, mechy.
Saharská pohoří - max Tibesti s vyhaslým vulkánem Emil Koussi 3415 m v ČAD, dále Darfúr

max Jebel Marra 3088 m v Súdánu a Aggar a Tassili(Tásilí), max Tahat 2918 m v Alžírsku, s velmi sporou vegetací, např. akácie, tamaryšky, ahaggarská oliva, pouštní meloun Cobynthis vulgaris, stepní trávy.
Dračí hory / Drakensberg - pískovcové pohoří dlouhé 1000 km, v Lesotho, Svazijsku a JAR, max Thabana Ntlenyana 3482 m, druhý nejvyšší vodopád Tugela Falls 948 m, avšak podle českého přeměření 983 m, tedy nejvyšší), na stráních ubývá dřevin, ohni odolává vřesovec Philippia evansii a cedr, Protea dracomontana, P. multibracteata, P. roupelliae, keřovitý Sclerophylous, je zde end Agapanthus, „mečík“ Schizostylis coccinea, reliktní cykas Encephalartos eugene-maraisii, „tulipán“ Morea, tritom Kniphofia, Haemanthus, květiny z Amaryllidaceae, traviny Festica, Themeda a zavl. Agave americana**.**
Stolová hora / Table Mountain - v JAR u Kapského Města, je jmenována v současných nových 7 přírodních divech světa je jmenována, stejnojmenný národní park (na vrchol z ordovického křemene a pískovce vede lanovka z r. 1929, se spodní stanicí ve výšce 302 m n.m.), nikátně bohatá je biodiverzita květeny v Kapsku - fynbos, zde specifická vegetační oblast - 1400 druhů, např. Berzelia lanuginosa, Brachysipchon fucatus, Disa uniflora, Watsonia pyramidata, end orchidej Satyrium foliosum, Protea eximia, P. cynaroides, Leucospermum genus, Erica abietina, E. cerinthoides, E. mammosa, Phyllica pubescens, Helichrysum vestitum, keře Felicia, tzv. „kapská tráva / Cape grasses“ zahrnuje asi 320 druhů, např. Phragmites, Typha aj.

Namibie - nejstarší poušť Namib, max Kónigstein / Kónigspitze 2607 m v pohoří Brandenberg, nejvyšší písečné duny (až 340 m), druhý největší kaňon Fish Riveer Canyon, v Namibii až Angole, nejstarší dřevina Welwitschia mirabilis (až 500 let), brandenberská akacie, Euphorbie, Androcymbium melanthioides, mrtvé stromy, ...

Mulanje - v Malawi, max Spitwa 3003 m, treky (několik chat)**.**

Atlas - v Maroku, Alžírsku a Tunisu, max Džabal Tubkal 4167 m, značná biodiverzita, ve Vysokém Atlase Cedrus atlantica, jalovce, borovice, tisy, jedle, stálo- duby, Argania spinoza (spásají kozy, pak olej), olše, fíkovníky, olivovníky, ořešáky, dnes obydlí až na hranici lesa ve 3000 m, dnes alpínské TTP pastviny, hvězdnicovité, křížaté, hluchavkovité, krtičníkovité, Calamintha, Draba, Lavandula, Paronichia,

Hory Arábie - významný je zejména horský pás u Rudého moře, který vzhledem k příjemnému podnebí s dostatkem srážek byl v římské době označován jako Arabia Felix - Šťastná Arábie. Nejvyšším vrcholem je Džabal an-Nabi Šu´ajb 3766 m v Jemenu. Jejich tisícileté osídlení a využívání způsobilo likvidaci všech lesů, takže zbývají jen solitérní stromy a zakrslé keře - Juniperus, Opuntia, Euphorbia. Na z. svazích jsou Acacia, Tamarix, Ficus, Adenium obesum („lahvový“ strom), ve vádích se pěstují banánovníky a papáji, na terasových políčkách se pěstuje jako droga kát / Catha edulis, kdysi se pěstoval i kávovník / Coffera arabica, mnohde se pěstují olivovníky a aloe, jako ovocné stromy se pěstují broskvoně, meruňky, banánovníky, hrušně, mandloně, vlašské ořešáky, V horských oblastech se ojediněle zachovali predátoři (neboť byli v minulosti i současnosti likvidováni běžně užívanými střelnými zbraněmi a trvalým vybavením mužů - zakřivenými noži), např. leopard, hyena, stepní rys karakal, pouštní liška, písečná kočka. Dále se zde vyskytují gazely, paviání, horské ještěrky, z ptáků např. orel, sup a luňák a také hadi a štíři.

Rovník lze přesně lokalizovat přeléváním vody: na rovníku teče rovně dolů, severně či jižně se vírovitě stáčí na jednu stranu díky zemskému magnetismu.

Východní tropická rovníková Afrika je „srdcem“ kontinentu. Lesy východního horského oblouku a pobřeží Tanzanie a Keni patří mezi 25 nejvýznamnějších lokalit světa chráněných OSN. Charakteristické jsou rozsáhlé náhorní plošiny a pohoří a unikátní východoafrický geologický zlom.

Africký riftový příkop / Rift Valley

Zde se část kontinentu postupně odděluje v největším suchozemském zlomu země, vzniklém před 20 mil. lety. Unikátní východoafrický geologický zlom - velká příkopová propadlina, je široká cca 100 km a dlouhá 6800 km (vede z Etiopie až do Mozambiku), člení zdejší savanu.
Západoafrické větev východoafrického riftového příkopu je označována jako Albertský příkop. Táhne se od Albertova jezera v délce 1480 km přes jez. Edwardovo a Kiwu k jezeru Tanganika.
Východoafrický příkop (Great Rift Valley): směřuje do s. Tanzanie s jezery (Turkana – šířka přes 300 km, Baringo zde šířka cca jen 70 km, Bogoria, Nakuru ve výšce 2000 m, Elmenteita, Naivasha, Magadi (bez přítoku, těžba sody), Natron, Manyara a Eyasi).

Uvnitř zlomového pásma (v prostoru mezi větvemi Afrického příkopu) je Viktoriino jezero mezi Tanzanií, Keňou a Ugandou) na rozloze 68 800 km^2.
Páteří příkopu jsou hluboká sladkovodní jezera doplněná o hory, mokřady, savany a činné sopky. Příkop se rozprostírá podél okrajů tektonických desek, které původně tvořily celistvý kontinent. Před cca 30 mil. let se odtrhla arabská deska, asi za 30 mil. let se pravděpodobně odštěpí somálská deska a stabilní blok označovaný jako tanzanský kroton. Díky úrodné půdě a dešťům je v okolí příkopu nejvyšší hustota obyvatel v Africe. Ekosystém horského lesa pokrývá spodní část horských úbočí a vysočinu kolem údolí, přičemž ze je největší počet endemických druhů. V ekosystému vysokohorských vřesovišť kolem 3000 m n.m. (nad horským lesem) se vyskytují vysoké atraktivní lobélie, starčky a vřesovce. Ekosystém jezer a mokřadů bujnými porosty papyru a vodních rostlin poskytuje příznivé prostředí pro množství specifických druhů živočichů. Mozaika savan a nížinného lesa je závislá na vodních srážkách a poskytuje pastevní porosty pro množství stád různých zvířat. Hlavní ohrožení spočívá v likvidaci lesa pro dřevěné uhlí a pole na získávání potravy, ale i pro těžbu nerostných surovin, příp. nadměrný rybolov. V této seismicky a vulkanicky aktivní oblasti je doposud činná Lengai / „Hora bohů“. Zde došlo k údajnému vzniku lidského rodu.

Viktoriino jezero (Ukerewe), 68 800 km^2, je třetí největší na světě (po Kaspickém a Hořejším), po Hořejším největší sladkovodní, největší v Africe, 320 x 275 km, na území Tanzanie, Ugandy a Keni, pro ně vodní rezervoár, 68 870 km^2, ve výšce 1134 m n.m., hluboké 40-80 m, Jeho hladina je souvisle porostlá invazní rostlinou - tokozelkou / Eichhornia, zv. vodní hyacint (česká studentka nabídla projekt výroby papíru z tokozelky). Na jednom ostrově je rezervace opic. V r. 1954 tam byl vysazen nepůvodní okoun nilský, který se zde loví a vyváží do Evropy, USA a na Blízký východ, avšak ten způsobil vyhynutí několika stovek původních ryb, zejména cichlid, v současnosti dochází k poklesu hladiny, nad jezerem bývají bouře , způsobované tropickými uragány, vysazen nilský okoun který katastrofálně decimoval původní rybí osádku (několik set druhů) ale tamní ekonomika je na něm závislá, dochází k dlouhodobému poklesu hladiny (nižší srážky, zvýšené teploty, odčerpávání vody), hydroelektrárna, infekční zooplankton - krevní motolice cerkárie rodu Schistosoma, každoročně smrt 5000 občanů, ostrovy, znečištění (i mytí nákl. aut), v okolí savany, diamanty a Au

Jezero Tanganika, býv. 34 tis. km^2, dnes pod 32 tis. km^2 , po Bajkalském je nejhlubší (max 1470 m), ve výšce 773 m n.,., ve Velké příkop. propadlině, na území Tanzanie, Zambie, Burundi a DR Kongo, endemitní ryby, akvarijní barevné cichlidy, voda obsahuje Mg, lidožroutský krokodýl, přístavy, železnice k Dar es Sallam.

NP Jezero Kivu, na hranicích DR Kongo a Rwanda, 90 x 48 km, 2700 km^2, slaná voda, ze dna uniká oxid uhličitý (300 km^3), který se bakteriálně mění v hromadící se metan 60 km^3), který při úniku za zemětřesení - limnická erupce (další jsou Nyos a Monoun v Kamerunu a Albanské jezero v Itálii u Říma), by mohl způsobit katastrofu, (což se stalo na sopečném jezeře Nyos v Kamerunu (v r. 1986 - mrtvých asi 1700 lidí, mnoho zvířat a asi 4 000 utečenců až do vzdálenosti 25 km). Při výbuchu by uniklo 2-6 gtun/den (globální emise jsou 38 gtun/rok), při extrémní toxicitě.

Jezero Čad
Čad (původní rozloha byla 300 tis km^2, **vysychající**, dnes je to 12 tis km^2) a rozlehlejší byla i jezera v etiopské části východoafrického riftu, plovoucí ostrovy, hroch, ptáci, ryby. Na pomezí Nigérie, Nigeru, Čadu a Kamerunu. Bez souhlasu náčelníků a sultánů není možno vstoupit.

Jezero Malawi
Malawi nebo Ňasa (Njasa) (anglicky Lake Malawi, portugalsky Lago Niassa, svahilsky Nyasa) je jezero v Africe na hranicích Mosambiku, Tanzanie a Malawi ve zlomové propadlině. Má rozlohu 30 800 km^2, maximální hloubky 706 m. Leží v nadmořské výšce 472 m. Bylo zapsáno do světového dědictví UNESCO.

Jezero Turkana
V tektonické proláklině Velké příkopové prolákliny v Keni, zasahuje do Etiopie, bezodtoké, mírně slané, 8500 km^2 , 220 x 50 km, hloubka do 73 m

Salinizace a vysychání jezer
- Bezodtoké Čadského jezero v severní části střední Afriky, mezi státy Nigérie, Niger, Čad a Kamerun,, za 30 let se zmenšilo o 80 %, dnes zlomek své původní rozlohy, vraky lodí v nánosech solí, dnes již slané, postupně vysychá a má již pouze desetinovou rozlohu, zejména díky nadměrnému čerpání vody. Čadské jezero patřilo kdysi mezi největší jezera na světě. V období pleistocénu před 10 000 lety zaplavovalo plochu až 400 000 km2. Od té doby postupně vysychá. Satelitní snímky z let 1973 a 1987 (podobně i dnes) byly pořízeny v době nejvyššího vodního stavu, tj. v prosinci. Volná hladina jezera se nachází v současnosti pouze v prahem odděleném jižním bazénu u ústí řeky Chari. Jsou zde porosty rákosu a papyru. Příčiny tohoto možná nevratného stavu lze spatřovat vedle výskytu katastrofálních such v 70. a 80. let minulého století v neustálém zvyšování odběru vody pro závlahy. Řekou Chari přitéká dnes do jezera jen polovina objemu vody z let 1930-60. Větší eroze v povodí jezera, podporovaná nadměrným spásáním vegetace, vede k zanášení jezera plaveninami (podle U.S. Geological Survey, http://edcwww.cr.usgs.gov/earthshots/slow/LakeChad/LakeChad).
- Jezero Tanganika, v. Afrika (Tanzanie, Burundi, Zambie, Konžská DR, oteplení úhyny ryb pro miliony obyvatel na pobřeží

Bilharziáda / Schistosomiáza (krevnička) akutní i chronické onemocnění parazitickými červy v jezerních vodách infekčními krevními motolicemi, cizopasí v krevním oběhu savců vč. lidí, méně známá, ale značně rozšířená, ovlivňuje střeva vč. močového systému, asi 10 druhů, dnes se léčí již ca 250 mil. lidí

Řeka Nil dlouhá 6671 km, je po Amazonce nejdelší, pramení ve výšce cca 2000 m, na hranici Rwandy a Burundi, zdrojnice Viktiriin Nik, Albertův Nil, Horský Nil a Bílý Nil, (Egypt, Súdán, Jižní Súdán, Uganda,. Starověký Egypt byl závislý na jejich záplavách. Řeka udržuje při životě miliony lidí a má zásadní význam pro podobu života v okolí. V současnosti je projednáváno mezinárodní využívání jejích vod. Podle posledních výzkumů je více než 30 mil let starý a vznikl zhruba ve stejné době jako Etiopská vysočina.

Dělení vod z Nilu

Egypt, Súdán a Etiopie uzavřely v březnu 2015 v Chartúmu dohodu jak si budou v budoucnu přerozdělovat vodu z Nilu v souvislosti s budovanou velkou přehradou na Modrém Nilu, s níž dosud Egypt nesouhlasil a varoval, že ochraně svých vodních zdrojů je připraven i na ozbrojený konflikt. Údajně vzhledem k nedostatečnému vývoji vzájemných rozhovorů ohledně přehrady zastavilo Americké ministerstvo zahraničí v r. 2020 na příkaz D. Trumpa finanční pomoc Etiopii.

Řeka Kongo

Kongo (francouzsky Congo, portugalsky Rio Congo, v letech 1971 až 1997 nazývaná Zair) je nejvodnatější řeka v Africe a druhá nejvodnatější na Zemi po Amazonce. Co se týká délky je se svými 4 667 km druhá nejdelší v Africe po Nilu. Její povodí je v Africe největší a je druhým největším říčním povodím na světě (opět po Amazonce). Má rozlohu 3 680 000 km² a protéká Konžským deštným pralesem. Při lodním splutí v Demokratickém Kongu chybí záchod a vše se odehrává přes palubu.

Řeka Niger

V západní saharské Africe protéká Guineou, Mali, Nigerem, Beninem a Nigérií do Guinejského zálivu Atlantiku.

Řeka Zambezi

protéká krátce Angolou, dále mezi Zambezi (Ngonye) a Zimbabwe, kde vytváří Viktoriiny vodopády, okrajem Namibie a Botswany, v Mosambiku vtéká do Indického oceánu. Je lákadlem turistů, vodopády mimo období dešťů velmi málo vody, jinak peřejnatá, sjízdná, krokodýl

Delta řeky Okavango

Protéká Angolou, Namibií a Botswanou v délce 1600 km, kde končí, dnes je hlavním lákadlem turistů. V r. 2020 uhynulo přes 350 slonů pitím vody se sinicemi (cyanobakterie) namnoženými zvýšenými teplotami

Rudé moře patří k podmořským divům světa, je vnitřním mořem Indického oceánu mezi Afrikou a Arabským poloostrovem (dlouhé 2 tis. km, široké až 350 km a hluboké až 3000 m, s vysokou salinitou cca 3,7 %). V době rozmnožování sinice Trichodesminum erythraeum získává červené zbarvení. Protože je jedním z nejsevernějších korálových moří na Zemi je potápěči poměrně značně navštěvované (z Egypta, příp. Súdánu, Eritree či Saudské Arábie). Středozemní moře je spojené Suezským průplavem (pod nímž vede silnice k Saudské Arábii) a průlivem k zálivu Arabského moře. Dubajská firma připravuje stavbu mostu v délce 28,5 km.

Bezodtoké Mrtvé moře (moře Lotovo), je slaným jezerem, které je součástí hluboké Východoafrické příkopové propadliny. Jezero o rozloze cca 1000 km^2, leží mezi Izraelem, Palestinským územím a Jordánskem (jezerem prochází hranice mezi Jordánskem a Izraelem). Jezero o rozměrech cca 70 x 20 km má hloubku 300 m, přičemž současná úroveň hladiny je 420 m pod úrovní moře, absolutní hloubka je – 720 m pod úrovní moře (pro porovnání v Číně je druhé nejnižší místo na světě - Turfanská proláklina 154 m pod úrovní moře, třetí nejnižší je Údolí smrti /

Death Valley v USA Kalifornie až Nevada - 86 m). Hladina jezera trvale klesá cca 1 m za rok vzhledem k vysokému odparu a omezování přítoku, neboť vody z řeky Jordán a dalších přítoků se stále více využívají pro rozvoj sídel, zemědělství a průmyslu. Řeka Jordán vyvěrá ze třech pramenů na hoře Hermon. Následně teče do malého jezera Húla a pak na úseku 16 km klesá o 270 m do Tiberiadského jezera. Do Mrtvého moře se vlévá dvěma rameny. Řešením trvalého poklesu hladiny Mrtvého moře je projekt kanálu z Rudého moře (v délce 175 km), na jehož realizaci zatím nejsou peníze. Na okrajích jezera jsou vysušená solná pole – saliny. Zde můžeme se poučit, že život vznikal na bakteriální úrovni v moři a takto může i skončit - vzhledem k vysoké salinitě vody, mohou v Mrtvém moři žít jen některé druhy řas a mikroorganismů. Salinita vzrostla již na 30 % (tj. 300 g solí v litru, v běžném moři činí 3-4 %, tj. 35 g/l), takže voda při plavání silně nadnáší. Tato lokalita se využívá k léčbě kožních onemocnění (bahno na kožní alergie, lupénku a psoriázu) i pohybového a dýchacího ústrojí.

Mořské pobřeží Arabského poloostrova a Afriky je biotopově významné.
Kritická je existence biotopů:
- korálových porostů
- mangrovníkových porostů (jsou přirozeným prostředím pro růst mnoha druhů ryb korýšů, umožňují hnízdění a úkryty řady ptáků, umožňují vytváření bahenního ekosystému, v minulosti byly používány i na dřevo pro lodní kotle)
- řas a chaluh (v mělkých chráněných mořích pro dugongy, např. v Perském zálivu bývali běžně loveni, v současnosti u pobřeží SAE byl za posledních 20 let spatřen jen dvakrát)
- oblasti rozmnožování želv (kareta obrovská, pravá a obecná)
- oblasti dugongů (mořský savec „mořská kráva“, příbuzní kapustňáků)
- oblasti žraloků.

Suezský průplav
Spojuje Středozemní a Rudé moře přes Egypt v délce 193 km.

Ráj divokých zvířat a lovu zvěře
Afrika přitahovala zejména jako „ráj divokých zvířat“, Za atraktivitou 5 velkých savců (tzv. velká pětka) jezdí do Afriky řada cestovatelů, zejména s duší lovců. Jsou to slon, jehož stavy byly v severní části Afriky již zcela zdecimovány pro prodej slonoviny, buvol, jehož stavy byly lovem rovněž radikálně sníženy, dále je to lev, leopard a nosorožec. Lovem byla téměř vyhubena prasataůbradavičnatá, ale i primáti - tj. blízké opice, pozůstali zejména hroši ve vodách a na velehorách psi hyenovití, cibetky africké, serval, levhart. Mezi 5 nejnebezpečnějších živočichů Afriky patří slon, buvol, hroch, krokodýl, ale i komár, přenášející malárii, nebezpeční jsou však třebas i paviáni.
Serengeti
V současnosti pitují milionová stáda migrujících zvířat (pakůň hřívnatý, zebra, antilopa) v poledníkovém směru v prostoru NP Serengeti - PR Masai Mara za deštěm a trávou. Nejznámější koloběh velké migrace. který se tradičně odehrává ve východoafrickém zlomovém pásmu, východně od sladkovodního Viktoriina jezera (největší v Africe, dnes značně znečištěné), je podmíněn zejména vegetačním pokryvem území. Jedná se o pohyb stád kopytníků: pakoňů (cca 1,3 mil), zeber a antilop-gazel z oblasti Serengeti v Tanzanii do Masai Mara v Keni (2800 km a zpět. První vlna je v červnu a červenci přechod Grumeti River na 40 km a pak je v srpnu v sz. části Masai Mara a Serengeeti, Serengeti je tzv. „nekonečná pláň savany s akáciemi (která během roku vysychá a v období dešťů se znovu zelená) tvořená sopečnou kalderou vulkánu Ngorongo (široká 20 km, stěny 600-700 m, vyhasl před čtvrt milionem let) do vlhké oblasti Masai - Mary s řekou Mara.

Nízké traviny na sopečném substrátu obsahují fosfor a vápník, důležitý pro rozvoj zdravý mláďat , traviny na severu mají pak značný obsah bílkovin. Dále zde žije slon, hroch, nosorožec, žirafa, bůvol, impala, topi, oribi a šelmy (lev, hyena, gepard, levhart, sup). Na horském okraji (nad 2000 m n.m.) je cenný tropický deštný prales Loita (převážně na území Keni).

Zdejší pastevci a lovci Masajové s velkými stády jsou konkurenty stád divokých kopytníků.

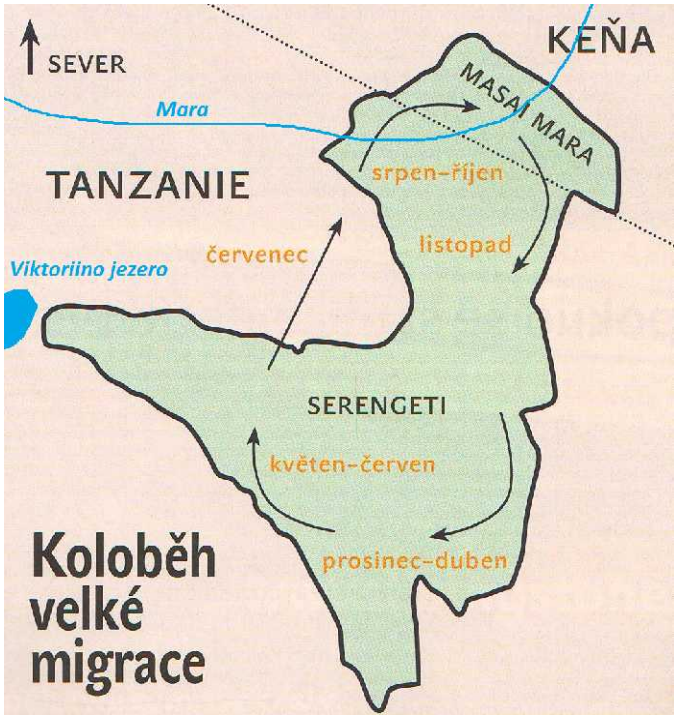

Zdroj: Příroda 5-6/2015

Ngorongoro je největší neporušený kruhový sopečný jícen - kaldera na světě (260 km^2) vznik před 2-3 mil. let (vulkán po explozi se zhroutil do sebe), nadmořská výška 1800 m, výška strmých okrajů 400 - 610 m. Uvnitř je jezero Magadi. Na okrajích vřesoviště, akácie, zbytek primárního stálezel. lesa, palouky. V kráteru pak hledají poslední zbytky zelených pastvin migrující zvířata v NP Serengeti. Přímo v kráteru žije 7000 pakoňů, 6000 zeber Burchellových (nikam nemigrují), 3000 antilop losích, 3000 gazel, 300 slonů, posledních 30 ks nosorožců dvourohých, 55 ks lvů, i buvol africký a levhard (tedy velká pětka),avšak ne žirafy (příkré stěny a chybí vhodné stromy). V kráteru jsou z dravců orel, káně, jestřáb, sup, dále plameňáci, labutě, čápi, pelikáni, husy, čejky, bažanti, skřivan či vrabec sahelský. Každoročně sem v IX-IV přilétají poštolky, vlaštovky, včelojedi aj. Ekologicky významné je blízké Viktoriino jezero a jezero Tanganika (jižně od kráteru). Je zde písečná duna Shifting Snds, která se větrem posouvá cca 17 m/rok. Žijí zde Masajové - pastevci dobytka a oblast je značně turisticky navštěvována - dovnitř je možno jen s propustkou na 6 hodin.. Chráněná oblast Tanzanie, ale ne BR UNESCO, střet lidské osídlení, chov dobytka a lov zvěěře.

Mýtus nedotčené přírody Afriky (Zuzana Teličková, 8.6.2022)
V březnu 1909 vyrazila z New Yorku do africké Mombasy, která tehdy byla součástí Britské východní Afriky a dnes je druhým největším městem Keni, pozoruhodná výprava. Takzvaná Smithsonova-Rooseveltova africká expedice měla za cíl nasbírat vzorky pro Národní muzeum přírodní historie spravované Smithsonovým institutem. Výprava vedená Theodorem Rooseveltem, kterého jen pár dní před startem výpravy vystřídal v křesle amerického prezidenta William Howard Taft, měla zásadní vliv na koncepci afrických národních parků, jak je známe dnes.

Smithsonova-Rooseveltova africká expedice asi sotva odpovídala tomu, co si dnes představujeme pod pojmem vědecká výprava. Kromě všestranné lovecké výzbroje, pochopitelně včetně velkého množství palných zbraní a nábojů do nich, s sebou Roosevelt a spol. vezli několik tun soli určené jako konzervační prostředek na kůže ulovených zvířat. Ani v tomto obrovském množství nepřišel bílý nerost nazmar. Vůdce výpravy a jeho společníci, mezi nimiž byl například stopař R. J. Cunninghame nebo známý britský lovec a objevitel Frederick Courteney Selous, během deseti měsíců zastřelili nebo chytili do pastí více než 11 000 kusů zvířat.

Podle záznamů výpravy toto číslo zahrnovalo asi čtyři tisíce ptáků, dva tisíce plazů a obojživelníků, pět stovek ryb a zhruba pět tisíc savců. Pokud by se k tomu započítali mořští a sladkovodní korýši, brouci a další bezobratlí společně s dovezenými rostlinami, vyšplhal by se počet vzorků na ohromujících 23 tisíc kusů.

Smithsonova-Rooseveltova africká expedice asi sotva odpovídala tomu, co si dnes představujeme pod pojmem vědecká výprava. Kromě všestranné lovecké výzbroje, pochopitelně včetně velkého množství palných zbraní a nábojů do nich, s sebou Roosevelt a spol. vezli několik tun soli určené jako konzervační prostředek na kůže ulovených zvířat. Ani v tomto obrovském množství nepřišel bílý nerost nazmar. Vůdce výpravy a jeho společníci, mezi nimiž byl například stopař R. J. Cunninghame nebo známý britský lovec a objevitel Frederick Courteney Selous, během deseti měsíců zastřelili nebo chytili do pastí více než 11 000 kusů zvířat.

Podle záznamů výpravy toto číslo zahrnovalo asi čtyři tisíce ptáků, dva tisíce plazů a obojživelníků, pět stovek ryb a zhruba pět tisíc savců. Pokud by se k tomu započítali mořští a sladkovodní korýši, brouci a další bezobratlí společně s dovezenými rostlinami, vyšplhal by se počet vzorků na ohromujících 23 tisíc kusů.

Jenom katalogizace materiálu, který expedice přivezla, zabrala osm let a mnohá z ulovených zvířat v podobě vycpaných exponátů jsou dodnes součástí Národního muzea ve Washingtonu. Zvířata, která výprava přivezla ve více kusech, byla v mnoha případech předána dalším muzeím.

Ochráncům přírody nad výčtem ulovených tvorů, mezi nimiž bylo i množství exemplářů dnes kriticky ohrožených druhů, pravděpodobně vstávají hrůzou vlasy na hlavě. Ti, kdo mají potřebu se v dnešních zcela změněných podmínkách výpravy zastávat, však uvádějí, že například slavný lovec skotského původu Walter Dalrymple Maitland Bell, známý jako Karamojo Bell, ulovil více než 1 000 slonů. Ve srovnání s tím působí 11 zastřelených slonů Smithsonovy-Rooseveltovy africké expedice skutečně skromně. A přestože lovecká vášeň byla pro účastníky expedice nesporně důležitým prvkem, nedá se popřít, že jimi ulovená a polapená zvířata skutečně posloužila především k vědeckým účelům.

Klíčová účast dřívějšího amerického prezidenta dodala expedici patřičného lesku a její působení si vysloužilo soustředěnou pozornost sdělovacích prostředků. Na základě zkušeností a vyprávění členů výpravy vznikl v západním světě obraz „nedotčené Afriky“ – nekonečné savany, kde se volně prohánějí nesčetná stáda, poslední místo na světě, kde život probíhá podle prastarých vzorů bez zásahu člověka. Sám Roosewelt, známý jako ochránce přírody, se vyjádřil, že toto nezměrné bohatství je bezpodmínečně nutné zachovat. Jeho představy o způsobu ochrany byly poměrně jasné – skutečná nebo virtuální hranice, na jejíž jedné straně je divočina a na straně druhé lidé a jejich hospodářství. V Americe už tehdy několik takových parků fungovalo.

Americko-britská skladba expedice měla zásadní dopad na pozdější vznik afrických národních parků coby oblastí, kde má život divokých zvířat probíhat bez přítomnosti člověka. Tato koncepce byla na začátku 20. století relativní novinkou a Američané s Brity byli jejími pionýry. Ačkoli totiž první národní park na světe vyhlásili mongolští vládci už v roce 1783 (Národní park Bogd úl), hned za ním, i když se stoletým odstupem, následoval roku 1872 americký Yellowstone a mezi deseti nejstaršími národními parky světa figurují ještě tři další, které leží na americké půdě. Ze zbylých pěti náležejících do nejstarší desítky patří tři Kanadě, jeden Austrálii a jeden Novému Zélandu – tedy zemí spadajících do sféry britského vlivu.

Co ovšem funguje v obrovských odlehlých prostorách Ameriky, Kanady či Austrálie, kde je hustota

obydlení nulová nebo minimální, nemusí být stejně dobré pro Afriku, kde vedle sebe už stovky a tisíce let před příchodem bílého muže žili lidé a jejich hospodářská zvířata vedle divokých tvorů. Obraz Afriky, jaký viděl v letech 1909 a 1910 Roosevelt a jeho společníci, a jaký byl jejich prostřednictvím šířen dál, totiž vůbec neodpovídal „typické Africe“. Poukazuje na to anglický žurnalista Fred Pearce, který ekologickým tématům a jejich popularizaci zasvětil podstatnou část svého života.

Klíčem k správné interpretaci obrazu východní Afriky, kterou výprava projížděla, je pohled zpět do roku 1887. Tehdy u Afrického rohu (Somálský poloostrov) přistála nepočetná italská výzkumná výprava, která s sebou mimo jiné vezla hospodářská zvířata z Asie. Některá z nich byla nakažena dobytčím morem, jenž se velmi rychle rozšířil ve východní části Afriky a postupoval na jih. Britská koloniální správa v jižní Africe se pokusila zastavit nemoc více než 1 500 km dlouhým plotem z ostnatého drátu a odstřelováním nemocných kusů, ale vše bylo marné. Dobytčí mor se stal největší přírodní pohromou, která Afriku v moderní době postihla.
Jen jižně od řeky Zambezi (tedy například bez započítání oblastí dnešní Keni a Tanzanie) podlehlo moru více než pět milionů kusů hovězího dobytka společně s obrovským množstvím domácích ovcí a koz. Vůči smrtícímu viru nebyly imunní ani populace divokých buvolů, žiraf, antilop a pakoňů. Pro tradiční pastevecké kultury to byla rána, z níž se některé národy dodnes početně nevzpamatovaly. Odhaduje se, že v důsledku moru sekundárně zemřela smrtí hladem například třetina obyvatel Etiopie a dvě třetiny všech tanzanských Masajů. Podobně trpěly i jiné africké národy. Jeden z masajských pamětníků později uvedl, že mrtvol leželo na zemi „takové množství, že supi zapomněli létat“.
Místa, která byla stovky let před morovou pohromou pastvinami domácího dobytka i divokých zvířat, osiřela a zarostla. Tento stav nahrál rozšíření mouchy tse-tse – nositele spavé nemoci, která je v Africe dodnes obávanou smrtící chorobou. Tse-tse totiž potřebuje bujnou vegetaci, na níž mouchy kladou vajíčka. Dokud milionová stáda domácího dobytka rostliny spásala, bylo rozšíření tohoto hmyzu a spavé nemoci drženo na uzdě. Uvolněný zarostlý prostor ale rychlému rozšíření tse-tse nahrál a lidé i s jejich zvířaty se zamořeným místům začali vyhýbat. Kruh příčin a následků se uzavřel a právě za tohoto stavu dorazila do Afriky Rooseveltova kohorta a nadchla se pro „nekonečné divoké pláně, kde ruka člověka dosud nepanuje“. **Vznikl mýtus o nedotčené Africe.**
V následujících desítkách let bylo v Africe vyhlášeno množství národních parků, které měly tuto „panenskou přírodu“ zachovat. Ochrana přírody byla vyhlášena nad **Serengeti** a **Masai Marou**, **Tsavem**, **Selousovou rezervací**, **Okavangem** a mnoha dalšími místy. V drtivé většině případů šlo o místa, kde dobytčí mor vymazal nedávnou přítomnost lidské populace.

Přístup západních ekologů k národním parkům charakterizuje výrok legendárního německého biologa Bernarda Grzimka, který bojoval za zachování NP Serengeti: „Aby byl efektní, musí národní park zůstat oblastí prvotní divočiny. Žádní lidé, včetně domorodého obyvatelstva, by neměli žít uvnitř jeho hranic. Serengeti nemůže uživit zároveň divoká zvířata a dobytek chovaný domorodci.“

Na základě představy o jediné správné možnosti totálního oddělení dnes funguje většina afrických parků a rezervací. Jejich ohraničení a snaha uchovat je nedotčené přitom vychází z neznalosti historie a mýtu, který byl na začátku 20. století vzdálen od skutečnosti stejně jako Evropa od doby bronzové. Při pohledu na historickou skutečnost přitom může být málokomu divné, že Afričané hranice parků nerespektují. Vždyť je to země jejich předků, na které jejich otcové a otcové jejich otců po staletí hospodařili.

Není třeba zvlášť zdůrazňovat, že za posledních sto let se obraz Afriky dramaticky proměnil. Populace roste a nároky na využití půdy jsou ze strany Afričanů stále větší. Navíc je dnes africká

příroda ve stavu, kdy je potřeba některé zvířecí druhy skutečně hlídat jako korunního svědka v mafiánském procesu. **Pokud ale má africká příroda přežít, je potřeba uvědomit si, že lidé a divoká příroda zde už dávno před koloniálním obdobím dokázali koexistovat**. Budoucí ochrana africké divočiny by tedy měla daleko více stavět nikoli na oddělení ale na soužití divokých zvířat a lidí.

Ochrana přírody (Zdeněk Kliment)

Nárůst civilizace provázený přechodem na tržní hospodářství vytváří tlak nejen na samotné obyvatelstvo, ale i divokou přírodu, která je dnes soustředěna pouze v národních parcích a početných rezervacích. Africké savany patří mezi nejbohatší travní ekosystémy světa s velkým zastoupením endemických druhů savců. Vodní a zejména bažinaté plochy (delta Okavanga, Nigeru) představují velmi citlivé ekosystémy s největší biodiverzitou na Zemi. Působením člověka došlo k degradaci původního prostředí na většině kontinentu, řada druhů byla vyhubena (např. zebra kvaga, antilopa modrá, aj.), mnoho druhů žije na hranici vyhynutí (nosorožec tuponosý, voduška červená, gorila horská). Destruktivní působení člověka na africkou přírodu je spojováno zejména s kolonizací Afriky od 2. poloviny 19. století. Proniknutí nové kultury se všemi důsledky, včetně takových činností jako bylo např. hubení mouchy tse-tse provázené rozšiřováním pastvin pro dobytek, znamenalo ztrátu dosavadní přirozené rovnováhy. Zároveň s příchodem Evropanů přišly i snahy jedinečné prostředí chránit a zachovat příštím generacím. První rezervace Knysna a Tsitsikamma vznikly v r. 1858 na území Kapska. V r. 1898 byla vyhlášena rezervace Sabie (od roku 1926 Krugerův národní park), v r. 1899 rezervace v Keni, základ národního parku Amboseli. Prvním africkým parkem byl od r. 1925 Albertův národní park (dnes N.P. Virunga). Nejvíce parků vzniklo po 2. světové válce. Současných více jak tisíc chráněných území různých kategorií zaujímá v Africe plochu cca 1,5 mil. km2. Mezi státy s největší chráněnou plochou patří Tanzanie a Zambie (obojí okolo 40 % rozlohy).

Získání opětné nezávislosti afrických států po r. 1960 vneslo problém, jak propojit stávající systém ochrany přírody s rozvojem nových ekonomik. Nad počátečními představami o absolutní nedotknutelnosti území převážily názory podporující propojení ochrany přírodního prostředí s rozvojovými strategiemi zemí. Prostřednictvím IUCN (The World Conservation Union) a FAO byla vytvořena Africká konvence na ochranu přírody a přírodních zdrojů, kterou se zavázalo respektovat 17 států. Řada afrických zemí je signatářem Světového dědictví UNESCO, Ramsarské konvence o ochraně mokřadů, podílí se na projektech MAB (Man and Biosphere) apod. Působivý systém má však řadu

mezer, neřeší problematiku migrace, dopady klimatických změn, spory s místním obyvatelstvem, chudobu a četné válečné konflikty.

Obyvatelstvo Afriky - „kolébka lidstva“

Ve východní Africe se zrodil lidský rod v období před 25 - 5 miliony let. Zdejší segment zemského povrchu v období ochlazování zemského klimatu byl specifický zdejšími tektonickými zlomy i značnou vulkanickou činnosti, což vytvářelo různorodější a příznivější podmínky narušující příčná klimatická pásma a vytvářející niku pro přežití hominidů - předchůdců člověka. Od lidoopů se hominidé oddělili asi před 6 - 4 miliony let. Z jednotlivých vývojových linií hominidů je známý zejména Australopithecus. Předchůdcem dnešního člověka byl Homo habilis - člověk zručný, jehož fosilie se našly v Olduvajské rokli ve Východoafrickém příkopu v Tanzanii. Nalezená nejstarší fosílie našeho rosu se datuje do doby před 2,8 mil. let. Toho nahradil vyspělejší druh Homo erectus - člověk vzpřímený asi před 1,8 mil. let. Ten již rozvinul řeč, používal oheň, zlepšil využívání nástrojů a zejména vydal se na cestu z Afriky, z něhož se v Evropě vyvinul Neandrtálec. Souběžně se vyvíjeli pravěké formy člověka moudrého - Homo sapiens a v závislosti na prostředí fyzické rozdílné rasy s různými jazyky.
"Moderní" člověk vznikl údajně před 200 tisíci lety na jihu Afriky jižně od řeky Zambezi v dnešní Botswaně .na ostrově Kubu, kde v okolí bylo jezero Makgadikgadi, které asi přes 10 tis. lety vyschlo a dnes je zde solná pánev Makgadikgadi, která je součástí pouště Kalahari (podle posledních studií australských vědců).

Afrika je etnicky velice rozmanitá, mluví se zde asi tisíci jazyky. Hlavní etnické skupiny jsou:
- staroafrické populace, dnes tvořící jen malé roztroušené skupiny, zejména Pygmejů a Sanů (Křováků) po celém kontinentu kromě severu
- černošské obyvatelstvo tvoří množství etnických skupin, které se vzájemně dosti liší, např. súdánské, kúšitské a nilotské skupiny mají vysoký, štíhlý vyšší habitus (např. Masajové), lidé bantunské skupiny mají robustnější postavy (množství etnických skupin / kmenů)
- hamitsko-semitská skupina tvoří asi 30 % obyvatel severní Afriky - zejména Arabové a Berbeři
- Malgaši jsou původně asijského původu na Madagaskaru
- bělošské obyvatelstvo žije zejména v jižní Africe, v menšině v severní Africe-

Přírodní národy uctívaly přírodní síly, tj. přírodního boha, přírodní síly - duchy a uctívaly mrtvé, dnes to označujeme jako animismus. Každý kmen míval svého šamana, který pomocí tantrických tanečních a zpěvných obřadů komunikoval s nadpřirozenou sférou.
První, historicky doložené subsaharské státy vznikly v západním Súdánu, kde již mezi 5. a 4. tisíciletím př.n.l. došlo ke vzniku zemědělských kultur, odkud se šířily do tropické Afriky a nilského údolí.

Pygmejové je souhrnné označování původního obyvatelstva tropických deštných pralesů střední Afriky (Konžská pánev - Kongo, DR Kongo, Rwanda, Burundi, Středoafrická republika). Tyto původní kmeny zahrnují „trpasličí“ kmeny do výšky 150 cm (135 cm žen a 145 cm mužů), kteří zde žijí přes 50 tisíc let (kmeny Aka, Asua, Ba(ja)ka, Gyele, Kango, Mbuti, Mbega, EFE, TWA), dnes již jen asi 100 tis. Další Pygmejové žijí v Asii (Thajsko, Malajsie, Indonésie, Filipíny, Papua-N.Guinea) i Americe (Brazílie). Pygmejové jsou klasickými kočovnými sběrači a lovci, dokonale přizpůsobenými svému prostředí. Lovili pouze pro svou obživu, dokázali stopovat i pronásledovat a lovit zvěř (z větších zvířat lovili antilopy, divočáky, opice, bůvoly a slony) a získávat med (v zemi i

na stromech). Jako kočovníci žili v přechodných tábořištích, z nichž po úbytku zvěře v okolí či napadání predátory se přesouvali do dalších lokalit (obvykle v okruhu asi 50 km). Tam si budovali rostlinná „iglú“, jejichž vchod směřoval ke společnému ohništi, kolem kterého spali (kouř je chránil před moskyty). Jejich přírodní víra se upínala k Velkému lesnímu duchu - Duchu pralesa, přičemž ještě uctívali duchy jednotlivých přírodních živlů a duchy předků. Doposud se chovají jako šťastní lidé s tanci a polyfonními zpěvy při všech významných událostech. Poučná je i zkušenost, že tam rozhodovala rada starších. Pomocí halucinogenních látek se při některých obřadech dostávali dospělci do „transu“ (zřejmě to potřebuje i dnešní mladá populace). Přestože tito obyvateli žili monogamně, běžně docházelo k sexuální polygamii. Děti byli však opatrováni a vychováváni celým kmenem (žena jich mívala 8, na živu zůstávali 4). Původní kmeny byly spjaté s půdou, avšak ta jim byla uzmuta. Pygmejové jsou označováni jako nejstarší kmeny na Zemi, kteří nejdříve osídlili tropické pralesy Afriky. Dnes ale stále brutálněji dochází k jejich střetu s komerčními požadavky na exploatací ceněného tvrdého tropického dřeva a nerostných surovin (ropa, zlato, diamanty, Fe ruda aj.) a pytláky sledujícími zisky ze slonoviny a složek tradiční čínské medicíny, ale i lovu goril na prodej, tzv. maso z pralesa („Bush Meat“). Jejich rychlé zanikání je způsobeno řadou důvodů:

- černoši si oblíbili pygmejské ženy pro jejich plodnost, takže ve vlastních klanech je jich nedostatek
- mnohdy žijí v trvalém otroctví, např. v Kongu
- lokálně docházelo k jejich genocidě (při válečných akcích byli kanibalsky pojídáni jako zvířata)
- trvale dochází k rychlému ničení jejích současného přírodního prostředí - tropických pralesů.

Proto jejich ještě nedávný počet cca půl milionu údajně klesl na 5 tisíc. Díky styku s bělochy se stali náruživými kuřáky, často propadají alkoholu a závislými na permanentních příspěvcích.

Možno je říci, že <u>lidstvo velmi lehkovážně a nezodpovědně likviduje nejcennější biotopy, které umožňovaly vyváženou existenci bioty a lidstva na Zemi</u>. <u>V důsledku frustrace a vykořenění - vyhnání přírodních obyvatel z jejich přírodního prostředí se mnoho přírodních kmenů po celém světě utíká k alkoholu</u> (Afrika, Amerika, Asie, Austrálie, Nový Zéland).

<u>Sanové, někdy označovaní jako Křováci (Bušmeni)</u> jsou asi nejstarším národem na světě. Jejich kořeny údajně leží až 60 tisíc let v minulosti, v jižní polovinu Afriky obývali už 23 tisíc let - hlavně Botswana, Namibie a Angola (asi 17 tisíc), dále v Jihoafrická republika, Zimbabwe a Zambie. Dnes však byli vytlačeni bantumskými kmeny a později bělochy do nehostinné krajiny polopouště Kalahari. Křováci vytvořili na skalách množství maleb (rytin) v pískovcích, které dokládají někdejší druhové bohatství zdejšího území, jejich skalní kresby a rytiny pocházejí až z doby před 30 - 40 tis. lety. Původně hanlivý název San znamenal bez dobytka, název Křovák (bushman) používali nizozemští osadníci (v r. 1652). V Africe jsou jim příbuzní Pygmejové. Dílčí poušť Namib - Velká prázdnota, má rozlohu cca 1600 x 500 km. Křováci, kočující zejména v buši na severu pouště, jsou tradičními lovci a sběrači, stopaři a běžci (za zasaženými antilopami, oryxy a žirafami dokáží běžet 2-3 dny až 80 km). V buši hledají a sbírají vše, so se dá sníst (zvířat však již výrazně ubylo), znají a používají 300 druhů rostlin (z nichž používají např. ořechy, bobule, hlízy, listy, mízu aj.). V jejich území dochází často k požárům buše. Křováci jsou malého vzrůstu (ale velcí duchem), jejich kůže je spíše nažloutlá, oči mají šikmé (bývali přezdíváni jako „Číňané“), na hlavě jim rostou jen chomáčky vlasů, postrádají ochlupení, ale nepotí se. Předpokládá se, že disponují jedinečnými genetickými znaky, které nikdo jiný na světě nemá. Potravu na období nedostatku si ukládají do oblasti hýždí, ženy mají zvětšené malé stydké pysky („hotentotská zástěra“), muži mají penis permanentně v poloztopořené pozici, zájem o ženu projevovali střelou z malého luku (asi 8 cm) šípem ze stébla tuhé trávy (pokud žena si ho nevytáhla, byla svolná ke vztahu). K ženám mají v rámci skupiny stejně rovný přístup, o všem rozhodují mezi sebou na základě dohody. Jejich sepětí s přírodou je mimořádné - dokáží nalézt vodu v poušti i hluboko pod zemí. Loví pštrose pomocí pastí s ovocem. V současné tristní situaci nedostatku vodu dokáží na loveckých výpravách přenášet ve skořápce z pštrosích vajec, které si cestou ukrývají pod křoviskem a používají i dužninu z kořenů (aby uhasili žízeň). Podle jejich přírodního náboženství má každý organismus svou vůli, podle níž

se řídí, Křováci mají velkou úctu k přírodě a všemu živému. Zachovávají jsou taneční a pěvecké rituály s prosbami pomoci, věštby, děkování a zahánění zlých duchů, mnohdy s vůdčím šamanem v transu. Někdy žvýkají či kouří různé rostliny k udržení živosti. V Namibii byla pro ně vymezena rezervace, odkud jsou však vyháněni, neboť se tam nalézají diamanty. Dnes vzhledem k neutěšené životní situaci Sanů jich přežilo pouze 50 - 60 tisíc, mnozí podlehli depresím, alkoholismu či nemocem - běžná infekce HIV, malárie i TBC. Dnes je podporuje organizace Living Museum.

Himbové jsou malou etnickou skupinou v Namibii a jižní Angole (tam asi 17 tis). Jsou polokočovní pastevci dobytka a pěstitelé kukuřice. Ženy staví, udržují obydlí a oheň, dívky jsou prodávány do manželství. Hruď a břicho si nezahalují, dodržují tradiční zvyky. Natírají si do kůže hydratační červenavý krém, koupou se pouze 1x před svatbou. Zvěř loví šípy s jedovatou špičkou (např. z kořene Sansivierie), vodu si uskladňují v podzemních studnách.

Masajové jsou černošským nomádským etnikem žijícím na pomezí dnešní Tanzanie a Keni, v savanách pod Kilimandžárem a Mt. Keňa. Jsou typičtí vysokou štíhlou postavou a dlouhou holí - oštěpem, ženy mají vyholenou hlavu, řadu ozdob na těle (náhrdelníky, náramky), příp malby, dívky mají cop jeden, chlapci dva. Žijí v kruhovitých vesnicích z chatrčí a ohradou (enkang) s centrálním ohništěm, uvnitř je menší ohrada pro dobytek. Vchody se na noc uzavírají trnitými větvemi z buše Jsou pastevci, lovci a bojovníci, hlavní potravou je mléko s krví dobytka, vodu pijí z louží. Každý pastevec má množství dobytka (cca 75 km krav a stejně ovcí a koz a asi 10 ovcí) a několik žen (které mají samostatné chýše). Jsou známi svými tanci, při kterých vyskakují do výšky chlapec který vyskočí nejvýš získá obdiv dívek).. Počet Masajů je odhadován na 250 tisíc, dnes jsou ve střetu s vymezenými národními parky, dnešní media si pokrytecky přejí, aby přírodní národy trvale žily na úrovni doby kamenné s lukem a šípem.

Berbeři byli původní obyvatelé severní Afriky. Zavedením chovu velbloudů bylo umožněno přecházet na jih přes poušť a rozvinout obchod mezi „bílými“ berberskými kočovnými pastevci a „černými“ černošskými zemědělci jižně od Sahary. Berbeři již ve starověku vybudovali transsaharský obchodní systém sestávající z karavanních tras, ksar (ubytovacích zařízení) a kasbů (pevnostní objekt). Berbeři chovali koně, velbloudy a pěstovali datlové palmy a pokrmy připravovali v tažínu. V průběhu 7. století byla berberská severní Afrika dobyta muslimskými Araby, takže arabskou migrací a v 11.století po vpádu beduinů byli vytlačení do hornatého vnitrozemí a saharských oáz (plátěné přístřešky). Arabové už od 8. století ovládli středomořský obchod přes Súdán, do kterého zapojili Berbery jako své pomocníky. Díky obchodu pronikal ze severní Afriky k jihu, kde byl tradiční animismus muslimský islám a s ním i arabské písmo. Z jihu bylo ceněno zejména zlato a slonovina, dříve i otroci. Jejich situace se zhoršuje se zmenšujícím se počtem oáz.

Tuaregové , uslimové s křesťanskou minulostí a polyteistickými kořeny, svobodní saharští kočovníci, jsou hrdým neústupným nomádským berberským národem, který zde žil již 7 tis. let př.n.l. Tuaregové vlastní stáda velbloudů, mluví svým berberským jazykem. Tradičně zajišťovali dopravu zboží přes celý Sahel od Mauretánie po Súdán či z Alžíru po Guinejský záliv. Tuaregové byli vytlačeni do pouštních oblastí Sahary a dnes žijí zejména mezi Alžírskem a Mali, v Nigeru, Libyi a Burkina Faso a dále až k přechodovému pásmu tzv. Sahelu, na území cca 2 mil. km^2, přičemž neuznávají hranice dnešních států - jsou označováni jako hrdí vládci neobyvatelné pouště. Jsou velmi soutěživí, bojují za zachování národní a kulturní identity a nezávislost, v Mali vyhlásili vlastní stát Azavad (v r. 2012). Společnost Tuaregů je organizovaná na matrilineárním základě, dědí se v ženské linii. Po rozvodu ženě připadnou všechny děti, ponechá si veškerý majetek vč. stanu a zvířat. Muži zůstane jen velbloud a vrací se do stanu své matky. Ženy v oblasti sexu mají relativní volnost. Původně byli křestané, dnes to jsou muslimové, kde však ženy mají významnější postavení

než muži, zahalují si pouze vlasy, avšak muži si zahalují většinu obličeje, jejich šál je modře zbarven indigem, proto někdy jsou nazývání „modří lidé“. Jsou vysocí, stále ještě používají meče (takuba). Dále vyrábějí i nože, dýky, kožené vaky, stany a jejich vybavení, sedla na velbloudy. Obchodní karavana s cestou dlouhou kolem 1000 km trvá asi měsíc (z Maroka do Timuktu 52 dnů). Hlavní potravou karavan jsou datle, (mátový čaj se označuje jako „berber whisky“). „Tuarežský“/saharský čaj se vaří ze zeleného čaje (nelouhuje se), lístky máty se přidávají do třetího čaje. Pro ně je karavana symbolem života. Přechod přes jejich území bez jejich svolení trestají. Tuaregové se často stěhují v závislosti na vodě a stavu pastvin pro velbloudy a malé kozy, bydlí v dočasných „kempech“ ze zvířecích kůží, na zem dávají rohože, alternativou jsou chýše podobné černošským obydlím. Tuaregové by si nedovolili sami říct o jídlo ani vodu, avšak sami jsou velmi pohostinní a to i k cizincům. Panuje u nich krevní msta.

Dogoni jsou záhadným africkým kmenem, který zřejmě v 15. st. utekl z Egypta, před tlakem islámu, přes Libyi do Mali, kde jich je dnes asi 150 tisíc. Jsou to animisté s nejpropracovanějším systémem mýtů. Jsou výborní znalci astronomie, ale také dobří pěstitelé (cibule, proso, fazole, rýži, maniok, lilek, papriku aj. zeleniny). Jejich vesnice jsou z bizarních kloboukatých domků. Společnost je kastovní, provádí se obřízka mužská i ženská. Jejich život je plný rituálů, tanců, příkazů a zákazů.

Afrikánci jsou naturalizování potomci někdejších bělošských kolonizátorů (z Francie, Portugalska, Španělska, Belgie, Británie, Německa a Itálie).

Arabové často vnímají Evropany jako chladné a rezervované, což u nich směrem k nám vyvolává určitou nedůvěru. Už samotný způsob komunikace je zcela odlišný – Arabové kladou větší důraz na neverbální projevy, jako jsou gesta a úplně nejvíc na oční kontakt. Z těchto neverbálních signálů dokážou vyčíst mnohem více, než si možná uvědomujeme – vnímají překvapení, netrpělivost, rozpaky nebo zvědavost. V arabském světě nikdy nevolejte pojďsem. Pokud se vám Arab koukne do očí, nemusíte už nic vysvětlovat. Při komunikaci s příslušníky islámské kultury, jak verbální, tak neverbální, je vhodné zvolit formu, která je v souladu s pravidly islámské víry. V islámu je přísně zakázáno mluvit s nezúčastněnými o některých tématech, jako jsou například rodinné nebo intimní problémy, především při rozhovoru s osobou opačného pohlaví (upozorňuje web Imed-komm-EU zaměřující se na interkultrurní zdravotnickou komunikaci v Evropě). Arabové vyžadují přímý pohled do očí; uhýbání pohledem nebo klopení očí v nich budí nevoli. Tato praxe pramení ze čtení z očí starých beduínů, jež má prastarou tradici: když se setkali dva beduíni zahaleni do plášťů a šátků, zkoumali se nejdříve očima, ty jediné mohli vidět. Stejně tak pro ženy, které chodí na veřejnosti podle islámské tradice zahaleny, jsou oči jediným nástrojem komunikace. Očima vyjadřují to, co evropské ženy oblečením, pohyby těla, gesty, mimikou, posunky. Některá gesta, která u nás Evropanů projdou bez mrknutí oka, můžou u Araba způsobit pořádné překvapení – třeba když ukážeme prstem nebo mávneme rukou ve stylu „pojď sem!“. Pokud už musíme gestikulovat, je lepší mávnout s dlaní dolů, abychom se vyhnuli nedorozumění. V islámských zemích ruku jako první podává ten, kdo má nižší postavení, na znamení úcty a dává obligátní otázku „Jak se vám daří?“, i když je občas odpověď jasná na první pohled. Když se arabští muži znají, neřeší žádné formality – klidně se i políbí. Tělesné kontakty jsou mezi muži mnohem vřelejší než u nás. Osobní zónu, kterou Evropané pečlivě střeží (70-100 cm), Arabové moc neuznávají. Takže není nic divného, když na ulici potkáte dva muže, jak se drží za ruce nebo objímají kolem ramen. A pokud uvidíte, jak si dávají polibek, vězte, že to není žádná romantika, ale projev opravdového přátelství – v podstatě takové přátelské „máme se fakt rádi“. Ženy jsou na tom o poznání hůře, pokud už jsou ve společnosti přítomny, například při rodinné návštěvě, „pozdrav nevyhledávají, stačí jen úklona hlavou. Děti ovšem pozdraví vřele - pohladí a políbí.

Skalní malby Afriky - petroglyfy

Skalní kresby a rytiny údajně pocházejí až z doby před 30 - 40 tis. lety, avšak vzhledem ke klimatickým vlivům a trvanlivosti organických pigmentů se většina z nich nezachovala. Skalní malby mají hluboký spirituální smysl a jsou jedinou památkou na období lovců a sběračů, přičemž dokládají někdejší druhové bohatství. Někdy jsou rozlišovány 4 kategorie:
- lovící či tančící obyvatele
- portréty zvířat
- fantasktní kreatury - therantropy (kombinující lidské a nelidské prvky)
- geometrické obrazce: spitály a kruhy.

Nejstarší malby pocházejí z doby před více než 27 500 lety v Namibii - Apollo 11 Cave. Nejvíce zachovaných maleb starých 200 - 5000 let je v Dračích horách a Chiongony, přičemž u Dogonů jsou tyto tradice stále živé. Poslední vedecké zkoumání radiokarbonovým mapováním (AMS) se soustředilo na na jižní Afriku, kde je koncentrováno nejvíce skalního umění na světě, bylo publikováno v časopise Antiquity. Již Emila Holuba tyto kresby jihoafrických Křováků (Sanů) natolik zaujaly, že některé vysekal a odvezl do Prahy a Vídně. Dokumentaci skalních maleb se m.j. věnoval Dr. Alec Campbell (Mr. Botswana).

Některé lokality petroglyfů:
- Uganda Nyero: na žulovém kopci u Kumi geometrické malby a jediná naturalistická malba kanoe s lidmi
- Namibie Damaraland: nejbohatší místo mezi Dračími horami a Saharou, jeskyně s převisy Brandbergu více než 40 tisíc maleb, v Twyfelfontu (UNESCO) více než 2 tis. maleb starších 5 000 let
- Zimbabwe Diana´s Vow: symbolizující šaman v tranzu s potencí penisu
- Tanzanie Kondora Rock Art (UNESCO) nejvíce v v. Africe . asi 150 panelů starých 200 - 4000 let, nejznámější Tanečníci z Kolo, žirafy, antilopy losí, levharti, zebry, nosorožci
- Jižní Afrika Dračí hory u Khahlamba - cca 50 tisíc maleb až 3000 let, dokumentující šamany, a zvířata, le i příchod Evropanů, trek v Didima Valley (6 hod)
- Etiopie Manchiti v rokli 8 km od Dilla, stylizované krávy, cca 3 tis. let
- Malawi Chongoni Rock Art, UNESCO, kmen Akafula a Chewa, obřady iniciace, přivolávání deště, tance masek, v Mphuzi Hill 8 panelů s hadími kreaturami
- Lesotho Metolong Dam
- JAR Maclear, skalní převis
- Somaliland Las Geel, posvátné místo somálských pastevců, 5-10 tis. let staré
- Botsawana Tsodillo Hil a Thune Dam), posvátné malé pohoří Loubre v poušti Kalahari a údolí Thune
- Mali Songo, hliněná architektura, tanec masek, animisté Dogoni udržují tradice maleb
- Angola

<u>Egyptská civilizace</u>

Patří k nejdelším starověkým nezávislým vyspělým civilizacím, jež existovala cca 4,5 tis. let, v oblasti v dolního Nilu k prvnímu kataraktu a ovlivňovala východní Středozemí. Egyptská kultura je proslavena zejména:
- jedinečné stavby pyramid (v letech 2600 - 1625 př. n.l., zřejmě podle pyramidálního vrcholu el Ourn v Údolí králů) a chrámů
- rozsáhlou těžbou kamene (vápenec, žula, čedič) specifickými způsoby (např. s předchozím využitím ohně)
- nevídanou jedinečnou stavbou mamutích lodí pomocí svazování dřevěných prvků provazy z travnatých vláken
- centralizovaným státem s vyspělou strukturovanou skladbou společnosti, která měla placené dělnické profese, město stavitelů pyramid, lékařskou péči a specifické právní zákonitosti

- rozsáhlým obchodováním s jižní Nubií a východním Středomořím
- technikou mumifikace těl (vysoušení, využití natronu jako silikagelu)
- vyspělým zemědělským hospodařením v záplavovém území Nilu vč. vinařství. daně se platily podle výšky hladiny vody při záplavách Nilu - úrodné bahno

Vrcholný rozvoj dosáhla ve 2. polovině 2. tisíciletí př.n.l., od poloviny 12. st. př.n.l. docházelo opakovanému úpadku vlivem nájezdů Nubijců, Asyřanů, Peršanů, řecko-makedonských Ptolemajovců a v r. 30 př. n.l. Římany, k jejímu zániku došlo na přelomu 2. a 3. století nástupem křesťanství. Prosperitu země určovala řeka Nil. Zřejmě opakované sopečné erupce, zejména sopečný popel oslabil monzunové deště, následně přetrvávající sucho snížilo vodní hladinu řeky, v důsledku sucha nastal hlad a nepokoje Zásadní vliv na zánik starověké egyptské civilizace mělo sucho a snad i přebujelá byrokracie.

Deset ran egyptských

10 ran egyptských, které uvádí Bible (ve Starém zákoně v knize Exodus) a krátce i Korán se údajně udály před odchodem židů / Izraelitů z Egypta. Mojžíš s Áronem žádali po faraonovi propuštění svého lidu z otroctví. Protože faraon údajně nesouhlasil s jejich odchodem (exodem) do „Země zaslíbené“, seslal Hospodin na doposud kvetoucí Egypt postupně 10 katastrofických pohrom.
V současnosti dochází k názoru, že uváděné mýty návazných pohrom mohou mít reálný základ v klimatických a erupčních proměnách. Doposud stabilní teplé a vlhké klima rychle přecházelo v suché klima následujícími pohromami:

1. Krev ve vodě / Zkažení vod: Nil a přítoky začaly vysychat, voda se stala nepitnou, ryby umíraly a přemnožené řasy a sinice v mělkém a bahnitém toku mohly způsobit rudé zabarvení, např. Plantkothrix rubescens či Oscillatoria rubescens („burgunská krev“, která je i v Rudém moři). Tyto řasy mohou být toxické pro pijící zvěř.
2. Žáby: přemnožené žáby se z mělkých vod dostaly na souš kde hnily (možná i po toxických řasách)a zapáchaly, takže chyběli predátoři hmyzu. Obdobná situace se opakovala několikrát v historii v řadě různých míst.
3. Komáři: úhyn žab způsobil přemnožení komárů, kteří obtěžují člověka a dobytek a jsou přenašeči malárie aj. horečnatých onemocnění či vředů nebo dobytčího moru
4. Mouchy: úhyn žab způsobil i přemnožení much v obydlích, které obtěžují obyvatele i dobytek, např. fodalky stájové (Stomoxys calcitrans), které způsobují i vředy
5. Dobytčí mor: vzhledem k nedostatku čerstvé pitné vody i její kontaminaci, ale i potravin docházelo snadno k epidemickému rozšíření moru chovaného dobytka (např. dobytčí mor)
6. Vředy: dalším dopadem mohl být růst vředových onemocnění (např. hnisavé neštovice / Staphalococcus aureus)
7-8. Temnota a krupobití: asi před 3,5 tisíci lety došlo k rozsáhlé erupci sopky Théra na ostrově Santoriny a cca před 3 tis. lety bylo pak dokonce opuštěno starověké město Piramesse, které bylo metropolí faraona Ramesse II (1279-1213 př.n.l.). Sopečný výbuch vytvořil rozsáhlá oblaka sopečného prachu, který se mohl oblasti Egypta srazit s bouřkovým systémem a způsobit tak ojedinělé krupobití, které zničilo úrodu a potlouklo ostatní byliny i stromy. Temnota: trvající 3 dny mohla být důsledkem erupce sopečného popela
9. Kobylky: sopečný popel může stimulovat srážky a vlhkost, což může vyvolat migraci kobylek, které sežerou vše co ještě zbylo po krupobití
10. Smrt prvorozených: mohlo jít o napadení obilí plísní díky toxickým řasám, kterou dostávali prvorození.

Zkáza Sodomy a Gomory

Sodoma a Gomora neupřesněná archeolog. lokalita na břehu Mrtvého moře (údajně zničená Bohem pro bezbožnost jejich obyvatel cca 2 tis. l. př. Kr.), jeskyně, sloup Lotovy ženy - vnuk Abraháma, pův. 5 měst Kanánu v okolí města Bab-ehDrah, tehdy ještě kolem „rajská

zahrada“, kdysi závlahy z Mrtvého moře kde hladina až o 200 m výše a Jordánu, zpráva o spálení ohněm a sírou zřejmě reflektuje ničivé zemětřesení cca před 4 tis. let - tržná stěna a kolem sirné koule) u PR Najub, avšak poslední výzkumy zjistily, že se jednalo o meteorit, který se roztrhl nad Zemí, přičemž teplota vzrostla nad 2600^0 C a tlaková vlna byla vyšší než známé hurikány, takže stoupnutí hladiny Mrtvého moře přeměnilo úrodné půdy na poušť.
Uvedený sled událostí mohl způsobit emigraci značných skupin obyvatel i dalších obyvatel.

Z někdejších 7 antických divů světa se zachovala pouze Velká Cheopsova pyramida v Gíze, v dnešním Egyptě, z doby 2550 př. n.l. Pro další vývoj civilizace by mělo být varující a poučné, že ze zdejšího úrodného území se stala rozsáhlá poušť.

Příroda a obyvatelstvo Arabského poloostrova (Arábie)

Podle nejnovějších poznatků migrace lidstva vedla od civilizačního centra u Východoafrického příkopu spíše jižní trasou přes Arabský poloostrov než přes Egypt.
První lidé do zdejších území údajně přišli v pozdní době kamenné, 5500 př. Kr. Tehdy zde bylo podnebí mírnější, převládaly savany se stády gazel. V 5. - 3. tisíciletí př. Kr. byla jv. část Arabského poloostrova osídlena zemědělskými kmeny, které se postupně dostávaly pod vliv obyvatel „Mezopotámie“, kteří s Arábií obchodovali a zdejší zemi nazývali Magan. Už tehdy se zřejmě obchodovalo s mědí s Hadžarských hor. Kolem r. 3000 př. Kr. se zdejší klima změnilo na suché, takže vznikla řada pouštních osad s dominantními kruhovými pevnostmi, což umožnilo zdomácnění palmy datlové, přičemž voda se získávala ze studní čerpajících mělké podzemní vody. V období let 2000 – 1300 př. Kr. v důsledku rozšiřování pouště došlo ke zmenšení osídlení. Hlavní činností zdejších obyvatel již ve 2. tisíciletí př. Kr. byl obchod, rybářství a mořeplavectví mezi Středozemním mořem a Asií – Indií a Čínou. Koncem 2. tisíciletí př. Kr. došlo k domestikaci velbloudů, což podpořilo rozvoj obchodu a také rozvoj závlah (podzemními kanály od úpatí hor – faladž), což umožnilo rozvoj pěstování plodin. I v současnosti jsou velbloudi v pouštních bojových podmínkách užitečnější než bojové vozy, přičemž i súdánské milice říkají, džíp vám mléko nedá. Obyvatelé pobřežních částí se živili rybami, měkkýši, masem ovcí, koz, gazel, přímorožců, dugongů, želv a kormoránů a dalšími potravinami z pšenice a ječmene.
Africký kontinent leží převážně (z více než 90 %) v tropickém pásmu, nejvyšší teploty jsou libyjské a somálské části Sahary. Období sucha je dlouhé s vysokými teplotami. Prší jen v krátkém období dešťů, pouze v rovníkové Africe je větší období srážek díky pravidelnému období dešťů. Subtropické klima je na jihu a severu kontinetu.

Arabský poloostrov je největší poloostrov světa o rozloze více než 3 mil. km^2, s počtem téměř 65 milionů obyvatel (sledováno je politické vymezení, geografické vymezení je na severu poněkud větší). Území litosférické Arabské desky se tektonicky oddělilo od Afriky prolomem (riftovou zónou) Rudého moře od Afriky. V severním směru je Írán oddělen Perským a Ománským zálivem, se strategickým Hormuzským průlivem - touto lodní cestou (v nejužším místě širokém 63 km) se přepravuje 30 % ropy tankery. Na území poloostrova převažují erodované pískovce, vápence a sopečné usazeniny, ojediněle jsou vyerodovány hlubší žuly. Významná jsou zejména bohatá ložiska ropy.
Rozsáhlá plošina Arábie je tvořena převážně nehostinným, aridním územím, se zcela ojedinělými vodními toky (např. Jordán), obvykle jen za monzunových dešťů (V-VIII) a převládajícími písčitými a kamenitými pouštěmi. Rozsáhlá plošina byla vyzdvižena na jihu a západě až nad úroveň 3000 m n.m. Obratník Raka prochází Saudskou Arábií, Emiráty a Ománem, tedy severně od něj je subtropické klima, jižně tropické. Podnebí je zde celoročně suché a horké kontinentální (letní

teploty dosahují i 50^0 C a zimní 30^0 C). Z hlediska rozvojových možností je tedy možno území Arábie označit jako extrémní. Ve střední a jv. části je největší poušť světa Rub´al-Chálí (česky „Pustá končina“) s rozlohou cca 600 tis. km^2. Na západě je pohoří Hidžáz, které na jihu přechází v Jemenské hory (s nejvyšší horou Nabi Šu´ajb 3760 m). Celoroční dešťové srážky obvykle v pouštních a polopouštních oblastech nedosahují 100 mm (což v návazném pouštním území Afriky na jižním okraji Sahary – Etiopii, Súdánu a Sahelu v důsledku dlouhodobých such, jež se zvyšují změnami klimatu, způsobuje hladomory). Prší jen na jihozápadě Saúdské Arábie a severním Jemenu (kde se uplatňují monzunové deště). V pouštích neprší i několik let. Pouštní teploty mohou vzrůstat nad 50^0 C ve dne a noci pod bod mrazu. Pouštním poutníkům se může vyjevit „fata morgana“, tj. zdání, že vidí vodu – tento optický klam je vyvolán odrazem velmi vzdáleného objektu, což vyvolá představu vodní hladiny. Většina vody pro dnešní města se získává odsolováním. Pouště se vlivem větrů pohybují, přičemž se vytváří různé typy dun (např. půlměsícovité barchany, kde špičky mají směr převládajících větrů). Pouště se při nadměrném spásání rozšiřují – dochází ke zvyšování dezertifikace (celosvětově z 12 na 15 %). Rozsáhlé písčité pláně – písečné moře se označuje jako erg, kamenité plošiny jako hamada a pláně pokryté štěrkem reg. V pouštních oblastech se větráním vytváří skalní dominanty, tzv. svědecké hory (což jsou torza odolnějších hornin, vznikající při zvětrávání).
V rozsáhlých písčitých a kamenitých pouštních oblastech je rozvětvená síť suchých kaňonovitých údolí – wadi (vádí), jež v minulosti byla vyhloubená vodními toky, přičemž jen občas při vyšších srážkách tam dojde k obnovení vodotečí. Většinou je v nich příznivější klima a proto v některých byla založena stará sídla. Původně ve zdejších územích převládalo kočovné pastevectví a rybolov, zemědělství pouze v ojedinělých roztroušených oázách a níže položených zavodňovaných územích. Oázy jsou lokality v okolí vodního pramene nebo vodního toku. Pouštní zemědělství od starověku bylo založeno jako odtokové, kdy v období dešťů byla voda ze svahů usměrňována a jímána na úbočí pomocí záchytných přehradních zdí. Voda se jednak vsakuje, jednak je rozváděna na pěstební plochy. Většina srážek spadne v období monzunových dešťů (III-IV, VII-VIII). Běžné jsou krátké prudké lijáky, přičemž směrem od moře srážek ubývá. Díky monzunovým dešťům od Indického oceánu jsou horské hřebeny Jemenu a Ománu nejvíce vegetačně a faunisticky nejvýznamnější a jako úrodné oblasti byly osídleny již od nejstarších dob (byla tam vybudována rozsáhlá terasová políčka). Historicky významné starobylé osídlení bylo tedy převážně v horských polohách, kde po většinu roku jsou příjemné teploty 20 – 30 ^{0} C. Původní vegetační pokryv se téměř nezachoval. V okolí Středozemního moře rostly také duby (Quercus), které pro své cenné tvrdé dřevo byly převážně vytěženy. V pouštních územích s ojedinělými stromy, se lokálně vyskytují zejména různé druhy trnitých kapinicí (Acacia auriculiformis / Ear-pot Wattle, Nothern Black Wattle, A. tortilis), které se někdy pěstovaly i na plantážích pro tvrdé dřevo a arabskou gumu. Jsou ale výrazně invazní, potlačující původní vegetaci. Místně se vyskytuje i tamaryšek (Tamarix aphylla), lokálně pěstovaný i na dřevo. V méně narušených horských polohách roste jalovec (Juniperus phoenicea, J. procera), někdy označovaný za nepravý cedr. Tradiční je získávání vonného kadidla (klejopryskyřice) naříznutím pouštního stromu kadidlovníku pravého (Broswelia sacra). Ve skalnatých stěnách wadi (vádí) roste oleandr (Nerium oleander), či podivuhodná tzv. „pouštní růže“ lahvovník (Adenium obesum), tvořící sukulentní kmínkovitý lahvicovitý keř (cca 5 m vysoký) s atraktivními červenými květy a jedovatým latexem (používaný i jako šípový jed). V sušších územích se vyskytují sukulentní druhy pryšců (Euphorbia) a invazní nepůvodní kaktusovité nopály (Opuntia), řada drobných polštářovitých trvalek, lokálně i traviny.

Nejčastější pěstovanou rostlinou je palma datlová / datlovník obecný (Phoenix dactylifera), která si hlubokými kořeny dovede získat podzemní vodu, příp. i palma olejná (Elaeis guinensis). Pouze lokálně jsou některé plochy intenzivně obdělávány, např. pěstování fíkovníků (Ficus carica), banánovníků (Musa sapientium), vinné révy (Vitis vinifera), bavlníku (Gossypum herbaceum), oliv (Olea europaea), příp. kávovníku (Coffea arabica) v horách (800 – 2000 m n.m.), aloe (Aloe

arborescens), či ovocných stromků - granátového jablka / marhaník granátový (Punica granatum), papáji (Carica papaya), mandloně (Amygdalus communis), broskvoně (Prunus persica), meruňky (Prunus armeniaca), hrušně (Pyrus communis), ořešáku vlašského (Juglans regia).
Tradičně zde má vysokou úroveň získávání a prodej arabského koření, např. zázvor – zázvorovník pravý (Zangiber officinale), koriandr setý (Coriandrum sativum), kardamon – kardamonovník pravý (Elettaria cardamomum), sezam (Sesamum indicum), skořice (Cinnamomum), hřebíček (Syzygium aromaticum), kurkuma (Curcuma), kmín (Carum), šafrán (Crocus sativus), piniové oříšky (Pinus pinea) aj., příp. směs arabského koření (bezar). Velmi ceněným druhem je v horách pěstovaný stálozelený keř kata / kát (Catha edulis), (introdukovaný z Etiopie v r. 1403), jež je jemenskou národní lehkou drogou, obsahující povzbudivou drogu miraa (catin), proto se listy někdy ve smotku banánového listu žvýkají („bandari“), nazývaný také „arabský čaj“.

Starověcí Arabové chovali vepře a jedli vepřové maso v období 5000-2000 l.př.n.l. Kolem r. 1000 př.n.l. došlo k další aridizaci území při zvyšování teploty a snižování dostupnosti vody a tak došlo k jejich postupnému nahrazování kuřaty. Vepř potřebuje na vytvoření 1 kg masa 6 tis. l vody, avšak kuře jen 3500. Kromě toho se v teple vepřové oproti kuřecímu podstatně rychleji kazí a navíc od slepic se získávají vejce a tak nakonec došlo k zákazu pojídání vepřového masa pro Muslimy i Židy.

Obyvatelstvo Arábie
Původně na Arabském poloostrově byla jednotná civilizace a jazyk nomádských (beduínských) pasteveckých komunit, které využívaly velbloudy k pouštním přechodům. Většina obyvatel byli kočovní pastevci, organizovaní v pokrevních rodech, klanech, kmenech, příp. kmenových konfederacích, které byly prostředkem společenské sounáležitosti, vzájemné pomoci i kolektivního bezpečí. Jejich váženou ctností byla mužnost (murúva), projevující se odvahou, šlechetností a pohostinností.
Před islámskou érou termín Arabové označoval semitské kmeny i kočovné beduíny žijící na Arabském poloostrově.
Málo oblastí je nám dnes tak málo známo jako Arábie před prorokem Mohamedem. Lidské osídlení arabského poloostrova eistovalo více než 5000 let před Kristem, ale o předcích dnešních Arabů se můžeme mluvit přibližně o dva tisíce let později. Arabština jako jazyk vychází ze semitské jazykové rodiny a je blízkým příbuzným jazyku jako hebrejština a aramejštině či již vyhynulé akkadštině. Migrující kmeny, ze kterých se později vyvinuli Arabové, se do regionu dostali kolem roku 3 000 před Kristem a postupně se dělili na více skupin roztroušených po celém regionu. Mezi nimi se vyvinuly velké kulturní a jazykové rozdíly, o kterých bude řeč později. Akkadské záznamy z třetího tisíciletí před Kristem možná zmiňují nájezdníky z dnešní Arábie, ale jistotu nemáme. První absolutně jistá zmínka Arabů tak pochází z let 858 a 853 před Kristem. Asyrský král Salmanassar III. bojoval proti koalici syrských městských států, židovských kmenů a také Arabů. V jedné z mnoha ironií historie tak Arabové vstupují do dějin jako spojenci Izraelitů proti cizí agresi. Arabský král Gindibu poslal tisíc velbloudů na podporu protiasyrské koalice. Pozdější asyrské záznamy často zmiňují arabské nájezdy a také jejich válečnické královny, což bylo pro Asyřany něco nevídaného. Po pádu Asýrie sloužili arabští žoldnéři každému státu, který si je v regionu mohl najmout. Určitou formu autority nad nimi nejprve vykonávala nová Babylonská říše, ale ta byla brzy nahrazena nově příchozí Perskou říší. Jak velkou část Arábie říše Achaemenovců ovládala je nejasné. Král Dareios I. na svých nápisech kolem roku 490 před Kr. zmiňuje svou vládu nad Araby, ale přesné údaje nemáme. Díky Hérodotovi víme, že se arabské kontingenty účastnily invaze do Řecka roku 480 před Kr. Herodotos nám také podává první zprávy o arabské kultuře a náboženství. Po pádu Persie měla být Arábie cílem nové kampaně Alexandra Makedonského, který se právě vrátil z Indie a na území dnešního Iráku začal shromažďovat invazní sílu. Zemřel však než mohla kampaň začít. Kolem prvního století před Kr. již existovala celá řada arabských států. Na jihu držela dlouhou dominanci Sába, která je často spojována s biblickou tradicí

o tamní královně a královi Šalamounovi. Její éra však postupně končila a na scénu se dral Himiyar, který sjednotil většinu dnešního Jemenu. Migrující arabské kmeny mezitím založily vlastní království v dnešní Sýrii a Iráku, jako například Palmýra nebo Hatra. Na severu dlouho dominovalo království Nabateiců, které se však čím dál víc dostávalo pod vliv Říma. Za jeden z jejich největších úspěchu lze považovat impozantní skalní město Petra. Římané se pokusili vyslat expedici až na nejzazší jih poloostrova, ale setkali se s neprostupnou pouští a selháním. Východní malá království v té době padala pod vliv nových dynastií v Persii a pro Řím se poloostrov začal stávat důležitou součástí boje se svým imperiálním rivalem. Arabské jazyky se dělily na jižní a severní - se značnými rozdíly. Vysoká arabština byla jazykem kněží a šamanů a pro běžné lidi dlouho mnoho neznamenala. Arabové se dělili na usazené obyvatele městských států a království, ale také na nomádské beduíny, kteří křižovali přes obrovské neosídlené oblasti. Větší jednotu přineslo postupné vymření jihoarabských dialektů, ale i tak šlo těžko mluvit o sjednoceném lidu. První zmínka od samotných Arabů, která používá slovo Arab pochází až z třetího století po Kristu. Zmiňuje krále všech Arabů, což byl spíše titul, který dotyčný chtěl získat, a ne existující funkce. Ne všichni lidé uctívali všechny bohy svého náboženství. Řezník neměl důvod uctívat boha zemědělců a tak dále. Většina lidí uctívala bohy, kteří byly přímo spojeni s jejich povoláním a životem. Také byli uctíváni bohové jednotlivých měst a bůh stvořitel. Tuto roli nesl pravděpodobně nám dobře známý Alláh, který pravděpodobně plnil roli podobnou řeckému Diovi. Byl králem bohů, a tak byl uctíván ve většině poloostrova. Beduíni například vedli daleko méně komplikovaný náboženský život. Plnili určitou sadu rituálů, ale jejich náboženství se více zaobíralo praktickými problémy života než přesným uctíváním. Obyvatelé měst se naopak mohli věnovat tvorbě rozsáhlého a komplikovaného náboženství, které obsahovalo desítky ne li stovky bohů. Velkou roli hráli také duše předků a různé menší magické bytosti, které se eventuálně stali námi známými džiny. Podobně jako v dalších polyteistických náboženství hrála velkou roli svatá místa a tamní náboženské sochy, u kterých se uctívalo. Obětiny zvířat byly běžné, ale v současné době máme minimum důkazů o lidských obětinách. Stejně jako všem ostatním oblastem blízkého východu se nová monoteistická vlna nevyhnula ani arabskému poloostrovu. Obzvlášť severní oblasti se už od 3. století po Kristu stávaly díky své blízkosti k Římské říši místem častých konverzí ke křesťanství. Také se v nich začal prosazovat perský zoroastrismus podporovaný perskou Sásánovskou dynastií. Další oblastí pro šíření nových idejí byl moderní Jemen, který byl nedaleko etiopských křesťanských království. Překvapivě se zde však neuchytilo křesťanství, ale judaismus, který se kolem roku 380 po Kristu stal státním náboženstvím Himiyarského království. Díky Koránu také víme o přítomnosti několika židovských a křesťanských kmenů nedaleko Mekky a Mediny. Význam arabského poloostrova díky novým obchodním cestám, které spojovaly Indii a Římskou říši, neustále rostl. Obzvlášť arabští obyvatelé severních měst, např. Palmýry a Hatry, začali také přijímat zvyky a styly oblékání buď z íránského světa na východě ,nebo z římského na západě. V roce 129 navštívil východní oblasti římský císař Hadrián a byl natolik uchvácen Palmýrou, že ji prohlásil za svobodné město a přejmenoval ji na Palmýru Hadriana. Pod přímou římskou vládu spadala provincie Arabia Petraea, kterou vytvořil na počátku 2. století císař Traján a jenž se především nacházela v dnešní Sinai a jižním Izraeli. Jejím centrem bylo skalní město Petra, které se v římské říši stalo jakousi ranou turistickou destinací pro státní elity. Situace na poloostrově se začala prudce měnit v 6. století. Na severu byly Lachmovci podezříváni ze zrady a nakonec anektováni Sásánovci. Ghássánovci sice zachovali nezávislost, ale utrpěli velké ztráty během poslední římsko-perské války let 602 až 628. Jižní státy na tom nebyly o moc lépe. Etiopie zahájila invazi Himiyarského království, protože jeho židovský král zahájil perzekuce proti místní křesťanské menšině. Přes počáteční úspěch se Etiopie brzy musela stáhnout kvůli perské intervenční síle, která království dobyla. Persie tak roku 578 sice získala kontrolu nad většinou poloostrova, ale následující válka s Římem jí přivedla na pokraj kolapsu. Všechny státy poloostrova byly oslabené a zranitelné. Jejich výzva přišla z obchodního města na západě. Dlouhodobé centrum náboženských rituálů a mnoha obchodních měst, Mekka se měla stát městem, kde se najednou vynořila nová síla, která měla brzy změnit celý svět. A na poloostrově nezůstal nikdo, kdo by ji mohl čelit.

V 7. století n.l., kdy v Arábii začalo šíření islámu, obývala Arábii politicky roztříštěná pastevecká

společnost, přebývající v táborech a oázách. Spojení s okolním světem zprostředkovávaly obchodnické aktivity, při obchodování s datlemi, kadidlem, kořením, kovotepeckými a alabastrovými výrobky, drahými látkami a otroky. Z Asie se dovážel čaj, porcelán a dřevo.
Již kolem roku 1400 vedly přes saharskou poušť tradiční karavanní zásobovací transsaharské trasy, propojující mocenská centra a to až na Arabský poloostrov: Timbuktu (oasa v Mali) – Gao – Agadez – Borno – Suakin (Súdán) – Džidda (Saúdská Arábie), s větví Borno – Zeila (Etiopie) – Aden (Jemen), ale také na sever do Damašku v Sýrii a Bagdádu v Íránu.
Počátkem 16. století (1507 – 21) si Portugalci podmaňovali východní pobřeží Arábie (současný Omán, Bahrain a Emiráty), kde budovali pevnosti k obraně „svých obchodních území".

V polovině 17. století se zde uplatňoval britský vliv Východoindické společnosti.
Od konce 17. století docházelo ke kulturní stagnaci islámu, zatímco v Evropě docházelo k renesančnímu urychlování vývoje.
V 18. století Arabové z vnitrozemí osidlovali východní pobřeží Arabského poloostrova. Oblasti se začínalo říkat Pirátské pobřeží (Pirate Coast) a posléze Smluvní Omán (Trucial Omán). V 19. století vrcholil v Perském zálivu lov perel (dobrý lovec se potápěl do hloubky 15 m a vydržel pod vodou déle než minutu). V r. 1820 vznikla první smlouva šajchů s Velkou Británií. V první polovině 19. století došlo k rozkvětu expanzivní obchodní politiky, vzkvétal obchod s otroky a slonovou kostí.
Do sféry Ománského vlivu se dostalo celé východoafrické pobřeží. Území Ománu se stalo „Sultanátem Maskat a Zanzibar", přičemž sultán sídlil na Zanzibaru. V letech 1835 – 92 byly s Británií, jejíž vliv stále narůstal, uzavřeny další smlouvy, jejichž cílem bylo usnadnit obranu koloniální Indie a zamezit obchodu s otroky. Poslední smlouva zakazovala šejchům obchodovat se zahraničím a za to získalo „Pobřeží smluv" britskou ochranu (Smluvní Omán). Následně Omán ztratil svůj ekonomický význam.

Celosvětově je ceněný zdejší lehký arabský kůň.
„Zdejší tradiční arabský kůň se vyznačuje neobyčejnou lehkostí, bystrostí, pevnýma nohama, vytrvalostí a nenáročností, není velký, ale ladný. Má krásně modelovanou malou hlavu, špičaté, úzké, pohyblivé uši a vyzývavě zvednutý ocas. Je to nejkrásnější kůň na světě. Křížením vznikla jiná plemena jezdeckých koní; krev arabských koní koluje v žilách anglických plnokrevníků."
„Jen velmi zámožní lidé si mohou dopřát potěšení každý den po obědě žvýkat jeho jemné lepkavé lístky a křehké načervenalé výhonky. Do Ta´izzu přinášejí kát mladé horalky od hory Sabr, oblečené do tmavých nebo květovaných šatů obličej si nezahalují, ale na hlavě mají šátek uvázaný na turban a nad spánkem vonný žlutý květ." *O.G. Gerasimov, 1979*

Významností možnosti využívání zdrojů vystupuje zejména pouštní Arabský poloostrov, kde těžba ropy způsobila neuvěřitelný rozvoj, přesto i zde je množství náboženských a etnických problémů, ale i nutnost řešení nedostatku vody, např. dlouho zvažovaným propojením vysychajícího Mrtvého moře s Rudým mořem (hladina - 427 m n. m.).

Ve 30. letech 20. století ropné konsorcium Iraq Petroleum Company (z firem British Petroleum, Shell a Total) podepsalo koncesi s Abú Dhabí a v r. 1958 došlo k objevu velkých ropných nalezišť a následně došlo k jejich těžbě (Abú Dhabí National Oil Company). Od r. 1962, kdy odjel první tanker s ropou došlo k radikální ekonomické proměně. Organizace zemí vyvážejících ropu / Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC) koordinuje ekonomickou politiku a stanovuje objem produkce a ceny ropy. Členské země kontrolují 75 % světových zásob ropy a zajišťují třetinu veškeré produkce. OPEC založený v r. 1960 sdružuje 12 zemí: SAE, Saúdská Arábie, Kuvajt, Katar, Irák, Írán, z Afriky Nigérie, Angola, Libye, Alžírsko a z Ameriky Venezuela a Ekvádor. Ke vstupu byli přizváni Sýrie, Súdán a Bolívie, členství zvažuje Brazílie.

Ve městech Arábie již dnes žije cca 65 % obyvatel. K nejvýznamnějším patří saudskoarabská města Rijád (cca 5 mil. ob.), Džidda (cca 3,5 mil. ob.) a Mekka (cca 1,5 mil. ob.), emirátská města Dubaj (cca 1,7 mil. ob.) a Abú Dhabí (cca 1,6 mil. ob.), katarské Dauhá (cca 1,5 mil. ob.), Ománský Maskat (cca 1,2 mil. ob.), jemenské San´á (cca 1,1 mil. ob.) a izraelský Tel Aviv /Jaffa (cca 0,5 mil. obyvatel). Izrael dnes rozsáhle zobytňuje pouštní území pěstováním vybraných plodin zavlažovaných z podzemních zdrojů.

Počet zahraničních přistěhovalců trvale vzrůstá od konce 20. století, nejvýraznější je to v SAE, kde původní obyvatelstvo tvoří již méně než pětinu současných obyvatel. Specifickým územím je Izrael. Počet Arabů, kteří žijí v severní Africe dnes tvoří téměř 300 milionů. Arabové představují jádro muslimského světa, přičemž často označují svou národnost za muslimskou, neboť arabská identita je neodmyslitelná od islámské civilizace a náboženství.

Nerostné suroviny v Africe přitahují stále větší pozornost zahraničních investorů. Jedná se zejména o diamanty, zemní plyn, tuhu a měď, je zde 90 % světových zásob kobaltu i platiny, 5% % zásob zlata, 98 % zásob chromu, 70 % titanu, 64 % manganu a 33 % zásob uranu. Diamanty se vyskytují zejména Botswaně, JAR, DR Kongo, Angole a Namibii, přičemž jejich přítomnost mohou signalizovat i rostliny: Haumaniastrum katangense (Cu rudy), či Pandanus (kimberlit).

Tropické nemoci

Malárie horečka, přenášená komárem Anopheles hlavně za soumraku a svítání, před návštěvou brát antimalarika, na spaní antimalarické sítě, **Horečka dengue, Ebola,Žlutá zimnice, Hepatitida A, Hepatitida B, Břišní tyfus, Spavá nemoc, Cholera a ETC, Meningoková meningitida, Japonská encefalitida, Amebóza**

HIV / AIDS

A.1.3. Vlivy neuvážené lidské činnosti, zpouštněni (desertifikace) / Effects of reckless human activities, desertification

Povrch Afriky tvoří ze 60 % pouště a suché oblasti. Podle OSN je Afrika zasažena odlesňování 2x více, než je celosvětový průměr - rožně 4 mil. ha. Degradací je zasaženo 65 % zemědělských půd, 31 % pastvin a 19 % lesů, erozí je postiženo 77% půd. Podle studie Science Advences **hrozí 40 % tropických afrických rostlin vyhynutí,**

Nejteplejší kontinent (Zdeněk Kliment)

Klima Afriky prošlo mnohými změnami, pro dnešní stav je určující období čtvrtohor. Od období posledních glaciálů docházelo až na určité výjimky k postupnému oteplování provázenému ubýváním srážek na většině kontinentu. Hlavní důkazy jsou spatřovány ve zmenšování dříve velmi rozsáhlých jezerních ploch a v palynologických studiích (metody zabývající se stanovením stáří pylových zrn v uložených souvrstvích). Hypotézu, že ještě před 5 tis. lety př.n.l. byla dnes největší poušť světa Sahara obývána pastevci skotu, žila zde zvířata vyžadující velké množství vody jako hroši, sloni apod., potvrzují skalní malby tzv. bovidiánského období v pohoří Tassili-n-Ajjer. Neklamnou známkou globálního oteplování je i ubývání afrických horských ledovců, jehož rychlost kulminuje v posledních desetiletích.

Klimatické výkyvy pozorované v historickém a současném období se projevují víceméně jako krátkodobé, většinou periodicky se opakující odchylky od dlouhodobého trendu. V různých částech Afriky se projevují odlišně a ve spojení s rychle narůstající africkou populací mohou mít katastrofální důsledky. Příkladem jsou výrazná hladomorem provázená sucha v oblasti Sahelu v 70. a 80. letech 20. století , podobně jako záplavy ve východní Africe na sklonku roku 1999. V jižní Africe byla prokázána v letokruzích tzv. clanwiliamského cedru za posledních 400 let existence 18-letého srážkového cyklu (9-leté „suché“ období a 9-leté „vlhké období“), přičemž uplynulé desetiletí je zde hodnoceno jako srážkově výrazně nadprůměrné. V poslední době se diskutuje i o možném vlivu efektu El-Niňa na klima Afriky (sucho v oblasti Sahelu a v jižní Africe, vlhké období ve východní Africe). Většina plochy Afriky spadá svou polohou mezi obratníky do oblasti tropů s průměrnou roční insolací od 180 W/m^2 na rovníku až po 280 W/m^2 na obratnících. Pro své intenzivní oslunění je Afrika pokládána za nejteplejší světadíl. V Africe byla změřena v roce 1922 dosud absolutně nejvyšší teplota vzduchu na Zemi +58oC v Azíziji v sz. Libyi. Nachází se zde vůbec nejteplejší místo naší planety, Dallol, ležící na okraji Danakilské prolákliny v severní Etiopii, kde byla v období 1960-1966 zaznamenána dosud nejvyšší průměrná roční teplota vzduchu +34,4°C. Zejména v pouštích se lze setkat s velkými denními amplitudami. Poblíž Ouargly v sv. Alžírsku byly změřeny extrémní teploty –6,9°C a +52,7°C. Teplotní extrémy jsou projevem značné kontinentality a tedy i suchosti klimatu severní poloviny Afriky.

Zpouštnění Afriky

V minulosti došlo zde ke kontinentálním změnám (snad až na Saharu zasahovalo moře Tethys a ke klimatickým výkyvům. Vlhká perioda byla v období 6000 až 4500 př. n.l., což bylo způsobeno táním severoamerických ledovců, kdy byla Sahara zelená. Po ústupu monzunových dešťů na východ, krajina se vysušila a zpouštněla. (V hlubším podzemí je dnes vlhko, dnešní artézské studně jsou v hloubce 40-80 m).

Další vlhká perioda byla kolem r. 2000 př. n.l., kdy zde bylo vlhčí podnebí, což dosvědčuje jezero Čad (původní rozloha byla 300 tis km^2, dnes je to 12 tis km^2) a rozlehlejší byla i jezera v etiopské části východoafrického riftu.

V současnosti se v Africe projevuje jev El Niňo zejména poruchami v cirkulaci ovzduší, např. místo sucha přijde déšť, příp. povodně.

Problematický je vývoj zejména v Sahelu.

Hospodaření s vodou /Zdeněk Kliment)

Území Afriky převážně spadá do zóny pasátové cirkulace. Vzhledem k odlišným sezónním projevům na souši hovoříme o tzv. rovníkových monzunech. Pravidelné střídání různě dlouhého období dešťů a období sucha je fenomén, který ovlivňuje život na většině plochy

kontinentu. Afrika má vzhledem ke své nízké odtokové výšce 156 mm a vysokému výparu velmi nepříznivé hydrologické podmínky. Velká část Afriky nemá vyvinutou říční síť. Třetinu plochy zaujímají bezodtoké oblasti. Asi polovinu zbylé části odvodňují nejdelší, z hlediska vodnosti však nesouměřitelné řeky Kongo a Nil.

Za účelem efektivnějšího využití časově i plošně nevyrovnaného odtoku bylo v Africe realizováno velké množství hydrologických projektů. Přestože první hráze a kanály se stavěly na Nilu již ve Starém Egyptě, počátek moderních dějin vodního stavitelství je kladen do 2. pol. 19. století. Gigantické africké vodní nádrže (Asuánská, Akosombo, Cabora Bassa) byly postaveny v 60.-70. letech minulého století , objemově vůbec největší nádrž Kariba byla dokončena již v r. 1959. Jejich vliv na odtokový režim, ale i na život místních obyvatel a okolní přírodu, je nesporný. Velmi diskutovaná je zejména stavba Asuánské přehrady, která ve svém důsledku degraduje úrodnou oblast nilské delty a způsobuje více než 10% ztrátu vodnosti výparem. Problematickým může být již započatý projekt zvaný „Nové údolí“, který má přebytečné vody z Asuánské nádrže dopravovat kanálem do oáz ve středním Egyptě. Řada projektů nebyla dokončena kvůli probíhajícím občanským válkám a nedostatku financí. Příkladem může být kanál Jonglei, který měl odvodnit oblast mokřadů Sudd v jižním Súdánu. Nebo přehrada Manantali na řece Senegal, postavená od roku 1987, kde na dálkové vedení, které by přivedlo elektřinu do tisíc kilometrů vzdáleného Dakaru, čekají obyvatelé hlavního města dodnes. Pozornosti by neměl uniknout jeden z nejambicióznějších projektů dneška – tzv. Lesotho Highlands Water Project, spojený s výstavbou pěti velkých a dvou menších přehrad v horním povodí řeky Orange. Již dokončená vodní nádrž Katse se pyšní nejvyšší hrází v Africe (182 m). Otázkou zůstává, zda plánovaný celkový odběr 70 m3/s nebude scházet na dolním toku, kde řeka Orange protéká pouští. Voda z přehrad, kterých je v Africe více než 1250 je využívána zejména pro závlahy (52%), jen 6 % pro výrobu elektrické energie. Pro africké řeky je charakteristické málo pokročilé stádium vývoje, způsobené neotektonickými pohyby. Projevuje se nevyrovnanými spádovými křivkami s častými peřejemi a vodopády. Stupňovitý profil spolu s velkou vodností řek představují obrovské zásoby vodní energie (asi 1/5 světových hydroenergetických zdrojů). V tomto ohledu vyniká zejména řeka Kongo, jehož hydroenergetický potenciál je odhadován na 130 000 MW (polovina afrického potenciálu). Jediným projektem, který zde zatím byl realizován, je výstavba přehrad Inga I. A Inga II. o celkové kapacitě 1300 MW.

Na třetině území Afriky jsou **pouště.** Písečné duny se označují **erg**, vyschlé toky řek **vádí**, kamenné pláně **hamada**, pláně černého sopečného kamene **reg**, skalisté hory **idudar**, skály o něž se opírají duny **tassili.** Hlavní pouště Afriky tvoří Sahara 9,3 mil. km^2 (což je téměř rozloha Číny !, cca 2 mil. obyvatel), polopoušť Kalahari (JAR) 900 tis. $km^{2,}$ (na území Botswany, Namibie, JAR, zčásti j. Agola, zde Křováci), Namib (Namibie, nejstarší poušť světa, snad po dopadu meteoritu, 1600 x 100 km, Welwitschia) 311 tis. km^2. Sahara, cca 10 mil, km^2 , v překladu z arabštiny znamená mnoho pouští, mimo studených pouští světa – Arktidy a Antarktidy tvoří největší pouštní teritorium, rozšiřovaná zejména likvidací vegetace (kácení, nadměrné spásání).

Sahara pokrývá velkou část severní Afriky na rozloze 10 mil.km^2 (5000x 2000 km), nejvyšší hora je Emi Koussi v Čadu 3415 m a zasahuje do 10 států: Egypt, Libye, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Mauritánie, Niger, Čad, Mali a Súdán. Nejvyšší hora Ještě před 10 tis. lety př. n.l. byla Sahara milosrdnou savanou, ke zpouštnění údajně docházelo před 5 tisíci lety. Dnešní povrch Sahary je převážně kamenitý a štěrkovitý, písčité duny jsou asi na pětině rozlohy (nejvyšší dosahují výšky až 180 m), rychlý přesun dun, vítr až 240 km/hod. Rozšiřování až 250 km k jihu do Sahelu. Původně Berbeři a Tuaregové, později Arabové. Petroglyfy s množstvím zvířat na Sahaře, které jsou staré 10 tisíc let dokládají, že tehdy bylo toto území obýváno pastevci a lovci. Na území Sahary zůstalo až 30 tisíc pravěkých maleb obrazů vytesaných do kamene, zachycujících historii Sahary v posledních 10 tisících letech, nejvíce v alžírské jeskyni Tassili n´Ajjer, dále v egyptské jeskyni Laas Geel a libyjské jeskyni Caderberg - někdejší velká africká zvířata vystřídal domestikovaný skot a ten byl s rozšiřováním pouště nahrazen dromedáry. Velbloudi, přivezení z Blízkého východu byli na Sahaře domestikováni asi před 2000 lety. Většina života se soustřeďuje na pouštních okrajích, na mořském pobřeží, dále v subsaharské Africe a jen velmi málo obyvatel žije v oázách, zejména Berbeři. Pouštní osady vznikly u karavanních cest (kudy se převáželo obchodní zboží a otroci ze subsaharské Afriky na pobřeží Středozemního moře), obvykle v místech terénních sníženin, jejich velikost závisí na množství dostupné vody. V oázách jsou hlavní rostlinou datlové palmy, v jejichž stínu jsou pěstovány menší ovocné stromy a zeleniny, díky tamním zavlažovacím systémům. Vzhledem ke zvyšujícímu čerpání podzemních vod dochází ke snižování hladiny podzemích vod a trvale se zmenšuje počet oáz. Na Sahaře se vyskytuje asi 500 druhů rostlin, které se adaptovaly na extrémně suché území (akácie, tamaryšky či datlové palmy, které dosáhnou kořeny k podzemní vodě). Sahara se za posledních 100 let rozšířila více než o 10 %. zejména do stepí a savan Sahelu - Nigérie, Čad, Súdán a likviduje Čadské jezero, které je hlavním zdrojem vody a obživy pro 25 mil. obyvatel Čadu, Nigérie, Nigeru a Kamerunu. Po realizaci gigantické soustavy solárních panelů a větrných turbín by údajně mělo generovat velké množství energie, které by zvýšili množství srážek až na 1,12 mm/den a následně i vegetační pokryv. Vegetace: Acacia reclinata, Aizoon canariense, Anthylis sericea, Artemisia campestris, Atriplex halimus, Ephedra alata, Euphorbia guyoniana, Gymnarrhaena micrantha, Haloxylon articulatum, Helianthemum kahiricum, Moricandia arvensis, Neurada procumbens, Peganum harmala, Periploca laevigata, Plantago albicans, Policaria incisa, Retama raeram, Suaeda vermiculata, Thymalaea hirsuta, Zilla spinosa, Zygophyllum almum

Sahel (z arabského sahil - pobřeží) označovaly africké obchodní karavany jižní okraj Sahary, kolem 13 rovnoběžky, kde po nekonečných pouštních dunách se již objevovaly stepní a savanové řídké travnaté porosty se suchomilnou vegetací díky srážkám 100 - 500 mm v období dešťů. Vzhledem ke klimatickým změnám může jižně od Sahary, v pásmu širokém cca 1000 km a to od Rudého moře až k Atlantickému oceánu dojít do poloviny 21, století ke zvýšení teploty o 3-5^0 C. Jedná se Somálsko, Džibutsko, Eritreu, Etiopii, Súdán, Čad, Niger, Burkina Faso, Mali, Mauretánii, Gambii, Senegal a Kapverdské ostrovy. V Senegaůi v r. 2023 již teploty po řadu týdnů překračovaly 48^0 C- Období dešťů se často zkracuje z 5 na 3 měsíce. Dezertifikaci / zpouštnění napomáhají intenzivní farmaření - rozšiřující se stáda skotu (vypásání a narušování povrchu půdy) a likvidace zbytku dřevinných porostů. Kromě pastevectví (skot, ovce, kozy, velbloudi, drůbež) se zde pěstují

obilniny (ječmen, pšenice, proso, čirok, rýže), kukuřice, cukrová třtina a hlíznaté plodiny (batáty / povijnice jedlá, jamy a maniok. Nedostatek vody v africkém Sahelu a šíření Sahary dále na jih, může znamenat, že tyto změny vyvolají rychlý nárůst až 100 mil klimatických uprchlíků. Podle týdeníku The Economist cca pětina obyvatel Sahelu trpěla již v r. 2012 nedostatkem jídla, 3 mil. obyvatel akutní podvýživou a v kritických letech mnoho obyvatel i hladomorem (např. v Nigeru v r. 2010),. tedy vzhledem ke vzrůstajícímu suchu, zvyšující se problematice zemědělství - neúrody, nedostatek semen, nedostatek trávy na pastvinách) je předpoklad vzrůstající migrace. Sahara se každým rokem rozšiřuje všemi směry, nejrychleji jižně asi 48 km/rok, přičemž se předpokládá, že do roku 2025 pokryje 2/3 současné africké orné půdy! OSN označilo Sahel jako epicentrum boje s klimatickými změnami. Proto, iniciativou států Africké unie, vznikla v r. 2007 dohoda, se záměrem zastavit dezertifikaci Sahelu a odvrátit blížící se katastrofě, o vybudování **stromové „africké velké zelené zdi“ / Great Green Wall (GGW)**, široké 14 km a dlouhé 7600 km (nákladem 3/4 mld. USD) v zemích Mauritanie / Senegal, Mali / Burkina Faso, Niger / Nigerie, Súdán / Čad, Eritrea / Etiopie a Džibuti a to do r. 2030. V r. 2020 Etiopie zalesnila 150 tis. ha 5 mld. semenáčků) a vytvořila 800 tis. ha teras. Burkina Faso vysadila 17 mld. semenáčků a ČAD 1 mld. semenáčků. pokroky byly v Senegalu a Nigerii. V průběhu snah o GGW se vyskytlo mnoho problémů, zejména voda na zálivku či toky peněz - korupce aj. Proto vznikla nová, více strukturovaná verze GGW 2.0 od roku 2021, ale i pochyb ve vazbě na populační vývoj či „přírodní procesy“.
V Africe také vznikla AGRA - Aliance pro zelenou revoluci v Africe (díky financím Gatesovy a Rockkefellorovy nadace), která chce rozšířit používání výnosnějších hybridních semen a geneticky modifikovaných rostlin a chemických fertilizantů, ale také AVAPAS - Asociace pro vzdělávání a podporu agroekologických producentů v Sahelu. Pod Saharou jsou podzemní vodní „jezera“, nejvíce pod Alžírskem, Libyí, Egyptem a Čadem (v hloubkách cca 30 - 300 m). Jejich čerpáním však dochází ke zmenšování jejich vydatnosti.
Dnes se zde rozšiřují aktivity islámistických teroristů.

„Africký roh“
Klimaticky podobná situace jako v Sahelu, tj. vzrůstající sucho nastává i zde, zejména v Etopii, Somálsku a Keni, které jsou ohroženy hladem a migrací. Za posledních 40 let zde nastalo největší sucho, což ohrožuje více než 36 mil. obyvatel. Dochází zde k mizení pastvy, přirozené prostředí je již jen na 5% území. Žije de několik druhů antilop, zebra Gréviho, prase bradavičnaté a somálský divoký osel. Navíc dochází k výpadku dovozu obilovin a to právě z Ukrajiny, díky vojenskému napadení Ruskem.

Africký roh - klimatická změna, konflikty, migrace
afrikanista Jan Záhořík, geolog Kryštof Verner, redaktor Ondřej Čížek 4.5.2024

Témata migrace a klimatické krize jsou vedle stavu ekonomiky nebo války na Ukrajině jedněmi z hlavních štěpících linií před nadcházejícími volbami do Evropského parlamentu. V rámci předvolebních kampaní i debat je tendence k těmto fenoménům zaujímat jednoznačná stanoviska a tematizovat je jako oddělené problémy. Pohled do zemí, které jsou postiženy rekordními teplotami, suchem a extrémními výkyvy počasí ale ukazuje, že jde o jevy silně propojené.
Nejaktuálněji se to projevuje v Africkém rohu, kde se rekordní výkyvy počasí odehrávají souběžně s mnoha etnickými konflikty, jejichž smutným vyústěním byla i krvavá občanská válka v Tigraji. V severním regionu Etiopie se odehrál jeden z nejkrvavějších konfliktů poslední doby. V letech 2020 až 2022 tigrajští povstalci bojovali proti federálním etiopským silám a vojskům sousední Eritrey. Podle odhadů Africké unie v důsledku konfliktu zemřelo nejméně 600 tisíc lidí. Francouzský deník Le Monde v nedávné reportáži popsal, jak jsou dopady extrémního sucha zneužívány a jak se stal hladomor v Tigraji politickým nástrojem centrální etiopské vlády. **Otázka ozbrojených konfliktů je s problematikou klimatických změn i migrace rovněž úzce ovlivněna**.

O zmíněných jevech jsme hovořili s afrikanistou Janem Záhoříkem a geologem Kryštofem Vernerem, který vede několik unikátních rozvojových projektů, včetně vytváření geologických map etiopských regionů. Oba experti v afrických zemích dlouhodobě působí a mají silné vazby zejména na region Afrického rohu. Jan Záhořík se dlouhodobě zabývá tématy československo-afrických vztahů, evropským kolonialismem a konflikty v Africe. Kryštof Verner pak problematikou geologických rizik, jako jsou sesuvy či eroze zemědělské půdy nebo negativními dopady těžby nerostů na životní prostředí. Od října 2020 Etiopii a celý Africký roh sužuje nejhorší sucho za posledních čtyřicet let. **V kombinaci s dalšími globálními problémy v oblasti propukla potravinová krize a riziko hladomoru pro miliony lidí.** O 21. století se hovoří jako o století, kdy hlavním zdrojem válek bude boj o vodu. To už vidíme na Blízkém východě nebo právě v Africe.

Kryštof Verner: Nedostatek srážek, jejich nepravidelná distribuce nebo naopak enormní srážkové úhrny mají v Etiopii okamžitý negativní dopad na zemědělství, chov dobytka a tím i na místní obyvatelstvo. S ohledem na omezenou ekonomickou sílu Etiopie a extrémně podfinancovaný státní aparát nedokáže země tyto negativní faktory efektivně řešit a poskytnout rychlou a cílenou podporu tam, kde je to životně důležité. Problémem je také nedostatečná infrastruktura nebo to, že pomoc zkrátka přijde pozdě. Lidé v postižených oblastech jsou pak víceméně odkázáni sami na sebe. Obyvatelstvo se snaží na tyto podmínky mentálně adaptovat a maximálně se přizpůsobit. Místní lidé jsou zvyklí žít v opravdu drsných, permanentně život ohrožujících podmínkách… Etiopie je a bude závislá na zdrojích podzemní vody. Populace totiž rychle narůstá a země bude muset uživit enormní množství obyvatel.
Důležitá věc v otázce rozvojové pomoci je nejen praktická stránka realizace, ale vůbec celá filozofie české rozvojové pomoci. Nesmírně důležitá je složka udržitelného vzdělávání, což bývá nedílnou součástí rozvojových projektů. To je skutečná investice do budoucnosti, kdy s postupem času v mnoha zemích vznikla vrstva kompetentních, vzdělaných lidí, kteří jsou schopni odbornost předávat dál. V případě našich projektů v Etiopii na to klademe velký důraz. Zpravidla pracujeme ve smíšených česko-etiopských týmech, nadaní etiopští kolegové dostávají možnost si svá studia doplnit na českých univerzitách. Dále pořádáme školení a praktické workshopy pro místní komunity i další rozmanitou výukovou činnost.

Jan Záhořík: Problém nedostatku srážek a od toho se odvíjející nemožnosti intenzivní zemědělské činnosti, souvisí také s masivním odlesňováním, které probíhá v celé oblasti tzv. Sahelu (tedy například Mali nebo Nigeru). Důsledkem je rozšiřování pouště a suché půdy, která po čase přestává být úrodnou. Zároveň to způsobuje problém s nezadržováním vody v krajině a neustálé ustupování podzemních vod. Takže je to otázka i toho, jak člověk nakládá s krajinou. Například Madagaskar je typickým příkladem toho jak to nedělat – tedy naprosto nekontrolovatelného odlesňování. Můžeme zde narazit na všechny negativní důsledky – eroze půdy, zavalování vesnic, hroucení celé krajiny. Tyto klimatické jevy pak vyvolávají i společenské změny – ať už v podobě konfliktů, prohlubování chudoby nebo migrace. Vzhledem ke křehkosti mnoha států a jejich obrovské rozloze nejsou často místní vlády schopny tyto problémy komplexně řešit. Obecně se dá říct, že těžba surovin v mnoha oblastech Afriky je nelegální, a tudíž ji provází únik financí, což ve finále oslabuje tamní ekonomiky a nepřispívá to k obecnému blahu.

V současné době vidíme iniciativy, které se s tím snaží něco dělat. Například etiopský premiér Abyi Ahmeda po nástupu do úřadu vyhlásil program na zalesnění Etiopie v podobě vysazení čtyř miliard stromů. Podobná iniciativa proběhla už před několika lety v Mali a Nigeru. Tyto závazky nejsou jen nějaká prázdná gesta – je to zásadní otázka přežití. Souvisí to i s demografickou křivkou. Je třeba si uvědomit, že všechny africké země, zejména ty v Sahelu, mají velmi mladou populaci. To znamená, že populační růst bude ještě několik let pokračovat. V kombinaci s odlesňováním a čím dál méně úrodnou půdou to pak může vést k hrozivým následkům. Pokud nevezmeme v potaz širší souvislosti klimatu, půdy, zemědělství a nakládání s přírodou, můžeme se dočkat apokalyptických

scénářů.

V zájmu evropských zemí by měla být intenzivnější spolupráce právě s africkými zeměmi v této oblasti na řešení krize. Kdokoli, kdo někdy strávil nějaký čas v Africe, si nemohl nevšimnout hrozivých důsledků sucha, odlesňování a nedostatku podzemních vod. Myslím si ale, že stále není pozdě a je možné tuto situaci řešit adekvátní a komplexní politikou. Ta by se měla zabývat jak problematikou zalesňování, tak udržitelné urbanizace. Všechny země, které tu zmiňujeme, ať už Etiopie, Nigérie, Niger nebo Mali, mají velký podíl venkovského obyvatelstva – okolo 80 procent. Rostoucí demografická křivka se přitom týká zejména venkova, odkud se pak lidé, často i v důsledku problémů, o kterých hovoříme, stěhují do měst. Africké země se proto budou stále více urbanizovat a industrializovat, bez čehož nelze dosáhnout rozvoje. To by ale mělo probíhat tak, aby to bylo přijatelné jak pro přírodu a kulturní krajinu, tak i pro stát a společnost. Jde o výrazné společenské změny, při kterých je nutné myslet i na sociální smír. Začali jsme u půdy a končíme u urbanizace a společenských dopadů. Problém má celou řadu dimenzí, které vyžadují mnoho chytrých řešení na poli různých disciplín. A bude nutné je realizovat v rozmezí několika dekád. Byť jsem jinak k rozvojové pomoci vcelku kritický, existují sektory, kde vidím její přínos: vzdělávání, věda, výzkum, zdravotnictví. Musí být ale cílená, což je v tomto případě splněno.

Krištof Verner: Tento proces funguje jako spirála. Máme výrazně rostoucí populaci a s tím spojené zvyšující se požadavky na využívání přírodních zdrojů, které mají své limity. K tomuto faktoru se přidává značná destrukce přírodních zdrojů, například eroze kvalitní zemědělské půdy, kontaminace pitné vody a podobně. Nedostatek přírodních zdrojů nebo jejich snížená dostupnost či horší kvalita vyvolávají nespokojenost a jsou zdrojem často již otevřených konfliktů. Kvůli odlesnění a klimatické změně původní úrodná půda podléhá rychlé erozi – na mnoha místech došlo k její úplné a nenávratné destrukci. Tento jev dále násobí nešetrná pastva dobytka, který spásá rostliny a ničí kořenový systém. Půda na těchto územích přestává poskytovat elementární obživu. Místní obyvatelstvo pak často nemá na vybranou a dochází k masivní migraci.

V České republice se problémy afrického kontinentu často zdají jako vzdálená záležitost, která se nás netýká. Není to ale úplně pravda, jedná se o spojité nádoby. Nesoulad v jiné části světa vždy dříve nebo později negativně ovlivní i nás. Nemůžeme samozřejmě spasit svět, nicméně úměrně našim možnostem je třeba učinit maximum. Jsem rád, že ČR formou rozvojové pomoci tak činí. Tato pomoc je nyní velmi cílená a efektivní v sektorech bilaterální a humanitární pomoci. Z mého pohledu je až neskutečné, jaké portfolio rozvojových aktivit jsou zainteresované organizace schopné za omezené finanční prostředky nabídnout.

V Addis Abebě je vidět, jak se město neustále rozrůstá o venkovskou populaci. Přichází do města zejména proto, že se venkov stává stále více neobyvatelnou, spálenou zemí? Situaci ale navíc komplikují četné konflikty. V zemi se nachází přes čtyři miliony vnitřně vysídlených osob. Jaká je souvztažnost mezi klimatickou krizí a těmito konflikty?

Jan Záhořík: Když se bavíme o konfliktech v Etiopii, nemusí to být jen ty takzvaně etnické. Důležité jsou konflikty právě ve vztahu k půdě a přírodním zdrojům obecně, což přesně pozorujeme v oblasti Sahelu. Je to dokumentováno z Mali, Nigeru, ale i z Etiopie. V těchto zemích jsou stále častější konflikty ohledně půdy. Většina populace jsou zemědělci, pastevci nebo „agropastevci“. Konflikty narůstají v reakci na to, že té úrodné půdy je méně a méně. To znamená, že zemědělci se posouvají do teritoria, které obvykle obývají pastevci a naopak. V Nigérii se například pastevečtí Fulbové posouvají víc a víc na jih, a dochází tak často ke střetům s usedlými zemědělci. Tyto konfliktní zájmy v souvislosti s úbytkem úrodné půdy pak vedou k různým sporům, které mohou gradovat. Státy jsou někde více, někde méně schopné tyto konflikty řešit. Někde to pak samozřejmě může působit jako rozbuška pro nějaké rozsáhlejší konflikty, které už mohou mít etnický, náboženský nebo jiný charakter. Bezesporu klimatická změna a otázka úrodnosti půdy má

konfliktní potenciál. Koneckonců o 21. století se hovoří jako o století, kdy hlavním zdrojem válek bude boj o vodu. To už vidíme na Blízkém východě nebo právě v Africe. Není to tedy ropa nebo nějaké další nerostné suroviny, ale naopak ty **nejzákladnější suroviny, bez nichž nemůžeme žít – voda a půda**. A právě Sahel vzhledem k tomu, že pravidelných srážek je zde méně a méně a lidí více a více, je křehký a náchylný ke konfliktům.

Četl jsem zprávy o odhalování hromadných hrobů, ať už v Oromii, Amharsku nebo jinde, a tyto případy byly rámovány jako etnické konflikty. Tohle hledisko je tedy spíše druhotné a primárním původcem rozbušky bývá boj o základní komodity?

Jan Záhořík: Záleží případ od případu. Etiopie je jednou ze zemí, kde je etnická a nacionalistická problematika třaskavá. Má velmi konfliktní potenciál, ať už s ohledem na válku v Tigraji, nebo oromský či amharský nacionalismus. Etnická nebo náboženská identita je ale většinou spíš mobilizační faktor. Na počátku jsou obvykle nejzákladnější příčiny, jako je přístup k půdě, vodě a dalším komoditám. Když to zjednoduším: pokud nám někdo sáhne na chleba nebo obživu, jsme schopni vyjít do ulic a bojovat za svá práva. Pak se k tomu může nabalit nacionalismus či další fenomény. Tím ale nezpochybňuji existenci etnických konfliktů právě v Etiopii, kde vlivem etnického federalismu, který vznikl po pádu dřívějšího marxistického vojenského režimu Dergů v roce 1991 a etnické identitě přiřkl zásadní význam – institucionalizoval etnické rozdíly. Zadělal tak na celou řadu současných i budoucích konfliktů. Etiopie je dnes skutečně jako sud s prachem a obávám se, že to nejhorší teprve přijde.

Etiopie nebo Demokratická republika Kongo patří co do počtu vnitřně vysídlených obyvatel k nejpostiženějším zemím na světě. Zabýváte se také migrací: jaké trendy jste během své praxe vysledovali v této oblasti?

Jan Záhořík: Uvnitř Afriky a jednotlivých států je vnitřní migrace venkov –město stále daleko větším fenoménem než migrace mezinárodní. Všechny ty země, o kterých se tu bavíme, typicky v regionu Sahelu, mají vysoké procento venkovského obyvatelstva. To souvisí s klimatickou změnou, v jejímž důsledku lidé čelí nedostatku vody, úbytku úrodné půdy, a tím pádem nedostatku potravin. Když pole plodí méně pšenice nebo kukuřice, ale lidí je více, logicky pak dochází k tomu, že ti lidé nebo části rodin se stěhují do měst, kde doufají v lepší živobytí. K tomu pak ale často nedochází, protože města na takové množství lidí nejsou uzpůsobena a životní podmínky tam jsou mnohdy neutěšené. Ve městech jsou totiž daleko více než na venkově rozevřeny sociální nůžky, takže člověk je konfrontován s mnoha protiklady – s obrovským bohatstvím i masivní chudobou.

V souvislosti s migrací z Afrického rohu jsem narazil na rozsáhlá data Mezinárodní organizace pro migraci, která analyzovala motivace lidí k migraci. Ekonomické faktory figurovaly nejvíce u migrace na východ, do zemí Perského zálivu. U vnitřně vysídlených osob v rámci regionu byly faktory proporčně rozděleny napříč – ať už šlo o ty ekonomické, klimatické, nebo o konflikty. Ta data byla ještě z období před konfliktem v Tigraji. Předpokládám, že tento brutální konflikt a sucho situaci ještě výrazně zhoršily.

Jan Záhořík: Situace se proměnila. Válka sice oficiálně skončila, ale stihla metastázovat do jiných lokálních konfliktů. Hovoří se o jednom a půl milionu lidí vnitřně vysídlených a dalších pěti a půl milionu bezprostředně ohrožených hladem – stav byl velmi kritický. Jak to v oblasti vypadá dnes, to nedokážu říct. My si to z perspektivy středoevropské kotlinky, kde nám v zásadě nehrozí rozsáhlé přírodní katastrofy, těžko dovedeme představit. Když se ale někdo rozhodne odejít ze své domoviny do velkého města nebo z velkého města na jiný kontinent, má to zpravidla mnoho příčin. Většinou je to kombinace více faktorů, ať už klimatických, bezpečnostních, nebo politických. Já jsem si to uvědomil během pobytů v Nigérii. Nigerijci se nacházejí po celé Africe a vlastně každý mladý Nigerijec, když to zobecním, touží po tom odejít do Ameriky nebo do Evropy. Já jsem si vždy kladl otázku, proč to tak je. Nigérie je největší africká ekonomika, největší producent ropy v Africe. Mohla by to být teoreticky africká Dubaj. Stát ale neplní svoji roli. Mám na mysli každodenní

korupci, zneužívání policejní moci. Byl jsem toho sám kolikrát svědkem, na každém rohu byl policista, který tam je jen proto, aby vybíral úplatky. Když tomuto dennodenně čelí běžný Nigerijec, který pobírá měsíční mzdu kolem sto dolarů, hromadí se v něm hněv vůči vlastnímu státu a mnoho lidí potom chce zemi co nejdříve opustit. Těch faktorů je celá škála a jsou vzájemně propojené. Když jsme mluvili o Etiopii, kde je naopak nejobvyklejší migrace město –venkov, tady největší roli hrají klimatické faktory. Já bych jen opět zdůraznil, že ta migrace venkov – město je daleko výraznější než migrace z Afriky do Evropy, ale stejně tak významná je i migrace na Blízký východ. To se týká zejména dívek a žen, které se často za prací stěhují do Libanonu, Ománu, Kuvajtu, kde často pracují na méně kvalifikovaných pracovních pozicích – jako uklízečky, pečovatelky. A to je neméně významná migrační cesta. Takže to není zdaleka tak, jak je to často v českých médiích rámováno, že migrace z Afriky směřuje zejména do Evropy. Navíc cesta přes Středozemní moře je nákladná… Nejchudší lidé si nemohou dovolit cestovat do Evropy ani do zemí Perského zálivu. Taková rodina musí disponovat nějakým obnosem peněz, aby vyslala jednoho ze svých synů či dcer, kteří pak mají za úkol posílat peníze zpátky. Na tom je pak celá řada rodin závislá. Většina imigrantských komunit v diasporách posílá ze svého výdělku zpátky do země původu pravidelně velkou část peněz, aby tím pomáhaly svým příbuzným. I toto je důležitý aspekt migrace.

Krištof Verner: Migrace obyvatelstva je vždy vícefázová. Pokud bereme v úvahu běžného obyvatele venkova, zemědělce, který nezná jazyk, velkoměsto je to první, co zkusí. Tito lidé však bohužel často zjistí, že si příliš nepolepšili a životní podmínky jsou tu často i horší, a posouvají se dále, často za hranice své země. Lidem v některých regionech jednoduše už nezbývá nic jiného než se přesunout, je to často otázka holého přežití. V důsledku klimatické změny, rostoucí populace a často velmi omezené schopnosti rozvojových zemí řešit elementární problémy obyvatel se stále více lidí bude dávat do pohybu. Hlavním důvodem budou nesnesitelné podmínky k životu. V mnoha regionech nebude dostatek pitné vody, úrodné půdy, a tedy dostatečné zemědělské produkce. Naší odpovědností je těmto lidem pomoct, protože za klimatickou změnu neseme odpovědnost všichni.

Je možné, aby se část světa, která je klimatickou změnou poškozena nejvíce, chovala udržitelně a zároveň ekonomicky rostla, budovala si infrastrukturu a mohla se dále rozvíjet? Je to v rozporu, nebo se to dá nějakým způsobem kombinovat?

Krištof Verner: Já jsem přesvědčen, že je nezbytné takovou cestu najít. Ekonomický rozvoj, který africké země v současnosti zažívají, bude pravděpodobně pokračovat. Vzhledem k technologické vyspělosti dnešního světa je možné poměrně efektivně eliminovat negativní dopady ekonomického rozvoje na životně důležité přírodní zdroje. I za cenu vyšších nákladů bychom se měli snažit chudším africkým zemím pomoci implementovat ekologicky šetrné moderní technologie, aby ekonomický růst šel cestou minimální destrukce přírodních zdrojů.

Jan Záhořík: Já bych k tomu dodal, že zcela zásadní je uvědomit si, že to nejlepší pro Afriku je, aby dosáhla plné industrializace a snižovala se sociální nerovnost. Představa „nerůstu“ v africkém kontextu je naprosto naivní a pro africké obyvatelstvo by mohla být destruktivní. Takže klíč vidím v industrializaci a zmenšování sociálních nůžek, které jsou v řadě afrických zemí neuvěřitelně rozevřené – typickým příkladem je opět Nigérie. Samozřejmě při tom musí docházet k co nejmenší destrukci životního prostředí. Je to běh na generace.

Myslíte si, že nová česká strategie pro Afriku i případně debaty, které probíhají na evropské úrovni o potřebě nového přístupu k Africe, vnímají komplexnost problémů, o kterých jsme se bavili? Mám pocit, že evropské země spíše reagují až na poslední důsledek problémů – tedy migraci přes Středozemní moře nebo Turecko. A zpravidla to dělají formou bilaterálních dohod s Tureckem či Tuniskem.

Jan Záhořík: Obávám se, že česká strategie pro Afriku přichází pozdě. Patrně nám někdo v EU „poradil“, že bychom se měli také zajímat o Afriku, například kvůli potřebě hlasů v OSN. Evropská unie a USA vidí, že jim v tomto směru ujíždí vlak. Na straně druhé jsem rád, že se začaly dávat různé věci do pohybu. Bylo každopádně škoda, že všechny české vlády od pádu komunismu až do současnosti Afriku takřka ignorovaly. Přitom ČR má na co navazovat a co nabídnout. Zájmem celého vyspělého světa by měla být industrializace Afriky se vším, co to provází, jen tak lze přispět ke snížení porodnosti, zvýšení kvality života, lepšímu přístupu ke vzdělání a zdravotnictví, a v důsledku ke snížení migrace. Romantizaci africké chudoby považuji za zločin… Ale je pravda, že vždy reagujeme na nějaké události a trendy, aniž bychom měli dlouhodobou, ucelenou koncepci. Kryštof Verner mě přizval do projektu mapování Etiopie, konkrétně regionu Sidama na jihu země. Výstupem by měla být komplexní geografie tohoto regionu. Dlouhodobě se ale chceme věnovat celé řadě projektů v oblastech migrace, klimatické změny a sucha. Ty jevy jsou totiž natolik komplexní, že si člověk nevystačí s jednou disciplínou nebo jedním přístupem. Logicky se tak nabízí nějaká míra spolupráce nejen napříč společenskými vědami, ale i těmi přírodními. Jsme pořád na začátku, ale do budoucna je plánujeme čím dál více propojovat.

Krištof Verner: Přírodní procesy, které v minulosti formovaly geologické prostředí a krajinu, bezprostředně ovlivňují každodenní život člověka, a to od kulturních aspektů přes historii po společenský vývoj. Člověk v první řadě využívá atributů, které příroda poskytuje. Každý region má svá specifika a ta je třeba zkoumat z různých úhlů pohledu.

Naší partnerskou organizací je v první řadě etiopské ministerstvo vodárenství a energetiky. Aktuálně v Etiopii společně řešíme tři velké projekty, které jsou financovány z prostředků české rozvojové spolupráce. Etiopie patří v tomto smyslu pro Českou republiku mezi pět prioritních zemí. Hlavním cílem našich rozvojových projektů je komplexní zhodnocení geologického a hydrogeologického prostředí ve vybraných částech Etiopie, a to včetně analýzy zásob podzemních vod nebo tvorby nových územních a krajinných plánů. Výsledky pomohou dostupnosti pitné vody, udržitelnému a efektivnímu zemědělství, rozvoji místní infrastruktury a v neposlední řadě také ochraně místních obyvatel před geologickými riziky, jako jsou sesuvy půdy nebo eroze. Ty informace jsou důležité jak pro úřady na federální úrovni, tak pro menší samosprávní jednotky a lokální komunity.

Důležitý je projekt geologické a hydrogeologické mapy celé Etiopie v generalizovaném měřítku 1 : 1 000 000, což spočívá v integraci všech dosavadních mapových výstupů a nového geologického a hydrogeologického mapování. V podstatě poslední takto podrobný výstup byl vytvořen v sedmdesátých letech minulého století. Jedná se o poměrně unikátní dílo, které bude dostupné také v on-line interaktivní formě. Pro nás i Českou republiku je to v kontextu rozvojové pomoci velká příležitost. Tvoříme novou koncepci geologické a hydrogeologické stavby pro zemi, která je čtrnáctkrát větší než Česká republika. Půjde o materiál, ze kterého bude moct čerpat etiopská státní správa, odborné komunity a univerzity i nevládní organizace působící v oblasti ochrany vod a zemědělství. Na tyto naše aktivity pak navazuje třetí projekt, kterým je analýza zásob podzemních vod ve vybraných regionech jižní Etiopie s využitím nástrojů geostatistiky a umělé inteligence. Přitom bychom rádi zohlednili dopady klimatických změn.

Obyvatelé Sahary a Sahelu

Původní obyvatelé Sahary – Berbery doplňují Arabové a v malé míře černoši, kteří do minulého století sloužili převážně jako otroci v bohatých rodinách. Až do islamizace Afriky (v 7. století) Berbeři vyznávali přírodní animismus a tyto pradávné zvyky do jisté míry zachovávají dodnes - tedy věří v dobré a zlé duchy v horách, stromech či kamenech, jež způsobují např. vítr, oheň apod.

Dnes jsou saharské karavanní stezky nahrazovány asfaltovými silnicemi u nichž místo místních produktů jsou umisťovány asijské obchody s čínskými výrobky. Problematické jsou zejména exploatační zájmy těžby ropy, zlata a uranu.

V současnosti je možno se v evropském Česku setkat i s propagací pouště (např. v časopise Příroda). Evropané např. mohou s „úžasem“ sledovat sílu přírodních procesů např. v Namibii při narůstání písčitých dun (příp. na nich lyžovat), fotograficky dokumentovat „jedinečné“ mrtvé stromy, písčitými dunami zasypaná lidská sídla, pobřeží koster (ztroskotaných lodí) či „hřbitovy“ aut, ale i pozůstatky německé kolonizace a jako protipól odhalené himbské ženy - závěrem však jejich obdiv naruší písečné bouře, které se kulturním civilizovaným návštěvníkům nelíbí.

Hladomor, migrace, populační exploze

V řadě afrických zemí dochází k největší humanitární krizi od r. 1945, kdy více než 20 mil. obyvatel trpí hladomorem, díky suchu a válečným konfliktům, zejména v sv. Nigérii (likvidační činnost islámského teroristické skupiny Boko Haram), jižním Súdánu, Somálsku a Jemenu (kde si vyřizuje účty Saúdská Arábie a Írán).
Horký a suchý Sahel bude hnací silou masové migrace a souvisejícího napětí ve společnosti.
Každý týden se v Africe zvyšuje počet obyvatel o 1 milion. Vzhledem k rozšiřujícímu se zpouštnění, zejména Sahelu, hrozí brzký příliv 100 mil. uprchlíků z ekonomicky slabých zemí do Evropy. EU zatím nemá jasný program jak tomu čelit, nestačí pouhý altruismus, nezbytné jsou konkrétní kroky. Zatím rámcově se navrhuje
- pomoc ekonomickému rozvoji nejchudších zemí (k omezení nezaměstnanosti)
- financování uprchlických táborů v severní Africe, kde by se prováděl screening osob způsobilých k udělení azylu a kam by se vracel ti, kterým nebyl v Evropě udělen
- zvýšení ochrany vnějších hranic schengenského prostoru.

Extrémní chudoba obyvatel Afriky v % (cca k r. 2015)
(dle Světové banky znamená v přepočtu méně než 44 Kč/den
Burundi 77,7, Madagaskar 77,6, DR Kongo 77,1, Malawi 71,4, Středoafrická republika 66,3, Lesotho 59,6, Zambie 57,5, Rwanda 56,-, Nigérie 53,5, Sierra Leone 52,2, Mali 49,7, Benin 49,6, Togo 49,2, Tanzanie 49,1, Niger 44,5, Burkina Faso 43,7, Svazijsko 42,-, Uganda 41,6, Libérie 38,6, Čad 38,4, Senegal 38,-, Kongo 37,-, Keňa 36,8, Guinea 35,3

Na přežití lesa, nebo alespoň stromů v savaně, je závislá většina živočichů, ale i člověk.

Sloni pozůstali pouze v jižní části Afriky (jižně od Sahary). Jedná se o slony pralesní v tropických deštných pralesích - zejména Gambie (NP Lopé) a slony africké na jihu v Namibii a na jihovýchodě. Ti denně absolvují až 80 km, aby se nasytili z roztroušených zelených zdrojů. Putují zejména za stromy s výživnými plody, přičemž jejich konzumací podporují jejich rozmnožování (po projití trávicím traktem). Podobná situace je i u goril a šimpanzů. Avšak sortiment sledovaných stromů je stále chudší. Jedná se zejména o:
- Antidesma vogelianum aj. (Phylanthaceae),
- Cassia mannii aj. (Fabaceae),
- Citrus limonum aj (Rutaceae),
- Dacryodes bueitneti aj, (Burseraceae),
- Detarium macrocarpum aj.. / tvrdoň (Fabaceae).

- Duboscia macrocarpa aj. (Malvaceae),
- Nauclea latifolia, diderrichii aj. (Rubiaceae),
- Omphalocarpum procerum aj. (Sapotaceae),
- Pentaclethra macrophylla aj. (Fabaceae),
- Pentadesma grandifolia aj. (Clusiaceae),
- Sacoglottis gabobnensis aj, (Humiriaceae).
- Strichnos congolana aj. / kulčiba (Kohaniaceae)
- Trichoscypha acuminata aj, (Anacardiaceae),
- Uapaca guinensis aj,. (Phyllanthaceae)

Vzhledem k jejich nedostatku vytrhávají stromy i s kořeny, aby doplnily chybějící vodu, čímž dále likvidují zbylé dřeviny a hledají jiné zdroje na polích a zahradách vesničanů.

Tropické dřeviny, těžba

Tropické deštné lesy jsou kromě Amazonie v Jižní Americe i západní, střední a východní Africe, ale i v jv. Asii - Indii, Malajsii a Indonésii. Tropické pralesa jsou zřejmě víc e než 100 mil. let staré a předpokládá se. že před 36. mil. let byly dominantním biotopem , když zmizeli dinosauři. Jejich rozloha v Africe činila 1,8 mil. km^2 , nejvýznamnější byla Konžská pánev. Zde byla největší biodiverzita, avšak každoročně dochází k jejich rozsáhlému úbytku - jak pro cenné dřevo, tak při těžbě ropy a nerostných surovin. V rámci „pomoci“ třetímu světu v posledním století urychlilo jejich ničení a současně tak narušování světového bioklimatu včetně Afriky.

Dřevařské mafie z velké části nelegálně těží nejcennější dřeviny, zejména pro evropské trhy (zejména Německo). Kritická je situace např. v DR Kongo, Ghaně aj., které rychle likvidují nebo ekolgicky destabilizují původní tropické pralesy. Proto se výhledově navrhuje vypracování genetického pasu tropických dřevin, které prokáží druh a místo původu. Velmi cenné jsou dýhy na nábytek a stěny (při nichž je odpad až 2/3 stromu), ale i pro jiné velkoplošné materiály a další využití. Moderní technologie dokáží z dřevního odpadu zpracovat na překlížky, dřevotřísky, dřevovláknité desky a další komodity.

Největší plochy lesů v Africe jsou v DR Kongo a Angole.

Hlavní druhy těžených stromů rostoucí v Africe (celkem zde roste téměř 10 tisíc druhů):

Acacia melanoxylon - akácie (kapinice) černá, černodřev / Blackwood, jižní Afrika, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Acacia nigrescens - akácie zebrano,
Acacia senega- akácie senegalská,
Afzelia africana - afzelia africká, Doussié, trop. Afrika
Afzelia quanzenis - afzelia quanská, subsaharská Afrika, **trop. tvrdé dřevo**
Albizia gummifra aj. - albízie, v Africe více než 30 druhů, zejména v centrální a východní
Albizia ferruginea -
Albizzia julibrissin -
Albizzia lebbeck -
Aningeria superba - anyngeria nádherná, Aningré, tropy Afriky, **trop. tvrdé dřevo**
Aukoumea klaineana - oukoumea gabbon, Okoumé, rovníková Guinea, Gabon, Kongo, **trop. tvrdé dřevo**
Baillonella toxisperma - bailonela, Moabi, Oearwood African, Nigérie, Gabon, Kongo
Brachylaena hutschinii - brachylena, Muhuhu, Tanzanie, Keňa
Bogassa guianensis - bogasa tatajuba, trop. Afrika
Castanea sativa - kaštanovník jedlý, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Cedrus atlantica - cedr atlaský, Cedr, Alžírsko, Maroko, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Cordia goeldiana - kordyje africká, Freijo, opadavé deštné pralesy Keňa, Tanzanie, Nigérie, **trop.**

tvrdé dřevo

Cylicodiscus gabunensis - cylikodyskus gabunský, Okan, trop. Afrika, Gabun

Dalbergia melanoxylon - dalbergie, Blackwood African, **trop. tvrdé dřevo**

Diospyros crassiflora - tomel hustokvětý, (eben africký), Eben Gaboon, Nigerie, Ghana, Kamerun, Zair, Gabon, Madagaskar, **trop. tvrdé dřevo**

Distemonanthus benthamianus - dystemonantus , Movungii, trop. z. Afrika od Pobřeží slonoviny po Gabon a Zair

Entandropragma angolense - pačesnekovník, entandrofragma angolská, Tiama, poloopadavé lesy z., v. a centrální Afrika od Ugandy přes Angolu po Pobřeží slonoviny, **trop. tvrdé dřevo**

Entandropragma cylindricum - pačesnekovník, entandrofragma cylindrická, Mahagon sapelli, tropické deštné pralesy, z., v. a centrální Afriky od Pobřeží slonoviny přes Ghanu a Nigerii do Kamerunu, Ugandy, Zairu a Tanzanii, **trop. tvrdé dřevo**

Entandropragma utile - pačesnekovník užitečný, entandrofragma užitečná, Sipo, vlhké,výše ´ položené pralesy tropické z. a v. Afriky vč. Sierra Leone, **trop. tvrdé dřevo**

Ferreirea spectabilis - Olivewood Brazilian

Gossweilerodendron balsamiferum - gosweilerodendron balsámový, Tola, trop. z. Afrika - Nigérie, Angola, Zair

Guarea - guarea, Světlé Bossé, trop. z. Afrika, hlavně Pobřeží slonoviny a Nigérie i Nigérie a Gabon

Guibourtia arnoldiana - guibourcia, Mutenye, trop. Afrika

Guibourtia demensei - guiboucia, Rosewood African, Bubinga, trop. Afrika, **trop. tvrdé dřevo**

Guibourtia ehie - guibercia, Amazoué, Anokye, Ovagkol, Shedua, stř a z. Arika, **trop. tvrdé dřevo**

Chlorophora excelsa - chlorofora sličná, Iroko, poloopadavé lesy trop. Afriky, od Sierra Leone po Tanzanii, **trop. tvrdé dřevo**

Intsia palembanica - Merbau

Julbernardia globiflora - julbernardya , Mnodo, trop. Afrika

Julbernardia pellegriniana - julbernardya, Awiura, Ekop, trop. Afrika

Khaya anthoteca - khaja, Mahagon Khaya, tropy Afriky s nižšími srážkami vč. Tanzanie a Uganda, **trop. tvrdé dřevo**

Khaya ivorensis - khaja mahagonová, (Khaya mahagony, Mahagon Khaya, pobřežní deštné pralesy z. Afriky od Pobřeží slonoviny po Kamerun a Gagon, **trop. tvrdé dřevo**

Khaya nyasica - khaja, Mahagon Khaya, tropy Afriky s nižšími srážkami vč. Tanzanie a Uganda, **trop. tvrdé dřevo**

Lophira alata - lofira křídlatá, Azobe, trop. Afrika

Lovoa trichilioides - lovoa, Dibétou, Nigérie, Ghana, Kamerun, Zair, Gabon, **trop. tvrdé dřevo**

Mansonia altissima - mansonyje, Mansonia, trop. z. Afrika - Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana

Microberlinia brazzavillensis - mikroberlinyje brazavilská, Zebrano, z. Afrika - Kamerun, Gabon, **trop. tvrdé dřevo**

Millettia laurentii - milecie Laurentova, Wengé Palisandre, Zair, Kamerun, Gabon, **trop. tvrdé dřevo**

Millettia panga-panga - milecie panga-panga, Wengé, Mosambik, **trop. tvrdé dřevo**

Mitragyna ciliata - mitragyna brvitá, Abura, pobřežní lesy z. Afriky od Sierry Leone a Libérie po Kamerun a Gabon

Nauclea diderrichii - nauklea Opepe, subtr. a trop. Afrika

Nesogordonia papaverifera - nesogodonya makovitá, Danta, smíšené lesy Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana

Ocotea bullata - okotea nadmutá, Essia, j. Afrika - Kapsko, Natal, Transvaal, **trop. tvrdé dřevo**

Olea hochstetteri - olivovník východoafrický, Ollivewood East African, Keňa, Tanzanie, Uganda

Pericopsis elata - afromosie křídlatá, Afromosia, Kokroudia, Ghana, Pobřeží slonoviny, Zair, Nigérie, **trop. tvrdé dřevo, jedna z 5 nejvíce obchodovaných CITES dřevin**

Podocarpus falcatus - nohoplod srpovitý, Podo, East African Yellowwood), 25 m, hory v. Afriky

1500 - 2400 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, Kapsko vč. Keňa, Uganda, Zambie, Zimbabwe

Podocarpus totara - nohoplod totara, Totara, z. Afrika - Kamerun a Gabon

Prunus avium - třešeň ptačí, Maroko, Alžírsko, **tvrdé dřevo** mírného pásma

Pterocarpus angolenis - paořech, křídlok angolský, Muninga, savanové lesy Tanzanie, Zambie, Angola, Mosambik, Zimbabwe a j. Afrika, **trop. tvrdé dřevo**

Pterocarpus soyauxii - paořech (křídlok) souxijský, africký , Padouk africký, African Coralwood, centrální a tropická z. Afrika, **trop. tvrdé dřevo** („barové“)

Pterygota bequaertii - pterygota, Koto, Pobřeží slonoviny

Pterygota macrocarpa- pterygota velkoplodá, Ware / Awari, Ghana

Pterygota poroposo - pterygota , Kefe / Poroposo, Nigérie

Pycnanthus angolensis - ilomba angolská, tropická Afrika

Tectona grandis - teka velká (týk), Trak, pův. Barma, ale rozšířen i do trop. Afriky aj., **trop. tvrdé dřevo**

Terminalia ivorensis - vrcholák slonovinný, Framiré, African Teak, Idigbo, centrální z. Afrika vč. rovníková Guinea, Sierra Leone, Libérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, strom, **tvrdé trop. dřevo**

Terminalia superba - vrcholák nejmohutnější, bílá limba, Korina, White Limba), pův. z. Afrika, od Kamerunu po Sierra Leone, Nigérie, trop. strom, roční přírůstek až 2,8 m, **trop. tvrdé dřevo**

Tetraclinis articulata - sandrakovník článkovaný, Thuya-maser, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, **trvanlivé dřevo,** intarzie, dřevořezby

Tieghemella heckelii - tyeghemela Hekelova, Makoré, Sierra Leone, Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, Libérie

Triplochiton scleroxylon - triplochiton, Obeche, celá z. Afrika vč. Nigérie, Ghana, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Zair, **trop. tvrdé dřevo**

Turreanthus africanus - tureantus africký, Avodiré, trop. pobřežní pás z. Afriky, vč. Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, **trop. tvrdé dřevo**

<u>Termiti - 600 druhů, na dřevě houby</u>

A.1.4. Klima a klimatické změny / Climate and climate change

Motto: Budoucí generace budou mít dobrý důvod se ptát: Na co mysleli naši rodiče ?
Stále více přibývá území, kde jediným zdrojem vody je dešťová voda a navíc jen tehdy, když prší.

Klimatická pásma a zóny

(zpracováno s použitím encyklopedie Počasí a změna klimatu)

T **tropické vlhké** (po celý rok horko a vlhko, ideální podmínky pro vegetaci, území při rovníku, denní svit celoročně kolem 12 hodin, zatím co kolem 45^0 je to 9 - 15 hod kolem slunovratu)
T- **sezónní tropické** (po celý rok horko, období dešťů a období sucha, mezi 15 - 18^0)
ST **subtropické** (horká léta, chladnější a sušší zimy, přibližně za obratníky Raka a Kozoroha 23 - 30 - 45^0)
Md **mediterání / středomořské /** (horká suchá léta, mírné vlhké zimy)
M **mírné / temperátní** (4 roční období, srážky po celý rok, teplá léta, chladné zimy, mráz jen občas)
Mt **horské / mountains** (chladné oproti okolí, vegetační stupňovitost)
D **pouštní / desert** (po celý rok minimální srážky, horké dny a chladné noci)
SD **polopouštní / subdesert** (málo srážek, malé rozdíly teplot ve dne a v noci)
K **kontinentální** (teplá léta, studené zimy)
B **boreální / severské** (chladná léta, studené zimy s hojností sněhu, jehličnaté lesy, tajga)
SP **subpolární** (velmi chladné po celý rok, nelesní tundra)
P **polární** (po celý rok mimořádně chladné a suché, permanentní ledovec, od 66^0)
U **urbánní** (megapole nad 10 mil. ob)

- Extrémní teploty na zemském povrchu jsou v rozmezí - 90^0 C až + 58^0 C.
- Země se otepluje a vysušuje v závislosti nejen na postavení Země a činnosti Slunce, ale i antropogenních činnostech: skleníkový efekt (zvýšené uvolňování CO_2, CH_4 aj. tzv. skleník. plynů) a nepříznivé proměny biosféry (což okrajově sledovalo i EXPO Milano 2015)
- Trvale výrazně ubývá podíl ekologicky stabilizujících biomů, zejména tropických pralesů, wetlandů / mokřadů a extenzivně pastevně využívaných horských trvalých travních ploch, ale i živých korálových útesů, tedy celkově těch, na něž je vázána největší biologická diverzita
- Dochází k rychlému zvyšování počtu obyvatel (směrem k 10 mld., což je pokládáno za kritické) a protikladnému množství potravy, což zejména v tropických oblastech znamená přímou i nepřímou devastaci zejména zoologické, ale i floristické části bioty
- Rychle se rozšiřuje podíl urbanizovaných městských ploch, zejména megapolí (měst nad 10 mil. obyvatel) a dalších metropolí (měst nad 1 mil. ob.), rozšiřují se plochy „průmyslového“ zemědělství

zblokovaných honů při současné likvidaci tzv. rozptýlené zeleně, ale i těžební plochy nerostů
- Dochází ke zrychlenému tání ledovců
- Dochází ke zvyšování hladiny oceánů a výhledovému zatápění největších městských sídel, které jsou převážně lokalizovány na pobřeží
- Dochází k oteplování mořské vody a potencionálním změnám mořských proudů
- Snižují se zásoby a dostupnost pitné vody, která je základní podmínkou života na Zemi
- Rychlé se rozšiřují pouště - dnes tvoří asi 30 % souše, ročně jich přibývá cca 120 tis. km^2 a rozšiřuje se zasolování půd i vod, tedy pokud nezvládneme poušť, poušť zvládne nás
- Nezbytné je sledovat ozdravění celistvých koloběhů vody v biofyzikálních a biochemických souvislostech ekosystémů (biotická pumpa) jako základ udržitelného metabolismu krajiny, přijatelného klimatu a nezbytnou podmínku života (vč. její recyklace)
- Nutné je omezovat fosilní paliva na úkor alternativních energií (fotovoltaika na střechách, větrná energie, elektromobily).

Klimatická pásma a zóny Afriky

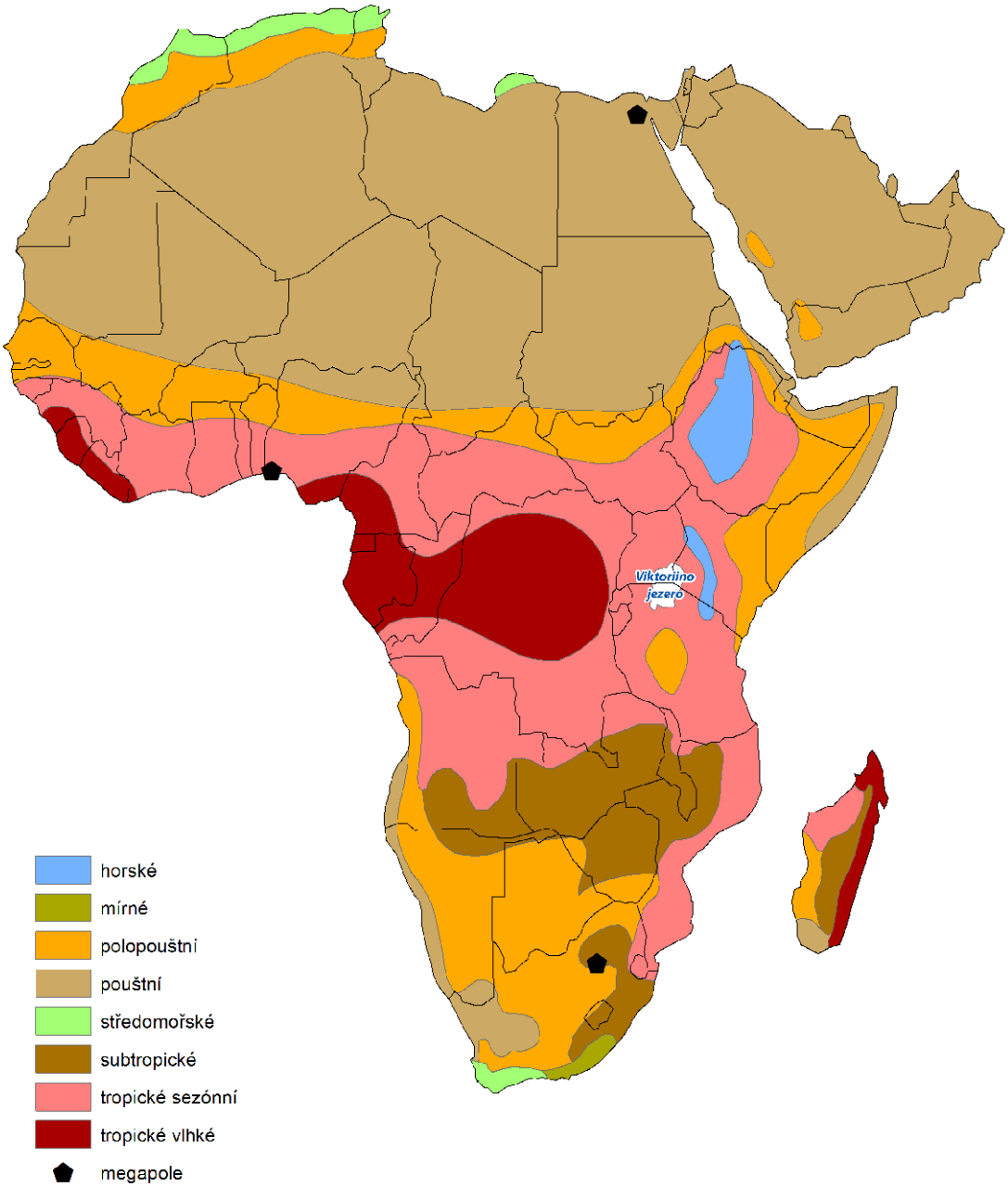

Díky oteplování Země se **ledovec na vrcholu nejvyšší africké hory Kilimandžáro** (5895 m n.m.) z někdejší rozlohy 20 km^2 v r. 1912 zmenšil na rozlohu 1,5 km^2 a dle prognózy **zcela zmizí** do roku 2060. *Zdroj: 100+1 zahraničních zajímavostí 9/2014*

Rovníkové pásmo se táhne v úzkém pruhu při pobřeží Guinejského zálivu a zasahuje až k velkým africkým jezerům. Rozkládá se mezi 5-7° s.z.š. a 2-3° j.z.š.. Po celý rok je zde vlhké a teplé počasí, průměrná roční teplota 25-26°C, srážky nad 1000 mm: **– atlantská oblast**, **– kontinentální oblast** (Oproti atlanské oblasti zde dochází ke změnám podle ročního období.)
Pásmo rovníkových monzunů zaujímá v Africe značnou rozlohu, tj. asi jednu třetinu kontinentu. Severní hranice dosahuje na západě 17-18° s.z.š. a na Somálském poloostrově 10° s.z.š.. Na jižní polokouli existuje toto pásmo pouze ve východní části pevniny, kde zasahuje k 17-19° j.z.š.. Typické pro toto pásmo je střídání letního vlhkého a zimního suchého období.
Pásmo rovníkových monzunů severní polokoule: **– atlantská oblast** (Letní amplituda teploty zde převyšuje 10°C, s maximem teplot na jaře, vysoká je též amplituda vzdušné vlhkosti), **4 – kontinentální oblast** (Platí zde stejná charakteristika jako v předchozí), **– indická oblast** (Podnebí je zde závislé na orogorafické charakteristice. Severní oblasti jsou suché a teplé. Vlhkost vzduchu je zde vysoká, ale padá zde málo srážek. Nejvíce na jihu až 400 mm.)
Pásmo rovníkových monzunů jižní polokoule: **– kontinentální oblast**, **– indická oblast**. (V obou oblastech jsou nevýrazné monzunové rysy podnebí. Množství srážek je zde závislé na nadmořské výšce a expozici svahů.)
Tropické (pasátové) pásmo zasahuje na 30° s. a j.z.š. Na severní polokouli zabírá toto pásmo celou Saharu.
Tropické (pasátové) pásmo severní polokoule: **– atlantská oblast** (Suchá oblast, přesto se zde vyskytují pravidelné srážky. V severní polovině v zimě oblast ovlivňuje polární fronta, Na jihu přichází v létě monzuny. Vzdušná vlhkost je zde vysoká. Objevují se zde vpády kontinentálního tropického vzduchu zvané harmattan.), **– kontinentální oblast** (Tato oblast je výjimečně suchá. Pravidelné srážky přicházejí pouze na východních a západních okrajích. V pouštích někdy neprší i několik let. Je zde vysoká denní amplituda teplot a nízká vlhkost vzduchu.)
Tropické (pasátové) pásmo jižní polokoule: **– atlantská oblast** (Má podobné podnebí jako oblast na severní polokouli. Po celý rok je zde vysoká vlhkost vzduchu spojená s tvorbou mlhy. Celou oblast výrazně ovlivňuje Benguelský studený proud.), **– kontinentální oblast** (Zaujímá menší plochu než na severní polokouli. Extrémní teploty zde nedosahují hodnot jako na Sahaře. Objevují se zde letní srážky.), **– indická oblast** (Celé pobřeží je pod vlivem oceánského pasátu, který zde, především na východních svazích, zanechává koncem léta a na podzim vydatné srážky. Na Madagaskaru je západní pobřeží suché.)

Subtropické pásmo se rozkládá pouze na nejzašším severu a jihu. V létě se zde uplatňuje tropický vzduch, v zimním období vzduch mírných šířek.
S**ubtropické pásmo severní polokoule**: **– středomořská oblast** (Srážky ubývají směrem k východu.)
Subtropické pásmo jižní polokoule: **– atlantsko – indická oblast** (V teplém období zde přinášejí srážky větry od východu a severovýchodu. Málo srážek je zde v zimě. Projevují se zde vpády vzduchu z mírných šířek přinášející sněhové srážky.)

Podle studie Massachusettského institutu (MIT), publikované v časopise Nature Climate Change, klimatické oteplování může změnit země Perského zálivu v neobyvatelnou pustinu. Extrémní horka mohou postihnout i Abú Zabí, Dubaj, Dauhá, Jemen, Saudskou Arábii i pobřeží Íránu, neboť již v současnosti dosahují teploty 50^0 C, což vede k úmrtím řady citlivějších obyvatel (při teplotách nad WBT 35^0 C = t 46^0 C a 50 % vlhkost), neboť lidský organismus má omezenou schopnost ochladit se pocením a po 6 hodinách to může mít fatální následky. Pokud se nepodaří omezit produkci oxidu uhličitého, mohou teploty vzrůstat až na 60^0 C.

OSN varuje: Změna klimatu dopadá na lidi stále víc a je nevratná. Členové mezivládního panelu pro klimatickou změnu (IPCC) při OSN zveřejnili nejucelenější posouzení dopadů klimatických změn do r. 2100 na svět (v březnu 2014). Zde se uvádí: Rostoucí rozsah oteplování zvyšuje pravděpodobnost vážných, všudypřítomných a ireverzibilních dopadů. Zatím tíhu klimatických změn nesou přírodní systémy, ale stoupající teploty budou pravděpodobně ohrožovat zdraví, domovy, jídlo i bezpečnost obyvatel. Přicházející klimatické pohromy v podobě **smrtících veder, lesních požárů, such a povodní** ukazují, jak je lidstvo zranitelné a bezbranné vůči extrémnímu počasí, které se bude dále prohlubovat. Stav věcí je horší, než jsme předpovídali v roce 2007, proto jsme museli přidat nový stupeň velmi vysokého nebezpečí. Nejprve budou zasaženy rostliny a zvířata na pevnině i ve stále kyselejších oceánech. Růst teploty o 3^0 C povede k prudkému poklesu výnosu obilnin v subtropických a tropických oblastech až o 50 % a zásadním problémem bude také zvyšující se nedostatek pitné vody. Klimatické změny zhorší problémy, které už lidstvo má, jako je bída, nemoci, násilí či uprchlíci.

V Africe se zrodila řada realizací ve vazbě na tropické klima, využívající např. pasivní chlazení, např. egyptský arch. Hassan Fathy, který se pokusil vybudovat soběstačné městečko, které by zvládalo pouštní teploty využíváním telených vlastností materiálů (hliněné cihly vypálené jen sluncem - sice křehké, ale špatně vedou teplo) i specifickým řešením objektů - oken s mašrabíjemi (propouští světlo, ale brání vstupu ostrých slunečních paprsků), malá nádvoří s pórézními kameny k postupnému odpařování (regulují teplo a nasávají chlad), okenní lapače větru a otáčivé střešní věžičkovité lapače větru malquaf aj. k provětrávání a zahrady se stromy a vodními prvky (stín a proudění vzduchu).
Větrné věže / bádgiry, jsou lapače větru používané zejména ve Středozemí (zejména v Persii), které nahoře na stavbách zachytí vítr, ten nasměrován otáčivými lopatkami klesá dolů až k nádrži s vodou (která je do domu přiváděna často velmi dlouhými podzemními kanály) kde se ochladí a dál postupuje děrovanými cihlami nebo otvory do spodních pater domu, která ochlazuje a pak ohřátý vystupuje druhou věží,. Jedná se tedy o bezenergetickou klimatizaci.

A.1.5. Biodiverzita, ochrana přírody, ekosystémová asistenční péče versus ideologie bezzásahovosti k „výrobě divočiny“ ve zkulturněných biotopech, spolupráce s přírodou / Biodiversity, nature conservation: ecosystem assistance care versus ideology of non-intervention heading for “production of wilderness” in the cultivated biotopes, cooperation with nature

Motto:
Každý, kdo se chce dívat dopředu, musí se dívat dozadu a kolem sebe. Lidová pravda

Chceme-li zachránit ohrožené druhy a uchovat funkční krajinu, musíme vycházet z ekosystémového přístupu, tj. vedle ochrany přírody současně spravovat půdu, vodu i živé organismy. Vyhlásit určité území za národní park, byť sebelépe naplánovaný, nikdy nestačí. Nezbytnou součástí rovnice je člověk, potřebné je, aby území bylo pod ochranou místních komunit, které lidé mohou dokonce v udržitelném rozsahu využívat, což přispěje i lidem, kteří jsou závislí na službách či produktech spjatých s daným ekosystémem.
Puls Země – Obrazová zpráva o globálních trendech, National Geographic, Washington D.C. 2008

Ochrana přírody (Zdeněk Kliment)
Nárůst civilizace provázený přechodem na tržní hospodářství vytváří tlak nejen na samotné obyvatelstvo, ale i divokou přírodu, která je dnes soustředěna pouze v národních parcích a početných rezervacích. Africké savany patří mezi nejbohatší travní ekosystémy světa s velkým zastoupením endemických druhů savců. Vodní a zejména bažinaté plochy (delta Okavanga, Nigeru) představují velmi citlivé ekosystémy s největší biodiverzitou na Zemi. Působením člověka došlo k degradaci původního prostředí na většině kontinentu, řada druhů byla vyhubena (např. zebra kvaga, antilopa modrá, aj.), mnoho druhů žije na hranici vyhynutí (nosorožec tuponosý, voduška červená, gorila horská). Destruktivní působení člověka na africkou přírodu je spojováno zejména s kolonizací Afriky od 2. poloviny 19. století. Proniknutí nové kultury se všemi důsledky, včetně takových činností jako bylo např. hubení mouchy tse-tse provázené rozšiřováním pastvin pro dobytek, znamenalo ztrátu dosavadní přirozené rovnováhy. Zároveň s příchodem Evropanů přišly i snahy jedinečné prostředí chránit a zachovat příštím generacím. První rezervace Knysna a Tsitsikamma vznikly v r. 1858 na území Kapska. V r. 1898 byla vyhlášena rezervace Sabie (od r. 1926 Krugerův národní park), v r. 1899 rezervace v Keni, základ národního parku Amboseli. Prvním africkým parkem byl od r. 1925 Albertův národní park (dnes N.P. Virunga). Nejvíce parků vzniklo po 2. světové válce. Současných více jak tisíc chráněných území různých kategorií zaujímá v Africe plochu cca 1,5 mil. km2. Mezi státy s největší chráněnou plochou patří Tanzanie a Zambie (obojí okolo 40 % rozlohy).
Získání opětné nezávislosti afrických států po r. 1960 vneslo problém, jak propojit stávající systém ochrany přírody s rozvojem nových ekonomik. Nad počátečními představami o absolutní nedotknutelnosti území převážily názory podporující propojení ochrany přírodního prostředí s rozvojovými strategiemi zemí. Prostřednictvím IUCN (The World Conservation Union) a FAO byla vytvořena Africká konvence na ochranu přírody a přírodních zdrojů, kterou se zavázalo respektovat 17 států. Řada afrických zemí je signatářem Světového dědictví UNESCO, Ramsarské konvence o ochraně mokřadů, podílí se na projektech MAB (Man and Biosphere) apod. Působivý systém má však řadu mezer, neřeší problematiku migrace, dopady klimatických změn, spory s místním obyvatelstvem, chudobu a četné válečné konflikty.

V Africe v roce 2020 bylo více než 7000 chráněných přírodních území, od národních parků po soukromé rezervace. Pomoc s ochranou přírody v subsaharské Africe poskytuje nevládní nezisková organizace African Parks se sídlem Johannesburgu na principu spolupráce státního a soukromého

sektoru, ale i ozbrojených sil. Vzhledem k raketovému populačního růstu tamních obyvatel a nedostatku potravy dochází k růstu pytláctví. Ozbrojení domácí pytláci, ale i mezinárodní gangy se zaměřují na slonovinu slonů a nosorožců, ale i na lvy a další cenné druhy živočichů, na maso z divočiny / bushmeat a také některé cenné části volně žijících živočichů. Kromě toho jsou legálně i nelegálně likvidovány tamní lesy, domorodci je likviduji na dřevěné uhlí či jako bezprostřední palivo, ale vypalují je i k získání zemědělských půd. Dále dochází k nadměrnému vypásání travnatých ploch a k likvidaci cenných biotopů vzhledem k těžbě nerostných surovin či na urbanizované plochy a dopravní a technickou infrastrukturu. Polovojenští strážci jsou vyzbrojeni i útočnými zbraněmi, vysílačkami, mobily, auty, helikoptérami a letadly. Kromě ochrany biotopů se provádí transfer živočichů. Vedle ochrany přírody je sledován přínos pro místní obyvatele - zaměstnanost ve správě, zakládání farem a podpora místních firem, budování škol a podpora turismu.

Lidé v Africe jsou obvykle bezprostředně závislí na okolní přírodě (potraviny pro lidi, krmivo pro zvířata). V současnosti se většina obyvatel musí se snažit o přežití (často hladoví), což se dostává do střetu s ochranou přírody. Pastevečtí nomádi, když chybí tráva v savanách, chtějí pást v národních parcích. Pytláci obvykle říkají: Bůh stvořil zvířata pro nás. Navíc po masu z buše je poptávka, protože je levnější. Dochází tak k likvidaci řady zvířat, např. slonů (pro žádané kly), nosorožců, pštrosů, želv, ...

Nedomáci zachránci přírody přírodě škodí

Financování ochrany přírody v Africe mezinárodními neziskovkami je dlouhodobě neudržitelnou strategií a v podstatě škodí, prohlašuje Humphrey Kariuki, v článku publikovaném na serveru The Ecolgist. Africkou přírodu by si měli chránit sami Afričané a neměli by podléhat diktátu západních ochránců. Jako příklad uvádí Keňu, která má své území a přírodní zdroje převážně pod kontrolou a prohlašuje, že přízeň západních sponzorů, resp. import jejich programů paradoxně přírodě škodí a nemůže fungovat, pokud ji realizují neAfričané. Nutné je respektovat a pracovat se zkušenostmi a znalostmi místních obyvatel a ty v široké míře zapojovat do práce. Model, kdy bílý hrdina, jako zachránce tamní přírody novodobou kolonialistickou rétorikou jediný ví, co je správné, nefunguje. Místní domorodé aktivity jsou chápány jako špatné a škodící stejně tak jako názory jak nakládat se svou vlastní krajinou, pouze západní model ochrany přírody je správný. Představa, že Afričan se nemá podílet na ochraně vlastní přírody je škodlivý blud, který v pohledu západních ochranářů je dosud perzistentní. Pro místní obyvatele v příběhu zachraňování divočiny už není místo. Když zachránci divočiny vystrnadí místní z ochrany přírody a třeba přesídlí celé jejich vesnice, aby udělali místo přírodním rezervacím, seberou jim možnost obživy či zaměstnání v managementu národních parků, nedávají jim vlastně jinou možnost, než se stát pytláky.

Místním, neimportovaným západním modelem je projekt Mount Kanya Wildlide Conservancy, jehož je manažérem, který využívá rodilých Keňanů, jež tam pracují jako správci, strážci a průvodci. Toto území není vysídlenou „přírodní zónou“, ale oblastí, kde místní obyvatelé dál žijí a pracují v managementu, což obohacuje lidi i přírodu.

Analogie Správy NP a CHKO Šumava je stejně přesvědčivá ve způsobech politiky ochrany přírody prosazené bezzásahové výroby virtuální divočiny současným vedením MŽP a Správy, za vydatné pomoci „zelených milicí“ - Hnutí DUHA.

Souvislost lesa a vody z pozorování Kryštofa Kolumba:

„... Když jsme navštívili území, které bylo zalesněno, pršelo tam nejméně hodinu denně,“
„Když s postupem civilizace byly lesy vykáceny, dešťové srážky i výskyt mlh se podstatně snížil...“
(Gorshkov aj. 2001 - 2011)

Až v posledních letech byla tato pozorování teoreticky vysvětlena a potvrzena několika skupinami fyziků (princip „bio pumpy“).

Přirozená obnova ekosystémů přírodními procesy je možná u dostatečně velkých přírodních ekosystémů (větších než ČR). Obnova zkulturněných ekosystémů přírodními procesy je otázkou tisíce let, u genetické struktury populací až 10 000 let. *(ředitel genet. divize IUFRO Kanada)*
Obnova přírodních lesů ze stejnověkých monokulturních lesů je možná jen jemnými metodami, pak teprve pak je možná „samoregulace“, jinak u disturbovaných lesů dojde ke komplexní degradaci lesů a desertifikaci ploch (odpověď na situaci Šumavy).
(odd. klimatologie Fyzikálního ústavu, Severní Rusko)

Příběh muže z Kamerunu, který sází stromy *(M. Mikeš, Koktejl VII-VIII/2014)*
Největší hrozbou Kamerunu je jednoznačně ztráta habitatu tropického pralesa a lov tzv. bushmeat, tedy masa z pralesa. Rychle rostoucí populace potřebuje víc prostoru na uživení sebe sama. Zemědělské systémy v Kamerunu jsou hodně zastaralé a trvale neudržitelné. Lidé navíc každoročně v období sucha vypalují svá pole, pastviny i prales, ve kterém si zakládají nové farmy. I jen jediný člověk dokáže ohněm zničit hektary původního lesa. Všichni věříme, že les nám dává vodu (zejména horské mlžné lesy), už si uvědomujeme, že bez lesa nebude ani voda. Lidé, díky vzdělávacímu systému, už začínají chápat, proč je naše příroda důležitá a že se sama nezachrání. Většina lidí mě však má za blázna, nechápou, že někdo s univerzitou se vrátí do rodné vesnice, začne tu sázet stromy.

Domácí ideologové divočiny, kteří „namyšleně a bez společenské dohody“ (neboť starším je známo, že s ideologií se nedá diskutovat, ať s hnědou, rudou nebo i se zelenou) **vnucují bezzásahovost v kulturních porostech Šumavy, by se měli zamyslet nad mementem Rapa Nui, ale i mnoha dalšími varovnými zkušenostmi – např. ve Středozemí, Kubě, Barmě, Srí Lance,** kde po nastolení bezzásahovosti nedošlo k návratu žádoucích někdejších přírodních ekosystémů.

Do kuchyně světových národních parků Afriky zčásti nahlíží články v časopise Příroda 4/2014 uváděné tituly: Bezohledné tunelování přírodních parků, Vykradená příroda Afriky, Velký ne - africký byznys, Safari z pohledu návštěvníka, od dvou našich přírodovědců. Zde se specifikuje, kam směřují získané peníze, jak je na tom domorodé obyvatelstvo, které žádnou z chráněných území neodsouhlasilo, že se jedná pouze o vydělávání peněz různými skupinami a jak je na tom běžný návštěvník safari. A to se ještě nemluví o tom, že pro majetné VIP hosty se stále jedná o možnost trofejového lovu chráněných nejcennějších zvířat za vysoký poplatek. Patří mezi ně i tzv. „velká pětka“: lev, levhart, slon africký, nosorožec a kaferský buvol.

Příklad existence predátorů na území Keni a Tanzanie ve skutečné africké divočině v okolí NP Serengeti
Ve zdejší oblasti, s množstvím národních parků, kde žijí lví smečky, bylo jimi zabito již množství zdejších Masajů, proto jsou zde nově instalovány stráže, které telemetricky sledují jejich pohyby, aby zabránili konfliktu lvů s pastevci a jejich dobytkem. Trvale platí: kde zájmy predátora a člověka se střetávají, trpí oba.

Příklad „řízené sukcese“ a obnovy biodiverzity v Keni
je v příkrém rozporu s v Česku uskutečňovanou naoktrojovanou bezzásahovou ochranou přírody ve zkulturněných biotopech k „výrobě divočiny“. Mezinárodní britská nevládní ochranářská organice Fauna & Flora International zajišťuje v soukromé rezervaci Ol Pejeta a dalších „těžko uvěřitelné soužití farmaření a ochrany přírody“ při zajišťování překvapivě vysokého druhové bohatství.

Škoda že současný šéf AOPK F. Pelc, který lokalitu navštívil a je spoluautorem článku v Ochraně přírody 1/2005 je bezzásahově nepoučitelný, byť v podnadpisech se uvádí: farmaření nemusí ochraně přírody vadit, budoucnost se zdá být slibná.

Příklad racionální výroby národního parku s využitím přírodních vazeb
Tropické souostroví Seychelských ostrovů, známé unikátní palmou seychelskou (Lodoicera maldavica) a obřími želvami má další pozoruhodnost. Na malém soukromém ostrově Brenden, který byl téměř bez stromů, vysázel jeho majitel téměř 20 tisíc místních stromů a dalších rostlin, čímž získal ostrov takovou biodiverzitu, že byl prohlášen za nejmenší národní park světa.

Varovným příkladem je tzv. „laboratoř bohů“ Madagaskar – jedinečné, přírodně nejcennější území světa, s největším podílem endemitů, kde díky populační explozi a rozšiřování zemědělských půd (při vypalování původních pralesů) bylo zdejší území z 90 % již devastováno a pozůstává jen 10 % přírodních, převážně obtížně přístupných území. Civilizačně pozměněná druhotná stepní vegetace nazývaná savoka (s bambusy, kapradinami a revavenaly) není schopna pouhými přírodními silami přejít ve zlikvidovaná přírodní společenstva s bohatou diverzitou. Současně obnažené úrodné vrstvy půdy jsou dešti splachovány a zůstávají neúrodné jíly.

Vize bezzásahové výroby divočiny, bez opodstatněných vědeckých podkladů, spočívá na dogmatu, že přírodní procesy nám bezpracně nadělí přírodní ekosystémy, na Šumavě za pomoci vyhnojení skalnatých půd mrtvými smrky. A to i přes závažnou skutečnost, že v průběhu posledních 300 let byla Šumava postupně převážně 2-3x vykácena a 2-3x zalesněna. Pod ideologickou taktovkou, za pomoci polomových a následně kůrovcových disturbancí, jsou programově ve velkém likvidovány naše horské smrčiny, vč. pralesových torz (t. j. stromů starších 140 let).
Ideologové bezzásahové výroby divočiny ani v tomto případě neuznávají nezbytnost asistenční ekosystémové pomoci k řízené sukcesi, např.:
- doplnění chybějících druhů – bez nichž nelze zajistit ekosystémově stabilnější porosty
- zajištění bezlesí extenzivní pastvou pro udržení biodiverzity - většina ohrožených druhů rostlin na území Šumavy se blíží vyhynutí, nebo již vyhynula (počet cévnatých rostlin před vyhlášením NP byl 1300 - 1400 druhů, dnes udává Správa NP (v KRNAP je v současnosti 1200)
- ochranu mladých dřevin před okusem vysokou zvěří – vzhledem k jejich nadměrným stavům
- ochranu porostů před škůdci atd.

Záviděníhodné je, že tito teoretičtí „vědečtí“ dogmatici nevidí žádná rizika.
Záviděníhodné je jejich tvrzení, že nově vzešlý „přírodní“ smrčák, resp. smrkový chlum, bude výrazně lepší než předchozí zlikvidovaný les.

Sofistikovaná, neracionální tvrzení, jsou však propagačně výrazně dotována a medializována a jakékoliv námitky v zárodku tlumeny. Zdá se, že pod vidinou „nastolení přírodního řádu“, nedokáží ideologové „divočiny“ vnímat udržitelnost environmentální, ekonomickou a sociální, ale ani mnoho světových **analogií narušení rovnováhy soužití s přírodou**. Jedním z prvních příznaků nerovnováhy na Šumavě je neudržitelné využívání místních zdrojů, např. když občané nemají čím topit, ale stromy vedle nich musí usychat na stojato („zřejmě v rámci slibované oboustranně výhodné win-win dohody“), takže dochází k prvním krádežím dřeva v přísně chráněné Šumavě, které budou vzrůstat (pokud zde nebude množství ozbrojených strážců).

Stromy jako symboly života a základní klimatické a ekostabilizační jednotky je nezbytné chránit, což věděli již naši pohanští předkové, ne pod novou modlou přírodních procesů je považovat za manipulační experimentální hračku...

Žádoucí marginální ekosystémové asistenční odborníky bohužel u nás zatím nevychovává ani lesnická či zemědělská ani přírodovědecká fakulta, ideologicky je tvrdošíjně prosazována (nesmyslná) bezzásahovost a dochází k nesmiřitelnosti aplikovaných a teoretických biologů, dlužno je však podotknout, že aplikovaní biologové jsou blíže ekosystémovému modernímu pojetí zachování a ochraně biotopů a biodiverzity, tj. ekosystémovému asistenčnímu managementu.

Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)
přijatá na světovém summitu v Rio de Janeiru v r. 1992., se dohodla na strategii trvalého rozvoje uspokojování lidských potřeb a zároveň zachování zdravého světa pro budoucí generace. Její cíle jsou:
- zachování světové biodiverzity
- udržitelné využívání rostlin a živočichů
- spravedlivé rozdělování užitků z rostlinného světa pro všechny lidi na světě.

Snahy o zachování světové biodiverzity zatím zcela selhávají, přičemž většina ukazatelů vyznačuje další nepříznivé trendy. Třetí bod byl již tehdy idealistický, první dva body se stále více problematizují, i přes rozsáhlé vyhlašování chráněných území. V r. 2002 schválily členské státy CBD celosvětovou strategii na ochranu rostlin do r. 2010, zejména:
- předběžné hodnocení a posouzení ochrany všech známých druhů – tzv. Červené seznamy ohrožených druhů byly světově, evropsky i republikově zpracovány
- ochrana 50 % nejdůležitějších oblastí biodiverzity
- ochrana 60 % ohrožených rostlinných druhů semennými bankami, tkáňovými kulturami a pěstováním.

Žádný ze stanovených úkolů nebyl na globální úrovni prosazen. Příčiny neúspěchů spočívají především v nepochopení hlubších příčin ohrožení biodiverzity. Rychlému snižování biodiverzity, napomáhá i dogmatický ideologický požadavek bezzásahovosti ve zkulturněných plochách k výrobě divočiny. Řešení udržitelného vývoje v jeho základních hlediscích je dlouhodobě ekonomicky i environmentálně nejvýhodnější. Na příkladu Švýcarska v porovnání se Šumavou je možno doložit, že klíčem k udržení biodiverzity ve zkulturněných územích není vyhlašování stále dalších chráněných území a vyhánění lidí z těchto území, ale sledování trvale udržitelného vývoje, což se pozitivně projeví nejen ekonomicky, ale i environmentálně. Zatím však trvale dochází k rychlému snižování biodiverzity, čemuž napomáhá dogmaticky ideologický požadavek bezzásahovosti ve zkulturněných plochách k výrobě virtuální divočiny.

Ubývání druhů na naší planetě je způsobováno zejména ničením přirozených stanovišť a mezinárodním obchodem, na základě celosvětové poptávky po slonovině, kožešinách divokých šelem, kůžích krokodýlů, po živých primátech a dalších zajímavých zvířatech, ozdobných ptácích, vzácném exotickém (zejména tvrdém tropickém) dřevu, okrasných rostlinách (zejména orchidejích, kaktusech aj. sukulentech, palmách a cykasech, masožravých druzích, léčivých rostlinách) a po fosilních přírodninách. Proto Mezinárodní svaz ochrana přírody (IUCN) přišel s myšlenkou regulace uvedeného mezinárodního obchodu. Mezinárodní konvence CITES - **C**onvention on **I**nternational **T**rade in **E**ndangered **S**pecies / Dohoda o mezinárodním obchodě ohrožených druhů původní fauny a flóry, stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat, přičemž ČR je signatářskou zemí (www.cites.org). Předmětem této ochrany je cca 35 tisíc rostlin a asi 2 tisíce zvířat.

Mezinárodní konvence **CITES** stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat (ČR je signatářskou zemí).

Velice záslužným činem je zakládání univerzity East Africa Star University v problémové východní Africe ředitelem Centra globálních studií při Filozofickém ústavu Akademie věd ČR Markem Hrubcem, který se stal jejím prvním rektorem. Tato univerzita na sv. Burundi, nedaleko hranic Rwandy a DR Kongo, poblíž Konga a Tanzanie, si klade za cíl poskytnout vzdělání tisícům studentů z konfliktních a postkonfliktních zemí Afriky. Fakulta společenskovědní, ekonomická a technická bude ještě doplněna lékařskou a zemědělskou. Poskytnutí vzdělání je daleko lepší než dosavadní importovaná pomoc ze Západu.
Z této činnosti by si měli vzít příklad naši ideologové bezzásahovosti, kteří všemi prostředky prosazují výrobu umělé divočiny ve zkulturněném území Šumavy (které se proto stalo biosférickou rezervací UNESCO dříve, než byl vymezen národní park), čímž dochází ekonomickému propadu a vystěhovávání obyvatel ze širšího regionu Šumavy a v chráněné území dochází k rychlé likvidací chráněných taxonů.
Fair Trade, je novodobé sociální hnutí sledující spravedlivý (férový) obchod a pomoc rozvojovým zemím - producentům třetích zemí a propagaci udržitelnosti. Prosazuje spravedlivé ceny, dodržování sociálních a environmentálních standardů při produkci komodit, zejména kakaa, kávy, čaje, cukru, banánů, bavlny a dalších.
V současnosti vyvstává **potřeba celistvého vidění vývojové problematiky jak globální, tak regionální**. Fatální je zejména úporný ideologicky požadavek několika fundamentálních ortodoxních ideologů, nesledujících celistvý pohled, interakční a širší vztahy, vzrůstající stresové faktory i ekologickou udržitelnost, ale požadujících výrobu „největší evropské divočiny“ ve zkulturněné Šumavě, kdy po naoktrojovaném bezzásahovém kůrovcovém uschnutí smrčin vznikne zážitkový přírodní les, který je pouze virtuální kulisou divočiny. Zřejmě jim nevadí vysychání Šumavy, zánik nejcennějších biotopů rašelinišť a nepříznivé dopady na biodiverzitu a trvalou udržitelnost environmentální, ekonomickou a sociální jak regionu Šumavy, tak ČR.

Světový fotograf zvířat Richard Jelínek v r. 2022 prohlašuje, že za pár let už nebude do Afriky za čím jezdit, ze stád a smeček zvířat zbývají jedinci, brzy už lva, levharta nebo slona ve volné přírodě nenajdeme.

A.2. SITUACE POPISOVANÝCH ZEMÍ / SITUATION OF DESCRIBED COUNTRIESA.

Motto: Je třeba vnímat a pochopit rozdílnost kultur a jejich vazby na přírodní prostředí.
It is necessary to perceive and understand the diversity of cultures and their connection **to the natural environment.**
Nedivre se, to je Afrika. Surprise no, this is Africa,
Je třeba vnímat a pochopit rozdílnost kultur a jejich vazby na přírodní prostředí.
It is necessary to perceive and understand the diversity of cultures and their connection to the natural environment.

Sledované údaje / Monitored data
(pro úplnost uváděny také země severní Afriky, které jsou začleněny do dílu Středozemí)
- základní charakteristika: politický charakter typu vedení země, rozloha a poloha, významná minulost, hlavní město, příp. další města, max. výška, charakter území, specifičnosti země, rok vzniku / samostatnosti / basic characteristics: political character of the type of country management, area and location, significant customs, the capital, possibly other cities, max. height, character of the territory, specifics of the country, year of origin / independence
- kulturní památky, zejména památky UNESCO / cultural monuments, particularly UNESCO monuments
- přírodní památky: biosférické rezervace UNESCO (BR), národní parky (NP), botanické zahrady (BZ), významné zahrady a parky / UNESCO biosphere reserves (BR), national parks (NP), botanical gardens (BZ), important gardens and parks
- vegetační charakteristika: klima, dále zejména lesy a dřeviny / climate, vegetation characteristics: especially forests and woody plants
- ekologická ohrožení: / environmental threats: **celá oblast Afriky je bezprostředně ohrožena nedostatkem vody,** zejména v okolí Sahary a v Sahelu, na obou březích Nilu, v j. Súdánu, na j. JAR aj.
- ekonomika: HDP/os (USD) - 2016, dle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a vývoj), zaměření, hlavní komodity / GDP / person (USD) - 2016, according to OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), focus, main commodities
- společnost: počet obyvatel, náboženská a společenská charakteristika**,** jazyk a měna / society: population, religious and social characteristics, language and currency, **věkový medián obyvatel Afriky je 20 let**
- přidružená území: / associated territories:

Otrokářství bylo v Africe rozšířeno již dávno před dovozem otroků z Afriky do Nového světa - Ameriky, např. ve starém Egyptě, Nigeru či Kongu, v Arábii a řadě dalších území, někdy jako kmenoví otroci..Dokonce se uvádí, že před dovozem otroků do Ameriky bylo v Africe méně svobodných než otroků. Uvádí se, že do Ameriky (Jižní a Severní) směřovala jen čtvrtina otroků, přičemž celkem na plantáže do Ameriky bylo odvezeno až 10 milionů otroků.

Afrika minulosti, současnosti a budoucnosti
Afrika, která bývala snem všech našich cestovatelů (Holub, Hanzelka a Zikmund a další), se dnes stala nejproblémovějším kontinentem světa. Nostalgicky je Afrika často pokládána za poslední úchvatnou a nespoutanou divočinu, dnes zde zvířata soupeří s lidmi o půdu, vodu a potravu. Stále více se bojuje o zdroje, lidé se stěhují do chráněných lesů. Nedostatek půdy pro zajištění obživy a dalších zdrojů rozdmýchává lokální konflikty, občanské války a přispěl i k místním genocidám. Z výšky může vypadat Afrika velkolepě prázdná. Bližší pohled však odhalí přeplněnou archu, kde miliarda lidí a obrovské množství živočichů hledá potravu, vodu, útočiště a způsob soužití. Zde začal příběh lidského rodu, zde lidé asi před 2,5 mil. let začali žít společně se zvířaty. Do roku 2050

se předpokládá zdvojnásobení dnešního počtu obyvatel (přibude 1,8 mld dětí), na přelomu století má žít čtvrtina obyvatel v Africe, přičemž děti mají tvořit polovinu obyvatelstva. V předměstích velkých měst, kam utíkají lidé před suchem a válkami, se beznadějně rozrůstají slumy, obyvatelé severní Afriky se jakkoliv snaží dostat do Evropy, kde způsobují další problémy Evropě. Zdroje nerostných surovin (ropa, zlato, diamanty aj.) a místní ekosystémy jsou předmětem zájmu zahraničních mocností a světových oligarchů. Dnes je africký kontinent jakoby odsouzen k válkám, chudobě a zhoubným nemocem. Afrika je klasickým příkladem, kdy menšími prostředky je možno zajistit udržitelný rozvoj, než po tristním „bezzásahovém" vývoji se snažit vyřešit extrémně narůstající problémy, které mají dopad na celý svět.
Zatím co v Africe se „bezzásahově" doposud rozšiřovaly pouště (první svítání však již vzniká), v Izraeli je snaha pouštní území zmenšovat, což se jim doposud daří. Denně se snaží mnoho Afričanů přes severní Afriku, zejména Maroko a Libyi, dostat do blízké Evropy, tj. Španělska vč. Kanárských ostrovů, Itálie a Francie, kde podle jejich pohledu je vše k mání a nemusí se pracovat. Lidé hnaní hladem, či politickým a etnickým či náboženským pronásledováním hledají azyl či snazší způsobem života v Evropě. S tím se bude muset Evropa vyrovnat, ale jak, to je ve hvězdách. K ilustraci populační exploze většiny, zejména islámských zemí, je možno jako příklad uvést Egypt, kde po skončení 2. světové války nežilo ani 20 mil. obyvatel, dnes je to téměř čtyřnásobek ! Osídleno je však jen 3 % země v údolí a deltě Nilu, ostatní je poušť. Vedle nedostatku vody, zejména pitné, se rychle zvyšuje nedostatek potravin, což byl také hlavní důvod revoluční vlny tzv. „arabského jara" v zemích severní Afriky. V postkoloniálním kontinentu – Africe mnohde zuří ničivé bratrovražedné občanské války, je velká chudoba, nedostatek potravin i pitné vody, nedostatečná infrastruktura (hlavně chybí silnice), jsou omezené trhy, špatné řízení a zkorumpované vlády. Prakticky čtvrtina obyvatel subsaharské Afriky trpí podvýživou, přičemž právě tam jsou příznivé podmínky pro rozvoj zemědělství (Senegal, Gambie, Guinea-Bissau, Mali-jih, Pobřeží Slonoviny, Burkina Faso, Benin, Nigerie, Kamerun, Čad-jih, Středoafrická republika, Jižní Súdán, Súdán-jih, Etiopie, Somálsko-jih, Uganda, Keňa, Tanzanie). přičemž v subsaharské Africe dnes žije téměř 1 mld obyvatel. Množství financí na pomoc se ztratilo v rukou místních vládců a hodnostářů.

Populační exploze

V celé Africe dnes žije cca 1,3 mld, obyvatel (t.j. 16 % světové populace) , v r. 2050 se předpokládá, že to bude 2,5 mld obyvatel a v r. 2100 již 4,4 mld obyvatel (dle prognózy OSN), přičemž hospodářský růst v r. 2020 má činit 4 %. Na celosvětovém přírůstku obyvatel do r. 2050 se bude subsaharská Afrika podílet dvěma třetinami. **Na celosvětové populační explozi se podílí zejména státy Afriky (vedle Indie, Pákistánu a Filipín):**

- Nigérie, **v r. 2050 se má stát třetí nejlidnatější zemí světa (předběhne USA) a v r. 2100 má být Nigérie lidnatější než Čína** (dnes tam mají ženy průměrně 5 dětí)
- DR Kongo, Egypt Etiopie, Tanzanie.
- Uganda, Keňa, Súdán,
- Jižní Afrika, Angola, Niger, Mozambik
- Ghana, Madagaskar, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Mali

V roce 2050 dále přesáhne počet 10 mil obyvatel Burkina Faso, Zambie, Malawi, Somálsko, Čad, Senegal, Zimbabwe, Benin, Burundi, Rwanda, Jižní Sudán, Togo, Sierra Leone, Středoafrická republika, Kongo.

Zásadní problematikou je výhledový vznik obrovských světových **megapolí,** z nichž tři největší vzniknou právě v Africe (13 z 20 největších městských oblastí světa bude zde, přičemž koncem století má 9 z 10 největších měst být právě v Africe):
- Lagos v Nigérii - 88 mil. ob.,
- Kinshasa v DR Kongo - 84 mil. ob.
- Dar es Salaam v Tanzanii - 74 mil. ob.,

- **Chartúm** v Súdanu - 30 mil. ob.
- **Abidžan** v Pobřeží slonoviny - 20 mil. ob.
- **Mombasa** v Keni - 15 mil. ob.

Čtvrtina obyvatel subsaharské Afriky trpí podvýživou. Kdyby zemědělci dokázali zvýšit výnosy 16 klíčových plodin – brambory, cukrová třtina, čirok, ječmen, kukuřice, maniok, palma olejná, podzemnice olejná, proso, pšenice, rýže, řepka, slunečnice, soja, žito, aby dokázali využít jejich potenciál, mohli by získat více než 200 mil. t potravin navíc.

Afrika má stále rostoucí problémy ekonomické, environmentální, zdravotní a etnograficko / náboženské. Virus HIV / AIDS pochází z Konga, odkud se během 2. světové války a po ní rozšířil do Severní Ameriky, Evropy a dále i Asie, přičemž dnes je jím postiženo cca 35 mil. obyvatel, převážně v Africe. Ke všem tristním problémům velmi rozšířeného onemocnění HIV/AIDS a malárie se v západní Africe v letech 2014 - 15 přidružila zhoubná epidemická infekční virová nemoc – ebola / krvácivá horečka (Guinea, Nigérie, Sierra Leone, Libérie a pak i Kongo a Senegal), na omezení jejího šíření se podílela Světová zdravotnická organizace (WHO). Nebezpečné může být i nedostatečně připravené, virově infikované maso pralesních zvířat.
Mnoho zemí potřebuje pomoc, která by napravila ochromení způsobené otrokářstvím, kolonialismem a bezuzdnou těžbu nerostných surovin. Problémová je však někdy i pomoc, poskytovaná církvemi nebo různými humanitárními organizacemi. **Nezbytná je podpora nezávislosti - např. vzdělání, kolo, šicí stroj, koza, ne podpora závislosti**. Dle D. Trávníčkové musí být pomoc zcela ojedinělá a taková, která by nezpůsobila více škody než užitku, např. nesmí ničit domácí výrobce, ochromovat domácí aktivitu, financovat byrokratické aparáty, končit v kapsách politiků či na černém trhu a nesmí být použita na nákup zbraní. Paradoxní je, že do Afriky každý rok odjíždí stovky lékařů, ale naopak z Afriky do Evropy, USA a Kanady emigruje ročně asi 20 tis. zdravotnických pracovníků. V současnosti jsme svědky nového ekonomického dělení, kde vedle USA a Ruska se stále více prosazuje Čína, příp. Indie a Brazílie, zatím co evropské země neumějí dobře reagovat na otevírající se možnosti. Stále více států rozšiřuje svá africká zastoupení, ČR naopak řadu z nich zrušila a současný vztah ČR k Africe je téměř jakoby nebyla. Současná zkušenost: **Rozvojová pomoc většinou udělá z bohatých ještě bohatší a chudí zůstanou dál s prázdnýma rukama.**
Značná část afrického kontinentu je stále ještě charakterizováno jako obrazy z doby kamenné a smetiště 21. století (rozsáhlá je problematika odpadů). Spolu s populační explozí - v současnosti cca 1,3 mil. ob., predikce konce století je 4,4 mil. obyvatel), je zásadním problémem tlak na přírodu - likvidace lesů a savan pro pastvu, zemědělství a sídla, nedostatek potravin, pandemie HIV/AIDS, klasické malárie a nově vzrůstající environmentální problémy, ničivá hejna sarančat, rozšiřování pouští, totální nedostatek vody, zejména pitné a dále kořistnickým přístup bohatých zemí, sledujících získání přírodních zdrojů - dnes zejména Čína. Čína je největším obchodním partnerem většiny afrických zemí, kde nejprve zajišťuje infrastrukturu (přičemž je převaha dovozu, domácí země vyvážejí převážně zemědělské výrobky). Proto domácí černoši návštěvníků již neříkají to je běloch, ale to je Číňan. Novým fenomenem je vlastnictví mobilních telefonů, takže pomocí kreditních karet je často umožňován obchod (přičemž většinou chybí elektřina).

Velmoci a Afrika

Nejlidnatější země světa – **Čína,** vzhledem k mimořádnému ekonomické rozvoji, využívá svou ekonomockou moc a finanční sílu. Patří mezi největší spotřebitele potravin, nerostných a zejména energetických surovin, proto se výrazně orientuje na Afriku, kde kupuje jak zemědělskou půdu, tak potřebné komodity a zdroje, ale buduje i infrastrukturu (silnice, železnice) a zajišťuje si zde i odbytiště svých výrobků. Proto sem vysílá množství lékařů, učitelů a dalších odborníků.

V Mosambiku postavila nové letiště, parlament, národní fotbalový stadion,o prezidentský palác a čínská korporace tam buduje farmu o rozloze 20 tis. ha. Vysoké půjčky od Číny má Džibutsko (85 % HDP), Keňa (70 % HDP'), Angola (50 % HDP), další ekonomické vazby má na Etiopii, Nigérii, Pobřeží slonoviny, Angolu, Zambii, Tanzanii a JAR, přičemž prezident Číny sem přislíbil investice za 60 mld USD. V současnosti Čína buduje tzv. "Novou hedvábnou stezku", jejíž jedna větev má vést do Evropy a druhá přes Indii do Afriky. Čína bedlivě sleduje zajištění informačních zdrojů. V r. 2012 Čína zdarma věnovala etiopské metropoli Africké unie v Addis Abebě plně vybavený mrakodrap v ceně 200 mil USD, odkud velké objemy dat proudily do Šanghaje. Vybavení tomuto objektu dodala čínská firma Huawei. Běžně zde dochází k radiovým odposlechům, vyhodnocovaným v centrále britské tajné informační služby GCHGO. Zástupci čínské společnosti Alibaba Group rozdávají dětem ze základní školy tzv. panda balíčky. Soutěžit s Čínou o vliv v Africe se složitá, vzhledem k situaci, že tamní vláda nepodléhá domácí veřejné kontrole a nestará se o povahu režimů a vlád, které jsou ochotny s ní spolupracovat. Čína mnohdy dává najevo svoji imperiální převahu nejen v Africe, ale i v Evropě, např. ve Francii, Švédsku či České republice zejména omezemí, obchodních vztahů.

Ruské působení je primárně definováno aktivitami Vágnerovy skupiny. Tato organizace, která se oficiálně prezentuje jako, dle ruského právního řádu nelegální, soukromá bezpečnostní společnost, je faktickou mafií využívající vysoké míry násilí pro ochranu režimů výměnou za přístup k nalezištím nerostných surovin. Rusko tak dokáže nejlépe operovat v nestabilních a konfliktních situacích a nenapomáhá jejich řešení. Ruská propaganda v subsaharské Africe prohlašuje: za vaše problémy může Západ a koloniální mocnosti.
Středoafrická republika je pro Rusko také důležitým transportním bodem pro vývoz zlata ze sousedního Súdánu. Rusko pak primárně skrze libyjskou vojenskou infrastrukturu pod kontrolou libyjského generála Haftara podporuje v současnosti probíhajícím konfliktu súdánského generála Hemedtiho, vůdce Jednotek rychlé podpory (RSF). Ten dlouhodobě udržuje s Ruskem dobré vztahy. Právě RSF jsou paramilitární organizací, která v současné době bojuje proti súdánské armádě, díky čemu se celý Súdán ponořil do intenzivních bojů. Ruská stopa je zde důležitá nejen kvůli samotné materiální podpoře Hemedtimu, který například navštívil Moskvu v době vypuknutí plnohodnotné invaze na Ukrajinu v únoru 2022, a přesto podpořil vybudování ruské základny v Port Sudan, ale i kvůli geografii přítomnosti jednotek RSF. Ty, vycházející z milic Džandžavíd, které nechvalně prosluly v konfliktu v Dárfúru, opírají svoji sílu o regiony na západě a jihozápadě země. Díky tomu umožňují kontrolu nad průjezdem do Středoafrické republiky, což může i v případě dlouhotrvajícího konfliktu umožnit Vágnerovcům nadále využívat finanční schéma těžby zlata, které v Súdánu pozorujeme již po několik let.
Specifické je Svazijské království, s velkou chudobou obyvatel, ale ohromným bohatstvím vládce Mswati III, které se orientuje na Tchaj-wan.

Afrika a Čína

Problémem Afriky jsou slabé nebo úplatné vlády a nedostatečná infrastruktura – zejména silnice. Mimo centra měst převládá chaos, odpady, přetékající otevřené stoky, rozbité silnice, případně dopravní zácpy. Většina zemí v „černé“ části Afriky (kromě JAR) má nedostatek peněz na udržování, případně budování infrastruktury. Proto některé vlády přijmou nabídku Číny v rámci iniciativy „Nová hedvábná stezka“ na postavení silnice či jiné infrastruktury, spadnou do dluhové pasti a jsou připoutání k Číně. V r. 2013 Čínská lidová republika ohlásila začátek velkolepého projektu „nové Hedvábné stezky“ / Belt and Road Initiative (BRI), který představil představil čínský prezident Si Ťin-pching. Jejím jádrem mělo být „budování pevninské infrastruktury napříč Střední Asií“, ale také rozvoj námořních tras přes Indický oceán. „BRI byla navržená tak, aby dokázala zmobilizovat více zdrojů, posílila propojení, využila potenciální hnací síly růstu a propojila trhy… tak, aby začlenila více zemí a regionů do ekonomické globalizace a docílila

sdílené prosperity vzájemnou výhodnou win-win spolupráci, na rozdíl od byznysu s Evropou nebo Spojenými státy. Miliardové investice především do infrastruktury a ekonomik jednotlivých zemí měly mířit i na africký kontinent. Peking tak chtěl mimo jiné posílit svou globální pozici a stát se protiváhou například Spojeným státům nebo Rusku.
Miliardové čínské investice v Africe vedly k vybudování slíbené infrastruktury, ale ne vždy vše funguje, jak má, přičemž se některé země Afriky u Pekingu silně zadlužily. Většina Afričanů ale roli Číny vnímá pozitivně. Pro africké země, které kvůli koloniální minulosti s některými evropskými státy nemají pozitivní zkušenost, spolupráce s Pekingem představovala vítanou alternativu. „V roce 2013, kdy Peking zahájil BRI, řešila Čína vlastní přebytky – železa, cementu, skla a dalšího materiálu. Byl to důsledek finanční krize v roce 2008. BRI tak vznikla, aby mohly čínské firmy tvořit projekty mimo Čínu a přebytků využít, a rozběhly tak ekonomiku. Proto právě v Africe vzniklo mnoho projektů, které vrcholily kolem r. 2016, Angažování Číny v afrických zemích začalo pomalými kroky už v 60. a 70. letech 20. století. Jen v letech 1995 až 2017, tedy i v rámci BRI, vystoupal komerční obchod mezi Pekingem a africkými zeměmi ze 3 miliard na 143 miliard dolarů. Zatímco pro Čínu nešlo o převratnou sumu, protože představovala jen 3,7 procenta z jejího zahraničního obchodu, pro africké země se jednalo o závratnou částku. Angažování Číny v afrických zemích začalo pomalými kroky už v 60. a 70. letech 20. století. Jen v letech 1995 až 2017, tedy i v rámci BRI, vystoupal komerční obchod mezi Pekingem a africkými zeměmi ze 3 miliard na 143 miliard dolarů. Zatímco pro Čínu nešlo o převratnou sumu, protože představovala jen 3,7 procenta z jejího zahraničního obchodu, pro africké země se jednalo o závratnou částku Peníze mířily především do velkolepých infrastrukturních projektů – budování železničních sítí, přístavů, silnic, energetických a ropných projektů nebo urbanizace. Jedním z nejzásadnějších bylo vybudování přes 700 kilometrů dlouhé železnice z etiopské Addis Abbeby do Džibuti, v roce 2017 Peking vybudoval za 4,7 miliardy dolarů železniční trať z keňské Mombasy do Nairobi, velkolepé infrastrukturní projekty v uplynulých letech vznikly také v Tanzanii, Zambii nebo Angole. Čínské úvěry směřovaly do dopravy, enetgetiky, těžebního průmyslu, informačních a komunikačních rechnologií a do vodohospodářství v celkové hodnotě 160 mld. USD. Peking navíc půjčky africkým zemím přizpůsobil. Na rozdíl od Světové banky se neptá na politickou situaci v zemi, na lidská práva, a úvěry poskytuje v balíčku „vše v jednom“. Jeho součástí jsou často kromě finančních zdrojů i práce stavebních společností, technologická expertiza a někdy i vlastní pracovní síla. Úvěry tak získaly země, které by pro jiné zahraniční poskytovatele nemusely být důvěryhodné. Pro část afrických zemí čínské investice představovaly vítanou příležitost, jak investovat do infrastruktury a usilovat o ekonomický rozvoj. V souvislosti s čínskými investicemi v Africe se často hovoří o vysoké míře zadlužování – diplomacii dluhové pasti. Peking sice peníze půjčuje, nicméně státy se pak propadají do hlubšího zadlužení a nejsou schopny závazků dostát. To vytváří pro Čínu příležitost, jak získat náhradou majetkový podíl na projektech, které buduje, nebo práva na jejich provoz až na několik desítek let. Případně to může posílit její politický vliv v zemi.

Boj o černý kontinent (J. Záhořík)

Před vpádem evropských mocností byla Afrika doslova posetá samostatnými státy. Příchod bílého muže ale všechno změnil: mnohé říše zanikly, jiné byly spojeny do větších celků. Svoboda se vytratila a na její místo nastoupila krutovláda. První velká říše Afriky Aksum v letech 100 - 940 se rozprostírala na pomezí dnešní Etiopie a Eritreje, měla vyspělé zemědělství a obchod a jako první v Africe přijala v r. 333 křesťanství. Z jižní Arábie tam pronikalo vzdělání a kultura, např. zdokonalování písma a technika zavlažování. Říše si razila i své zlaté mince.
Na rovníku bylo Kongo nejstarším státem. Vzdálené periferní provincie mu museli platit daně v podobě slonoviny, otroků, jídla, látek či ozdobných mušlí kauri. Koncem 15. století sem připluli Portugalci, a ty ohromilo město Mbanza Kongo vybudované ze dřeva, ale i společenská hierarchie. Následně Kongo se stalo hlavní oblastí, kam směřovali Evropané. Dobrodruh Henry Morton Stanley měl od belgického krále Leopolda II. za úkol vytvořit jakoby filantropickou Konfederaci

černošských republik / „Svobodný stát Konžský“, ve skutečnosti bělošskou krutovládu (sekání rukou, vypalování vesnic, kdy zahynulo přes 10 mil. obyvatel) pro získávaní slonoviny a pěstování kaučuku. Základním trikem při zabírání půdy bylo uzavírání nesrozumitelných smluv s náčelníky. Cesty do černého kontinentu běloši obhajovali „civilizačními misemi“, resp. šířením křesťanství. Ekonomika kontinentu se zaměřila na pěstování plodin na vývoz - kakao, káva, čaj aj.

Ještě ve středověku byly v Africe relativně dobře organizované mocné říše, které postupně od 16. století rozvrátily evropští imperialisté, obchodníci s otroky a postkoloniální diktátoři. Dnes kontinent trpí občanskými válkami, nemocí AIDS a chudobou. Čína postupně získává části území. Objevné evropské plavby započaly koncem 15. století, od počátku objevných plaveb Evropané rozšířili svou „civilizační“ expanzi do všech koutů světa, načež došlo k k 500-leté evropské světové hegemonii, spojené s drancováním přírodního bohatství a tragického a ostudného otrokářského obchodu, zejména do Karibiku, ale i jižní, příp. severní Ameriky (kam bylo odvezeno asi 20 mil. Afričanů). „Staletí otrokářství a následující koloniální období potlačily přirozenou lidskou aktivitu Afričanů, kteří přestali věřit, že se mohou stát strůjci svého vlastního osudu a zvykli si žít ze dne na den“ (D. Trávníčková). Obchod s otroky byl postupně zrušen až v průběhu 19. století. Na základě zpráv objevitelů a misionářů o obrovských nevyužitých zdrojích uvnitř Afriky začali evropské země na konci 19. století soupeřit o africká území. Budování impéria se rozvíjelo tak rychle, že do roku 1900 vládli Evropané většině osídleného světa. V r. 1960 získala většina států Afriky nezávislost, ostatní následovně, avšak každá doba má svou vlečku. Dnes jsou mnohé státy zmítány dlouhodobými etnickými či náboženskými konflikty, mnohdy ve vazbě na nepřirozené vymezení hranic zemí. Současná situace řady afrických zemí je největší humanitární katastrofou na naší planetě za posledních 70 let. Na mnoha místech se šíří epidemie cholery, mnoho lidí žije v neudržitelných utečeneckých slumech.

Evropa ztratila svůj vliv na Afriku (býv. hlavní kolonizátor), pomoci obnovit vliv Evropy může Česko, k čemuž se nově začíná snažit.

Současná USA spíše hledí na sebe, takže dnes jen přihlíží jak si Čína podmaňuje Afriku. Další země (Japonsko EU, Brazílie) spíše pouze ad hoc sledují okamžité zájmy a potřeby. Naše dovozní možnosti spočívají zejména v technologiích (např. spalovny odpadů). Odvětví, kde se ČR může uplatnit v Africe:
- čištění vody
- energetika, zejména solární elektrárny, spalovny odpadů
- základní zpracování dřeva
- těžba, zejména písek, cementárny, drcení kamene na štěrk
- stavebnictví, zejména montované domky
- stavba železnic, mobilní letiště
- stavební stroje, zejména bagry a jeřáby
- konzervy a obaly pro potravinářství
- textilní a kožedělný průmysl
- kola, zemní frézy, traktůrky.

Po arabské islámské kolonizaci severní až rovníkové Afriky (13.-19.st.) vznikla svébytná svahilská (pobřežní) kultura, která si vytvořila i vlastní jazyk.
Svahilsky nezapomeňte: Jambo ! (Ahoj), Hakuna Matata (žádný problém), Safari (cesta).

Arabský svět a islám

Arabský svět z Arabského poloostrova rozšířili Arabové do severní Afriky, které původně obývaly Berbeři. Zde vznikly arabské státy tzv. Magrebu západně od Egypta, (tj. tzv. „západní islám“), Dnes se Evropa nejvíce bojí islámu a islám Evropy. Největší problém islámu je, že se bojí feminismu.
Současnou situaci rozsáhle zhoršuje teror islámistických džihádistů, který ze saharských zemí Alžírska, Libye,. Egypta, zčásti i Tuniska posouvá jižně do oblasti Sahelu, zejména do Burkina Faso, Mali, Nigeru, Čadu, Mauretánie, Keni, Somálska, ale i Senegalu, Beninu, Ghany, ojediněle Súdánu a Mosambiku, v jejich hledáčku je však řada dalších zemí (Togo, Pobřeží slonoviny). Kromě dvou hlavních teroristických skupin (odnože Islámského státu, al-Káida) se vyskytují další. Útoky míří na křesťanské kostely, luxusní hotely, dívčí školy, tržiště aj. ČR chce dát zemím Sahelu 26 mil. Kč na vybudování společné armády proti teroristům.
V poříčí Nigeru (z. Afrika u zálivu) je nestabilní bezpečnostní situace, vysoká míra kriminality a násilí, častý výskyt eboly a malárie, vysoká míra HIV pozitivních. Zde je islámská mystika vtělená do subsaharské kultury. Povětšinou se jedná o synkretismus islámu a západoafrického vodunu (některými muslimy kritizovaný jako obcování s čarodějnictvím) v místně specifických podobách s různými důrazy a vlivy dalších kultů (Benin, Nigerie, Mali). Silná silná množina věřících v oblasti řeky Nigeru vyznává formálně katolické křesťanství, fakticky však často synkretismus katolického křesťanství a vodunu, případně jiných „tradičních“ afrických náboženství či kultů. Co do počtu nejmenší skupina obyvatel poříčí Nigeru se potom hlásí k různým křesťanským církvím, nezřídka přímo bojujícím proti synkretismům a vodunu samotnému, jakožto satanistickému kultu zla. Dále jsou tu přežívající lokálně-tradiční kulty kdy mnozí lidé praktikují dvě náboženství, např. islám a vodun. Vedle toho je zde čarodějnictví, jedněmi nazírané jako součást tradičních náboženství, jinými naopak jako samostatný fenomén existující mimo ně.

K zajištění bezkrizového vývoje světa nebyla dosud zpracována řada velice potřebných studií, např.:

- historický vývoj vegetačního krytu
- vegetace jako primární základna živočišné říše
- expanzivní a invazní druhy a jejich celosvětovém „uplatnění“
- domestikované užitkové, léčivé a okrasné druhy a jejich využívání
- vodní zdroje a jejich úbytek, vodní režim zemí a světových regionů a jejich záchrana, znehodnocení vod zasolením, zajištění pitné vody
- rozšiřování pouští a jejich důvody a možnosti jejich omezování
- dlouhodobý historický vývoj antropogenních vlivů – pozitivních i negativních na biotu jednotlivých regionů
- problematika chráněných území přírody a krajiny ve vazbě na obyvatelstvo
- problematika ekologické migrace obyvatel - zajištění potravin a vody a možnosti řešení
- expanzivní demografický vývoj lidstva ve vazbě na zdroje - vody, potravin a nerostných surovin a nejcennější území přírody
- věrohodná analýza současných klimatických změn, které nevycházejí pouze z emisí „uhlíkové stopy“, ale změn teplotních hodnot na povrchu Země s jejich příčinami, např. likvidace klimatických regulátorů - zejména tropických pralesů, tání ledovců Arktidy (sledování nejen plochy, ale i objemu). tání permafrostu Sibiře při uvolňování metanu (cca 25x intenzivněji zadržující teplo než CO_2.), vytváření tepelných ostrovů (megapole aj.), ...
- možnosti řešení klimatických změn - mitigační opatření, nejen omezení emisí CO_2.

Sledované údaje / Monitored data

- základní charakteristika: politický charakter typu vedení země, rozloha a poloha, hlavní město, příp. další města, max. výška, charakter území, specifičnosti země, rok vzniku / samostatnosti / basic characteristics: political character of the type of country management, area and location, the capital, possibly other cities, max. height, character of the territory, specifics of the country, year of origin / independence
- kulturní památky, zejména památky UNESCO / cultural monuments, particularly UNESCO monuments
- přírodní památky: biosférické rezervace UNESCO (BR), národní parky (NP), botanické zahrady (BZ), významné zahrady a parky / UNESCO biosphere reserves (BR), national parks (NP), botanical gardens (BZ), important gardens and parks
- vegetační charakteristika: klima, dále zejména lesy a dřeviny / vegetation characteristics: especially forests and woody plants
- ekologická ohrožení: / environmental threats:
- ekonomika: HDP/os (USD) - 2016, dle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a vývoj), zaměření, hlavní komodity / GDP / person (USD) - 2016, according to OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), focus, main commodities
- společnost: počet obyvatel, náboženská a společenská charakteristika**,** jazyk a měna / society: population, religious and social characteristics, language and currency
- přidružená území: / associated territories:

Alžírsko (Algeria, DZ), Alžírská demokratická a lidová republika,
uvedeno také v díle Středozemí, země na severu Afriky,
cca 2 382 tis. km^2, (druhá rozlohou největší africká země po Súdánu),
hl. město **Alžír / Al-Jazair**, 4 mil. ob., největší minaret 265 m u třetí největší velké mešity, bazilika Matky Afriky, metro, BZ, Pražský park / Jardin de Prague,
Oran (Wahrán) 2 mil. ob., přístav, španělské město, kasba, mešity, pevnosti,
Konstantin / Constantine 1 mil. ob. římské stavby, město mostů, přes kaňon řeky Rhumel, visuté lávky, metropole býv. Numidského království, univerzity,
Tichy, letovisko u moře, mys Carbon,
Béjata / Bidžája, přístav
max. Tahat 3003 m v pohoří Haggar (Ahaggár),
na severu jsou hřebeny Velkého a Malého Atlasu, chrání před Saharou,
na jihu poušť Sahara asi na 3/4 území, kamenitá a písčitá,
plošina Šotů s vysychajícími slanými jezery mezi Velkým a Malým Atlasem,,
většina toků jen občasných,
termální prameny Hammam Maskhoutine,
ojediněle se vyskytují oázy,
vznik 1962 (dříve kolonie RF 132 let)
Kulturní památky UNESCO a další:

- Al Qal´a v Beni Hammadu - 1. hlavní město hannádovských emirů z z. 1007, opevnění muslim. města z 11-12.st.,
- Djémila (Džámila) - ruiny starého římského města Culcul, dnes horská vesnice
- Kašbach - islám. město a medina, kdysi střežící cestu do Kartága, dnes Osmanský styl
- Tassili n´ Ajjer, skalní malby na Sahaře
- Timgat - ruiny římského města - paláce Traján, oblouk, divadlo, sloupy, lázně, nevěstice, latríny, v provincii Batna, kaňon Ghoufi, podzemní voda,

- Tipasa - archeol. lokalita na pobřeží, památky fénické (hrobka Kabr ar-Rumija = velké mauzoleum králů Mauretanie), římské, raně křesťanské i byzantské, vyřazena 2006, býv. římská zastávka na cestě z Alexandrie
- Údolí M´Zab (M´Zab Valley), opevněná města z 11. st.,

zřícenina římské rezidence Hippo Regius v Annabě
Tiddis, býv. římské město u moře,
Tillmsán (Tiemcen) - budovy z 12-15.stol.

Přírodní památky:

- **BR a NP de Belezma (de Batna),**
- **BR a NP du Djurdjura (de Tizi Ouzou st Bouira),**
- **BR a NP d´El Kala (d´ElTarf),**
- **BR NP de Gouraya (de Behaia),** (Kuraja). město Bejaala, na pobřeží
- **BR a NP Chréa (de Blida), NP du Tassili (d´Illizi),**
- **BR a NP Kuraja,** vrch Kuraja 660 m, na pobřeží, dolomit. vápenec, 600 druhů rostlin, lesy, makak / magot bezocasý, šakal, Berbeři, rekreace
- **BR Tassili N´Ajjer** - přírodní i kulturní - sopečné a pískovcové skály s prehistorickými skalními malbami starými 8 tis. let na náhorní planině Sahary,
- **BR a NP de Tlemcen Mountains,** krápníková jeskyně, město Tiemsen s maurskými stavbami
- **BR a NP Taza**
- NP de l´Ahaggar (de Tamanrasset), sopečné a pískovcové skály na Sahaře, náhorní plošina Atakor
- NP Cédres de Téniet-al-Haad,
- NP Djebel Aissa (Naama), Džebel
- NP de Théniet El Had (de Tissemsilt),

skalní město Constantine přístupné po mostě přes kaňon
největší duny Sahary Velký západní a východní Erg (erg Admer)
BZ Alžír,
muflon, kamzík, gepard severoafrický

Vegetační charakteristika:

klima u pořeží subtropické středomořské semiaridní,
jižněji tropické aridní, srážky pod 50 mm, stálé suché větry, časté písečné bouře,
v poušti i + 50^0 C a v noci -20^0 C, v Atlasu kontinentální,
mediteránní lesy jen cca 5 % pouze na severu v pohoří Atlas v oblasti Kabylie,
jinak vegetace ojediněle Cedrus atlantica / cedr, Castanea sativa / kaštanovník, Olea europaea / olivovník, Prunus avium / třešeň, Tetraclinis articulata / sandarakovník článkovaný, Acacia / kapinice, Pinus halepensis - výsadba živé zdi proti poušti, Ziziphus jujuba (čínské datle) / cicimek, Citrus sinensis / pomeranče, Vitis vinifera / vinná réva.
80 % území je bez vegetace, tráva halfa - kavyl halfový nadměrnou pastvou zlikvidována,
45 % území tvoří poušť Sahara s pohořími Ahhagar a Tassili, lanýže v poušti po dešti,

Ekologická ohrožení:

- kritický nedostatek vody, voda se rozděluje na prsty,
- voda salinizace, zejména v Sahelu
- znečištění území častými odpady
- slaná vysychající jezera
- pokračující odlesňování Atlas

- pastvou likvidace řídkých travin - halfa: kavyl halfový / Stipa tenacissima a zpouštnění
- postupující dezertifikace (Sahara)

Ekonomika:

DPH 2016: 4296,
rybářství, pastevectví, kozy,
obiloviny, brambory citrusy, vinná réva, květiny, fékovmík, palma datlová, 60 druhů, datlové slavnosti, pěstování máku na opium (Atlas), brambory, mrkve, rajčata, paprika, česnek, koriandr, potravinově nesoběstačná,
zemní plyn, ropa, fosfáty, Fe rudy, uran, olovo, zinek, rtuť, písek,
potrav. a text. průmysl, železo, ocel, keramika - majolika,

Společnost:

cca 45 mil. ob., dříve Ziridové, Berbeři, Feničané, Byzantinci, Římané, Vandalové, Turci,
dnes Arabové 59 %, Beduínští Arabové (vč. Tuaregů) 15 %, Berbeři 26 %, Ibadité - Berbeři ortodoxního islámu,
emigrace hlavně do RF (max v l. 1954-62 - boj za nezávislost), občané býv. kolonie RF (departementů, kde však muslimové neměli občanská práva),
sunnitský ortodoxní islám je státním náboženství (sňatky uzavírají rodiče nebo dohazovači),
již cca 3,5 tis. mešit, muslimové odsud jsou největším problémem současné Francie,
ataky islámských fundamentalistů (hlásících se k al-Kajdě a islámskému státu),
uprchlický tábor Tindouf cca 80 tis. ob.,
křesťané zde byli tolerantní (v katedrále / bazilice Matky Afriky Sacré-Coer: Matko Boží, modli se za nás a za muslimy),
kočovné kmeny, troglodická sídliště (jáma v zemi), většina obyvatel žije méně než z 2 USD/den, přírodní hmoždíře, závody velbloudů, "etzalské" lezení,
bezpečnostně riziková, nebezpečná země, nízká lidská svoboda,
turisté prolustrováni, skupiny s policií, někde zákaz focení, adekvátní oblečení,
zákaz kouření, pozvání na čaj se neodmítá, přeslazený mátový Ibadité čaj,
úřední jazyk arabština a berberština (až 30 %), měna alžírský dinár (DZD)

Angola (Angola, ANG), Angolská republika,
cca 1247 km^2, na jz. okraji Afriky u Atlantiku,
hl. město **Luanda** 7 mil. ob., přístav na pobřeží, bouřlivý rozvoj, založeno na ostrově na s. okraji ústí řeky Kongo, hotely, údajně nejdražší město světa, **nebezpečné město**, nedostatek pitné vody a elektřiny, i provincie,
enkláva přístav **Cabinda,** a provincie, 1 mil. ob., odděleno územím DR Kongo, v selfu těžba ropy
max. Morro do Moco 2620 m n.m,
převážně náhorní plošiny 1500 - 1800 m vysoko,
úzká pobřežní nížina, studený Benguelský proud,
Lake Dulolo, hydrologicky dobrá, vodopád Ruacana,
pouště a polopouště Namib a Kalahari
vznik 1975 (býv. kolonie Portugalska)

Kulturní památky UNESCO aj.

- Mbanza Kongo - ruiny katedrály, pozůstatky hl-města býv. Konžského království:

Luanda - historická část
přístav Lobito - kolonizační památky
pevnost Fortress of Sao Miguel

dominantní socha Ježíše Krista u přímořského města Namibe
Přírodní památky:
na východě Konžská pánev s deštnými pralesy, zvířata v NP loví domorodci i vojáci,
- **BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls** (Viktoriiny vodopády, „Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi (Ngonye) v Zimbabwe a Zambii, zčásti v Namibii a Angole,
- **BR Okavango v Botswaně** (Cubango v Angole), končí v Kalahari
- NP Bikuari,
- NP Cameia,
- NP Cangandala,
- NP Iona, největším duny, pláně. hory a útesy, end ještěrky
- NP Kavango - Zambezi (KAZA) - obrovský přeshraniční, ale jen zčásti chráněn jako NP, převážně savany, ale centrum tvoří mokřadní savany
- NP Kisama m jediný fungující, atraktivní, divoká zvířata,
- NP Longa-Mavinga,
- NP Luenge,
- NP Luiana,
- NP Mucusso,
- NP Mupa, divocí psi, lev, leopard, hyena
- NP Mayobe Forest / Majombský les (Africká Amazonie, nížinné lesy, eben, mahagon, gorila, šimpanz, slon, buvol),
- NP Massuma-Ljuvské pláně (záplavové území, migrace pakoní a zeber), většinu zvířat ale snědli hladoví lidé v nedávných válkách, další zastřelili vojáci, proto dovoz zvířat z j. Afriky, ale první 4 dovezené zebry byli zabity a snědeni
- NP Quicama,

soutěska Tindavala
skalní útvary Pedras Negras de Pungo Andongo
vodopád Kalandula Falls, Tazua Falls na řece Kuango (Cuango),
lev, slon, gorila,
Vegetační charakteristika:
klima subtropické a tropické (jižně od rovníku), na jihu semiaridní, prům. tepoty 15-25^0 C, pasáty, horké období dešťů XI-III-IVlsucha V-X,
na pobřeží vliv studený Benguelský proud,
42 % tropické a subtropické řídké opadavé savanové lesy miombo na z. pobřeží,
661 tis. km^2, 11. na světě,
savany, baobab / Adansonia,
rovinatá pobřežní nížina, mangrovy, na jih zasahuje Namibijská poušť, Welwozschia,
travní porosty 23 %, orné půdy 2 % (u ústí Konga)
Ekologická ohrožení:
- nadměrná těžba dřevin
- likvidace stromů na dřevěné uhlí
- zničení a zaminování zemědělských ploch během válek (miny v krajině)
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:
2016: 3631, rozvrácená ekonomika (díky bojům) ale rychlý ekonomický rozvoj,
rybolov, těžba dřevin,
káva, kakao, proso, kukuřice, cukr. třtina, kasava, sisal, banánovník,

na nerost. suroviny bohatá - ropa v šelfovém moři (těžba v Africe nejvíc po Nigerii), diamanty, fosfáty, měď, živec, bauxit, zlato, uran, železná ruda aj. rudy, potenciální zdroj plynu pro ČR, infrastrukturu rozvíjí Čína,
Společnost:
cca 33 mil. ob., místní kmeny Ovimbundu 37%, Kimbundu 25%, Bakongo 13%, Mbundové, Kongové a jiné kmeny, křováci, mesticové / míšenci 2%, Portugalci aj. Evropané 1%, Číňané, ostatní 20% , velká emigrace,
křesťané 89 % (katolíci 69 %, protestanté 20 %), animisté 11 %, **islám zakázán,**
relativně civilizovaná země, na jv. bez infrastruktury,
v r. 1983 zajali povstalci odborníky z ČSR, kteří sem přijeli pomoci, ti absolvovali pochod smrti 1320 km, 1 muž zemřel, následně se ve 2 skupinách opožděně vrátili,
rozvrácena občanskými válkami (40 let do r. 2002), vazba na SSSR, spřátelená země (2004-2010), mnoho jich studovalo v Česku, dnes pomoc ČR Člověk v tísni,
velká kriminalita, v Luandě i ozbrojená přepadení, nevybuchlé miny,
nejdražší destinace v Africe, nefotit citlivé objekty,
úřední jazyk portugalština, bantunské jazyky, měna kwaza (AOA) , ale i USD

Bahrajn (Bahrain, BRN, BH), Bahrajské království, konstituční monarchie,
716 km^2 , ostrovy v Perském zálivu u Kataru a Saúdské Arábie,
25 km most ze Saudské Arábie,
hl. město Manáma cca 150 tis. ob.
max 122 m n.m., Džabal ad-Duchán,
vznik 1971 (dříve GB)
Kulturní památky UNESCO aj:
- býv. hl. město Dilmunu, dnes archeol. lokalita Qal´at al-Bahrain (již 2300 př. n. l.), pohřební mohyly
- Qual´at al Bahrain, býv. hl. město
- lov perel

Přírodní památky:
PR Al Arin, arabský přímorožec orix, rohy až 1,5 m,
„Strom života“ - z čeledi Fabaceae (asi 400letá akácie), osamělý mohutný rozložitý na písčité duně okraje Arabské pouště, kořeny cca 50 m k podzemnímu zdroji vody, (údajně pozůstatek biblické rajské zahrady Eden)
Vegetační charakteristika:
klima tropické,
bezlesá poušť
Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody
- bez sladké vody, další vysušování a zvyšování teplot
- toxicita území

Ekonomika:
pův. lov perel (dnes chov sladkovodních v Japonsku),
dnes klenotnictví s perlami,
dominantní těžba ropy, zení plyn,
cestovní ruch, ročně 2 mil. turistů / rok, závodiště F1, finančnictví,
námořní základna Británie, chce stavět jadernou elektrárnu

Společnost:
cca 1,5 mil. ob., z větší části přistěhovalci, ovlivněna a ovládána perskými civilizacemi,
islám 81 %, křesťané 10 %, hinduisté 8 %,
přátelští,
jazyk arabština, měna bahrajsnký dinár (BHD)

Benin (Benin, DY, Pobřeží otroků, Dahome), Beninská republika, prezidentská republika,
cca 115 tis. km^2, na pobřeží Guinejského zálivu v z. Africe, rozdělená mezi Togo a Nigérii,
na jeho území býv. říše Igodom,
býv. franc. kolonie a centrum obchodu s otroky, slonovinou a zlatem,
hl. město Porto Novo, 270 tis. ob.,
Cotonou 0,75 mil, sídlo vlády
Abomey-Calavi 0,5 mil, Dahomé-Abomey, paláce
max 658 m n.m. Mt. Sokbaro,
ploché nížinné území do 400 m n.m.,
povodí řeky Niger, a Volty, laguny na pobřeží,
vznik 1960 (dříve RF)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Abomey, královské paláce ze 17 - 19. st., vyřazeno 2007
Francistown, býv. těžba zlata
Přírodní památky:
- **BR a NP W-Arli-Pendjari** (Pendžari), súdánsko-sahelské savany (u hranic s NP d´Arli v BurkinaFaso, hranice řeka Pendjari, sloni, lvi, bůvoli, ptáci, dnes hlídán ozbrojenými strážci
- **BR a NP Boucle de la Pendjari,** divoká zvířata - slon, antilopa, hroch, opice,
- **BR a NP W Benin – Burkina – Niger,**
- **Ramsarské mokřady**
- Basse Vallée de l´Ouéme, Lagune de Porto-Novo, Lac Nokoué
- Basse Vallée du Couffo, Lagune Cótiere, Chenal Aho, Lac Ahémé
Lovecké oblasti : Atakora, Djona, Pendjari,
7 zalesňovaných ploch,
Vegetační charakteristika:
Klima tropické, u pobřeží vlhké, na severu semiaridní,
2 období dešťů III-VII, IX-XI, 2 období sucha XII-IV, VII-IX, horké suché větry z pouště,
prům. teplota 27^0 C,
cca 40 % tropické deštné pralesy, na pozůstatcích posvátných lesů lada s neúrodnou zemí,
převážně trop. savana s trnitými keři a baobaby v rovinatém území (průměr 100 m n.m.),
u moře bažinaté laguny,
TTP 5 %, orná půda 23 %.
Ekologická ohrožení:
- likvidace pralesů
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika: velmi chudá,
těžba dřeva - řezivo, rybolov, mořské plody,
slonovina, ovce, kozy, skot, prasata, drůbež, maso, zemědělství rozvráceno,
bavlna, palmový olej, banány, kakao, káva, kuk, rýže, proso, maniok, topinambury,

jamy, kasava, kešu, arašídy, koření,
ropa, většina benzinu se však pašuje z Nigérie, vápenec, cement, mořská sůl,
turistika, dobré silnice i železnice,
Společnost:

cca 13 mil. ob., 42 etnických skupin - Fonové (38,4%), Ajové (15,1%), Jorubové (12%), Barbové (9,6%), ostatní …
křesťané 45 %, islám 25 %, animismus 30 %, z toho vodoo / vúdú 6 % - kolébka Woodoo, rituály - za bubnování do transu,
38% pod hranicí chudoby,
úřední jazyk francouzština, měna CFA frank (XOF)

Botswana (Botswana, býv. Bečuánsko**, RB),** Botswanská republika, prezidentská republika, název dle největšího kmene Tswana,
cca 600 tis km^2, vnitrozemská země v j. Africe, Zambezi (hranice),
vznik "moderního" člověka před 200 tisíci lety na jihu Afriky jižně od řeky Zambezi v dnešní Botswaně na ostrově Kubu, kde v okolí bylo jezero Makgadikgadi, které asi přes 10 tis. lety vyschlo a dnes je zde solná pánev Makgadikgadi, která je součástí pouště Kalahari (podle posledních studií australských vědců),
velmi staré osídlení,
hl. město Gaborone, 250 tis. ob.,
max 1489 m n.m. Tsodilo Hills,
převážně plochá
poušť Kalahari
zavodněná solná pánev Makgadikali
delta řeky Okawango
jezero Ngami
vznik 1966 (dříve protektorát GB),
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Tsodilo Hills („Lovre pouště“), jeskynní a skalní malby, několik tisíc v poušti Kalahari přes 4500 skalních kreseb, duchové předků,

Přírodní památky: největší podíl ZCHÚ v Africe - cca 37 %,
- **BR a Ramsar Delta Okavango** v Botswaně, severní část delty, jedna z posledních 5 území divoké přírody, (6-15 tis. km^2, bažinatá vnitrozemská delta řeky a Moremi, jako „Noemova archa“ zachovávající řadu druhů, ale i původní kmeny, cca 60 % vody je postupně odpařováno povrchem listů převážně vodních a bahenních rostlin) a 36 % se odpaří z vodní hladiny, 2 % se vsáknou a 2 % odtečou do jezera Ngami (cca 60 x 10 km), pH cca 7,5, přírodní div světa,
- **BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls** (Viktoriiny vodopády, „Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi (Ngonye) v Zimbabwe a Zambii (mimo období dešťů velmi málo vody, jinak peřejnatá, sjízdná, krokodýl, a dalších 16 vodopádů, 7 území mokřadů - Ramsar. úmluva, 40 % současné populace slonů), zčásti v Namibii a Angole, krásná země, třeba zaplatit vstup a kemp,
- NP Hwange , přeshraniční do Zimbabwe
- NP Chobe („Čobe“, jméno podle řeky, savana v deltě Okawaga, jezero Liambezi, biotopy, nejvíc slonů v Africe, žirafy, asi 80 tis, každý den platit, i umělé napajedlo a bazén),

- NP Kavango - Zambezi (KAZA) - obrovský přeshraniční, ale jen zčásti chráněn jako NP, převážně savany, ale centrum tvoří mokřadní
- NP Kalahari Game Reserve (Botswana, Namibie, JAR),
- NP Kgalagadi Transportier Park, přeshraniční (Kahari Gemsbok a Central Kalahari Game Reserve / „divoké srdce Afriky“, většina v Botswaně, zčásti v JAR, ekotop duneveld / písčité duny až 20 m, ve vádí Acacia haematoxylon a polokeř Plinthius, dále thornveld s akáciemi a slané pánve, převážně poušť na vlhčím východě až suchá savana, původně pro Křováky, nutné povolení - v Gaborone či Maunu, 600 USD/den, max 200 lidí, kemp. stanice pro 100 osob, dále roztroušená tábořiště daleko od sebe, auto, stan, nůž, sirky, lev, hyena, žirafa, antilopa),
- NP Makgadikgadi Pans, baobab
- NP Nxai Pan, baobab unikátní

PR Northrn Tull, baobab, slon
PR Manyelanong, sup kapský
Central Kalahari Game Reserve
dolomitové jeskyně Aha a Gswihaba Hills, Tswapong Hills,
10 loveckých rezervací (Moremi Game Reserve v deltě Okawanga, Central Kalahari Game Reserve) a 6 soukromých (Maghatu Game Reserve),
zasolené plochy - džíp při zastavení propadne, kempy,
Vegetační charakteristika:
subtropické klima, semiaridní až aridní, země zelenější,
léto horké a suché V-X, zima teplá XI-IV,
cca 10 % tropické pralesy, Adansonia / baobab, Kigelia africana - salám. strom,
palma Mokola / Hyphaene petersiana (z vláken košíky), opuncie, pryšce,
většina území poušť Kalahari a suchá savana,
část rozsáhlé mokřady delta Okawango,
část území zemědělství 5%, TTP 40 %, orná půda 1 %,
hojně hroch, krokodýl, slon, zebra, pakůň, antilopa, velké tahy kopytníků,
vodní ptáci, plameňáci,
Ekologická ohrožení:
- **katastrofický nedostatek pitné vody**, voda z kohoutků není vždy pitná,
- bilhariosa (stojaté vody),
- v r. 2020 uhynulo přes 350 slonů pitím vody z Okavango se sinicemi (cyanobakterie) namnoženými zvýšenými teplotami
- vzteklina, tse-tse,
- často napadení hrochem či krokodýlem aj. divokými zvířaty
- sucho
- zasolení
- dezertifikace - zpouštnění

Ekonomika: třetí ekonomicky nejúspěšnější stát Afriky,
ekonomicky závislá na JAR (celní unie), bohatá země, draho,
rybolov (vrše), skot (pastva, maso vývoz), ovce, kozy, kůň,
bavlna, podzemnice olejná, sorgo, obiloviny, kukuřice, fazole aj. luštěniny, ovoce, zelenina,
turistika - lodě v Okawangu,
drahokamy diamanty (fa Debsawna Diamond v Gaborone), kimberlit povrchově výbušniny,
zlato, měď, nikl, kobalt, uhlí,

transkontinentální silnice A1
Společnost:

cca 2,5 mil. ob., největší kmen Tswanové 77,3%, Šonové (Kalanga) 11%, Sanové 3%,
původní obyvatelé Sanové / křováci (bushmani, hotentoti) vytlačováni do Kalahari,
dnes v rezervaci odkud vyháněni kvůli diamantům - už asi jen 2 tis.,
kmen Herero utekl z Namibie (za německé vlády, matriarchát), za ženu 8 krav,
70 % křesťané, hlavně **mírumilovní křesťané**, mše s hudbou, 30 % animisté,
většina obyvatel nepracuje, polovina pod hranicí chudoby, AIDS 60% obyvatel, alkohol,
Livingston (první Evropan, který v r. 1856 přešel napříč černý kontinent),
v Livingstonu jeho muzeum cestovatele a lékaře (i Holub),
dříve socialistický směr, čeští krajané, v Lusace česká nemocnice,
rostoucí cestovní ruch,
jazyk setswanština, angličtina, měna botswanská pula

Burkina Faso (Burkina Faso / "Země spravedlivých" (v místním jazyce), dříve Horní Volta, **BF),** republika,
cca 275 tis. km^2, vnitrozemská rovinatá v z. Africe v Sahelu, bez přístupu k moři,
hl. město **Ouagadougou - Vagadugu** (Joudoug, místně Ouaga). 1,7 mil., rušné nevábné město, nový moderní Technologický institut: zdi z lité hlíny, stínící fasáda z eukalyptu, střecha s větracími prostory,Bobo Dioulasso, hudba, hliněná mešita Grand Mosque,
max 749 m n.m. Ténakourou (pískovc. masiv na jv.),
rovinatá země, prům. výška 250 - 400 m n.m,
několik větších jezer, Lac Tengerele,
průtok řek Černá, Bílá a Červená Volta,
samostatnost 1960 (dříve kolonie RF)
Kulturní památky UNESCO:
- Loropéni (býv. pevnost , zříceniny, asi 100 kamenných ohrad, asi 1000 let staré, obchodování se zlatem), Le mare aux hippopotames,
- zbytky pecí na tavení železa

Přírodní památky:
- BR a Ramsar La mare aux hippopotames d´Oursi
- BR Mono Transboundary
- BR a NP W-Yrli-Pendjari přeshraniční Burkina – Benin – Niger (NP Penjari, vč. Ramsar - vstup do obou, primáti, hroši, levharti, antilopy, sloni
- NP d´Arli
- NP Cabore Tambi
- NP Deux Balés
- NP Kabore-Tambi
- NP de Nazinga, slon, buvol, antilopa, lev

Sindou - skály s bohatou přírodou
Vegetační charakteristika:

tropické klima, suché s teplé v zimě, horké léto s monzunovými srážkami IV-VI, VIII-

X,
v oblasti Sagelu suché, na jihu vlhké, ze Sahary suchý prašný vítr harmattan,
lesy již jen 19 %, pozůstatky v ohrožení,
na severu suchá trop. savana Sahel s nízkými srážkami,
sporadické stromy, baobab / Adansonia, Ceiba pentadra, Butyrospermum parkii, Acacia, Euphorbia,
TTP - pastviny 22 %, orná půda 20 %, neúrodná půda,
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek vody
- nebezpečí, že se savana promění v poušť v oblasti Sahelu,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika: velmi chudá země, závislá na JAR (celní unie),
(z USA dotovaná) výdělek za rok co jinde za den
zemědělství - zcela nedostatečná potravinová produkce, ovce, kozy, skot,
bavlna, mango, cukr. třtina, kuk, proso, sorgo. rýže, čirok, arašídy, zeleniny,
súdánská káva Perkia biglobosa,
těžba zlato, Zn,
Společnost:
cca 20,5 mil. ob., 160 etnik, dominantním jsou Mossiové (40 %-50 %), kteří odvozují svůj původ od válečníků, Fulbové (8 %-10 %), Lobiové (7 %).
vyznání (2000/2018 v %) animisté 45/8, muslimové 43/**62**, katolíci /10/23),
vzbouřenci, **nebezpečná země,** neutěšená sociální situace
(v rámci pomoci dovoz i výrobků z jejich bavlny),
vazba na Rusko - Putina (poradci a bodyguardi současného diktátora),
zdravotně riziková, negramotnost, bohatství masek,
úřední jazyk francouzština, měna západoafrický CFA frank, vysoká inflace

Burundi (Burundi, BU, Urundi**)**, Burundská republika, prezidentská republika,
cca 28 tis. km^2, malý stát ve střední subsaharské Africe,
hl. město Bujumbura, 800 tis. ob.,
Gitega 750 tis. ob., národní muzeum,
max 2670 m n.m. Heha, Mukile,
náhorní plošina, hornatá země ve výšce 800 - 2000 m, min. výška 772 m,
jezero Tanganika - nejhlubší jezero Afriky na okraji velké příkop. propadliny, zásobárna vody pro Burundi, jezero Viktoria,
falešný pramen Nilu,
vznik 1962 - nezávislost na mandátu OSN, býv. německá,
Kulturní památky:
- bubnový ceremoniál
památník Livingstone a HM Stanley
Přírodní památky:
- NP a Ramsar mokřad Rusizi, ústí řeky do jez. Tanganika
- NP Kibira, deštný / mlžný les, primáti - šimpanz (tlupy bojijí spolu o území§, pavián, termální prameny, doprovod skauti
- NP Rusizi / Ruvubu, říční delta
PR Bururi Forestm deštný / mlžný les, pamoramata

PR Nyakazu Break a Karera Fals, šimpanz
PR Twihinda vodní ptáci
PR Vyanda Forest, šimpanz
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové horké podnebí - 2 období dešťů a 2 období sucha,
podnebí velmi proměnlivé, závislé na výšce (1300-1600 mm/rok),
cca 39 % tropické deštné a mlžné lesy v nižších polohách na západě,
savany sekundárně na lateritových půdách,
zemědělské plochy
Ekologická ohrožení:
- masivní kácení lesů
- půdní eroze
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- patří k nejvíce ekologicky problémovým zemím
Ekonomika:
HDP 800 USD/os (2016), nejnižší, patří k nejchudším zemím, pro cizince velmi draho,
rybolov, skot, ovce, kozy, prasata, drůbež, maso, mléko,
čaj, káva, bavlna, kuk, rýže, čirok, pšenice, maniok, banány, batáty, sorgo, tabák,
palma olejná,
Společnost:
cca 13 mil. ob., etnicky rozdělena mezi většinové Huty (85 %) a menšinové dominantní Tutsie (15 %), genocida, další etnikum Twa - symbol 3 hvězdy na vlajce, velký exodus,
pygmejové, napjaté vztahy se Rwandou,
křesťané 67 %, animisté 22 %, islám 7 %,
pod hranicí chudoby 68 %, velký podíl inf. HIV/AIDS, šamani,
život zde není samozřejmostí, úcta ke starcům i cizím, bezpečno díky množství vojáků a policistů, potřeba vše domlouvat osobně, jinak vysoká provize za servis, při domluvě předákem vsi bubnový ceremoniál, nízká lidská svoboda,
špatné silnice, tristní doprava, veřejná doprava téměř neexistuje, banánové pivo,
jazyk kirundi, francouzština, svahilština, měna burundský frank (BIF)

Čad (Chad, TCH), Čadská republika, prezidentská republika,
cca 1284 tis. km^2, převážně pouštní stát ve střední Africe v oblasti Sahary a Sahelu,
hl. město **N´Djamena,** 1 mil. ob., národní muzeum, mešita, noční život, prostituce, kriminalita, nedostatek vody, v r. 2024 k nejznečištěnějším městům světa,
Abéché, islámské centrum, sultánův palác, mešita, hrobky, býv. hlavní město sultanátu Moundou, pivovar
Oudai,
max 3415 m n.m. Emi Koussi v pohoří Tibesti,
hory na sz., náhorní plošina Ennedi, převážně vysočina,
suché planiny v centru, pouště na severu,
většina území v bezodtoké oblasti ,
na jihu nížiny, **vysychající jezero Čad**, mělké v okolí bažiny,
vznik 1960, býv. franc. kolonie, později pomoc SSSR,
Kulturní památky:
- skalní malby v saharském pohoří Tibesti, vyhaslá sopka, termální prameny

- planina Ennedi, skalní útvary, guelti, skalní malby
Přírodní památky:
- **BR Lakes of Qunianga a Ramsar mokřad Lac Fitri, Lac Tchad,** soustava komplexu Čadského jezera napájená prameny ze zlomu plošiny núbijského pískovce (z Libye mezi pohořím Ennedi a Tibesti do prolákliny Bordelé), jeden z odkazů na vlhkou éru Sahary, plovoucí ostrovy,
- NP Aouk, safari v džipech,
- NP Goz-Beida, Tchad, zvířata
- NP Manda,
- NP Zakouma, po válce obnova s EU, kempy, průvodci, vstupné, slon, lev, opice, žirafa, antilopa

Přír. a kult. rezervace Ennedi
PR Siniaca Minia
13 znovu zalesňovaných ploch,
pohoří Tibesti massif
národní symbol koza (sever) a lev (jih),
Vegetační charakteristika:
tropické suché a teplé, na jihu vysoké srážky, sucho XI-V, srážky VI-X,
teploty průměr 27-35^0 C,
lesy tropické savanové cca 23 %,
pouštní sever až stepní klima, poušť Sahara, polopoušť tropické stepní Sahel,
pastviny 36 %, 3 % půd obdělávána v nížinách savan u jezera Čad,
Ekologická ohrožení:
- dezertifikace Sahelu - výhledově jih zpouštnění ve vazbě na **vysychání jezera Čad**
- nedostatek vody
- pytláctví - slonovina, za 50 let pokles o 95 % na 1400 ks, buvol kaferský v suché savaně),
- jedovatí hadi a štíři
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: velmi chudá,
dobytek, krávy, osel, velbloud
bavlna, podzemnice olejná, kuk, proso, rýže, maniok, batáty, cukr. třtina, sezam,
ropa, dovoz téměř veškeré spotřební zboží
fosilní voda (Kaddáfi do Libye) z núbijské pískovcové zvodně,
ne železnice, špatné silnice,
Společnost:
cca 18,5 mil. ob., Čadové, Fulbové - nomádští pastevci, pokládají se za nejhezčí, Kotoko,
přes 200 etnických skupin, 100 jazyků,
islám 54 % , křesťané 34 %, animisté 10 %,
převládají kmenové svazky, nosí amulety, kmenové konflikty usedlí a nomádi,
Al-Kaida, teroristická Boko Haram,
občanské války, **k 10 nejnebezpečnějším zemím**, nízká lidská svoboda,
jazyk arabština, francouzština, měna středoafrický frank (CFA)

Džibutsko (Djibouti, DJI), Džibutská republika, býv. Francouzské pobřeží Affarů a Issů,
dříve Francouzské Somálsko, poloprezidentská republika,
cca 23 tis. km^2, městský stát v pouštním území „Somálského rohu“ v Adenském zálivu,

je to přístav a kus pouště, většinou neuznán, neoficiální ruská kolonie,
hl. město Džibuti, 600 tis. ob., zde většina obyvatel, evropské a arabské čtvrti,
strategicky významný přístav Port Free Zone
max 2028 m n.m. Moussa Ali stratovulkán
čedičové Danakilské vrchy,
Danakilská pouš´t, polopouštní území,
začátek africké příkopové propadliny,
jezero Assal - 153 m, 10x7 km, salinita vyšší než Mrtvé moře, v kráteru sopky,
vznik 1977 (dříve pod RF)
Kulturní památky UNESCO aj.:
Džibuti - Hamůliho mešita a Prezidentský palác
Tadjoura - sultánský palác
Přírodní památky:
- NP Forest du Daym - Juniperus procera, Olea europaea ssp. cuspidata, Buxus hildebrantii,Tarchonanthus camphoratus

jezero Assal, údajně nejslanější, nejnižší v Africe - 153 m m.m. horké prameny,
korálové útesy v Rudém moři
šakal, rys, antilopa
Vegetační charakteristika:
tropické horké klima, pod 500 mm/rok, extrémní vedra, teploty přes 50^0 C,
suchá pouštní a polopouštní, bezvodá oblast,
cca 0,2 % malé porosty řídkých křovinatých lesů na horách, pouze pouštní křoviny,
TTP 73 %, orná půda 0,1 %
Ekologická ohrožení
- **kritický nedostatek pitné vody**, voda z vodovodu není pitná,
- vysoké teploty, min. srážky
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- množství cizích vojenských základen
- hrozba teroristických útoků
- minová pole

Ekonomika:
dříve obchod s otroky,
rybolov, ovce, kozy, datle, káva, ovoce, zelenina,
sůl, stavební suroviny,
dopravní uzel, zóna volného obchodu, námořní obchod, překladiště lodí,
služby přístav a vojenské základny USA, Francie, Japonska, Itálie a nově první čínská,
železnice do Addis Abeby,
Společnost:
cca 1 mil. ob., Issové aj. klany (Somálci) 60 %, Afarové 35 %,
početní Evropané - Italové a Francouzi, také Arabové a Etiopané,
94 % islám (sunnité), křesťané 6 %,,
obyvatelé v hl. městě a kočovní, výrazná francouzská stopa,
nezaměstnanost až 50 %, prostituce, AIDS, **nebezpečná země** , nízká lidská svoboda,
vznik samozvaných států Somaliland a Puntland ,
úřední jazyk francouzština, arabština, ale i somálština a afarština,
měna džibutský frank (DJF), inflace

Egypt (Egypt, ET), Egyptská arabská republika, unitární poloprezidentská republika, uveden také v díle Středozemí,
cca 1000 km^2, země na severu Afriky,
hl. město **Káhira**, 25 mil. ob., nové Národní muzeum egyptské civilizace, přes Nil felúka, až 3-patrové silnice,
buduje nové moderní hl. město v poušti 70 km východně (směrem k Rudému moři)
a to hlavně Čína (s největším parkem, ale i křesťanskou katedrálou a synagogou),
Alexandria 6 mil. ob. , přístav, (starověká založena r. 331 př.n.l. Alexandr Veliký, kdysi vysoký maják), zemětřesení, nová knihovna, akvárium, muzea, mešita, nebezpečí tsunami,
Giza 4 mil. ob.,
Šubra al-Chejma 1 mil. ob.
Luxor 0,5 mil. ob., na Nilu, pohřebiště,
Hurghada 200 tis. ob., přístav Rudé moře, rekr.
Sharm el Sheikh, Sinaj, 75 tis. ob., rekr.
Dahab na Sinaj. poloostrově, 5 tis. ob., rybářství, potápění, turistika,
max 2642 m Hora sv. Kateřiny na Sinaji, klášter, propojuje Afriku a jz. Asii,
Západní poušť (sv. Sahara) přesah do Libye a Súdánu,
Nil 6671 km, nejdelší na světě,
vznik 1922 (nezávislost na GB)
Kulturní památky UNESCO a další:
- Abú Mena - zbytky raně křesťanského poutního města, ohroženy zavodněním
- Abúsir, pyramidy
- Asuán - Temple of Philae
- Džoserova pyramida, 2600 př.n.l., nejstarší
- Gíza pyramidy: Velká Cheopsova pyramida v Gíze jediná zachovaná památka z někdejších 7 antických divů světa
- Gira Velká sfinga byla vytesána do skály ve vápencovém podloží a později zasypána pískem, zřejmě jako strážce pyramid, pod jejím tělem byla síť chodeb, které zřejmě vedly k pyramidám (délka 70 m, výška 20 m, tělo lvice, obličej byl měněn, stáří zatím neznámé - 7 tis.-2,5 tis.l. př.n.l., vykopána byla v l. 1817-1925)
- Káhira - histor. islámská část ze 14. st.,
- Luxor - Údolí králů, chrámy a pohřebiště staré 5 tis. let, na okraji města je chrámový komplex Karnak
- Klášter sv. Kateřiny / Saint Catherine Area, na úpatí hory Jabal Musa, zde Mojžíš převzal desatero
- Memfida a její nekropole (Memphis and its Necropolis - the Pyramid Fields from Giza to Dahsur, zříc. města
- Mennofer a její nekropole
- Núbijské památky od Abu Simbel po Philae / Pilak, 5 skupin chrámů přesunutých při stavbě Asuánské přehrady
- Sakkara - pyramidy nekropole Memphis jeden ze 7 starověkých divů světa
- Šarm aš-šajch - koptský ortodoxní chrám
- Théby a nekropole (Ancient Thebes with its Necropolis
Herakleion / Thonis přístav u Alexandrie (64.st. př.n.l.) postavené v bahnitém terénu Nilu se

potopilo ve 3. či 2. st. př.n.l.
koptské kláštery sv. Antonína, sv. Pavla,
Přírodní památky:
- **BR a NP Wádí Aš - Al-Hitan** (Wadi Al-Hitan, Whale Valley, Údolí velryb, fosilie mořských savců), chodící kytovci (velryby) v dnešní poušti
- **BR Wadi Allaqi**
- **BR Omayed**
- **Mořské parky**: Bay of Abu Oir, Giftun Islands, Nile Edtuary (Rosetta), Ras Garra, Southern Egypt
- NP Elba,
- NP Ras Mohamed podmořský v Rudém moři u Šarm aš-Šajch,
- NP Tiran and Sanafir Islands,
- NP Timna na Sinaji se skalními a sopečnými útvary (kráter Machteše Ramon) ve skalní poušti Nageo,

Přírodní oblasti: Alba mountains, Bardawil Lake, El Dakhla Oasis, El Maadi Marine Zone, Hettiat El Mogharrah Oasis, Sheyeb-el.Banat Mountains. St.Katherine, Wadi el Alaqi, Wadi Habib, Zaranikh (El Arish),
oáza Síwa (Šiva, u Libyjských hranic) aj. datlové háje, prameny (Bazénky), berbeři, mešita, BZ u Asuánu na nilském ostrově lorda Kitchenera
Mt. Sinai,
Západní poušť: Černá z vyvřelin, vulkanické kopce, Bílá vápencové skalní útvary, pozůstatky moře: koráli, mušle, žraločí zuby,
Vegetační charakteristika:
tropické aridní klima suché a horké, písečné bouře III-VI, teploty léto 36^0 C, zima 12-15^0 C, monzunové deště,
ojedinělé lesíky ca 5 %,
akácie, tamaryšek, eukalyptus, Delonix regia (ohňový strom), oleandr, oliva, datlovník, fíkovník, rohovník, moruše, mangrovy
Nil zúrodňuje 7 % území, podle nilometru výška bahna a úroda,
dnes více než 90 % poušť Sahara, oázy, mangrovy
projekt Kattara - proláklina 400 x 80 km zaplnit odsolenou vodou z moře - na oázu života v pouští (západně od Káhiry), při pobřeží ale nevybuchlá munice
ženským symbolem života byl modrý lotos, mužským symbolem papyrus,
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek vody
- dnes více než 90 % poušť, pokračování zpouštnění,
- toxicita území
- Káhira patří k nejznečištěnějším městům,
- povodněmi ohroženo ročně 0,5 mil. obyvatel
- Alexandrie nebezpečí tsunami,
- likvidace biodiverzity zemědělskou výrobou,
- přírůstek výroby potravin nestačí exponenciální přírůstku obyvatel
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- 90 % obyvatel na 3 % zavlažované půdě,

pro další vývoj civilizace by mělo být varující a poučné, že **ze zdejšího úrodného území se stala rozsáhlá poušť**,

Ekonomika:
2016: 2658, není ekonomicky soběstačná (pomoc od zemí z oblasti Perského zálivu),
rybolov, buvol, velbloud, osel, ovce, kozy, holuby dnes sportovně,
zemědělství: rýže, cizrna, cukr. třtina, špalda, pšenice, ječmen, bob, cizrna, len, fíky, datle, banán, oliva, víno, granátový jablka, okurky, melouny, hrách, zelí, tabák, ibišek, bavlna,
závislost na dovozu potravin - pšenice z Ruska a Ukrajiny,
New Delta Project Západní pouště u dálnice Dabaa na téměř 1000 ha kruhových závlah vodou recyklovanou odpadní ČOV Alexandria), z Nilu, podzemní a odsolenou (umělá řeka), pš kuk, cukr. řepa, olejniny, zeleniny,
společnost Lindsay z Nebrasky v USA,
logistika a sklady Čína, zeměděl. technika Bělorusko
těžba uhlí, ropa, plyn, hydroelektrárny, nově solární elektrárna 1,8 GW Benban v Asuánu 350 km^2,
Suezský průplav, po roce intenzivních prací vybudována nová větev průplavu v délce 35 km, ohrožen rizikovými dluhopisy,
Společnost:
cca **110 mil. ob.** + 8 mil. v zahraničí,
Egypťané, jedna z nejstarších a nejznámějších civilizací světa - rozvíjela se podél Nilu, beduíni umí číst krajinu (kde ojedinělá vegetace a voda)
populační exploze (za posledních 15 let se narodilo 30 mil. dětí - do r. 2020),
95 % obyvatel v okolí Nilu na 5,5 % území,
islám 90 %, ženy napadány a znásilňovány (i hromadně),
křesťané 10 mil, koptské ortodoxní křesťanství 10 %, - utlačování,
v r. 2011 po masových protestech („arabské jaro“) padla diktatura, trvalé konflikty (tisíce obětí), **Egypt je nebezpečná zem, Sinaj je riziková,** nízká lidská svoboda,
Sinai Trail, Red Sea Mounzain Trail,
jezdí se vlevo, samozvaní výběrčí, v noci se nedoporučuje vycházet (málo osvětlené ulice),
úřední jazyk arabština, měna egyptská libra (EGP)

Eritrea (Eritrea, ER, Aksum**)**, Stát Eritrea, prezidentská republika, od r. 1993 totalitní postupy
cca 118 tis. km^2, ve v. Africe v Africkém rohu u Rudého moře,
cca 1000 l. př.n.l. zde byla založena říše s centrem ve městě Aksum obyvateli semitského původu, kteří se přes Rudé moře přeplavili z j. Arábie z království Sába (potomci Šalamouna). po vzniku islámu v 7. st. v Arábii jich sem část přešla z Mekky,
hl. město Asmara , 700 tis. ob., cca 2300 m n,m,,italského typu (Malý Řím), restaurace Dolce Vita Cafe s původní kávou (a čajem),
max 3018 m n.m. Soiora, Etiopská vysočina,
při pobřeží rozsáhlá nížina, Danakilská proláklina 110 m, Danakilská pouš´t,
100 korálových ostrovů,
vznik 1993 (odtrhla se od Etiopie, dříve Itálie), **(přirovnávána ke KLDR)**
Kulturní památky UNESCO aj,
- Asmara, modernistické město
nejstarší křesťanské nechráněné objekty
skalní malby
Přírodní památky:

- NP Dahlac Marine (mořský),
- NP Semenawi Bahri,
PR Gash-Setit, Nakfa, Yob,
Vegetační charakteristika:
tropické klima, sucho u Rudého moře 41-50^0 C, rovníkové monzuny,
zima 30^0 C a min. srážky, vysočina 20-25^0 C,
několik vegetačních pásem,
lesy jen ca 13 % v nejvlhčejších polohách hor,
jinak pouze křoviny s ojedinělými stromy,
v západní části savana (u Súdánu) - pastevectví ale do vzdálenosti 15-80 km
vč. Velké příkopové propadliny,
Etiopská plošina 1800-3000 m n.m. se strmými roklinami (ambas),
TTP 68 %. orná půda 7 %,
Ekologická ohrožení:
- jedinečná biolog. diverzita odlesněním drasticky zlikvidována, takže dnes tristní podmínky pro zemědělství,
- katastrofický nedostatek pitné vody
- nedostatek srážek - sucho,
- rozsáhlé eroze,
- nájezdy sarančat
- zemětřesení, příp. vulkan. činnost
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika: k nejchudším zemím,
rybolov, skot, ovce, kozy, velbloud, zaostalé zemědělství,
káva (pravlast), pěst čirok, proso, teff, pš, sezam, bavlna, tabák, sisal, chmel,
luštěniny, zelenina,
nerost. suroviny zlato, potaš, měď, sůl, žula, korály, Fe, mramor
Společnost:
6,5 mil. obyvatel, emigrace do Evropy, četné etnické skupiny,
polovina ortodoxní pravoslavní křesťané, polovina sunnitští muslimové (invaze Osmanů v 16, st.), obchod s lidmi (nucená práce, prostituce),
současná diktatura, vazba na Írán a Čínu, pašeráctví,
silně militarizovaná země, domorodci s kalašnikovy,
úřední jazyk tigriňština, arabština, angličtina, italština, měna eritrejská nakfa (ERN)

Etiopie (Ethiopia, ETH, Habeš), Etiopská federativní demokratická republika,
parlamentní republika,
člověk zde již nepřetržitě 1 mil. let, nepřetržitě osídlena od počátku rodu Homo,
kolébka starověké civilizace, 3 tisíce let stará kultura,
Akumská říše od 3. st. př.n.l. i v jz. Arábii, z nejstarších civilizací,
šalamounská dynastie - král Šalamoun a královna ze Sáby, vznik dle tradice 982 př.n.l., pak vládla dynastie syna Menelika), ve 4. st. přijali křesťanství,
v 7. st. nastal úpadek země vzhledem k islámskému obklíčení - nížiny a ztráty přístupu k moři, po islámské expanzi úpadek, státní útvar od 13. st (krátce okupována Itálií),
v l. 1938-41 fašismus Musoliniho, monarchie svržena 1974 komunistickým převratem,
v nejsevernějším Tigrajsku probíhá od r. 2018 boj národní armády (které pomáhají eritrejští

vojáci a amharské milice) s Tigrajskou lidově osvobozeneckou frontou, kdy dochází k etnickým čistkám a sexuálnímu násilí)
cca 1200 km^2, „země opálených lidí“ v Africkém rohu na v. Afriky,
10 etnicky odlišných států,
jediná nikdy nekolonizovaná země,
hl. město **Addis Abeba**, 3,5 mil. ob., Harare velký trh
max 4620/4533 m Ras Dašen, Simienské hory,
85 % území leží nad 1800 m n.m., způsobuje srážkový stín,
etiopská vysočina převážně rozsáhlá náhorní plošina 1500-3000 m z pozůstatků vulkánů, činné sopky, rozdělená Velkou příkopovou propadlinou / rift (- 116 m n.m.), Danakilské prolákliny pod hladinou moře, „brána do pekla“, oddělená Afrika, -115 (133)m, Danakilská pouš´t,
Afaři, Tigrajci, kaldson, bezodtoká slaná jezera,
přehrada na Modrém Nilu kontroverzní, naplněna 2023,
zřídla, barevná paleta solí a Fe sloučenin, jezera,
území od Keni k Jemenu, vulkány a trapová / „schodišťová“ morfologie,
východ poušť, pouště na severu
Kulturní památky UNESCO aj. :
- Aksúm - rozvaliny posvátného býv. hl. město království Aksúm ze 4. st. - starobylé chrámy a vysoké žulové obelisky, hlavní město náboženství - etiop. ortodoxní církve, 70 tis. ob., (dá se říci že tato lokalita je pro Afriku významnější než Macchu Picchu pro Jižní Ameriku),
- Fasil Ghebi - opevněné město etiop. císař. panovníků z 16-17.st, paláce a kostely („Versailles Afriky“),
- Gondar - císařský areál, kostely, hrady a zámky
- Harar Jugol - opevněné město ze 13-16.st.,
- Konzo, kult. krajina, terasy
- Lalibela - unikátní vytesané monolitické skalní chrámy ze 13.st,, centrum etiopského křesťanství (2. Jeruzalém), 15 tis. obyvatel, 2500 m n.m.,
- Omo - údolí řeky prehistorických nalezišť vývoje člověka, nálezy 200 tis let staré, Lale´S Camp, nově výstavba kaskády přehrad,
- Tiya - archeolog. lokalita, stély staré etiop. kultury,
Přírodní památky: vstup do NP se platí, povinný průvodce nebo ozbrojený doprovod,
- **BR a NP Lower Valley of the Awash** / dolní údolí řeky Avaš, paleontolog. lokalita v údolí
- **BR Kafa**
- **BR krajina lidu Gedeo,** u Velké příkop.propadliny, lesy, káva, stély, pohřebiště
- **BR Lake Tana**
- **BR Lower Valley of the Omo,**
- **BR Majang Forest**
- **BR Sheka**
- BR a NP Simijen mountains / Simienské hory (vysokohorské riftové Simienské hory, náhorní plošina, 220 km^2, v Etiopské vysočině, ale nejvyšší Ras Dashen 4620 m mimo, dále 4 vrcholy nad 4 tis. m, je 4. nejvyšší v Africe, nedostatek stromů – zlikvidovány pro topení, nahrazovány intr. eukalypty, výše stáloz. afromontánní les, Acacia, Rhus, Phoenix reclinata, Juniperus procera, Hagenia abyssynica, Rosa abbysinica, vyřazena 2017

- BR Yayu
- NP Abijatta-Shalla Lakes - jezera
- NP Bale (Simien) Mountains, přes 500 km^2, 3000-4380 m n.m., jediný zachovalý horský mlžný prales, Afrocarpus falcata (Podokarpaceae), Juniperus procera, stromové vřesovce a třezalky, Echinops longisetus, antilopa nyala horská, nejhezčí, lesoň jižní,
- NP Dany, kozorožec walia,
- NP Gambella - u řeky Akobo
- NP Mago,
- NP Maze,
- NP Nechisar - u jezer
- NP Omo - u řeky Omo, lesy, term prameny, opice dželada, slon, zebra, gepard, bůvol, izolované domorodé kmeny
- NP Yangudi Rassa,

BZ Addis Abeba, semenná banka,
vodopády Modrý Nil 40 m,
Pohoří Wollo, masiv Abuna Yosef, 4284 m, pramenná oblast řeky Takeze, raně středověké chrámy, Acacia abyssinica, Cordia africana, Erica arborea,
četné kosterní pozůstatky lidských předků (Australopithecus, Ardiopithecus),
Afarská pánev (na severu země) hydrotermální systém sirných pramenů (108^0C, s chlorem)
zcela bez života u Dallolu
zanedbané, rezervace divoké zvěře,
end opice dželady spásají trávu na horách, paviáni v nížinách,
lev, leopard, gepard, vlček evropský, hroch, slon, zebra, gazela, žirafy, tygr, hlodoun,
orel okrový, leskoptev kovová, ibis, marabu, plameňák,
Vegetační charakteristika:
tropické monzunové klima, dle nadmořské výšky, do 1700 m horké Kolla, do 2400 m mírnější Woina Dega, do 3500 m vlažnější Dega, výše chladná Čoke,
2 období dešťů VII-IX, III-VI, suchá zima X-VI, nejlépe XI-III,
horské mlžné tropické lesy již jen cca 12 %,
rychlé odlesňování, donedávna 35 %, v západní části afromontánní les,
Cedrus atlantica, Podocarpus, Combretum, Terminalia, Cordia, kadidlovník Boswellia papyrifera, Erica arborea, Lobelia rhynchopetalum (nad 3500 m), Coffea, Eben, Santal, bambus, sykomory, sukulenty, kaktusy, orchideje, kapradiny, vřesy,
savana nižší polohy: Acacia, Tamarix, Combretum, Terminalia, Juniperus procera, Rhus, Celtis, Hibiscus, Rhus, Phoenix reclinata, Hypericum abyssinica, Rosa abyssynica, Lobelia, Aeonium, Pennisetum purpureum, Napier. Euphorbia, Ficus. Hedera, intr Eucalyptus, sykomory, Hyparrhenia, Echinochloa, Acalypha, Acokanthera, Boscia,Cissus, Dodonoea, Euclea, Gardednia, Grewia, Lantana, Oncoba, Salvadora, Ximenia, Ziziphus, sukulenty, Aloe, kaktusy Opuntia, z Austrálie Eucalyptus
rozsáhlé pastevectví, zemědělství 17 % půd, nově plantáže káva, čaj, biopaliva, květiny,
velká biologická diverzita, množství endemitů, nesmírně krajinářsky variabilní,
Ekologická ohrožení:
- zemětřesení a sopky u příkop. propadliny
- deforestace - původní lesy z 90 % vykáceny, dnes jen 3 - 15 %, i díky dřevu na topení a stavby, od r. 2019 nové výsadby
- desertifikace

- rozsáhlé eroze
- již 4 roky po sobě nedošlo k období dešťů (2022)
- vzrůstající častá sucha,
- ohrožení hladomory,
- vybíjení zvěře
- nedostatek pitné vody (hlavně v Somalii), ženy s barely několik hodin chodí pro vodu,
- na 1 kg kávy potřeba 3 l vody (při čištění),
- nadměrně využívané pastviny, rozšiřování dezertifikace, eroze,
- nemoci HIV, žloutenka, tyfus, malárie, meningitida, cholera, žlutá zimnice,
- **nově introdukovány invazivní eukalypty, které napomáhají vysušování**
- nejvyšší prům. roční teploty osídleného města Dallot v sv. Etiopii 41°C
- vzhledem k populační explozi a nedostatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:
2016: 830, dnes mezi nejchudší země, neutěšená ekonomická situace, závislá na ekonomické a sociální pomoci, **půdu vlastní stát (pronájem zemědělcům),**
dříve nomádi, pastevectví skot, ovce, kozy, chov krokodýlů na kůži (3 roky), rybářství,
vývoz káva (nad 1500 m n.m.), pravlast kávovníku a kávy: zrnka se pálí na pánvičce, pak se přivoní, drtí se v hmoždíři, vaří se v keramické konvici, pije se z malých šálků silně oslazená, tédž je alkoholický nápoj z medu, nepravý banán inset, čajk,
národní drobná end obilnina Eragrostis abbysinia / teff milička, pšenice, ječmen, i žito, proso, len, čirok, čočka, cizrna, kukuřice, brambory, zeleniny, cukr. třtina, světlice barvířská, olejnina mastňák Guizozia abyssinica, čaj, kardamon, sorgo, pěstování drogy kháty jedlé (Catha edulis), květinářské folníkové farmy 1100 ha , kůže,
zlato, sůl, (**bohatá ložiska nerost. surovin** - výhled Fe, Pt, Ni, Cu,Ta, drahé kovy, žula, vápenec, mramor, uhlí, ropa), těžba draselné soli ve vyschlých jezerech,
žel. trať od Rudého moře - Džibuti do Dire Dawa a hl. m. Addis Abeba v Etiopské vysočině,
investice Indie a Čína, přehrady společnost China National Water Resources and Hydropower Engineering 2002-9, ČR zájem vývoz (obranný průmysl, čištění vody),

Společnost:
cca 120 mil. ob. (v r. 1850 jen 18 mil.. v r. 1992 50 mil.), **v r. 2050 213 mil. ob.** (OSN), až 20. mil. obyvatel vysídlených - vnitřní uprchlíci, rozsáhlá emigrace,
množství etnických skupin (asi 80 národností v r. 1994): Oromové 35%. Amharové 28%, Tigrajci 7 %, Sidamové 4%, Afarové 1 %, Somálci, Šankelové, Guragové a 60 dalších etnik 21 %, kmen Mursi je považován za nejagresivnější v Africe (v údolí řeky Omo, chodí nazí, pomalovaní bílou hlinkou, zářezy na těle značí počet zabitých lidí, iniciační rituál přeskakování býků), každý klan trasy a hranice,
převažuje abrahámiovské náboženství, judaismus před přijetím koptského pravoslavného křesťanství ve 4.století (jako druhá země po Arménii) - dnes na vysočině, etiopská ortodoxní církev je jednou z 5 orientálních pravoslavných církví, k ní se hlásí 44 % obyvatel, je zde 35 tis. historických kostelů a množství klášterů, juliánský kalendář,
ortod. pravoslavné, pravoslavní dodržují půsty - strava jen veganská (např, 55 dnů před velikonoci), k islámu 34 - 40 % obyvatel (početně vzrůstají expanzí muslimů z východu), islám přejali Afaři (ale žijí monogamně) také protestanté, animisté 10 %,
židé čekají na přesun do Izraele,
rastafariánství - nábož. hnutí kombinující židovství, křesťanství a animismus, ne maso a alkohol, bubnování, hudba reggae, dredy (zákaz stříhání), kouření Kay/marihuana -

posvátná bylina, nezasahovat do přírody ani do svého těla, nabádá k míru, harmonii a lásce, odtud na Jamaiku a dnes návrat, uctívání Haile Selassie,
slavní dálkoví běžci, převážně bosí, obyvatelstvo velmi chudé, vysoká negramotnost, domorodci samopaly používají k ochraně svých stád, krev je nápoj, který se neodmítá (když dojde voda), při příchodu do vesnice zajít za stařešinou - účel cesty aj., dar,
ženy se zdobí hennou, nosí jen šátek, droga kát (čte se různě),
krize v Tigrijsku přináší hladomor, terorismus, sexuální násilí na ženách,
bezpečnostně riziková, zejména sever, **nebezpečná pro turisty** (v r. 2016 zastřelen průvodce česko-slovenských turistů), nízká lidská svoboda,
etiopská občanská válka - humanitární krize, tisícovky, mrtvých, miliony vysídlených, uprchlický tábor Pugnido 60 tis. ob., ,
v r. 1947-48 zde projížděli Hanzelka a Zikmund, u nás studovala řada jejich studentů, přesto vzájemné styky jsou malé, pro nás vízová povinnost,
úřední jazyk amharština, (dále somálština, oromština, tigrajština), ale dorozumívání i místních špatná, angličtina,
měna etiopský birr (nejlépe USD, ale poslední emise a nepoškozené)

Gabon (Gabon, G), Gabonská republika, *(Gabun),* prezidentská republika,
cca 268 tis. km^2, rovníkový stát u Guinejského zálivu v z. Africe, po obou stranách rovníku
hl. město Libreville, 800 tis. ob., přístav, muzeum, univerzita, mezin. letiště Léon Mba, misionáři, velký slum (plechové střechy),
Lambaréné, nemocnice A. Schweitzer (hrob), i muzeum
max 1575 m Mt. Iboundiji (jindy udávána 1070 m n.m. Mt. Bengoué) ,
pobřežní nížina, členité pobřeží - zálivy, laguny a písečné kosy,
přechází ve vnitrozemské vysočiny,
býv. franc. kolonie (francouzsky nutno se dorozumívat),
v r. 1849 osvobození otroci založili na pobřeží osadu Libreville,
nezávislost 1960 (RF)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Lope-Oganda, kult. krajina mezi trop. pralesem a savanou
Přírodní památky:
- **BR a NP Ivindo,** trop. lesy, mokřady, bažiny, vodopády, řeky
- **BR a NP Ipassa-Makokou,**
- **BR a NP Lopé-Okanga** - přírodní a kulturní
- NP Akanda, na pobřeží
- NP Batéké Plateau,
- NP Biringou,
- NP Crystal Mountains,
- NP Loango - mokřady, džungle, pláže, sloni pralesní - doplňují si minerální látky solí na pobřeží, pralesní buvoli
- NP Mayumba, pláž, želvy,
- NP Minkébé,
- NP Moukalaba Doudou, prales, slon, gorila,
- NP Mwagné,
- NP Pongara, na pobřeží, zachovalá příroda, blízko hl. města
- NP Waka,

- NP Wonga-Wongue,
PR, 4 lovecké oblasti,
sloni i na pláži, žirafa,
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima, horké a vlhké, vysoká vzdušná vlhkost, stálé teploty 26-28^0 C,
díky lesům často zataženo,
vysoké dešť. srážky, 2 období dešťů I-V, X-XI, 2 období sucha,
70 % území tropický rovníkový deštný prales a les na pobřeží, největší v Africe,
(donedávna 85-90 %), ebenovníky, mahagonovníky, máslovníky a rafie, po kterých se pnou různé liány a epifyty.
humidní savana na východě a jihu, mangrovy,
značná biodiverzita, cca 10 tis. rostlinných druhů, téměř jako ekologický ráj,
TTP pastviny 18 %, orná půda jen 1,5 %,
Ekologická ohrožení:
- kácení tropických pralesů, ještě v 19. st. na 80 %
- používání Hg při těžbě zlata,
- chov dobytka omezuje moucha tse-tse
- nestatečná výroba potravin
Ekonomika:
k nejbohatším zemím Afriky, prosperující, dnes ekonomicky i politicky stabilní,
těžba trop. dřeva, banány (Musa x paradisiaca - platain), cukr. třtina, kaučuk, káva, kakao, maniok, podzemnice, taro/kolokázie, jam, batáty, kukuřice, pepř, zelenina,
těžba a rafinace ropa ze šelfu (od r. 1956) , těžba mangan, Fe, Au, vápenec
železnice k přístavu (Čína rekonstruuje za těžbu rudy),
česká architekt. firma Helika stavěla v Libreville katol. baziliku pro 4500 lidí, výška 67 m vč. sídla arcibiskupa a komunit. centra),
2023 návštěva MŽP ČR a AOPK Pelc F., Tesař T., Ambrozek L.)
Společnost:
cca 2,5 mil. ob., Fangové 23,2%, Shira-Punu/Vili 18,9%, Nzabi-Duma 11,3%, Mbede-Teke 6,9%, Myene 5%, Kota-Kele 4,9%, Okande-Tsogo 2,1%, Pygmejové 0.3%, ostatní 7,5%
katolíci 65 %, protestanté 19 %, animisté 12 %, islám 10 %,
většina obyvatel žije v chudobě, třetina obyv. negramotná, dětská práce, malárie,
diskriminace žen, prostituce, služby vykonávají emigranti (Kamerun), velká neochota,
bezpečná, velmi drahá země, nutno s průvodcem CK (kterých je ale nedostatek),
obtížné cestovat, nutné okování proti žluté zimnici, rituál bwiti - droga kořene ibogy (Tabrnanthe iboga)
úřední jazyk francouzština, domácí jazyky (fang, myene, nzebi, bandjabi, bapounou/leschitraú), měna CDA frank (XAF)

Gambie (Gambia, WAG), Republika Gambie, parlamentní prezidentská republika,
cca 11 tis. km^2, 10 mílový pruh území (400 x 30 km) podél toku řeky Gambie v Senegalu na z. pobřeží Afriky, brána do z. Afriky,
býv. portugalská kolonie, se Senegalem konfederaci Senegambie,
hl. město Banjul, 0,5 mil. aglomerace na ostrově v deltě řeky Gambie, přírodní přístav,
Vítězný oblouk, minarety,
max 53 m n.m.,

převážně nížina,
řeka Gambie bez mostu, trajekty,
vznik 1965 (býv. GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- James Island / Kintzeleho ostrov pevnost James (na řece Gambie, odtud odvoz otroků, setkávání africké a evropské kultury 15-20.st.,
- Senegambie megalitické kamenné kruhy Wassu 750-1000 př.n.l.
archeologická památka u města Kuntaur – Wassu Stone Circles,
Přírodní památky:
- BR a NP Gambia Saloum (posvátná krajina Senegambie u řeky Gambie v pásu 100 km, kamenné kruhy (megalit. monumenty posvátné krajiny u řeky Gambie ze 3.st. př.n.l.-16.st.
- NP Kiang West,
- NP Niumi / Sine Saloum, pláže
- NP River Gambia, mangrovy, navráceny gorily, orlosup
- NP Wonga-Wongue,
PR Fathala
PR Makasutu
hroch, krokodýl, delfín, nosorožec, kočkodan, guaréza, lev, žirafa, zebra, antilopa, opice, ptáci - kormorán, volavka, ledňáček,
Vegetační charakteristika
klima tropické monzunové, deštivé horké VI-X, suché chladnější XI-VI, písečné bouře, teploty 23-28^0 C,
cca 38 % zbytky tropického pralesa, galeriové lesy, bambus, Adansonia - baobab až 3 tis. let, v kmenech vodu, Ceiba. kapok, mahagon,
nížinná savana podél dolního toku Gambie, pobřežní mangrovy,
TTP 15 %, orná půda 41 %.
Ekologická ohrožení:
- nadměrná těžba dřevin
Ekonomika:
rybolov, ústřice, skot, ovce, kozy, kůže, těžba dřeva,
podzemnice olejná - burské oříšky arašídy, (muži), rýže (ženy, Číňani je naučili mít 3 sklizně / rok), proso, kuk, maniok, bavlník, ovoce, palmový olej, včelí vosk, ilmenit,
pláže a rekr. objekty, rozvoj CR - budování infrastruktury,
zájem vybudovat mezin. přístav u ústí řeky Gambie, průjezd Gambií zpoplatněn,
cestovní ruch - sen studovaného presidenta vytvořit zde africké Švýcarsko,
Společnost:
cca 2,5 mil. ob, pestrá skladba, Mandingové 34%, Fulbové 22,4%, Wolofové 12,6%, Jolové 10,7%, Serahulové 6,6%, Pygmejové 0,3 % a další ,
díky dlouholeté diktatuře (Jammeha od r. 1994) patří k nejčastějším migrantům do Evropy,
islám 96 %, křesťané 4 %,
Gambia, no passa nada / nic se neděje, sexuální turistika,
běžné krádeže (zejména na trajektu), **zdravotně riziková,**
úřední jazyk angličtina, příp. francouzština, místní - mandinka, wulufština, fula aj.,
měna gambijský dalasi (GMD)

Ghana (Ghana, GH, Zlatonosné pobřeží), Ghanská republika, prezidentská republika,
cca 249 tis. km^2, u Guinejského zálivu na z. Afriky, na rovníku, brána do tropické Afriky,
dříve přeprava otroků,
hl. město **Akkra/Accra,** 2 mil. ob., původně obchodní stanice, také velké chudinské gheto / slum, v m.č. Aghogbloshie mamutí skládka nejtoxičtějších odpadů,
Aburi BZ, 65 ha, palmy
max 883 m n.m. Mt. Afadjato,
převážně nížina 150-300m n.m.,
osa převážné nížiny řeka Volta na ní velká přehradní nádrž jezero Volta,
vodopád Wli Agumatsa, kráterové jezero Bosumtwi po dopadu meteoritu,
pobřeží ploché, málo členité, písčité, laguny,
subsaharská,
první nezávislý černošský stát 1957 (býv GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- hliněná architektura tradičních obydlí Ašantů - 13 vesnic
- pevnosti a hrady ghanského pobřeží - Volta Greater, portug. obch. centra
- vesnice na kůlech, plovoucí ostrůvky
- Accra - centrální a z. regiony
- Cope Coasr
hrad Elmina, otrokářský, odvoz 30 tis/rok
Kumasi - Ašantské království a trhy
Přírodní památky:
- BR a NP Bia,
- BR Lake Bosomtwe
- BR Mt. Nimba
- BR Songor
- Ramsar: Anlo-Keta lagiin cimplex, Densu delta, Muni lagoon, Qwabi, Sakumo Lagoon, Songor Lagoon
- NP Bui,
- NP Digya,
- NP Kakum
- NP Keoladeo
- NP Kyabobo Range,
- NP Mole,
- NP Nini-Suhein,
slon pralesní, gorila nížinná,
Vegetační charakteristika:
klima tropické, u pobřeží srážky 830 mm/rok, na jz. horké a vlhké, na jv. teplé a méně vlhké, na severu suché a horké, ze Sahary vítr harmattán (s jemným prachem, i půl roku)
již jen 2 % původních tropických deštných lesů na jihu,
savany 70 %, baobaby/Adansonia, máslovník africký/Vitellaria paradoxa, ledvinovník / Anacardium / kešu oříšky,
rozsáhlé mokřady řeky Volta,
orná půda 1,5 %,
Ekologická ohrožení:

- **likvidace tropických lesů** pro kakao aj.
- populační exploze - nestatečná výroba potravin - likvidace zvířat i dřevin
- odpadky, **největší skládka nejtoxičtějších odpadů** (dovoz i z Evropy) v hlavním městě Akkra v m.č. Aghogbloshie elektroodpad, pálení kabelů pro kovy, (také zjišťovala o.p.s. Arnica z ČR)
- znečištěná voda
- parazit bilharzie ve stojatých vodách
- malárie, cholera, také ebola

Ekonomika:

těžba trop. dřeva, rybolov, ovce, kozy, lov a chov mořských mlžů,
kakao (dětská práce), káva, bavlna, palma olejná, kokos, kasava (mouka) z Manihotu,
ananas, pepř, maniok, banány, batáty, kuk, rýže, proso, čirok, cukr, třtina, chilly,
taro, jamy, podzemnice olejná - arašídy, pepř, kalokasie jedlá / Calocasie esculenta,
ledvinovník - kešu oříšky ,
dost přírodních zdrojů, zlato nejvíc v Africe, ropa, zemní plyn, diamanty, bauxit, manganová ruda, sůl,
hliníkový průmysl (na Bílé a Černé Voltě),
velká přehradní nádrž jezero Volta tam kde byly lesy, s hrází Akosombo - hydroelektrárna 1020 MW
ohrožena rizikovými dluhopisy,
ČR zájem vývoz (čištění vody, text. průmysl), Mendel, univerzita klimat stanici 2O23

Společnost:

cca 30 mil. ob., Akanové 47,5%, Mole-Dagbon 16,6%, Eveové 13,9%, Gaové 7,4% aj.
křesťané 55 %, muslimové 25 %, animisté 15 %, hrdé ašantské kmeny,
ženy a dívky jako otrokyně slouží kněžím ve svatyních (trokosy/manželky boha) asi 10 tisíc (za což hrozí 3 roky vězení, ale to se nestalo), běžně více partnerů, boxeři,
rozsáhlá dětské práce (plantáže, třídění odpadů),
úřední jazyk angličtina, měny ghanský cedi (CHC)

Guinea (**Guineé, RG)**, Guinejská republika, prezidentská republika,
cca 246 tis. km^2, u Guinejského zálivu na z. Afriky,
hl. město **Konakry**, cca 2,2 mil. ob., mešita až 10 000 lidí,
max 1752 m n.m. Mt.Nimba, stolová hora (sídlo bohů),
reliéf značně členitý s nízkými horami cca 500 m,
prameny řek Senegal, Gambia, Niger
vodopády Soumba Falls, Chates de Dittin 129 m,
vznik 1958 (býv. franc. kolonie)

Kulturní památky:

městečko Mall-ville v horách (1500 m)

Přírodní památky:

- **BR a NP Badiar,**
- **BR a NP Haut Niger (Kout, Mafou)**, celistvý deštný prales
- **BR Massif du Ziama,**
- **BR a NP pohoří Mt. Nimba (hranice s Libérií a Pobřežím slonoviny), množství end,**

šimpanz. ohrožen utečenci před válkou
- Ramsar: ile Alcatraz, ile Blanche, iles Tristao, Konkouré, Niger Source, Niger-Mafou, Niger-Niandan-Milo, Niger-Tinkisso, Rio Kapatchez, Rio Pongo, Sankarani-Fié, Tinkisso
- NP Kouya Core Area,
- NP Mafou Core Area
vodopády
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima - horko a vlhko, déšť IV-XI, teploty cca 27^0 C,
ve vnitrozemí až 40^0 C
tropický rovníkový les 57 % na odlehlých místech země, savany vlhké a suché,
orná půda 4 %, u pobřeží mangrovy,
Ekologická ohrožení:
10 znovuzalesňovaných ploch,
- nadměrná těžba dřeva
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- poslední šimpanzi aj. lidoopy
Ekonomika:,
chudý zemědělský stát, zbídačená země,
rybolov, skot, ovce, drůbež,
palma olejná, rýže, kuk, banány, maniok, podzemnice olejná, arašídy,
diamanty, bauxit (3.největší ložiska na světě), Au, Fe, Mn, Al, sůl,
Společnost:
cca 12,5 mil. ob., etnika Fula 45 %, Mandinka 25 %, Susu 13 %, Kissi, Kpelie,
muslimové 87 %, křesťané 4,5 %, animisté 5 %,
někdejší občanská válka, převraty a povstání, **zdravotně riziková,** ebola, HIV,
běžně pijí alkohol (třeba z jiných lahví), v hotelu krabice s prezervativy,
fotografování zakázáno, nízká míra svobody,
jazyk francouzština, měna guinejský frank (GNF)

Guinea-Bissau (Guinea Bissau, GW, GNB), Republika Guinea.Bissau, poloprezidentská,
cca 36 km^2, vč. Bissagoské ostrovy u z. pobřeží Afriky,
hl. město Bissau 400 tis. ob.,
max 270 m n.m, plochý reliéf,
bahnité pobřeží s ostrovy a mangrovy,
vznik 1973 (býv. portugalská kolonie)
Kulturní památky:
Bissau - katedrála jako maják, velký karneval
Přírodní památky:
- BR a NP souostroví Archipel de Bolama-Bilagós,
- Ramsar PR lagun Lagoa de Cufada
- NP Bissagoské ovy, mokřady, mangrovy, laguny, barakuda, hroch, ekohotely
- NP mořský Joao Viera-Poilao
- NP Dulombi-Boe,
- NP Ilhas de Orango,
- NP Varela

- NP Florastaz de Cantanhez, šimpanz
4 lovecké rezervace
liánové mosty,
Vegetační charakteristika:
tropické monzunové klima, deště VI-XI, sucho XII-V, teploty nad 26^0 C,
v zimě suchý pouštní vítr harmatan,
25 % zbylé tropické pralesy, a na Bijaoské ostrovy
35 % pastevní savany, 8 % orná půda,
pobřežní bažiny s mangrovy,
Ekologická ohrožení:
- suché větry a písčité bouře od Sahary
- poslední šimpamzi aj. lidoopy
Ekonomika: kolabuje,
rybolov, těžba dřeva,
kakao, oříšky kešu, datle, kokos, palmové víno, narkoobchod,
ropa,
Společnost:
2 mil. ob., třetina obyvatel byla zabita nebo se vystěhovala,
z 99% původní pestré kmenové složení (Balantové 30%, Fulbové 25 %, Mandingové 15 %, Pepelové 10 % a množství dalších),
animisté 54 %, muslimové 38 %, křesťané 8 %,
přežívá matriarchální systém, etnická násilí, karneval,
zdravotně riziková, patří mezi nejzkorumpovanější země, nestabilní politická situace,
málo navštěvovaná,
jazyk portugalština, kreolština, měna CFA frank (XOF)

Guinea Rovníková (Guinea Ecuatorial, CQ), Republika Rovníková Guinea,
prezidentská republika,
cca 28 tis. km^2, na z. pobřeží Afriky u Guinejského zálivu s několika ostrovy, mezi Kamerunem a Gabunem,
hl. město Malabo, 300 tis. ob., na ostrově Bioko, 170 km od pobřeží,
Bata přístav, 250 tis. ob., věž Svobody,
max 3008 m n.m. Pico Basilé, horské masivy,
náhorní plošina,
pobřežní nížina,
vznik 1968, (dříve Španělská Guinea),
Kulturní památky:
bazilika v Mongomu
domorodci na ově Bioko, kmen Bubi
Přírodní památky:
- Ramsar: Isla de Annobón, Reserva Natural del Estuario del Muni, Rio Ntem oCampo
- NP Altos de Nsork,
- NP Monte Alén (deštný prales), gorila, šimpanz
- NP Pico de Basilé,
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima, horko, období sucha VII-IX, XII-II, období dešťů VII-IX, III-IV,

1500 mm/rok,
cca 35 % tropické deštné/mlžné lesy:
Gran Calera de Luba, Pico Basile, Pico Biao,
ve znaku Ceiba pentandra / vlnovec pětimužný, kapok,
savany , plantáže na ostrově Bioko,
Ekologická ohrožení:
- polovina obyvatel bez přístupu k pitné vodě,
- velký podíl infikovaných AIDS, vysoká dětská úmrtnost,

Ekonomika:
HDP 20 tis, USD (údajně jako ČR), k nejbohatším a nejchudším zemím,
díky moři a **produkce ropy** nejbohatší z Guineí, 90% exportu,
rybolov, skot, těžba dřeva,
kakao, káva, banány, rýže, většina obyvatel závislá na vlastním zemědělství,
sídlí zde banka středoafrických států,

Společnost:
cca 1,8 mil. ob.,
katolíci 89%, islám 4%, animismus 7%,
67 % obyvatel pod hranicí chudoby, „prokletí přírodních zdrojů, či prokletí dostatku“,
vysoký podíl AIDS,
získat vizum téměř nemožné, málo navštěvovaná, 10-50 tis. turistů / rok,
jediný španělsky mluvící stát, jazyk španělština, portugalština a místní pinžin, lokálně fangština, bibijština, iboština, měna CFA frank

Izrael (Israel, IL), Stát Izrael,
uveden v díle Středozemí,
cca 21 tis. km^2 , na v. pobřeží Středozemního moře,
v r. 587 př. Kr. vtrhl Nabuchadnezzar II do Jeruzaléma a odvlekl židovský národ do babylonského otroctví, území si pak podmanily Bybyloňané, Peršané, Řekové, Římská říše, islámští a křesťanští křižáci, Otomabská říše a Britské imperium, Izrael vznikl za TGM a Jana Masaryka - nebýt Československa, nebyl by Izrael, proto Česko trvale nadstandartní vztahy, historické protižidovské postoje byly již od antického Řecká, dále v 16. století a pak zejména v 19. a 20. století, přičemž příčiny a postoje se měnily, zejména to bylo kvůli jejich víře a etnickému původu ve vazbě na místní nacionalismus (označení, vystěhování, ghetta, 1541 vyhnání z Čech, pak návrat, ale 1557 opětovné vyhnání),
hl. město formálně **Jeruzalém**, téměř 1 mil. ob., čtvrti židovská, arabská, křesťanská (Betlém) a arménská,
fakticky Tel Aviv, 0,5 mil. ob.,
Nazaret (Arabové a křesťané),
max 1208 m n.m. Mt (Har) Meron,
70 % pouště a polopouště (poušť Negev, Jutská),
historické zásobování vodou, novější zalesňování), největší vlastník půdy řecká pravoslavná církev,
židovský stát od r. 1948 zřízený na území Palestiny, arabský stát doposud nevznikl,
neustále střehu (heslo nenechat se překvapit, dnes postavil separační zeď ke zbylé Palestině (ozbrojené hlídky), Hamás zaútočil v X.2023 (1200 mrtvých, 250 unesli,- Izrael pak likvidoval Gazu)

Kulturní památky UNESCO a další:
- Jericho (Palestina, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 8 tis. l. př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo o nejdéle osídlené město, nejníže položené - pokračování na starém vzhůru
- archeol. lok. v pohoří Karmel (až 0,5 mil let,
- Nahal Me´arot a jeskyně ve Wádíel-Mughara,
- jeskyně Bejt Guvrin a Maresha v Jutské nížině (jeskyně staré asi 2000 let), nález Biblické stély - Megiddo, Chacor a Be´er Ševa,
- **Jeruzalém (staré město a hradby), město 3 hlavních náboženství, Acre (křiž. přístavní město 1104- 1291), ohrožen výstavbou i turismem**
- Akko (pův. křižácké město 1104-1291, Jericho (osídlení až 8 tis.let př.n.l., nejníže položené),
- Svatá místa baháismu - svatyně a zahrady a v Haifě a z.Galilei),
- Masada (svádění vody a přenos do podzemních nádrží,
- Tel Aviv (moderní multikulturní zahradní Bílé město ve stylu Bauhaus, 1924-48, synagogy, křesťanské kostely i muslimské mešity),
- historický akvadukt, na dně Galilej. jezera megalit. stavba připomínající hrobku (asi 6 tis. let stará, zřejmě říše Beth Yerah / „Měsíční dům“)

archeolog. naleziště u Džáldžúlja u Tel Avivu - nářadí z pazourků aj.
pouštní jeskyně Kumrán - starověké svitky
Přírodní památky:
- **BR a NP Masada** (symbol starého izrael. království, opevněný palác. komplex -37 - 4. st. př.n.l., Herodes Velký),
- **BR Meddigo, Hazor a Beer Sheba** (tells, předhistorické náhorní sídliště na vyvýšeninách v Přední Asii, přes 200, z biblické doby, podzemní zásobárny vody, obývána po 1000 let),
- **BR Cesta Kadidla v poušti Negev - Haluza, Mamshit, Avdat, Shivta** (trasy koření z j.Arábie ke Středozemnímu moři, kadidlo, myrha, 3.st.př.n.l.-2.st.n.l., zemědělská krajina a zavlažovací systémy, karavanseraily, opevnění),
- NP Achziv , na pobřeží Středozemního moře s archeologickou lokalitou starobylého města
- NP Ashkeleton
- NP Avdad,
- NP Baram - v Horní Galilei
- NP Beit Guvrin
- NP Bejt Šean,
- NP Caesarea Maritima,
- NP Ein Avdat
- NP Ein Gedi - oáza
- NP Gan Ha-Šloša - malebná lokalita
- NP Habesan,
- NP Hermon - Banias, na z. okraji Golanských výšin
- NP Chorazin , s. od Galilejského jezera
- NP Jehudija (Yehudiya),
- NP Karmel , největší, na vápencovém pohoří severně od Haify), cca 21 tis. km^2 ,
- NP Kumrán - nálezy nejstarších svitků
- NP Kursi - na v. břehu Galilejského jezera

- NP Kochav ha-Jarden, u býv. křižác. hradu u města Tiberias u Galilejského jezera
- NP Tel Chacor , v Horní Galilei
- NP Tel Megido, v Jezrelském údolí, na karavanní cestě ze Sýrie a Mezopotámie do Egypta, se zbytky 20 historických vrstev městských osídlení
- NP Timma, údolí s tzv. Šalamounovými sloupy
- NP Wádí Habesan.

PR četné: Amud River, Ashosh, Avital, Dishou River, Ein Gedi (Davidův vodopád v údolí, kozorožec nubijský), El Al, Gamla, Gever, Gilbon, Hale Elat, Har Adam, Hermonit, Hazor River, Hilazon River, Holot Ziquim, Jehudíja, Jotvata Hai Bar, Mezar River, Mezoqé on, Misgaw, Mount Hermon (2814 m n.m.), Mt. Meiron (1208 m n.m.), N Zavitan, Odem Forest, Ofagim River, jeskynní rezervace Soreq (Soreq Stalactite Cave Nature Reserve) u Jeruzaléma, kráter(knon Machteš Ramon v Nagevské poušti (300 m hluboký po erozi při ústupu oceánu, 40 x 8 km), River Shilloh, Shu´ah River, Susita, ornitologická rezervace Agamon v Chulském údolí, Tel Dan, Ya´ar Alona a dále chráněná území vádí – Gerar Hutichon River, Tavor River, Orvim River a Jordan,

Olivová hora a Getsemanská zahrada Jeruzalém, olivový lesík 1000-2000 let,

BZ Eilat, BZ Ein Gedi, Terasové zahrady Bahá´i Haifa (bahaismus),

Vegetační charakteristika:

středomořské klima,

les sekundární cca 5 %,

70 % pouště a polopouště (poušť Negev, Jutská),

Institut environmentálních studií v Aravě (pouštní jih) vč Ústavu ekologického zemědělství, také pěstování Boswellia sacra – kadidlovník pravý, strom pouštních vyvýšenin, který při poranění (naříznutí) roní velmi drahou kadidlovou klejopryskyřici, tzv. františek - kadidlo používané u církevních obřadů (vykuřování spolu s myrhou), pův. v. Omán a Jemenu, v Izraeli u Mrtvého moře (kdysi se u nich zastavovaly karavany, léč - protizánětlivé účinky a i při léčbě rakoviny, mají omezenou schopnost klíčit a bez pomoci člověka se nedokážou obnovit, proto je pěstuje pokrokový izraelský farmář Guy Erlich)

Ekologická ohrožení:

- nedostatek vody, vysychání vodních ploch proto hlavní činnost třech barev: hnědá - zachování plodné půdy, zelená - vysazování lesů a zeleně - vysazování (zelená), modrá - udržení vodních zdrojů,
- Galilejské jezero je zdrojem pitné vody, rychle ubývá, dnes i rekreace a vyjížďky lodí
- **vysychající bezodtoké slané jezero Mrtvé moře / Dead Sea**, s hladinou 430 m pod úrovní moře a salinitou 34 %, která umožňuje život pouze mikroorganismům, se za 100 let zmenšilo o polovinu, přičemž by mohlo díky trvajícímu čerpání vody a suchu zcela zmizet do r. 2050, geopolitické napětí mezi židovským Izraelem a arabským Jordánskem vč. Palestiny problematizuje realizaci dohod navrženého racionálního řešení přívodu vody z Rudého moře, navíc absurdní marginální požadavek „hlubinné“ ekologie chce ponechat tento „křehký ekosystém“ evolučnímu osudu - aby nebyly ohroženy dochované bakterie, současná situace vyschlých bahnitých břehů spočívá v nebezpečí pro návštěvníky, neboť se mohou propadnout i několik metrů, téměř bez naděje na záchranu, léčivé účinky bahno na kožní choroby
- jezero Hula vysušeno v 50. letech minulého století, takže zničeny unikátních mokřadních ekosystémy
- v z. Izraeli došlo k úniku min. 5 mil l ropy z ropovodu, což silně narušilo rezervaci Evrona

- dnes nové metody odsolování (reverzní osmóza) a kapkové závlahy. čištění a užívání odpadních vod k závlaze z 80 %,
- strategie boje z dezertifikací v poušti Nagev, programově vysazuje lesy až na 10 % ploch (Jewish National Fund / Židovská národní nadace)

Ekonomika:
2016: 37778, „Start-up Nation“, nejpokrokovější technologie,
max patentů na osobu (víc high-tech startu-pů než celá Evropa, nejprofitabilnější byznysy (obchod, podnikání, finančnictví, právo, softwarové inženýrství), max patentů na osobu, kibucy (až 4000), mošavy, kapková závlaha, recyklovaná voda, potravinářsky soběstačná, víno (Golanské výšiny), léčivé byliny, sůl, bahno, kosmetika, květiny na vývoz, košer potraviny - rituálně čisté, nepoužívat krev, porážka podřezáním, ze savců jíst jen sudokopytníky, víno věřící a praktikující žid, i přes nedostatek přírodních zdrojů cca 20 % obyvatel v průmyslu, boty, sklo, broušení diamantů (30 tis. pracovníků), největší diamantová burza fotovoltaika nové stavby i uliční osvětlení, sluneční pec, těžba zemního plynu, nové metody odsolování (reverzní osmóza) a kapkové závlahy. čištění a užívání odpadních vod k závlaze z 80 %, cestovní ruch: turist. trasy značeny podobně jako u nás - izraelská národní stezka www.israeltras.net, Jesus Trail jesustrail.com, Gospel Trail www.gospeltrail.com, Yam IYam Hike Sea to Sea) přes vrchol Har Meron, mapa israelhiking.osm.org.il

Společnost:
cca 9 mil. ob., další 4 mil. Palestinská samospráva - pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu , 80% Židé, (až 25% z Ruska), nábožensky židé, národnostně Židé, nově Izraelci, dále Arabové 18 % a křesťané,
košer potraviny - rituálně čisté, nepoužívat krev, porážka podřezáním, ze savců jíst jen sudokopytníky, víno věřící a praktikující žid,
trvalá problematika Izrael - Palestina a arabské / islámské země,
6-denní izraelsko-arabská válka v roce 1967: obsazena Sinaj - vrácena Golanské výšiny (dnes vojska OSN), Gaza, z. břeh Jordánu, východní Jeruzalém,
zbraňové systémy, vlastník jaderných zbraní, v Nagevské poušti jaderné výzkumné středisko, zeď k Egyptu 392 km,
heslo: nemůžeme být překvapení, spíš případně musíme někoho překvapit,
Palestisko-izraelský konflikt je nejen náboženský a etnický, ale hlavně se jedná o území a suverenitu, budování židovských osad a izraelská kontrola území „zvláštního režimu“ vyvolává útoky Palestinců, který Izraelci čelí vojenskou silou, obě strany si po dlouhých letech konfliktu vzájemně nedůvěřují, proti Izraeli bojují radikální Hamás - sunnitské Hnutí islámského odporu v Palestině, Gaze a z. břehu Jordánu, útok v r. 2023, pokračování 2024 Hizballáh - šiitská Strana Alláhova v Libanonu,
konflikt může být vyřešen jen uzavřením národních a mezinárodních dohod,
pozdrav shalom, sobotní židovský svátek šabat,
jazyk hebrejština, arabština, měna nový izraelský šekel

Jemen (Yemen, YAR, YEM), Jemenská republika, totalita v území ovládané Al-Kájdou od r 2011
cca 535 tis. km^2 , jih Arabského poloostrova, vč. ostrov Sokotra,
královna ze Sáby,
hl. město **San´a**, 2 mil ob.,

Aden 0,6 mil., pobřeží zálivu
max 3760 m n.m. Nabi Šu´ajb, hory Jabal Haráz, Jabal Bura,
převážně pouště a polopouště,
prastará kulturní krajina se složitým civilizačním vývojem:
- tiháma / pobřežní niva u Rudého moře, šířky cca 50 km, Phoenix dactylifera
- skalnaté srázy / escapment, Acacia, Commiphora/myrhovník, Coffea arabica, Catha edulis
- centrální náhorní plošiny (nad 2000 m) 50 km široká, převážně, Prunus armeniaca, Vitis vinifera
- mashrinq - hornatá plošina sklánějící se k východu, chudé pastviny, Euphorbia balsamifera
- poušť Rub al Cháli, keře Calligonum crinitum, Rhazya struicta, Salvadora persica
- jv. pobřeží, vápence a čediče, Phoenix dactylifera, palma Livistonia cannensis,

vznik 1990 vyhlášení republiky (sjednocen sever a jih), ale pak další občanská válka a dělení Severní Jemen- Jemenská arabská republika a
Jižní Jemen - Jemenská lidově-demokratická republika
Kulturní památky UNESCO aj:
- **Márib, sluneční chrám Awwam domov královny ze Sáby zničen , Sabatejské království 1200 př.n.l.-275 n.l. památkay, vodní přehrada z 8 st. př.n.l. se protrhla, ohroženo bojem Hútiů podporovaných Íránem na ovládnutí Máribu)**
- **San´a, město staré 2,5 tis. let, v 7.st. centrum šíření islámu, ohroženo**
- **Shibam (Šíbám)-, opevněné město ze 16.st., unikátní hliněné věžové stavby spořící úrodnou půdu ve wádí, silné chladící stěny, bílé stěny, „Manhattan pouště“, ohroženo**
- **Zabid, hist. město, kdysi hl. město, islámská univerzita, ohrožen**

Přírodní památky:
- **BR Soustroví / Archipelago Sokotra,** v Arabském moru, 230 km od Afriky, a 350 km od Arábie, pozůstatek Gondwany, pouštní až polopouštní, aridní, silné monzu. větry (cyklony) IV-X, do 200 mm/rok, převážně sukulenty, původní vegetace změněna vyřezáváním dřeva na palivo a pastevectvím, hotspot biolog. diverzity v oblasti Afrického rohu - „Galapágy“ v Indickém oceánu, kadidlovník / Boswelia scopulorum (jen 10 ks). B. bullata (260 ks), exotický jednoděložný stom dračinec rumělkový / Dracaena cinnabari (rudá míza), lahvovník / Adenium obesum, ssp socotranum, Dendrosicos socotranus, Croton socotranus, Euphorbia arbuscula, E, sokotrana, Jathropa unicostatam Sterculia africana ssp socotrana, myrhovník Commophora, Ziziphus spina-christi, Dorstenia gigas, Punica protopunica, Aloe, Cissus, Lycium sokotranum, Acacia sarcophylla, **37 % end. rostlin,** (přes 300), 90% plazů a 95 % měkkýšů,
  hotspot biolog. rozmanitosti, „Galapágy indického oceánu,
  max 1503 m, Ca jeskyně, geologicky velmi rozmanitý,
  Sokotránci cca 60 tis. ob. mají vlastní řeč, město Hadibú 10 tis. ob., islám,
  pěst. datle, kadidlový olej, přepuštěné máslo, ryby,
  letiště, SAE do Sokotry provozuje lety, vybudovaly tam silnici, nemocnici a vysílače,
  Češi z Lesnické fak. Mendelea Brno již tam působí přes 20 let, vybudovali tam školky a provedli tam inventarizaci ohrožených druhů
- **BR a NP Jabal Bura´a**, přes 2000 m, převážně v mlze, zemědělsky využívány, terasy, kanály, podzemní nádrže, Coffea arabica, Catha edulis, les Commiphora, Acacia, Combretum molle, Trichilia emetica, Oncoba spinosa, Grevia, Jasminum fluminense,

Phoenix caespitosa, Hibiscus dongolensis, Rhoicissus revoilii, Euphorbia ammak, Cissus rotundifolia,
Jabal Haráz, pohoří až 2892 m, pěst Sorghum bicolor čirok, Catha edulis - kítovník, Coffea arabica - kávovník, ovce a kozy,
Shibam,
Jemenský Dhofar,
Wádí Hadramaut,
Wádí Surdud, silnice ze Saná do přístavu Hodeida, ¨Phoenix dactylifera, Pndanus odorifer,
Vegetační charakteristika:
tropické klima horké a vlhké, s vazbou na polohu
tropický les cca 5 %, Acaccia, Commiphora, Combretum molle, Trihilia emetica, Oncoba spinosa, Grewia, Jasminum fluminense, Rhoicissus revolvii, Concolvulus, Phoenix caespitosa, Kanahia laniflora, Gomphocarpus sinaicus, Hibiscus dongolensis, Scadoxus, Adenium obesum, Aloe perryi, Boswellia sacra - kadidlovník, Commiophora - myrhovník, Dracaena cinnabari, forscaliana, serrulata, ombet - dračinec, Sterculia africana, Cadaba, Livistonia carinensis, Calligonum crinitum, Rhazya stricta, Salvadora persica, Euphorbia balsamifera, end keř Centaurothamnus maximus.
pěst Phoenix dactylifera, Prunus armeniaca, Vitis vinifera, Coffea arabica, Catha edulis
převážně pouště (Rub al Cháli) a polopouště,
orná půda 3 %.
Ekologická ohrožení:
- nadměrné čerpání podzemních vod
- ve vodních zdrojích schistozóma
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika: chudá země,
problémy pěstování (potřeba mnoho vody, která není), a žvýkání kátu (80 %, drahý)
rybolov, ovce, kozy, velbloudi,
káva zde původ, pš, proso, čirok, brambory, Catha - mírná droga ke žvýkání, víno, bavlna, ropa, fosfáty, draselné soli,
Společnost:
cca 30 mil. ob., asi 1 mil. Jemenců v Saúdské Arábii a 80 tis. v GB,
Arabové, významné kmenové vztahy,
islám sunnitský 63 %, šíitský 37 %, Židé přepraveni do Izraele (cca 50000), 3 tis. křesťanů,
válčí se, húthijští povstalci vyznávající šíitský islám ze s. Jemenu podporuje šíitský Írán, ovládli hl. město a sever země, heslo Alláh je velký smrt Americe, smrt Izraeli, proklínejte Židy, vládu podporuje sunnitská Saúdská Arábie (s odnoží al-Kajdy), ohrožena plavba Rudým mořem a obchod - přepadání kontejnérových lodí, koalice proti Hútiům USA, GB, Kanada, Francie, Itálie, Španělsko, Norsko, Nizozemí, Seychely, Bahrajn, kontrola území v r. 2024: mezinárodně uznaná jemenská vláda (sv.), Húthiové (západ s městy), protihútští a protivládní povstalci (jz.), A-Kájdá (lokality), protihútké síly lojální vládě (lokálně jz.), omezený přístup (letecky), glorifikace zločinců Husajna a Ládina, **nestabilní, bezpečnostně vysoce riziková země**, dnes humanitární krize, nízká lidská svoboda,
jazyk arabština, měna jemenský riál

Jihoafrická republika (South Africa, ZA), Republika Jižní Afrika, parlamentní republika, cca 1300 km^2, jih Afriky, pobřeží 2800 km,

hl. město **Kapské Město** (zákonodárná moc) 4 mil. ob., Green Point Park, botanická zahrada,
Johannesburg 2 / 6 mil. ob., finační, ekonom. a průmyslové centrum, univerzita, muzeum apartheidu, 1750 m n.m., zlaté doly, přistěhovalci, záš´ť vůči bělochům
Durban 4 mil. ob., největší mešita j. polokoule, univerzita, BZ, přístav, pláže, chudý národ Zulů segreg. - rituály,
Pretoria - výkonná moc, 1,5 mil. ob,
max 3450 m n.m. Mafadi, v Dračí hory (dlouhé 1000 km, vysoké až 3500 m),
centrální náhorní plošina, na jz. Velký sráz a Kapské hory,
asi nejvyšší vodopád Tugela 983 m dle českého přeměření (947 / 1100 m),
Střelkový mys (Aguljas, Atlantik x Indický o.), 500lety ˇˇmléčný“ strom - ukládání pošty,
blíže Kapského Města Mys Dobré naděje (Cap of Good Hope, PR),
Stolová hora (1085 m) a vrch Lví hlava (Lion´s Head), jeden ze 7 nových městských divů světa (nákupní ráj, obrovské akvárium, množství Indů, Kapské Město, Pretoria),
jih Mys Dobré naděje,
řeky Orange River, Vaal,Limpopo, nesplavné,
horská silnice Chapman´s Peak Drive,
poušť Kalahari, Richtersveld,
vznik 1910 (nezávislost na GB)
Kulturní památky UNESCO a další:
- jeskyně v údolí Sterkfontein, Swartkrans, Kromdraai a okolí - fosílie hominidů (Australopithecus africanus aj.,
- údolí Makapan jeskyně osídlení až před 4,5 - 1 mil. let, používání ohně),
- ostrov Robben (v 17-20.st, vězení, nemocnice, vojen. základna)
jeskyně Rising Star poblíž Johannesburgu člověka hvězdného / Homo naledi (nový druh homonida)
jeskyně Blombos u Kapského města - kresby staré tis. let
Wonderfate / Wonder Hole / Zázračná jeskyně, vápencový závrt 4,5 m, hloubka 20 m a dál tunel 64 km
diamant. důl Big Hole v Severním Kapsku, zčásti zatopen
Přírodní památky: NP na 3% území
- **BR Barberton Makhonjwa** pohoří na sv, s nejstaršími odhalenými kameny na světě,
- **BR Cape Floral Region / Kapská květinová oblast a NP Cape Penisula (Kapsko)** – Stolová Kapská hora - jeden z vyhlášených 7 přírodních divů světa, NP Cape of Good Hope / Mys Dobré naděje, 11 tis. km^2, 10 tis. druhů, z toho 2/3 endemité, fynbos, NPTable Mountain / Stolová hora 1084 m n.m., nový maják
- **BR a NP Cape West Cost** / Západní pobřeží (rostliny Kapska), PR De Hoop (rostliny j. Kapska),
- **BR Cape Winelands**
- **BR a NP Drakensberg**, jesky, skalní převisy, malby
- **BR Garden Route,** přímořská cesta skalní útesy a stráně,, kvetoucí protei, pláže,
- **BR a NP Golden Gate** (Highlands, v Dračích horách, pískovcové útvary, zlatá vrchovina na v. Svobodného státu), Divoké pobřeží (na z. Kapska),
- **BR Gouritz Cluster**
- **BR a NP Greater St. Lucia Wetland** (korálové útesy, písčité pláže, pobřežní duny, jezerní systémy, bažiny, rákosové a papyrusové mokřady i savany v Maputalandu),

- **BR a NP Kgalangi** přeshraniční (Kalahari Gemsbok a Central Kalahari Game Reserve / „divoké srdce Afriky“, většina v Botswaně, zčásti v JAR, převážně poušť na vlhčím východě až suchá savana, původně pro Křováky, nutné povolení - v Gaborone či Maunu, 600 USD/den, max 200 lidí, kemp. stanice pro 100 osob, dále roztroušená tábořiště daleko od sebe, auto, stan, nůž, sirky, lev, hyena, žirafa, antilopa),
- **BR kulturní krajina Khomani**
- **BR Kogelberg**
- **BR a NP Kruger to Canyons:** sv. JAR a Mosambik, od r. 1926, převážně savana - býložravci a jejich predátoři, hlavně divoká africká zvířata, domin. strom Colophospermum mopane - „mopaneveld“, nocování v kempech povinné, dorazit do18 hod, pěší botanizování od III do X od 12 do 60 let, spíše jen dřeviny na dálku, doprovod ozbrojení strážci, přihláška rok předem, komáři, Acacia tortilis aj, Kigelia africana, Adansonia digitata, Combretum apiculatum, Phoenix reclinata, Hyphaene canacea, Euphorbia cooperi, Grevia villosa, Kirkia acuminata, Zyzyphus mucronata, Ficus sycomorus, hlavně zvěř, velká pětka (slon, nosorožec, lev, levhart, buvol,
- **BR Magaliesberg**
- **BR Marice**
- **BR a NP Simangaliso**, mokřady, papyrus
- **BR a NP Velké Limpopo** - přeshraniční: z NP Kruger v JAR - cca 20 tis. km^2, propojen do Mosambiku - NP Limpopo a do Zimbabwe NP Gonarezhou (až na 35 tis. km^2, 900 km silnic, max. rychlost 50 km/h, až 100 mil. návštěvníků / rok, problém pytláctví),
- **BR a kulturní krajina Mapungubwe** (savana na soutoku Limpopo a Shashe, 900-1300 osady a paláce království,
- **BR a kult. krajina Richtersveld, Namaqua** (polonomádský národ Nama, botanické unikáty),
- **BR a NP Tsitsikamma** (zachovaná příroda Kapska), Wilderness a Knysna, množství endemitů
- **BR a NP Ukhahlamba / Drakensberg** (jeskyně a skalní převisy s malbami, lidé San během 4 tis. let),
- **BR Vhembe**
- **BR Vredefort Dome,** kráter meteoritu, 2023 let, poloměr 190 km
- **BR Waterberg**
- NP Ai/Ais/Richtersveld - přeshraniční (převážně v Namibii, zčásti v JAR, pouštní a polopouštní, sukulentní endemity, kaňon Rybí řeky během roku převážně suchý, osou řeka Oranje, ohrožení těžba diamantů na jihu - sterilní výsypky), safari
- NP Addo Elephant - sloní rezervace, 500 slonů, bůvol. nosorožec, levhart, hyeny, antilopy, hrabáč / „zemní prase“ aj., safari, 120 tis. návštěvníků/rok
- NP Agulhas,
- NP Augrabies Falls / Vodopády Ogreibis, kaňon 18 km, hluboký 200 - 400 m, duhový vodopád a kaskáda řeky Oranje, polopouštní město Kakamas
- NP Bontenbok,
- NP Camdeboo,
- NP Garden Route (vč. Widerness a Tsitiskamma)
- NP Golden Gate Highlands,
- NP Great Karpo (horské zebry)
- NP Kalahari Gemsbok

- NP Karoo,
- NP Kgalagadi Transfortier,
- NP Krysna,
- NP Maponqubwe,
- NP Marakele,
- NP Mountain Zebra
- NP Namaqua,
- NP Pilanesberg
- NP Richtersveld,
- NP Royal Natal / NP Golden Gate
- NP Table Mountain,
- NP Tsitsikamma, přímořský, deštný prales, visutý most přes ústí řeky Storms,
- NP Vaalbos,
- NP Wilderness,

park Umfolozi (nosorožci), park Tembe (sloni), rezervace Ndumo, park Itala,
PR Cederberg (sněžná protea), Namaqualand a Richterseld (botanika),
PR Witsand - světlý písek (oproti červené se železem v Kalahari),
Blyde River Canyon, hl 800 m, dlouhý 25 km, třetí největší na světě,
chráněné mořské oblasti při pobřeží, pláž Boulders u Simonova města - kolonie 4 tis tučňáků brýlových,
BZ Kirstenbosch u Kapského Města, 528 ha, největší v Africe, památka UNESCO. 9 tis. druhů, **hlavně endemity** Kapska, cykas Encephalartos woodiim (vegetativně množen), soubor druhů Pelargonium, Welwitschia mirabilis, sukulenty Aizoaceae, Crassulaceae, cibuloviny, orchideje, botanická společnost, knihovna,
BZ Durban (Dračí hory)
lev, buvol, nosorožci (pytláci), tučňáci, gepard, pes hyenovitý, zebra, zbytky slonů,
Vegetační charakteristika:
tropické na severu a západní část tropické aridní až pouštní (Kalahari),
mediteránní klima Kapsko s nízkými srážkami, mírné temperátní až na jihu (mezi Atlantickým a Indickým oceánem,
na východě suché středomořské subtropické - Dračí hory („zahrada Afriky) v provincii KwaZulu-Natal,
subtropické monzunové lesy na východním pobřeží jen cca 6 % ,
v Kapské květenné oblasti se vyskytuje cca 25000 druhů cévnatých rostlin,
z toho je téměř 70 % endemitů, Kapsko je botanický ráj
mediteránního fynbosu (převážně trnité, aromatické polokeře a keře), Strelitzia,
savany (Acacia), ké, TTP 70 %, orná půda 10 %,
Ekologická ohrožení:
- většina tropických pralesů zlikvidována, neuspokojená poptávka
- znečištěná voda
- nedostatek pitné vody, zejména Kapské Město - budují nádrže a pro zvířata napajedla, začíná se s drahým odsolováním mořské vody, nový návrh je odřezávat ledovce z Antarktidy (2 tis. km jižně, zabalit, remorkérem přitáhnout do zálivu sv. Heleny, kde je studený Benguelský proud a odtávající led odvádět do nádrže a z ní denně 150 mil. l vody do města)
- nedostatek zemědělské půdy,

- toxicita území
- likvidace volné zvěře domorodci

Ekonomika:
2016: 5074, ekonomicky vyspělá,
rybolov, skot, ovce, kuřata, krokodýlí farma,
pěst bavlna, kuk, pš, cukr. třtina, čaj, brambory, tabák, vinařství Meerendal,
těžba diamanty (Cymberley v poušti Carao, "Velká díra", největší diamant. důl světa),
uhlí, zlato, Fe, Cr, Cu, Lt, Mn, Sn, Pb, Pt, Va, Zn, tepelné elektrárny,
země vlastní jaderné zbraně,
CR - vyhlídkové silnice: Garden route, Panorama Route, Route 62, Sani pass, Swartenberg pass, R44 Clarence drive, Chaman´s peak drive,
ČR zájem vývoz (spotřební zboží, průmysl),

Společnost:
60 mil. ob., původně přírodní etnika Křováci (Sanové) a Zulové, národ Zulu tvoří asi 10 mil. obyvatel převážně žijících v provincii KwaZulu-Natal (volí si svého krále),
apartheid (rasová segregace barevných) 1948 - 94, vedle míšenců se zvýšil podíl černochů, běloši v menšině, po zrušení apartheidu vzhledem k nedostatku zemědělské půdy došlo k vraždám tisíců bílých farmářů černochy,
dnes na 27 % půdy hospodaří černá většina, bílým farmářům hrozí vyvlastňování bez náhrady, pozemková reforma má vyvlastnit půdu bílým farmářům bez kompenzace,
v minulosti takovéto farmy si obvykle vedli velmi špatně a někteří zbankrotovaly,
takže může dojít k poklesu produkce (v Zimbabwe došlo takto k hladomoru),
křesťané 75 %, animisté 15 %, islám 2 %.
množství chudinských slumů / township (největší Khayelitsa cca 1,5 mil.),
vzrůstá **problematika soužití bílých a černochů** (bělochů je asi12 %, pozitivní diskriminace černých, běloši se stahují do bezpečných a střežených zón), **dochází k jejich vzájemné segregaci** (Johannesburg, Durban, na v. pobřeží),
ale i xenofobii vůči přistěhovalcům z okolní Afriky (černoši nemluvící anglicky jim berou i podřadnou práci) a vůči Asiatům (převážně obchodující Indové a Arabové),
i dnes **vysoký počet vražd a znásilnění**, **zločinecké gangy, hlavně odlehlé okraje měst,**
Kapské Město patří k nejvíce nebezpečným městům, pohybovat se v bezpečných oblastech,
bezplatná zdravotní péče, ale velké množství HIV/AIDS, vysoká úmrtnost dětí,
krásná země se špatnou pověstí, množství ilegálních zbraní, solidarita, přátelskost,
11 úředních jazyků (hlavně angličtina a afrikánština), měna jihoafrický rand (ZAR)

Jordánsko (Jordan, HKJ, JOR): Jordánské hášimovské království, konstituční monarchie,
cca 90 tis. km^2 , království na s. břehu Jordánu,
hl. město **Ammám,** cca 1 mil. ob.,
přístav Akaba,
max 1854 m n.m. Džabal Umm ad-Dámi, hornatina,
pouště a polopouště,
Mrtvé moře -394 m (Velká příkopová propadlina),
nezávislé od r. 1946

Kulturní památky UNESCO a další:
- Al-Salt, zípadní a arabská výstavba
- Betánie, u Jordánu působil Jan Křtitel

- Petra, nabatejské skalní město, na styku 3 údolí v kamenité poušti, 300 př.n.l,- 200, cca 30 tis. ob., kontrola větve Hedvábné stezky, několik zemětřesení, chrámy, obětiště, divadla, opuštěná objevena 1812, dnes archeologický park
- Quiser Amra,. palác z 8.st. v poušti
- Salt, město Osmanské říše, křižovatka křesťanství a islámu
- Um er-Rases, římský vojen. tábor 3-9. st.
- starověké tavící pece Cu rudy
- pouštní hrady z období křížových výprav

Gerasa opevněné město u Džaraš

Přírodní památky:

- **BR Mujib**
- **BR a NP Petra** (město vytesané ve skalách, skalní chrám, karavany) - jeden z nových 7 divů světa z 1.st. př.n.l. - 100 n.l., v r. 100 př.n.l. absorbováno Římským impériem , čímž začal trvalý úpadek, Wadi Arabah, vegetační průzkum 1995, přes 2200 druhů, end Scrophularia nabataeorum
- **BR a PR Wadi Dana**
- **BR a NP Wadi Rum,** Protectid Area - „CHKO“, 720 tis. km, písečné duny, prameny, archeol. lok., turist. a horol. trasy. kamenné mosty, plošiny 1750 m, zde film. příběh Lawewnce of Arabia a kniha Sedm pilířů ,oudrosti, Retama raetam, Neurada procumbens, Hammada scoparia, Haloxylon persicum, Acacia raddiata, Helianthemum lippii, Onopordium jordanicola,

PR Najub,

Dead Sea / Mrtvé moře - bezodtoké vysychající slané jezero

v poušti soukr. zahradní areál čerpá podzemní jezero

Vegetační charakteristika

středomořské semiaridní klima, srážky 200-300 mm, na severu subtropické

jen subtropické lesíky cca 5 %,

Acacia raddiana, Juniperus phoenicia, Nerium oleander, Ficus carica, Retama raetam, Neurada procumbens, Hammada scoparia, Haloxylon persicum, Gymnocarpos decandrum, Capparis spinosa, Ceratonia siliqua, Cupressus sempervirens, Phoenix dactylifera, Populus euphratica, Tamarix aphylla, tetragyna, Caralluma, Fagonia, Ricinus communis, Eruca sativa, Zygophyllum album, Vitex agnus-castus, Aloe vera,

90 % převážně kamenitá poušť a polopoušť,

Ekologická ohrožení:

- vysoká toxicita území prehist. měděných hutí
- řeka Jarmúk (přítok Jordánu) je téměř bez vody
- katastrofický nedostatek pitné vody
- do r. 2100 má spadnout o 30 % méně srážek než v současnosti (2015)
- zemědělství spotřebuje až 50 % podzemní vody
- farmáři k vůli suchu opouštějí své usedlosti
- eroze půd
- vláda se snaží snížit spotřebu vody v domácnostech a zlepšit čištění odpadních vod
- odlehlé oblasti zaminovány,

Ekonomika:

HDP 10900 USD/os, nejchudší země Blízkého východu,

rybaření, ovce, kozy, velbloudi,

ovoce, olivy, citrusy, víno, tabák, rajčata, banány, pšenice,
historická těžba a zpracování měděné rudy (cca 10 %) ve vádí u Mrtvého moře v 11-10 st. př. n.l. (v hloubce až 30 m), zemní plyn, fosfáty, potaš (z Mrtvého moře), mramor, Cu, Fe, turismus, památky z biblických dob
Společnost:
cca 11 mil ob., rychlý přírůstek obyvatel, Arabové i beduíni,
2,2 mil. uprchlíků (zejména ze Sýrie, Iráku a Palestiny), uprchlický tábor Zátatri 80 tis. ob., pracovníci z Egypta, jz Asie a Sýrie,
sunnitský islám 92 %, křesťané 6 %,
napětí mezi severem a jihem (které válčily v r. 1972),
lékařská péče málo dostupá, nekvalitní,
úřední jazyk arabština, příp. angličtina, měna jordánský dinár

Kamerun (Cameroon, CAM): Kamerunská republika, prezidentská republika,
cca 475 tis. km^2, sultán, vesnická království,
na z. pobřeží rovníkové Afriky u Guinejského zálivu, v původně nedostupné Konžské pánvi,
hl. město **Yaoundé**, 2,5 mil. ob.,
Douala 1,5 mil. ob.,
max. Fako 4095 m, Mt. Kamerun (největší činná sopka, 4070 m v Africe), Kamerunské hory, Adamauské pohoří ve středu, převážně vysočiny,
rozvodnice, příhraniční část jezera Čad již vyschla,
býv. francouzská a anglická kolonie, vznik 1960 (býv. RF)
Kulturní památky UNESCO:
- Bafutu - palác
Přírodní památky:
- **BR a NP Bénoué,** žirafa,
- **BR a PR Dja Faunal / Dža,** deštný prales, zvířata, luskoun, likvidace bushmead, Pygmejové, Češi pomáhají její záchraně
- **BR a NP Lobeke or Lac Lobéké,** vodopády
- **BR a 3 NP Sangha Tronational,** pomezí Kamerun, Kongo a Středoafrická republika
- **BR Srebarna,**
- **BR a NP Waza,** sloni aj,
- NP Boubandjidah,
- NP Boumba Bek, nížinný deštný prales
- NP Campo Ma´an, deštný prales
- NP Faro,
- NP Kalamalouué,
- NP Korup. rovníkový prales
- NP Mangroves dr Ndongore,
- NP Mbam et Djerem,
- NP Mt.Manengpouba,
- NP Mt. Kamerun, slon
- NP Mozogo-gokoró, Nki, Valleé du Mbéré
- NP Wazam sloni
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové vlhké klima, velké množství srážek, teploty 26-45^0 C,

původní nížinné tropické deštné lesy 15 % zbyly jen v horách na jihu,
z 95 % přeměněny na pole a pastviny (savany),
proto dochází k rychlému vysychání (Čadské jezero) - polopoušť, vulkány
na ostrově Bioko zčásti zachovalý tropický prales,
z cca 10 000 druhů rostlin využívají asi 500 druhů, inv nepukalka,
Ekologická ohrožení:
- vysychající jezero Čad
- rozsáhlé odlesňování - zbývají už jen 2 % původní rozlohy, proto dochází k vysychání,
- problém pitná voda - nov z atmosféry
- pytláci, prodej masa goril (Bush meat / maso z pralesa), loví i hroznýše, žáby (3-4 kg) aj.
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- invazní vodní kapradina nepukalka obtížná / Salvinia molesta
- úniky oxidu uhličitého z kráterového jezera Nyos již usmrtily 1700 lidí,
- znečištění vod rtutí při těžbě zlata (pomoc ČR Arnika)
- divoké skládky

Ekonomika:
HDP/ob. 3115, HDP v subsaharské Africe nejvyšší,
těžba dřeva,
lov vodních živočichů, sběr medu (4 druhy včel - zemní a stromové), loví i hady (hroznýše)
ovce, kamerunské kozy,
převážně zemědělci, zemědělské produkty káva, kuk, maniok, banány,
říční písek, ropa, záměr Fe ruda,

Společnost:
cca 27 mil. ob.,
(označován jako „Malá Afrika“ - 230 různých národů), etnické skupiny kmeny z 10-15 rodin, i Pygmejové, v horách Mandara kmeny Kirdi - „pohané“, kteří se nechtěli podvolit vládě a islamizaci, přátelští lovci,
křesťané 70 % (katolíci a protestanté, převážně jižně Adamouského pohoří), muslimové 20 % (na severu Adamouského pohoří), animisté, 7%, volná polygamie,
relat. stabilita, ale nepokoje ze sousedního nigerijského státu Borno (kde řádí teroristé Boko Haram) se přelévají do hor Mandara - při hranicích “no go zona“,
bezpečnostně riziková země, nízká lidská svoboda,
český přírodovědec Martin Mikeš zde založil neziskovou organizaci Kedjom-Keku / Lidé z lesa, která chce zachránit zbytky horského mlžného lesa,
jazyk francouzština, angličtina, měna středoafrický frank (CFA)

Kapverdské ostrovy (Cape Verde, CV, Kapverdská republika, **(**Republika Zeleného mysu**)**,
součást Makaronésie, součást afrického Sahelu, uvedeny i v díle Středozemí,
cca 4000 km^2, sopečné ostrovy, asi 550 km západně od Afriky (Senegalu),
10 větších a 5 malých, na jihu,
zásobovací stanice při cestě mezi Jižní Amerikou a Indií,
býv. překladiště otroků z rovníkové Afriky do Brazílie (ostrov Santiago),
- Závětrné na jihu: Santiago, Fogo, Mio a Brava,
- Návětrné na severu, Boa Vista a Sal,
- Východní, nejstarší, ploché s písečnými plážemi, dunami a slanisky: Sal, Boa Vista, Maio,

4 západní ovy strmé hory a hluboká údolí (ribeiras) s občasnými potoky a rostlinami, extrémně aridní, v období dešťů (sv. větry) se poušť zazelená),
hl. město Praia, 150 tis. ob., na Santiagu,
max 2829/2975 m Pico do Fogo (Oheň) , činná sopka (1995, 2014) na ově Fogo,
hornaté , slané bažiny a písčiny,
vznik 1975 (býv. portugalská kolonie od r. 1462),
Kulturní památky UNESCO aj.
Cidade Velha, hist. centrum z 15. st.
královská pevnost Fortaleza
maják na ově Santiago
Přírodní památky:
přírodní rezervace
ostrov Boa Vista: Ilheu Baluarte, Ilheu Curral Velho, Ilheu de Baluarte, Illheu dos Passaros Morro de Areia, Ponta do Sol, Tatarua, pláž Ervatao - želvy kladou vejce kareta obrovská
ostrov Brava / "ostrov květin", nejmenší
ostrov Maio: Ilheu Raso, Ilheus Secos ou do Rombo, Lagoa Cimidor, Praia do Moro, Terras Salgadas
ostrov Sal: Costa da Fragata, Ponta de Sino, Rabo de Junco. Serra Negra - Sal, jezero Salinas (jako Mrtvé moře), festival St. Maria
ostrov Santa Antao: Boa Esperanca, Boa Viata, Casas Velhas, Cruzinha , sopečný trek
ostrov Santa Luzia: Santa Luzia,
ostrov Sao Nicolau: Monte do Alto das Cabas
ostrov Santiago: BZ kaktusová Praia, zachovalý mahagonový háj, borovice,
Vegetační charakteristika:
tropické, většinou suché a horké klima (cca 200 mm, II-IV suché období, vysychání celého Sahelu, teploty 26^0 C, XII-VI silný vítr písek ze Sahary,
deštivo VIII - X, lijáky hlavě IX, opt VII,
před příchodem člověka trnité savanové lesy s řídkými porosty keřů a jednotlivými stromy (akácie) a traviny, v koloniálním období zlikvidovány, chybí hlavně dřeviny a vavřínové lesy, **dnes 10-11 % sekundární tropický les** a 12 % keřová vegetace, jen 310 cévnatých rostlin, 85 endemitů, průměrná nadzemní biomasa 9 t/ha (ČR 220 t/ha), na severních svazích mladších, vyšších ostrovů ojediněle polopouštní sukulentní křoviny s keřovitými pryšci - Euphorbia tuckayana, akácie Acacia albida (další vysazovány - stačí jim vzdušná vlhkost, kořeny i přes 100 m hluboko), baobab Adansonia, polokeř Echium stenosiphon, Tornabenea (Apiaceae), polokeř. zvonek Campanula bravensis, dračinec Dracena draco ssp. caboverdeana (červená dračí krev), datlovník Phoenix atlantica, Aeonium gorgoneum, Cleome viscosa, Critalaria senegalensis, Grevia villosa, Calotropis procera, Distimake aegyptus, Sesuvium portulacastrum, kaciba Zygophyllum, svidina Periploca chavalieri (latex - tříslovina na vydělávání kozích kůží), cistanche žlutá Cistanche phelypaea (lék na diabets a diureticum), pelyněk Artemisia gorgonum, statice Limonium, železovec / Sideroxylon marginatum, fíkovník / Ficus sycomorus ssp gnaphalocarpa, tamaryšek / Tamarix senegalensis, atraktivní hadinec Echium vulconorum (likvidován používáním na otop), mech Rocella, vinná réva mezi velké kameny (mikroklima), nepůvodní Pinus canariensism, některé akácie A, mearnsii, A. saligna, Eucalyptus, Castanea sativa, invazní naditec Prosopis juliflora (trnitý stromek z JAm),

Ekologická ohrožení:
- lokalizace v oblasti vysychajícího Sahel,u vysušování a pokračující dezertifikace, vítr přináší i písek ze Sahary
- osadníci v období kolonizace likvidovali někdejší lesy pro pastviny (kozy, osli, krávy a prasata) a na pole
- nedostatek paliva - topí se jen dřevem a tak pozůstatky dřevin likvidovány
- více než čtvrtina cévnatých rostlin ohrožena, řada již vymizela
- volné kozy ničí zbytky vegetace
- díky současné absenci vegetace rozsáhlé půdní eroze,
- dnes totální nedostatek vody, koryta řek vyschlá, proto dlouhé ruční donášky vody,
- suché solné jezero,
- mizí želvy zřejmě na jídlo
- úniky oxidu uhličitého usmrtily 1700 lidí,

Ekonomika:
rybářství, lovci velryb, pouze 11 % ploch zemědělsky využíváno (o. p. do 1 %),
kukuřice, třtina cukrová, káva, granát. jablko, banány, papája, fazole,
vinná réva v jamkách ohraničených velkými kameny,
saliny v kráteru sopky, dnes cestovní ruch

Společnost:
cca 600 tis. ob., 2/3 kreolové (míšenci Afričanů, Portugalců a Latinoameričanů),
až milion Kapverďanů v zahraničí, žijí částečně ze zasílaných peněz emigrantů v diasporách,
katolíci, protestanté, animisté,
muži obvykle mimo rodinu jen jako „oplodňovači“,
hlavně kytara, karneval (jako vítězství nad otroctvím),
dnes relativně stabilní,
jazyk portugalština, kapverdská kreolština, měny kapverdské escudo

Katar (Qatar. Q), Stát Katar, emirát, absolutní monarchie,
11,5 tis. km^2, emirát na poloostrově jz. Arábie v Perském zálivu,
hl. město **Dauhá**, 2,5 mil. ob., moderní výstavba, mezin. přestupní letiště Hamad,
Al Zubarah, přístav
Lusail, budované nové hlavní město, nový výškový hotel. komplex tvar rozevřené U,
max 103 m. n.m. Kurajn Abú al Baul,
převážně nížina lemovaná korálovými útesy,
většina území vápencová poušť,
slaná pánev a solné bažiny u Arábie,
vznik 1971 (nezávislost na GB)

Kulturní památky UNESCO aj.
- Al Zubarah, opevněný přístav, pevnost Umm al-Ma´a z a v Zubaře

Přírodní památky
- BR Al Reem, ostrov, gazely, antilopy losí
Ras Abrůq skalní útvary u moře
velbloudi na závody a na krásu

Vegetační charakteristika:
tropické aridní klima, **velmi suché,** teploty 20-40^0 C, horko IV-V, chladněji XII-II,

XI-III opt
bez lesů,
převážně pouštní území (vápencové) bez vodních ploch, po dešti poušť lokálně rozkvete,
zemědělství na 2,5 % jen masivním zavlažováním (nákup půdy v Africe)
Ekologická ohrožení:
- za 50 let oteplováním vzrůst teploty již o 2,5 st. C, nutná i venkovní klimatizace
- katastrofický nedostatek pitné vody
- toxicita území
Ekonomika: 2024: 4 nejproduktivnější země 94 USD/ob. (za Lucemburskem, Singapurem a Irskem),
DPH , velmi bohatý stát, přepych,
geopolitická diplomacie měkké síly - ekonomické spolupráce a vyjednávání s oběma stranami (mediátor) **Blízký východ i Západ, Palestina-Hamás i Izrael,**
americká základna i kanceláře Tálibánu a Hamásu, TV stanice al-Džazíra,
rybolov, lov perel, velbloud, kůň, sokol,
koření, parfémy,
bohatý na nerost. suroviny, ropa a zemní plyn (hlavně do Japonska a J. Koree),
o plyn zájem i ČR
luxusní dovolená (potápění, golf, lyžování na dunách),
2021 mistrovství světa ve fotbale,
Obyvatelstvo:
3 mil. ob., z toho domácí jen 300 000,
původní obyvatelé lovci ryb a perel, šejkové - arabští představitelé,
wahhabistické hnutí Salafija a mílo šiité islám - 93 %, křesťané 5 %, hinduisté 1 %,
alkohol zakázán (nesmí se pít na veřejnosti), zákaz homosexuality, zákaz bikin,
veřejní projevy lásky zakázány, zdraví se pouze stejné pohlaví 3 polibky na tvář,
vstoupit do manželství s cizinkou povoluje výbor pro manželství,
novomanželé od státu pozemek a dotaci na stavbu,
ženy jsou ale velmi diskriminované, nízká lidská svoboda,
nákup sportovců, fotbal národní sport, mistrovství světa ve fotbale 2021 se realizovalo 2022,
bezpečná země,
jazyk arabština, měna katarský riál

Keňa (Kenya, EAK, KE), Keňská republika,
cca 580 tis. km^2,
hl. m. **Nairobi,** 4,5 mil. ob., 1795 m n.m., 725 mm srážek, vlhkost 72 % a 23^0 C, muzeum,
nelichotivá přezdívka Nairobbery, poblíž největší slum Afriky Kibera, rozsáhlé odpadky, uprchlický tábor Dadaab, další je Kukuma na severu,
Mombasa 1,2 mil. ob., přístav, pevnost, mořský národní park, výhled r. 2100 11. mil. ob.
max Mount Kenya 5199 m – 2. nejvyšší v Africe, vyhaslá sopky,
Východoafrický rift, riftová zóna větve Východoafrické příkopové propadliny, se rozpadá na desku Núbijskou a Somálskou,
hraniční Viktoriino jezero, ostrov Takawiri,
jezero Turkana, jezero Naivasha, největší stálé pouštní jezero světa,
jezero Nakuru, bezodtoké jezero Rudolfovo aj.
řeka Tana,

vznik 1963 (býv. GB),
Kulturní památky UNESCO aj.:
- pevnost Fort Jesus
- Lamu - svahilské město z korálů a mangrovového dřeva,
- Mombasa (přístav, převážně na ostrově, staré město - portugalská a islámská architektura, korálové útesy, Gede Ruins, Fort Jesus, pláže
- archeolog. lok. kamenné ruiny Thimlich Ohinga,
Malindi, hist. centrum, pláže
ostrov Lamu, hist. osídlení, pláže
Přírodní památky:
- **BR a NP Amboseli,** sloní ráj pod Kilimamandžírem, 1200 m n.m,, Masajové a jejich stáda
- **BR Kenya Lake System in the Grat Rift Valley**, Keňský jezerní systém Nakuru, Bogoria, Elementaita, migrující ptáci, plameňáci, lvi, nosorožci, antilopy,
- **BR a NP Kiunga Marine** (mořský),
- **BR a NP Malindi Marine,** mořský,
- **BR Malindi-Watamu Arabuko Sokoke**
- **BR a NP Mt. Elgon,**
- **BR a NP Mt. Kenya,** 5199 m - druhá nejvyšší hora v Africe, unikátní horská vegetace, 11 end. druhů
- **BR a NP Mt. Kulal,**
- **BR Mijikenda Kaya Forests**, lesní plochy na 200 km pobřeží s vesnicemi kmene Mijikenda,
- **BR a NP Nairobi,** nová železn. estakáda (Čína za půjčené peníze), elektr. ohradník, savana s akáciemi, Murdannia clarkeana, nosorožci, lev, levhart, hroch, buvol, zebra,
- **BR a NP v okolí Lake Turkana, ve Velké příkopové propadlině, (na řece Omo, nejslanější z velkých jezer Afriky, ohroženo vysycháním, a NP Central Island na Lake Turkana, a NP Sibioli, j. ostrov),**
- NP Aberdare,
- NP Arabuko Sokoke, vzácné živočišné druhy,
- NP Buffalo Spring a Shuba, lvi
- NP Central Island
- NP Hell´s Gate and Mt. Longonot, geotermální prameny
- NP Chyulu Hills,
- NP Kagema (trop.deštný les),
- NP Kisite.Mpunguti
- NP Kora,
- NP Lake Nakuru, jezero, největší pryšcový les, divoká zvěř,
- NP (NR) Maasai Mara, migrující stáda zvěře ze Sarengeti, na hranici NP Ngorongoro, přes řeku Mara velká migrace pakoňů, zeber a gazel za potravou, střet s pastevními stády Masajů , safari
- NP Malka Mari,
- NP Marsabit,
- NP Meru, řeky hroch, krokodýl,
- NP Mombasa Marine , mořský
- NP Mt. Longonot,
- NP Murinw,

- NP Nairobi, nejstarší, výstavba železnice Nairobi - Mombasa (2018, Čína), poblíž na hřbitově hrob Stanislava Škuliny
- NP Nakuru
- NP Naivasha, jezero, hroch
- NP Ndere
- NP Ol Donyo Sabuk,
- NP Ruma,
- NP Saiwa Swamp,
- NP Samburu, lvi a lidé
- NP Sibiloi, u Rudolfova jezera, líhnutí krokodýlů
- NP Tsavo, rozsáhlý 23 tis.km^2, Tsavo East a Tsawo West , u řeky Tsawo, železnice a silnice dělí na v. a z. část, savana, baobab, sopky, vodopády, četná zvířena, velká 5, nejvíce lvů, byli zde i lidožraví, slon, nosorožec, antilopa, ptáci

NR (nár. rezervace) Mwea, NR Bisandi, NR Kisite Marine Park, NR Kunga Marine, NR Lake Bogoria, NR Losai, NR Ndere Island, NR Samburu (lvi), NR Shimba Hills, NR Tana River (primáti),
prales Kakamega
Lake Magardi - červené, těžba sody,
migrace zvířat, pakoně, zebry,
nosorožec, hroch, žirafy, antilopa žirafí, jednorožec, buvol,
komunitní ochrana přírody nadace Northern Rangeland Trust (NRT) spravuje 39 chráněných oblastí v severní Keni (sloni, nosorožci dvourozí aj.), se snaží nalézt rovnováhu mezi tradičním živobytím a tradičními zdroji (využívanými obyvatelstvem),
soukr. rezervace Ol Pejeta („těžko uvěřitelné soužití farmaření a ochrany přírody OP 1/15), 2 lovecké rezervace, Impala Sanctuary Kisumu, Maasai Mara - migrace pakoňů přes Serengeti, prezident U. Kennyatta se snaží se snaží prosadit celosvětový zákaz prodeje slonoviny, proto došlo k demonstrativnímu spálení veškeré slonoviny zabavené za 25 let v IV.2016 (cca 105 t za za 2,5 mld Kč)
Keňská správa pro planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy / Kenya Wildlife Service,
Vegetační charakteristika:
tropické klima**,** období dlouhých dešťů IV-VI, krátkých dešťů X-XI, rozbahněné silnice, období sucha VII-X, XII-I, teploty 17-30^0 C,
tropické lesy dnes jen cca 20 % (byly více než na polovině území),
akácie ve vyšších polohách stromkovité senécie, a lobélie, protei,
obnova lesa vystřelováním semenných koulí (uhlík obal) prakem
z pralesa Mau vyhnáni Ogiekové, sbírající med,
pouště, polopouště, savany do 3 tis. m,
TTP pastviny a louky 40 %, orná půda 10 %,
Ekologická ohrožení:
- rozsáhlé odlesňování, od r. 2000 o více než třetinu, ročně cca 5 tis. ha
- nedostatek pitné vody a soc. zařízení ve slamech, problémové zajištění vody a WC,
- v uprchlických táborech Dadaab, Kukuma, běžně malárie, cholera, tyfus
- ohrožení hladomorem cca 3 mil. obyvatel (2021-
- sucho v posledních 10 letech (2022) - vyschlé nádrže a přehrady, způsobuje úhyn stovek zvířat v rezervacích: sloni, pakoně, zebry, buvoli, žirafy
- stoleté záplavy 2023 Garissa aj,

- smog v Nairobi
- rakovina z kontaminovaných ryb
- obří skládka odpadků Dandoro u Nairobi, z penět Světové banky, živí asi 5000 lidí,
- tropická malárie, úplavice,
- prostituce a promiskuita - HIV / AIDS
- pastevci používají jedovaté návnady, aby likvidovali predátory zabíjející chovaná zvířata, což zamořuje celý ekosystém
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- při stavbě žel. trati přišlo o život přes 100 lidí třemi lidožravými lvi

Ekonomika:
2016: 1599, ekonomicky nestabilní,
rybolov, ovce, kozy, sušené rybičky,
čaj (nejvíce po Číně a Indii), cukr. třtina, káva, kokos, sisal, kuk, pš, rýže, batáty, brambory, maniok, fazole, rajčata, cibule, špenát, kapusta,
květiny pro NL - zahradnické farmy ve folnících na rozloze 2400 ha (třetí největší pěstitel po NL a Ekvádoru), u jezera Naivashy (1,39 km^2 , ohrožení tamních ekosystémů),
cement, sůl, soda, fluorit, niob, zlato, uhlí, rozvinutý průmysl,
cestovní ruch, safari, slabá infrastruktura, buduje Čína, zadlužení, korupce

Společnost:
cca 55 mil. ob., mnoho etnických skupin, bantunská etnika, více než 70 klanů a národů, Kikijukové, Masajové (vysocí, štíhlí, zjizvené tváře, skáčou vysoko, den na pastvinách s holí, ženy v příbytcích, vyholení hlava),
protestanté 45%, katolíci 33%, islám 10 %, animisté 10 %, homosexualita treatána,
46 % pod hranicí chudoby, asi 50 % obyvatel nezaměstnaných (uprchlíci ze Somálska),
největší slum v Africe je Kibery u Nairobi (asi 300 tis. ob.), většina má rozměr 3,5 x 3,5 m, s počtem až 8 obyvatel), rozsáhlý uprchlický tábor - 5 částí, cca 250 tis. lidí,
úředně povolena polygamie, rozšířená infekce HIV - znásilnění žen pod pověrou, že muž pokud se vyspí s pannou AIDS zmizí, někdy rodině nevěsty 10 krav,
domy do kruhu, neporušit zemi orbou, studněmi či pohřbíváním,
jeden z nejrychlejších mobilních internetů na světě, obyvatelé běžně platí bezhotovostně mobilním telefonem,
bezpečnostně riziková nebezpečná země, okrádání, (i vraždy nemuslimů),
přátelští, pozdrav jambo,
zde česko-rakouská ochránkyně zvířat Joy Adamsonová, (nar. v Opavě), výzkum český vědec doc. Jan Pokorný (ředitel o.p.s. ENKI Třeboň): mezoklimatické změny teploty zemského povrchu v závislosti na využití území: povrch lesů 19 ^{0} C, zemědělských ploch až 50 ^{0} C (termokamera, kamera a vizuální posouzení), biofyzikální vliv biologické / biotické pumpy,
jazyk svahilština, angličtina, arabština, kmenové jazyky, měna keňský šilink (KES)

Komorské ostrovy, Komory (Comoro Islands, COM)
ostrovní stát
a) Komorský svaz (3 ostrovy Grande Comoro, Mohéli, Anjouan) od r. 1975 samostatnost, cca 2 tis. km^2 , 4 ostrovy u v. pobřeží Afriky (Mozambický průliv), mezi Madagaskarem a Mosambikem, Grande Comore, Anjouan, Mohéli,
hl. město Moroni, 150 tis. ob.,

max Le Cartala 126O m, sopečné vulkány, vulkan. jezero Salé,
korálové útesy,
Kulturní památky: -
Přírodní památky:
- NP Parc Marin de Mohéli (mořský),
- mořská rezervace Niomachoua, keporkak, latimerie,
Přírodní parky / Parc Natural: d´ Anjouan, de Grade Comor, gigantický netopýr kaloň komorský s rozpětím křídel 1,4 m,
kráterová jezera,
korálové útesy v sz. laguně ova Mayotte
Vegetační charakteristika:
tropické klima, monzuny od X, deště XI-V, tepoty 22-27^0 C,
dnes cca 3 % pouze nepatrný zbytek tropického pralesa,
Ekologická ohrožení
- nadměrná těžba dřeva
- nekvalitní voda
Ekonomie:
vanilka, hřebíček, ylag-ylang, dále kokos - kopra, banány,
50000 turistů/rok,
Společnost:
cca 800 tis. obyv.,
islám 98 %, křesťané 2 %,
do r. 2002 federat. islám. republika, pak svaz 3 ostrovů,
chaotický politický systém, vnitropolitická nestabilita po vyhlášení nezávislosti,
15 tis. turistů/rok,
jazyk komorština, francouzština, arabština, měna komorský frank, (KMF), na Mayotte euro

b) Ostrov Mayotte (majot, Mahoré), francouzský zámořský department,
není součástí svazu Komory, mezi Madagaskarem a Komory,
374 km^2, v Komorských ostrovech: Grande-Terre, Petite-Terre,
hl. město Mamoudzou,
max 660 m Benara, 2 korálové barierové pásy a laguna
Ekonomika:
pěst. vanilka, batáty, letiště (mezipřistání do Indie)
Příroda:
tropické klima, lemur, želva obrovská,
Ekolog. ohrožení
- nedostatek pitné vody
- cyklon v XII/2024 - 220 km/hod poničil souostroví Mayotte
Společnost:
320 tis. ob., hlavně Francouzi,
100 tis. migrantů bez dokladů (z Komor) ve slumech, kteří dnes již převažují, gangy,
muslimové, umírněný neortodoxní islám, měna euro

Konžská republika, Kongo (Congo, RBC, CD, Kongo-Brazzaville**)**, Republika Kongo,
prezidentská republika, dříve Zaire,

cca 342 tis. km^2 , na rovníku v Konžské pánvi ,
hl. město **Brazzaville**. 2,5 mil. ob, aglom s **Kinshasa** na druhém břehu 18 mil, moderní most přes Kongo,
max 5109 m Mergherita v pohoří Ruwenzori na hranicích s Ugandou, 3. nejvyšší v Africe, vrchol zaledněn, trop. prales
Konžská sedimentární pánev
řeka Kongo
vznik 1960, býv. franc. kolonie,
Kulturní památky. -
Přírodní památky:
- BR Dimonika,
- BR a NP Garamba,
- BR a NP Kahuzi-Biega,
- BR a NP Odzla-Kokoua, u řeky Kongo
- BR a NP Salonga,
- BR a 3NP Sanga Trinational, na pomezí s Kamerun a Kongo
- BR a PR Okapi, žirafy a okapi (jen stejná hlava jako žirafy), poslední výskyt v DR Kongo), likvidují pytláci
- NP Conkouati Douli, pobřeží
- NP Noubalé-Ndoki, u řeky Kongo, nomádští Pygmejové (Babenzelé / Baaka)
- NP Semulkini ,
PR Léfini, Mont Fouan, Nyanga Nord, Tsoulou,
2 lovecké rezervace,
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima, 23-37^0 C, dvě období dešťů na severu, na jihu deštivé jen léto, zima velmi suchá,
55 % tropické deštné pralesy, galeriové a opadavé lesy, savany, mangrovy,
národní strom baobab / Adansonia,
květena Flora ya Maniema v. části Konga dokončena (10. dílů) po 30 letech (1987-2014) místními botaniky
pastviny 30 %, 1 % orné půdy,
Ekologická ohrožení:
- obyvatelé ve vnitrozemí nemají přístup k pitné vodě
- nadměrná těžba dřeva
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
tropické dřevo,
ananas, káva, podz. olejná, maniok jedlý / Cassava (Manihot) esculenta, cukrová třtina, kuk, banány, rýže, fazole,
diamanty, vývoz surové ropy, ale i Fe, Au a fosfáty, Zn, Pb, plyn,
chybí funkční železnice a silnice,
Společnost:
cca 5 mil. ob., kolem 1500 př.n.l. Bantunská království,
61 etnik bantunských kmenů, Kongové 48 %, Sangha, Teke, Mboši,
původní obyvatelé Pygmejové,
většina křesťané - katolíci 54 %, protestanti 25 %, afričtí křesťané 14 %, animisté,

2/3 obyvatel žijí ve městech, mnoho AIDS, v r, 2021 se tam vrátila ebola,
běžné otroctví, převraty, občanské války, zatím klid zbraní, ale **organizované loupení,**
Člověk v tísni - sleduje hygienickou infrastrukturu,
jazyk francouzština, kreolština,

Demokratická republika Kongo (DR Congo, býv. **Zair,** Zaire, **CGO,** Velké Kongo, Kongo-Kinshasa**)**:
cca 2345 tis. km^2, ve střední Africe, srdce Afriky, **třetí největší země Afriky**,
kdysi mocná království,
hl. město **Kinshasa 10 mil. ob.**, podle prognózy **v r. 2100 má být druhou největší megapolí se 60 - 84 mil ob.**
Lubumbashi 2 mil. ob., Kananga 1,5 mil. ob., Kisangani 1,2 mil. ob.,
max 5110 m n.m. Pic Marguerite on Mt. Ngaliema (Mt.Stanley), nejčinnější sopka Afriky,
Konžská pánev, dolnoguinejský práh, pobřežní nížina, bažiny,
řeka Kongo, nejvodnatější po Amazonce,
vznik 1960 (dříve Belgie)
Kulturní památky UNESCO aj.
mocné fetišivé figury v deštném lese Konga
Přírodní památky
Největší a ekologicky nejvýznamnější národní parky patří í k nejvíce ohroženým na Zemi
- BR a NP Garamba, savany, bažiny, velcí savci, pytláctví, vyřazena 1992
- **BR a NP Kahuzi-Biega, nepřístupný trop. deštný prales v okolí 2 vulkánů, horské gorily, ohrožen válečnými utečenci**
- **BR Lufira**
- **BR Luki**
- **BR a NP Okapi, okapi (PR Okapi / Okapi Wildkife Reserve), Pygmejové, vojensky rabována**
- BR a NP Salonga, tropický deštný prales, přístupný jen po vodě, end zvířata, vyřazen 2021
- **BR Sangha, 3 NP**
- **BR a NP Virunga, nejstarší NP Afriky, sopka Nyiragongo přístupná, deštný prales, mokřady v Měsíčních horách, horské gorily - posledních několik set (a také ve Rwandě a Ugandě), likvidováno válčením, ohroženo těžbou ropy, pták strdimil opylovač, ohrožena válčením**
- **BR Yangambi**
- NP Kundelungu,
- NP Mahale Mts.,
- NP Maiko,
- NP Upemba,
- NP Majombský les (nížinné lesy, gorila, šimpanz, slon, buvol,
Park Marin des Mangroves.
Nyiragongo 3470 m n.m, aktivní sopečný kráter, deštný les, bohatá flora, opice, antilopy, také bohatá fauna (17 druhů primátů), specifičností Konžské pánve jsou nejbližší příbuzní člověka - bonobo (nejsou agresivní, žijí v harmonických společenstvích asi díky čilému sexuálnímu životu podle hesla hippies: „make love, not war“),
Vegetační charakteristika:
klima vlhké tropické, v horách ale v noci mrzne, 22-27^0 C,

68 % africký tropický rovníkový deštný prales největší po amazonském, 1,2mil. km^2, 600 druhů stromů, **velká biologická diverzita - ca 10 tis. druhů rostlin**, převážně **cenné tropické dřeviny** - baobab, mahagon, africký ořech, limba, červený cedr, sabal, palma iroko, galeriové lesy, maniok / Cassava

Ekologická ohrožení:
- sopečná činnost Nyiragongo v NP Virungo, od r. 1882 více než 30x
- nedostatek pitné vody,
- povodněmi je ročně ohroženo 250 tis. obyvatel
- **rozsáhlá nelegální těžba cenných tropických pralesních stromů,** komerční lesnictví
- pálení dřevěného uhlí
- rozsáhlý lov volně žijících, i chráněných zvířat, např. do sítí z lián rostlin ženou ženy zvířata křikem
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- těžba kobaltu v oblasti Katanga (60 % svět. těžby) pro baterie mobilů, devastace území, z prachu Co v krvi obyvatel
- šíření krvácivé horečky ebola, covid 19
- k nejvíce ekologicky problémovým zemím

Ekonomika:
rybářství, býv. slonovina, cenná dřeva, maniok, kaučuk, káva,
obrovské **bohatství nerostných surovin: ropa** (ale ne rafinerie), **diamanty,**
Co kobalt (polovina světových zásob, putuje do Číny přes 200 tis. t. (zbytek světa 100 tis.t,
- elektronika , **Li lithium**, **Au zlato, Cu měď,** cín, niob, mangan, uran, stříbro,
ČR dodávala i zbraně (prostřednictvím premiéra Grosse), dnes zájem vývoz - energetika,

Společnost:
cca 97 mil. obyv., **výhled 2050 215 mil. ob.**, (OSN), Pygmejové i Křováci, 600 tisíc ?,
70 % křesťané (50 % katolíci, 20 % protestanté), muslimové 10 %, animisté 10 %,
kimbanguisté 10 %, dnes nedemokratické, „požehnané i proklínané“,
boj o nerostné suroviny (vláda, zahraničí, odbojové skupiny) , **nefunkční stát,**
skutečná apokalypsa složité situace rozsáhlého konfliktu se světem, medii ale nevnímána,
hladomor, OSN asi 20 tis vojáků, **od r. 1969 „africká světová válka“ - již přes 10 mil. obětí,** ženy masivně a brutálně znásilňovány (denně přes tisíc), dnes v úpadku, i hladomor,,
nestabilní region, **mezi 10 nejnebezpečnějších zemí,** operují armádní a paramilitantní složky, přes 60 % obyvatel pod hranicí chudoby,
také ebola byla, covid 19,
čeští vědci z ČZU pomáhají záchraně zvířat divočiny (fond Neuron 2020), Člověk v tísni,
jazyk francouzština, lingala, kinfwana, kikongo, čilubština,
měna konžský frank (v r. 2000 nejvyšší inflace 511 %)

Kuvajt (Kuwait, KWT), Stát Kuvajt, konstituční monarchie,
cca 18 tis. km^2 , malý stát v Arábii u Perského zálivu,
hl. město **Kuvajt**, cca 1,5 mil. ob., ikonické dominantní kuvajtské věže (s báněmi), mrakodrap al-Hamra 413 m (připomíná zkroucený list papíru), Velká mešita, Corniche - pobřežní promenáda, park aš.Šahíd
max 306 m n.m.,
většina plochá poušť a štěrková a písečná polopoušť s oázami,
na ostrovech solné bažiny, bez řek,

vznik 1961 (býv. GB)
Kulturní památky -
Přírodní památky -
Vegetační charakteristika:
tropické klima, v létě sucho a horko, velké vedro 34^0 C, v zimě chladněji, 11-15^0 C,
opt. jaro III-V a podzim IX-XI, ale může zapršet
bezlesá poušť, orná půda 1 %
Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody, odsolování brakické vody,
- úmyslné zapálení ropných věží iráckými vojáky S. Husajna v r. 2001
- toxicita území
Ekonomika: **k 10 nejbohatším zemím světa,**
rybářství, chov dobytka,
omezeně pro nedostatek vody obilniny, datle, zeleniny,
těžba ropy (8% svět. zásob), na Fond pro budoucnost 10 % ročních výnosů,
Společnost:
cca 4,5 mil. ob., 2/3 obyvatel nepůvodní, (přistěhovalci a zahraničí pracovníci z jiných arabských zemí 70 % tzv. Bidunové)
islám sunnitský 60 %, šíitský 25 %, ostatní 15 %,
emir a vláda pokroková, spojenec USA, velký vliv americká ku, větší svoboda tisku,
ženy získaly právo volit a kandidovat do parlamentu a bez souhlasu manžela obdržet pas,
parlament dnes pod vlivem islámských fundamentalistů, **bezpečná země,**
jazyk arabština, angličtina, měna kuvajtský dinár (nejhodnotnější)

Lesothe (Lesotho, LS, Bantunsko**), Lesotské království,**
cca 30,5 tis. km^2 , hornatý vnitrozemský stát - enkláva v JAR, dlouhá 1000 km,
hl. město Maseru na řece Caledon, 250 tis. ob., katol. kostel,
max 3482 m Thabana Ntlenyana), střecha jižní Afriky, Dračí hory (Drakensberg,
celé území nad 1000 m, hornaté,
pramen řeky Oranje,
nezávislost 1966 (býv. GB)
Kulturní památky
Přírodní památky:
- **BR Maloti-Drakensberg vč dílčích NP,** Dračí hory jsou velmi cenné přír a kult, horské ekosystémy, dlouhé 5000 km součástí Velkého srázu Great Escapment, který ve vzdálenosti 50-200 km obepíná centrální jihoafrické plateau, nad 3000 m jsou afroalpínské trávníky na náhorní plošině, strmé skalní srázy a hluboká říční údolí, nejvyšší 3842 m Thabana Ntlenyana je mimo CHÚ, část JAR je u Kahlamba Drakenberg Park, 4 tis. let skalní malby, tropické travní porosty Grassland, keře Protea cafra, Erica aestiva, Helichrysum retortoides, Greyia sutherlandii, Indigogera cuneifolia, cykas Encephalartos ghellinckii, strom. kapradina Cyathea dregei, horský bambus Thamnocalamus lessellatus,
- **BR posvátná příkrá stolová hora Thaba Bosiu,** zde misionáři vysazen nepůvodní Eucalyptus globulus (pod ním král Moshoeshoe jednání), obrůstající vyvrácený ohořelý kmen, prameny, zbytky staveb a královské pohřebiště,
- NP Sehlaba-Thebe (Schlabathebe, Lesotho, horská flóra, divoká zvířata),

Památný blahovičník Eucalyptus globulus na posvátné stolové hoře Thaba Bosiu, nepůvodní, vysazen misionáři, pod ním důležitá státnická jednání a odpočinek krále, poblíž královské pohřebiště, památka UNESCO, dnes vyvrícen, ohořelý, ale obrůstá
vodopád Maletsunyane Falls 192 m
Vegetační charakteristika:
klima subtropické, klimaticky skoro jako ČR, teploty 0-35^{0}C,
bezlesí, suché subtropické travnaté savany,
TTP 66 % - horské louky, orná půda 10 %.
Ekologická ohrožení:
- velmi vysoký podíl HIV (cca 24 %) obyvatel (nejvíc po Svazijsku a Botswaně)
Ekonomika:
HDP 2100/ob, velmi chudá země, ač zde diamanty
skot, ovce, kozy, koně, poník - doprava, osel,
kukuřice, sorgo, luštěniny, zelenina,
oblouková přehrada Katse pitné vody, projekt 3 velké přehrady s pitnou vodou pro JAR,
silnice, turistika, lyžování
Společnost:
cca 2 mil. ob., Basothové, Sanové (Křováci) vytlačeni bantunskými kmeny už v 8. st,
poslední vyhlazení Brity v 19. st.,
křesťanství 80 %, animisté 10 %,
ženy vyšší gramotnost než muži, přes 60 % žen znásilněno , chudoba, rádi za konzervu,
jazyk lesotho, angličtina, zulština, xhosa, měna lesothský loti, jihoafrický rand

Libérie (Liberia, LB, Pepřové pobřeží, vznikla jako Země svobody), Liberijská republika,
prezidentská republika,
býv. vláda přistěhovaleckých osvobozených amerických otroků, idea boje proti útlaku a bezpráví, druhý nejstarší nezávislý moderní stát Afriky
cca 111 tis. km^2, na z. Afriky,
hl. město Monrovia, 600 tis. obyv., vysoká kriminalita,
max 1440 (1380) m n.m. Mt. Wutewe, hornoguinejský práh, tabulová a kopcovitá krajina,
řeky nesplavné,
vznik 1847 (býv. USA)
Kulturní památky
Přírodní památky:
- BR Lake Piso,
- BR Mt. Nimba na hranicích s Guineou a Pobřežím slonoviny, deštný prales, šimpanz,
- NP Cestos-Sankween,
- NP Lofa-Mano,
- NP Tienpo,
- NP Sapo, trop. prales, opice, místní utečenci z války, pytláci
přílivová laguna Piso, pláže
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima, velké rovníkové monzuny V-XI,
silné větry harmattan v suchém období zimy od Sahary
tropický deštný prales již jen ca 10 % ojediněle, sekundární les,
mangrovy, savany, zemědělství,

Ekologická ohrožení:
- těžba dřeva a vypalování lesů pro zemědělství pokračuje, avšak po 1-3 letech ztráty úrodnosti
- zabíjení opic a prodej Bushmeat / „masa z buše“, pytláci
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- ebola

Ekonomika:
rybolov, těžba dřeva, kaučuk - latex (největší kaučuková plantáž),
káva, kakao, rýže, kasava,
diamanty, Fe, Au, podloudné obchody s diamanty (platidlo afrických povstalců),
rekreace na pobřeží, pláže, tablety na erekci,
oficiálně nepoužívá metrický systém

Společnost:
cca 4,5 mil. ob., velmi pestré složení: Kpellové, Bassové, Danové, Kruové aj.,
křesťané 45 % islám 30 %, animisté 25 %, šetrná etnika,
do r. 1990 zde byly občanské války (mezi domorodci a vzdělanějšími přistěhovalci z Ameriky), značně nestabilní, **zdravotně riziková,** HIV / AIDS, ebola,
úřední jazyk angličtina, asi 20 etnických jazyků, měna liberijský dolar

Libye (Libya, LAR), Stát Libye, republika,
uvedena také v díle Středozemí
cca 1757 tis. km^2 , arabská země na severu Afriky,
hl. město **Tripolis**, 1,2 mil. ob.,
max 2267 m n.m. Bikku Bitti, pohoří Savany Tibesti, hornatá,
Libyjská poušť - Sahara (91 % poušť a polopoušť skalnatá, kamenitá, písečná), oázy,
nezávislost 1961 (býv. RF)

Kulturní památky UNESCO a další:
- Bewnghazi
- **Cyrene/Kyréné, antické řecké a římské město , archeolog., ohroženo**
- Essaouira (Mogador) medina
- **Ghadames - Old Town, perla pouště, jedno z nejstarších obchodních center, ohroženo**
- **Leptis Magna, kdysi významné římské město, , archeolog., ohroženo**
- Mezagan (Al.Dřadida), portugal. město
- Rabat, město
- **Sabratha. obchodní středisko Feničanů přestavěné Římany, archeolog., , ohroženo**
- **Tadrart Acacus (Rock-Art Sites of Tadrart Acacus, prehistorické osídlení a tisíce skalních maleb), , ohroženo**
- **Tripolis, mezin. výstaviště R, Karami, arch. O. Niemayer, nedokončeno**

Uan Muhuggiag, pohoří na jv. Libye, osídlení pravěkými lidmi, mumie dítěte 7,7 tis. let, skalní malby: nejprve lovci a sběrači (černoši s kudrnatými vlasy a divoká zvěř, později světlejší berberští pastevci a domácí zvířata - kozy, krávy aj,)

Přírodní památky:
- **Ramsar Ain Elshakia,**
- **Ramsar Ain Elzarga**
- NP Abughilan,
- NP El Kaug, přímořský

- NP Karabolli,
- NP Kouf
- NP Nahhaza / Nefhusa
- NP Rajma,
- NP Sirman,

PR Benghazui, Bier Ayyad, New Hiersha, Tripoli, Zellaf

Vegetační charakteristika:

tropické klima, léto 25-50^0 C, zima 10-13^0 C, úzký pruh pobřeží středomořské,
většina suché pouštní, písečné bouře

bezlesá, macchie v horách u pobřeží, nížiny stepi,

91 % Libyjská poušť a polopoušť - Sahara , oázy,

ZPF - obdělávaná půda 1,5 %

Ekologická ohrožení:

- písečné bouře
- katastrofický nedostatek pitné vody
- rozsáhle čerpá zásoby fosilní vody,
- 2023, záplavy, protržená přehrada, tisícovky obětí,
- velmi silně toxicky znečištěna
- slané jezero Umm al-Maa,
- ve městě městě Al Azízíja naměřená nejvyšší teplota 57,8 °C byla anulována,

Ekonomika:

2016: 3208,
rybolov,
olivy, datle, fíky, argumy, vinná réva, ječmen, rajčata, tabák,
rozsáhlá ropná ložiska, zemní plyn,
od r. 1984 Kaddáfi budoval největší systém podzemního potrubí (The Great Man.Made River - „obří umělou řeku“) dlouhou cca 3 tis. km, čerpající podzemní vodu pod Saharou z hloubky 3 mil. m^3 / den pitné vody pomocí 1300 čerpadel, ale i odsolování vody

Společnost:

cca 7 mil. ob., 140 kmenů a klanů,
muslimové 97 % (sunnité), islám státním náboženstvím
koalice islámských milicí Libyjský úsvit, hrůzovláda M Kaddáfiho sledovala jen export ropy, zásahy NATO v r. 2011 bez dalšího řešení působily anarchii a vznik 2 mocenských jader, koalice islámských milicí Libyjský úsvit, znepřátelené frakce soupeří o ovládnutí ropných polí, novodobé otrokářství, převážení migrantů - obchod s podloudným „zbožím“, dnes otevřeně existují trhy, kde si lze koupit otroka, nestabilní region, země kde zákony neplatí, téměř občanská válka a plíživý rozpad, **průchod migrantů do Evropy,**
bezpečnostně vysoce riziková nebezpečná země, nízká lidská svoboda,
úřední jazyk arabština, italština, měna libyjský dolar (v r. 2011 inflace 546 %)

Madagaskar (Madagascar, RM, MG, býv. Malgašsko), Madagaskarská republika,
cca 587 tis. km^2 , 4. největší ostrov světa (údajně nejstarší oddělený od Afriky),
400 km od Afriky, dlouhý 1600 km, korálové laguny
osídlen před 2 tis. let Indonésany, pak Malgaši, později Afričany a Araby,
hl. město **Antananarivo** / franc. Tananarive / místní Tana, 1,7 mil. ob.,
stadion - rekr. navštěvovaný

max 2876 m n.m. Maromokotro v masivu Tsaratanana (prvolezci Češi),
kráterová jezírka,
přejezdy přes řeku bambusové vory
vznik 1960, býv. francouzská kolonie,
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Ambohimanga - královská hora a město, již 500 let, i pohřebiště a posvátná místa, 60 ha, památný Ficus lutea
Přírodní památky: v chráněném území nesmí nikdo bydlet, jen servis pro návštěvníky, správu polosoukromá Madagascar National Parks, (dřív státní ANGAP), průvodci,
- BR Andrefana suché lesy
- BR Rainforest of the Atsinanana (deštné pralesy s množstvím endemitů), ohroženy, vč. **6 NP na v. ostrova:**
- NP Andohahela, deštný prales, přechodový suchý les, trnitý didiérový buš
- NP Marojely, horský deštný prales, 2133 m
- NP Masoala, nížinný až horský deštný prales na poloostrově
- NP Ranomafana, horský tropický deštný prales, horké prameny
- NP Zahamena,
- BR a NP Belo-sur-Mer -- Kirindy Mitea,
- BR Littoral de Toliara,
- BR Mananara Nord,
- BR Sahamalaza „iles Radama,
- BR a NP Tsingy de Bemaraha, na v. ostrova vyzvednutá krasová plošina, vápencové škrapy úzké špičaté věže, opadavý les, Delonix regia, Bauhinia monandra, Tisonia leandria, Kalanchoe boisii, Commiphora pervilleana, Pachypodium, mangrovy
- BR Tsimanampesotse-Nosy Ve Androka, jezero s proměnlivou barvou, jeskyně, obří fikusy
- NP Amber Mountain,
- NP Andasibe-Mantadia a Mitsinjo, zbytky primárního tropického deštného pralesa, 800-1200 m n.m., 2 části,
- NP Andringitra, žulové pohoří 2658 m, skalní bazénky, deštné pralesy
- NP Ankarafantsika, suchý opadavý les
- NP Baie de Baly,
- NP Isalo, pískovcové pohoří 820-1240 m n.m., v jižní části, skály, plošiny, kaňony, vodopády, mokřiny, travnatá a křovinatá savana, suchý trop. les: Uapaca bojeri, Xerochlamys undulata, Schefflera bojeri, Pachipodium drakei, lemuři, safírové doly
- NP Mananara Nord,
- NP Mantadija, deštný les,
- NP Midongy du Sud,
- NP Montagne d´Ambre, horský sopečný masiv a deštný prales
- NP Jezero Tsimanampetsotsa Ca kras. hřbet, alkal. jez.,trnitá buš, Adansonia, Didiera, na jihu ova
- NP Tsingy de Namooroka,
- NP Zombitse-Vohibasia, pískovcová plošina, suchý opadavý les a trnitý buš
PR Anja (suchý opad. les, soukromá), PR Kirindy (suchý opadavý les, soukromá),
PR Anjanaharibe-sud, zachovalý les,
BZ a arboretum d´Antsokay u Tuleáru / Toliary (Euphorbia, Kalanchoe) na jihu ova,

baobab 7 druhů, památná alej boababů / Allée des baobabs, výška 30 m, délka 200 m, původně v okolí trop. les vykácen ů pozůstatek lesa z Adansonia grandidieri, poblíž kuriózní baobab, až 3 tis. let, v kmenech vodu a také památný baobab amoreux Adansonia rubrostipa v Morondavě, objímající se 2 kmeny (rozštěpený propletený kmen navštěvují zamilovaní), palmy 175 druhů,
jako jeden z nejpozději kolonizovaných území byl domovem řady zvláštních druhů obřích zvířat, které lidé pravděpodobně vyhubili, latimerie, poloopice lemuři - nejstarší primáti, býv. nelétavý pták, želvy (jedna až 188 let), skot zebu, chameleon, želvy, ne jedovatí hadi, kráterové jezero Tristis,
Morondava, v provincii Toliara na v. okraji ova, krásné pláže,
Ostrov Nosy Be - kráterová jezera, Atol Aldabra,
Vegetační charakteristika:
klima tropické, teploty 21-25^0 C, pasáty, časté ničivé tropické cyklony,
střed ostrova geologicky stále živý, vyvýšený hřeben způsobuje dešťový stín na východě,
40 % tropické deštné pralesy (na východě ostrova), většina zlikvidována (tvrdé trop. dřevo, dřevěné uhlí),
horské lesy, vřesovcová buš, střed ostrova horské suché stepi (jz), parkové savany, trnité buše a slané jezero, pouště a polopouště (západ, jih zcela suchý), jedinečná vápencová území s ostrými škrapy - tsingy, jedinečné, přírodně velmi cenné území, s vysokým podílem endemitů bylo díky populační explozi a rozšiřování zemědělských půd (při vypalování původních pralesů) bylo z 90 % devastováno, **trop. a trnité opadavé lesy odtěženy**, dnes plocha cca 8 % (z 90 % zlikvidovány) takže pozůstávají přírodní území jen na převážně obtížně přístupných území, civilizačně pozměněná druhotná vegetace - pohrobek **savoka** (travinná savanová vegetace s bambusy, kapradinami, revavenaly a nepůvodními druhy) **nejsou schopna pouhými přírodními silami přejít ve zlikvidovaná přírodní společenstva s bohatou diverzitou**,
na suchém západě **jedno z center biodiverzity,** přes 10 000 druhů rostlin,
velká biologická diverzita - ze 75 % endemité vzhledem k dlouhé odloučenosti ojedinělé evoluční druhy, příbuznost k Africe, ale i s Indií a dokonce s Jižní Amerikou: více než 1 tisíc druhů orchidejí, 20 tis. druhů vyšších rostlin, 165 end. palem - end. rod Dypsis onilahensis, **národní strom Ravenala madagaskarensis,** baobaby Adansonia (centrum 7 druhů), Uapaca bojeri, Asteropeia labatii, Schizolaena isaloensis, Strongolodon madagascarensis, Xerochlamys undulata, Schefflera bojeri, Breonandia salicina, Voacanga thouarsii, Bauhinia monandra, tamarindus indica, Pandanus pulcher, Erica isaloensis, sukulentní Didierea, Alluaudia, Pachypodium, Aloe, Kalanchoe, Euphorbia, Ankariny (voda v kmeni), sklerofytní tapia Uapaca bojeri (nazvaný podle českého botanika, který prozkoumal střed ostrova), Cyphostemma, imvazivní: Ageratum conyzoides, Clidemia hirta, Desmodium uncinatum, Grevilea robusta, Lantana camara, Persicaria chinensis, Psidium cattleyanum, Rosa sp., Rubus alcifolius, Sphagnericola trilobata, Thunbergia alata, Tropaeolum majus, Urena lobata,
již dochází k organizované výsadbě původních dřevin,
savana, mangrovy,
Ekologická ohrožení:
- trop. lesy devastovali hlavně Francouzi, dnes již z 90 % zlikvidovány, ročně přes 200 tis. ha vypáleno nebo smýceno, z 260 tis. km^2 pralesů s jedinečnou biodiverzitou a 80 % endemitů (vč. lemurů), zbyla již jen 1/5, dnes vypalováním lesů pro dřevěné uhlí -

milíře, získávání zeměděl. půd vzhledem k exploz. přírůstku obyvatel, ale pak neúrodné tropické lateritové půd
- eroze po likvidaci lesů
- pak pěst. eukalyptů na dřevo
- pálení lesních stromů na dřevěné uhlí na vaření
- zdejší nomádský kmen požívá kůru boababů jako střešní krytinu (Adansonia grandidieri se po naříznutí kůry dá snadno sloupnout a odmotat jako toaletní papír)
- obnažené úrodné vrstvy půdy jsou dešti splachovány a zůstávají neúrodné jíly
- **zakázané lovení lemurů** jako busch mead, např. vari červené, roznašeč semen a opylovač
- pytláctví
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- nedostatek pitné vody
- sucho, hladomor způsobený dlouhodobým suchem (2014 - 17)
- problém saranče stěhovavé (1x10 let) ,
- vzhledem ke hladu pojídán hmyz“ kobylky, sarančata, nově dochází k chovu svítilky zakondry/Zanna tenebrosa),

Ekonomika: chudá země, ekonomicky nestabilní,
rybolov, málo hovězího dobytka - skot zebu (likv. tse-tse, maso 1x/měs), med,
těžba dřeva - mahagon, palisandr, eben, vanilka na vývoz (80 % celosvětové produkce),
centrální vysočina zemědělství, kakao (trend fair trade), plantáž Millot - káva, cukr. třtina,
rýže - hlavní potravina (na 40 % obděl. půdy ale nestačí), obilniny (teff), čirok, rafie, kokos,
bavlna, sisal, batáty, kuk, víno, čaj, podzemnice olejná, maniok, mango, ananas, banán,
pomeranč, pepř, hřebíček, vanilka, koření a eterické oleje - kafrovník lékařský, kananga vonná / ylang-inang,
nerosty hojně: drahokamy (diamanty, safír, smaragd, rubín), polodrahokamy,
safír - (horečka), rozsáhle hlubinné kužele (zejména Cejlon a Thajsko),
titan, nikl, Au, Cr, grafit, slída, sůl,
železnice 170 km / 9 hod (rekonstr. Čína), silnice problém (krátký úsek asfalt),
nově jako letovisko ostrov Nosy Be (u severu M.), z Prahy přímé lety,

Společnost:
cca 27 mil. ob., populační exploze,
animisté 52 % - šamani, katolíci 20 %, protestanti 20 %, muslimové 7 %,
velmi chudá země, 90 % obyvatel pod hranicí chudoby, nedostatek jídla,
prodej dívek do manželství, až 12 manželek, místní přísloví „buďte jako chameleon“,
farmáři bojují s gangy krádeže dobytka, situace se zhoršuje,
někde nutný ozbrojený doprovod, **bezpečnostně rizikový,** ostrov Nosy Be - turistický,
úřední jazyk francouzština, malgaština, měna malgašský ariary (MGA)

Malawi (Malawi, MW), Republika Malawi, prezidentská republika,
cca 118,5 tis. km^2 , jv „teplé srdce Afriky“ ve Velké příkopové propadlině,
(„Thajsko Afriky“),
hl. město **Lilongwe**, 1 mil. ob., 1200 m n.m., založeno skotskými misionáři, parlament,
Blantyre, 1 mil. ob, ekonom. centrum,
max 3002 m n.m. Sapitwa (Malanje Massiv),
náhorní plošiny Nyika 1500 m n.m.
příkop. propadlina pruh vnitrozemské země u jezera Malawi (Njasa) - kalendářové jezero

(365 mil dlouhé, 52 mil široké, 3. největší v Africe), cichlidy
nezávislost od r. 1964 (býv. GB)
Kulturní památky UNESCO:
- Chongoni Rock Area - žulové vrchy na náhorní plošině - skalní malby,
Přírodní památky:
- **BR a NP Lake Malawi Wetland**, také na hranici Tanzanie a Mosambiku, 30,8 tis km^2 (vlastní jezero 94 km^2 - třetí největší jezero v Africe, hluboké 706 m - 4 místo, sladkovodní, akvarijní rybky evolučně významné cichlidy), hroch - lídé sem pro vodu a narušují jeho teritorium - usmrcení
- **BR Mt. Mulanje,** 3002 m n.m,
- NP Kasungu, lesy myombo, travnaté kanály dambos, sloni, antilopy, zebry, buvoli, hyeny,
- NP Lengwe, antilopa,
- NP Liwonde, navazuje na jezero Malawi, říční bažiny, louky, listnaté a mopanové lesy,
- NP Nyika, náhorní plošina s vodními toky, přes 200 druhů orchidejí, antilopa, zebra, slon, hyena, levhart

PR Vwaza Marsh, Mwabyi (Wildlife Reserve),Nichotakota, Majete,
ostrov Likoma
antilopa, levhard
Vegetační charakteristika:
klima tropické vlhké, 18-24^0 C, srážky se od rovníku snižují,
cca 30 % tropické lesy ve vyšších polohách, a mopanové, řidký les miobo,
Cedrus, Pinus, baobab / Adansonia, mahagon, bambus, nově vysazené, akácie,
orchideje,
většinou pastviny,
Ekologická ohrožení:
- sucho, země vyhlásila stav katastrofy
- v r. 2015 rozsáhlé záplavy - asi 50 obětí,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:
HDP 1100 USD/ob (2016), velmi chudá země,
těžba tvrdé trop. dřevo (i cedrové), rybolov (jezero Malawi),
čajovník, bavlna, cukr, třtina, kuk, rýže, banány, sorgo, podz. olejná, banány, tabák,
Společnost:
cca 20 mil. ob.,
protestanti 34 %, katolíci 27 %, animisté 16 %, muslimové 16 %,
velká korupce, dětské sňatky (i 9 let), dívky i ke splácení dluhů či za jídlo,
usměvaví, velký podíl HIV, česká nemocnice,
jazyk angličtina, čičevština (národní), měna malawijská kwacha (MWK)

Mali (Mali, RMM, býv. francouzský Západní Súdán), poloprezidentská Republika Mali,
cca 1240 km^2, ve vnitrozemí sv. Afriky, v Súdánu, Sahelu a Sahaře,
od 10. st. zastávka na transsaharské obchodní stezce z jihu,
vedoucí napříč Saharou, (obchod s otroky, zlatem, slonovinou, solí), na břehu řeky Niger,
hl. město **Bamako**, 2 mil. ob., hotel Radison okupován islámisty,
turist. středisko, vzdělávací středisko, ohrožován islámistickými radikály,
Timbuktu 60 tis. ob,

jako součást svého území jej považuje mezinárodně neuznaný stát Tuaregů Azavad ,
max 1155 m n.m. Hombori Tondo,
n,ížina se stolovými horami,
řeka Niger (zaplavená vnitřní delta řeky Massina), Senegal,
pouště a polopouště Sajary a Sagelu, pohřbívání pískem (kdysi Sahara požehnáním, dnes prokletím),
samostatná od r. 1960 (býv. franc. kolonie)
Kulturní památky UNESCO a další:
- **Djenné , hist. město př.n.l., , ohroženo**
- **Timbuktu (Rombouctou, jedno ze 7 svatých měst islámu** - jedinečné hliněné mešity a hrobky, v r. 1591 většina někdejších učenců zlikvidována islámskými radikály, univerzity a knihovny vypáleny, jedinečná univerzita Sankoré ze 14. st., kdysi až 200 tis. ob.), radikální islámisté spálili jedinečné historické knihy, vyřazena 2005
- **Tomb of Askija, pyramidová hliněná hrobka 17 m vysoká s vyčnívajícími trámy ve městě Gao muslimského vládce Songhajské říše z dynastie Askia, ohroženo**
- Země Dogonů a útes Bandijagara, stavební památky
ruiny římského města Volubilis
býv. křižovatka karavanních cest, hliněné stavby (historické mešity),
Přírodní památky:
- **BR a NP Boucle du Baoulé,** fauna
- **BR Delta Nigeru,**
- **BR Land of the Doggons / Cliffs of Bundijagara** (přírodní a kulturní),
- NP Kouroufing,
- NP du Mali (rekr. u Bamako),
- NP Wongo,
Arche de Kamadjan skalní brána
jeskynní systémy v odolných pískovcích
jedovatí hadi
Vegetační charakteristika:
tropické klima, III-V sucho, VI-IX vlhko letní monzuny, za sucha s až sv. vítr harmattan přináší prach ze Sahary, teploty 28-30^0 C, v noci nízké teploty,
západosaharské řídké **horské xerické lesy 19 %**, většinou nekvalitní,
Adansonua /digitata / baobab prstnatý, Vitellaria paradoxa / máslovník africký, Bombax castanum / sýrovník, cedr, Quercus suberosa / korkový dub, Tetraclinic articulata / sandrakovník článkovaný „berberská tuje“. Acacia / kapinice, cedr,
téměř celý sever země je poušť Sahara a jih savanová polopoušť Sahel křovinatá a travnatá, na jihu je min. obdělávání půda, termitiště,
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek pitné vody, klimatické sucho zmenšuje využitelnost půd proto radikalizace mladých Malijců, kteří kvůli suchu doma odešli do Alžírska a Libye a potencionálně do EU
- sucho zhoršuje stav lesů,
- odlesňování, těžba dřeva na otop,
- eroze
- postupující dezertifikace
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:
rybolov (sardinky, makrely, ančovičky, tuňák, treska, mečoun, hlavonožci),
bavlna, proso, rýže, oliva, datle, citrusy, opuncie, kuk, pš, ječmen, cukr, řepa, třtina, slunečnice, podzemnice olejná - arašídy, nango, kešu, olej z Argania spinosa, máslovník africký / Vittellaria paradoxa - karité, olejnaté plody kosmetika
vývoz bavlna a živá zvířata,
vodní elektrárny,
zlato - 3 nejv. produkce v Africe - ruční hrabání v jamách, ale i pro švýcar. firmu Mamico, ale i fosfáty, kaolinit, vápenec, uran, **štěrkopísek pro ČR**),
působí zde Česká geologická služba (know-how geolog. průzkumu - příprava ložisek k těžbě a dodávky důlní techniky (i Etiopie, Gruzie a Mongolsko) a geolog. firma GET (kámen pro Mali),
Společnost:
cca 22 mil. ob., četné etnické skupiny, Tuaregové (kočovní pastevci), Fulbové (pastevci v Sahelu), Mandov, Bambarové, Maurové, Malinkové, Bozové, Sarakolové,
islám 89 %, animisté 10 %, křesťané 1%,
muži si zahalují tvář, ženy ne,
zaostalá země, patří k nejchudším, téměř 3/4 obyvatel žije za méně než 1 USD/den,
teroristické skupiny, zejména v Bamaku a okolí,
v hotelu Radisson zabito několik desítek lidí v r. 2015,
mezi 10 nejnebezpečnějších zemí, válčilo se, boje extr. islámu a miltantních Tuaregů
dnes vojska OSN - RF a ČR, základny OSN a Francie Gao, Tessalit aj.,
úřední jazyk francouzština, místní bambarština, měna západoafrický CFA frank

Azavad
v Mali se (vedle Sýrie) stává střediskem militantní tuarežské Al-Azavad,
militantní berberští Tuaregové vyhlásili vlastní stát v r. 2012 v Sahelu (větší než zbytek Mali) mezi Mauretanií a Nigerem) na břehu řeky Niger s hl. městem Timbuktu (60 tis. ob., v důsledku složité problematiky arabského Magrebu a černošských kmenů - do nedávna otroků), někdejší středověké centrum vzdělanosti s mnoha poklady, přičemž někdejší Malijské impérium pod saharskou pouští výrazně ovlivnilo západ Afriky kulturou, jazyky, zvyky i zákony, tam byl nemuslimům vstup zakázán pod pohrůžkou smrti, základna militantní Ansar Dine (Obránci víry),

Maroko (Morocco, MA), konstituční monarchie,
uvedeno také ve Středozemí,
cca 450 / 460 tis. km^2,
království několika islámských dynastií,
nejstarší univerzita světa al-Karaouine vznikla v r. 859 ve Fezu, další pak byla v italské Boloni (Bologna) v r. 1088, naše Karlova univerzita z r. 1348 byla 18, v pořadí,
hl. město Rabat, 600 tis. ob.,
Casablanka 2 mil ob.,
královská města **Marrakéš,** 1 mil. ob., medina, BZ, náměstí Džámi al-Faná trhy, hudebníci, Fes, Rabat, Meknes
i moderní Agadir, Casablanka, Tanger, Udžda, Tetuán (Bílé město),
Aít Ben Haddou , opevněná vesnice v poušti - filmové kulisy

max. Džabal Tubkal 4165 m ve Vysokém Atlasu, Atiatlas přes 1500 m,
mesety, náhorní plošina Šotů,
na jihu a východě písčitá i skalnatá poušť (hamada) Sahara,
řeky do Atlantiku, Moulouya do Středozemního moře, některé vysychají v Sahaře,
samostatná 1956 (dříve RF a Španělsko)
Kulturní památky UNESCO a další:
- El Jadida, v městečku Ighern na okraji pouště velké středeční trhy (Tuaregové s velbloudy, tehdy mohou korzovat nezahalené svobodné dívky, jinak zavřené v domě rodičů)
- Essaouira - opevněné město z k.18.st. podle tehdejší evrop. vojenské architektury
- Fes - největší medina, opevněné staré město, nejstarší univerzita světa al-Karaouine vznikla v r. 859 ve Fezu, další pak byla v italské Boloni (Bologna) v r. 1088, (naše Karlova univerzita z r. 1348 byla 18 v pořadí),
- Ksar Ait Ben Haddou - opevněná sídla z hlíny v poušti, filmaři
- Marrákeš - medina zal. v 11.st., jedinečná okrasná zahrada
- Mazagan - opevěné portug. město z k.16.st. na trase do Indie
- Meknes - město z 11.st., směsice islámských a evropských vlivů
- Rabat - historické město a moderní metropole
- Tétouan - medina, od 8.st. kontaktní místo mezi Marokem a Andalusií
- Volubilis - kdysi hl. město založené ve 3. st. př.n.l., římská provincie, ruiny
Šafšawán, modrá medina, Židé z Evropy
Warzazád - filmové město
kasby plnily funkci opevněného hradu i opevněné vesnice,
Přírodní památky:
kolem r. 1000 př.n.l. zde byla úrodná a zalesněná země
- BR Arganeraie - dřevina Argania
- BR Atlas Cedar
- BR Intercontinental Mediterranean
- BR Oasis du sud marocain
- NP Aguelman Aziga, hory a moře
- NP Al Hoceima,
- NP Ayachi,
- NP Bou Afra,
- NP Bou Tferda,
- NP Dakhla,
- NP Djebel Tubkal - 4167 m
- NP Djebel Tazzeka - kras mezi pohořím Rif a Středním Atlasem
- NP Golf of Khnifiss,
- NP de Haut Atlas Oriental,
- NP Ifrane El Hajeb
- NP Iles od WEssaouira,
- NP Iriki,
- NP Lake Sidi Goughaba,
- NP Merdja Zerka,
- NP Souss Massa Toundoute
- NP Talassantane,
- NP Tazekka, 3-stupňový vodopád
- NP Tidhirine (Tidiquin)

- NP Troubkal, paovce hřívnatá
CHKO Merdja Zerga, Lacu de Sidi Bourbahalze, PR Takerkort,
oáza Fint (jižně od Warzazátu),
15 loveckých rezervací,
BZ Rabat, zahrada Majorelle v Marrákeši (barva modrá a zelená),
Anima Garden, Le Jardin Secret, Le Paradis du Safran
Vegetační charakteristika:
na severu středomořské mediteránní subtropické klima, teploty 15-23^0 C, vliv pohoří Atlas,
na jihu tropické suché, suché horké léto až 50^0 C, časté písečné bouře,
na východě přechází v suché polopouštní a pouštní, saharský vítr scirocco,
podnební vliv Sahara, Atlantik,
před 3 tisíci lety zalesněná nejen oblast Atlasu, ale i ostatní území - ty byly vykáceny (příroda je však sama neobnovila),
lesy dnes jen ostrůvkovitě 11 % území sv. na horských hřebenech Atlasu (hodnotné jen 5 %), většinou jen rozvolněné keřovité přepásané porosty,
cedr Cedrus arkantica, dub Quercus ilex, mirbecki, suber, borovice Pinus halepensis, argábue Argania spinosa, ceněná pro plody, berberská túje - sandarakovník článkovaný,
na sz. středomořská / mediteránní vegetace, Artemisia herba-alba,
Tamarix gallica, Ziziphus lotus, Phoenic dactylifera , oázy,
na jihu a východě poušť Sahara,
TTP 47 %, orná půda 18 %
Nová firma Sand to Green proti desertifikaci zakládá pěstební plochy pomocí odsolené brakické vody, zelené hnojení obohacené kompost, biouhel (dřevěné uhlí) a mikroorganismy a dále rohovník, fíkovník, granátové jablko a jako meziplodiny rozmarýn, pelargonie, vetiver a citronela a kořenovou závlahu.
Ekologická ohrožení:
- zemětřesení 2023 Vysoký Atlas, Marakéš, tisícovky obětí
- vysychání krajiny v důsledků nedostatku a špatného stavu lesů
- nadměrná těžba dřeva, cedr aj.
- nadměrná pastva
- zanikání pouštních oáz, zejména jejich vysychání a odumírá datlových palem (již třetina)
- voda se čerpá až ze 600 m, kde se nedoplňuje
- město Šafšáun v horách (kde se pěstuje konopí na marihuanu) chce být ekolog. městem: solární energie (i na koupaliště), recyklace, muzeum ekologie, půjč. kol
- snaha obnovit oázy na jihu území, obnova podzemních zavlažovacích tunelů z Atlasu
Ekonomika:
2016: HDP 3253, mnohde příkladný rozvoj,
rybolov, vývoz sardinek, makrela, tuňák, ovce, kozy, skot málo,
těžba dřeva, vzácně cedr, korkový dub, unikátní argánie / Argania spinosa (léč argan. olej), olivy, datle, fíky, citrusy, mandloně, granát. jablka,
opuncie, třtina i cukr. řepa, slunečnice, podz. olejná, kuk, pš, ječ, luskoviny, šafrán, mák (opium) v horách, konopí/kifa (hašiš), v Atlasu a v pohoří Rif je součástí tolerovaného kult. dědictví (pro více než 100 tis. ob.), regionální konopí Beldia je vytlačováno z polí na severu výnosnějšími zahraničními hybridy např. Critical (avšak Beldia povzbuzuje fantazii, Critical s více THC způsobuje úzkost), které se pěstuje na jihu a potřebuje hodně vody i chemie, pěstování, prodej a konzumace drogy hašiše je přísně zakázáno, přesto země patří mezi

hlavní producenty a vývozce hašiše,
těžba fosfáty, fosfor, fluorid, baryt, olovo, byryt, železo, zlato, stříbro, měď
EU má zájem o zemní plyn,
průmysl textilní a kožedělný klesá, ale stavební, hutnický, chemický a elektrotechnický vzrůstá, král Muhammad VI od r. 1999 zájem modernizovat zemi (přehrady, silniční síť vč. dálnic, 1 rychlodráha v Africe Tanger - Casablanka v r. 2018 (320 km/hod),
družstva pro zemědělce, rybáře, řemeslníky, zavlažování,
turismus - královská města Marrakéš, (Fes, Rabat, Meknes) i moderní Agadir, (Casablanka, Tanger, Udžda), rozvoj CR, dost ATC,
kvalitní lezení v soutěsce Todgha a Dades ve Vysokém Atlasu a také v Caibě v pohoří Rif,
patrný rozvoj vč. dálnic (podobný z. Turecku),
Společnost:
cca 37 mil. ob., pův. Berbeři vytlačeni Araby nebo naturalizováni,
islám - 98 %, (sunnitští muslimové), státní náboženství, odmítá radikální islám,
ženy mají svobodnější postavení, křesťané 1 % omezováni, židé 0,2 %,
přidružena k EU, ekonomicky i vojensky silný stát, na silnici častá policie,
úřední jazyk arabština, 33% berberské dialekty, měna marocký dirham

Zámořská autonomní města Ceuta (proti Gibraltaru) a Melilla na území Maroka -
součást EU, cca 30 km^2, 200 km od sebe vzdálená na s. pobřeží,
(obehnaná 6 -7 m vysokým trojitým plotem s ostnatým drátem),
Ekologické ohrožení:
periodické pokusy migrantů převážně ze subsaharské Afriky překonat oplocení a dostat se do EU (v r. 2018 do Ceuty proniklo v několika vlnách 4000 osob za pomoci háků, fekálií, nehašeného vápna a zápalných lahví)
Ekonomika:
přístavy, rybolov, Fe, Pb, cestovní ruch
Společnost:
cca 150 tis. ob., cca 45 % katolíci, 45 % muslimové,

Západní (býv. Španělská) **Sahara** , sporné území považované za součást Maroka
266 tis. km^2,
hl. město Al Ajú 200 tis. ob.,
max 463 m n.m., přístavy Dachla, Smara, Búdzdúr,
snaha osamostatnit se
Vegetační charakteristika:
Klima tropické, aridní
bez lesů, poušť - pokračování Sahary,
savanové pastviny 19 %, orné půdy 0,02 %
Ekologická ohrožení:
- postupující dezertifikace, trvale se zmenšuje počet oáz, ohrožuje kočující pastevce
- ve vnitrozemí vojenská hranice ochranných valů s minovými poli (vybudovalo Maroko)
- v alžírské Sahaře provedla Francie množství jaderných pokusů
Ekonomika:
rybolov, kozy, ovce, velbloudi, skleníky (zelenina),
písek (na Kanár. ovy), fosfáty (dopravník téměř 100 km), ropa v pobřežním šelfu, snad Fe,

silnice 6200 km (1400 km z toho zpevněné), železnice 5 km
Společnost:
cca 0,5 mil. ob., Maročané, méně Sahařané, málo Španělé.
náboženství islám,
jazyk arabština, měna marocký dirham a saharská peseta

Maskarény
Sopečné ostrovy v Indickém oceánu východně od ostrova Madagaskar, 1% nížinných lesů,
Mauricius - samostatně
Réunion - samostatně
Rodrigues, původní vegetace se nezachovala
Cargados Carajos

Mauri(e)tánie (Mauritania, RIM), Mauritánská islámská republika,
cca 1031 tis. km^2 , pouštní země na z. atlantickém pobřeží na z. okraji Sahary - Sahel, země je umělým konstruktem, (pův. Blád aš.Šingit - s. Maroko, jih země z. Afriky a kočovníci), poslední zrušila otroctví v r. 1981,
hl. město Nuakšott / Nouakchott 0,5 mil. ob.,
max 915 m Kediet Ijill, svědecké hory,
většinu území tvoří písečná a štěrkovitá poušť Sahara a polopoušť Sahel, písečné plošiny, suchá pánev al-Djouf
pobřežní nížiny, řeka Senegal,
jih úrodnější, dnes zakázaná země, miny,
nezávislost 1060 (býv RF)
Kulturní památky UNESCO a další:
- karavanní střediska ksary Ouadane (Wádán) Chinguetti, Tichitt, z 11-12.st. a Chinguetti - vesnička jezera 3,5 % , z r. 777, postupně pohlcovaná Saharou, kde bylo možno "ubytovat" až 30 tis velbloudů, kontrolovala obchod se solí, býv centrum učenců tehdejšího arab. světa s mnoha knihovnami (dnes jen 5, knihy ze 13. století),

Velká páteční mešita - sedmé nejposvátnější místo islámu, zastávka na pouti do Mekky
Wádán, starověké město
Chamarel, barevné písky s vodopády,
skalní průsmyk Amoghar s pravěkými kresbami žiraf, krav a lidí
socha boha Šivy 32 m,
Přírodní památky:
- BR a NP Banc d´Arguin (na pobřeží Atlantiku, pobřežní vody i bažiny i písčité duny),
- BR Delta du Fleuve Senegal
- BR a NP Djoudi, rezervace muflonů,
- NP Ancient Ksour of Oudane,
- NP Chinguetti, mešita,
- NP Tichitt and Oulata
hinduist. posvátné jezero Grand Bassin
BZ Pamplemouses
Vegetační charakteristika:
tropické suché, horké klima Sahelu, teploty 21-30-48^0 C, písečné bouře,
častý pouštní vítr harmatan,

bezlesá, na jihu savana Sahelu (13 rovnoběžka) akácie,
45 % poušť a polopoušť Sahara,
Ekologická ohrožení:
- nebezpečí, že i hlavní město bude pohřbeno písčitými dunami, aktivně k tomu dochází ve starobylém město Chinguetti ze 13. st. - ulice končí v poušti, (prastará knihovna, týdenní festival tradic), na nejstarší transsaharské obchodní stezce z jihu do Timbuktu a Magrebu (Tuaregové), max provoz byl ve 8 - 13.st.)
- skládka vysloužilých lodí v zálivu Nouadhibu
- zavátá pevnost Wádán, zavátá mešita,
- pastviny pohlcovány pouští
- zasolené vody likvidují úrodu
- zaminovaná území

Ekonomika: (senegalští gastarbeitři),
rybolov, velbloudi (guláš), kuk, rýže, proso,
ropa, Fe ruda (704 km dlouhá jednokolejná železnice, Šumský tunel 2 km, nejdelší vlak cca 3 km s 220 vozy a 3 lokomotivami vozí rudu z Zuwajrátu do přístavu Nwádíbu (Naudhibú), až 17 tis. t suroviny veze, těžba Lucembursko, Švýcarsko, dělníci z jiných zemí Afriky), Au, sůl,
Společnost:
cca 4 mil. ob., Berbeři a Arabové,
islám 99,5 % (sunnité), od 7. st. muslimský stát (s černošskou menšinou), za kritiku islámu trest smrti, 20 % pod hranicí chudoby (1 USD/den), otroctví zrušeno až v r. 1980, ale do jisté míry přetrvává - cca 15 % (asi 100 tis. obyvatel otroci - většinou černošské ženy, sluhové svých pánů, otroctví je dědičné), 0,5 mil. obyvatel žije v jisté závislosti, barevné oblečení ženy, muži v modrém, ideál ženy tlustá - vykrmování (důkaz bohatství), proto vykrmovat, za ni zaplatit více, bolestivá obřízka, dětské nevěsty, nízká lidská svoboda, bezpečnostně riziková, v poušti teroristické organizace, zatím klidná etnická situace, původně se zde jezdila ryllye Paříž - Dakar, která pro ohrožování účastníků byla přeložena do Latinské Amerika, pohraničníci sledují i vzdálenější příhraniční pásmo a tak předvádějí „rozvolněné“ Čechy v terénních autech na policii (s doporučení, že zpět mají jet po hlavní silnici (při Atlantiku), vojenská vazba na USA, vízum (35 eur),
jazyk arabština, (úředníci francouzsky, příp. anglicky) , měna mauritánská ukijá,

Mauricius (Mauricius, MS, MU**),** Mauricijská republika, parlamentní republika,
cca 2 tis. km^2 , vulkanický ostrov v Maskarénách v Indickém oceánu,
kolem korálové útesy a laguny,
Mark Twain tvrdil, že Bůh nejprve stvořil Mauricius a podle něj navrhl rajskou zahradu,
900 km východně od Madagaskaru, 2 tis. km od Afriky,
hl. město Port Louis, 150 tis. ob., přístav, muzeum Blue Penny (známka Modrý Mauricius, ,
max 826 m Mt, Piton de la Petite Riviere Noire, centrální plošina 600 m n.m.
velmi členitá sopeční krajina,
optická iluze podvodního vodopádu,
hustě obydlené převážně na pobřeží , korálové ostrovy,
nezávislost 1968 (býv GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Aapravasi Ghat, ubytovny indických dělníků

- BR Le Morne Brabant, nejv. hora, kulturní krajina
socha boha Šivy (trojzubec, třetí oko)
filatelistická známka modrý mauricius, dnes celkem 14 ks, muzeum (Modrý Mauritius),
Přírodní památky:
- **BR Aapravasi Ghat** (poblíž Port Louis, kult. oblast, budovy a moderní systém sezón. prací na třtin. plantážích),
- **BR Macchabee/Bel Ombre**
- **BR Le Morne Brabant**, kult. oblast osad uprchlých otroků na rozeklanné nejvyšší hoře,
- NP Black River Gorges, sopečný, nejvyšší hora ostrova, bujná vegetace
- NP Brads d´Eau, sopečný
- NP Le Vallee Des Couleurs, 27 barev země
- mořský park Blue Bay,
- mangrovy,

BZ Pamplemousses (Sir Seewoosagur Ramgoolam Botanic Garden), asi nejstarší na j. polokouli, 37 ha, 650 druhů rostlin, z toho 85 druhů palem (někdejší palmová savana zlikvidována), záchrana palmy Hyophorbe amaricaulis, hojně kořeninových druhů, Victoria, ebenovník Diospyros egrettarum zachráněn na ostrůvku Ile aux Eigrettes,
v letech 1848-49 ředitelem český zahradník Václav Bojer,
také krokodýlí park, insektárium, ochočení lvi (foto s nimi). želví rezervace, rybí rezervace, kostra vyhynulého blbouna nejapného), **národní pták a symbol Mauriciu vyhynulý "dodo" / dronte mauricijský ("blboun nejapný")** byl skoro 1 m vysoký, vážil až 30 kg, křídla mu zakrněla protože neměl přirozeného nepřítele, k mořeplavcům byl důvěřivý a tak ho Evropané do r. 1680 snědli
vodopády Chamarel a poblíž pestře zbarvená země, vodopády Ramarind
Vegetační charakteristika:
tropické vlhké oceánské klima, deštivé období I-III, teploty průměr 23^0 C, cyklony,
tropické deštné (pra)lesy cca 19%, původní z velké části vykáceny, dnes se nově vysazují, bambus, banyán u chrámů, Aloe tomentosa, A. macra, Agarita buxifolia, Cassine orientalis, Cassinia pinnata, Begonia salazienzis, Hibicus fragilis, Dracaena angustifolia, Ceptosperma cymosum, Diplazium proliferum, Dictyoperma album, Diospyros egrettarum, Ficus reflexa, Hibiscus boryanus, H. fragilis, Fernelia buxifolia, Hyophore lagenicaulis, H, verschaffeltii, Indigofera ammoxylum, Ixora trilocularis, Medinilla loranthoides, Nesocodon mauritanus, Latania loddigesii, L. lontaroides, L. verschaffeltii, Obetia ficifolia, Pandanus montanus, Pittosporum balfourii, P. ferrugineum, Peperomia reticulata, Cylindrocline lorencei, Ruizia cordata, Pyrostria revoluta, Selaginella balfourii, Syzigium glomeratum, Terminalia bentzoe, T. catappa, Turrea laciniata, ca 30 % území zatím přírodní - sopečná pohoří,
TTP 3,5 %, orná půda 38,5 %,
Ekologická ohrožení:
- **tropické deštné lesy koncem 19 st. téměř vykáceny**
- likvidace původních biotopů rozsáhlou invazí zavlečených druhů (Rubus - ostružiník, Eichhornia - tokozelka, Hedychium - zázvorovník, Hydrangea - hortenzie, kočky, krysy aj.)
- z obavy z líhně malaristických komárů z mokřadů mangrove byly lokálně vyrubány, následně nadměrná eroze mořským příbojem, proto znovu vysazovány
- pitná voda z jezer (v jednom těžba soli)
- velké tropické cyklony II-III

Ekonomika: patří k nejbohatším zemím Afriky,
na ostrově Chagos vojen. rybolov, skot, kozy, ovce, vepř, husy, kachny,
těžba dřeva, cukrová třtina, na 90 % orné půdy, čajovník (sběr mechanizovaně), bavlna, banány, ananas, papája, dračí ovoce, sisal, batáty, maniok, tabák, vanilka, kokos, mango, liči, aj. ovoce, zelenina, dýně, zelí, koření, vonná látka z ylang-ylang / Canagare odorata, rum, sůl, syntetické drahokamy, zpracování textilu,
luxusní cestovní ruch - 1 mil. turistů / rok,
základna USA a GB, bankovnictví, cenná známka Modrý Mauricius,
Společnost:
cca 1,5 mil. ob., kreolové 86,5%, Indové 5,3%, (indomalajci 60 %). Francouzi 4,1% aj.
hinduisté 51 %, katolíci 27 %, muslimové 17 %, budhisté 3 %,
příkladné soužití náboženství, svatostánky různé v jedné ulici (kostel, mešita, pagoda, ,,,),
nejpočetnější jsou indičtí hinduističtí Tamilové, při tamilském svátku Thaipusan
si propichují kůži háčky s předměty a upadají do transu,
vlivy Indie, Evropy a Afriky, **„země zaslíbená“, stabilní demokracie**,
neslušné ptát se na původ,
autob. nádraží pojmenované Jan Palach,
úřední jazyk francouzština, angličtina, hindština, většinou kreolština,

Čagotské ovy
předány Mauriciu
2000 původních obyvatel vystěhováno pro výstavbu společné vojenské základny USA a GB

a **Rodriguez,**
cca 100 km^2, sopečný ostrov v Maskarénách v Indickém oceánu, Port Mathurin,
aktivní sopka
Kulturní památky:
Přírodní památky:
- BR a NP Macchabee/Bel Ombre,
PR Francoise Leguata, želví útulek,
soukr. botanická zahrada (nejstarší na j. polokouli),
Vegetační charakteristika:
tropické klima, déšť I-III, sucho X-XI,
původně deštné lesy cca 50 %, ze značné části již vykáceny, Selaginella rodriguesiana, S.balfourii,
Ekonomika
vanilka
Společnost:
cca 40 tis. ob., stabilizovaná, opilci, drogy

Mauritánie (Mauretánie), **Mauritánská islámská** (prezidentská) **republika**,
1 mil. km^2, na záp. pobřeží Afriky, Sahara a Sahel, oázy
hl. město Naukšott, přístav
max 910 m n.m. Kédia d´Idjil, většina území do 200 m,
Vznik: 1960 (býv. RF)
Kulturní památky UNESCO aj:

- Chingueti
- Ksour of Ouadane - mešita. sedmé nejsvatější místo islámu
- Tichitt
- Oualata

Přírodní památky:
- NP Du Banc D´Arguin, vodní a zimující ptáci
- NP Du Diawlingh, delta řeky Senegal
- NP Nouádhobou

vádí a svědecké hory

Vegetační charakteristika:
tropické klima, aridní, suché a horké, pouštní,
bezlesá, většina území 3/4 poušť Sahara a Sahel (cca na polovině), ojediněle akácie,
pouze u řeky Senegal ptáci a vegetace

Ekonomika:
rybolov, pastevectví, ovce, kozy, skot, zebu, velbloudi, osli,
palma datlová v oasách, proso, rýže, luštěniny, pěstování jen u vodních zdrojů,
nerostné zdroje Fe, Cu, Au, titan, zirkon, sůl, ropa, sádrovec
český eurokomisař J. Síkela podepsal za EU v r 2024 dohodu o rozpočtové podpoře 100 mil. eur (omezit migranty na Kanáry a do Španělska)

Ekologická ohrožení:
- rozšiřování pouště na úkor pastvin
- kritický nedostatek vody
- minová pole

Společnost:
5 mil. obyvatel, etnické napětí maurové, černoši, a smíšení (třetiny), kasty,
islám 100 %, muži v modrém, slumy, prodej na zemi - ne stánky,
úřední jazyk arabština, měna ozguiya (ukkija) (MRO)

Mayotte (Majot, Mahoré, RF), Zámořský region a zámořský departement Mayotte,
ostrov v Komorách (COM), není součástí svazu Komory, součást Francie,
375 km^2, v Indickém oceánu mezi Afrikou a Madagaskarem,
max 660 m n.m. Benara,
chráněn 2 pásy korál. útesů, laguna,

Vegetační charakteristika:
tropické klima,
původní tropické deštné lesy cca 50 %, ze značné části již vykáceny

Ekonomie
pěst. batáty, vanilka, lemur, želva obrovská

Společnost:
215 tis. ob., metropolitní a koloniální Francouzi,
umírněný neortodoxní islám,
úřední jazyk francouzština, měna euro

Mosambik (Mozambique, MOC, MZ), Mosambická republika,
cca 813 tis. km^2 , v. Afriky, 1600 km pobřeží, naproti Madagaskar, značný odliv a příliv,
1488 Portugalci vedení Vasco da Gama, zde arabské osady,

býv. významný obchod s otroky,
hl. město **Maputo**, 1 mil. ob., přístav, katedrála, mešita, synagoga, protest. kostelík, Leninův bulvár, kino art deco, nádraží Eiffel, letiště Windhoek,
max 2436 m n.m. Mt, Binga, další ostrovní hory, náhorní plošina,
řeka Zambezi (2660 km, kolísavý průtok, až 800 m široká, most 1 km, celá délka 5 km, přehrada Cahora Bassa na Zambezi a 3 velká jezera, delta mořské pobřeží,
řeka Limpopo a laguny,
nezávislost 1975 (býv. portugal. kolonie),
Kulturní památky UNESCO aj.:
- portug. opevněné město Mosambik na stejnojmenném, ostrově (obchod s otroky, zlatem a slonovinou),

Přírodní památky:
- **BR a NP Velké Limpopo** - přeshraniční: z centrálního NP Kruger v JAR - cca 20 tis. km^2, propojen do Mosambiku - N **NP** P Limpopo a do Zimbabwe,
- **BR a NP Lubombo,** pobřežní nížiny, až JAR
- **BR a plánovaný přeshraniční Kovango - Zambezi** (KAZA TFCA) má na 300 tis. km^2 zasahovat do Angoly, Botswany, Namibie, Zambie a Zimbabwe,
- **BR a NP Quirimbas,**
- NP Banhine,
- NP Bazaruto Archipelago,
- NP Gonarezhou (až na 35 tis. km^2, 900 km silnic, max. rychlost 50 km/h, až 100 mil. návštěvníků / rok, v Mosambiku turist. kempy, problém pytláctví),
- NP Gorongosa, na j. konci Velké příkopové propadliny, během občanské války (1977-92) vybita zvířata, dochází k jejich návratu a obnově z iniciativy National Geographic, v r. 2019 již 650 slonů, bůvoli, hroši, zebry, lvi, psi hyenovití, vodušky velké,
- NP Chimanimani / Čimanimani (horská mozaika travinných a biotopů), vysoká biodiverzita, sloni
- NP Primeira and Segunda Islands,
- NP Rovuma,
- NP San Sebestian Penissula,
- NP Zinave,

Quiver Tree, pitoreskní stromy,
Mt Lico, osamocený útes v západoafrické rovině, kde v kaldeře vyhaslé sopky je referenční nedotčený a neprozkoumaný tropický prales s novými druhy (studoval J. Baylas z Oxford University, v rámci programu Google Earth)
PR Llhas de Inhaca e-dos (fauna a flóra end pouštní lilie), mořská rezervace Simangaliso, současné a navrhované přeshraniční, 17 loveckých rezervací,
BZ Maputo, 6,5 ha, palmy, cykasy, šronovité, aralkovité, skleník kapradiny a okrasné druhy
Vegetační charakteristika:
tropické klima, střídavě vlhké, deště X-III, sucho IV-X, teploty 20-25^0 C,
subtropické klima na jihu,
tropické lesy ca 40 %, galeriové lesy,
baobab, vavřín ve vyšších polohách, pobřežní mangrovy,
savany,
řeka Okawango
Namibská poušť

Ekologická ohrožení:
- nedostatek pitné vody,
- pálení dřeva na uhlí,
- časté přírodní katastrofy,
- eroze
- údolní území řeky Limpopo zaplaveny tajfunem
- stále ještě nášlapné miny
- rychlý úbytek pobřežních mangrovů,
- hladovění obyvatel tak velké, že mnohde vysbírali i mravence
- 15 % HIV/AIDS,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: chudá země,
rybolov, mořské plody,
kopra, citrusy, cukr. třtina, bavlna, čaj, káva, maniok, chilli, kuk, kešu oříšky (ledvinovník, vývoz), mango,
drahokamy - rubíny a smaragdy, vojenská letadla z Aero Vodochody,

Společnost:
cca 27 mil. ob., Šonové, Makondové, etnická mozaika,
animisté 50 %, křesťané 25 % (katolíci 20 %, protestanté), muslimové 20 %,
více než polovina obyvatel pod hranicí chudoby,
mnozí studia v Československu (vzájemné vztahy 1950-90),
značná negramotnost, nestabilní region, rozvrácen občanskou válkou,
korupce, kriminalita,
úřední jazyk portugalština, měna mosambický metical

Namibie (Namibia, NAM), Namibijská republika,
cca 825 tis. km^2 , „otevřený prostor“ na jz. Afriky, na obratníku Kozoroha,
hl. město Windhoek, 0,35 mil. ob., od r. 1840, válkou zlikvidováno, nově koncem 19.st,
max 2573 (2606) m n.m. Kónigstein (Brandberg),
Spitzkoppe 1754 m n.m. žula, namibijský Matterhorn, skalní malby, agama, daman, zebry,
vnitrozemská hornatina Ovambo, sever klesá k solné pánvi Etoša, východ ke Kalahari,
nejstarší poušť Namib 50-80 mil let, největší duny (přes 100 - 380 m), písek červený
nejstarší (Fe), v r. 1913 meteorit, mezi řekami Cunene a Oraje,
Hiddenvlei - vysušená jezerní pánev
krátce řeky Okawango, Chobe, Zambezi,
rozsáhlý vodopád Epupa na řece Kunene
jezerní pánev Hiddenwlei
jedinečný suchý kaňon řeky Fish (*fiš*) na jihu Namibie je dlouhý 160 km a až 27 km široký, řeka je však pouze občasná, za monzun. dešťů,
nezávislost 1990, (býv. německá kolonie, okupace Německem, pak pod JAR),

Kulturní památky UNESCO aj.:
- Twyfelfontein - skalní kresby kolem r. 1000, paleolit. kresby zvířat před 6 tis. lety, petroglyfy

Přírodní památky:
- **BR Namib Sand Sea a NP Namib-Naukluft** (pouštní a polopouštní ekosystémy, písek z oceánu), safari v pouštních dunách,

- **BR a NP Ai/Ais/Richtersveld** - přeshraniční (převážně v Namibii, zčásti v JAR, pouštní a polopouštní, sukulentní endemity, kaňon Rybí řeky během roku převážně suchý, osou řeka Oranje,
- **BR a NP Okavango - Zambezi (KAZA)** - obrovský přeshraniční, ale jen zčásti chráněn jako NP, převážně savany, ale centrum tvoří mokřadní BR Okavango v Botswaně (pouštní delta, projekt na záchranu má chránit prameny a horní toky řek dále BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls (Viktoriiny vodopády, „Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi (Ngonye) , v Zimbabwe a Zambii, zčásti v Namibii a Angole.
- NP Etosha (Etoša), pouštní vyschlé solné jezero před 2 mil. let, v pánvi 125 x 75 km, oplocené, sezónní deště, pak africká zvířata, 114 druhů savců, pakůň, zebra, různé antilopy, gazela, slon, lev, hyena, gepard, pes hyenovitý, plameňák, egyptská husa, mandelík, sokol, orel, hrdlička, dravý ťuhýk, turist. tábor, dřív lov Křováci, Hererové, Ovambové - dnes pro ně ponecháno část území
- NP Dorob,
- NP Kalahari (Botswana, Namibie, JAR)
- NP Mamili,
- NP Mudumu, skoni,
- NP Naukluft Mountain,
- NP Nkasa Ripara, největší mokřad země („mini Okawango“),
- NP Sossusvlei, písečné duny a vyschlé stromy
- NP Sperrgebiet,
- NP Sceleton Coast (Lona-Pobřeží koster, ztroskotané lodi, poušť a polopoušť),
- NP Waterberg Plateau, přír park Ai-Ais/Fish River Canyon/Richtersveld Transfrontier Park, Oblast Caprivi, Welwitschia mirabilis, polodivocí koně,

PR Quiver Tree Firest, aloe rozsochatá / Aloe digitata,
v poušti Deadylei / „mrtvý mokřad“ - černé mrtvé stromy akácií 1000 let staré které se nerozpadly (býv. mělké tůně po rozvodněné řece).
vodopády Epupa na řece Kumene
velké množství lachtanů výrazně snižuje rybí populaci, proto se redukuje jejich počet (obvykle 15 % starších)
ještě asi 600 slonů (ale menší), gepard, lev, šakal, antilopa, daman, prase bradavičnaté, snovači

Vegetační charakteristika:
tropické klima, srážky cca 250 mm/rok, teploty 12-27^0 C, ale i přes 40^0 C,
pobřeží vlivem Benguelského proudu chladnější, střídají se roky such a záplav,
řídké lesy cca 3 %, zčásti savany až polopouště,
u pobřeží poušť Namib (2000x100 km) nejstarší, vnitrozemí poušť Kalahari,
symbolem Namibie je národní toulcový strom - Aloe digitata / rozsochatá (vidličnatá)
osamoceně rostoucí v poušti Namib, zcela ojedinělé jsou tisícileté velvičije podivné / **Welwitschia mirabilis**, baobab, olkrah Ficus, palmy, dále zde se vyskytují **akácie** (suché v poušti, které se nestačily rozpadnout), či naras bodlinatý / Acanthosicios horridus - pouštní meloun,
1% obdělávané půdy,

Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek pitné vody

- kritická období sucha , pouze vlhkost mlh z benguel. zálivu, jedna z nejsušších zemí (350 mm/rok), voda z 80 % z podzemních zdrojů (100 tisíc hlubinných vrtů), voda hlavně z mlhy, nedostatek pitné vody, odsolování
- postup pouště pohlcuje sídla, např. město Kolmanskop - dnes opuštěné domy
- pálení dřeva na uhlí,
- rychlý úbytek pobřežních mangrovů
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- ohrožení těžbou diamantů na jihu - pak sterilní výsypky,
- AIDS 20 %, nedostatek lékařů
- pro největší sucho za 100 let a hlad obyvatel bylo již usmrceno 150 divokých zvířat a vláda nechá utratí koncem roku 2024 dalších 723 divokých zvířat vč. přírodních parků: 83 slonů, 60 buvolů, 30 hrochů, 300 zeber, 100 pakoňů žíhaných, 100 antilop losích, 50 antilop impal, které převyšují zásobu vody (sucho) a kapacitu pastvin, nedostatek potravin / hladomorem se týká poloviny obyvatel

Ekonomika: slušná ekonomika i vybavenost,
rybolov (dnes špatný, nově Čína), pastva často u silnice, guano (z plošin na moři), kukuřice,
těžba - velká ložiska diamantů (býv. ochranné zakázané pásmo, i pobřeží koster a Kolmanskop, Elisabeth Buy), rozsáhle uran Čína, cín, Zn, Ag, Au, Cu, Pb, staré naftové vrty, infrastrukturu buduje Čína,
turisticky oblíbená - **"Afrika pro začátečníky"**

Společnost:
cca 3,2 mil. ob., 2,5 ob/ km^2 , Damarové, nejstarší obyvatelé Křováci vytlačeni do pouště Kalahari, běloši 6 %, Ovambové, Kavangové, Hererové a Namové (genocida při německé kolonizaci, z 80 000 na 15 000, prvotní koncentrační tábory), Himbové 50 tis., polonomádi (na severu v poušti, obydlí i pod zemí), pohostinní, ženy jen sukýnky, natírají se červenou pryskyřičnatou hlinkou, a používají kouřovou koupel, na hrudi drátěnou „náprsenku“, na hlavě hliněné dredy, hostům se nabízí manželky na noc, ten ji musí poprosit, aby i sundala ozdoby a pak jí je musí nepoškozené vrátit, za focení platit, muži pasou dobytek mimo vesnici, ženy nosí vodu a dřevo, dojí a starají se o děti,
křesťané (luteráni, katolíci, anglikáni) 80 %, animisté 10 %,
pod hranicí chudoby 29 %, **relativně spořádaná země,** divoká sinice The sceleton coast,
turismus - poušť jako hřiště, pro turisty luxusní Afrika,
jazyk angličtina, ndonština, afrikánština, němčina (32 % bělochů), měna namibijský dolar

Niger (Niger, RN), Republika Niger, prezidentská republika,
cca 1200 tis km^2 , uprostřed saharské Afriky, **největší v Africe**, umělý útvar,
kdysi centrum mocných říší, otroctví zrušeno zákonem až v r. 2003,
na severu původní obyvatelé Tuaregové,
hl. město **Niamey**, 1,3 mil. obyv.,
Agadez , 120 tis. ob., (na jihu Sahary, hist. křižovatka a centrum obchodu), mešita, palác sultána, moderní stavby švýc. architekta, nespolehlivé odlety z letiště
Maradi, Zinder
max 2022 m n.m. Mt. Idoukal-n-Taghés, v pohoří Air, kolem suťová a štěrková pole, pohoří Ahaggar a Tibesti propojují náhorní plošiny,
na 80 % poušť Sahara a Ténére (na východě) **a polopoušť Sahel a Súdán**,

Čadské jezero při hranici s Čadem,
řeka Niger,
nezávislost 1960 (na RF), vojenská junta převrat 2023 (vzývala Putina)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Agadez (z 11.st. zastávka karavan přes poušť, pouštní architektura - domy z nepálených cihel, malované fasády, mešita, sulán. palác trh s velbloudy), ohroženo těžbou fosfátů a stavbou přehrady
opevněné vesnice z hlíny, písku a soli v poušti Sahelu na sv. Nigeru
Přírodní památky:
- BR a NP Air a Ténéré, (největší rezervace v Africe),
- BR Posvátný háj Osun-Osogbo ,
- BR kulturní krajina Sukur s teras. poli,
- BR a NP W-Arly-Pendjari du Niger (trilaterální, přechodná zóna mezi savanou a lesy v Súdánu do Sahelu),
dost žirafy (zde bez přirozených nepřátel)
Vegetační charakteristika:
tropické horké aridní klima, srážky občasné 50 mm/rok, teploty až 45^0 C,
na severu **tropické lesy ca 1%,** (z toho primární 18 %)
sever poušť Sahara 80 %,
jižně savany Sahelu, akácie, divoké palmy, olivovníky, chlebovníky, expanzivní traviny,
zemědělství 15 % území
Ekologická ohrožení:
- nedostatek vody v řekách díky nízkým srážkám
- Sahel závislost na srážkách, kobylky, sarančata, hladomory,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika: nejméně rozvinutá země,
velbloud, osel, ovce, koza, slonovina,
zemědělství - údolí řeky Niger, pěst. dochlan klasnatý, čirok, rýže, proso, arašídy,
ojediněle palmy a olivovníky, plané melouny, bavlna,
velké zásoby **uran** (EU, zejména RF), uhlí, ropa, fosfáty, sůl, první důl na Au, Cu, Fe,
americká základna bezpilotních letounů, první železnice se buduje,
Společnost:
cca 20 mil. ob., 60 etnických berberských skupin, stále až 800 tis otroků, nejrychleji rostoucí populace, **nejvyšší porodnost** 6,8 dětí/ženu,
islám 85 %, animisté 14 %, křesťané 1 %,
pod hranicí chudoby 63 %, negramotnost přes 70 %, zastávka pašeráků a migrantů,
dívky před vstupem do manželství mají poznat max. partnerů, povolena polygamie,
zdravotně riziková, bezpečnostně riziková, nebezpečná země,
do země se prakticky nedá dostat, jen agenti Číny a Ruska,
Nigerská letecká základna 201 Agadez (USA),
ofic. jazyk francouzština, arabština, hausa, djerma, fulani, tuareg, měna CFA frank

Nigérie (Nigeria, WAN), Nigeriská federativní republika (38 států), prezidentská republika,
cca 924 tis. km^2 , v západní Africe u Guinejského zálivu,
kdysi centrum království Ben,
Abuja / Abudža, 5 mil. ob., u něj **největší slum světa** (nouzové kolonie),

výstavba nového hlavního města - mezi islámským severem a křesťanským jihem,
Lagos („město na jezerech“), přístav na ostrově **20 mil. ob**., ostrovní a pevninská část, chaotický, živelný růst, **dle prognózy OSN v r. 2100 největší megapolís 88 mil ob.,**
Kano 4 mil. ob., na severu,
Ibadan 4 mil. ob,,
max 2419 m n.m. Chappal Waddi,
rozsáhlé vysočiny,
pobřežní nížina široká 150 km,
delta řeky Niger,
Čadské jezero na hranici,
nezávislost 1960 (býv. GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Sukur, kult. krajina, pozůstatky železářského průmyslu, terasová pole u paláce Hidi na sv. země,

Přírodní památky: NP celkem 3 % území
- **BR a NP Orno,** poslední zbytky tropického pralesa Osun-Osogbo, posvátný háj s pantheonem, svatyně a sochy
- NP Baturiya Wetlands,
- NP Chad Basin,
- NP Cross River, tropický les a posledních 250 nigerijských goril, 950 druhů motýlů, 350 druhů ptáků
- NP Gashaka-Gumti,
- NP Gujba,
- NP Ifon,
- NP Kainji Lake,
- NP Kamuku,
- NP Kogo,
- NP Kuyambana,
- NP Old Oyo,
- NP Sambisa,
- NP Yankari,

PR Air, PR Ténéré,
26 loveckých rezervací / Game Reserves,
Vegetační charakteristika:
tropické klima, deště IV-X, prům. teploty 27^0 C, v zimě saharský vítr hartmattan,
tropické pralesy ca 45 %, trnité křoviny, savany, mangrovy,
celkem 35 mil. ha ZPF,
Ekologická ohrožení:
- ročně likvidováno přes 100 tis ha trop. pralesů, převážně na otop
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- v Lagosu je 66 % obyvatel bez přístupu k čisté vodě
- ročně je povodněmi ohroženo 300 tis. obyvatel
- kontaminace půd a vody ropou: hořící vrty uprostřed džungle, běžné krádeže ropy navrtáváním potrubí, britsko-nizozemský ropný koncern Shell zaplatil za škody vzniklé při těžbě dvěma úniky ropy v deltě řeky Niger v r. 2008 ve výši 55 mil. liber (téměř mld, Kč, každý z 15 600 poškozených obdrží cca 2200 liber), likvidace ryb

- rozsáhlá devastace přírody
Ekonomika: ,
HDP 6 tis, USD/ob., předstihla JAR, přesto je velmi chudá, neschopna uživit své obyvatele,
mořský rybolov, rybolov v Nigeru okoun, parma, kapr, usač,
agropodnikatelský projekt, ovce, kozy, vepř,
rýže, proso, čirok, kasava, yam, kakao, kukuřice, fazole, arašídy, česnek, palma olejná,
kaučukovník, tapiok, yam, ovoce.
zemní plyn, uhlí, cín, Fe rudy, velké zásoby ropy (hluboko v hornině i v moři,
95 % vývozu, 5. největší vývozce hlavně do USA - i partner),
v r. 2022 uvažován dovoz plynu LNG z ostrůvku Bonny Island do ČR,
údajně rychlý ekonomický vzestup hlavně v hl. městě Lagos,
ČR zájem vývoz (energetika, spotřební zboží), od r. 2023 chce EU navázat ekonom. vazby
Společnost:
cca **205 mil. ob., nejlidnatější stát Afriky,** rozsáhlá emigrace, řada etnických skupin,
Fulbové - nomádští pastevci,
populační exploze, (v r. 1950 37 mil. ob.), během 10 let největší přírůstek v Africe tj. 35 %
obyv./rok (ženy přes 5 dětí, polovina obyvatel bude mladší než 23 let)),
za 20 let to má být 360 mil. ob., **v r. 2050 377 mil. ob,** (OSN), **v r. 2050 se má stát třetí nejlidnatější zemí světa (předběhne USA a v r. 2100 má být Nigérie lidnatější než Čína**
původně animismus, dnes převládá sunnitský islám (třetina subsaharských muslimů zde),
islám 50 % (na severu), jih křesťané 40 % a animisté 10 %, islámistická povstání,
domorodci přicházejí o potravu, proto časté konflikty a občanské války, extrémistické
sebevražedné útoky od r. 1999 - již cca 30 tis. obětí a útěk asi 2 mil. obyvatel,
málo funkční vláda a veřejná správa, na severu nepokoje - Severní Nigérie,
islámistická teroristická organizace Boko Haram vyhlásila na severu země chálifát
islámského státu a usiluje o přeměnu země na islámskou zemi s právem šaría,
v r. 2016 unesla 276 školaček z internátu, zodpovídá za smrt až 40 tis. lidí,
zlikvidovala města Baga a Baga Doron, ovládla dalších 15 obcí na břehu jezera Čad,
asi 2 tisíce obětí, přes 10 tis vnitřních uprchlíků do spolk. státu Borno, unáší studentky a
dívky pro své bojovníky, teroristický džihád, vysoká míra korupce,
obrovská bída obyvatel, podvýživa, hladomory,
malárie, střevní (gastroenterologická) onemocnění, průjmy a zvracení, už také ebola,
rozsáhlá armáda, humanitární krize, válečné nepokoje,
nebezpečná země, návštěva potřebuje ozbrojený doprovod,
vojenská základna 101 (USA, Německo, Francie),
úřední jazyk angličtina, dále hauisa, yorubam igbo, fulani, měna nigerijská naira

Omán (Oman, OM), Sultanát Omán, absolutní monarchie,
310 tis. km^2, „Švýcarsko Arábie“,
nejstarší nezávislý stát arabského světa na jv. Arabského poloostrova,
kdysi pod něj i Zanzibar,
hl. město Maskat, 100 tis. ob., přístupná velká mešita sultána Kábúse, BZ
Nazvá (Nizwa), pevnost, dobytčí súk
Salalah (Salála), zelené město v pouštní oaze, kadidlovníkový lesík, výroba kadidla, kokos, banán,
Sur, přístav na v. okraji Ománu, výroba dřevěných lodí dhau (dhow),

max.Džabal Aš-Šám (Gabal Sham) 3009 (3352 / 2980 ?) m ve vápencovém pohoří, travertin Al Hadžar, většina území hornatá pustá,
na s. enkláva Musandam v SAE u Hornomuzského průlivu Perského zálivu a jižněji Madha, pohoří se tlačí na sever,
štěrková a písečná poušť Rub al-Khálí, (nejasná hranice),
vápencová plošina, ojediněle korálové vápence až 1821 m n.m,,
na jihu zelené Dhofarské hory, úzká pobřežní rovina Batina,
Rudé moře se rozšiřuje, (potopená údolí Musandamu),
vznik 1650 (vyhnáni Portugalci)
Kulturní památky UNESCO a další:
- Aflaj (afladžm již 2500 let př.n.l.), zavlažovací (irigační) systémy
- pevnost Bahlá (Bahla Fort), vyřazena 2004
- Batu, a-Chutmu a al-ASjn (Sites of Bat, Al-Khutm and Al-Ayn archeog. lokality z 3. tisíciletí př.n.l.),
- Kalhát zbytky starobylého přístavu (11-15. st) - mauzoleum Bibi Mariam a část hradeb
- cesta kadidla (Land of Frankincense - pozůstatky 3 zaniklým měst zbohatlých na obchodu s kadidlem a návazné Vádí Dauká s kadidlovníky, dnes majetek státu v obhospo
al-Hamrá - starobylá vesnice, domy z nepálené hlíny
nekropole Al Ayn, Súr,
Nizwa (Nazvá) - hl. město v 6. a 7. století, pevnost, 70. tis. ob.
Wubar - starobylé město na okraji pouště
portugalské pevnosti, četné památky, na stavbách arabesky - ozdobné květinové vzory, staré tradiční domy rychle nahrazovány novými (Febet)
úlové hrobky
Přírodní památky:
- BR a NP útočiště arabských antilop (Arabian Oryx Sanctuary, přímorožec bejsa) Giddat al-Hárasís - už není,
PR Qurm, PR Vádi Serin,
želví rezervace Ras al-Jins
Al Hajar - horské pásmo Al.Hadžar vysoké cca 3000 m n.m. pevnost ar-Rustáq, s hlubokými údolími a návazná pobřežní nížina (přesahuje do SAE), Acacia tortilis aj, Prosopis cineraria, Ziziphus nummularia, Siderpxylon mascatense, Tamarix aphylla, Nerium oleander, Ficus palmata, F. cordata ssp. salicifolia, Grewia erythraea, Acridocarpus orientalis, Dodonaea viscosa, Juniperus polycarpos, v údolích (wadí) rozvod vody, Phoenix dactylifera, Mangifera indica,
Dhofar, mimořádná zeleň, (korálové) vápencové území. max 1821 m, pravidelné mlhy až déšť v VII-IX monzun. větry, (díky adiabat. ochlazení vlhkého mořského vzduchu při stoupání u pobřežních útesů), keř/strom. savana z Ficus vasta, cordata ssp. salicifolia, Delonix elata, Adansonia digitata, Sterculia africana, Anogeissus dhofarica,, mimořádné zelené plochy, Amogeissus dhofarica, Sterculia africana, Delonix elata, Jathropa dhofarica, Euphoria smithii, Ruttya fruticosa, Cadaba farinosa, mimořádně Adansonia digitata (zbytky někdejších porostů), Adenium obesum, kadidlovník Boswelia sacra, planá Olea europaea ssp. cuspidata, Tamarindus indica - mohutný 30 m vysoký, vysazený,
přes 600 druhů, z toho 250 endemitů, relativně málo zavlečených, mangrove
Wádí Ash Shuwaymiyah, na okraji Dhofaru krápníky v poušti, Prosopis cineraria, Calotropa procerta, Acacia tortilis,

Duqm - fantastické pouštní skalní tvary
BZ Muscat-Al Khoud
před 6 tis. lety na okraji pouště zdomácněl velbloud,
Vegetační charakteristika:n
Klima sever subtropické suché (u Muscatu, u SAR),
jih tropické monzunové nepravidelné (u Jemenu) VI-IX, v létě (V-X) velké vedro, parno a dusno, vnitrozemí horko a sucho, hory 300 mm,
bezlesí, ojedinělé zelené území Dhofar na jihu země,
akácie, kokos, oleandr, roztroušené pouštní a polopouštní druhy, nejvíce ve vádí,
cenný **kadidlovník / Boswelia sacra** (dnes majetek státu), datlové palmy / Phoenix dactylifera, dále zde rostou Croton confertus, Blephanspermum hirtum, Ruttya fruticosa, Acacia tortilis aj., Acridocarpus orientalis, Dracaena serrulata, Euphorbia cactus, hadramautica, Caralluma, Sarcostemma, Aloe dhufarensis, praetermissa, Sansivieria ehrenbergii, pnoucí Ipomea, Cissus quadrancularis, Ciphostemma ternatum, keříky Lavandula dhofarensis, Leucas inflata, Plectrantus barbatus, dále Barleria prionitis ssp appressa, Neuracanthus spinosus, Helichryeum somalense, Vernonia arabica či Pulicaris, oleandr, kokos, kadidlovník,
poušť na 70 % území, většinou arabská poušť Rub al Khali - pustý kraj krom výše popsaných území, převážně kamenité a písčité pustiny,
nově výsadba mangrovů,
hyena, kozorožec, antilopa orix, gazela, žralok, delfín
Ekologická ohrožení:
- 20 taxonů rostlin ohroženo vymizením,
- moře vyrybněné díky průmyslovému výlovu asijských zemí,
- mrtvá zóna ryb, mořských živočichů a rostlin v Ománském zálivu (mezi Ománem a Íránem, z. výběžek Arabského moře / Indického oceánu) v hloubce 200-800 m v důsledku oteplení vody, zvýšení koncentrace organických látek (z odpadních vod a hnojiv) a absenci kyslíku - býv. nestabilní situace se somálskými piráty
- toxicita území, znečištění pláží z ropy z tankerů
- katastrofický nedostatek pitné vody
- relat. dostatek vody v Arábii, při zavlažování plodin z vodních nádrží podzemních pramenů se jejich vydatnost snižuje

Ekonomika: ekonomicky silný,
rybolov (po Maroku největší), hojně sardinky, tuňák, makrela, humr, mušle,
velbloudí trh, koně, mezci, kozy, ovce, osli, drůbež, včely,
ovoce - meruňky, jablka, hrušně, švestky, datle, banán,
pozitivní pokračování v kulturní tradici pěstování plodin v pouštním území pomocí povrch. závlah z hor, datle, pistácie, banán, papája, mango, káva, kadidlo (vonná klejopryskyřice), čaj, z poupat růží, parfémy, orientální koření (kardamon, šafrán, skořice),
promyšlené závlahy, zásobování vodou (vč. dovozu cisternami),
výstavba silnic, námořní doprava,
klíčová ropa, zemní plyn, cement, dolomit, vápenec, křemen, Cu, Cr, Co, Zn, Fe, Au,
ručně tkané koberce, dovoz týkového dřeva na stavbu lodí z Afriky,
Společnost:
5,1 mil. ob., nomádští beduíni, avšak poměrně izolovaná země, exulanti z Jemenu,
jedna z prvních zemí, která přijala islám 95%, muslimové ibáídíjovští 75 % , sunnitští,

šiítští, **liberálnější a otevřenější, tolerantní k ostatním náboženstvím**, hinduisté,
ženy se mohou vzdělávat, mají volební právo a mohou se zúčastnit veřejného života,
méně zahalené, ne alkohol (ojediněle hotely),
manuální práce v loděnicích cizinci, víkend pátek a sobota (někde čtvrtek a pátek),
cestovní ruch, **relativně bezpečná** (i na spaní venku), kempování legální, bezproblémové,
potřebné sebou vždy nosit dostatek vody, přátelští,
jazyk arabština, angličtina, balúčština, urdština aj,, měna ománský riál (OMR)

Palestina (Palestine, PS, IL), Stát Palestina,
z býv. státu odděleno Jordánsko a Izrael (vč. Palestiny), takže dnes jen malé území
cca 6,6 tis. km^2 , pův. celé území mezi řekou Jordán a Středozemním mořem,
Palestinská samospráva - pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu a vých. Jeruzalém,
hl. město **Ramalláh** administrativně, jinak **Jeruzalém**, 1 mil. ob.,
Západní břeh Jordánu (Judea a Samří)
Pásmo Gazy, (v Tóře zvaná jako země Kanaán) u Středozem. moře,
v. Jeruzalém,
částečná autonomní „samospráva“ - zahrnovaná do Izraele (po „Šestidenní válce“)
- pásmo A (zákaz vstupu Izraelců), pásma B a C,
od r. 2012 nečlenský pozorovatelský stát OSN, opakovaně požadavek samostatnosti
Organizace pro osvobození Palestiny, což komplikuje její nejvýznamnější politická frakce
Fatah (zakladatelem byl Jásir Arafat) a islámská palestinská teroristická politická strana
Hnutí islámského odporu Hamás (pův. odbočka Muslimských bratří z Egypta), jež bojuje
v pásmu Gazy od r. 2007 s Izraelem (několik tisíc obětí),
bezpečnostní bariéra více za zelenou linií v Palestině (mezin. soud v Haagu že tedy porušuje
mezinárodní právo), betonová zeď k Jordánsku, průchody ostře střežené ,
vznik 1967 autonomie a stát, 1988 vyhlášení nezávislosti
od r. 2023 po rozsáhlém útoku Hamásu na Izrael válka,
Kulturní památky UNESCO aj:
- **Betlém - místo narození J. Krista, chrám narození Páně a poutnická cesta** (Bethlehem - Birthplace pf Jesus, Church of the Nativity and the Pilgromage Route), muslimský s velkou křesťanskou komunitou (v r. 1947 75 %, dnes již pod 30 %, majetnější emigrovali), na jz. okraji Jeruzaléma, cca 30 tis. ob., cca 30 km^2, chrám Narození Páně, Ráchelin hrob - židovské svaté místo na s. okraji, vjezdy do města kontrolovány - bariéry a propustky, což má negativní ekonomický dopad
- **Jeruzalém**, město 3 hlavních náboženství, (oddělený zdí)
- Jericho (dnes Izrael, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 8 tis. l. př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo o nejdéle osídlené město, nejníže položené - pokračování na starém vzhůru)
- Hebron. staré město **, ohroženo**
- Battir, kult.krajina olivovníků a vinné révy

Přírodní památky:
- **BR a CHKO Battir - kulturní krajina jižního Jeruzaléma s olivovníky a révou (Cultural Landscape od Southern Jerusalem - land of Olives and Vines, vč. zavlažování terasovitých políček), ohroženo**
- NP Shamron,

NPR Ya´ar Suba, Ya´ar El Quf, Kochav Ha Shahar, Yi´an Reihan a řada chráněných území
vádí: Sansan River, Dolev River, Kefira River, Makkůk River, Yitav River a River Shilow

Vegetační charakteristika:
středomořské klima,
bezlesí,
převážně poušť a polopoušť
Ekologická ohrožení:
- nedostatek vody
- vysychající Mrtvé moře
Ekonomika:
HDP 4300 USD/ob, chudoba,
Společnost:
cca 6 mil. obyv. (2 mil. pásmo Gazy, 3 mil. Západní břeh),
Arabové, Palestinská samospráva - trvalá kontrola Izraele,
hnutí Fatah - Palestinské národně osvobozenecké hnutí) , Západní břeh, Hamás - Gaza,
převážně islám, celé 20 mil. ob. dnes křesťané asi 1% exulanti (křesťané USA, Švédsko),
uprchlické tábory hlavně Jordánsko, křesťanské komunity, ta pozůstala zejména v Betlémě (místě narození Ježíše Krista), navazuje na Jeruzalém oddělený zdí,
nezaměstnanost, teroristé, v převážně arabském území je problémová situace,
nemocnice dluží, lékárny nemají léky,
jazyk arabština, měna jordánský dinár

Pobřeží slonoviny (Cote d´Ivoire, CI), prezidentská republika,
cca 322 tis. km^2 , na z. pobřeží Afriky u Guinejského zálivu,
hl. město Yamoussoukro 300 tis. ob., nově zbudované,
býv. hl. město **Abidjan** 5 mil. ob., výhled r. 2100 19 mil. ob.
max 1752 m n.m. Mt. Nimba, vysočina na severu,
pobřežní nížiny a laguny,
býv. franc. kolonie, nezávislost 1870 (býv. RF)
Kulturní památky UNESCO aj.
- Grand Bassam, 1. hlavní město
- islám. mešity v súdánském stylu (8 malých na severu)
rané lidské osídlení přes 150 tis. lety v deštném pralese
Přírodní památky:
- BR a NP Comoé, savany a deštné lesy. vyřazen 2017
- **BR a PR Mount Nimba (na hranicích s Guineou a Libérií), šimpanz , ohroženo**
- **BR a NP Tai**, zbytky trop. lesa, orangutan
- NP Azagny,
- NP Banco u Abujanu,
- NP Iles Ehotile,
- NP Marahoue,
- NP Mt. Peko,
- NP Mt. Sangbe,
- NP Tai,
sloni, opice, trpasličí hroši
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové vlhké klima na pobřeží, prům. teploty 28^0 C, déšť V-VI a IX-X,
XI-III teplo a sucho, III-V horko a sucho, VI-X horko a vlhko,

na severu polopouštní suché monzuny ze Sahary,
32 % tropický deštný (pra)les , původní les z větší míry vykácen pro plantáže,
rozsáhlá travnatá savana, mangrovy
TTP 42 %, orná půda 10 %
Ekologická ohrožení:
- **těžba tropického lesa pro tropické dřevo** a na plantáže, zejména kakaovníků (rozsáhlé využívání dětské práce - až 2 mil dětí)
- vzhledem k populační explozi a nedostatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- zemědělská produkce závislá na dovozu ruských hnojiv

Ekonomika: dnes relat. stabilní,
rybolov, těžba trop. dřeva,
plantáže palma olejná, **kakao** (40 % svět. produkce, dětská práce), káva, kokos, cukr. třtina, banán, rýže, kuk, jam, kasava, kešu,
ropa a zemní plyn z pobřežního šelfu, nerost. suroviny (diamanty, zlato, Fe, Cu, Ni, Co, U, bauxit), cement,
Společnost:
cca 25 mil. ob., významná emigrace, asi 60 kmenů - etnických skupin,
animisté 38 %, muslimové 35 %, křesťané 20 %,
dětská práce na plantážích (kakao aj.),
jazyk francouzština, měna CFA frank

Réunion (Réunion, RE, REU**),** Zámořský region Francie a zámořský departement Réunion. **EU**
cca 2500 km^2 , sopečný ostrov v Maskarénách,
800 km východně od Madagaskaru v Indickém oceánu,
hl. město Saint-Denis, 200 tis. ob., mešita, katedrála, muzea, BZ 25 ha,
max 3069 m n.m. sopky Piton des Neigles, velmi aktivní sopka, láva se zastavila u kostela, Piton de la ournaise 2632 m, sopečný prach, kaldery, tři krátery
Kulturní památky: -
Přírodní památky: 40 % území chráněno UNESCO
- **BR a NP Hauts de la Réunion** (trvale aktivní vulkán Piton de la Fournaise, štítová sopka 2632 m, 6 horských osad, přírodní laboratoř - osidlování lávy, množství endemitů,

BZ Eden - Jardin d´Eden Saint Gilles Les Bains, Conservatoire Botanique National de Mascarin Les Colimaçons, Le Jardin des Parfums et des Épices St. Philippe**,**
Vegetační charakteristika:
tropické klima, vysoké srážky, sucho V-X, monzuny, pasáty,
původní deštný prales ca 40 %, **ještě 30% původní vegetace** (více než Havaj, Galapágy či Madagaskar), 840 cévnatých rostlin, z toho 230 endemitů,
Aloe macra, Grevillea, Jacaranda, Weinmannia macrostachya, Dombeya, Forgesia racemosa, Cordyline mauritiana, Aphloia theiformis, Pandanus montanus, Weinmannia macrostachya, Forgesia racemosa, Albizia lebbeck, akácie, orchidee, ibišky, bouganvillea, vřesoviště - Erica galioides, E. reunionensis, E. arborescens, Sophora denudata, Stoebe passerinoides, Phylica nitida, četní endemité - Helichrysum heliotropifolium, Acanthophoenix crinita aj., botanické stezky, přes 2000 druhů zavlečeno: Acacia mearnsii, Cryptomeria japonica, 50 invazních druhů (Casuarina equisetifolia aj.), strom. kapradina Cyathea, kryptomerie, tamarindy, přesličníky, pandány, palmy, bambus,

obdělávané plochy převážně plantáže,
netopýři, pavouci,
Ekologická ohrožení:
- sopečná erupce 2 sopek
- tajfuny na přelomu roku
- žraloci v moři
- infekční komáři
Ekonomika:
rybolov - krabi, těžba dřeva,
vanilka, čajovník, káva, ananas, cukrová třtina, rum, rýže, lilek, zelí,
citrusy, guayava, ananas, mango, marakuja, kokos, chlebovník, aloe vera,
trop. ovoce a koření, šafrán, pelargonie,
těžba soli odparem,
Společnost:
cca 875 tis. ob., kreolové, metropolitní a koloniální Francouzi,
87 % křesťané - římskokatol., 7 % hinduisté, 3 % islám,
polovina obyvatel nezaměstnaných, volnost, piknik, pestrost, drogy**,** ultramaraton,
úřední jazyk francouzština, měna euro

Rwanda (Rwanda, RWA, RW, Ruanda**)**, Rwandská republika, prezidentská republika,
cca 26 tis. km^2, vnitrozemský stát střední Afriky, „Švýcarsko Afriky“,
hl. město **Kigali**, 1,1 mil. ob., 1500 m n.m., Číňané odtud kontrolují pohyb nerostných surovin těžených na východě DR Kongo,
Butaré, 100 tis. ob., univerzita,
max. 4519 m n.m. vulkán Karisimbi / Virunga, „země tisíců kopců“,
náhorní plošiny, příkopové propadliny, termální prameny,
řeky Nil, Kongo, Kagera, vodopády,
jezero Kivu na hranici a DR Kongo, 1460m n.m, vznikl lávovou hrází s ostrovy, 570 km^2,
metan a CO_2, hloubka až 500 m, na dně reliktní recentní nepohyblivá voda,
nezávislost 1962 (býv. Belgie, dřív Německo),
Kulturní památky:
novodobý kostel Zjevení P. Marie
Murambi 50 tis. hrobů
Přírodní památky:
- **BR a NP Volkans (Nyiragongo), Virungy Vulcanoes,** u hranic s Ugandou, deštný prales až alpínské TTP, horské gorily - jejich největší populace, posledních několik set a také v DR Kongo a Ugandě, kočkodan
- NP Akagera - řeka, mokřad, příkop. propadlina, jezero Kiwu, africká pětka, slon, lev, žirafa, safari, organizace African Parks - luxus, ubytování, boj s pytláky, vysoká návštěvnost, po obč. válce omezen, Zoo Safari park Dvůr Králové sem v r. 2019 převezlo 5 nosorožců černých k podpoře vyhubených, v r. 2020 jeden uhynul poruchou v trávicím ústrojí, v I/2021 byl další usmrcen slonem
- NP Agtavara horské gorily, návštěva max 1 hod
- NP Gishwati-Mukara Forest, kočkodan, šimpanz, gorila.
- NP Kagera, savana a lesy u řeky Kagere
- NP Mgahinga,

- NP Nyungwe Forest, pozůstalá primární horský deštný prales 1600-2950 m n.m.,, bambus, vysoké lobelie, orchidee, lišejníky, slatiny a rašeliniště, šimpanz, osídlení od neolitu, atraktivní
- NP Queen Elisabeth

zbytky horských lesů Nyangwe , Cyamudongwo a Mukara
gorila, hroši, nosorožci černí (zoo Hradec Králové)
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima, suché období VI-IX, XII-II, období dešťů III-V, X-XI,
teploty díky horám 18-20^0 C,
ca 40 % tropické lesy, bambus, přes 100 druhů orchidejí,
šáchor papírodárný / Cyperus papyrus.
na východě savany s akáciemi
Ekologická ohrožení:
- masivní odlesňování a výsadba eukalyptů
- sucho
- eroze, sesuvy půdy- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- zákaz plastových sáčků

Ekonomika:
rybolov, dobytek, včely,
vývoz káva, čaj z vyšších poloh, dále banány,
cukr. třtina, brambory, sladké brambory, maniok, kukuřice, čirok, kasave, fazole, řimbaba,
těžba cínu, příprava těžby metanu v jezeře Kivu pro elektrárnu, cement, vodní elektrárny,
usiluje o spojení s námořním přístavem
Společnost:
cca 15 mil ob., původně Pygmejové ze skupiny Twa, cca v 7. st. vytlačeni bantunským kmenem Hituů, ve 3. st. od jihu přicházel ve 13. st. pastevecký kmen Tutsiové,
po genocidě 1994 v Kigali, dnes Hituové 64 %, Tutsiové 15 %, doposud také Pygmejové,
země etnicky rozdělená, kmenová válka v r. 1994 genocida 800 tis. obětí (většinoví Hutuové vybíjeli menšinové Tutsie, po sestřelení letadla s prezidenty Rwandy a Burundi), základem občanské války a genocidy bylo však několikaleté sucho, zchudnutí a vztek obyvatel, uprchlíci z Burundi, účast vládní a zahraniční vojska (RF, OSN), země se špatnou pověstí, současná vláda se snaží potlačit etnické dělení (myšlení typu „my“ a „oni“ a používání hanlivých pojmů Hutu a Tutsi), přičemž obyvatelé vesnic se musí zapojit do služby „umuganda“ celodenních prací na společném projektu, í, dnes již relativně bezpečná,
s GB 2024 smlouvu o přijímání nelegálních uprchlíků (do bezpečné země),
převážně křesťané, katolíci 56 %, protestanti 37 %, islám 5%, kult předků,
hlavní dopravní prostředek kolo, obce bez vodovodu,
slovenská nemocnice, UNICEF,
jazyk rwandština, francouzština, angličtina, svahilština, měna rwandský šilink/frank, USD.

Sao Tomé and Príncipe / Svatý Tomáš a Princův ostrov, poloprezidentská republika,
1000 km^2, 2 hornaté sopečné ostrovy v Guinejském zálivu - vyhaslé sopky,
Portugalci objev v 15.st., dříve obchod s otroky a palmovým olejem
hl. město Sao Tomé, 72 tis. ob., katedrála, mjuzeum,
max 2024 m Pico de Sao Tomé,

jehlová hora Pico Cao Grande - nejvyšší svislá skalní stěna
vodopád Sao Nicolau
nezávislost 1975 (býv. Portugalsko)
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima**,** období dešťů v zimě IX-V, sucho VI-IX,
cca 26 % deštný tropický (pra)les, 800 cévn. rostlin, 100 endemitů, Afrocarpus mannii (Podocarpaceae), Begonia baccata (až 4 m), Peperomia thomeana, Syzigium staudii, Calvoa crassinata, Mapania ferrugiea, Geophila repens, kapradiny,
mořské želvy, pralesní prasata, opice, delfíni, velryby
Památky UNESCO
- kakaová plantáž Roca Água Izé
- NP Obo
Ekologická ohrožení:
- 50 % plantáže
Ekonomika:
rybolov
úrodná půda, dříve cukr. třtina, dnes hlavně kakao, káva, kokos, olej. palma, vanilka, obilí, zelenina,
turistika - 35000 turistů/rok,
nově ropa a zemní plyn
Obyvatelé:
250 tis. ob, potomci židovských otroků,
katolíci 81 %, protestanté, adventisté, animisté
nepohybovat se sami v opuštěných místech, cennosti v tresoru,
jazyk portugalština, měna svatotomášská dobra

Saúdská Arábie (Saudi Arabia, SA, KSA), Saúdskoarabské království,
absolutní monarchie, totalitní stát od r. 1932,
cca 2,2 mil. km^2, většina Arabského poloostrova, korálové Farasánské ostrovy
hl. město **Rijád,** 7 mil. ob. (v r. 1918 jen 18 tis. ob.),
Džidda, 4 mil. ob., přístav a moderní město, staré město, východisko do Mekky, fontána krále Fadha, stříká až 312 m - nejvyšší na světě, stavba Jeddah Tower má přesáhnout 1000 m,
Mekka 2 mil. ob., oáza 90 km od Rudého moře, rodiště proroka Mohameda, nejsvatější místo islámu - pouť hadždž k černému kameni Kába / objekt tvaru kostky z černého granitu v Posvátné mešitě (návštěva přes 3 mil. / rok), (údajně od proroka Abraháma, místo setkání Adama a Evy po vyhnání z ráje), na věži Abrádž al-Bajt největší hodinové ciferníky o průměru 43 m (vidět ze 17 km),
Medina, 1,2 mil. ob., poutní místo, kolébka islámu
max 3133 m n.m. Džaba Saudá, pohoří Hidžáz a jižní Asír,
převážně písčitá poušť Rub al-Chálí (650 tis. km^2), „pustá končina“, 4. největší,
na většině území Arabského poloostrova mezi Rudým mořem a Perským zálivem,
pouště Dahná a Nafúd, polopouště,
pobřežní nížina Tiháma bažinatá a zasolená u Perského zálivu
Kulturní památky UNESCO a další:
- Al Gharamil, skalní město

- Al-Hasá, palmová oása a jeskyně v hoře
- Al-Hijr (Madain Sálih), nabatejská civilizace (po Petře největší), archeol. lok.
- Al-Turaif (městský soubor s paláci na okraji oázy ad-Dir´iyah),
  kupodivu asi archeologická pokladnice - asi předci současných beduínů vybudovali před 5 - 7 tis. lety v lávových polích nevysoké kamenné stavby (pravděpodobně k lovu zvěře)
- Al-Ula, ruiny starověkého města, 6. st. př.n.l,
- Džidda staré město, brána Mekky
- Madá in Sálih / Hegra, archeolog. naleziště (podobná Petře), asi budovaná Nabatejci,
- Mekka, brány (Historic Jeddah, the Gate to Makkah, ze 7. st.),
  svatá pouť Hadždž do Mekky ke svatyni Ka´ba
- region Hail, skalní malby
- oblast Himá, trasy obch. karavan, petroglyfy

Džubba petroglyfy
mustatily - kamenné obdélníky (600 x 100 m ?) v poušti, cca 7 tis. let staré, starší než pyramidy v Gize) neznámého asi rituálního účelu (celkem přes 100)
město Jeddah, největší fontána světa
město Buraydah, největší velbloudí trh světa
Maraya, největší zrcadlová budova
město Nadžrán, hliněná architektura
vesnice Ridžal Alma´a, patrové budovy
město Tajmá, studna Bir Hadadž
nejvyšší maják světa 133 m Jeddah Light (varuje před korálovými útesy),
Přírodní památky UNESCO:a další:
- **BR Oaza Al-Absá**, vyvíjející se kult. krajina
- **BR Ar Rub´al-Khali**, poušť s oázami, nízké keře, gazela, přímorožec

Mada in Sálihm (Hegra), nabatejská lokalita s hrobkami ve skalách, (nejvýznamnější po Petře),
zelené pohoří Fajfa
Vádí Ladžab,
skalní města al Gharamíl, a řada dalších, skalní oblouky, Sloní skála, petroglyfy,
lávová pole v západní polovině země
čedičová plošina Harrat Uwajrit
jezero Charara uprostřed písečných dun
Farasánské ovy, korálové útesy
Vegetační charakteristika:
tropické klima, horké a suché, VII a VIII 30-35^0 C,
bezlesí, na jihu v pohoří Asír zalesněné pásmo,
minimální vegetace, agarový strom Aquilaria malaccensis - kadidlo, datlovník, ojediněle zakrslé keře, traviny,
převážně poušť,
obdělává 2 % území
Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody
- chybí stálé vodní toky, pouze vádí, zásoby podzemní vody jsou vyčerpávány, voda na zálivku se čerpá z hloubky 1000 m

- kontaminace půd (ropou), vysoká toxicita území,
- neúrodné půdy
- pletení květinovch věnců na hlavu mužů z natrhaných pouštních květin

Ekonomika:
2016: 21100 (?),
pěst datle, citrus, pš, ječ, rajče, meloun , ale 80 % potravin dováží,
hlavně těžba ropy (1/5 svět. zásob), cement, Ca, mramor, hnojiva, bauxit, Al, Cu, Zn, buduje průmysl. město na ploše 440 km^2 na severu pro 10 tis. pracovníků výroba fosfátů a hnojiv,
spory s SAE o hranice (kde ropa a plyn),
dálnice z jz. Al Darb do v. Al Bateha téměř 1500 km v 240 km úseku přes poušť Rub-al-Chálí je zcela rovná (nejnudnější), otevírá se turismu od r. 2020,
staví se nejvyšší mrakodrap Kingdom Tower ve Džiddě vysoký 1000 m
politicky se osamostatňují, vliv USA klesá, sbližují se s Čínou,

Společnost:
cca 34 mil. ob., z toho 10 mil. „gastarbaitři“,
sunnitský islám 85 %, šíitský 15 %, právní řád na principech wahábbovského - sunnitského fundamentálního islámu, náboženský extrémismus, právo šária, za krádež utínání rukou, zákaz jiných náboženství, život svázán mnoha pravidly,
válka USA v Zálivu v r. 1991 zvýšila nespokojenost některých islámských hnutí (pro spojenectví USA se Saúdskou Arábií) - rozvoj teroristické al-Káidy (odtud Usama bin Lasin) a teroristé z 11.9.2011 v USA,
do Mekky muslimská pouť Hadždž (3 mil/rok, na planinu Arafát a a kamenovat zděného satana v oblasti Miná),
zákaz alkohol (černý trh) a vepřové maso, nejvíce segregovaná země podle pohlaví, avšak místní lidé vstřícní dnešní generace žen prosazují co je opravdu moderní a zároveň saúdské (vzdělání, práce, řízení auta, zakrýván), velmi pomalé reformy, dobré zdravotnictví, zneužívání dětí, bezplatné studium, svou bezpečnost začíná opevňovat tisícikilometrovým kombinovaným plotem se senzory a strážními věžemi na hranici s Irákem proti tamním násilnostem (islámský chalífát by chtěl aby jeho součástí byla i Mekka a Medina), k Jemenu je již vybudovaná zeď v délce 1600 km, nebezpečná země se špatnou pověstí, v r. 2018 na jejich konzulátu v Istanbulu zavražděn opoziční novinář Džamál Chášukdí, nízká lidská svoboda,
od r. 2020 vizový režim pro 49 zemí (dříve jen muslimští poutníci do Mekky a zahraniční pracovníci),
jazyk arabština, měna saúdský rial (SAR)

Přidružené Farasánské ostrovy
84 korálových ostrovů v Rudém moři,
40 km od Sáudské Arábie
hotelová letoviska západního typu, gazely
při rozmnožování sinice Trichodesmium erythraeum voda červená

Senegal (Senegal, SN), Senegalská republika,
cca 197 tis. km^2 , na z. pobřeží Afriky u Guinejského zálivu,
(vnitřní pás 30 x 300 km patří Gambii),
osídlen od počátků lidstva, černá barevná Afrika, Evropané od 15. st.,

v minulosti otroci do USA, dříve franc. kolonie,
hl. město **Dakar,** 2,5 mil. ob., („Paříž Afriky“), na západě Afriky, přístav,
Saint Louis (Ndar), býv. koloniální hl. město,
max 638 m Nepen Diakha, převážně nížina až vrchovina, písčité duny,
s vedlejší Gambií konfederaci **Senegambie**,
řeka Gambie se státem tvoří inklávu,
nezávislost 1960 (býv. kolonie RF)
Kulturní památky UNESCO a další:
- Gorée, ostrov - trh s otroky 15-19.st. až 20 mil.,
- Saint Louis, ostrov s býv. hlavním městem, franc. kolon. osada ze 17. st.,
- kamenné kruhy v Senegambii
- kult. krajina Bassari, Bedik a Fula

velká mešita v Toubě
Přírodní památky:
- **BR a NP Delta du Saloum,** delta řeky Senegal, ornitolog., mangrovy
- **BR Delta du Fluve Sénegal Transbourdary**
- **BR a NP Ddjoudj, ornitologický park, zavlečena invazní rostlina Salvinia molesta, vyřazen 2006**
- **BR Fedo**
- **BR a NP Niokolo-Koba,** u břehů řeky Gambia, zimoviště čápů černých z ČR), antilopa Derbyho aj., v ohrožení (výstavba přehrady, šíření invazních nepůvodních druhů,
- **BR Samba Dia**
- NP Basse Casamance,
- NP Iles de la Madeleine,
- NP Langue de Barbarie,

PR Bandia, antilopa Derbyho, poblíž Dakaru
PR Fathala
červené teplé jezero Retba, 40 % soli (při výlovu se domorodci chrání bambuckým máslem)
přežívající baobaby (dříve k pohřbívání), žirafy, antilopy, tse-tse (malárie),
Vegetační charakteristika:
tropické horké vlhké klima, deště VIII-X, na jihu IV.XI, sucho XII-IV, pasáty,
prům. teploty 27^0 C, ale až 40^0 C,
cca 15 % pouhé zbytky tropických lesů
baobab/Adansonia je národním stromem - množství starobylých, až 3 tis. let (obvod přes 30 m), Ceiba / vlnovec (vlákna kapok), chlebovník,
savana - vše spaseno, TTP 16 %, orná půda 12 %, mangrovy
realizuje projekt zelené zdi v Sahelu na jihu Sahary proti dezertifikaci (Acacia senegalensis + mykorh. houba, Tamarix, Opuntia, Phoenix dyctylifera) ,
Ekologická ohrožení:
- nadměrnou pastvou savany v polopoušť - destrukce ekosystémů expanzí lidí (populačním vývojem)
- dezertifikace Sahelu
- vysoké teploty
- velké sucho
- voda vzácná (dešťová v nádržích 30 l/osobu), v r. 2022 začalo budování odsolovacího zařízení pro Dakar

- likvidace mangrovů
- Čína loví u západoafrických břehů, dovoz do Evropy a USA jako krmná směs pro kuřata a prasata, ochuzení domácí ekonomiky, hrozí zhroucení světových mořských ekosystémů
- obrovská kontamin. skládka u Dakaru, sběr vč. dětí, kteří pak nemoci
- Dalar se chce zbavit uskladněných 2700 t ledku / dusičnanu amonného. (který vybuchl v Bejrútu v Libanonu - 200 obětí, 6000 zraněných, 250 tis. přišlo o bydlení)
- vaření mýdla z tuku
- nášlapné miny
- výsadba Grat Green Wall / Velká zelená zeď

Ekonomika

dobrá u přístavu Dakar, rybolov (vč. žralok) - vývoz, krávy,
bavlna, rýže, podzemnice olejná - arašídy, palma olejná, datle, mango, kuk, banány, jam,
maniok senegalské proso (krmivo ptáci, naklíčené vitaminová „bomba“), fazole, ibišek,
cibule, dnes zákaz jejího dovozu protože zde dobře roste, dovoz potravin,
sůl kvalitní (z jezera - jako sníh), těžba nerostů - fosfáty, Fe ruda, zirkon, zlato,
vysoká nezaměstnanost (až 30 %),
ČR staví již druhé letiště (Koma Modular), výroba letadel (Aero Vodochody),
zájem vývoz (textilní a kožedělný průmysl),

Společnost:

cca 16 mil ob., emigrace Itálie, Španělsko, muži za prací jinam, vysoký populační přírůstek,
desítky etnik, většinoví Wolofové, Sererové aj. súdánské národnosti: jih Casamance portug.
kolonie - menšinoví „druhořadí“ Jolové požadují demokracii, etnicky rozdělený stát,
boje 35 let,
muslimové islám 94 %, křesťané 5 %, rastafariáni (na pobřeží), animisté 1 %,
významná emigrace, nezaměstnanost až 30 %,
na nejzápadnější výspě Dakar, motorist. terénní závod rallye Paříž - Dakar (1979 - 2007)
přeložen vzhledem k teroristickým útokům (do jižní Ameriky a pak do Saúdské Arábie), děti
pracují na poli (do školy jen cca 15 %), ženy žádost o sex, už také byla ebola,
vdané ženy vysoké šátky, děti nosí na těle, dredy, barevnost, bubnování,
relativně stabilní demokracie, korupce, terorismus, ne pro začátečníky,
česká firma Transcon Electronic Systems z Frýdku-Místku získala zde v r. 2020 obří
zakázku na proměnu 5 regionálních letišť v záp. Africe,
čeští vědci z ČZU od r. 2000 zde studují antilopu Derbyho,
již i CK z Česka sem směřují zájezdy (rekreace „Malé pobřeží“),
jazyk francouzština, wolofština (úřední), pulaar, jola, mandinka,
měna západoafrický CFA frank

Seychely (Seychelles, SY), Seychelská republika, prezidentská republika,
cca 455 km^2, v Indickém oceánu 1050 km s. od Madagaskaru,
1300 km od Afriky, 2750 km od Indie,
souostroví 115 ostrovů (vulkanických aj.) a atolů (obydleno 33), Mahé a Praslin největší,
vnitřní žulové (zcela ojedinělé) skalnaté 58 % ploch,
zbytek prakontinentu Gondwana,
98 % obyvatel na pobřeží, vnější korálové útesy, tam nedostatek pitné vody,
hl. město Victoria na ostrově Mahé 155 km^2, hinduist. chrám,

max 905 m Morne Seychelles, skalnatý,
hornaté, další Preslia, Silhoutte aj.,
korálové vápence,
nezávislost 1976 (na GB)
Kulturní památky ,
Přírodní památky: 42 % NP a ZCHÚ
- **BR a NP Aldabra,** atol 4 korál. ovů, atol , želva obrovská,
- **BR a NP Vallée de Mai** na ostrově Praslin, Palmový ostrov chrání přirozený palmový háj, **symbol země - palma Lodoicea maldavica**, endemitní láčkovka Parvilleova, želva obrovská, řada expanzivních zavlečených ptačích druhů,
- NP Sainte-Morne Seychellos, bochníkoviré tvary zvětrávání žuly glacis, Pandanus multispicatus, Memycylon eleagni, Soulamea terminalioides, Vanilla phaleonopsis

PR Aldabra, soukr.
PR atol St. Joseph s mořským územím (nadace Save Our Seas),
Cousin Island, ptačí ostrov
BZ Victoria Le Jardin du Roy na ostrově Mahe,
ca **75 end rostlin,**
snaha ekolog. obnovy, z lesních školek navracejí do přírody citlivé domácí druhy, želvy
Vegetační charakteristika:
tropické oceánské klima, teploty konstantní po celý rok, 25-30^0 C, déšť sz. monzun XI-IV,
cca 30 % lokálně tropický deštný les, starobylá vegetace,
Dipterocarpus, Shorea, Parashorea, Vatica, Vateriopsis seychellarum, Planchonella obovata, Erythroxylum sechellarum, Timonius sechellensis, Colea seychellarum, end láčkovka Nepethes pervillei, Pandanus sechellarum, Dillenia ferruginea, strom. kapradina Cyathea Sechellarum, palmy Cocos nucifera, Deckenia nobilis a symbol země Lodoicea maldavica, 900 druhů, původní jen 200 druhů, (až 800 let), takže převažují zavlečené: skořicovník Cinnamomum verum, Tacca leontopetaloides, vanilka Vanilla planifolia, ledvinovník Anacardium occidentalis, ovocná Sandoricum koetjape, muškát. oříšek Myristica fragrans, statná kapradina Dicranopteris linearis a různé druhy akacií, inv Alstonia macrophylla a liána Clidemia hirtam u korálových ovů mangrove a podmořské trávníky
Ekologická ohrožení:
- eroze a odplavování písku zejména na vyžďářených plochách,
- nedostatek pitné vody,
- zavlečené krysy (likvidují end. ptáky),

Ekonomika:
27 330 HDP/ob, daňový ráj (mafiáni zde ukrývají rozsáhlé finance),
rybářství (tuňáci), skot, drůbež, těžba dřeva,
kokos (intr 1956) , skořice, vanilka, chlebovník, maniok, citroník limonový,
palma latanie / Lodoicea maldavica, obří plody („ořechy lásky“),
mezipřistání při cestě do Indie, luxusní turistický ruch (velmi vysoké ceny),
budovy nesmí být vyšší než průměrná výška kokosové palmy
Společnost:
cca 100 tis. ob., 90 % Kreolové býv. otroci z Afriky a Indie), Malgašové 3 %,
Číňané 1,5 %, Britové 1 %
katolíci 86 %, anglikáni 7 %, hinduisté 0,5 %,,
téměř polovina obyvatel nepracuje a žije z podpory,

muži často jen jako „oplodňovači“, ženy se starají o děti,
nikdo není chudý, zbohatlíci, luxusní cestovní ruch, zde se skrýval i Krejčíř,
úřední jazyk angličtina, kreolština, francouzština, měna seychelská rupie

Sierra Leone (Sierra Leone, SLE, WAL), Republika Sierra Leone, prezidentská republika,
cca 72 tis. km^2, stát na z. pobřeží Afriky, vč. přilehlé ovy,
hl. město **Freetown**, 1,2 mil. ob., na skalnatém poloostrově, přírodní hlubokovodní přístav,
pláž Lumley Beach, (pův. osada pro osvobozené otroky),
max 1948 m n.m. Mt. Bintumani (Loma Mansa),
hornaté vnitrozemí,
pobřeží bažiny a laguny, naplaveniny,
nezávislost 1961 (býv. britská kolonie)
Kulturní památky:
Kenema centrum obchodu s diamanty
Přírodní památky:
- NP Gola Rainforest, vč. ostrov Tiwai, deštný les, šimpanz,
- NP Kuru Hills,
- NP Lake Mape (Mabesi),
- NP Lake Sonfron,
- NP Loma Mountains Forest,
- NP Outamba-Kilimi, šimpanz, slon, hroch, antilopa , htabošík
- NP Western Area,

PR Tacugama - šimpanz
PR Tiwai Island Wildlife Sanctuary
Lesní rezervace Kangari Hills
7 loveckých rezervací
obří strom Ceiba pentadra / vlnovec pětimužný, kapok, 70 m, v hl. městě, pův. stř. Amerika,
Vegetační charakteristika:
tropické monzunové klima, horké a vlhké, deště V-XII, sucho XII-IV,
37 % tropické horské mlžné a deštné lesy jen lokálně na pobřeží, **převážně sekundární,**
savany a savanové lesy,
Colea seychellarum, Gastonia crassa, Northia seychellana, Roscheria melanochaetes, strom, kapradína Cyathea sechellarum, těžko průchodné, trop. lesy nižších poloh - Planchonella obovata, Erythroxylum seychellarum, Pyrostia bibracteata, Paragenipa lancifolia, Timonius sechellensis, Intstia bijuga, Pandanus balfourii, Dracaena reflexa, Ochrosia oppositifolia, Pisonia grandis, Phyllanthus pervilleanus, Pipturus argenteus, památný Vateriopsis sechellarum (převážně vytěžen) a palmy Deckenia nobilis, Nephrosperma van-houtteanum, Phoenicophorum borsigianum, Lodoicea maldvica, pobřežní lemy - Barringtonia asiatica, Calophyllum inophyllum, Cordia subcordata, Guetarda speciosa, Heritiera littoralis, Terminalia catappa, Cocos nucifera, mangrovy,
nejstarší **Ceiba pentadra / vlnovec pětimužný na bankovkách jako symbol svobody**,
ve Freetovnu 60 m zničen při bouři v r. 2023 (kapok - vlákna v lusku, pův. stř. Amerika),
TTP 31 %, orná půda 24 %,
Ekologická ohrožení:
- nadměrná těžba trop. dřeva
- likvidace deštných pralesů pro kakao aj.

- ebola
Ekonomika:
1570 DPH/ob,
rybolov, těžba dřeva (Čína chce hlavně dřevo připomínající palisandr),
palma kokosová a olejná, káva, kakao, rýže, cukr. třtina, proso, maniok, kasava / maniok, batáty, podzemnice olejná - arašídy, chlebovník, mango, papája, ovoce,
těžba nerostů a zpracování: „krvavé“ diamanty (podloudný obchod) - kvůli diamantům zemřelo v občanské válce 75 tis. lidí, rutil, bauxit, ilmenit, molybdenit, zlato, Fe ruda, ropa, plyn, nová elektrárna 50 MW bez rozvodné sítě,
Společnost:
cca 9 mil. ob., Temnové 35,3%, Mendové 33,2%, Limbové 6,4%, Krio – kreolové 1,2% (potomci Jamajských otroků, kteří osídlili území koncem 18.století) a ostatní
muslimové 60 % (sunnité), animisté 30 %, křesťané 10 %,
chudá, krvavá občan. válka, časté konflikty a ozbrojená povstání, nestabilní,
bývalá nebezpečná země, dnes rekreační rezorty - lákavé pláže, **zdravotně riziková,**
úřední jazyk angličtina, mende, temde, krio (kreolština), měna sierraleonský leone (SLL)

Sinaj / Sinajský poloostrov (Sinaj, Egypt, ET**)**:
převážně Egypt, část Izrael,
cca 61 tis. km^2, Arabský poloostrov mezi Středozemním a Rudým mořem, poušť,
max. 2640 m n.m. Gebel (Džabal) Katherina / hora sv. Kateřiny, 2285 m n. m. Gebel (Džabal) Moussa / Mojžíšova hora) s klášterem 1570 m,
poblíž v hořícím keři Mojžíš 10-tero božích přikázání,
oáza Ferain,
Suezský kanál 195 km (30 tis. lodí / rok)
Vegetační charakteristika:
subtropické pouštní klima,
bezlesí,
poušť a polopoušť
Ekologická ohrožení:
- prohlubování zpouštnění
Společnost:
cca 100 tis. ob., hlavně nomádi, nebezpečná země, teroristé, vojska OSN

Somálsko (Somalia, SP), Somálská federativní republika, parlamentní republika, totalitní Aš-Šabáb od r. 2011, Trump nařídil v r. 2025 vzdušný úder na islámský stát,
cca 637 tis. km^2, stát na v. Afriky v tzv. „africkém rohu“, u Adenského zálivu,
býv. Otomanská říše,
hl. město **Mogadishu / Mogadišo** , 2 mil. ob., přístav, letovisko Gezira Beach,
sídlo Východoafrické islámské shromáždění,
max 2416 m n.m. Shimbiris, převážně hornatá vysočina, na jihu nížiny s pahorky,
Danakilská pouš´t,
široká náplavová rovina u pobřeží, rozsáhlé pláže,
korálové ostrovy u pobřeží,
nezávislost 1960 (býv. GB)
Kulturní památky: -

Přírodní památky:
- NP Angole Farbiddu,
- NP Awdhegle-Gangershe,
- NP Daalo Forest,
- NP Gaan Libaah,
- NP Har Yiblane,
- NP Jowhar-Warshek,
- NP Lag Badana (pobřežní),
- NP Lag Dere,
- NP Las Anod-Taleh-El Chebet,
- NP Rus Guba,

10 loveckých rezervací,

Vegetační charakteristika:

tropické aridní horké klima, XI-XII monzun. deště, sucho XII-III,
teploty 26-29^0 C, ale i přes 400 C
ca 20 % jen lokálně tropické křovinaté lesy, nížiny u toků galeriové lesy,
polopoušť, na jihu suché trnité savany,
pastviny

Ekologická ohrožení:
- klimatická krize - sucho, vliv i El Niňo
- již 4 roky po sobě nedošlo k období dešťů (2022)
- stoletá povodeň I1. 2023
- nedostatek potravin a vody,
- vlny hladomoru
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- invaze sarančat (2020)
- nebezpečný toxický odpad,
- pirátské aktivity

Ekonomika

zaostalý chudý stát závislý na potravinové pomoci, pirátství
humanitární katastrofa, hladomor,

Společnost:

cca 12 mil. ob., asi 60 % obyvatel kočuje,
sunnitský islám 99,8 %, křesťanství 0,1 %,
většina území pod kontrolou islámských milic - jih kontrolují milice Al-Šabáb,
nefunkční vláda, rozpadlý stát, nefungují základní instituce, extrémisté, šaría
válečný konflikt, klanové násilí - od r. 1991 občanská válka různých klanů a boj proti islámistickým teroristům, neuralgické námořní pirátství v okolí „Afrického rohu“,
velká porodní úmrtnost (žen i dětí), častá znásilnění žen, prodej malých holčiček pro manželství se staršími muži, ženská obřízka, radikální islámské milice Šabíáb zakázala indické taštičky samosa vypreparovány do trojúhelníkové pyramidky, protože boky těsta jsou připomínkou Svaté trojice, takže urážejí islám, kontaminované potraviny, anarchie,
500 turistů/rok, mezi 10 nejnebezpečnějších, **bezpečnostně vysoce riziková země,**
nízká lidská svoboda,
jazyk somálština, arabština, měna somálský šilink

+ **Somaliland (Somaliland,** SO), Republika Somaliland, prezidentská republika,
cca 177 (138) tis. km^2 , v s. Somálsku, vzbouřenci v Arabské rohu,
hl. město **Hargeysa**, 1 mil. ob.,
max. 2416 m n.m. Shimbiris,
od r. 1991 vyhlášení nezávislosti - nikým neuznaná republika – dříve GB**,**
somálský vojenský režim, má vlastní vládu, měnu, bezpečnostní složky i občany,
nově snad ho uzná sousední Etiopie,
při uznání slibuje pro USA vojenskou základnu a výhodné podmínky těžby ropy,
Kulturní památky
- přístav Berbera (Puntu, karavany zlato, slonovina, kadidlo)
Přírodní památky: -
Vegetační charakteristika:
tropické aridní klima,
cca 5 % lesy,
převážně polopoušť
Ekologická ohrožení
- ekologická devastace země
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
dopravní uzel světového významu - lodní doprava, z přístavu Berbera se loděmi odváží
„živé maso“ - velká stáda ovcí a koz do Saúdské Arábie, obilniny,
zásoby ropy a zemního plynu, turismus,
Společnost:
6 mil. obyv., sunnitský islám,
stabilní území, v armádě 39 tis. osob, oáza demokracie,
jazyk somálština, arabština, angličtina, měna somalilandský šilimk

+ **Puntland**
+ **Džubaland**
+ **Galmudug**

Spojené arabské emiráty (United Arab Emirates, UAE, AE),
Federativní absolutistická monarchie,
cca 85 tis. km^2,
hl. město **Abú Zabí,** přes 1 mil. ob.,
max 1910 m n.m. Džabal Bil Ajs, Ománské pohoří,
95 % území plochá poušť bez lidí, oazy
vznik 1971
- Emirát Abú Dhabí (Abú Zabí), na ostrově, Velká mešita šejka Zayeda (40 tis. osob), prezidentský palác Kase al Watan, mangrovový park Dubai, ostrov Sir Bari Jás s bohatou florou a faunou, nové futuristické ekologické město, větrná roura k ochlazování
- Emirát Adžmán, stavba lodí, PR al-Zorach
- Emirát Dubaj, město **Dubaj** 3 mil. ob.(v r. 1950 30. tis. ob., v 18.st. rybář. osada), stavba Burdž Chalifa 828 m, park Zabil, vodní nádrž Hattá, květinová Miracie Garden - cesta srdčitým loubím, EXPO 2020 v r. 2021 (Český pavilon Czech Spring

- získávání vody ze vzduchu S.A.W.E.R.), nasypané „palmové ostrovy“, nově buduje 300 soukr. ovů na 54 km^2 pro sídla, soukr. domy, resorty snů a komunitní ostrovy,
- Emirát Fudžijara (Fudžajra), mešita šejcha Saida, park Mádhab s horkými prameny,
- Emirát Rás Al-Chajma, hora Džebei Ajs 1934 m, farma perlorodek,
- Emirát Šardža, mečita al-Núr, Motýlí dům na ostrůvku al-Nůr,
- Emirát Umm Al-Kuvajn, přístavní město, ostrůvky s mangrovy,

Kulturní památky UNESCO aj:
- BR Al Ajm (Cultural Sites of Al Ain - Hafit, Hili, Bidaa Saud and Oases Areas), kult. památky

Burdž Chalifa - nejvyšší budova světa
Burdž al-Arab - nejvyšší hotel světa ve tvau plachetnice
The World - umělé souostroví

Přírodní památky:
- BR Marawah
- BR Wadi Wurawah

Dubajská pouštní rezervace se stády antilopy přímorožce (Dubai Desert Conservation Reserve) a ptačí rezervace Khor Dubai Wildlife Sanctuary,
Přírodní pouštní park Sharjah Desert Park chrání pouštní živočišné a rostlinné druhy, jeho součástí je přírodovědné muzeum, zoologická zahrada a chovatelská stanice ohrožených druhů a menší botanická zahrada taxonů Arabského poloostrova,
motýlí skleník
závody velbloudů

Vegetační charakteristika
suché horké aridní tropické klima, 33-45^0 C, déšť se vypaří než dopadne, v moři 35-39^0 C,
bezlesé, lokálně nové výsadby, oázy - palma datlová, eukalyptus, trnité křoviny,
95 % pouště, 1% zemědělské půdy

Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody
- průměrné srážky 100 mm,
- vzrůstání vysokých teplot
- písečné bouře,
- toxicita území
- exkluzivní stavby postaveny na moderním otroctví asijských dělníků, kýčovitý luxus

k větrání větrné věže

Ekonomika: velmi úspěšná,
býv. pirátství, lov perel, rybolov, obchod s kořením,
rybářství, velbloudi,
datle, mango, kukuřice, čirok, pšenice, ječmen, zeleniny,
dovoz více než 80 % potravin,
těžba ropy, mramor, cement, Al,
obchod - bezcelní zóna, dnes bouřlivý rozvoj,
cestovní ruch,
SAE úspěšně vyslaly sondu na oběžnou dráhu Marsu (tam dorazila po 7 měsících kdy urazila téměř 500 mil. km v únoru 2021), bude vysílat data o tamní atmosféře a klimatu),

Společnost:
10 mil. ob., místní do 2 mil, prac. síly hlavně z Indie, Bangladéš, Pákistán, Indonésie, Írán,

střední kádry z angl. mluvících zemí,
převážně islám, muslimské právo šaria, náboženská policie, nedodržování lidských práv, autokratický režim,
zákaz alkohol a vepřové maso, ale velbloudí maso, ryby, hummus, mléko, čaj, koření,
cca 20 % obyvatel cukrovka (min. pohyb),
přátelští, **velmi bezpečná země**, letiště Dubaj 3. nejfrekventovanější,
občané SAE cca 10 % - podílejí se na zisku z ropy (vzdělání, zdravotnictví),
od 1.1.2022 4,5 pracovní týden, víkend začne v pátek odpoledne a končí v neděli,
zvyklosti: v obchodních jednáních má hlavní slovo starší (respektují rodové vazby), důvěryhodný je seniorní manažér, při jednáních upřednostňují osobní telefonát (mezilidské vztahy jsou prioritní),
nevítané důvěrné chování mezi páry, nedívat se do očí (muž na ženu sex. výzva),
nefocení místních obyvatel,
jazyk arabština, měna dirham

Středoafrická republika (Central African Republic, RCA), prezidentská republika,
cca 623 tis. km^2 , vnitrozemský stát,
hl. město Bangui, 800 tis. ob., + slumy
max 1410 m n.m. Mt.Ngaoui, horský masiv jen na severu,
zvlněná pahorkatinná náhorní plošina, bez vodních ploch,
řeky Chari, Ubangi, přítoky Konga, četné peřeje a vodopády,
samostatnost 1960 (býv RF)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- megality u města Bouar (osídlena nejpozději 3500 př. n. l.), v 16. a 17. st.
Přírodní památky:
- **BR Basse-Lobaye,**
- **BR a NP Bamingui-Bangoran,**
- **BR Maloti-Drakensberg** (přír. a kult),
- **BR a NP Manovo-Gounda St.Floris (savana a bažiny, ohrožen ozbrojení pytláci), Cape Floral,**
- **BR Simangaliso Wetland Park,**
- **BR Vredefort Dome,**
- NP André-Félix,
- NP Dzanga Sangha / Dzanga-Ndoki, rozsáhlý pralesní celek, slon, buvol, gorila, šimpanz, antilopa
- NP Zdanga-Ndoki,

Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima, teploty 22-28^0 C, ale i přes 40^0 C, déšť V-VIII, převážně vlhko,
cca 45 % tropický deštný prales na jihu a jihozápadě,
savana s galeriovými lesy na severu, chlebovník, palmy
orná půda 3 %
Ekologická ohrožení:
- hrozí hladomor,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
zlato, diamanty (z 50 % zisky vývozu, avšak více než třetina ilegálně) ,

těžba dřeva - vyčerpání zásob ebenového dřeva,
bavlna, káva, kuk, maniok, banány, batáty, palmový olej, proso, rýže, sezam, tabák, rajče, salát, hmyz (housenky, cvrčci, kobylky, termiti),
Společnost:
cca 5,5 mil. ob., Gbajové, Bandové, Manzové, Sarové, Pygmejové aj.,
animisté 24 %, většinově křesťané - katolíci 25 %, protestanti 25 %, muslimové 15 %,
nedodržování lidských práv, obchod s otroky, nucené práce,
rozvrácená země, povstalci, bandité, trvale nestabilní, chaos a bezvládí, vojenské puče a povstání, od r. 2007 na severu země válka, od r. 2012 střet povstalců a vlády (cca 3 tis. obětí), etnické i náboženské konflikty,
muslimští rebelové dobyli hlavní město Bangui a svrhli křesťanského prezidenta,
islám válčí (OSN / EU tam vysílá vojáky i z ČR, francouzská cizinecká legie), genocida,
zaostalá země, krize se prohlubuje, obchod s „bílým masem“, hladoví,
bezpečnostně vysoce riziková země, zdravotně riziková, nízká lidská svoboda,
jazyk francouzština, národní sango a domorodé, měna středoafrický frank (CFA)

Súdán (Sudan, SUD, Nubie**),** Súdánská republika, federativní prezidentská republika,
před rozdělením největší stát v Africe cca 1862 (2503) tis. km^2, na sv. Afriky,
jižně od Sahary, částečně v Sahelu,
někdejší království Kuš 1700 let př.n.l, (Egypt a Súdán) byla ovládána Kanaánem (dnešní Izrael a Libanon) , v době 1500 let př.n.l., Núbijci ovládali 100 let Egypt (744-656 př.n.l.) ,
v 6. st. 3 křesťanská nubijská království,
hl. město **Chartúm**, 6 mil. obyv., výhled r. 2100 28 mil. ob.
Port Búe Súdán u Rudého moře
Darfúr , Kassala,
max 3042 m Deriba sopka, kaldera, vulkanické pohoří Džabal Marra,
okrajová pohoří, Rudomořské hory, Etiopská vysočina,
posvátná hora Barkal - pozlacený vrchol,
náhorní plošiny,
soutok Bílého a Modrého Nilu,
Núbijská poušť, Libyjská poušť, Sahara,
nezávislost 1956 (býv. GB a Egypt), vliv Rusko
Kulturní památky UNESCO a další:
- (chrámové komplexy, pyramidová pole 8 st.př.n.l.),
- Gebel (Džabal) Barkal (stolová hora u 4. kataraktu Nilu), pyramidy merojských králů, více pyramid než v Egyptě, archeol. lok. na úpatí hory, pyramidová pole, býv. království,
- kultury Napatan a Meroitic (900 - 270 př. n. l.),
- Meroe, archeol. lok. na ostrově Meroe Merojské nekropole - núbijské stupňovité a štíhlé pyramidy, cca 200. mrtví se ale pohřbívali v komorách pod nimi (v oblasti Nilu, z království Kuš, 8 - 4. st. př. n. l.), cíl Mojžíšova tažení (Kúšská princezna vydala město za příslib, že se s ní Mojžíš ožení)

Lví chrám v Naqua (chrámový komplex Nága), Apegemakova svatyně, římský kiosek
hrobky Stará Dongola
Nurl, acheolog. Karima
Suakin, budovy z korálových bloků, mešity, poutní místo

Přírodní památky:
- **BR a NP Dinder,** antilopa, lev, hyena
- **BR Jebel El Dair**
- **BR a NP Rado**m,
- **BR a mořské NP Sanganeb,** korálový útes u břehů Port Saidu, Dungonab Bayů ostrov Makkawar
- NP Badinglo,
- NP Boma,
- NP Jebel Hassania,
- NP Lantoto,
- NP Nimule,
- NP Shambe,
- NP Southern,
- NP Soukin Archipela

Vegetační charakteristika:
tropické pouštní klima, na severu horké, suché, písečné bouře IV-X, srážky 25 mm,
srážky na jihu až 1500 mm, deště IV-XI, monzuny, teploty 24-32^0 C,
cca 15 % tropické deštné (pra)lesy, na jv. výběžku Etiopské vysočiny, na jz vysočině Dárfúru a vulkanickém pohoří Džabal Marra,
na severu suché trnité poroty, tropická sz. písčitá Libyjská poušť,
na sv písčitokamenitá Núbijská poušť s minimálními srážkami, budují napajedla,
níže návazná savana Sahelu, hlavně Acacia,

Ekologická ohrožení:
- za 17 let zde poušť postoupila o 100 km
- nedostatek vody (z podzemí vytahována v kozích kůžích) - artézské studny 40 - 80 m,
- klimatické sucho zmenšuje využitelnost půd pro arabské pastevce a černošské zemědělce, proto již bylo válčení v Darfúru
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:
4390 DPH/ob,
rybolov, pastva, velbloudi, skot, osel, kozy,
zemědělství, cukr. třtina, čirok, bavlna, pš, milička habešská, proso, podzemnice, sezam,
rýže, bob, ovoce, jam, pomeranč, datle, ibiškovec, zelenina, meloun, cibule, kmín,
velké nerost. bohatství, zlato (značná drobná těžba), chrom, rudy, sůl,
ropa (nejvíc po Nigerii a Angole v Africe a plyn,

Společnost:
celý cca 48 mil. ob., populační exploze,
Arabové 70%,
na severu islám 70 %, na jihu křesťanství 5 % a animismus 25 %, křesťané pronásledováni,
meditace, tanec dervišů,
cihlové domky pastelových barev, Salam alejkum / odkud jsi, co děláš,
na silnici / ulici právo silnějšího a drzejšího, nestabilní region,
občanská válka nomádských kmenů přes 25 let, 2 mil. obětí, 4 mil. uprchlíků,
několik hladomorů, prohibice (údajně neplatí pro cizince),
nebezpečná, **bezpečnostně vysoce riziková země,**
jazyk arabština, angličtina, domorodé jazyky, měna súdánská libra (SDG)

rozdělen v l. 2011-14 (zahraniční zájem), nízká lidská svoboda,

Súdán (severní SUD):
cca 1886 tis. km^2,
hl. město Chartúm, spec. statut Dárfur,
Omdurmán - býv. hl. ,město
max 3042 m n.m. Deriba,
povodí horního a středního Nilu,
Kulturní památky
Meroe 200 pyramid a další starověké ruiny
Přírodní památky:
- BR a NP Boma
- NP Dinder, antilopy, hyeny
- NP Danganeb,
- NP Sanganeb, korálový útes u břehů Port Saidu
Kassala - pohoří Taka s písečnými kaňony
Ekonomika:
rybolov, těžba dřeva, kaučuk,
bavlna, cukr. třtina, čirok, proso, pš, rýže, arašídy, jam, datle,
ropa - příjmy dělba napůl, sůl, Cr, Au,
Společnost:
cca 31 mil. ob.,
70 % muslimové (islám), 25 % animisté, 5 % křesťané, islámisté válčí, hromadné znásilňování žen, prezidentské jednotky proti povstalcům z jihu, pomoc,
bezpečnostně vysoce riziková země, nízká lidská svoboda,

Súdán jižní (South Sudan, SD, SS), formálně Jihosúdánská republika, federativní prezidentská republika,
cca 665 tis.km^2,
cca 12 mil. ob,
hl. město Juba / Džuba, 0,5 mil. ob., na březích Bílého Nilu, západní konzumní život, alkohol, hudba, ženy, placení v USD, mizerné služby, přemrštěné ceny, domorodcům vstup zakázán,
max 3187 m n,m, Kinyeti, horské hřebeny,
náhorní plošiny a planiny,
Bílý Nil, bažinatá oblast Sudd,
vznik - oddělil se v r. 2012 (na základě referenda)
Kulturní památky
Přírodní památky:
- BR a NP Boma (migrace savců - více než 2 mil. zvířat putuje za vodou)
- BR a NP Southern,
Vegetační charakteristika:
klima tropické, období sucha a deště IV-XII, 700 - 1500 mm,
10-15 % tropické lesy, akácie sant, mahagon
Ekologické ohrožení:
- nedostatek vody

- kbelík na vše: jídlo, pití, koupání, dojení
- na WC kamkoliv
- hořící kravská lejna
- obydlí jen stany či plachty na kůlech
- krokodýl, hroch, hyeny

Ekonomika: 1995 USD / osobu,
rybářství, těžba dřeva, skot, ovce,
úrodné půdy: kaučuk, bavlna, cukr. třtina, rýže, čirok, proso, sezam, mango, kuk, pš, banány, maniok, arašídy, topinambur, papája, fazole, arabská guma,
po Nigérii a Angole největší producent ropy v subsaharské Africe,
mramor, slída, uran, Fe, Cu, Cr, Zn, W, zlato, stříbro, diamanty,

Společnost:
cca 13 mil. ob. , kmenová nevraživost, (kradení dobytka - když mají krávy jsou bohatí),
křesťanství 60 %, animisté 20 %, 10 % islám,
patří k nejvyšším národům, obliba basketbal,
neúspěšný pokus arabizace, odtrhl se v r. 2011 (referendum o nezávislosti), gramotnost jen 27 % (40 % muži, 16 % ženy), některá etnika polygamie,
téměř 50 let občanských válek, uprchlický tábor Yida 70 tis. ob., humanitární krize, podvýživa, omezený přístup k vodě, hygiena - místo vody se myjí kravskou močí, zdravotnictví velmi špatné, mnoho trop. nemocí, HIV,
bezpečnostně vysoce riziková země, policejní stát na hraně občanské války, povinný ozbrojený doprovod, bezpečnostní check-pointy, nízká lidská svoboda, v restauraci TV západní porno, návštěvu cizince schválit stařešina kmene, třeba poděkování (pytel mouky), děti se bělochů bojí,
hladomor, svět pomáhá ze s. Ugandy, „Člověk v tísni ČR“ - stavby ochranných hrází,
jazyk angličtina, domorodé jazyky, arabština, měna jihosúdánská libra zcela znehodnocená občanskou válkou a ekonomickou krizí (v r. 2016 inflace 835 %), placení nejlépe USD

Svatá Helena, Ascension a Tristan da Cunha (Saint Helena, Ascension and Tristan da Cunha), Britské zámořské území,
122 km^2, ovy j. Atlantiku, cca 2 tis. km z. od Angoly,
hl. město Jamestown,
Internace Napoleona po porážce r.1815,
Ostrov Ascension sopečný u rovníku 1600 km od Afriky, 2250 km, od Jižní Ameriky, osídlen od r. 1815 britská posádka, cca 1000 obyvatel, většina v hlavním městě Georgetown, od r. 1870 "botanická laboratoř": Sir Honker, ředitel Royal Botanic Garden v Kew sem postupně převážně úspěšně introdukoval 220 exot. druhů - eukalypty, araukárie, Prosopis juliflora, Psidium guajava, bambusy, Cofea arabica, banánovníky, vytvořil les Green Mountains a sledoval údaje růstu, inv projevy Catharanthus roseus, Clidemia hirta, Ageratum cynizoides, nepočetné původní druhy byly vytlačeny, **endemity vymizely**, např. Trochetipsis ebenus (záchranné pstování z nálezu), bez stromů, ovce, kozy, krávy a koně vše spásali,
Ostrov Svaté Heleny, uvězněn Napoleon, 45 endemických druhů, Commidendrum rugosum,
Ostrov Tristan da Cunha sopečný - 2062 m, (údajně nejodlehlejší obytný- 2800 km od Afriky, cesta pouze lodí z JAR - ta trvá týden, 9x/rok), 27 endemických druhů, Blechnum palmiforme, cca 300 obyvatel,

Kulturní památky: -
Přírodní památky:
- Green Mountain, Ascension , krabi, poničen zavlečenými kozami, dnes dosadby
mořský park
ornitolog. rezervace na blízkém ostrově
Vegetační poměry
tropické klima,
cca 40 % tropický les, na vrcholech mlžný, hojně endemitů
vysoká biodiverzita
Ekologická ohrožení:
- nedostatek potravin
- zavlečené kozy byly vybity, kočky a krysy
dnes intenzivní monitoring, dosadba lesa, ...
Ekonomika:
zemědělství, rybolov, lov krabů, kakao, banány,
půda je ve společném vlastnictví,
ropa, zemní plyn, příjmy z poštovních známek a mincí
Společnost:
cca 5 tis. ob.,
britská Národní unie farmářů vypsala v r. 2015 poptávku na farmáře, který by zvýšil jeho zemědělskou produkci a tak posílil jeho samostatnost (omezit závislost na dovozu),
jazyk angličtina, měna svatohelenská libra

Svatý Tomáš a Princův ostrov (Sao Tome e Principe, STP),
Demokratická poloprezidentská republika,
cca 1 tis. km^2 , sopečné ostrovy v Guinejském zálivu Atlatického oceánu,
jakoby kulisy Jurského parku
hl. město Sao Tomé,
max 2024 m n.m. Pico de Sao Tomé, Principe 950 m n.m.,
nezávislost 1975 (býv. portugalská kolonie)
Kulturní památky: -
Přírodní památky:
- BR ostrov Principe
- NP Obo
Vegetační charakteristika:
tropické vlhké, horké klima, průměr 25-30^0 C, srážky X-V,
cca 40 % tropické až subtropické deštné horské (pra)lesy
savany, plantáže na severu
Ekologická ohrožení:
- likvidace tropických lesů na plantáže
Ekonomika:
kakao, káva, banány, vanilka, kokos. a olejová palma,
ropa, zemní plyn,
cestovní ruch
Společnost:
cca 200 tis. ob., křesťané 80 %, čisté pláže i voda,

jazyk portugalština, měna svatotomáčská dobra

Svazijsko (Swaziland, ESwatini, **SD), Svazijské království,** absolutistická diarchie
Království **Eswatini**, (vládne král s matkou), četné milenky - manželky když porodí,
17,5 tis. km^2 , vnitrozemské království - enkláva v JAR (je na ní závislé),
hl. město Mbabane 100 tis. ob., muzeum,
Ludzidzini, královská vesnice
max 1862 m n.m. Emlembe, jihoafrická náhorní plošina, Veld vysoký, střední a nízký,
vulkanické pohoří Lebompo 700-800 m n.m., subtropická vrchovina,
vodní zdroje,
nezávislost 1968 (na GB)
Kulturní památky. -
Přírodní památky:
- BR pohoří Lubombo
- NP Hlane Royal,velká pětka,
PR Malolotja, savana a travinný biom, údajně nejhezčí a nejméně navštěvované území Svazijska, Englerophytum magalismontanum, Jamesbrittenia grandiflora, Lophaena conifolia, Hypericum revolutum, stálozelené Syzygium cordatum, Gnidia caffra, Protea caffra, stromovitá kapradina Cyathea dregeí
PR Mkhaya, řeka Usutu, hroch, nosorožec, žirafa, slon
PR Mlilwane,
3 lovecké rezervace
národní symbol lev (král) a slonice (matka)
Vegetační charakteristika:
subtropické klima, teploty 18-26^0 C, zima 12-16^0 C,
cca 25 % deštný (pra)les na sz., borovice, eukalypty,
převážně suché savany,
TTP 60 %, orná půda 10 %
Ekologická ohrožení:
- čtvrtina obyvatel HIV pozitivní -nejvyšší podíl, takže prům. věk pod 50 let
- mnoho sirotků proto
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
těžba dřeva, cukr, třtina, bavlna, tabák, rýže, kuk, citrusy, aloe,
diamanty, uhlí, azbest, Au, Fe, Au, Sn,
Společnost:
1,4 mil. ob., stát vznikl spojením několika bantunských kmenů,
křesťané 65 %, muslimové 10 %, animisté přes 20 %,
monarchie - král letadlo, auta, každý rok si vybírá další novou manželku, záliba auta,
otec vládl 82 let, měl 70 manželek, přes 200 dětí a 1000 vnoučat,
70 % obyvatel pod hranicí bídy, **pandemie HIV / AIDS - nejvíce nakažených na světě**
(až 30 % ve věku 15-50 let, sex je jedinou zábavou),
velmi nízká doba dožití (pod 50 let), nízká lidská svoboda, alkohol,
jazyk angličtina, siswati, měna svazijský lilangeni

Tanzanie (Tanzania, EAT), Sjednocená tanzanská republika,

945 tis. km^2, sloučená Tanganika a ostrov Zanzibar (město Szone Towm),
ostrov Pemba, autonomie se Zanzibarem, hřebíček, kaučukovník, henovník
ostrov Mafia,
federace Tanganika (býv. německá) na v. pobřeží Afriky a korálový ostrov,
země patří k nejdéle osídleným zemím světa,
hl. město Dodoma, 350 tis. ob.,
dříve **Dar es Salaam**, 2,7 mil. ob., **podle prognózy OSN má být v r. 2100 třetí největší megapolí s 74 mil ob**.,
Arusha , 0,5 mil. ob., 1388 m n.m., nad horaMt. Meru, východisko NP Serengeti, Ngoro
Zanzibar 160 tis. ob., Stone Town, jemný bílý písek, dál hlubší moře, v podstatě kmenové území, propastné rozdíly přepychových turist. rezortů a domorodců
max 5895 m n.m. Kilimandžáro - nejvyšší v Africe,
3 nečinné vulkány Shira, Mawenzi a Kibo (často výšková nemoc při výstupu),
Meru 4565 m n.m.
Ol Doinyo Lengai / Hora Bohů, 2960 m n,m., aktivní vulkán, chrlí karbonatidy, posvátná pro Masaje (bohyně Enkai), poutní místo pastevců, pod ní se modlí za déšť, dobytek a zdravé děti,
Uluguru ostrovní hora,
Ngorongo sopečný masiv,
náhorní plošiny 1000 - 1500 m,
východoafrická příkopová propadlina,
pobřežní nížiny,
pod Lengai jezero Natron (až 60^0 C) velmi slané sodné červené - sinice, hustá voda, za sucha pH přes 12, uhličitan sodný plameňáci, o břehu ojediněle ryby, stopy hominidů,
hraniční jezera Viktoriino s ostrovem Robondo („Noemova archa“),
jezero Tanganika (velmi dlouhé) s NP Mahale Mountains, Nyasa,
jezero Manyara, plameňáci, pavián, hroch,
nesplavné řeky Kagera, Rowuma,
nezávislost 1964 (býv. GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Kondoa - skalní umění na úbočí valu Masai,
- přístav a Kamenné město / Stone Town Zanzibar (Stone Town, odtud odvoz otroků), Ismila archeolog. naleziště z doby kamenné mezi pískovcovými věžemi
- Kilwa Kisiwani a Songo Mnara (přístavy na ostrovech ze 13-16.st.), vyřazena 2014
Livingstonovo muzeum ve městě Tabora
Přírodní památky: téměř 30 %, drahé
- **BR a NP Arusha** s horou Mt. Meru (4556 m), kráter Ngurdoto a 7 jezer Momella,
- **BR East Usambara**
- **BR Jozani-Chwaka-Bay**
- **BR Gombe Masito Ugalla**, na břehu jezera Tanganika, gorily, ochránkyně J Goodall.
- **BR a NP Kilimanjaro** (5985 m, nejvyšší v Africe, původně 3 vyhaslé stratovulkány, led na vrcholu, asi odtaje do r. 2032, vč. horského lesa, 5 veget. pásem, cca 2000 druhů rostlin, ohrožení pytláci, sběrači medu, ilegální těžba dřeva, požáry,
- **BR a NP NP Lake Manyara** (mělké alkalické jezero, hladina klesá, toxicita řas, křovinná vegetace, stromoví lvi, trhy na Komáří řece, dříve lovecká rezervace – E.Hemingway

- **BR Ngorongoro**, kaldera vyhaslé sopky, 1800 m n.m., stěny 600 m, **velká koncentrace afrických zvířat,** Masajové, pohyblivá písečná duna kráter, ostatky předchůdce člověka, vyřazena 1989
- **BR a PR Selous / Selous Game (lesnatá savana, řeky a říční ramena, zvěř, kopytníci, stromoví lvi), , ohroženo**
- **BR a NP Serengeti** („nekonečná pláň“, savany s akáciemi) a Tanapa Ngorongoro (3. největší sopečný kráter – zhroucená kaldera široká 20 km, stěny 600-700 m, na Masai-Mara v Keni a zpět, migrace zebry, pakoně a antilopy, lev, gepard, buvol, nosorožec dvourohý, krokodýl, největší koncentrace volně žijících afrických zvířat, safari, dnes asi 100 aut denně, také Olduvajská soutěska (kaňon 100 m x 40 km) - kolébka lidstva, nejstarší hominidé, kdysi jezero s bujnou vegetací poskytovalo obživu a rokle na planině Serengeti úkryt), sopka Olduvai posvátná pro původní obyvatele, její „maketa“ v masajských obcích,
- **BR a NP Tarangire** (řeka, baobab, v období dešťů močály, kopytníci, stromoví lvi),
- **BR Usambara East,**
- NP Gombe Streamm na břehu jez. Tanganika, šimpanzi (jejich studium od r. 1957 bioložka J. Goodall),
- NP Jozani, trop. les na Zanzibaru, několik druhů opic
- NP Katavi (hroch, bůvol africký, lev, hyena, levhart),
- NP Kitulo Plateau („božská zahrada“), bohatství rostlin, zejména orchidejí, vegetačně bohaté na travnatých plochách vč. endemitů,
- NP Lake Manyara, sodné jezero s plameňáky,
- NP Mahale Mountans, na břehu jez Tanganika, šimpanzí stezky, kemp,
- NP Mikomazi (dříve lovecká rezervace),
- NP Mikumi, monzun. opad. les
- NP Ruaha, největší ve v. Africe, řeka Velká Ruaha, sloni, krokodýl, hroch, želva, antilopa kudu, bůvol, levhart, hyena
- NP Rubondo Island, na břehu Viktoriina jez., ptactvo
- NP Saadani, na s. pobřeží Viktoriina jez.
- NP Selous,
- NP Udzungwa Mountains (primáti - paviánec kipungji, objevený roku 2003),

PR Amani („africké Galapágy“) v pohoří Usambara,,
PR Sand Rivers, hlavní problematiky pytláci,
Chráněná přírodní oblast Macao, (u jihu Serengeti)
CHKO Liliondo
Přírodní ranč Mwib, Obora Maswa, obora Arongo,
V Arushi území pro safari do divočiny (= svahilsky cesta), hlavní ohrožení buvol, slon,
26,5 % území lovecké organizace k bezohlednému trofejnímu lovu (s min. přínosem),
BZ Dar es Salam (pěkná), Space Garden Zanzibar (dobře vedená),
národní zvíře žirafa (nikdy neútočí na člověka), sloni, pakoně, gazeli, hroši, pes hyenovitý, krokodýl, krajta, plameňáci,
<u>Vegetační charakteristika:</u>
tropické horké rovníkové klima, v horách mírné,
v létě sz. monzun, v zimě jv. pasát, deště III-V, X-XII, sucho VII-IX,
prům. teploty 22-29^0 C, nejtepleji XI-II, velké střídání teplot,
cca 35 % tropické savanové lesy (Miombo), nad 3000 m trop. stáloz. listnaté lesy,

převládají savany, baobab, Dalbergia melanoxylon (mpingo - mozambický eben, tvrdé dřevo), **ekologicky významná je zejména vegetace nejvyšších sopečných pohoří ,** savany Usukuma, Uaramo, rozsáhlé suché stepi Serengeti, Masajská,
pobřežní mangrovy,
TTP 28 %, orná půda 15 %
Ekologická ohrožení:
- pytláci
- požáry lesů: Kilimamandžáro 2020, 2022
Ekonomika:
2700 HDP/ob,
rybolov, ovce, kozy, skot,
bavlna, káva, cukr. třtina, banány (z nich pivo Klimandžaro), tabák, ořechy, chlebovník, pepř, muškát, vanilka, zázvor, hřebíček, kardamo aj. koření (Zanzibar), Spicegarden, fosfáty, zlato, Fe, soda, vápenec, diamanty, nově uznaný modrý drahokam tanzanid bude asi vzácnější než diamant, v blízkosti Kilimandžára ho těží společnost TanzaniteOne, turisticky zaslíbená, na Kilimandžáro 50 tis. turistů/ rok,
ČR zájem vývoz (energetika, těžba, spotřební zboží), u ostrova Pemba 1. podmořský hotel v Africe (Mabela Resort, 1500 USD/noc v r. 2016),
Společnost:
cca 62 mil. ob., Svahilci, Sukumové, Nymwezi, Makondové a 120 etnických, jazykových a náboženských skupin, silná svahilská kultura a tradice,
uprchlický tábor Katumba přes 60 tis. ob.,
vyvážené vztahy: křesťané 60 %, muslimové 35 % (Zanzibar a pobřeží vč. Dar es Salam) , animisté 5 %, muslimky nosí šátek, ale obličej si nezahalují,
na Zanzibaru v odlehlých částech ženy zahalené jen od pasu, netradiční svazky (manželku jen na svatební noc, pak se o ni dělí s přáteli),povolena i nábožensky smíšená manželství,
všude mříže, ozbrojení strážci ve městě,
masajové ohrady před predátory z trní, udává se , že cca 250 lidí / rok padne za oběť lvům v centrální Tanzanii (údajně se jedná o oslabené kusy, pro něž je člověk kořistí),
jezdí se vlevo, nebezpečná doprava, v noci se nedoporučuje (často neosvětlené vozy),
samozvaní výběrčí, v islámských územích třeba dodržovat jejich pravidla, tresty za drogy,
téměř „evropská“ Afrika, chudá, ale **pokojná a bezpečná země**,
pozdrav **Hakuma natata** - žádný problém, džambo (jambo) / ahoj,
jazyky svahilština, angličtina, měna tanzanský šilink (TZS)
Zanzibar, 2,5 tis km^2 , 1,3 mil. ob, autonomie s Pembou, město Zanzibar 160 tis. ob.,
(býv. britský, poznamenaný expanzí ománských Arabů,
obchodní ostrov - koření (hřebíček aj.), slonovina, zlato, otroci (60 tis/rok),
dále i ostrovy Pemba 400 tis. ob., málo lesů, a Unguja a souostroví Mafia
islám, svahilština,

Togo (Togo, TG, RT, Otročí pobřeží, Zlatonosné pobřeží), Tožská republika,
prezidentská republika,
cca 57 tis. km^2 , úzký pruh 100 km země mezi Ghanou a Beninem na z. Afriky v Guinejském zálivu u přístavu Lomé,
hl. město Lomé, 750 tis. ob.,
max 986 m n.m. Mt. Agou,

ve středu pohoří Atakora, na severu Bogon,
převážně nížiny,
jezero Togo,
údajně bylo tajnými dohodami Togo po 1. světové válce nabízeno nově vzniklému Československu jako kolonie,
nezávislost 1960 (býv. RF a GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Koutammakou (země Batammaribů, hliněné věžové domy),
Abonwy sraeobylé město
Přírodní památky:
- BR Mono Transboundari
- BR Oti-Kéran/Oti-Mandouri
- NP Fazao-Malfakassa,
- NP Fosse aux Lion,
- NP Kéran,
Vegetační charakteristika:
tropické horké rovníkové klima, vlhké na jihu (2 období), polopouštní na severu (1 období),
cca 40 % tropické deštné (pra)lesy na jihu u pořeží, původně tam převládaly,
na severu polopouštní savana,
dnes hlavně plantáže,
Ekologická ohrožení:
- tropické lesy převážně vykáceny pro plantáže
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
1460 HDP/ob, chudá země,
rybolov, těžba dřeva,
palma olejná, bavlna, káva, kakao, rýže, kuk, proso, kasava, sorgo, jam,
kokain laciný, (2,5 USD/g - 1945),
největší vývozce pašované slonoviny (za rok až z 1 tisíce slonů, i z Gabonu),
fosfáty, bauxit, vápenec, Fe
vybudovalo dopravní infrastrukturu,
Společnost:
cca 8 mil. ob., (za 50 let 5x víc),
Eweové a Adžové 42,4%, Temové a Kabrové 25,9%, Gurmové 17,1% a další,
křesťané, islám, většina animisté, země woodo,
30 % obyvatel pod hranicí chudoby, velká dětská úmrtnost, vysoký podíl inf. HIV/AIDS,
byrokracie, **nebezpečná země**
úřední jazyk francouzština, měna CFA frank (XOF)

Tunisko (Tunisia, TN, RT**),** Tuniská republika, poloprezidentská republika,
uvedeno i v díle Středozemí
cca 155 tis. km^2, nejmenší severoafrická země, býv. provincie několika říší,
hl. město Tunis, 800 tis. ob., letiště Enfidha,
Zarzi letovisko na pobřeží, 100 tis. ob.
ostrov Djerba, rekreace, i letiště
Tozeur, mezi solnými jezery, z okrových cihel

ksar Hadáda, i jako hotel
berberské vesnice
max 1544 m n.m. Džabal aš-Šánabí, Malý Atlas na severu,
převážně nížiny do 200 m n.m., pobřeží na východě s lagunami a ostrovem Džerba (Malá Syrta), na severu příkré,
řeka Medžerda (slouží na závlahy), většina toků končí v solných jezerech a bažinách,
jezero Ichkeul, přezimování ptáků, plameňáci (adaptovaní na slanou vodu),
nezávislost 1956 (na RF)
Kulturní památky UNESCO a další:
- Dougga / Duqua, ruiny býv. hl. město Lyrico-Punského státu na okraji římské říše), římské divadlo
- El-Djem , římský amfiteátr v(zbytky největšího kolosea v s. Africe),
- Kartágo (římské město postavené na troskách býv. punské metropole),
- Kairouan / Kairuván (svaté město Maghrebů - muslimů, zal. 679, starobylé mešity),
- Sousse - medina (býv. součást pobřežního obranného systému),
- Kerkuane (jediné dochované zbytky fénicko-punského města a jeho nekropole),
- Tunis (velké a bohaté město islámského světa), medina

Matmata - berberské sídlo pod úrovní povrchu země,
Přírodní památky:
- BR a NP Djebel Bou-Hedma
- BR a NP Djebel Chambi,
- BR a NP Iles Zembra et Zemnretta
- BR a NP l´Ichkeul, jezero, mokřady, ornitolog. plameňáci, vyřazena 2006
- NP Boukornine, Bou Hedma
- NP DžabalBú-Edma,
- NP Djebel Sahara,
- NP El-Feidja,
- NP Sidi Toul,
- NP Tabarka, pláže u moře

Šot al-Džaríd, červené jezero, mění barvy, může vyvolat i fata-morgánu, po většinu roku suché - solná pánev, laguna se solnou mohylou, kolem 50^0 C, vrak autobusu
skála Ing Jemel / velbloudí krk
Šot al-ghaesa, solné jezero
kaňon Mides
oáza Temerzm vodopády
Belveder Park Tunis
Vegetační charakteristika:
středomořské mediteránní klima, léta horká a suchá, teploty 10-26^0 C, k jihu stoupají teploty a ubývají srážky, na jihu aridní pouštní klima s teplotami až 45^0 C,
na severu středomořská / mediteránní vegetace oliva, oleandr
pozůstatky mediteránních lesů cca 3 % na severu, Pinus aleppo, Quercus suberosa, Phoenix dactylifera, Tamarix, Retama raetam, Suadea vermiculata,
k jihu přechází ve vyprahlé neúrodné stepi se solnými jezery (šotty), polopouště, příp. datlové oázy a pak v poušť (erg)
Ekologická ohrožení:
- lesnatost od zač. 20 st. klesla o více než třetinu a stepi převážně změněny na zemědělskou

půdu
- kritický nedostatek vody v r. 2023 kvůli suchu zastavena lidem dodávka vody
- vzhledem k populační explozi a nedostatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika: 11620 HDP/ob,
rybolov, plody moře, hovězí, ovce, kozy,
olivy, citrusy, datle, mandle, obiloviny, rajčata, paprika (feferonky v oliv. oleji - hariassa, pš - z ní kuskus, piniové oříšky, máta,
ropa, plyn, fosfáty - hnojiva, Fe, sůl,
státem podporovaný rozvoj cestovního ruchu, (denně uklízené čisté pláže),
ohroženo rizikovými dluhopisy,
Společnost:
cca 12 mil. ob.,
sunnitský islám 98 % (sunnité),
17.12.2011 zde začala tzv. jasmínová revoluce - začátek tzv. arabského jara,
dnes relativně poklidná situace, nevhodné chování: držení i malého množství měkkých drog, fotografování vládních budov, citlivých politických a vojenských míst, homosexuální projevy, zákaz kupovat nemovitosti cizincům (obchází se přes domorodce),
respektovat muslimské chování - zákaz vstupu do mešit při modlitbě, zákaz fotit muslimy modlící se mimo mešitu, nepoužívat alkohol na veřejnosti, nenavazovat kontakty s mladými dívkami, oblékat se dostatečně zakrytě zejména mimo turistické zóny / rezorty, zákaz dovážet a vyvážet tamní měnu (tuniský dinár je „uzavřená měna“),
respektovat místní zvyky, tradice, zákony a náboženství, zejména během ramadánu,
vzhledem k teroristickým útokům v r. 2015 platil ještě výjimečný stav, **nebezpečné příhraničí Libye a Alžírska**, **doporučuje se obezřetnost při pobytu** do horských i pouštních oblastí či izolovaných oblastí, vyhýbat se místům s velkou koncentrací osob, individuálním cestám a nočním cestám mimo nejvýznamnější trasy,
mít u sebe doklady a před cestou se zaregistrovat v cestovatelské databázi DROZD,
jazyk arabština, francouzština, italština, měna tuniský dinár (TND)

Uganda (Uganda, EAU): Ugandská republika, prezidentská republika,
cca 242 tis. km^2, ve Východoafrické náhorní plošině (900 m n.m.), Sahel.
název odvozen od království Buganda, („perla Afriky“)
hlavní město **Kampala** 2 mil. ob., (aglom. 7 mil. ob.), národní Kaddáfího mešita
Entebbe, mezin. letiště, u Viktoriina jezera, k němu 40 km dálnice, BZ, parky
Bidi Bidi, největší uprchlické sídlo, 300 tis. ob., po válce v Jižním Súdanu,
max 5110 m n.m. Margherita Peak - pohoří Rwenzori,
Mt. Elgon 4321 m, Mt. Muhabura 4127 m
převážně náhorní plošina cca 900 m n.m., proto snesitelné podnebí,
bažinaté oblasti v kotlinách řek a jezer,
pramen Nilu Jinja,
jezera - hraniční Viktoriino (souostroví Ssese), Albertovo, Edwardovo, Kyoga,
jezero Bunyony - rekreace, jediné bez bilharziózy
nezpevněné silnice,
nezávislost 1962 (býv. GB)
Kulturní památky: UNESCO aj.:
- Kasubi - hrobky bugandských králů, ohroženo

Přírodní památky: jen fragmenty, vysoké vstupné a další speciální platby
- **BR a NP Bwindi Impenetrable** Forest, (u rozhraní Ugandy, DR Kongo a Rwandy), na jihu pohoří Virunga, savany a horské deštné lesy, horské gorily (ca 450 v 50 rodinách), návštěva 1 hod - 800 USD, výdělečné výpravy zamezily likvidaci přírodního prostředí - těžbu dřeva a pytlačení (dříve jako bushmeat, a mláďata jako domácí mazlíčky), také šimpanz kočkodan a guaréza, i slon, na okraji ozbrojení strážci, domorodci vyhnáni, pěstují kávu, čaj, banány, žampiony
- **BR a NP Mount Elgon** (hranice Ugandy a Keni), velehorská kaldera, deštné lesy, vodopády
- **BR a NP Queen Elizabeth** (Alžběta II), savany pod Ruwenzori), lesy, krátery - jezera (Bunyampaka aj.), mokřady, šimpanz, stromový lev, lodní safari, nejnavštěvovanější
- BR a NP Ruwenzori Mountains / Queen Elisabeth (Mergherita 5109 m na hranicích s Kongem v pohoří Ruwenzori, 3. nejvyšší v Africe, převážně nad 2500 m n.m., ledovce a jezera, největší trop. deštný prales Afriky, trup. mlžné lesy, v ohrožení, velehorské starčeky (Dendrosenecio erici-rosenii) a lobelky (Lobelia bequaertii), horské gorily - posledních několik set a také ve Rwandě a DR Kongo),, vyřazen 2004
- NP Kabelega,
- NP Kibale Forest, trio, deštný prales, kráterová jezera, největší koncentrace primátů na světě šimpanz - nejbližší, přátelští, slon
- NP Kidepe Valley, lev, gepard, slon
- NP Kipedo Valley, savana súdánsko-guinejská, slon, gepard
- NP Lake Mburo, jezero, 29 ostrovů, vodní ptáci, žirafa, zebra, hyena
- NP Mgahinga Gorilla, vulkanické hory, deštný prales, horské gorily
- NP Murchison Falls / Murchisonovy vodopády, savana, s. okraj Alberova jezera, Nil, velká koncentrace zvěře - slon, žirafa) ale také ropa
- NP Salonga,
- NP Semliki, nížinný trop. (konžský) prales (výběžek), slon

PR Caramba, PR Kyambura, bot. rezervace Yangambi,
GR Bokora Corridor, JR Matheniko, GR Plain-Upe,
komunálně chráněná území,
lesní rezervace, rezervace zvěře, žirafa, velká pětka,
lidé z NP většinou vyhnáni (alkohol, marihuana)
BZ Entebbe u Viktoriina jez., 35 ha, 1134 m n.m., původně introdukce kávovník, kakaovník, kaučukovník a čajovník, dříve 2500 druhů, dnes jako veřejný park, pikniky
Vegetační charakteristika:
tropické rovníkové klima zmírňované výškou, dvě dešťová období IV-V, XI,
teploty na severu 20-24^0 C
cca 35 % pozůstatky deštný / mlžný horský tropický les v horách na z. a v. okraji země, dále rozsáhlá tropická (súdánsko-guinejská) travnatá savana s vazbami na jezera
značná biodiverzita,
polopoušť Sahel, zornění 35 %,
Ekologická ohrožení:
- ročně se likviduje 200 tis ha lesa nelegální těžbou
- od EU příspěvek na obnovu lesů - avšak sází se eukalypty
- rozsáhlé vypalování trop. pralesů, snižování biodiverzity
- v Sahelu se rozšiřují období sucha,

- většinou chybí pitná voda, polovina obyvatel nemá přístup k pitné vodě,
- převážně podvýživa
- nákaza malárie (komár Anopjeles), embola aj. trop. nemoci,
- bilharzióza / krevnička močová v jezerech
- pytláci
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- zemětřesení

Ekonomika:
1850 HDP/ob, chudá země, těžba dřeva,
ryby, drůbež, kozy, skot, med,
káva (do ČR Mountain Gorilla Coffee, Mount Elgon), čaj, bavlna, tabák, maniok, banány, kukuřice, proso, luštěniny, olejniny, brambory, fazole, hrách, hlavní potravina banán, zelí, čili, řezané květiny,
rafting k Nilu a dál po něm

Společnost:
cca 47,5 mil. ob., hustě zalidněná, království Buganda na jihu, etnikum Batwa (Twa),
52 klanů kmene Baganda - polygamie, dívky se vdávají ve 13-14, rodí zavěšeny rukama za větve stromu, raketový vývoj kojenců, i Pygmejové (vesnice Nkhwenda, vyháněni z pralesů), elita sikhové a hinduisté vyhnáni, pak pozváni nazpět,
křesťané 85 %, muslimové 13 %, animisté,
země rozdělená kvůli etnickým sporům a špatné vládě, s. Ugandu ničila od r. 1986 „Armáda božího odporu“, takže vymřela velká část jedné generace, humanitární katastrofa, ročně umírá 80 tis. lidí na AIDS, ale i malárie, největší uprchlický tábor Bidi Bidi - přes 270 tis. ob. (2016), řada organizací požaduje federaci, údajně zbabělci,
živelná silniční doprava, ani třetina řidičů nemá řidičák,
korupce (příspěvky na kafe), města drobné krádeže a kapsářství, **bezpečná,**
nutné očkování proti žluté zimnici,
s Ruskem dlouhodobé přátelské vztahy (od r. 1962), podpořila její invazi do ČR v r, 1968,
česko-slovenská nemocnice, Vágnerovy výpravy - pro zoo safari
jazyk angličtina, luganda, (bantuské jazyky), měna ugandský šilink (UGX)

Zambie (Zambia, Z, býv. Severní Rhodesie), Zambijská republika, prezidentská republika,
cca 753 tis. km^2, vnitrozemský jihoafrický stát,
vč. království Loziů ostrovů na řece Zambezi,
hl. město **Lusaka**, 1,7 mil. ob., letiště,
Livingstone, 100 tis. ob., socha E. Holub
max 2329 m nepojmenováno v pohoří Mafinga či 2164 m Mantihna Hils, ostrovní hory,
termál. prameny Kapishya, převážně náhorní plošina 1000-1500 m n.m.,
močálovitá území,
řeka Zambezi na hranici se Zimbabwe,, na části PR (krokodýl, hroch, slon), peřeje, sjízdná, kaňon (rafty), bandží džamping z mostu, Viktoriiny vodopády / Victoria Falls 110 m na Zambezi (Ngonye) - mimo období dešťů velmi málo vody, jinak peřejnatá
a dalších 16 vodopádů,
na ní obrovská přehrada Karibe (1626 MW) - společně se Zimbabwe,
další řeky široká údolí, jezero Tanganika, krásná země,
nezávislost 1964 (na GB)

Kulturní památky:
Livingstone muzeum 150 tis ob. (misionář a lékař, prozkoumal okolí řeky Zambezi, objevil Viktoriiny vodopády, + 1873 v Chitambo u Bangweuluských močálů, srdce pohřbeno zde, tělo v GB)
Přírodní památky:
20 NP, tj. 8 % území (obvykle vypytlačeny), v r. 2020 celková návštěva 1 mil. lidí, a 550 lesních rezervací na 30 % území, (největší podíl ZCHÚ v Africe - cca 37 % ?) a 34% GMA
- **BR a NP Mosi-Oa-Tunya, Viktoriiny vodopády**, dým který hřmí, hranice Zambie a Zimbabwe, nosorožec, Liwingstonovo muzeum,
- NP Bangweulu Swamps, rozsáhlé mokřady, most 2,5 km do DR Kongo (k nerostům)
- NP Blue Lagoon, zaplavované pláně, jezera, laguny, mokřad, jakž takž krajina, ochrana turismus, býv. farma, 300 druhů dřevin, mopanový les (Calophospermum), Kigelia, Ficus, baobab, žirafa, slon, hroch, levhart, primáti - paviáni, kočkodan, antilopa, ženetka, veverka, ptáci, papoušci, snovači, vlhy (až 2 m hnízdní nory v písč. břehu), netopýři, kaloni, kobylky,
- NP Isangano, zaplavované travnaté pláně, miombová travnatá savana
- NP Hwange,
- NP Kafue, jen formálně, savana s vodotečemi, mokřady, antilopy, levharti, velká plocha, více než 10 kempů, KAZA, účast AOPK ČR
- NP Kasanka, savana, miombové lesy, mokřad, jezero, netopýří kolonie, relat. dobrá ochrana i turismus, 2 turist. zařízení,
- NP Lavushi Manga, miombové lesy, travnaté pláně, horský hřbet, působivé vodopády, jakž takž krajina, ochrana i turismus, 2 kempy
- NP Liuwa Plain, zaplavovaná savana, jakž takž krajina, migrace pakonů, ochrana i turismus - drahé sezónní kempy
- NP Lochinwar, zaplavované pláně, mokřad, jakž takž krajina, ptáci, ochrana i turismus, pastva domácího skotu
- NP Lower Zambezi, savana, mokřady, tygří ryby, vodní safari, ohrožen těžbou Cu, účast AOPK ČR
- NP Luambe (savana a sezónní mokřady, hroch, kočkov. šelmy, jakž takž krajina, ochrana i turismus, 1 kemp
- NP Lukusuzi, miombové a travnaté savany, bez cest
- NP Lusaka (kopce 30 min. u města Lusaka)
- NP Lusenga Plain, miombové lesy, travnaté pláně, vodopády, působivá krajina
- NP Mosi-Oa-Tunya, vodopády, kaňon Zambezi, relat.dobrá ochrana i turismus infrastruktura u Livingstone,
- NP Mweru WaNtipa (miombové lesy, travnaté pláně, papyrové (papyrurusové) mokřady, stanice imobil. strážců
- NP Ngonye Falls (scénické peřeje a řeky, kemp)
- NP North Lusangwa, u řeky, savana, miombové a mopanové lesy, řeky, velká pětka
- NP Nsumbu, miombová a travnatá savana. jakž takž krajina, ochrana i turismus, 2 kempy
- NP Nyika Plateau, horské pláně, zvlněné TTP, přeshraniční do Malawi
- NP Sioma Ngwezi, suchá savana, akáciové a miombobové lesy, sloni, psi hyenovití, ptáci, jakž takž krajina, ochrana i turismus u Zambezi, KAZA, účast AOPK ČR
- NP Sout Luangwa, u řeky, savana. sezónní mokřady, relat. dobrá ochrana, hojně sloni, lvi, hroch, 4 z velké 5, i turismus, u řeky dobrá infrastruktura,

- NP West Lunga, u řeky, lesnatá savana, miombové a mopanové lesy, jakž takž krajina, ochrana i turismus
- NP Massuma-Ljuvské pláně, záplavové území, migrace pakoní a zeber,
- KAZA - TFCA přeshraniční CHÚ Jihoafrického rozvojového společenství

PR Nchete Wildlife sanctuary,
7 území mokřadů - Ramsar. úmluva,
řízený lov zvěře (38 chráněných loveckých ploch),
relat. hojně slon, lev, hroch, buvol, žirafa, zebra, levhart, gepard, nosorožec, hyena skvrnitá, pes hyeniovitý, antilopy, impala, bůvolec, pakůň, pavián, antilopy, kočkodan, žanetka, krokodýl, zoborožec, snovač, kaloň

Vegetační charakteristika:
tropické klima, středně vlhké, zmírňované výškou, teploty 20-25^0 C,
srážky 700 - 1300 mm, max. teploty IX-X, sucho VI-XI, déšť IV-V, XI-XII,
cca 40 % řídké tropické akáciové a savanové / miombobové (suché sětlé) lesy, také mapaneové lesy,
baobab Adansonia, palma Hymphaene ventricosa, Kigelie - salám. strom, Ficus - několik druhů, Tamarindus na termitišti (z plodu zahrabaného paviány), opuncie, pryšce,
převážně náhorní plošina, savany,
mokřady, bažiny, jezera,

Ekologická ohrožení:
- sucho, vyhlášen stav katastrofy
- lesnatost snížena o 20 %
- pálení lesa na dřevěné uhlí (čakve)
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- těžké kovy z těžby a zpracování olova a zinku důl u Kabwe

Ekonomika:
3900 USD/ob.,
rybolov, těžba dřeva, skot
pěst kuk, cukr. třtina, tabák, bavlna, proso (pivo), čirok, maniok,
zemědělství zaostalé, zatím téměř nevybudovány závlahy, ač vodní zdroje,
závislost na těžbě mědi - železnice, ale i Zn, Co, Pb, ropa, cementárna, vodní elektrárny, most přes mokřady 2,5 km, turismus (Viktoriiny vodopády aj. 6 % DPH)

Společnost:
20,2 mil. ob., popul. exploze (1950 - 2,5 mil, 2000 - 10,5 mil), multietnický,
křesťané (protestanti 23%, katolíci 17 %, afričtí křesťané 17 %), animisté 17 %, hinduismus, mše s hudbou, chudá země, pod hranicí chudoby 60 %, nezaměstnanost 50%, v r. 2000 vyvlastnění půd bílým farmářům, pak hladomor, občanské nepokoje,
relativně dobrá bezpečnost (málo drogy a kriminalita),
vysoký podíl (15 %) HIV/AIDS, naděje na dožití 37,5 roku, dříve socialistický směr,
čeští krajané, **v Livingstonu muzeum cestovatele a lékaře (i E. Holub, před 100 lety),**
Livingston (první Evropan, který v r. 1856 přešel napříč černý kontinent),
geologové z ČSR v r, 1971, pomoc ČR - v Lusace česká nemocnice, i TČM,
s ČR rozvojová spolupráce - AOPK ČR (F. Pelc, v r. 2019 20 mil. Kč) navrhuje budování turist. kempů na okrajích NP ,
jazyk angličtina, mluví se 70 jazyky: místní nyanja, bemba, lunda, tonga, lozi, luvale, kaonde, chichewa,

měna zambijská kwacha

Západní Sahara (Western Sahara, špaň. Sáhara Occidental, **WSA,** DARS, býv. Španělská Sahara, berbersky Tanezruft Tutrimt**)**, **sporné území** (považované za součást Maroka), největší osídlený region bez vlastní suverenity,
cca 266 tis. km^2, území v z. Africe,
hl. město Al-´Ajún (Laayoune), 200 tis. ob., přístavy Dachla, Smara, Búdzdúr,
max 463 (701) m n.m., vrch na severu
většinu území kontrolují marocké úřady (bez oficiálního uznání), napříč územím postavilo zeď, uzavřené území, (až ke hranici Mauritanie bus či taxi, vízum), vojenské staniční hlídky,
asi pětinu území ovládá Alžírsko, vnitrozemí ovládá povstalecká Fronta Polisario, která tam vyhlásila Saharskou arabskou demokratickou republiku (k r. 1911 ji uznalo 80 států)
Kulturní památky: -
Přírodní památky: -
Vegetační charakteristika:
klima tropické pouštní, **nejsušší a nejžhavější,** minimum srážek
bez lesů, poušť – pokračování Sahary,
savanové pastviny asi 19 % území, orné půdy 0,02 %
Ekologická ohrožení:
- postupující dezertifikace, trvale se zmenšuje počet oáz, ohrožuje kočující pastevce
- ve vnitrozemí vojenská hranice ochranných valů s minovými poli (vybudovalo Maroko)
- v alžírské Sahaře provedla Francie množství jaderných pokusů
- zaminované okolí cest,

Ekonomika:
rybolov, kozy, ovce, chov velbloudů,
olivy, bavlna, víno, tabák, ovoce, zelenina, skleníky (zelenina),
nerostné suroviny: těžba písku (dovoz na Kanárské ostrovy), fosfáty (dopravník téměř 100 km), ropa v pobřežním šelfu, asfalt, plyn, uhlí, kaolin, vápenec, olivín, snad Fe, Ni, Cu, Cr, silnice 6200 km (1400 km z toho zpevněné), železnice 5 km
Společnost:
cca 0,6 mil. ob., Maročané, méně Sahařané, málo Španělé, Arabové, Berbeři, Tuaregové, sunnitský islám 99,9 , (sunnitští muslimové), gramotnost 50 %, dožití 52 let,
jazyk arabština, měna marocký dirham a saharská peseta

Saharská arabská demokratická republika, SADR, ve východní čtvrtině Západní Sahary,, vyhlášená v r.1976 povstaleckým hnutím Palisario po odchodu Španělů z tzv. Španělské Sahary , uznaná 41 zeměmi většinou třetího světa

Zimbabwe (Zimbabwe, ZW, býv. Jižní Rhodesie), Republika Zimbabwe,
cca 391 tis. km^2, vnitrozemský stát na jv. Afriky,
hl. město **Harare**, 1,7 mil. ob., aglom. 2,8 mil. ob., národní galerie, v nákupním centru v interiérech vertikální zahrady, domy na principu termitiště nepotřebují klimatizaci,
Bulawayo 1,5 mil. ob., katedrála, muzea
max 2592 m n.m. Nyangani,
převážně náhorní plošina přes 1200 m,

řeka Zambezi na hranici se Zambií, na ní obrovská přehrada Karibe (1626 MW)
a Cabora Bassa, na části PR (krokodýl, hroch, relativně hojně slon), peřeje, sjízdná, kaňon (rafty), bandží džamping z mostu, Viktoriiny vodopády / Victoria Falls na Zambezi (Ngonye), přehradní nádrž Kariba,
býv. bohatá „obilnice“ Afriky, po 35 letech vlády Roberta Mugabeho rozsáhlá krize,
vznik 1840, samostatnost až 1980 (býv. GB)
Kulturní památky UNESCO a další:
- pahorky Matobo - skalní umění, posvátná místa,
- Great Zimbabwe, ruiny města z 11-15.st,
- Khami , ruiny starého města z 16.st.,
- Matobo Hills, pahorky, archeolog. památky, skalní malby
Tengenenge - vesnice sochařské komunity,
Přírodní památky:
- **BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls** („Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi), deštný les, krokodýlí farma
- **BR a NP Mana-Pools, Sapi, Chewore** (na březích Zambezi) - Middle Zambezi
- **BR a NP Velké Limpopo** - přeshraniční: z centrum NP Kruger v JAR - cca 20 tis. km^2, propojen do Mosambiku - NP Limpopo a do Zimbabwe NP Gonarezhou (až na 35 tis. km^2, 900 km silnic, max. rychlost 50 km/h, až 100 mil. návštěvníků / rok, problém pytláctví),
- NP Gonarezhow, jezero Mutirikwi
- NP Hwange (pův. Wankie), slon, savci, ptáci, zřízena napajedla,
- NP Chimanimani,
- NP Chizarira,
- NP Chobe, sloni
- NP Hwange (pův. Wankie, zřízena napajedla),
- NP Kazuma pan,
- NP Mana Pools, 4 jezera / tůně (zbytek po někdejším toku Zambezi), pěší safari
- NP Matobo/Matapos, žulové pahorky, skalní umění, nosorožci
- NP Matusadona, lev, slon, zebra, antilopa, hroch, vodní svět
- NP Nyanga,
- NP Umfurudzi, nosorožci
- NP Větší Mopungubwe (savana s boababy u řeky Limpopo/Krokodýlí řeka),
parky Východní vysočiny (rostliny),
pův. safari tábory lovecké, problematika místních a chráněných území a pytláků,
BZ Harare, BZ Ewanrigg, BZ Vumba,
baobab, fikus, mahagon, eben,
slon, lev, hyena, šakal, impala, žirafa, pavián, hroch, krokodýl,
Vegetační charakteristika:
tropické klima, na severu monzuny, na jihu pasáty, sucho V-IX, teploty 14-27^0 C,
cca 35 % tropické až subtropické horské a galeriové lesy, z velké části likvidovány,
baobab, převážně savany
Ekologická ohrožení:
- sucho, prezident vyhlásil stav katastrofy v r. 2024
- nedostatek pitné vody (3 ze 6 přehradních nádrží vyschly, dovoz cisternami, voda na příděl jen 12 hod týdně), nelegální vstupy do vodovodů

- kontaminované potoky, studny a vrty
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- hladomor
- epidemie covid 19 a průjmového onemocnění - umírání i na průjem

Ekonomika:
1800 HDP/ob., kdysi nejproduktivnější v Africe, dnes (2020) megainflace,
tranzit drog, ovce a kozy,
cukr. třtina, tabák, kuk, obilí (kdysi obilnice), čirok, proso, maniok, banány, citrus,
diktátorské vedení (Mugabe - 90 letý v r. 2014), běloši vyhnáni či likvidováni, příp. útěk do Zambie (menšina bělochů vlastnila většinu půdy), pak ekonomický úpadek (černoši neuměli hospodařit),
zvyšuje těžbu uhlí, Cu - železnice, Au (často nelegální těžba a pašování), Ni, Cr, Si, Sb,
dva zdroje energetiky: uhelná elektrárna (920 MW) a vodní elektrárna (1520 MW)

Společnost:
cca 16,9 mil. ob.,
animisté 40 %, křesťané 41 % (převážně protestanté, katolíci, afričtí křesťané) ,
hladomor, růst chudoby, nezaměstnanost přes 80 %, pod hranicí chudoby 68 % obyvatel,
asi třetina obyvatel HIV/AIDS, diktátor. vedení excentrický prezident R, Mugabe (90 letý v r. 2014) rozvrátil zemědělství, **bílým farmářům vzal pozemky** (menšina bělochů vlastnila většinu půdy), likvidováni a přerozdělil ji černochům (bez zkušeností), pak ekonom. úpadek (černoši neuměli hospodařit), nízká lidská svoboda,
jazyk angličtina, shona, sindebele, xhosa, 16 úředních jazyků
měna USD, euro, libra, juan aj., zimbabwský dolar nejvyšší inflace v r. 2008 79,6 mld %
(inflaci řešil tiskem nových bankovek - i s hodnotou 100 trilionů dolarů)

Východoafrické společenství / East African Community (EAC)

Původně bylo zamyšleno vytvoření Východoafrické federace na území Keni, Ugandy, Tanzanie, Rwandy a Burundi, příp. Jižní Súdánu, s hlavním městem Arusha, na rozloze cca 2 mil. km^2 s počtem cca 130 mil. obyvatel, de by vznikla celní unie se společnou měnou vychodoafrický šilink.

EAC poprvé vzniklo na konci šedesátých let, avšak již po deseti letech došlo jeho rozpadu. Myšlenka vzniku mezinárodního společenství na africkém pobřeží Indického oceánu byla obnovena v roce 2000 se sídlem v Aruše v **Tanzanii**. EAC v té době zahrnovalo **Keňu, Tanzanii a Ugandu**. Šlo o státy, které do jisté míry sdílely společnou koloniální minulost a propojení jejich ekonomik představovalo jasné benefity. Do konce desetiletí se ke třem původním členům přidala ještě **Rwanda a Burundi**. EAC dokázalo schválit prosadit konkrétní kroky vedoucí k ekonomické integraci regionu jako je vytvoření celní unie (2005)

a společného trhu (2010). Dále zde probíhaly pokusy o sjednocení terciálního vzdělávání (univerzitní výuky) dle evropského „boloňského“ modelu. EAC směřovala k naplňování svých oficiálních cílů, které měly blok dovézt k zavedení společné měny a v budoucnu i synchronizaci alespoň některých politických stanovisek. Prohlubování integrace ale narazilo na své limity s dalším postupným rozšiřováním členství v bloku nejprve o Jižní Súdán (2016), následně o Demokratickou republiku Kongo (2022) a nyní i Somálsko. Tyto tři státy spojuje vysoká míra nestability, přetrvávající násilí a neschopnost vlády kontrolovat většinu území svých států, přičemž se potýkají s naprosto odlišnými problémy a přinášejí do společenství nové výzvy a limitované ekonomické benefity. Jižní Súdán, DR Kongo a Burundi nejsou schopny plnit své finanční závazky vůči EAC. Rwanda a DR Kongo navíc vedou dlouhodobé spory ohledně situace ve východní části většího z obou států, kam Kigali dlouhodobě zasahuje. EAC i přes současné problémy chce rychlé přibrat další členy z regionu Roh Afriky (Somálsko aj.). Další integrační snahy jsou tak nejspíše nezávratně zbrzděny. Ekonomické výhody v podobě vstupu nestabilních a ekonomicky slabých států do společného ekonomického prostoru jsou tak limitované. Rozšiřování tak vedeno spíše politicky, ne ekonomicky. Kinshasa usiluje o zajištění přítomnosti jednotek Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), kterého je také členem. Výhoda Somálska spočívá v tom, že na jeho území již dlouhodobě armády některých členů EAC, konkrétně Ugandy, Keni a Burundi, působí v rámci ATMIS či bilaterálně a mohlo by tak jít pouze o formální prodloužení mandátu a zajištění nového zdroje financování stávajícím operacím. Jinak však rozšiřování EAC působí spíše kontraproduktivně a likviduje jeden z úspěšných ekonomických integračních projektů na africkém kontinentu. .

Liga Arabských států

Je tvořená zástupci všech arabských států, byla založená na summitu v roce 1944 v Alexandrii, sleduje politické, ekonomické i sociální zájmy. Členové v Africe: Maroko, Alžírsko, Libye, Tunisko, Egypt, Súdán, Mauritánie, Somálsko, Džibutsko, na Arabském poloostrově Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Katar, Kuvajt, Omán, Jemen, Bahrajn a dále Komory.

Commonwealt

V Africe jsou členy JAR, Ghana, Nigérie, Sierra Leone, Tanzanie, Uganda, Keňa, Malawi, Zambie, Botswana, Lesotho, Mauricius, Svazijsko, Seychely, Namibie, Mosambik, Kamerun, Rwanda, Gambie.

A.3. ČESKÉ / ČESKOSLOVENSKÉ STOPY V AFRICE / CZECH / CZECHOSLOVAC FOOTPRINTS IN AFRICA

Cestovatelé v 15. a 16. st.
Jan Herovský, Lolekna z Volduch, Prlet v Zehanu

Adam Zalužanský ze Zalužan (1555-1613), lékař a botanik, prof. a rektor UK, napsal Řád apatékařský, Methodi herbariae libri tres, pojmenoval rod Zaluzianskya (z krtičníkovitých)

Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic (1564 - 1621), diplomat, cestovatel, hudebník a válečník, v r. 1598 cestu do Svaté země a Egypta, sepsal Putování aneb Cesta z království českého do Benátek a odtud do země judské a dále do Egypta a města Kairu, potom na horu Oreb, Sinai a sv. Kateřiny, za účast v českém stavovském povstání sťat

Moravští bratři / Moravská církev (Moravian Brethern / Moravian Church) je evangelická církev, která je samostatnou součástí Jednoty bratrské (lat. Unitas Fratrum), zaměřená na zakládání nových sborů a misií k šíření křesťanství, míru a vzdělanosti po celém světě od 17. století, např. v Tanzanii, která provozuje misie i v Kongu a Ugandě, dále v JAR, Malawi...

Karel August Pácalt (1773 - 1818), evangelický misionář v jižní Africe, v letech 1913 - 18 pracoval mezi hotentoty v osadě Hoogekraal, kterou natolik povznesl, (vybudován i velký kostel), že byla po něm pojmenována Pacaltsdorp (dnes u města George) a jeho dům byl prohlášen národní památkou.

František Kohout (Franz Kohaut), (1789 - 1844), zahradník a botanik, doprovázel botanika Franze Wilhelma Siebera při expedici na Krétu, Egypt a Palestinu, jako botanický sběratel pracoval na Martiniku, pojmenoval rod Kohautia (z mořenovitých), např. Kohautia socotrana, zemřel na expedici v Senegalu

Václav (nar. Pojer) **Bojer** (1795 - 1856), zahradník z Plzeňska, botanik a cestovatel - východní Afrika, působil na Mauritiu a Madagaskaru, zasloužil se o poznání flóry Madagaskaru, po něm pojmenovány endemitní dřevina Phyllarthron bojeranum či Uapaca

bojeri, dále Anisostachia bojeri, Grewia bojeri, popisoval Kalanchoe, Delonix („Flamboyant) aj., zaznamenal tam zneužívání prudce jedovatých semen Cerbery při vyšetřování těžkých zločinů, na Mauriciu založil přírodovědnou společnost a stal se tam středoškolským profesorem

David Livingston (1813 - 1873), skotský misionář, první Evropan, který v r. 1856 přešel napříč černý kontinent, objevitel pramenů Zambezi a Viktoriiných vodopádů

Alfred Brehm (1829 - 1884), německý zoolog a spisovatel, studoval architekturu, pak zoologii, zúčastnil se několika vědeckých expedic do Afriky, Etiopie, (ale i na Sibiř, do Skandinávie, či Španělska), byl ředitelem zoologické zahrady v Hamburku a akvária v Berlíně, Je uváděn pro své populárně odborné publikace, které byly několikrát vydány i v češtině a měly dlouhodobý zásadní význam i pro následovníky i u nás, zejména desetidílný Brehmův život zvířat, jež nebylo svým rozsahem a fundovaností doposud překonáno.

Emil Holub (1847 - 1902), lékař, cestovatel, kartogtaf a etnograf v Africe, Při pobytech v Africe (1872-79 a 1883 - 87) na svých vědeckých výpravách pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku, která jen obtížně byla instalována (z první výpravy zaslal Náprstkovi 20 beden sbírek). Při plavbě po Zambezi ztroskotal v peřejích , kde se utopily jeho sbírky), zmapoval nejen Viktoriiny vodopády, ale i život místnch kmenů. Jako lékař pracoval i v Kimberley na území těžby diamantů. Jeho působnost v Africe byla následně zdokumentována v jeho knize Druhá cesta po jižní Africc. Sedm let v jižní Africe a dalších autorů, např.: Kafka J.: Průvodce africkou výstavou dr. E. Holuba (1892), F. Běhounek: Na sever od Zambezi - cesty E. Holuba, Votrubec J.: Jihoafrické cesty E. Holuba (1954) aj., V Holicích je Africké muzeum Er. Emila Holuba a jeho pomnék, v Livingstonu je muzeum Livingstona i Holuba. Manželka Rosa přijala české jméno Růžena, nejprve byla čtyři roky jeho spolupracovnicí a pak ho doprovázela na druhé cestě a pak s ním do jeho smrti žila ve Vídni, kde zemřela ve věku 93 let a kde je pochována spolu s Emilem Holubem. Město Holice ji udělilo čestné občanství a domovské právo. E. Holub jako snílek přiznal, že jedním z jeho důvodů cesty byla touha dohnat francouzský a anglický koloniální náskok, tedy nalézt území, které by se dalo odkoupit pro život a práci českých hospodářů (místa v Africe pojmenovával česky).

Josef Kořenský (1847 - 1938), RNDr, cestovatel s itinerářem a záměrem podat svědectví o světě (učitel cestovatelů), spolupracoval s E. Holubem a A. Fričem, spisovatel a učitel, cesty do Skandinávie, Británie, ale i jv. Asie, Austrálie a N. Zéland, autor množství cestovatelských publikací (Afrika) a původce mnoha sbírek

Antonín Stecker (1855 - 1888), přírodovědec, kartograf, výzkum v oblasti Čadského jezera, ale i Etiopie, zakreslil řadu neznámých jezer Afriky, jeho sbírky jsou v Náprstkově muzeu

Enrique Stanko Vráz (1860 - 1932). český cestovatel a fotograf, možná bulharského původ, navštívil Jižní, střední a Severní Evropu, Afriku a Asii, v přestrojení navštívil Arábii, zúčastnil se vykopávek v mayském městě Chitzen Itzá s americkým archeologem Thompsonem, na svatební cestě vystoupil s manželkou na Popocatepetl, jeho fotografie jsou

v Náprstkově muzeu v Praze, do Prahy přivezl mnoho přírodnin, vč. živých exemplářů (např. tropické rybky)

Václav Švambera (1866 - 1939), profesor, zakladatel geografického ústavu v Praze, disertační práce o Libyjské poušti, habilitační práce o Kongu - zejména hydrologie

Alois Musil (1868 - 1944), Prof, ThDr, cestovatel, katolický kněz a arabista (proto byl na čas zapomenut), také studoval také na Dominikánské biblické škole v Jeruzalémě a Jezuitské univerzitě v Bejrútu, prováděl výzkumy v Jordánsku kde nalezl pouštní zámek Kasejr Amra z r. 750, vč. Petry, což vyvolalo světovou senzaci, navštívil východní břehy Mrtvého moře, Gazu, Sinaj, vykopávky staré Palmýry, podnikl řadu cest do Palestiny, Sýrie a Iráku, kde prováděl topografický výzkum a vytvořil první mapy území, studoval předislámské a islámské archeologické památky, byl také etnologem, vojákem a špionem, ale i ovocnářem, v Arábii žil 16 let, u beduínského kmene Rwala se stal jejich šejchem, kromě světových jazyků ovládal 35 arabských nářečí, během 1. světové války se stal hlavním oponentem věhlasného Lawrence z Arábie, , Vydal velké množství cenných publikací, kromě současných: Ze světa islámu, Poprvé v poušti, Tajemná Amra, V neznámé zemi, 11 dílů Dnešního Orientu, Od stvoření do potopy, Po stopách událostí Starého zákona, Za Mrtvým mořem

Albert Schweitzer (1875 - 1965). lékař, luteránský teolog a misionář, filosof a varhanní virtuóz z Alsaska, obdržel za svou činnost Nobelovu cenu. Ve Francouzské rovníkové Africe založil proslulou nemocnici v Lambaréné, kde posléze pracovali i čeští lékaři.

Lusaca v Zambii, čeští krajané, česká nemocnice, hlavně mírumilovní křesťané, mše s hudbou,
v Livingstonu muzeum cestovatele a lékaře (i Holub),

Bedřich Machulka (1875 - 1964), fotograf, lovec, obchodník s exotickými přírodninami, cestovatel, Afrika, zejména severní, napsal Afrika na stezkách zvěře,

František Lexa (1876 - 1960), zakladatel české egyptologie, profesor, přispěl k založení Československého egyptologického ústavu v Káhiře a jeho 1. ředitel, napsal Gramatiku démotštiny, Veřejný život ve starém Egyptě

Richard Štorch (1877 - 1927), fotograf, lovec, cestovatel po Africe, spolupracoval s B. Machulkou na obchodu se zvířaty

Pavel Jáchym Šebesta (1887 - 1967), misionář, etnograf, antropolog, lingvista, hlavně v Mosambiku, výzkum Pygmejů v tropických pralesích, publikace Z přítmí pralesa, Antropologie středoafrických Pygmejů, Meyi trpaslíky a Negry, Tajnosti tropického pralesa

Ladislav Mikeš Pařízek (1907 - 1988), cestovatel, dobrodruh a spisovatel, množství cestopisů a reportáží z Afriky (z Nigeru, Konga, Liberie, Guineje a západní Afriky), s kameramanem Lubomírem Mikulou jako první v r. 1959 objevili, popsali a vyfotografovali pramen Nigeru, publikace Kraj dvojí oblohy, Řeka kouzelníků, Prales leopardů

Adolf Parlesák (1908 - 1981) , válečný poradce habešské armády účastník italsko-

etiopských bojů, publicista: Habešská odyssea, Pařeniště tajfunů a mořských hadů,

Joy Adamsonová (1910 Opava - 1980 Shaba v Keni), roz. Friederike Victoria Gessner, pseudonym Joy Bally alias Fiti, spisovatelka, knihy o lvici Else, podruhé provdána za botanika Petera Ballyma, botanické ilustrace, zavražděna v Keni

Zbyněk Žába (1917 - 1971), prof. archeologie, egyptolog**,** žák a nástupce Františka Lexy, podílel se na založení Československého egyptologického ústavu a prvních výzkumech v Núbii před zprovozněním Asuánské přehrady, vedl výzkum v Mastabě v Abúsiru

Jiří Hanzelka (1920 - 2003) a **Miroslav Zikmund** (1920 - 2021), cestovatelé, publicisté, komerční inženýři, v letech 1947-50 podnikli první cestu do Afriky a Jižní Ameriky autem Tatra 87, autoři rozsáhlých dokumentů z cest, např.: Afrika snů a skutečností (1952), Živá Afrika (1996), Afrika kolem Tatry (2000), S československou vlajkou na Kilimandžáro, Přemožení pouště, Obrácený půlměsíc.

Josef Vágner (1928 - 2000), Ing., CSc., lesník a zoolog, uspořádal 8 expedic do Afriky s Zcílem dovozu africké fauny do jím založené Zoo Safari ve Dvoře Králové (a chovné stanice, tam ředitelem v l.. 1965 - 83), v Ugandě i s dcerou Lenkou, Súdán, autor publikací Afrika - život a smrt zvířat, o něm je pak kniha Josef Váner - český lesník v Africe (Milan Dus)

Jan Jeník (1929 - 2022), geobotanik, ekolog (evoluční botanika), dr.h.c., prof. Přírodov. fak. UK, po r. 1990 rehabilitován, později na něj další nátlak pro jeho odpor bezzásahovosti, autor teorie anemoorografických systémů, pro Živu napsal sborník článků Kapitoly ze života v tropech, - Uganda aj. obdržel cenu UNESCO „Sultan Quaboos Prize“, čestný předseda českého výboru MAS - biosférických rezervací UNESCO

Erich Václav (1930 - 2022), lesník, prof, Ing, DrSc., podílel se na rozvoji československého, tropického a subtropického lesnictví, spolupracovník FAO OSN - zúčastnil se řady zahraničních projektů v Bangladéši, Thajsku, Vietnamu, Laosu, Tanzanii a expertiz v západní Africe, autor 30 knih, např. Bez lesů jsi v háji, člověče, Projdi se lesem a pookřeješ ... dřevo voní, V zeleném království pěti kontinentů, Ve stínu Kilimandžára. Pozastavuje se nad ničením NP Šumava kůrovcem a aktéry označuje jako ekoteroristy. Účastnil se většiny summitů ke stavu klimatu a přírodním zdrojům (které hodnotí jako žvanírny) a klade si otázku zda přežijí tropické lesy.

Eugene Balon (1930 - 2013), RNDr, CSc, ichtyolog, znalec fauny a ekosystému Afriky, 1971 emigrace Kanada,

Petr H. Verner (1932 - 2015), RNDr., CSc. Institut tropů a subtropů ČZU Praha, zkoumal přírodu Ugandy a Senegalu, věnoval se záchraně afrických kopytníků - antilopa Derbyho, a obnově stromových savan v západní Africe

Miroslav Verner (1941), Prof, PhD, DrSc, , archeolog a egyptolog, býv. ředitel Československého, resp. Českého egyptologického ústavu FF UK v Praze a Káhiře, výzkum

v Abusíru, specializace stavitelé pyramid v období 5. dynastie, autor publikaci Vzpomínky na Nubii, Pyramidy, tajemství minulosti, Ztracené pyramidy, zapomenutí faraoni, Objevování starého Egypta a spoluautor Ilustrované encyklopedie starého Egypta

Dana Trávníčková (1943), Ing, CSc, cestovatelka (120 zemí) a spisovatelka faktu, programátorka, vydavatelka Dany Travel, 11 svých publikací, např. Příběh černé Afriky, Příbčh Arábie

Klíma Jan (1943), PhDr, doc, historik, Angola, Dějiny Angoly, Dějiny Mosambiku, Dějiny Quineje.Bissaum Dějiny Kapverdských ostrovů, Dějiny Namibie, Dějiny Afriky

Zdeněk Vágner (1950 - 2007), syn Josefa Vágnera, od r. 1970 pomáhal při odchytu a transportech zvěře, vyučený elektrikář, dlouhodobě žil v Tanzanii, průvodce lovců divoké zvěře, napsal knihu Sloní píseň

Olga Šilhová (1966), novinářka, dokumentaristka, zakladatelka o.s. Femisphera, dokumetuje krvavá africká tabu tamních žen, založila CK Afrivan Way / AWAY

Miroslav Bárta (1969), PhD, profesor, egyptolog, archeolog, autor řady publikací o vývoji civilizací, např. Sedm yákonů: Jak civilizace vznikají, dosahují vrcholu a upadají, prohlašuje že naše civilizace je na pokraji kolapsu. V Abúsiru archeologové objevili hrobku významného úředníka z 5. dynastie (z let 2435-2306 př.n.l.), (má dítě s pí. Formanovou a pí. Menzelovou)

Martin Mikeš (1986), přírodovědec, od r. 2010 žije v Kamerunu (se ženou a 2 dětmi), kam původně odjel studovat vliv úbytku lesa na ptačí populace, kde založil neziskovou organizaci Kedjom-Keku / Lidé z lesa, která poskytuje vzdělání, snaží se o záchranu horských mlžných lesů a upozorňuje na vysychání subsaharské Afriky a její dopady

Expozice rostlin Afriky v ČR

Skleník Zoologické a botanické zahrady Plzeň (Ing. Jiří Trávníček, (1956), z r. 1993, do současnosti se však neudržela): více než 1000 druhů sukulentů Afriky (Kapsko a jz. Afrika), Madagaskar a Kanárské ostrovy - 250 druhů rodu Euphorbium, 120 druhů rodu Aloe, 40 druhů rodu Pelargonium, 13 druhů rodu Pachypodium

B. PŘEHLED ROSTLIN / SURVEY PLANTS

Motto: Zelené autotrofní rostliny jsou základnou pyramidy života, na jejímž vrcholu stojí člověk.
Václav Větvička

B.1. POZNÁMKY K SEZNAMU ROSTLIN / COMMENTS TO CHECKLIST

B.1.1. Celkový pohled na biodiverzitu, struktura zpracování publikace / General view of biodiversity, structure of the publication treatment

Počet druhů rostlin na Zemi se odhaduje asi 500 tisíc, přičemž řada z nich nebyla doposud popsána. Počet druhů rostlin ve Středozemí v užším pojetí (s.s.) je asi 20 tisíc, v širším pojetí (s.l.) je asi 30 tisíc, počet druhů ve zde vymezeném území Eurasie je možno odhadnout na 100 tisíc druhů. V polárních oblastech Arktidy a Antarktidy žije asi 2 tisíce rostlin.
V Mexiku se vyskytuje asi 30 tisíc druhů rostlin, v České republice se vyskytuje přibližně 3 tisíce druhů rostlin. Díky ideologicky vnucené výrobě virtuální kulisové „divočiny“ bezzásahovými přírodními procesy, bez ohledu na vzrůstající stresové faktory klimatických změn, se velmi rychle snižuje ekologická stabilita, zejména vodohospodářská udržitelnost a dochází k rozsáhlému vymírání množství druhů s omezenou ekologickou validitou. Bitevním polem se zatím stala Šumava, kde došlo k fatální disturbanci hřebenových smrčin v délce 40 km. při potlačení potřebného světově vědeckého biotopového asistenčního managementu včetně mitigačních a managementových opatření. Dochází také k vysušování Šumavy, zejména cenných biotopů rašelinišť a tím i vodních zdrojů a retenčních objemů.

Zpráva State of the World´s Plats / Stav rostlin ve světě z r. 2015 konstatuje, že více než pětině současných druhů ve světě hrozí vyhubení a zánik. Je to v důsledku výrazných změn zemského povrchu, způsobených především (zemědělskou) kultivací, chorobami a částečně i klimatickými změnami. Největší problémová území jsou
a) deštné pralesy Amazonie, jejichž porosty rychle mizí
b) Austrálie, která byla antopogenně devastována
c) Čína, s rozsáhlými historicky devastovanými plochami zemědělských nížinných toků a trvale

vzrůstajícími exploatačními požadavky.
Nejmenovány byly rozsáhlé pouštní oblasti a jejich rychlé narůstání.
Ve studii bylo zdokumentováno několik desítek tisíc „užitečných“ rostlin lékařsky, potravinářsky, krmivářsky či energeticky, nebo jako výrobní materiály.

Obecně je možno říci, že lidový i vědecký zájem, včetně sdělovacích prostředků, je zejména o zoologické druhy, přičemž jsou opomíjeny botanické taxony a zejména vegetační společenstva, která jsou však základem jak pro existenci zoologických druhů, tak člověka ! To se projevuje i v ekologické destabilizaci Země, zejména v důsledku deforestrace, denaturace a desertifikace a vzrůstající neobyvatelnosti .

Seznam rostlinných taxonů koncipován jako „lidový“. proto:
- je uspořádán podle vědeckého členění - abecedně podle latinských / vědeckých názvů jednotlivých rodů a v nich abecedně podle vědeckého označení druhů
- je uváděn přehled základních a významných druhů s jejich výskytem, charakteristikami a využitím
- u jednotlivých taxonů je jako první uváděn vědecký (latinský) název podle posledního (stabilizovaného) označení, příp. je doplněn synonymem (v závorce) , český název je uváděn za pomlčkou,
- u jednotlivých taxonů vedle vědeckého - latinského označení, není uveden autor
- české označení je uváděno v české výslovnosti (foneticky) – což je ve světě běžné, oproti domácímu obvyklému přepisu (transkripci).
- abecední uspořádání seznamu prioritně vychází z mezinárodního vědeckého označení taxonů, pouze respektuje české pojetí u pořadí písmene „ch“ (tedy nezařazuje ho k písmenu „c“).

Celkové systematické členění rostlin dlouhodobě vycházelo z morfologické podobnosti jednotlivých druhů (ale i botanické binomické nomenklatury a pojmu druh, jako základní jednotky přirozené soustavy organismů), založené C. Linnéem (v díle Systema naturae) z r. 1735, v současnosti se vytvářen moderní systém genetické příbuznosti. Protože ani jeden není zcela platný, jsou v následujícím seznamu sledovány provázanosti mezi jednotlivými původně i nově uváděnými čeleděmi rostlin. Uváděny jsou i některá názvoslovná homonyma, t.j. stejné názvy, jež jsou používány pro zcela jiný taxon živočišné říše (botanický i zoologický taxon).
Ve vazbě na genetiku došlo a dochází k rozsáhlým taxonomickým změnám morfologické a molekulární klasifikace.

Přehled dosavadních základních taxonomických změn:

„Pohlcené“ čeledi:
Aceraceae, Hippocastanaceae do **Sapindaceae**
Ascclepiadaceae do **Apocynaceae**
Callitrichaceae, Hippuridaceae, Globulariaceae do **Plantaginaceae**
Corylaceae do **Betulaceae**
Hydrophyllaceae do **Boraginaceae**
Chenopodiaceae do **Amaranthaceae**
Lemnaceae do **Araceae**
Najadaceae do **Hydrophyllaceae**
Pyrolaceae, Monotropaceae, Empetraceae do **Ericaceae**
Tiliaceae do **Malvaceae**
Trapaceae do **Lythraceae**

„Rozdrobené“ čeledi:

Liliaceae s.l. (drobeny vícekrát): Liliaceae s.s. (ERzyhronium, Fritillaria, Gagea, Tulipa aj.), Alliaceae (Allium s.l.), Asphodelaceae (Anthericum, Asphodeline, Paradisea aj.), Colchicaceae (Colchicum, Sternbergia), Hemerocallidaceae (Hemerocallis), Melanthiaceae (Veratrum, asi i Paris), Nartheciaceae (Narthecium), Asparagaceae (Asparagus, Convallaria, Maianthemum, Polygonatum, Ruscus), Anthericaceae /Anthericus), Hyacinthaceae /Muscari, Ornithogalum, Scilla), Tofieldiaceae (Tofieldia)
Loniceraceae (část. fúze s Adoxaceae): Adoxaceae (Adoxa, Sambucus, Viburnum), Caprifoliaceae s.s. (Lonicera, Symphoricarpos), Biervilleaceae (Weigela), Linnaeaceae (Linnaes)
Scrophulariaceae (fůze s drobnými čeleděmi): Scrophulariaceae s.s. (Scrophularia, Verbascum, Buddleja), Orobanchaceae (Euphrasia, Melampyrum, Pedicularis, Rhinanthus)

Nová čeleď: Drosophyllaceae
Přesunuté rody:
Acorus do Acoraceae, Celtis do Cannabaceae, Hydrocotyle do Araliaceae, Viscum do Santalaceae.

V následujícím seznamu rostlinných taxonů je sdílen nový, zcela aktualizovaný Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019 - Kaplan Z. (ed.) a také trvale doplňovaný soupis Botany.cz. V díle Eurasie jsou uvedeny jsou všechny rostliny České republiky. Seznam rostlin v tomto díle je sestaven abecedně podle vědecké nomenklatury, v díle Eurasie po jednotlivých čeledích a abecedně taxony v nich začleněné, a to dle posledního současného taxonomického členění. Pro domácí orientaci se doporučuje používat také díl Středozemí, neboť teplotně a vlhkostně (aridizace) se přibližujeme ke Středomoří (na čemž se úspěšně podílí politicky prosazená, zločinná ideologická bezzásahovost, k výrobě virtuální divočiny)

U jednotlivých taxonů uvedených v abecedním pořadí byly sledovány zejména následující významné a zajímavé údaje:
- aktuální latinský a český název, významné synonymum, příp. anglický název či obchodně tržní ekvivalent, přibližný český ekvivalent (často nebyl vytvořen či je neustálený)
- původní oblast výskytu (pův.), severoamerický taxon je podtržen, národní stromy států USA kurzivou
- rozšíření a introdukce taxonu zejména v ČR a Evropě, příp. rok zavedení taxonu do kultury (v závorce, např. 1824 Sychrov, 1848 Chudenice)
- příp. pěstitelská charakteristika v ČR: A - letnička (annuela), B - dvouletka (bienna), P - trvalka (perena), S - skalnička, D - dřevina
- geografické rozšíření
- endemitní a reliktní výskyt
- invaznost a expanzivnost, příp. "zplaňování" z pěstebních kultur
- vegetační charakteristika (např, stáloezelená dřevina, liána, bylina)
- základní ekologická valence taxonu, biotop
- případný výskyt v ČR (vč. zavlečení, užitkového, okrasného či sbírkového pěstování)
- ochrana a ohrožení druhu
- využití druhu či jeho produktu.

Mezinárodní konvence CITES stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat (ČR je signatářskou zemí).

Sestavovatelé přehledu rostlin využili jak dostupné literatury, tak poznatků z velké části zde navštívených zemí. Předností autorů je dlouhodobé prožívání vývoje jak domácí, tak světové přírody, jejich nezávislost a tedy možnost říkat pravdu. Podrobnější a další informace jsou na webových stránkách.
V následujícím seznamu rostlinných taxonů je sdílen nový, zcela aktualizovaný Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019 - Kaplan Z. (ed.) a také trvale doplňovaný soupis Botany.cz. Seznam je sestaven abecedně podle vědeckého označení, v díle Eurasie pak po jednotlivých čeledích a abecedně taxony v nich začleněné, a to dle posledního současného taxonomického členění.
Sestavovatel přehledu využil jak dostupné literatury, tak poznatků ze zde navštívených zemí: Izrael, Palestina, Katar, Omán, Sjednocené arabské emiráty, Sinaj, Tanzanie, Zanzibar a v severní Africe Djerba, Egypt, Maroko a Tunis.

Seznam vegetačních druhů je postupně doplňován a upřesňován. Celkové závěry Udržitelného vývoje světových regionů jsou uvedeny v díle VIII Světový přehled a IX Závěry. Vlastní přehled rostlin bude vzhledem ke své obsáhlosti přiložen do publikace na datovém nosiči CD.

B.1.2. Použité zkratky / List of Abbrevitations

Vzhledem k informační rozsáhlosti sledované květeny, byl přehled tvořen úsporně a zkratkovitě.
U jednotlivých taxonů jsou sledovány zejména následující významné a zajímavé následující údaje:
- aktuální latinský a český název, významné synonymum, příp. anglický název či obchodně tržní ekvivalent, přibližný český ekvivalent (často nebyl vytvořen či je neustálený)
- původní oblast výskytu (pův.), introdukce (intr.)
- geografické rozšíření (zejména ve sledovaném území)
- endemitní a reliktní výskyt
- invaznost, expanzivnost, "zplaňování" z pěstebních kultur
- případný výskyt v ČR (vč. zavlečení, užitkového, okrasného či sbírkového pěstování)
- ochrana a ohrožení druhu
- vegetační charakteristika
- specifičnost biotopu
- využití druhu či jeho produktu.

Zkratka	CZ	EN
§A	zákonem chráněná rostlina Rakouska	protected plant in Austria
§AL	zákonem chráněná rostlina Albánie	protected plant in Albania
§AND	zákonem chráněná rostlina Andorra	protected plant in Andorra
§B	zákonem chráněná rostlina Belgie	protected plant in Belgium
§BG	zákonem chráněná rostlina Bulharska	protected plant in Bulgaria
§BIH	zákonem chráněná rostlina Bosny a Hercegoviny	protected plant in Bosnia and Herzegovina

§BY	zákonem chráněná rostlina Běloruska	protected plant in Belarus
§CR	zákonem chráněná rostlina České republiky (vyhl. č. 395/1992 Sb.)	protected plant in Czech (notification of ministry no. 395/1992 Sb.)
§D	zákonem chráněná rostlina Německa	protected plant in Germany
§DK	zákonem chráněná rostlina Dánska	protected plant in Denmark
§E	zákonem chráněná rostlina Španělska	protected plant in Spain
§F	zákonem chráněná rostlina Francie	protected plant in France
§FIN	zákonem chráněná rostlina Finska	protected plant in Finland
§GB	zákonem chráněná rostlina Velké Británie	protected plant in Great Britain
§GR	zákonem chráněná rostlina Řecka	protected plant in Greece
§H	zákonem chráněná rostlina Maďarska	protected plant in Hungary
§HR	zákonem chráněná rostlina Chorvatska	protected plant in Croatia
§CH	zákonem chráněná rostlina Švýcarska	protected plant in Switzerland
§I	zákonem chráněná rostlina Itálie	protected plant in Italy
§IRL	zákonem chráněná rostlina Irska	protected plant in Ireland
§ISL	zákonem chráněná rostlina Islandu	protected plant in Island
§L	zákonem chráněná rostlina Lucemburska	protected plant in Luxembourg
§LT	zákonem chráněná rostlina Litvy	protected plant in Lithuania
§LU	zákonem chráněná rostlina Lotyšska	protected plant in Latvia
§M	zákonem chráněná rostlina Malty	protected plant in Malta
§MK	zákonem chráněná rostlina Makedonie	protected plant in Macedonia
§MNE	zákonem chráněná rostlina Černé Hory	protected plant in Montenegro
§N	zákonem chráněná rostlina Norska	protected plant in Norway
§P	zákonem chráněná rostlina Portugalska	protected plant in Portugal
§PL	zákonem rostlina chráněná rostlina Polska	protected plant in Poland
§RKS	zákonem chráněná rostlina Kosova	protected plant in Kosovo / Kosovo and Metohija
§RO	zákonem chráněná rostlina Rumunska	protected plant in Romania
§RUS	zákonem chráněná rostlina Ruské federace	protected plant in Russia
§S	zákonem chráněná rostlina Švédska	protected plant in Sweden
§SK	zákonem chráněná rostlina Slovenska	protected plant in Slovakia
§SLO	zákonem chráněná rostlina Slovinska	protected plant in Slovenia
§SRB	zákonem chráněná rostlina Srbska	protected plant in Serbia
§TR	zákonem chráněná rostlina Turecka	protected plant in Turkey

§UA	zákonem chráněná rostlina Ukrajiny	protected plant in Ukraine
10/100	počet rodů / počet druhů (předpokládaný v čeledi)	number of genera/species (assumed in family)
afrodizik	afrodiziakální účinky	aphrodisiac effects
alkal	s obsahem alkaloidů	contains alkaloids
alkohol	alkoholická	alcoholic
Arábie	Arabský poloostrov	Arabian Peninsula
arid	aridní	arid
arom	aromatická	aromatic
atrakt	atraktivní	attractive
Bern	rostlina seznamu „Bernské úmluvy“ o ochraně nejvzácnějších rostlin Evropy	a plant protected by the Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats
BR	biosférická rezervace UNESCO	biosphere reserve UNESCO
býv	bývala	used do be
BZ	botanická zahrada	botanic (botanical) garden
Ca	vápnité substráty	lime stone (calcit) substrates
cibul	cibulovitá rostlina	bulbous plant
cirkumpol	cirkumpolární (obtočnově)	circumpolar
CIT	ohrožený taxon, s kterým je zakázáno obchodovat	endangered taxon, dealing forbidden
cv	kultivar / kulturní „odrůda“	cultivar
červ	červená	red
ČR	Česká republika	Czech republic
degrad	degradovaná	degraded
dešt	deštné	rain (adj.)
deštník	deštníkovitá koruna	umbrella-crown (of a tree)
domest	domestikovaná rostlina	domestic plant
dřevn	dřevnatá rostlina	ligneous (woody) plant
domest	domestikovaná rostlina	domestic plant
dřevn	dřevnatá rostlina	ligneous (woody) plant
dvoud	dvoudomá rostlina	dioecious plant
efemer	efemerní (časně na jaře vyrůstající a vykvétající)	ephemeral
end	endemitní rozšíření	endemic spread
epif	epifitní růst	epiphyte grow
eukalypt	eukalyptové porosty	eucalyptus stands

evr	evropská	european
exp	expanzivní	expansive
ferment	fermentovaná	fermented
GB	Velká Británie	Great Britain
glac	glaciální relikt	glacial relict
H	Maďarsko	Hungary
Havaj	Havajské ostrovy	Hawaiian Islands
hlízn	hlíznatá rostlina	tuberose plant
hrnk	hrnkově pěstovaná	pot grown
humoz	humózní půdy	humic soils
CHKO	chráněná krajinná oblast (v ČR)	landscape park (in Czech)
ins	insekticidní účinek	
intr	introdukovaná	introduced
inv	invazivní rozšiřování rostliny (v závislosti na lokalitě)	invasive spread
j	jih	south
JAm	jižní Amerika	South America
JAR	Jihoafrická republika	South Africa (RSA)
jed	jedovatá	toxical
jez	jezero	lake
Jugo	býv. Jugoslávie	former Yugoslavia
jv	jihovýchodní	south-east
kamen	kamenitý	rubbly, stony
karant	karanténní	quarantine, detention
Karibik	Velké a Malé Antily	
kbelík	kbelíklově pěstovaná	bucket grown
keř	keřovitý	shrubby
koberc	kobercovité rozšiřování	carpet spreading
kosmopol	kosmopolitní rozšíření	cosmopolitan spread
kult	kulturní rostlina	cultural plant
kv	květ	flower, blossom
humoz	humózní půdy	humic soils
CHKO	chráněná krajinná oblast (v ČR)	landscape park (in Czech)
intr	introdukovaná	introduced
inv	invazivní rozšiřování rostliny (v závislosti	invasive spread

	na lokalitě)	
j	jih	south
JAm	jižní Amerika	South America
JAR	Jihoafrická republika	South Africa (RSA)
jed	jedovatá	toxical
jez	jezero	lake
Jugo	býv. Jugoslávie	former Yugoslavia
jv	jihovýchodní	south-east
kamen	kamenitý	rubbly, stony
karant	karanténní	quarantine, detention
kbelík	kbelíklově pěstovaná	bucket grown
keř	keřovitý	shrubby
koberc	kobercovité rozšiřování	carpet spreading
kosmopol	kosmopolitní rozšíření	cosmopolitan spread
kult	kulturní rostlina	cultural plant
kv	květ	flower, blossom
lahv.	lahvovitý kmen	bottle stem
léč	léčivé látky	curative (medical) substances
letnička	jednoletá rostlina	annual plant
likv	likvidován	liquidated
list	listnatá	broadleaved, deciduous
masožr	masožravá rostlina	carnivorous plant
monzun	monzunový	monsoonal
NAT	rostliny chráněné v soustavě NATURA 2000	plants protected in the systém NATURA 2000
NATm	rostliny chráněné v soustavě NATURA 2000 - druhy Makaronésie	plants protected in the systém NATURA 2000 - species of Macaronesia
nejv	největší	greatest, biggest, largest, maximum
neopad	neopadavé	evergreen
NP	národní park	national park
NPŠ	Národní park Šumava	Šumava National Park
NZ	Nový Zéland	New Zealand
obiln	obilnina	cereal
obv	obvykle	usually, commonly
odden	oddenkatá rostlina	rhizome plant

odnož	odnožující růst	sucker (stollon, tiller) grow
ohr	ohrožená rostlina	endangered plant
ojed	ojediněle rostoucí rostlina	sporadically
okr	okrasně pěstovaná rostlina	decorative plant
olejn	olejnina	oil plant
opad	opadavá rostlina	deciduous plant
ovoc	ovocná rostlina	fruit plant
ovy	ostrovy	islands
parazit	parazitická rostlina	parasitic plant
persp.	perspektivní rostlina	prespective plant
pěst	pěstovaná rostlina	grown plant
pionýr	pionýrská rostlina	pioneer plant
písč	písčité lokality	sand localities
plant	plantážnicky pěstovaná	plantation grown
pobř	pobřežní	littoral, coastal
podz	podzemní	hypogeal
poléh	poléhavý růst	procumbent (decumbent) grow
popín	popínavá rostlina	climber (plant)
PR	přírodní rezervace	natural reserve
př.n.l.	před naším letopočtem	before Christ
pův	původní areál,	original area (eventually primary locality)
rašel	rašelinné lokality	peaty localities
rekr	rekreační	recreational
rel	relikt	relict
RF	Francie	France
ruder	ruderální lokality	ruderal localities
s	sever	north
salát	salátová	salad
SAm	severní Amerika	North America
sbírk	sbírkově pěstovaná	grown to collect
sec	druhotné (sekundární) rozšíření (výskyt)	secondary spread (presence)
skaln	skalnaté lokality	rocky
skleník	skleníkově pěstovaná rostlina	hothouse growning plant
Smar	druhy zvláštního zájmu evropské soustavy Smaragd	species of special interest in european network Emeral (Smaragd) Smaragd

Smar-m	druhy zvláštního zájmu evropské soustavy Smaragd v oblasti Makaronézie	species of special interest in european network Emeral (Smaragd) - Macaronesia
SP	Španělsko	Spain
SRN	Německo	Germany
st.	století	century
stáloz	stálozelená rostlina	evergreen plant
stř	střední	middle
subtr	subtropická rostlina	subtropical plant
sukc	sukcesně (bezzásahovým zarůstáním)	succession
sukul	sukulentní	succulent
škrobn	škrobnatá	amylaceous
štěrk	štěrkovité	gritty, gravelly
TanŠan	Ťan-šan	Tian Shan
TAM	tradiční ajurvédská medicina	tradicional ajurved medicine
TLM	tradiční lidová medicína	tradicional afrfican medicine
TČM	tradiční čínská medicína	tradicional chinese medicine
temperát	temperátní oblast	temperate area
text	textilní	textile
tox	toxická	toxical
travn	travnatý	grass, grassy
trn	trnitá rostlina	thorn plant
trop	tropická rostlina	tropical plant
trsn	trsnatá rostlina	tuft plant
třetih	třetihorní rostlina	tertiary (cenozoic) plant
TTP	trvalé travní porosty	permanent grasslands
užit	užitkově pěstovaná	utility grown
v	východ	east
vavřín	vavřínové	laurel (bay)
vč	včetně	including
vit	vitamin	vitamin
vytrv	vytrvalá bylina (trvalka)	everlasting herb
vzác	vzácný výskyt	rare presence
x	hybrid	hybrid
z	západ	west
zámec	zámecký	manor ~ (of a château)

zavl	zavlečená rostlina	introduced, alien, non-indigenous plant
žl	žluté	yellow

B.2. CÉVNATÉ ROSTLINY / TRACHEOPHYTA

Celkové systematické členění dlouhodobě vycházelo z morfologické podobnosti jednotlivých druhů (ale i botanické binomické nomenklatury a pojmu druh, jako základní jednotky přirozené soustavy organismů), založené C. Linnéem (v díle Systema naturae) z r. 1735, v současnosti se vytvářen moderní systém genetické příbuznosti. Protože ani jeden není zcela platný, jsou v následujícím seznamu sledovány provázanosti mezi jednotlivými původně i nově uváděnými čeleděmi rostlin. Uváděny jsou i některá názvoslovná homonyma, t.j. stejné názvy, jež jsou používány pro zcela jiný taxon živočišné říše (botanický i zoologický taxon).

Současné / nové taxonomické začlenění jednotlivých druhů v čeledích je uváděno v díle Eurasie pro Acanthaceae, Amaranthaceae, Amaryllidaceae, Apiaceae, Apocynaceae, Asteraceae, Boraginaceae, Brassicaceae, Campamulaceae, Caryophyllaceae, Cistaceae, Crassulaceae, Cyperaceae, Dipterocaspaceae, Lamiaceae, Malvaceae, Orchidaceae, Potamogetonaceae, Primulaceae, Ranunculaceae,, Cyperaceae, Dipterocarpaceae, Ericaceae, Euphorbiaceae, Fabaceae, Gentianaceae, Iridaceae, Lamiaceae, Malvaceae, Orchideaceae, Potamogetonaceae, Primulaceae, Ranunculaceae, Restoniaceae, Rosaceae, Rubiaceae, Sapindaceae, Scheuzeriaceae, Solanaceae, Thymeleacea.

V následujícím seznamu jsou uváděny cévnaté rostliny / Tracheophyta, ale je zde uvedeno i několik běžnějších „nižších, necévnatých“ rostlin.

Aaronsonia (Aaronsohnia) **- aronsonya,** Asteraceae
- factorowsky - , Palestina, Izrael
Abelmoschus - pižmovec, abelmoschus , Malvaceae, 15 druhů, trop. Afrika a Asie
- esculentus - jedlý, (bamia, gombo, "ibišek - proskurník jedlý", Okra, Gumbo, Lady´s Fingers), pův. tropy a subtr Afriky - Egypt, jednoletá vysoká bylina, nezralé tobolky - zelenina, stonky - vlákno - okra fiber, ketmia, pěst, okr
Abies - jedle, abies , Pinaceae
- numidica - alžírská, (numidská), třetih relikt, pův. hory s. Alžírsko (Kabylei), dále s. Afrika: Tunisko, Egypt, Červený seznam, ohrožena, živé ploty
Abrus - sotorek, abrus, Fabaceae
- precatorius - , Etiopie, Súdán, Kongo**,** Guinea**,** Madagaskar**,** j. polovina Afrik, NP Kruger
Abutilon - mračňák, abutylon, podslunečník, Malvaceae, 150 druhů, většinou neopad dřeviny či byliny, tropy a subtr Afriky, Asie, Austrálie a Ameriky, převážně jižní, okr
- fruticosum - keřovitý, pův. trop. Afrika, Sahara, Sahel, Meroko, Etiopie, Somálsko, i Namibie a JAR, Arábie, Pákistán, Indie, ale i Mexiko a j. USA, chaparall, pěst oázy Palestina, Izrael, bylina až polokeř,
- grantii - j Afrika, JAR, Mosambik
- hirtum - srstnatý, tropy v. polokoule, Nigérie - Somálsko, Namibie, Botswana, JAR, Arabie, Pákistán, Indie, Brma, Thajsko, Cejlon, Čína, zavl. stř. Amerika, Florida, Brazílie, Peru, dnes pantropicky, sucho, 1 m, léč
- mauritianum - mauricijský, pův subsaharská Afrika, Etiopie ,Súdán**,** Kongo, Guinea**,** Madagaskar**,** j.

polovina Afriky, pobřežní lesy a křoviny
- megapotamicum (vexillarium) - riograndenský, (Trailing Abutilon, Chinese Lantern, Chinese Bell Flower), pův. JAm, Argentina, Uruguay, poloopad. keř, okr subtropy
- muticum - Sahara
- pannosum - sahrsko-arabská oblast, z. subsaharská Afrika, Tanzanie, Izrael, Indie
- theophrasti - Theofrastův, („čínská juta"), pův. v. Středozemí, pěst textilní, okr, léč, ČR zavlečen
- x hybridum - hybridní, („pokojový javor", Flowering Maple, Parlor Maple, Indian Mallow), pův. JAm - Brazílie, poloopad. keř, okr subtropy a tropy

Acacia – kapinice, akácie, „akátovník", (nesprávně označovaná jako mimosa), Fabaceae, Mimosaceae, cca 5000 druhů, po r. 2005 rod rozdělen a vytvořeny 4 nové: Vachellia, ...
tropy a subtr, polopouště a pouště, převážně Austrálie a Afrika a také Amerika a Polynésie, vzhledem k druhové početnosti je zde uveden jen malý výčet druhů, pěst i pro dřevo, exp a inv, kořeny čerpají z termitišť dusík, hlavní kořen až 60 m spodní vodu, obranné mechanismy - trny, kys. kyanovodíková mladé plody a mladé listy, silné větve z tvrdého dřeva, v nich pozorovatena gepardů (to si značkují), snovači pospolití, býložraci roznášejí semena
- abyssinica - habešská, (Flat-top Acacia), strom, xerofyt, senegalsko-súdánské savany 1200 - 2300 m, Habeš, Etiopie, Ngorongo, Tanzanie, Madagaskar, jižní polovina Afriky
- albida - bělostná (bělavá), pův. Austrálie, žluté květy zdrojem potravy pro hmyz aj. živočichy, intr Středozemí, Sahara
- ataxacantha - ohnivá, (Flame Acacia, Flame Thorn, Vlamdoring), j. Afrika, písč duny, travn křovin stepi, skaln pahorkatiny, inv, sklon tvořit neproniknutelné houštiny
- auriculiformis - ouškatá, (Ear-pot Wattle, Nothern Black Wattle, arabská guma), pův. N.Guinea a s.Austrálie, vlhké lesy, keř savany, stromek, žl. kv., zdomácněla v trop. Asii a Africe, rozsáhlé plantáže, míza ze zářezů arabská guma, mezi Saharou a rovníkovým pralesem, vývoz hlavně Čad a Súdán, Senegal, Somálsko, Mali, Mauretanie, Uganda, Tanzanie, Etiopie, Kamerun, akáciová pryskyřice - srabská guma, mana, tvrdé dřevo, emulgátor, Coca-cola, sodovky, farmacie, inv, potlačuje pův. vegetaci
- brevispica - krátkokenná, (Wait-a-bit Acacia), keřov. stromek 1,5 - 12 m, říční údolí, savany, do 1800 m, afrodiziak. v. Afrika, Etiopie
- bussei - Etiopie,
- catechu – katechová, pův. Indie, monzunové teakové lesy, pěst strom, léč droga, "bengálské či mumbajské katechu", okr, Indočína, Srí Lanka, Indonésie, léč
- caven - JAm, Chile, Bolívie, Brazílie, Zaraguay, Uruguaycollinsii – Kolinsova,
- collinsii - stř. Am – Mexiko až Kolumbie, symb s mravenci
- confusa - Madagaskar
- commiphora - Jemen
- cultriformis – trojboká, (nožovitá, Knife-leaf Wattle Acacia), pův. Austrálie, keř, okr, intr Středozemí
- cyanophylla – fialová (Blue-leaved Acacia), pův. Austrálie, intr Kypr, Malta
- cyclops – obrovská, pův. Austrálie, okr, intr Afrika, Kalifornie, Středozemí, Kypr, Kanárské ovy, Madeira, lok inv
- dealbata – bělavá (stříbřitá, sivozelená, sivolistá, Silver Wattle, Mimosa), pův. jv. Austrálie - N.J.Wales a Tasmánie, stáloz. nenáročný strom 15-25 m, suché kamen půdy, okr subtr, intr Středozemí, třísloviny, lata žluté vonné květy XII - III, zaškrcované zploštělé lusky, 2x sudospeřené listy, inv
- drepanolobium - pískavá, (srpovitá, „flétnovitá akácie", Whistling Thorn, Ant-galled Acacia), v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Keň, Etiopie, trnitý keř stromek vysoký až 6 m, suché stromovité, keř i travn savany 700 - 2500 m, mravenci vytváří kulovité útvary u báze trnů, jejím otvory vítr hvízdá (k obraně před býložravci – se vyrojí)
- edgeworthii - Edgewortova, Sokotra, pouště a polopouště
- ehrenbergiana - saharsko-arabská oblast, Etiopie , Egypt, Súdán, Sahara , Sahel a savany středozápadu, Arabský poloostrov - Omán
- elatior - vyšší, (River Acacia), semiaridní oblasti, 180 - 1100 m, Uganda a Keňa
- eriocarpa - , end Zambezi
- erioloba - vlnatá, (žirafí akácie, Camelthorn – později název přenesen na velbloudy), kamen poušt oblasti j. Afriky, Botswana, zaniklá řečiště, kořeny až 60 m
- farnesiana – česneková, (Farnesova, "mimosa", Sweet Acacia, Spruge Tree), pův. trop. Amerika - j USA, stř. Amerika, Argentina), trnitý keř. strom 5 - 8 m. okr subtt, intr Středozemí, aromat, vonné žluté květy, na zimní výzdobu

interiérů, inv, ČR dovoz
- fleckii - místní, delta Okavango
- gerrardii - Gerardova, (Gerrard´s Acacia), saharsko-arabská oblast, 1500 - 2500 m, Sahara, v. Afrika, Etiopie , Keňa, jižní polovina Afriky, NP Kruger, Arábie
- girrafae - žirafí, strom afrických trop. savan, semena šíří žirafy
- greggii - Greggova, (Weit-a-minute), trnitá
- gummifera - pryžovitá, end Maroko, Sahara, Arábie
- haematoxylon - Botswana, vádí
- hebeclada - , jižní pouště
- heterophylla – různolistá, Madagaskar, Réunion
- hockii - Hokova, (White thorn Acacia), keř 6 - 9 m, savany 750 - 2250 m z. a v.Afrika, dřevo konstrukce, Masajové
- chariessa - , end Zambezi
- jubatus - Botswana
- karroo (horrida) - dlouhotrnná,, karooská, (Sweet Thorn, Karro Thorn, Allthorn Tree Acacia), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, Tanzanie, jižní polovina Afriky, trn keř 8-12 m, okr subtropy, intr jz. Středozemí
- kirkii - Kirkova, (Kirk´s Acacia), savany, 1500 - 1900 m, domy masajů, jižní pouště, Tanzanie
- lahai - lahai, (Red Thorn Acacia), v. Afrika, 1500 - 2500 m, na konstrukce, Ngorongo, Tanzanie
- leucophloea - jv Asie – Pákistán, Indočína, Indonésie
- longifolia – dlouholistá, (Sydney Golden Wattle, Sallow Wattle), pův. v. Austrálie, keř.strom 6-10 m, okr subtr, intr Středozemí
- magnum -
- mangium - mangová, (Mangium Wattle), pův. s. a v. Austrálie, N. Guinea, sec jv Asie od Vietnamu po Malajsii, j. Afrika, Madagaskar, Havaj, strom, nábytek, konstrukce
- mearnsii – Maernsova, (mollissima, Black Wattle), pův. jv. Austrálie (j., v. a s. Austrálie, Queesland až Tasmánie), NZ, Polynésie , Havaj, až do 600 m, až 18 m, pěst Brazílie, Chile, v.Afrika, Indie, Madeira - levady, intr Středozemí, inv, tvrdé dřevo, konstrukce, náhražka mahagonu , inv
- mearnsii - Mearnsiiova, (Black Warde), pův. Austrálie, naturalizován v. Afrika, do 1500 m, Madagaskar, Havaj
- melanoxylon - černá, ("australské černé dřevo", Australian / Tasmanian Blackwood), j. Afrika, pův. Austrálie, konstrukce, nábytek, **náhražka mahagonu**, inv
- mellifera - medonosná, (Hook-thorn Acacia), keř 2 - 8 m, savany do 1800 m, inv, sklon tvořit neproniknutelné houštiny, malarie, příkop. propadlina, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie,
- nebrownii - , (Water Thorn, Waterdoring), JAR
- nigrescens - černavá, trop. v. a j. Afrika, Tanzanie, Malawi, Zambie, Mosambik, Botswana, JAR, Kruger NP, křovinatá savana, opad. strom až 30 m, **velmi tvrdé dřevo** zenrano (specif. hmotnost 1,19)
- nilotica (arabica) - arabská, (Egyptian Thorn, Scented-pod Acacia), saharsko-arabská oblast , Sahara, semiaridní v. Afrika, Etiopie , Tanzanie, Súdán, Madagaskar, j. polovina Afriky, NP Kruger, Arábie, Omán, Přední Indie, jižní pouště, guma, odolný termitům,
- nubica - nubická, keř 1 - 5 m, polopouště 200 - 1400 m, léč - malárie, revma, anthrax, v. Afrika
- origena - Afrika, Arábie
- orighena - Etiopie, Eritrea, Arábie
- penninervis -
- pennivenia - , Sokotra, mangrovy
- podalyriifolia - , (Golden Watle), pův. Austrálie, zlatožluté květy, okr, do 2500 m
- podalyriifolia – podalyrolistá, (Pearl Acacia, Queensland Silver Wattle), pův. Austrálie - Queensland až Victoria, Havaj, keř, okr subtr, intr. Středozemí
- polyacantha - mnohokvětá, (Falcon´s claw Acacia), 200 - 1800 m
- raddiana - paprsčitá, Sahara - Tunisko, Egypt,, Arábie (Sinai), Palestina, Izrael, bible, Izraelité z ní postavili Archu úmluvy
- reficiens - (False umbrella Thorn), keř 1 - 7 m, polopouště 50 - 1450 m, jedlá guma, sex. stimulace, v. Afrika
- retinodes (floribunda) - pryskyřičnatá, pův. z. Austrálie, intr Středozemí, Itálie, v j. Africe, Madagaskar, inv, okr Palestina, Izrael, Sýrie
- robusta - velká, trop. v. a j. Afrika, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Zimbabwe, Mozambik, Svazijsko, JAR, NP

Kruger, kořeny a borka léč, TLM, dřevo nábytek, palivo, listy a plody krmivo
- sacalava - , Madagaskar, žl. květy
- saligna – vrbovitá, (Golden Wreath Wattle, Australian Weeping Wattle, Green Wattle, Port Jackson Wattle, Blueleaf Wattle), pův. jz. Austrálie, stáloz. keř. strom 4-10 m, místo listů zvlněná fylodia (metamorf. stonky), hlávky žl. květů, okr subtr, intr Kanárské ostrovy
- sarcophylla - Somálsko, Etiopie , Sokotra
- senegal - senegalská, (Sudan gum Arabic, Three-thorned Acacia), saharsko-arabská oblast, subsaharská Afrika, v. Afrika, pův. Senegal - dnes do "zelené zdi" na jihu Sahary, pak Keňa, Tanzanie, Etiopie, j. polovina Afriky, NP Kruger, Omán, Arábie, Pákistán, Indie, keř 5 m, savany do 1500 m, **těžké dřevo,** nejkvalitnější arab. guma,
- seyal - , (White Thorn), Sahara, v. Afrika, do 2200 m, Ngorongo, Tanzanie
- sieberiana - sibiřská, 0 - 1950 m, jAfrika, z. Afrika - Burkina Faso
- texepanolobium - „hvízdající akácie“, kulovité zduřeniny na trnech s mravenci (sloni pak nežerou).
- tortilis (spirocarpa) - zatočená, (zkroucená, svinutá, spiroplodá, deštníkovitá, Sweet Thorn Karroo, Umbrella Thorn, Israeli Babul), saharsko-arabská oblast , pův. s. Afrika – Egypt až Maroko, Sahara, v. Afrika
- příkop. propadlina, Ngorongo, Tanzanie, pův. Senegal, pak Keňa, Etiopie, j. polovina Afriky, NP Kruger, Omán, Arabský poloostrov – Palestina, Izrael, Omán, trnitý keř. strom 20-30 m, plochá deštníkovitá koruna, suché křovinaté savany 600 - 2000 m a polopouště, okr subtropy, trnité ploty, kmen často rozežrán termity, plody potravou dobytka a divokých kopytníků, intr Středozemí
- verticillata - přeslenatá, (Prickly Moses), Austrálie - J. Austrálie, N.J.Wales, Tasmánie, keř
- xanthoploea - žlutá, (Fever Tree, Naivasha Thorn, „horečková akácie“, „horečnatý strom“), v. Afrika, Ngorongo, s. Tanzanie, Keňa, jz. Keňa, j. Afrika, strom vysoký až 25 m, oblasti s vysokou hladinou spodní vody, břehy jezer, říční údolí, močály (kde bývá hojně malarických komárů - moskytů), 600 - 2000 m, okr
- zanzibarica - zanzibarská, savany, Ngorongo, sv. Tanzanie

Acalypha - palnice, akalyfa, Euphorbiaceae, přes 450 druhů, tropy a subtropy
- allenii - **,** end Zambie
- clutioides - , end Zambie
- depressinerva - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, savana
. fruticosa . Etiopie,
- chirindica - , end Zambie
- nyasica - , end Zambie
- paucifolia - , end Zambie

Acanthophoenix - akantofénix, Arecaceae, 3 druhy, Maskarény
- crinita - end Réunion, horské mlžné lesy, 1kmenná palma

Acanthosicyos - naras, akantosicyos , Cucurbitaceae
- naudinarius - , JAR, tykvovité plody, j. pouště
- horridus - hrozný, bodlinatý, pouštní meloun, Namibie

Acanthus – **paznehtík, akantus,** Acanthaceae, 30 druhů, tropy Afriky, Asie a Středozemí, vytrv. byliny a keře
- arboreus - stromkovitý, Etiopie, Jemen
- balcanicus - balkánský, pův. Balkán
- campestre - babyka, (polní), j. Evropa, Malá Asie, Írán, Kavkaz, s. Afrika
- mollis - měkký, (Bear´s Breeches), z. a centrální Středozemí, od Španělska po Řecko, Itálie, Sardinie, Malta, Albánie, Turecko, Kanárské ostrovy, Madeira, s. Afrika, Alžírsko, Maroko, jz. Asie, úhory, u cest, pastviny, stinná místa, okr, ČR
- monspessulanum - montpelierský, (francouzský), pův. Balkán - vrchoviny, Středozemí, sz. Afrika
- obtusatum - neapolský, Itálie, Sicílie, Balkán, Korsika, s. Afrika
- obtusifolium - okrouhlolistý, (tupolistý), v. Středozemí, Kypr, Libanon, Palestina, Izrael
- polystachii - Etiopie,
- spinosus - ostnitý, (trnitý), pův. centrální Středozemí, Španělsko, Balkán, Itálie, Řecko, Kréta, Alžír, egejská oblast, motiv korintské sloupy, okr. ČR
- syriacus - syrský, Sýrie, Palestina, Izrael

Acer - javor, acer, Aceraceae
- campestre - babyka, (polní), j. Evropa, Malá Asie, Írán, Kavkaz, s. Afrika
- monspessulanum - montpelierský, (francouzský), pův. Balkán - vrchoviny, Středozemí, sz. Afrika

- obtusatum - neapolský, Itálie, Sicílie, Balkán, Korsika, s. Afrika
- obtusifolium - okrouhlolistý, (tupolistý), v. Středozemí, Kypr, Libanon, Palestina, Izrael
Aceras - bezrožec, aceras, Orchidaceae
- athropophorum - panenkový, (podivný), Středozemí, s. Afrika, garrigue (frygana), sušší TTP
Acidanthera - acidantera, mečíkovec , Iridaceae
- bicolor, var. Murielae - dvoubarevná hvězdovitá, (Peacock Orchid), hlízn. rostlina, pův. Etiopie, okr Brazílie,
Acmadenia - akmadenya, Duinebuchu, Rutaceae
- mundiana - Kapsko, fynbos
- obtusata - Kapsko, fynbos
Acmella – plamatka, akmela, Asteraceae
- ciliata - brvitá, s JAm, zavl jv Asie
- oleracea - olejná, Brazílie, Madagaskar, pěst. potravina (drcené listy), léč
- oppositifolia - vstřícnolistá, Florida – Everglades
Acmkadenia - akmadenye, Rutaceae
- obtusata - otupělá, Kapsko
Acokanthera - acokantera , Apocynaceae
- oblongifolia - podlouhlolistá, (Poison arrow tree), z j. Afriky (Mosambik), stálozel. dřevina, okr, Kanárské ovy, Tanzanie
- oppositifolia (loniflora) - vstřícnolistá, (Poison arrow Tree), nízký stromek, 1400 - 2100 m, v. Afrika, silně jed (šípový jed)
- schimperi - Schimperova, (Poison arrow Tree), suché lesy, nízký stromek, Súdán, v Afrika, 1200 - 2300 m, Etiopie
Acridocarpus - akridokarpus, Malpighiaceae, Caesalpiniacea
- orientalis - východní, Etiopie,, Omán, Jemen, Somálsko
- socotranus - sokotranský, Sokotra
Acrocarpus - akrokarpus, akroplod , Caesalpiniaceae
- fraxinifolius - jasanolistý, (Indian Ash, Australian Ash), pův Indie, jv. Asie, až 60 m, lehké konstrukce
Acrostichum - prašnatec, akrostychum, kapradina mohutná, (Pteridaceae),
- aureum - zlatá, Kongo, Guinea, Madagaskar, j. polovina Afriky, Seychelly, mokřady
- guinense - guinejský, Guinea
Actiniopteris - aktynyopteris, kapradina, Actiniopteridaceae, stř. Amerika, tropy JAm
- semiflabellata Etiopie,, Namibie**,** Madagaskar**,** j. polovina Afriky, Jemen
Actinospermis - **aktynospermis ,** kapradina, Ceratopteridaceae, Pteridaceae
- pauciloba - end Zambie
- semiflabellata - vějířovitá, saharsko-arabská oblast , skalní výchozy, Madagaskar, Mauricius, v. Afrika, Kilimandžáro, Sahara, Arábie, Egypt
Adansonia - baobab, adansonya, lávevník, „lahvový strom“**,** (bottle tree), Malvaceae, (Bombacaceae), 10 druhů, (z toho Madagaskar 6), Afrika (Súdán až jih, Etiopie, Tanzanie), Mali, Madagaskar, Kapverd. ovy, Komory, sv. Austrálie, sezónně opadavý les , opad mohutné stromy, dlouhé bílé květenství, šiškovité plody, výška 15-30 m, lahvovitě sukul. kmen, nejmohutnější strom afrických suchých savan, příp. poloopad. lesů, olejnatá semena, z nich domorodci nápoj, krajinné dominanty, protože mají měkké porezní vláknité dřevo zůstaly zachovány, ve dřevě množství vody (až 120 tis. l vody), dožívají se až 2500 let, ale **v současnosti hynou** (i sloni vlhkou dřeň), vlivem klimatických změn (zejména v Zimbabwe, Namibii, JAR), několik hlavních větví, řídká koruna, plody jedlé, okr
- digitata - prstnatý, („lahvový strom“, „opičí chleba“, Baobab Tree, Monkey Bread Tree), bavlník. strom, pův. trop. savany senegalsko-sádánské j. Afriky – Etiopie, Senegal, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Madagaskar, Mozambik, JAR, dále Tanzanie, j. Keňa, Niger, Súdan, Mali, Ghana, Uganda, Madagaskar, Jemen, Omán, **národní strom a symbol Senegalu**, Gambie, Botswana, j. polovina Afriky, NP Kruger, písč pláně, skaln polohy, křovin a strom savany, do 1000 m, v Africe nejvíce uctíván, vysazován u vsí, b JAR má Adansonie vysoká 22 m obvod kmene 42 m, nejmohutnější listnatý strom, výška až 22-30 m, sukulent, když ne vláha je bez listů, průměr kmene max.13,7 m, přes 3000 let, suchu nejodolnější druh (v kmeni pojme až 150 tis. l. vody), do kmene vytesávány "cisterny" na vodu hluboké aý 4 m, uvnitř „ohniví“ mravenci, plody (dužnina i semena potrava), léč, semena 15 % tuku, měkké dřevo, mladé listy zelenina, u lidských sídel, okr suché oblastí tropů a subtr arabští obchodníci, větve průměr koruny až 50 m, domorodci

uctívají jako posvátné, Červený seznam, okr Čína
- grandidieri - Grandierův, end Madagaskar, alej boababů / Allée des baobabs v provincii Toliara (pozůstatek baobabového lesa, - zdejší nomádský kmen požívá jejich kůru jako střešní krytinu, neboť po naříznutí kůry se dá snadno sloupnout a odmotat jako toaletní papír)
- gregorii - Gregorův, sz. Austrálie
- madagascariensis - madagaskarský, pův. sz. Madagaskar, výška 20 - 30 m
- perrieri - Perieův, Madagaskar, baobaová alej
- rubrostipa (fony) - , Madagaskar, „baobab amourex u Morondavy“ - rozštěpený obtáčivý kmen - navštěvují zamilovaní z celého světa
- senegal - senegalský, Senegal
- suarezensis - suarezenský, hory Madagaskar, vzácně, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- za - za, západní Madagaskar, Seychely (pouze jediný) ?
Adenandra - adenandra, China Flower, Porseleinblom, Rutaceae
- gummifera - Kapsko, fynbos
- obtusata - otupělá, Kapsko, fynbos
- uniflora - jednokvětá, Kapsko, fynbos
- villosa - chlupatá, (China Flower, Betsie), Kapsko**,** fynbos
- viscida - Kapsko, fynbos
Adenanthera - adenantera, Fabaceae, (Mimosaceae)**,** 12 druhů, hlavně jv Asie, méně trop. a subtr. Amerika
- mantaroa - Madagaskar
Adenia - adenya, Passifloraceae, přes 100 druhů, tropy Starého světa, Madagaskar 26 druhů (13 end)
- digitata (buchananii) - prstnatá, sv. j. Afriky, Mosambik, Madagaskar, sukul, liána,
- dolichosiphon - **,** end Zambie
- erecta - , end Zambie
- glauca - j. Afrika
- goetzei - , end Zambie
- isaloensis - end Madagaskar
- ovata - vejčitá, end Zambie
Adenium - lahvovník, adenyum, adenyje, sloní noha, Apocynaceae, cca 850 druhů, Afrika, Arábie,
- arabicum - arabský, pův. Arabský poloostrov, sušší tropy, ztlustlé kmínky, sukulent, jed latex
- boehmianum -
- caetaneum - („pouštní růže“), sukulent, Ngorongo, Tanzanie, jed latex
- dhofarensis - dhofarský, end Dhofar a Jemen, aridní území, suché křoviny, kamenité svahy, opadavý keř
- multiflorum - mnohokvětý, („pouštní růže“, Impala Lily), sukul keř, pův. jv.Afrika, Zambie, Malawi, Zimbabwe, Svazijsko, Mosambik, JAR, NP Kruger, suché křoviny a lesy, nížiny horkých oblastí na písku nebo skalách, latex - dříve šípový jed, přesto zvířata rádi konzumují, okr
- obesum - tlustý, (naběhlý, tučný, „pouštní růže“, Desert Rose, Elephant´s Food, Impala Lily, Cudu Lily, Mock Azalea, Sabi Star), saharsko-arabská oblast , pův. Arábie až v. Afrika – Etiopie, Keňa, Tanzanie, Súdán, Ghana, Omán, Jemen, Sokotra, stř. a z. Afrika, až j. Afrika, suchá buš do 1500 m, sukul keř. stromek výška 4-6 m, tlustý kmen, listy červenavě kadeřavý okraj, červené květy, latex velmi jedovatý (zejména kořeny), adenin - šípový jed, okr suché tropy a subtr,
(cv. Tao, Harry Potter)
- o. ssp. socotranum - tlustý sokotranský, end Sokotry
- oleifolium - olejolistý, pův. Botswana, Namibie, JAR
- somalense - somálský, pův. Somálsko a v. Afrika
- swazicum - svazijský, pův. Svazijsko
Adenocarpus - adenokarous, adenoplod , Fabaceae
- maanii - stáloz. dřevina, Kilimandžaro, Tanzanie
Adenolobus - adenolobus, Fabaceae
- pechuelii - , JAR, polopoušť
Adenopodia - adenopodya, Fabaceae
- rotundifolia - okrouhlolistá, Tanzanie
- schlechteri - , end Zambie
Adiantum - netík, adyantum, kapradina, Adianthaceae, cca 200 druhů
- aethiopicum - etyopský, Etiopie, okr

- baulfortii - Baulfortův, Etiopie,, Sokotra
- capillus-veneris - venušin vlas, (Veneris heair Fern), celý mediterán, temperátní zóna a subtr, Středozemí, Ischia, Baleáry, Madeira (vavřín. lesy), Sahara, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Sinaj, Arábie, Kongo, Guinea, sv. Helena, ČR skleník, vlhké skalní štěrbiny, zdi, prameniště, nejrozšířenější kapradina
- caudatum - ocasatý, tropy Afriky i Asie
- hispidum - srstnatý, trop. deštné a poloopad. lesy, v. Afrika, jižní polovina Afriky, Etiopie, Madagaskar, Havaj
- incisum - Etiopie, jižní polovina Afriky
- obesum - tučný, Sokotra
- philippense - filipínský, Etiopie, jižní polovina Afriky
- reniforme - ledvinitý ,(Kidney-leaved Maidenhair Fern), saharsko-arabská oblast , Madeira (vavřín. lesy, levády), Keňa, Madagaskar, Makaronesie, vlhké skály

Adonis - hlaváček, adonys, Ranunculaceae
- aestivalia - letní, j. Evropa, Írán, j. Rusko, s. Afrika

Aegialophila - egialofila, Asteraceae
- pumilio - malá, Palestina, Izrael, písčiny

Aeluropus - eluropus, Poaceae, 1 druh, Afrika, Eurasie, písčité pouště
- lagopoides - saharsko-arabská oblast , Etiopie,

Aeonium - eonyum, Crassulaceae
- arboreum - stromovité, (Black Tree Aeonium, Youth and Old Age Olant), pův. Kanárské ovy (Gran Canaria), Maroko, sukulent, okrasně (Schwarzkopf, var. atropurpureum)
- gorgoneum Kapvery
- leucoblepharum - Etiopie,
- tabulaeforme - talířovité, end Kanár. ovů (Tenerife), okr

Aerangis - erangis, Orchidaceae. epif, CITES
- appendiculata - , end Zambie
- articulata - ouškatý, Madagaskar
- citrata - , end Madagaskar,
- distincta - , end Zambie
- ellisii - Elisův, Madagaskar
- fasruosa - end Nadagaskar, sukul. listy, málo drobných květů
- luteoalba - žlutobílý, Etiopie, Kamerun, Keňa, Tanzanie
. modesta - Madagaskar, Komory
- montana - horská, end Zambie
- seegeri - end Madagaskar
- splendida - zářivá, end Zambie

Aerisilvaea - erisilvea, Fabaceae
- sylvestris - lesní, Tanzanie

Aerulopus - erulopus, Poaceae
- lagopoides - s. Afrika, Sahara, Arábie, Středozemí, j. Asie až Pákistán a Indie

Aerva - střídaul, erva, Amaranthaceae
- javanica - javanský, saharsko-arabská oblast , Sahara, Etiopie,, Guinea, Kongo, j. polovina Afriky, Madagaskar, Sinaj, Arábie, Omán, jv Asie
- lanata - vlnatý, Sokotra
- revoluta – vinutý, Sokotra

Aeschymone - eschymone, choulostice, Fabaceae
- schimperi - Schimperova, keř, Ngorongo, Tanzanie

Aeschynomene - eschynomene, Fabaceae
- inyangensis - , end Zambie
- mediocris - , end Zambie
- minutiflora - , end Zambie
- mosambicensis - mozambický,end Zambie
- mossoensis - , end Zambie
- nematopoda - , end Zambie
- nyikensis - , end Zambie

- pawekiae - end Zambie
- pseudoglabrescens - , end Zambie
- schliebenii - , end Zambie
- semilunaris - , end Zambie
- sparsiflora - , end Zambie
- stipulosa - , end Zambie
- stolzii - , end Zambie
- trigonocarpa **- ,** end Zambie

Aframmi - aframi, Apiaceae
- longiradiatum - **,** end Zambie

Aframomum - aframom, aframomum, Zingiberaceae, Afrika, 55 druhů
- angustifolium - úzkolisté, trop. Afrika, Pobřeží slonoviny,Kamerun, Zair, Mosambik, Madagaskar**,** Seychely, světliny deštného lesa, plody užití jako kaframom

Afrocanthium - afrokantyum, Rubiaceae
- ngonii - , end Zambie
- parasiebenlistii - end Zambie
- salubenii **-** end Zambie

Afrocarpus - afrokarpus, afroplod, (rutye, lesní královna), Podocarpaceae, j. Afrika, mohutný dvoudomý jehličnan, až 46 (60) m, **exklus. nábytek**
- dawei Keňa, Tanzanie, Uganda, Kongo
- falcata - srpovitý, j. Afrika až Etiopie, JAR, Lesotho, jižní polovina Afriky, Etiopie, sv. Helena, až 1000 let, kvalitní dřevo, i okr
- gaussenii . v Madagaskar
. gavey - Tanzanie, Keňa, Uganda, Kongo
- gracilior - něžný, Afrika, BZ Teplice)
- mannii - , ostrov sv Tomáš Guinej, záliv Afrika
- usambarensis - Burundi, Rwanda, Kongo, Tanzanie

Afzelia (Pohudia, některé nově jako Intsia) **- afzelia**, **mískatec**, Fabaceae, Caesalpiniaceae, 12 druhů, pův trop Afrika, Asie, stromy přes 40 m, často sec lesy, nápadné květy, **dřevo tvrdé, pevné, odolné termitům**,
- africana - africká, Doussié, trop Afrika, Nigérie**,** z. Afrika - Burkina Faso**,** Doussié, těžba **dřeva**
- bella - trop Afrika
- bipindensis - trop Afrika
- bracteata - z. rovníková Afrika
- quanzenzis - quanská, (Chanfuta, Mahagony Bean), trop. a j. Afrika, pův. subsaharská Afrika, Etiopie,, Namibie, Nigérie, Guinea, Kongo, Tanzanie, j. polovina Afriky, NP Kruger, strom suchých savan, **tvrdé trop dřevo**, těžba
- peturei - DR Kongo
- xylocarpa - dřevnatoplodá (Makamong), Indočína, sec Amerika, okr**,** léč

Agapanthus - kalokvět, agapanthus, láskokvět, Bloulelie, Amaryllidaceae / Liliaceae
- africanus - africký, (African Lily, Bloulelie, tuberoza), bylina, pův. hory j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr
- inapertus - , JAR
- praecox - časný, JAR

Agarista (Agauria) **- agarista**, Ericaceae, stáloz. keř
- boliviensisi - bolivijská, JAm
- buxifolia - zimostrázolistá, Madagaskar, end Réunion,
- populifolia - topololistá,
- salicifolia - vrbolistá, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Réunion

Agathosma (Barosma) - **agatosma,** Buchu, Boegoe, Rutaceae, 150 druhů, z toho 143 v j. Africe
- apiculata - JAR, stáloz keř až 1,5 m
- betulina - , Buchu, JAR, Kapsko, fynbos
- biculca - Steenbokboegoe, Kapsko, fynbos
- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, fynbos
- cerefolium - Anysboegoe, Strandboegoe, Kapsko, fynbos
- ciliaris - Kapsko, fynbos

- collina - chlumní, Kapsko, fynbos
- crenulata - , JAR
- irigata - Kapsko, fynbos
- lanceolata - kopinatá, Heuningboegoe, end Kapsko, fynbos, arom keřík,
- mucronulata - end JAR, stáloz erom keřík
- pulchella - sličná, dřevina, hory j. Afriky
- riversdalensis - Kapsko, fynbos
- serpyllacea - Kapsko, fynbos
- thymifolia - tymiánolistá, Kapsko, fynbos

Agauria - agauria , Ericaceae, horské lesy
- buxifolia - zimostrázolistá,
- salicifolia - vrbolistá, Kilimandžáro, Tanzanie, Madagaskar

Agave - agave , Agavaceae
- americana - americká, intr. okraje Sahary, Arábie, saharsko-arabská oblast
. sisalana - sisálová, pův. Mexiko, intr., plantáže od r. 1892 - dřevnatá sisal vlákna na lana, Tanzanie

Ageratina - ageratyna, hadí kořen, **nestarka**, Asteraceae, převážně Amerika
- riparia - říční**,** Madagaskar

Ageratinastrum - ageratynastrum, Asteracae
- palustre - bahenní, end Zambie
- polyphyllum - mnoholistý, end Zambie

Ageratum – **nestařec, ageratum,** celestýna, Asteraceae, 43 druhů, trop. a temperát.obl. Ameriky, USA, okr
- conyzoides - hnidákovitý, (Tropic Ageratum), Karibik, Amazonie, Brazílie - vysočina a Catinga,, Venezuela, sv. Helena, okr

Agrocharis - agrocharis, Apiaceae
- melanantha - , Etiopie, Súdán**,** Guinea, Kon**go,** j. polovina Afriky

Agrostis - psineček, agrostys, Poaceae
- stolonifera - výběžkatý, (Redtop), Alberta až N. Mexiko, Karibik, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre
- trávníky subalpinského stupně v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa

Achillea - řebříček, achilea, Asteraceae, 85 druhů, byliny, mírné pásmo, převážně Eurasie a SAm, okr
- abrotanoides - brotanolistý, Řecko
- ageratifolia - ageratolistý, pův. Balkán a Řecko, xerotermní trvalka, okr, ČR
- alexandri-regis - , §SRB
- crithmifolia - jemnolistý, pův. j. Evropa, §U, ČR
- glaberrima - , §UA
- grandifolius - velkolistý, Albánie
- horanszkyi - Horanszkého, §U
- impatiens - nedůtklivý, §RO,
- millefolium - obecný, Středozemí, Maroko, cirkumpolárně, ČR, travnaté plochy, <u>léč</u> - protizánětlivě, povzbuzuje trávení, tonizující, afrodiziakálně
- nobilis - sličný, jv. Evropa, okr, ČR
- ochroleuca - , §U
- santolina - santolina, Kypr, Palestina, Izrael, okr, ČR
- tomentosa - plstnatá, pův. Středozemí, Itálie, okr, ČR
- tuzsonii - Tuzsonův, §U

Achyranthes - ostroplevka, achyrantes, Asteraceae
- aspera - hvězdovitá, Etiopie, Ghana**,** Kongo, Guinea

Aibuca - aibuka, Hyacinthaceae
- spiralis - spirální, Kapsko

Aidia - ajdya, Rubiaceae
- micrantha - drobnokvětá, end Zambie

Aira - ovsíček, aira, Poaceae
- cyryophyllea - obecný, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie

Aizoanthemum - aizoantemum, Aizoaceae
- dinteri - **,** end Zambie

- galenioides - , end Zambie
- hispanicum - hisánský, end Zambie
- membrum-connectens - end Zambie
- mossamedense - , end Zambie
Aizoon - kosmatec, aizoon, vždyživ, Aizoaceae, (Mesembrianthemaceae), africko-asijské pouště
- canariense - kanárský, saharsko-arabská oblast, Sahara, Etiopie, Tunisko, Kanárské ovy, Sinaj, Arábie, Sumatra, pouštní okraje
- hispanicum - španělský, Sahara
- sarcophyllum - JAR, Namibie
Ajuga - zběhovec, ajuga, Lamiaceae
- chamaepitys - trojklanný, (Bugle Need), pův. Středozemí, Palestina, Izrael, pole, vinice, Ca, ČR nepůvodní
- chia (chamaepitys ssp. chia) - chia, Sinaj, Arábie
- genevensis - lesní, stř. a z. Středozemí, ČR
- integrifolia - Etiopie,
- iva (yva) - iva, (Southern Bugle), Středozemí, Sardinie, Malta, Řecko, pole, travnatá a kamenitá místa
- laxmannii - Laxmannova, §SRB, §U
- orientalis - východní, Kypr
- pyramidalis - jehlancový, j. Francie, Pyreneje, Bulharsko, stř. a s. Evropa, §CR
- reptans - plazivý, Středozemí, ČR
Aknea - aknea, ?
- oleracea - zelná, Madagaskar
Alafia - alafia, Apocynaceae, 25 druhů, Afrika, Madagaskar 8 druhů
- perrieri - end Madagaskar**,** stález. mléčící liána, variabilní
Alangium - angolam, alangium , Cornaceae, Alangiaceae, 27 druhů, tropy Afrika, Asie, Austrálie, Oceánie
- chinense - čínské, dřevina, okr, s. Afrika
- salvifolium - šalvějolisté, trop. v Afrika, Tanzanie, Komorym j a jv Asie, Cejlon, Indie, Bangladeš, Indočína, Čína, Filipíny, Indonésie, opad. keř. strom, léč - ajurvéda
Alaudia - *viz Allaudia*
Albizia - albízia, Misosaceae**,** Fabaceae, stromy, Afrika centrální a východní, přes 30 druhů, Nigérie
- amara - hořká, (Bitter Albizia), savany (Acacia - Commiphora), nižší strom, zasolené písky, 500 - 1050 m
- ferrugiena - Afrika, těžba **dřeva**
- grandibracteata - velkolistenatá, (Large-leafed Albizia), strom 15 m, Uganda, Keňa, Tanzanie, 1200 – 1800 m, okr
- gummifera - gumovitá, (Peacock Flower), strom 15 m, lodní konstrukce, horský les v. Afrika, Keňa, Ngorongo, Tanzanie **,** end Zambie, těžba **dřeva**
- harveyi - Harveyova, (Thickle -leaved Albizia), vlhký poloopad podhorský les j. a v. Afriky, Nigérie, plody jako potrava divokých zvířat, Tanzanie
- jawiyon - jávská, Sokotra end
- julibrissin - těžba **dřeva**
- lebbeck - , pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion, těžba **dřeva**
- mainaea - Madagaskar
- perryi - , end Sokotra
- procera - štíhlá, Madagaskar
- saman - Madagaskar
- schimperiana - *(Long-podded Albizia*), strom 25 m, lesy 1400 - 1800 m, **těžké konstrukce**, budovy, nábytek, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- zigia - Nigérie
Albuca - albuka, *Slime-Lily, Slimlelie, Tamarak*, Asparagaceae, **(**Hyacinthaceae, Liliaceae), mnoho druhů, byliny, cibule
- abyssinica - habešská, subsaharská Afrika, Arábie, Niférie až Jemen, Etiopie až JAR
- bracteata - pův JAR, léč, TLM
- canadensis - kanadská, Wittamarak JAR - Kapsko, fynbos, trvalka až 1 m
- clanwilliamae-gloria - Kapsko, fynbos
- cooperi - Geldbeursie, Kapsko, fynbos
- flaccida - Kapsko, písčiny, fynbos

- fragrans - vonná, Kapsko, fynbos
- humilis - nízká, j. Afrika
- juncifolia - Kapsko, fynbos
- maxima - velká, j. Afrika
- nelsonii - Nelsonova, j. Afrika
- pachychlamis - pův j. Afrika, až do 2400 m
- suaveolens - JAR Kapsko, Namibie, v křovinách často se sukulenty

Alcea – topolovka, alcea, Malvaceae
- acaulis - , Palestina, Izrael
- biennis - dvouletá, jv. Evropa, Itálie, Francie, M. Asie, §CR
- digitata - prstnatá, Palestina, Izrael
- pallida - bledá, j. Středozemí, svahy, cesty
- rosea - růžová, pův. M. Asie, Balkán, Kréta, Kypr, okr, ČR nepůvodní
- setosa - osinatá, Palestina, Izrael

Aldrovanda - aldrovanda, aldrovandka**,** Droseraceae, 1 druh
- vesiculosa - měchýřkatá, bezkořenná vodní, Eurasie, Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Austrálie

Alepidea - alepidea, Apiaceae**,** 31 druhů, trop. v. a j. Afrika, vytrv**.** byliny**,**
- peduncularis - trop v. a j. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Zambie, Mozambik, JAR, hory 1000-2000 m,

Alchemilla - kontryhel, alchemila , Roaseae
- argyrophylla - stříbřitý, i velehory, Kilimandžaro, Tanzanie
- elgonensis - elgonský, i velehory, Tanzanie
- fischeri - Guinea, Kongo
- johnstonii - Johnstonův, i velehory, Tanzanie
- pedata - Etiopie,
- subnivalis - podsněžný, keřovitý, vysokoh. vřesoviště, Tanzanie

Alchornea - alchornea, Euphorbiaceae, přes 50 druhů, Afrika, stř. a JAm, jv Asie, Austrálie
- acutifolia - ostrolistá. Madagaskar, Mayotte
- floribunda - květnatá, trop Afrika, psychoaktivní
- humbertii - Humbertova, Madagaskar
- laxiflora - řídkokvětá, Afrika
- occidentalis - západní, Afrika
- yambuyaensis - j Afrika

Alectra - alektra, Yelolow Witchweed, Verfblommetjie, Orobanchaceae
- parasitica - parazitická, vAfrika , Etiopie, Somálsko, Zimbabwe, j. polovina Afriky, Arábie, Jemen, Omán, Indie
- sessiliflora - přisedlokvětá (bezstopečná), j Afrika, Kapsko

Aleurites - tungovník, aleurites , Euphorbiaceae
- moluccana - molucký, (Candlenut Tree), pův. Malajsie a ostrovy j. Pacifiku, menší strom, v. Afrika

Alistilus - alistylus, Fabaceae
- jemellei - Madagaskar

Alkanna - kamejník, alkana , Borraginaceae
- farbiana - barevný, Maroko, Libye
- orientalis - východní, saharsko-arabská oblast , Sahara, Etiopie, Sinaj, Arábie, Jemen, pouštní okraje
- tinctoria - barvířský, pův. v. Středozemí, suché, písč lokality, s. Afrika, Maroko, Libye, písč duny, kamen pobřeží, úhory, adventivní, alkanová červeň – barvení

Allamanda - alamanda, Apocynaceae
- catharica - počistivá , Madagaskar, Réunion

Allanblackia - alanblakia, Clusiaceae
- stuhlmannii - Tanzanie
- ulugurensisi - Tanzanie

Allaudia - alaudya , Didieraceae, (E*uphorbiaceae ?)*
- arborea - stromovitá,
- arvensis - polní,
- comosa - vrkočovitá, Madagaskar, keřovitý růst do šířky
- montagnacii – , sukulent, Madagaskar, obživa

- procera - štíhlá, Madagaskar, sukulent, trnité „ocasy“, trnitá buš, lemuři, BZ Plzeň
Allexis - alexis , Violaceae
- cauliglora , trpasličí strom deštných pralesů
Allium - cibule / česnek, alium, Alliaceae / Liliaceae
- albidum - bělostný, §UA
- ampeloprasum - c. perlovka, (pór letní), pův. Středozemí, pěst zelenina, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, ČR
- angulosum - česnek hranatý, euroasijský, Francie, Itálie, Balkán, stř. Evropa, §CR
- ascalonicum - cibule šalotka, pův. Středozemí, zelenina, ČR
- atropurpureum - , §SRB
- atroviolaceum - , §SRB
- carinatum - č. kýlnatý, pův. Malá Asie, Turecko, Alpy, Pyreneje, §U
- cepa - cibule kuchyňská (česnek cibulový, Onion), pův. stř. Asie – Írán, Afghánistán, Turkmenistán, pěst zelenina, Izrael, bible, Středozemí, Ischia, ČR
- commutatum - č. c., (Wild Leek), Malta
- fistulosum - c. zimní, (sečka, ošlejch), pův. Asie, pěst zelenina, ČR
- flavum - č. žlutý, pův. Turecko, Červený seznam
- fuscum - , §SRB
- grosii - , §BG
- chamaemoly - , §F
- libani - č. libanonský, Libanon, end, přízemní
- liliare - liliovitý, , §F
- lineare - , §UA
- lojaconoi - , (Maltese Dwarf Garlic), Malta end
- marginatum - okrajový, §U
- moly - česnek zlatý, (zlatožlutý, měkký), pův. jz. Francie, Španělsko, §F, ČR
- moschatum - mošusový, §U
- neapolitanum - č. neapolský, celé Středozemí, Turecko, s. Afrika, travnaté plochy, úhory
- nigrum (multibulbosum) – č. černý, z. a stř. Středozemí, Španělsko, Řecko, úhory
- obliquum - , §UA
- paniculatum - latnatý, §SRB
- paradoxum - zvláštní, Írán
- pauciflorum - č. p., end Sardinie, Korsika
- pendulinum - č. převislý, centrální Středozemí
- pervestitum - , , §UA
- porrum - c. pór, (Leek), Izrael, bible, pěst. ČR
- regelianum - , §UA
- roseum - č. růžový, (růžokvětý), celé Středozemí - Španělsko, Baleáry, Sardinie, Řecko, Turecko, s. Afrika, Kanárské ovy, travn. plochy
- rotundum - č. kulovitý, j. a stř. Evropa
- salota - c. šalotka, z Palestiny, pěst zelenina Středozemí, Evropa aj., ČR
- sativum - č. kuchyňský, (Garlic), ze středoasij. druhu A. longicuspis v oblasti pravěkých zeměď. kultur Předního východu, Izrael, Etopie, bible, stř. Asie a v. Indie, pak antické Středozemí, ČR nepůvodní, od doby železné šířením kultury starého Říma), léč - fytoncidy ("antibioticky"), tonizačně, afrodiziak
- sativum var. sativum - č. setý kuchyňský, var. ophioscordum - perlovka (rokambole), ČR
- scythicum - skytský, §UA
- schoenoprasum - č. pažitka pobřežní, Středozemí, Francie, ČR
- schubertii - č. Schubertův, v. Středozemí
- spathaceum - Etiopie,
- sphaerocephalon - č. kulatohlavý, pův. Středozemí, garrigue, okr
- sphaeropodum - , §U, §UA
- strictum - stažený, , §UA
- suaveolens - ,§U
- subhirsutum - č. pýřitý (srstnatý, Hairy Garlic), saharsko-arabská oblast , Středozemí, Sardinie, Jugoslávie, Malta, pouštní okraj Sahara, Arábie, garrigue
- subvillosum - č. chloupkatý, Španělsko, Baleáry, s. Afrika

- trifoliatum - č. trojlistý, (Threecorner Leek), stř. a v. Středozemí, Madeira
- triquetrum - č. třírohý, (trojhranný), pův. z. Středozemí, Izrael, Palestina, Španělsko, Baleáry, Řecko, Itálie, Sardinie, Palestina, s. Afrika, atlant. pobřeží Evropy, travn. plochy
- ursinum - č. medvědí, , §UA
- viktorialis - č. hadí, euroasijský druh, §U, §CR
- vineale - č. viničný, z. a stř. Středozemí

Alloeochaete - alloechete, Poaceae
- geniculata - **,** end Zambie
- namuliensis - , end Zambie
- oreogena - , end Zambie

Allophylus - alopfylus, Sapinadaceae, 150 druhů, dřeviny, tropy
- abyssinicus - habešský,
- africanus - africký
- amazonicus - amazonský
- didymadenius - end Zambie
- chirindensis - end Zambie
- natalensis – natalský,
- rhoidiphyllus – , Sokotra
- rubifolius - červenolistý, Sokotra, křoviny, savany
- whitei - end Zambie

Alluaudia - aluaudya, Didieraceae, keř stromky v suchém trnitém buši, pichlavé, CITES
- ascendens - end Madagaskar
- comosa - chocholatá, end Madagaskar, CITES
- dumosa - , end Madagaskar, v trnitých křovinách, téměř bezlistý
- humbertii - Humbertova, Madagaskar
- procera - štíhlá, , Madagaskar

Alluaudiopsios - aluaudyopsis, Didieraceae, 2 druhy, CITES
- fiheremnensis -
- marnieriana - end Madagaskar

Alnus - olše, alnus , Betulaceae
- glutinosa - lepkavá, Evropa, s. Afrika, Persie

Aloe - aloe , Asphodelaceae / Aloaceae, Liliaceae, Xanthorhoeaceae, 445 druhů, převážně v. a j. Afrika (v j. Africe cca 150 druhů), Madagaskar (130 druhů, převážně end), sukulent
- arborescens (speciosa, nutans) - stromkovitá, (Oleand´s Busch, Tree Aloe, Krantz Aloe, Sword Aloe, Kransaalwyn), africko-asijské pouště, pův. j. Afrika (JAR - Kapsko, Mozambi, Zimbabwe, Malawi), stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Arábie, Madeira, okr tropy a subtr, ČR hrnk, liliovitý sukul, <u>léč,</u> farmaceuticky, pěst tropy a subtr Červený seznam CITES,
- aristata - ostnitá, okr, ČR
- bainesii - Bainesova, (Tree aloe), pův. j. Afrika, 10 - 20 m, okr v. Afrika
- bakeri - Bakerova, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- barbadensis - barbadoská, (vera, officinalis, Medicinal Aloe, Aloe vera, True Aloe, Indian Aloe, Jaffarabad Aloe, Curacao Aloe), pův. j. a v. Afrika, stáloz. sukulent, okr tropy a subtr, Červený seznam, CITES
- bicomitum - end Zambie
- brevifolia - , okr
- broomii - , JAR
- buchananii - end Zambie
- candelabrum - sloupovitá, j. Afrika
- capitata - end Madagaskar
- carnea - end Zambie
- ciliaris - okr
- citrea - citronová, žluté květy
- commixta - Kapsko, fynbos, okr
- commosa - Kapsko, fynbos
- comptonii - JAR
- debrana - stř. Afrika, Etiopie,

- decarayi - , Madagaskar, trnitá buš, (BZ Plzeň)
- decurva - end Zambie
- descoingsii - end Madagaskar, nejmenší druh, pěst, (BZ Plzeň)
- dhufarensisn - Arábie - Omán, Jemen
- dichotoma - vidličnatá, (rozsochatá, toulcový strom – afrikánský koker, Kokerdeel, Quiver Tree, Köcherbaum), j. Afrika - Namibie, JAR - Kapsko, poušť, savany, buše, **národní strom Namibie,** na toulce šípů, hnízdiště snovačů, intr Arábie, okr
- dolomitica - dolomitská, Kapsko
- duckeri - end Zambie
- erinacea - vlnatá, Afrika, ohrožený druh
- ferox - trnitá, (nebezpečná, hrozivá, železovitá, „kapská aloe, Bitter Aloe, Res Aloe, Cape Aloe, Tap Aloe, Candelabra Aloe, Cape Aloe, Bitteraalwyn), pův. j. Afrika, jižní polovina Afriky, JAR, velmi rozšířená, fynbos, pouštní a skalní stáloz. sukulent 2 - 5 m, léč, okr, tropy a subtr, v. a j. Afrika, Kapsko, Tanzanie, stř. Afrika , Červený seznam CITES
- fimbrialis - end Zambie
- gratheadii - end Zambie
- haemanthifolija - end Kapsko, fynbos
- haworthioides - end Madagaskar
- hazeliana - end Zambie
- humilis - okr
- imalotensis - end Madagaskar
- isaloensis - end Madagaskar, NP Isalo
- kilifiensisi - Tanzanie
- macroclada - end Madagaskar
- maculata - Kapsko, Lesothe, Zimbabwe, sec Středozemí, Amerika aj., okr
- marlothii - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, NP Kruger, okr
- microstigma - JAR
- menyhartii - end Zambie
- microstogma - JAR, Kapsko, Namibie, fynbos
- monticola - end Etiopie, akáciové savany
- morlothi - , Afrika
- peglerae - j. Afrika
- pendens - end Jemen
- perfoliata - Mitre aloe, Kapsko, fynbos
- perryi - sokoterská, end ovy Sokotra a Samha
. pirottae .- Etiopie,
- plicatilis - řasnatá, (Fan Aloe, Kaapse kokerboom), Madeira, Kapsko, fynbos, okr
- plowesii - end Zambie
- polyphylla - mnoholistá, end Lesothe, okr
- pulcherrima - nádherná, end Etiopie
- praetermissa - end j Arábie - Omán, Jemen
- rabaiensis - , hory v. Afriky, Tanzanie
- ramosissima - rozvětvená, Afrika
- rhodesiana - end Zambie
- rubroviolacea - end jz Arábie - Jemen, Saúdská Arábie
- rupestris - skalní, okr
- sladeniana - okr
- spectabilis - vznešená, (natálská, Natal Aloe), výskyt omezen na centrální část pobřeží Natalu, okr
- spicata - okr
- squarrosa - kostrbatá, Sokotra end
- steudneri - end Etiopie a Eritrea
- striata - žíhaná, (Aloe), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, stáloz. sukulent, okr subtropy, Maroko, okr
- succotrina - sokotránská, Sokotra, Kapsko, Kapsko, fynbos, okr
- suzannae - end Madagaskar
- swynnertonii - end Zambie

- thraskii - okr
- vacillans - end jz Arábie - Jemen, Saúdská Arábie
- vaombe - , trnitá buš, end j. Madagaskar
- variegata - různotvárná, (Tiger Aloe), okr
- vera (barbadensis) - obecná, pravá, (Curacao Aloe, Barbados Aloe), pův. Kapsko, stř. Afrika , saharsko-arabská oblast, plantáže Mallorca, Ischia, Madeira, Čína, až subsaharské oblast,Arábie, léč (list – rosol a šťáva), otevřené rány aj. (antisepticky, svíravě, chladivě, uklidňuje, sladká) TAM, 1.pomoci, digestivní a laxativní účinky (chronická zácpa, nechutenství), cukrovka, hydratační účinky, Sinaj, Arábie, i okr
- versicolor - barevná, Madagaskar
- viguoeri - end Madagaskar
- volkensii - , Ngorongo, Tanzanie
- walkensii - Walkensova, Ngorongo, Tanzanie
- zebrina - pruhovaná, j. polovina Afriky - Angola, Zambie, Botswana, Malawi, Mozambik, Namibie, Zimbabwe, JAR, Svazijsko

Aloiampelos - aloiampelos, Asphodelaceae. 7 druhů,
- ciliaris - Kapsko, sukulent až 6 m, okr subtr
- comixta - JAR, fynbos,

Alpinia - galgán, alpinya, Zingiberaceae
- zerumbet - Karibik, sv. Helena,

Alsodeiopsis - alsodejopsis, Icacinaceae
- schumannii - end Tanzanie

Alsophila - hájovnice, **alsofila** , kapradina, Cyatheaceae
- dregei - , strom. kmen až 5 m, tloušťka až 45 cm, lesní okraje, JAR, Zimbabwe, Mosambik, Madagaskar

Alstonia - alstonya, volnoš, Apocynaceae, stromy
- macrophylla - velkolistá, Madagaskar
- scholaris - léčivá, tropy Afriky, Nigérie, Tanzanie, Keňa , léč

Alyseum - tařicovník, alyseum , Brassicaceae
- spinossum - trnitý, Maroko, skalnička

Alysicarpus - tařicoplod, alysikarpus, Fabaceae, tropy a subtr, Afrika, Amerika, Asie, Austrálie,
- bupleurifolius - , (Sweet Alys),
- longifolius - dlouholistý,
- ovalifius - vejčitolistý, (Alyce Clover), Čína
- rugosus - srstnatý, (Red Moneywort), pův. trop. Afrika, pícnina, Čína
- vaginalis - pochvatý, (White Moneywoert, Buffalo Clover), Čína

Alternanthera - plevuňka, alternantera, Amaranthaceae
- dentata - zoubkatá, (Dentata Ruby), Malajsie
- pungens - pichlavá,-- stř. Afrika

***Amarabossie - amarabosie*, (Geranium indicum)**
- , JAR, Kapsko, fynbos, okr

Amarathus - laskavec, amarantus, Amarantaceae
- caudatus - ocasatý, (Tassel Flower), pův. Indie, Čína, Etiopie, stř. Afrika , obilnina, okr, ČR
- lividus - hrubozel, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika , Arábie
- powelii - zelenoklasý, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

x Amarcrinum - amarkrinum, Amaryllidaceae
- floribunde - mnohokvěté, okr

Amaryllis - amarylka, amarylis, Maartblom, Belladonna, Amaryllidaceae, Liliaceae
- belladonna - krásná paní, (Belladonna Lily, Belladonnalelie), JAR, Kapsko, fynbos, okr

Amelanchier - muchovník, amelanchier, Rosaceae
- lamarckii - Lamarkův, pův s. Afrika
- ovalis - oválný, pův. j. a stř. Evropa, Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, okr

Amellus - amelus, (hvězdnice), Grysastertjie, Asteraceae
- asteroides - Kapsko**,** fynbos
- tenuifolius - Kapsko**,** fynbos

Ammannia - tuhanka, amanya, Lythraceae, 106 druhů, tropy

- baccifera - tropy Starého světa, trop. Afrika - Senegal, Etiopie, Eritrea až JAR , trop Asie - Afghánistán, Indie, Čína, Indočína, Malajsie, Filipíny, Japonsko, Austrálie, Karibik, mokřady, jed
- robusta - stř Amerika
Ammi - morač, ammi, pakmín, Apiaceae
- majus - větší, s. Afrika, stř. Afrika , Etiopie,, bylina, léč, okr
- visnaga - lepkavý, pův. Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, léč - sušené plody
Ammodaucus - amodaukus, Apiaceae
- leucotrichus - Sahara
Ammocharis - amocharis, Malgas Lily, Malgaslelie, Amarylliadaceae
- coranica - , (Gifbool), JAR
- longifolia - Kapsko, fynbos
Ammophila - amofila, Poaceae
- arenaria (littoralis, Psamma australis) – písečná, celý mediterán, Středozemí, s. Afrika, stř. Asie, Indie, travina písč. pobřeží, zpevňování písků, inv, ssp. arundinacea
Ampelocissus - ampelocisus, Vitaceae
- africana - africký, Tanzanie, Guinea, Nigerie, Kamerun, Sudan, Keňa, Rwanda, Burundi
Amphiasma - amphiasma, Rubiaceae
- redheadii - **,** end Zambie
Amphilophium - ampilofium, Bignoniaceae,
- crucigerum - stř. Afrika
Amphimas - amfimas, Fabaceae
- pterocarpoides - , Nigerie, Kamerun, strom
Amphinomia - amfinomia, Fabaceae
- dichotoma - vidličnatá, Sahara
Amygdalus - mandloň, amygdalus, Amygdalaceae, Rosaceae, 36 druhů od Středozemí do Číny
- communis - obecná, (Almond), původ ze stř. Asie, Turkestánu, Íránu, Izraele, Palestina, Arábie, bible, pěst Středozemí, Francie, Španělsko (2. nejv. pěstitel), Itálie, Kypr, Albánie, Maroko, Malá Asie, ČR
- nana - nízká, (Prunus tenella), ponticko - panonský druh, Evropa stř. a jv,, Balkán, Maďarsko, §ČR Kavkaz, záp. Sibiř, stř. Asie, okr
Anabasis - anabasis, Chenopodiaceae, Anaranthaceae, Eurasie, Středozemí, Afrika, Arabie, polopouště
- articulata - , Středozemí, Sahara
- oropediorum - , Tunisko, žerou velbloudi
Anacamptis - rudohlávek, anakamptys, Orchidaceae
- anatolica - anatolský, Libanon
- atropophorum - červenavý, Středozemí
- pyramidalis – jehlancovitý, (Pyramidal Orchid), j. ale i stř. a sz. Evropa, Středozemí, Španělsko, Baleáry, Sardinie, Řecko, Kréta (Troodos), Malta, Malá Asie, Libanon, Palestina, Izrael, sz. Afrika, Malá Asie, garrigue (frygana), TTP, §U, §UA, §CR
- urvilleana - ,(Maltese Pyramidal Orchid), end Malta a Sicílie
Anacardium - ledvinovník, anakardyum, Anacardiaceae, 8 druhů, poloopad stromky, trop Amerika, okr, pěst kešu oříšky
- gardneri - Madagaskar
- occidentale (occidentalis) - západní, (Kešu, Cashew Nut, Cashew Apple), pův. trop. stř. Amerika, Karibik, Mexiko, a s. JAm, Amazonie, Brazílie - vysočina a Catinga, Bolívie, Peru, stř. Afrika, 12 m, stálozel ovoc dřevina, nepravé hruškovité ovocné plody (zduřená stopka a květní lůžko) a na konci ledvinovité kešu kešu (akašu – pražená a solená k vínu, do čokolád a bonbonů, olej), tvrdé dřevo „bílý mahagon“, klovatina, výtažky z listů – přísada do zubních past, léč
- orientale - východní, léč
Anacylobotrys - anacylobotrys, Apocynaceae, 10 druhů, subsaharská Afrika
- petersiana - trop v. Afrika - Keňa, Tanzanie, Mosambik, Zimbabwe, JAR, Madagaskar, Komory, křoviny, křovinatá liána
Anacyclus - trahok, anacyklus, Asteraceae
- pyrethrum - řimbabovitý, Španělsko, s. Afrika, léč
Anadenanthera - anadenantera, yopo, Fabaceae, (Mimosaceae, 2 druhy**,**
- peregrina - cizí, tropy JAm, Kolumbie, Venezuela, Brazílie aj., plody („kouzelné fazole“), alkaloid,

halucinog
Anagalis - drchnička, anagalis , (Pimpernel), Primulaceae, Myrsinaceae
- arvensis - polní, rolní, saharsko-arabská oblast , stř. Afrika , Sinaj, Arábie, Sokotra, pouštní okraj Sahara, Izrael, Arábie, TTP
- elegantula - end Zambie
- foemina - modrá, Eurasie, SAm, Makaronesie
- kochia - end Zambie
- peploides - end Madagaskar
- serpens - hadcová, Kilimandžáro, Tanzanie
Anagyris - palník, anagyris, Fabacea**e,** 2 druhy, Středozemí
- foetida – smradlavý, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
Angylocalyx - angylokalyx, Fabaceae
- braunii - Tanzanie, Keňa
Ananas - ananasovník, ananas, Bromeliaceae
- comosus - chocholatý, (Ornamental Pineapple), pův. trop. j. a stř. Amerika, víceletá, pěst ovoc, textil, okr (cv. Variegatus), i víno, léč - diuretikum, tonikum, afrodiziakum
Anapalina - anapalina, Iridaceae
- caffra - kaferská, JAR
Anastatica - anastatyka, Brassicaceae
- hierochuntica - Sahara
Ancalanthus - ankalantus, Acanthaceae, end rod Sokotra
- Sokotra
Andira - andyra, Fabaceae
- inermis - bezbrannná, pův. trop. Amerika, intr z. Afrika, okr. strom, tvrdé dřevo, léč
Andrachne - humolinec, andrachne, Euphorbiaceae, 22 druhů, převážně v Asii, další Afrika, jv. Evropa, SAm, často polokeře
- aspera - saharsko-arabská oblast
- phyllanthoides - smuteňovitý, SAm
- telephioides - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Etiopie,, Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Androcymbium - androcymbium, Liliaceae, Colchicaceae,
- crispum - kadeřavý, Kapsko
- eucomoides - , Kapsko
- latifolium - širolistý, Kapsko
- melanthioides - černavé, hory j. Afriky
- striatum - , (Bobbejaanskoen, Patrysblom), JAR
- vulgare - obecné, Kapsko
- wyssianum - Sahara
Andromischus (Cotyledon) - **andomischus**, Crassulaceae,
- cooperi - Cooperův , j. Afrika, sukulent
- cristatus - křížaté, j. Afrika
- maculatus - skvrnité, j. Afrika
Andropogon - vousatice, andropogon , Poaceae
- gayanus - gayanská, pícninářsky hodnotná „sloní“ tráva východoafrických savan, až 6 m, Tanzanie
- kilimandscharicum - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie
Anemia - tykadlovka, anemia, rozčar, Schizaeaceae , kapradina, 90 druhů, tropy a subtr. Ameriky, několik i v Africe
- drageana - , subtr. kapradina lesních okrajů (opt. 500 - 1200 m), JAR, Mosambik
Aneilema - anejlema , Commelinaceae
- aequinoctiale - **,** end Zambie
- forskalii - stř. Afrika**,** Etiopie,
Anemone - sasanka, anemone, Ranunculaceae
- apennina - apeninská, j. Evropa, Apeniny, cibulovina, § SRB
- blanda - rozkošná, (modravá), pův. jv. Evropa, od Řecka na východ, Turecko, Kypr, Libanon, Červený seznam, exotická květina, okr Tanzanie, ČR
- coronaria - věncová, (Crown Anemone), celý mediterán, Středozemí, Izrael, bible, Španělsko, Řecko, Itálie,

Kréta, Kypr, Malta, Egypt, Maroko, kamenité půdy, okr, §F, ČR
- cyanea - fialová, hory, Řecko
- fannini - JAR, Lesotho
- heldreichii - Heldreichova, Kréta, Karpathos, Jónské ovy, svahy kopců
- hortensis (stellata) - zahradní, (hvězdovitá), z. a centrální Středozemí, Francie, Jugoslávie, Řecko, Sardinie, chybí Španělsko
- laxa - řídká, §UA
- narcisiflora - narcisokvětá, Itálie, ČR
- nemorosa - hajní, Srbsko, ČR
- palmata - vějířovitá, , §F
- pavonina - paví, (zbarvená), v. Středozemí, Francie, Řecko, Turecko
- plutonia - plutonova, Kypr
- ranunculoides – pryskyřníková, Pyreneje až Ural a Jenisej
- sylvestris - lesní, §F, §SRB, §U
- tenuifolia - tenkolistá, (Anemone Syblom, Wild Anemone), JAR, Kapsko, fynbos
- thomsonii - Thomsonova, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- trifolia - trojlistá, Španělsko, Pyreneje, Apeniny, Alpy, §F, §U
Anethum - kopr, anetum, Apiaeae
- graveolens - vonný, (Dill), pův. Blízký východ a Středozemí, Kypr, Egypt, Sahara, Izrael, bible, pěst koření, ČR nepůvodní
Angelonioa - angelonya, Scrophulariaceae
- gardneri - Madagaskar
Anginon - anginon, Wildevinkel, Apiaceae
- difforme - Kapsko, fynbos
Angiopteris - angiopteris, slemejka, obroň, Marattiaceae, stromov. kapradina - pařezovitý kmen, trop. deštné lesy,
- evecta - vyvýšená, nadměrná, jv Asie, N. Guinea, N. Kaledonie, Seychelly,
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, Komory - Maskarény, Réunion, Seychely, stín, vzdušná vlhkost, list až 5 m
Angolluma (Caralluma) - **angoluma,** Asclepiadaceae
- wissmannii – Wismanova, sukulent, pův. Jemen
Angraecopsis - angrekopsis, Orchidaceae
- malawensis - **,** end Zambie
- stolzii - , end Zambie
Angraecum - větrobýl, angrekum, bangerek , Orchidaceae, 220 druhů, epif, okr, CITES
- eburneum - Keňa, Tanzanie, Komory, Seychelly, Madagaskar, Maskarény, Zanzibar
- linearifolium - end Madagaskar
- maheense - mahenská, Seychelly,
- minus - **,** end Zambie
- sesquipedale - sáhový, („hvězda z Madagaskaru“, Madagaskarká hvězda), epif., ojed. terestricky, bílý květ, Madagaskar, pěst
- striatum - Madagaskar
- viguieri - end Madagaskar
Anchusa - pilát, anchusa, Borraginaceae, 50 druhů, Středozemí, Evropa, jz Asie, s. a j. Afrika, okr
- aegyptica - egyptský, Egypt, Kypr, Sahara, Sinaj, Arábie, saharsko-arabská oblast
- affinis - příbuzný, stř. Afrika, Etiopie,
- arvensis - rolní, (prlina r.), Evropa
- azurea - modrý, (Italia Bugloss), pův. Středozemí i Přední Asie, Řecko, Itálie, Albánie, Kanárské ovy, Maroko, úhory, okr ČR, SRN, h, Čína
- barrelieri - Barrelierův, §U
- caespitosa - trsnatý,
- capensis - kapský, Kapsko
- cretica - krétský, Kréta, Itálie, Balkán, Turecko
- crispa - zkadeřený, Bern, Smar, NAT, §F
- aegyptica - egyptský, pouštní okraj Sahara, Arábie

- humilis - nízký, Kypr
- hybrida - hybridní, Kréta
- italica - italský, (Blue Alkanet), celý mediterán, Černomoří, úhory, olivov. háje, §SK
- milleri - Millerův, Palestina, Izrael
- officinalis - lékařský, téměř celá Evropa, ČR, teplé suché stráně pahorkatin,
- ochroleuca - bledožlutý (žlutozelený) , §U
- strigosa - hřebelcový, (stažený, pevný), Palestina, Izrael, Sinaj, Arábie, Kypr
- udulata - zvlněný, (vlnatý), Středozemí, Sardinie, Kypr, makchie, olivové háje, pole, cesty, vinice
- variegata - pestrý, Řecko, Kréta, Turecko, písčiny, cesty

Aningeria - anyngeria , Sapotaceae, strom afromontánních lesů
- adolfi-friederici - . Keňa
- altissima - , Afrika, Tanzanie, v.pobřeží Afriky
- robusta - velká, z. pobřeží Afriky, Nigérie
- superba - nádherná (Aningré), pův. Afrika, strom, **tvrdé tropické dřevo** (africký mahagon)

Anisodontea - anyzodontea , African Mallow, Bergroos, Malvaceae
- capensis - kapská, (kapský sléz), keř, pův. j. Afrika, okr. subtr i tropy
- scabrosa - drsná, Sandroos, j. Afrka - Kapsko**,** fynbos

Anisophyllea - anysofylea, Anisophyllaceae
-- boehmii - **,** end Zambie
- pomifera - . end Zambie

Anisotes – anysotes, Acanthaceae
- diversifolius – různolistá, stř. Afrika, Sokotra
- madagascarensis - madagaskartská, Madagaskar

Annesorhiza - anesorhiza, Anyswortel, Apiaceae
- macrocarpa - Wildeanswortel, Kapsko, fynbos

Annickia - anykia, Annonaceae
- kummeriae - end Tanzanie

Annona - láhevník, anona, čerimoja, Annonaceae, 100 druhů, byliny a polokeře, tropy a subtr Ameriky, Mexiko, Karibik, s JAm, stáloz. stromy, okr
- muricata - ostnitý, Madagaskar
- reticulata - síťovaný, síťnatá, stř. Afrika , Madagaskar, Réunion
- senegalensis - senegalský, z. Afrika - Burkina Faso**,** Tanzanie

Anogeiussus - anogeiusus, Combretaceae, 12 druhů, tropy Starý svět, stromy
- dhofarica - Arábie, Jemen, Omán, stř. Afrika , v. Afrika až Thajsko
- leiocarpa - , Nigerie, Súdán, Ghana, z. Afrika - Burkina Faso

Anomatheca - anomatéka , Iridaceae
- laxa - mléčná, cibulovina, j. Afrika

Ansellia - anselia , Orchidaceae
- africana - africká, subsaharská Afrika, Tanzania, Keňa, Uganda, Libérie, Keňa, Angola, Yair, JAR, NP Kruger, aj., saprof. na stromech (zejména palmách rodu Hyphaene), příp. na skalách v otevřených stepích do 2200 m n.m., žl. květy s hnědými skvrnami
- gigantea - velká,Tiger orchid), JAR, Transvaal, Zulsko

Anthemis - rmen, antemis, Asteraceae
- tigrensis - stř. Afrika**,** Etiopie,

Anthocleista - antokleista , Gentianaceae
- grandiflora (zambeziana) - velkokvětá, (Cabbage Tree), strom 10 - 25 m, 1250 - 2200 m, v. Afrika, Tanzanie, end Zambie
- procera - Gambie

Anthonontha - amtjononta, Fabaceae,
- macroúhilla - Nigérie

Anthospermum - ostysemenka, antospermum , Rubiaceae
- pachyrrhizum - stř. Afrika, Etiopie,
- salubenii - end Zambie
- usamberarensisi - usumbarijské, Kilimandžaro, Tanzanie

Anthoxanthum - tomka, antoxantum, Poaceae

- odoratom - vonná, stř. Afrika
Anthriscus - kerblík, anthriscus, třebule, Apiaceae
- sylvester - lesní, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Tanzanie, Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Anthrixia - antixia, Asteraceae, hlavně Afrika - Etiopie až JAR,15 druhů,
- debilis - end Madagaskar
Anthrophyum - antrofyum, kapradina, Pteridophytes
- boryanum - stř. Afrika , j. polovina Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion
Anthyllis - úročník, antylis, Fabaceae, Papilionaceae, 25 druhů ve Středozemí a Přední Asii
- asarina - pyrenejský, slunné skály Pyrenejí, ČR sbírk
- sericea - , Sahara - Tunisko
- vulneraria - stř. Afrika
- vulneraria ssp.spruneri - bolhoj, (Common Kidney Vetch), j. Evropa, s. Afrika, garrigue, (ssp. maura, ssp. pseudovulneraria)
Antiaris - ančar, antyaris, Moraceae
- africana - afriská, strom, Nigerie
- toxicaria - , ssp. Africana, Ghana
Antigonon - antygonon, Polygonaceae, 3 druhy pnoucí úponkovité, Mexiko a stř. Amerika, okr
- leptopus - mexický, (Mountain Rose, Honolulu (Mexican) Coral Creeper, Bride´s Tears, Chain of Love, Confederate Vine, Coral Vine, Hearts on a Chaim, Cord Creeper, Sandwich Island Creeper, Mexican Love Chain, Chain of Hearts, Chain of Love, Pink Vine, Confederate Vine), pův. subtr. Amerika - Karibik, Mexiko, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, liána, listy a hlízy i jako potravina, okr pěst. tropy a subtr, intr Středozemí, ČR skleník, Čína
Anticharis - antycharis, Scrophulariaceae
- glandulosa - žlaznatá, Sahara
Antirrhinum (Chaenorrhinum) - **hledík, antyrhinum**, šklebivec, lví tlamička, nově do Plantaginaceae, (Scrophulariaceae), 40 druhů, byliny a polokeře skaln. svahů, hlavně Středozemí, i SAm - USA, okr,
- charidemi - , §BG
- latifolium - širolistý, Španělsko, Francie, Itálie, kamenité lokality
- majus - větší, pův. j. Evropa, jz. Středozemí, Sicílie, okr, ČR nepůvodní
- *orontium - viz Misopatec orontium*
- ramosissum - Sahara
- siculum - sicilský (Sicilian Snapdragon), end Sicílie a j. Itálie, Malta, Palestina, Izrael
- tortuosum (majus ssp. t.) - kroucený, (Greater Snapdragon), Malta
Anvillea - anvilea, Asteraceae
- radiata - paprsčitá, Sahara
Aoranthe - aorante, Rubiaceae
- penduliflora - Tanzanie
Apatesia - apatezia, Aizoaceae
- helianthoides - slunečnicová, Kapsko
Aphloia - afloia, Aphloiaceae
- theiformis - čajovitá, end Zambie, Komory, Réunion**,** stř. Afrika , Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, čaj
Apium – miřík, apium , Apiaceae
- graveolens – voňavý, celer, Středozemí, s. Afrika, stř. Afrika , pěstovaná zelenina, diureticky, povzbuzuje trávení, afrodiziak
Apodolirion - apodolirion, Amaryllidaceae
- ettae - , JAR
Apodytes - apodytes, Icacinaceae, Emmotaceae
- dimidiata - , (White Pear), end Zambie, JAR, v Afrika**,**
Aponogeton (Aponogetum) - **kalatka, aponogeton, (aponogetum)**, Pandblossom, Aponogetonaceae, cca 25 druhů, z toho 5 j.Afrika, dále Madagaskar a Austrálie, trop. jezera
- distachyos - , Watetrblommetije, JAR**,** Kapsko, fynbos
Aptenia (Mesembryanthemum) - **apténya** , Aizoaceae, sukulent
- cordifolia - srdčitolistá, (Baby sun Rose, Rock Rose), pův. j. Afrika - JAR, stř. Afrika , okr, koberc. lokálně zplaňuje, Čína, cv. Variegata bíle lemované listy

Aptosimum - aptosimum, Scrophulariaceae
- deptessum - přitisklé, (Wild Violet), JAR
- indivisum –- Kapsko
- procumbens - Namibie
- rotundifolia - okrouhlolistá, j. Afrika
Aquilaria - akvilaria, Thymeleaceae, agarový strom,
- malaccensis - agarový strom, tropy,jv. Asie, stř. Asie, Indie, Saúdská Arábie, stáloz. mohutný strom až 40 m, vonné dřevo a olej, kadidlo, parfumerie, léč, TLM
Arabidopsis - huseníček, arabidopsis , Brassicaceae
- thaliana - rolní, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika , Etiopie, Arábie, i velehory, Tanzanie, saharsko-arabská oblast
Arabis - husenik, arabis, husenčník, Brassicaceae,120 druhů, hlavně s. polokoule, SAm, Eurasie, byliny
- alpina - alpský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie**,** Etiopie, stř. Afrika
- auriculata - ouškatý, stř. Afrika
Arachis - podzemnice, arachis, burský oříšek, Fabaceae, 20 druhů, JAm, okr, pěst
- hypogea - olejná, (Ground Nut, Peanut), pův. jv. JAm, Amazonie až k v. svahům And, Karibik, pěst olejnina tropy a subtr, burské (arašídové) oříšky (wasabi), 2000 let stará kult plodina Indiánů, pěst v Africe se neosvědčilo**,** pouštní okraj Sahara, Arábie
Araucaria - blahočet, araukaria Araucariaceae, 24 druhů, Austrálie , NZ, N. Guinea, Brazílie, Chile
- bidwillii - Bidwillův, (Bunya pine, Monkey puzzle Tree), pův. Austrálie - Queensland, strom 45 m, okr v.Afrika, Tanzanie
- columnaris - sloupovitý, (Cook´s Island Pine, Cook´s Araucaria), pův. N. Kaledonie, Polynésie, cca 65m, okr v. Afrika
- cunnighamia - Cunnighamova, (Bangalow Palm), pův. v. Austrálie, palma, 50-70 m, okr Tanzanie, BZ Dar es Salaam
Araujia - arauja, Apocynaceaea, Asclepiadaceae
- sericifera - hedvábná, hedvábná, pův. Peru, Chile, Brazílie - vysočina, pampa Uruguay, Argentina, Karibik, pnoucí, inv, okr pěst
Arcoceras – arkoceras, Poaceae
- amplectens – , Sahel
- echinatus - ježatý, Sieketroos, Kapsko, fynbos
Arctopus - arktopus, Platdoring, Apiaceae
- echinatus - ježkovitý, Kapsko
- monacanthus - jednobodlý, Kapsko**,** fynbos
Arctotheca - oruňka, arktotéka, Asteraceae
- calendula - měsíčková, Cape weed, Kapsko, Namibie, fynbos, stř. Afrika , j. polovina Afriky, okr
- populifolia - topololistá, Sea pumpkin, Kapsko**,** Namibie, fynbos, stř. Afrika
Arctotis - nedvěděnka, nerenka, arktotys, severouch, Asteraceae
- lawsoniana Austrálie
- maidenii Austrálie
- nivea Austrálie

Arctotis (Venidium) - **nedvěděnka, nerenka, arktotys,** (venydyje, severouch), Gousblom, Asteraceae, 60 druhů, Kapsko asi 30, jednoleté a vytrvalé,
- acaulis - bezlodyžná, Remostergousblom, Kapsko, fynbos
- acuminata - end Kapsko, pískovcové svahy, fynbos
- angustifolia - úzkolistá, Kapsko, fynbos
- aspera - Taaigousblom, Kapsko, skelet. půdy, fynbos, polokeřík
- breviscapa - Sandveldgousblom, Kapsko, fynbos
- cuprea - měďnatá, Kapsko
- fastuosa - nádherná, pův. j. Afrika, Kapsko, písč a kamen půdy, xerotermní bylina, okr, ČR letnička
- hirsuta - srstnatá, Gousblom, Kapsko, fynbos
- incisa - Botterbloom, Kapsko, fynbos
- leicocarpa - end. j. Afrika, Namibie, Kapsko, štěrk. pláně, hořká pastva,
- revoluta - Kapsko, fynbos

- stoechadifolia - Kusgousblom, pův. Kapsko, fynbos, zavl. další tropy a subtr. zejména Austrálie, NZ, ale i j. Asie, jz. Evropa a Amerika, písčité duny, poléhavé či vystoupavé lodyhy, okr i v cv
- venusta (stoechadifolia) - stoeachský, (African Arctotis), pův. j.Afrika, písč a kamen půdy, xerotermní bylina, okr, ČR letnička
Ardisia ardysia, klíman, Myrsinaceae
- crenata - Madagaskar, Réunion
Areca (Chrysalidocarpus) - **areka** , Arecaceae, Palmaceae
- catechu - obecná, (palma areková, p. betelová, Betel Nut Palm), pův. trop. j. Asie - indomalajsijská oblast, monzunové lesy, Malajsie, Austrálie, betel (b. sousto, smotek - pinang) - žvýkání (směs z listů areky, nedozrálých arek. oříšků, tabáku, páleného vápna, gambiru, Acacia catechu, list pepřovník betelový, (příp. muškátový oříšek, pepř, kardamon), oblíbená omamná lehce narkotická droga - červeně zbarvené sliny), i léč, zákusek ořech: rozjaření, protispánkový stimulant, alkohol arek, afrodiziakálně, ale červenají a vypadávají zuby, riziko rakoviny, okr mořské ovy, BZ. Dar es Salaam
Arenaria - písečnice , arenaria, měsíčnice, Caryophyllaceae, Silenaceae, cca 160 druhů, mírné až polární pásmo s. polokoule, okr
- grandiflora - velkokvětá, kalcyfit, od Pyrenejí po Apeniny, Alžírsko
- serpillifolia - douškolistá, pouštní okraj Sahara, Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Arenga - arenga , Arecaceae, Palmaceae
- engleri - engleri, palma, ostrovy Taiwan, Ryuku, Indie, BZ Dar es Salaam
- pinnata - speřená, (cukrodárná, Gomuti Sugar Palm), pův. Filipíny, Indie, Malajsie, Indonésie, okr, BZ Dar es Salaam
Argania - argánya, dvojčet, argan, arganovník, Sapotaceae
- spinosa - ostnitá, (trnitá), pohoří Antiatlas v z. Maroku, Alžírsko-Indouf, již v druhohorách, hluboké kořeny získají vodu, zpevňují půdu a zabraňují šíření pouště, léč - oříšky velice cenný arganový olej, spásají berberské kozy i do 8 m, BR Unesco
Argemone - polník, pleskanka**, argemone,** Papaveraceae
- mexicana - mexický, pův. stř.Amerika a s.JAm, dále tropy a subtr., Sokotra**,** zavl Omán**,** pouštní okraj Sahara, Arábie, Namibie, Guinea, Kongo, Madagaskar, sv. Helena, saharsko-arabská oblast
- ochroleuca - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Argomuellera - argomuelera, Euphorbiaceae
- macrophylla - velkolistá, end Zambie
Madagaskar, keř
Argyrocytisus - argyrocustus, stříbrocist , Fabaceae, 1 druh
- battandieri - Batandierův, Maroko
Argyroderma - argyroderma, Aizoaceae
- delaetii - , Kapsko
Archontophoenix - padatlovník, archontofenyx, Arecaceae
- alexandrae - alexandrova, (Alexander King Palm, King), pův. v. Austrálie, palma, okr v. Afrika, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
Arisaema (Arum) - **listolístek, arizéma,** kobří lilie, (lítostka), Araceae, cca 200 druhů, centrum subtr jv. a j. Asie - Čína, Barma, Himálaj, Japonsko, Korea, SAm. trop v. Afrika, v USA, Mexiko, hlízn rostlina, květní palice s toulcem nazelenalá, toulcovité nazelenalé květy, okr
- amurense - amurský
- fargesii - Fargesova,
- flavum - žlutá, Arabský poloostrov, v. Afrika, jv Asie, Čína, Tibet, Indie, Nepál Bhútán, Jemen, Etiopie, hory
- tortuosum -
Aristea - osinatec, aristea, Blousuurkanol, Iridaceae, 56 druhů, trop. a j. Afrika, 8 Madagaskar (7 end),
- africana - africká, Maagbossie, Kapsko, fynbos
- bakeri - latt, Kapsko, fynbos
- biflora - dvoukvětá, Kapsko, fynbos
- capitata - Kapsko, fynbos
- cladocarpa - end Madagaskar, vytrv. trsn, bylina
- dichotoma - Kapsko, fynbos
- ecklonii - trop. Afrika a j. polovina Afriky, Mosambik, Zimbabwe, Burundi, Kamerun, Rwanda, Zair,

Uganda, Etiopie, okr, inv BZ, Cejlon, Austrálie
- inaequalis - Kapsko
- spiralis - , JAR**,** Kapsko, fynbos
Aristida - klíman, aristyda, Poaceae, 250 druhů stáloz. dřevin, Asie, Austrálie, Amerika, okr
- adscensionis - , Sokotra
- pungens - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi
- stipoides kavilovitá, Sahel, Súdaán, Ghana, významná savanová tráva
- textilis - **,** end Zambie
Aristolochia - podražec, aristolochia, Aristolochiaceae, cca 300 druhů, subtr a tropy
- bracteolata - stř. Afrika, Etiopie,
- heppii - **,** end Zambie
- hockii - , end Zambie
- pistolachia - západní, (menší), j. Evropa, Maroko, úhory
Arnebia - arnebia, **prorokovka**, proměnlivka, Boraginaceae
- cornuta -
- decumbens - položená, pouště stř. Asie, v. Mediterán, i Kanár. ovy
- hispidissima - , saharsko-arabská oblast , Sokotra
Artabotrys - artabotrys, Annonaceae
- stolzii - **,** end Zambie
Artemisia - pelyněk, artemisia, Asteraceae, 500 druhů, kosmopol, hlavně s. polokoule, i JAm a j. Afrika
- abrotanum - brotan, (boží dřevec), pův. stř. Asie, z. Sibiř, intr. jv. Evropa, Řecko, Přední Asie, zdomácněl ve stř. a j. Evropě, ojed. ČR nepůvodní, <u>léč</u>, do likérů
- absinthium - pravý, pův. Středozemí a Blízký východ, dále j. Evropa, Ischia, s. Afrika, Maroko, Írán, Asie, Amerika, ČR nepůvodní, <u>léč</u>, omamná
- afra - afra, Kilimandžaro, Tanzanie
- alba - bílý, j. Evropa, Španělsko, s. Afrika, ČR byl, <u>léč</u>
- annua - roční, (jednoletý), pův. jv. Evropa až Přední Asie, Kypr, dnes rozšířena v. Asie - Indie, Barma, Thajsko, Indočína, Čína, Vietnam, TchaiWan, jednoletá vonná, <u>léč</u>, insekticidní látky, ČR zavlečený plevel
- arborescens - dřevnatějící, (stromovitý), Středozemí, do Portugalska po Řecko, Kypr
- argentea - zlatý, end Madeira
- austriaca - jižní, pův. jv. Evropa, pannonský end
- campestris - ladní, Sahara, Tunisko, Arábie, Evropa, cirkumpolární, ČR
- camphorata - kafrový, Itálie
- dracunculus - hadí kořen, (palina dračí), Itálie, okr ČR
- eriantha - , §RO
- gorgonum Kapvery
- granatensis - zrnitý, Sierra Nevada , chráněn, kriticky ohrožen, §BG
- herba-alba - (White Wormwood), Sahara, Izrael, bible
- hololeuca - , , §UA
- insipida - , §F
- judaica - judajská, Sahara
- lerchiana - , §RO
- nitida - lesklý, pův. Dolomity a Alpy, xerotermní, okr, ČR
- pancicii - Pančičův, pannonský <u>end,</u> Srbsko, §SRB, §CR
- pontica - pontický, ponticko-panonský florelement
- santonicum - slanomilný, Řecko, Balkán, Turecko, Maďarsko, §SR
- scoparia - metlatý, pův. stř. Evropa a v. Asie, ČR nepůvodní
- verlotiorum - ČR
- vulgaris - obecný, (černobýl, Erva de Sao Joao), cirkumpol, Evropa, s. Afrika - Tunisko, Alžírsko, Přední a stř. Asie - Írán, alergický plevel, ČR, <u>leč</u> - tónikum, antiseptikum, zlepšení zažívání, afrodiziak, ve větších dávkách jed
Arnottia - arnocia, Orchidaceae, 4 druhy, Réunion a Mauricius
- graminifolia - Madagaskar
- mauritiana - end Réunion a Mauricius
Arthraerua - artrerua , Amaranthaceae

- leibnitziae - , Namibie
Arthrocneum - slanomil, artrokneum,
- indicum - indický, Sahara
- macrostychium - velkoklasý, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
Arthrophytum - artrofytum, Cactaceae
- schinithranum - **,** Tunisko, žerou velbloudi
- simithranum - , Sahara
Arthropteris - artopteris, kapradina, Arthropteridaceae, 20 druhů, tropy Starého světa
- orientalis - východní, Guinea, Kongo**,** stř. Afrika**,** Etiopie, jižní polovina Afriky
Arthrospira - spirulina, artrospira, sladkovodní sinice (řasa),
- plantensis - , pěst, potravina budoucnosti, léč
Artocarpus - chlebovník, artokarpus, chleboň, Moracae
- altilis - , (pravý, Breadfruit, pandishu, pan del árbol), pův. Indonésie a Polynésie, rozšířen po celých tropech, Amazonie, Mexiko, hodnotné plody, léč - kýla, zlomeniny, vykloubení
- communis – obecný, naturalizovaný na ostrovech Pacifiku, pěst Kuba, Nikaragua, 15 m
- heterophyllus (integrifolius) - různolistý, (Jackfruit, durián), Mexiko, Uganda, Tanzanie, Seychely , cca 25 m, plody jedlé, dřevo nábytek aj.,
Arum - aron, arum, Araceae
- albispathum - , §UA
- conophaloides - středozemní, (muchovitý), Středozemí, Kypr
- creticum –-krétský, Kréta, Řecko, Turecko, skaln lokality
- discoridis - discoridův, vých. Středozemí, Kypr, Egejské ostrovy, j. Turecko, Libanon, Palestina, Izrael, stř. východ, Červený seznam, kamenité stráně
- hygrophillum - vodní, Kypr
- idaeum - idský (idašský), end Kréta, lesy
- italicum – italský (Italian Lords-and-Ladies), celé Středozemí, Itálie, Španělsko, Řecko, Malta, Turecko, Kypr, Maroko, Tunisko (ne Libye a pobřeží Arábie), stinné křoviny
- maculatum - plamatý, středoevropský florelement, Středozemí
- orientale - východní, pův. Středozemí, Kypr, , §UA, ČR sbírkově
- pistum - plihý, Sardinie
Arundinaria - rákosovec, arundynaria , Poaceae, bambus
- alpina - alpinský („horský bambus“, Mountain Bamboo), bambusovitá tráva vysoká 14 – 25 m, horské mlžné lesy, tvoří „bambusový stupeň“ nad alpinskými lesy ve východoafrických velehorách (2200 -3300 m), konstrukce vesnické, vodní dýmky, Keňa, Ngorongo, Tanzanie
Arundinella - arundynela, Poaceae
- pumila - nízká, Omán
Arundo - trsť, arundo, Poaceae
- donax - obecná, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Asclepias - klejicha, asklepias, vatočník, Milkweed, Wilde Kapok, Asclepiadaceae, 110 druhů, trop. a subtr. SAm, j. Afrika, Středozemí, s. Afrika, Madagaskar, okr, pěst, sukulent, pěst lýko
- aurea - zlatá, jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Zimbabwe
- crispa - ,Bitterwortel, Kapsko, fynbos
- curassavica - kurasavská, stř. Afrika , Madagaskar, Réunion
- speciosa - SAm
- subverisillata SAm
- stellifera - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko
Aspalanthus - drasobýl, čajovec, aspalantus, čajovníkovec , Fabaceae, 300 druhů, z toho 275 v j Africe, zde nejpočetnější a nejkomplikovanější rod, většina malé areály, obv. endemity
- acuelata - Kapsko, fynbos, renosterveld
- capensis - kapský, end Kapsko
- cordata - srdčitý, end JAR, fynbos, stáloz. keřík,
- flexuosa - end JAR - Kapsko, stáloz. keřík
- forbesii - end JAR
- hispida -
- hystrix - end JAR – Kapsko, fynbos, renosterweld, prutovitý stáloz. keř

- chenopoda - end Kapslo, fynbos
- linearis - kapský, (čárkovitý, roibos), pův. j.Afrika, Kapsko, léč - fermentovaný čaj s antoxidanty - polyfenoly
- muraltioides - end Kapsko, renosterveld, polokeřík
- shawii - end JAR, fynbos

Asparagus - chřest, asparagus , Katdoring, Asparagaceae , Liliaceae, 210 druhů, trop. lesy
- acutifolius - pichlavý, (hrotolistý), celé Středozemí, Řecko, Kypr, Ischia, Kanárské ovy, garrigue
- aethiopicus - etyopský, j Afrika, stř. Afrika
- africanus - africký, Sokotra
- albus - bílý, Španělsko, Balkán, s. Afrika
- aphyllus - bezlistý, (Southern Spiny Asparagus), Malta
- asparagoides - obecný, pův. j. Afrika, vAfrika, okr, inv
- capensis - kapský, Kapsko, fynbos
- densiflorus (sprengeri) - hustokvětý, (zoubkatý, "asparágová kapradina"), pův. j. Afrika, inv
- falcatus (ternifolius) - srpovitý, (Large Forest Asparagus, Sicklethorn, Yellowwood Asparagus), pův. j. Afrika, vytrvalá šplhavá bylina, jed bobule, okr tropy a subtropy
- fallax - , §BG
- horridus - hrůzný, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, 1 m
- lignosus - Kapsko, fynbos
- madagaskarensis - madagaskarský, hory Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- nesiotes - , Madeira
- officinalis - obecný, pův kult rostlina Středozemí či Orientu, Evropa, Kavkaz, z. Sibiř, pobř písčiny, garrigue, mladé výhonky zelenina, léč - afrodiziakálně, diureticky, bobule slabě jed, květin. vazby, ČR
- ovatus - Kapsko, fynbos
- pastorianus - trnitý, Maroko, Kanárské ovy
- rubicundus - Kapsko, fynbos
- scandens - šplhavý, pův. j. Afrika, inv
- setaceus - okr
- simulans - end Madagaskar
- stipularis - hrotolistý, Baleárské ovy, Sardinie, Sicílie, Řecko, Kypr
- umbellatus - okoličnatý, (Madeira Ming Fern), end Madeira, pobřeží
- viscosa - lepivý, Kréta, garrigue

Asphodelus - kopíčko, asfodelus , Liliaceae, Asphodelaceae
- aestivalus (microcarpus) - letní, (drobnoplodé, Branched Asphodel), celé Středozemí, Itálie, Kypr, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Iran, garrigue (frygana), skály, škrobn jedlé hlízy
- albus - bílé, z. a centrální Středozemí, Španělsko, Jugoslávie až Řecko, Turecko, Baleáry, s. Afrika, Kanárské ovy, §U
- arrondeaui - , §F,
- fistulosus - dutolisté, (vyvýšené, Pink Asphodel), Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Malta, od Makaronésie do Arábie, garrigue, písčiny, břehy toků, úhory
- liburnica - liburnské, Kréta
- lutea - žluté, stř. a v. Středozemí, Řecko, od Itálie po Libanon, Sicílie, Alžírsko, Tunisko, Maroko, garigue, okrasně pěstován, (ČR)
- microcarpus –- drobnoplodé, celé Středozemí, Sardinie, Itálie, Řecko
- ramosus - větevnaté, Středozemí, Sardinie
- refractus - Sahara
- roseus - růžové, Maroko
- tenuifolius - tenkolisté, Středozemí, Kypr, Palestina, Izrael, Kanárské ovy, Sahara, saharsko-arabská oblast

Aspilia - aspilia, Asteraceae, 100 druhů, Afrika, JAm
- mossambicensis - mozambická, keř, Ngorongo, Tanzanie

Asplenium - sleziník, asplenyum, netík, kapradina, Aspleniaceae, Pteridophyta, Eurasie, SAm
- adiantum-nigrum - netíkovitý, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- aethipicum - etiopský, Jemen
- anisophyllum - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- ascensionis - sv.Helena,

- dauciflorum - mrkvokvětý, stinné vlhké trop. deštné lesy, end Madagaskar a Maskarény
- flaccidum - stř. Afrika
- nidus - hnízdovitý, (Bird´s Nest Fern), pův. tropy Asie a Afriky, stř. Afrika , epif., v. Afrika – Tanzanie,jižní polovina Afriky, Madagaskar, Réunion
- polyodon - , Komory, Réunion
- praemorsum - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky
- trichomnes - j. polovina Afriky
- unilaterale - stř. Afrika , j. polovina Afriky, Réunion

Astelia – astelia, Liliaceae
- hemichrysa - Madagaskar , end Réunion

Asteriscus (Odontospermum, Pallenis) - **hvězdník**, (hvězdička), **asterikus**, Asteraceae
- graveolens - Sahara
- pygmaeus - trpasličí, Sahara
- spinosus - trnitý, Palestina, Izrael

Asthenantherum - astenanterum, Poaceae
- forskahlii - Sahara

Astragalus - kozinec, astragalus, Fabaceae, Viciaceae, cca 2000 druhů, chladné oblasti s polokoule většinou, okr
- aetnensis - etnaeský, (Christ´s Thorn, „svaté trní“), Sicílie (Etna) end, první na lávě
- alopecuroides - , §F
- alopecurus - Írán
- angustifolius - úzkolistý, Balkán, Řecko, Kréta, Thasos, Malá Asie, ČR sbírk, skaln svahy
- armatus - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi
- asper - drsný, ponticko-pannonský druh, Chorvatsko, Bulharsko, Maďarsko, §U, býv. ČR, §SR
- atropilosulus - stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- balearicus - baleárský, end Baleárské ostrovy, Řecko, kamen půdy
- bayonnensis - Bayonnův, §F
- borysthenicus - , §UA
- caprinus - habrovitý, Sahara
- carpinus ssp. laniger - habrovitý l., Kypr
- centralpinus - alpinský, §F
- contortuplicatus - , §U
- cretophillus - , §UA
- cruciatus - Sahara
- cyprius - kyperský, Kypr, end
- danicus - , jihosibiřský florelement,
- dasyanthus - ,§SRB , §U, §UA
- depressus - přitisklý, Španělsko – Malá Asie
- excapus - bezlodyžný, Španělsko, Itálie, Řecko, Albánie, Balkán, Malá Asie, Bulharsko, Ukrajina, Moldávie, §RO, §SRB, §U, **§ČR**
- ghizensis - Sahara
- gombiformis - Sahara
- gombo - Sahara
- gummifer - slizodárný, (Tragacanth, Gum), Malá Asie, Izrael, bible, Sýrie, Írán, guma, klovatina tragant
- hamosus - háčkovitý (hákovitý), celý mediterán, Středozemí, Černomoří, do 1200 m, pole, cesty
- horridus - strašný, Sinaj, Arábie
- krajinae - , §UA
- leontinus - , §F
- macrocarpus ssp. lefkarensis - velkoplodý, Kypr (Troodos) end
- mareoticus Sahara
- massiliensis – marseilská, z. Středozemí, Španělsko, Francie, kamen. p., pobřeží, garrigue, §F
- monspessulanus - motpelierský, záp. a stř. mediterán, Řecko, (mimo Korsiky a Sardinie), jv. Evropa, sev. Afrika, suchá a kamen místa, , §UA
- nitidiflorus - , §BG
- parnassi – parnaský, vč. ssp. calabricus, Itálie

- peterfii - Peterfův, , §RO,
- pseudotrigonus - Sahara
- sienlus – sicilský, Sicílie (Etna)
- setosulus - , §UA
- sirinicus - syrský, Korsika, Balkán, Sýrie,
- spinosus - trnitý, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- suberosus var.hartmanii - korkový, end Kypr
- sulcatus - , §U
- tanaiticus - donský, §UA
- tinctoria - inkoustový, §U
- tragacantha - tragant, jz. Evropa
- tremolsianus - , §BG
- varius - pestrý, §U
- versicarius - měchýřnatý, j. Evropa, Portugalsko, Španělko, Balkán, Černomoří, býv. ČR, §SR
- vesicarius - , §U
- vogelii - Sahara
- zingeri - Zingerův , §UA

Asystasia - asystasia, Acanthaceae
- acuminata -
- calycina -
- gangetica - , pův trop. Afrika a jz. Asie, Etiopie, Kongo, stř. Afrika , j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion**,** sec jv Asie, Čína, Amerika**,** Karibik

Athanasia - atanasia, Kouterbos, Asteraceae
- crithmifolia - Kapsko**,** fynbos
- dentgata - j. Afrika, pobřežní lem, Kapsko**,** fynbos
- trifurcata - Klaaslouwboos, jAfrika, Namibie, Kapsko**,** fynbos

Athyrium - papratka, athyrium, kapradina, Woodsiaceae,
- distentifolium - horská, Eurasie - Skandinávie, Grónsko, hory stř. a j. Evropy, ČR – Šumava, Kavkaz, Kamčatka, Japonsko, SAm vč. hory Mexiko, Peru Chile, stinné vlhké lesy, nivy
- filix - femina - samičí, (Lady Fern), mírné klimazóny, hory Mexiko, Peru, Chile, Skalisté hory, Karibik, stř. Afrika, Skandinávie, ČR, vlhké lesy**,** okr. ČR, SRN, H

Atractylis - bádel, atraktylis, Asteraceae
- arbuscula - , end Kanár. ovy
- aristata - osinatá, Sahara
- cancellata - saharsko-arabská oblast
- serratuloides - , Tunisko, žerou velbloudi

Atriplex - lebeda, atriplex, Amaranthaceae, Chenopodiaceae,100 druhů, zasol. půdy, mírné až subtr. pásmo, i okr
- griffithii – Grifitova, Sokotra
- halimus - , Sahara, Tunisko, Madagaskar
- holocarpa - saharsko-arabská oblast . pouštní okraj Sahara, Arábie
- hymenelytra - , pouštní druh s bělavým popraškem (k odrazu paprsků)
- lindleyi - Lindleův, Kapsko, var. inflata, - lindleyi – Lindleův,
- litoralis - pobřežní, s. Afrika, písčité duny
- patula - rozkladitá, stř. Afrika
- perrieri - end Madagaskar, písčiny, slaniska
- portulacoides - šruchovitá, stř. Afrika, Etiopie,
- tatarica - tatarská, pův. střední a Přední Asie, s. Afrika

Attalea (Orbignia) - **podzev, atalea,** Arecaceae
- cohune - kohune, (Cohune Palm), pův. j. Mexiko, Guatemala, Honduras až Costa Rica, BZ Dar es Salaam

Aucoumea - oukoumea, Oucomé, (gabbon) , Burseraceae, Sapindaceae, stromy se zbytnělým kmenem
- kleineana - gabbon, pův. stř. Afrika, rovníková Guinea, Gabon, Kongo, strom, **středně tvrdé trop. dřevo,** těžba

Audouinia - audouynya, False Heath, Valsheide, Bruniaceea, end
- capitata - hlavatá, (False Heath, Basterheide), JAR**,** Kapsko, fynbos**,** end

Aulax - brázda, aulax , Feather Bush, Proteaceae
- cancellata - mřížovaná, Kapsko, fynbos
- umbellata - okoličnatý, Kapsko, fynbos
Austrogambeya - austrogambeya, Sapotaceae
- bangweolensis - end Zambie
Avena - oves, avena , Poaceae
- fatua - hluchý, pův. s. Afrika, stř. Afrika, býv. Arizona**,** mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Chile, Patagonie,
Averrhoa - averhoa, Oxalidaceae
- bilimbi - bilimbi Madagaskar , Réunion
- carambola - karambola, stř. Afrika, Madagaskar
- marina - stř. Afrika
Avicennia - kolíkovník, avicenya, šura, (černý mangrovník), Acanthaceae, Verbenaceae, 6 druhů, mělké mangrovy, okr,
- germinans - pučivý, („černé mangrove"), mangrove, trop. a subtr Amerika, Karibik, Amazonie , Brazílie - vysočina Catinga, Florida – Everglade. Ekvádor, Peru, Venezuela, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Kuba, Galapágy, stř.Afrika, jižní polovina Afriky, 16 m, saharsko-arabská oblast
- marina - mořský, (White mangrove), 12 m, mangrovy v. a j. Afriky, Etiopie,, Tanzanie, Keňa, Sahara, Somálsko, Sinaj, Arábie, Omán, Sumatra, Madagaskar, Komory **,** Seychelly
- germinans - pučivý, („černé mangrove"), Ghana, Guinea, Kongo
Azadirachta - azadyrachta , Meliaceae
- indica - indická, (Neem Tree), pův. Indie, Srí Lanka, strom 15 - 20 m, Gambie, insekticidní azadirachtin,
Azorella - azorela, nížeň, Apiaceae, 70 druhů, koberc. stáloz. bylin, skály, NZ, JAm, okr
- compacta - nahloučená, (Llareta), kompaktní tvrdá polštářov rostlina (š 1m, v 0,5 m), pomalý růst, Indiáni jako pryskyřičnaté topivo, výskyt ve vysokohorské stepi puna (nad 3500 m) v andské oblasti Peru a Bolívie až do Chile, Ohňová země,
- compacta - Chile, Peru - kaňon Coica
Babartia - babarcia, Rush Iris, Blombiesie, Iridaceae
- indica - indická, Kapsko, fynbos
- orientalis - východní, j Afrika
Babiana - babiana , Bobbejaantji**e,** Iridaceae
- ambigua - Kapsko, fynbos
- angustifolia - úzkolistá, Kapsko, fynbos
- cuneata - hrotitá, Kapsko
- curviscapa - křivolistá, bylina, j. Afrika, ploché písčité oblasti
- disticha - dvouřadá, JAR
- dregei - , Kapsko
- fragrans - vonná, Kapsko, fynbos
- mucronata - , Kapsko, fynbos
- nana - nízká, Kapsko, fynbos
- odorata - vonná, Kapsko, fynbos
- praemorsa - , Kapsko
- pulchra - , Kapsko
- ringens - , Rotstert, Kapsko, fynbos
- rubrocyanea - červená, Blue-and-red Babiana, Kapsko, fynbos
- sambucina - bezovitá, Kapsko, Namibie
- scabrifolia - Kapsko, fynbos
- sinuata - chobotnatá, Kapsko
- socotrana - sokotránská, Sokotra
- stricta - stažená, pův. j. Afrika, okrasná cibulovina
- thunbergii - Thunbergova, Stradlelie, Rooibobbejaantjie, Kapsko, fynbos
- tubiflora - Kapsko, fynbos
- tubulosa - , Kapsko, renosterveld
- vanzijiliae - Vanzijilská, Kapsko
- villosa – chlupatá, Kapsko

Baeometra - beometra, Beetle Lily, Kewerlelie, Colchicaceae, 1 druh
- uniflora - end Capensis, Kapsko, fynbos, renosteveld, jed
Baccharoides - bakcharoides, Asteraceae, 26 druhů, Afrika, Arábie, Indie, Čína, Indočína
- adoensis - subsaharská a trop. v. Afrika, Senegal, Guibea, Mali, Benin, Nigérie, Kamerun, Súdán, Etiopie, Angola, Mosambik, Zimbabwe, JAR,
- filigera - stř. Afrika, end hory Etiopie,
- schimperi - stř. Afrika**,** Etiopie,
Bacopa - bakopa, sutera, Scrophulariacerae, 60 druhů sukul. rostlin, mokřadní a vodní lokality, teplé a trop. oblasti Afriky, Austrálie, Asie a Ameriky, okr, léč
- monnieri - saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Guinea, Kongo, stř. Afrika , Madagaskar, Arábie**,** Omán, léč
Baikieana - baikeana, Fabaceae
- ghesquiereana - Tanzanie
- plurijuga - („zambijský teak"), delta Okavango
Baillonella - ´bailonela, Sapotaceae
- toxisperma - , Moabi, Oearwood African, Nigérie, Gabon, Kongo, t**ěžba dřeva**
Balanites - balanytes , Zygophyllaceae
- aegyptica - egyptská, („sahelský datlovník", Dezert Date), stromek 6 - 10 m, do 2000 m, písčiny, suché keř. savany v. Afriky, Tanzanie, Sahara, jedlé plody i semena (kočkodani), dřevo odolné termitům, nábytek, konstrukce, léč - malárie, Tanzanie
Ballochia - balochia, Acanthaceae, end Sokotra
- atrovirgata - červenoprutnatá, stř. Afrika, Sokotra
- rotundifolia - okrouhlolistá,stř. Afrika, Sokotra
Ballota (Marrubium) **- měrnice, balota,** Horehound, Kattekruite, Lamiaceae
- africana - africká, j Afrika, Namibie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- hirsuta - Sahara
- nigra - černá, Evropa, ČR, Středozemi - s Afrika, Malá Asie, Kavkaz, Turecko, Írán, zavl Makaronesie, SAm
Bambusa - bambus, **bambusa ,** (Bamboo)**,** Poaceae, cca 120 druhů, tropy a subtr Afriky, Asie a Ameriky, Austrálie, okr, lehké stavební konstrukce
- vulgaris - obecný, (Golden Bamboo, Faethery Bamboo), 15-25 m, do 1800 m, Nigerie, užitk dřevo nábytek, lehké konstrukce, okr, v. Afrika, Tanzanie,
Banksia - banksia , Proteaceae, stromy
- menziesii - Menziesova, okr, trop. savany, Kapsko
Baphia - bafia Fabaceae
- kirkii - Tanzanie, Keňa, Mozambik
- macrocalyx - Mozambik, Tanzanie
- mitida - Nigérie
- pauloi - Tanzanie
- puguensis - Tanzanie
- semseiana - jen Tanzanie
Barleria - baeleria, bezlapačka, Acanthaceae, přes 250 druhů, tropy Afriky a Asie
- alumughsaylensis - stř. Afrika , Omán
- aucheriana - Omán
- bispinosa - end jz. Asie, stř. Afrika
- cristata - pův trop Asie, dále jv Asie, Čína, Indočína, Indie, Indonésie, Tichom ovy, někdy inv
- elegans - sličná, j. Afrika, JAR, Svazijsko, Mozambik
- gueinzii - jv Afrika, JAR, Svazijsko, keř
- hochstetteri - Africký roh, Etiopie,, Arábie, Pákistán a Indie
- lupulina - Madagaskar, Mauricius, z.trop. Afrika, jv Asie - Indie, Cejlon s. Austrálie, Karibik
- monticola - jv Afrika, end Dračí hory, Svazijsko
- obrusa - , JAR
- oenotheroides - Guinea, Kongo, JAm
- prionitis - stř. Afrika , Madagaskar, Omán
- proxima - stř. Afrika

- repens - plazivá, stř. Afrika
- tetracantha - stř. Afrika
- ventricosa - , Súdán, stř. Afrika
Barringtonia - baringtonia, Lecythidaceae, Barringoniaceae, mangrovy, mohutné stromy
- asiatica - asijská, stř. Afrika , Tanzanie, Madagaskar, Komory, Seychelly
- racemosa - hroznatá, indo-pacifická oblast, j. Afrika, hory Madagaskar, vlhký trop les, BZ Plzeň
Barteria - barteria Passifloraceae
- tetracantha - , Sumatra
Bartholina - bartolina, Spide Orchid, Orchidaceae
- burmanniana - , (Spider Orchid, Spinnekoblom), JAR, Kapsko, fynbos
Bartsia - lepnice, bartsiea, Orobanchaceae, Scrophulariaceae
- decurva - hory v. Afriky, Tanzanie - Kilimandžáro, Keňa, Etiopie, Uganda, poloparizit, polokeřík 0,5-1m
- trixago - stř. Afrika, Etiopie,
Bassia - trnoplodník, bassia, (bytel), Chenopodiaceae
- eriophora - , Palestina, Izrael
- muricata - Sahara
- sedoides - , §SRB, §U
Batrachium - lakušník, batrachium, Ranunculaceae
- rionii - Rionův stř. Afrika
- trichophyllum - níťolistý, stř. Afrika
Bauhinia - bauhinye, valina, Fabaceae, (Caesalpiniaceae), 300 druhů, Madagaskar 16 (14 end), dřeviny, tropy a subtr, květy podobné orchid.,
- acuminata - pův. Filipíny, Jáva, Borneo, trop. deštné lesy okr. jv. Asie, Indie, Austrálie, trop. Afrika, Havaj léč, astma, ekzémy aj., TLM
- divaricata - stř. Amerika vč. Antily, stáloz. trop. lesy, keř. strom, kvete celý rok
- galpinii - červená, (Red Bauhinia, Pride of De Kaap), pův. jv. Afrika, Tanzanie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, NP Kruger, pnoucí, okr, špalírový keř, květy lotosově růžové,
- glauca - jv. Asie, Čína, Indie, Indočína, Malajie, Indonésie, horské lesy, liána
- grandidieri - end Madagaskar, trnitá buš, keř,
- kockiana - Indonésie, Malajsie, trop. deštné lesy, dřevitá liána poloopadavá i stáloz., okr tropy
- loseneriana - Tanzanie
- monarda - jednomužná, pův. z Antil, Madagaskar, jv. Asie, Tanzanie, Réunion, trop. savany, trop. lesy, stáloz. keř. strom, lusky, léč, diabetes,
- natalensis - natalská, j. Afrika
- pyrrhoclada - jv. Asie, Čína, Vietnam, dřevitá liána,
- tomentosa - plstnatá, (Bush Neat´s Foot, Yellow Bauhinia, Yelow Orchid Tree, Camel´s Fod), pův. trop. a subtrop. Afrika a Asie, v. Afrika, Tanzanie, Keňa, Uganda, monzun. lesy do 2100 m, keř. stromek 7 m, léč, okr,
- touranensis - jv. Asie, Indie, Indoína, světlé trop. lesy, dřevitá liána
- variegata - pestrá, (v. pestrobarevná, orchideový strom, Purple Orchid Tree, Camel´s Food Tree, Bull Hoof, Poor Mans Orchid, Mountain Ebony, Buddhist Bauhinia), pův. jv. Asie, Čína, Indie, exot. strom 6-12 m, buddhist. okr, intr. subtr Středozemí, Kanárské ostrovy, Madeira, Kypr, Maroko, Palestina, Izrael, do 2200 m, Keňa, Tanzanie, plody 20 cm, okr
- x blakeana (variegata x purpurea) - Hongkong, strom 10 m, okr, národní strom Hongkong (i sochu a náměstí)
Beaucarnea (Nolina) - **beaukaurnea,** sloní noha, Nolinaceae, Asparagaceae, 30 druhů stáloz. dřevin, od jUSA a Mexika po Guatemalu, polopouště, okr
- recurvata (Nolina tuberculata) - tlustokmenná, (Bottle Palm, Elephant-Foot Tree, Ponny til, None known), pův. aridní subtr SAm, stáloz. keř 2 m, báze kmínku zásoba vody, okr, v. Afrika
Beccearіophoenix - beceriofenyx, Araceae
- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar, CITES
Beclardia - beklasye, Orchidaceae, 2 druhy
- grandiflora - end Madagaskar
- macrostychia - Nadagaskar, Maskarény, epif. trop lesy,
Begonia - kysala, begonye, křivolist, Begoniaceae, přes 900 druhů, keř. sukulenty, tropy a subtropy mezi

15^0 s. a j. zeměp.šířky, celý svět mimo Austrálie a některých Tichomoř. ovů, hlavně j. a v. Afrika, okr
- ampla Sv. Tomáš
- annobonensis Sv. Tomáš
- baccata Sv. Tomáš až 4 m
- dichotota - dvoučlenná, pův. tropy a subtropy, okr, Tanzanie
- dregey - , j. Afrika
- ficicola - fikovitá, Afrika
- geranioides - kakostovitá, j. Afrika
- meyer-johannis - Mayer-johanidova, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie
- molleri - Mollerova, Afrika
- polypodoides - , Afrika
- samhaensis – samhanská, Sokotra, ostrov Samha
- sechelensis - sejšelská, Seychelly,
- socotrana - sokotranská, Sokotra , křoviny
- subalpestris Sv. Tomáš

Beilschmiedia - beilschmiedya, Lauraceae
- gilbertii - **,** end Zambie
- kweo - Tanzanie

Belanites - kulan, belanytes, Zygophyllaceae, stromy
- aegyptica - egyptský, (Desert Date), pův. aridní oblasti Afriky od Eritrey na západ až do Senegalu, na jih až do Zimbabwe, Sahel, z. Arábie, Tanzanie

Bellevalia - belevalia, Asparagaceae,
- desertorum - pouštní, saharsko-arabská oblast

Berberis - dřišťál, berberis, Berberidacae, cca 500 druhů, převážně ve stř. a v. Asii a JAm, pouze 6 druhů v Evropě, s. Africe a s. Americe

Berchemia - okoralka, berchemia, Rhamnaceae, 22 druhů v j. a v. Asii, s. Americe a v. Africe
- discolor - JAR, Mozambik, Zimbabwe, Botswana, Namibie, Angola

Berkheya - berkheya , Wild Thistle, Wildedissel, Asteraceae
- armata - end Kapsko, fynbos
- barbata - vousatá, Kapsko, fynbos
- coriacea - kožovitá, Kapsko
- echinacea - **,** end Zambie
- herbacea - Kapsko, fynbos
- johnstoniana - , end Zambie
- macrocephala **-** stř. Afrika**,** j. polovina Afriky
- multijuga - end Dračí hory, Lesothe, JAR, okr
- purpurea **(**purpurata) - červená, j. Afrika
- rigida - Kapsko, fynbos
- rhapontica - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, léč, TLM

Berlinia - berlinya, Fabaceae, stromy
- grandiflora - velkokvětá,
- nigeria - nigerijská, Nigérie
- orientalis - východní, Mozambik, Tanzanie

Berlinianche - berelinyanche, Apodanthaceae
- aethiopica - etiopská, end Zambie

Bersama - bersama , Melianthaceae
- abyssinica - habešská, stromek 3 - 18 m, 1200 - 1800 m, ostnité plody, Tanzanie , end Zambie
- swynneertonii - **,** end Zambie

Bertiera - bertiera, Rubiaceae, 60 druhů, tropy SAm a Afriky
- pauloi - end Tanzanie
- rufa - end Réunion, vlhké lesy, stáloz. keř
- zaluziana - end Mauricius´, stáloz. keř

Berzelia - berzelia, Bruniaceae, end, keř
- alopecuroides - JAR - Western Cape, fynbos
- lanuginosa - , (Kol-kol), fynbos, j. Afrika, end Kapsko

Beta - brukev, Chenopodiaceae, Brassicaceae
- patellaris - Sahara
Bidens - dvouzubec, bidens, Asteraceae, 253 druhů, subtr. a mírné pásmo, i tropy, zejména Mexiko a přilehlé oblasti Ameriky, Eurasie, Afrika, , u vod, plevel i okr
- aurea - zlatý,
- bipinnata - Evropa
- cernua - nící, ČR
- macroptera - stř. Afrika, Etiopie,
- meskel - meskelský, Etiopská vysočina, žlutý květ, **etiopská národní květina**
- pachyloma - stř. Afrika**,** Etiopie,
- pilosa - chlupatý, pův. mírná a trop. stř. Am., dále Afrika - Libanon, Keňa, Čína,, zavl. ČR, léč, proti komárům, insekt, proti řasám v jezírku
- radiata - paprsčitý, ČR
- subalternans - Evropa
- tripatita - trojdílmý, ČR
- vulgata - Evropa
Bilabrella - bilabrela, Orchidaceae
- disparilis - , end Zambie
- hirsutitrunci - , end Zambie
- kyimbilae - , end Zambie
- leucoceras - , end Zambie
- petraea - skalní, end Zambie
- retinervis - , end Zambie
- subaequalis - , end Zambie
- unguilabris - , end Zambie
- webweiana - , end Zambie
Billburttia - bilburtya, Apiaceae
- end Madagaskar
Biophytum - biofytum, Oxalidaceae, 50 druhů, Asie, Afrika, Amerika
- aeschynomenifolia - end Madagaskar
Bismarckia - bismarkia, Arecaceae
- nobilis - vznešená, (Bismarck Palm), pův. s. a z. Madagaskar, okr, BZ Dar es Salaam
Bixa - oreláník, bixa, Bixacaeae, 1 druh, stáloz. strom, červené barvivo Indiáni, trop. Amerika. okr
- orellana - barvířský, (Annatto Achiote Tree, Blood Tree, Lipstick Tree Flower), pův. Kostarika, trop. stř. a JAm, Karibik, Amazonie , Brazílie - vysočina, Guayanská vysočina , Mexiko, Amazonie, Venezuela, Réunion, keř. stromek,
jedlé plody, červené barvivo "orlean", "annatto" (potraviny, rtěnky, mýdla, vlasy i tělo - Indiáni rudokožci u Amazonky), okr, Čína, léč
Blaeria - bleria, Ericaceae
- filago – vláknitá, vysokohorská vřesoviště, Kilimandžaro, Tanzanie
- kingaensis - **,** end Zambie
Blechnum - žebrovice, blechnum, kapradina, Blechnaceae, cca 230 druhů, nově vyčleňován Austroblechnum a Struthiopteris, vlhké tempert až trop pásmo
- appendiculatum – přivěšená, od Floridy a Texasu přes stř. Ameriku do JAm a j. Argentiny
- attenuatum - , vlhké stáloz. lesy, stř., v. a j. Afrika, Madagaskar
- brasiliense – brazilská, Brazílie, Argentina, Paraguay, Uruguay, Bolívie, Peru, Venezuela, Ekvádor, Kolumbie, Guatemala, robustní, atrakt.
- penna-marina - , j. polokoule, j. Afrika
- capense - kapská, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- palmiforme end Tristan da Cunha, stromovitá,
- punctulatum - j. a jv. Afrika, JAR, Zimbabwe, Malawi, Tanzanie, Madagaskar
- tahulare - tropy j. a jv. Afrika, Madagaskar, Ríunion, Mauricius, Brazílie, Argentina, kmínek 10 cm,
Blepharis - blefaris, blefarka, Acanthaceae, 126 druhů, tropy a subtr Afrika a j. Asie
- ciliaris - brvité, saharsko-arabská oblast , Egypt, Sinaj, Etiopie,, pouštní okraj Sahara, j. Arábie, Omán, Írán, Pákistán

- dhofarensis - dhofarský, Omán, Jemen. poloopad. keř. stromek
- edulis - j Arábie
- maderaspatensis - indoafrický druh, trop Afrika, Senegal - Somálsko, jv Afrika - Etiopie, Indie, Indočína, Čína
- mitrata - Namibie
- scindica - saharsko-arabská oblast , Írán, Pákistán,Indie, i Omán
- spiculifolia - , Sokotra
- subvolubilis - , JAR

Blepharispermum - blefarispermum Asteraceae, 16 druhů, v Afrika, Arábie, Indie a Cejlon
- hirtum - stř. Afrika , end Omán, Jemen

Blighia - poddužák, blighia, Sapindaceae, jed
- sapinda - lahodný, (Akee, aki), pův. trop. Afrika, Nigerie, Guinea, Kongo, intr., Mexiko, Antily, Kuba, Jamaika, opad. sucholesy, strom, ovoce - jedlé tobolky, toxic.
- unijugata - end Zambie

Blotiella - blotyela, Dennstaedtiaceae, 12 druhů, kapradiny, trop Afrika (zejména Madagaskar) a Amerika
- madagascarensis - madagaskarská, end Madagaskar

Blutaparon - blutaparon, Amaranthaceae
- vermiculare - Amazonie, Brazílie - vysočina Catinga, Kostarica, Karibik, Florida – Everglades, Afrika - Guinea, Kongo

Boehmeria - béhmeria, Urticaceae
- penduliflora - Madagaskar, Réunion

Boerhavia - berhavia , Nyctaginaceae, Urticaceae, 100 druhů, tropy a subtr
- boissieri - Arábi - Omán, Sokotra, Írán, Pákistán, Indie
- coccinea - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar
- elegans - sličná, saharsko-arabská oblast , v Afrika, Somálsko, Džibutsko, Eritrea, Arábie, Pákistán, Indie
- plumbaginea - olověncová, saharsko-arabská oblast , Namibie, Súdán, stř. Afrika , Etiopie, pouštní okraj Sahara, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Arábie
- repens - plazivá, pouštní efemera, Sahara**,** Afrika od Maroka a Egypta k JAR, Sicílie, sec Madagaskar, Arábie, Izrael, Libanon, jv Asie, ne vlhké tropy

Bogassa - bogasa,
- guianensis - guinejská, tatajuba, trop. Afrika, **těžba dřeva**

Bolbitis - bolbitys, bulvovka, kapradina , Aspleniaceae, 20 druhů, vodní kapradiny, tropy, z.Afrika
- heudelotii - vodní, (Heudelotova), skaln., balvan. koryta řek, z. Afrika - Etiopie, ČR - akvária

Bolboschoenus - kamyšník, bolboschenus, Cyperaceae
- maritimus - přímořský, stř. Afrika

Bolusanthus - bolusantus , Fabaceae, 1 druh
- speciosus - nádherný, (Tree Wistaria, Elephant´s Wood), pův. jv. Afrika, end Transvaal Zambie, Angola, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, JAR, NP Kruger, keřovitá savana, stromek až 10 m, dolný termitům - ploty, kůra, kořeny, semena léč, TLM, fial. kv., okr

Bomarea - bomarea, Alstroemeriaceae, Liliaceae
- caldasii - , exot. květina, pěst, Tanzanie

Bombax - sýrovník, bombax , Bombacaceae
- bunopozenze - , (bombax), v. Afrika, trop. strom, Tanzanie
- ceiba - cejba, (Red / Silk Cotton Tree), pův. j. Indie, rozšířen po celých tropech, monzun. lesy, robustní kmen s tlustými trny, léč, vlna z plodních tobolek - nepravý kapok (pravý Ceiba pentandra), plody sýrový obsah , Guinea, Kongo, stř. Afrika
- costatum - Gambie, Mali, 15 m, za sucha opadává, domorodci oranžové květy na omáčky
- eurycoma - strom, Nigerie
- rhodognaphalon - červenavý, cenný strom vlhkých nížinných trop. lesů, Tanzanie

Bonamia - bonamia, Convolvulaceae, 45 druhů, tropy
- mossammbicensis - mozambická, end Zambie
- spectabilis - trop v Afrika - Tanzanie, Zambie, Zimbabwe, Madagaskar, dřevitá liána až keřovitá

Bonatea - bonatea, Wood Orchid, Orchidaceae
- speciosa - Green wood Orchid, Oktoberlelie, Kapsko, fynbos

Bongardia - bongardya, Berberidaceae

- chrysogonum - zlatová, Turecko, Kypr, Blízký východ - Sýrie, Izrael, Jordánsko, s. Afrika, Afghánistán, stř. Asie
Boophone - bofone, Amaryllidaceae, 2 druhy
- disticha - dvouřadá, (Pom-po, Flover, Poison Bulb), trop. j. a v.. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Rwanda, Zair, Zambie, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, Lesothe, Svazijsko, JAR, cibulovina
- haemanthoides - krvavá**,** z. JAR, kde zimní deště
Borago - brutnák, borago, Boraginaceae, 3 druhy, Středozemí, Evropa, okr, salát
- officinalis - lékařský, (Borage), Středozemí – s. Afrika, zelenina, okr
Borassus - lontar, borasus, (palmyra) , Aceraceae
- aethiopum - etiopský, (lontarová či palmyrová etiopská palma, African Fan Palm, Ronier Palm), pův. pobř. pásmo v. Afriky (Habeš, Tanzanie, Zanzibar až Transvaal), Madagaskar, Arábie, Indonésie, N. Guinea, Sahel, býv. USA-Arizona, sušší savany, travn krajiny s vysokou hladinou podzemní vody, jednokmenná 25 m, plody vyhledávají sloni, ze samčích květenství cukerná šťáva na palmové víno, z listů koše a oplatky, okr
- flabellifer - toddy, (palmyrová palma, lontarová palma, palmyra lontar, borasus, Lontar Palm, Palmyra Palm, Toddy Palm, Wine Palm), pův. Indie, poloostrov Jaffna, jednokmenná, 18 m, suché písčité půdy, dlouhý prim. kořen, typická v Barma, Srí Lanka, Indonésie, Malajsie, Indonésie (ostrov Sabu), N. Guinea, intr. Singapure, Thajsko, Tanzanie, okr, výživný, sirup (samičí namáčklé plody), cukr, palmové víno (Toddy), pálenka („Royal Whisky"), všestranný užitek, listy střechy, na proužky vazby, pevná vlákna (z řapíků borassus piassava na kartáče, štětky aj.), na suché listy se psalo dříve než na egyptský papyrus
Boscia - boscia, Capparaceae
- arabica - arabská, Omán
- cauliflora - Sahel, end Zambie
- matabelensis - , end Zambie
- minifolia - drobnolistá, Etiopie,
Boswellia - kadidlovník, bosvelia, (Frankicense Trees, „bílé zlato"), Burseraceae (Březulovité), 20 druhů, teplé, suché, hornaté oblasti, Etiopie, Somálsko, Jemen, Omán, Saúdská Arábie, 7 end Sokotra, keř. stromky, naříznutá kůra kadidlo, františek, bílý žvýkat, černý pálit, terpeny, balzamování, boswelliová kyselina, léč, aromaterapie, protizánětlivě, artritida (atroza, klouby, prevence poškozování chrupavky a kloubní tkáně), ajurveda
- amaero - stř. Afrika , Sokotra
- bullata - bachratá, Sokotra, Kapsko
- carterii - Karterův, Sudan, borovicová vůně, esenciální oleje, léč - aromaterapie, stahující, poranění kůže, vředy, proleženiny, záněty v krku
- dioscoridis - , Sokotra
- elongata - podlouhlý, stř. Afrika , Sokotra
- frereana - Somálsko
- madagascarensis - madagaskarský,
- nana - malý, Sokotra
- neglecta - přehlížený, Etiopie
- papyrifera - Etiopie, Súdán,
- popoviana - popský, Sokotra
- rivae - Etiopie
- sacra - pravý, (svatý), pův. v. Omán - Mascat (státní majetek obhospodařovaný některými rodinami), dále Jemen, Sokotra, j Arábie, Saúdská Arabie, Omán, SAE, , vAfrika, Somálsko, Tanzanie, Africký roh, Botswana, Súdán, Ghana, stř. Afrika, trop. strom, kadidlová klejopryskyřice (nařízne se kůra), kdysi dražší než zlato, (františek), kadidlo k církevním obřadům, pouště, vyvýšeniny, vykuřování v kostelích (s myrhou), savany, dále j. a jv. Asie, léč TČM (klouby), nejkvalitnější z vyšších poloh
- serrata - pilovitý, Indie, Střední východ, s. Afrika, léč kys. boswelliová, od starověku využívána a tradiční arabské medicíně, pro normální funkce kloubů, střevního traktu, srdce a hladiny cholesterolu v krvi
- socotrana - sokotranský**,** Sokotra
Bothriocline - botriokline, Asteraceae
- inyangana - **,** end Zambie
- mbalensis - , end Zambie
- milanjiensis - , end Zambie
- trifoliata - trojlistá, end Zambie

Botriochloa - vousatka, botriochloa , Poaceae
- insculpta - , savanová tráva v. Afriky, býložravci
- intermedia - prostřední, pícnina semiaridní oblasti tropů a subtr, jv. Asie
Bougainvillea - bugénvilea , Nyctaginaceae, 14 druhů JAm, liány,
- callifornica - kalifornská, intr z USA, okr Středozemí
- glabra - lysá, (Papaver Flower, Lasser Bougainvillea), pův. tropy a subtr JAm - Brazílie, Kolumbie, liána, intr. okr Středozemí, Maroko, Kanárské ostrovy, Madeira, Sicílie, velmi často okr, v. Afrika, Tanzanie, do 2000 m, stěny, zahrady, ČR skleník
- sanderiana - , JAm, okr., Itálie
- spectabilis - nádherná, (Brasil Bougainvillea), pův. Brazílie, okr. všechny tropy a subtr, pnoucí, výška přes 20 m, okr na slunečná stanoviště, Tanzanie Středozemí, Řecko, Kypr, slunečná stanoviště, ČR studený skleník
- x buttiana - butiova, okr, panašované listy, okr. Středozemí
Bowkeria - bwvkeria, Stilibaceae, 3 druhy, end j Afrika
- citrina - citronová, JAR
- cymosa - stř. a j. Afrika**,**
Brabejum - brabejum, Proteaceae
- stellatifolium - dřevina, jAfrika
Brahea - brahea , Arecaceae
- edulis - jedlá, (Guadeloupe Palm), pův. Karibik a Guadeloup, 15 m, okr v. Afrika, Tanzanie
Brachiaria (Panicum) - **brachiaria** , Poaceae
- brizantat - třeslicovitá, pův. trop. Afrika, savany a sucholesy, pícnina, Tanzanie
- clavipila - , end Zambie
- decumbens - rozprostřená, pův. Afrika, Uganda, dále stř. Amerika, Venezuela, Peru, Brazílie, Kolumbie, Kuba, Jamaika, Austrálie, Thajsko, jed - toxic.
Brachycorythis - brachykoritys, Orchidaceae
- mixta - **,** end Zambie
- rhodostachys - , end Zambie
Brachychiton (Stercularia) **- lejnice, brachychiton,** Sterculiaceae, 30 druhů, většinou Austrálie
- acerifolius - javorolistá, (lahvicovitý strom, Australian Flame Tree), pův. v. Austrálie, poloopadavé a drobnolisté lesy 15 m, strom s lahvicovitým kmenem, v. a j. Afrika, okr, Tanzanie
- populneus (Stercularia diversifolia) - topulovitá, (Kurrajong Bottle Tree), pův. suchá Austrálie, okr
Brachylaena - brachyléna , Asteraceae
- discolor - j Afrika, dřevina
- huillensis (hurtchinsii) - huilenská, (Silver Oak), strom 10 - 18 m, do 2000 m, v. Afrika
- hutchinsii - Hutschinova, Muhuhu, strom suchých savan, Keňa, Tanzanie, **těžba dřeva**
Brachysiphon - brachysifon, Sissies, Penaeaceae, end. j. Afrika,
- acutus - Kapsko, fynbos
- fucatus - Kapsko, fynbos
- imbricatus - střechovitý, (Sissies), JAR
Brachystegia - brachystegia, Caesalpiniaceae / Fabaceae
- angustifolia - úzkolistá, DR Kongo, Tanzanie
- euricoma - Nigérie
- spiciformis - speciální, **(**miombo - miombo), hlavní strom suchých listnatých savan. lesů (woodland), Okavango, Selous, s. Tanzanie, převažující v centrální části
Brachystelma - brachystelma, Asclepiadaceae, sukulent
- barberae - , JAR
B**rachythrix - brachytrix,** Asteraceae
- glomerata - , end Zambie
- lugarensis - , end Zambie
- malawiensis - , end Zambie
- pawekiae - end Zambie
- sonchoides - , end Zambie
Brassica (Sinapsis) - **brukev, brasika,** Brassicaceae
- nigra (Melanosapis n., S.n.) - černá, (černohořčice, Black Mustard), cirkumpol, Středozemí, Izrael, bible,

od Iberského poloostrova po Itálii, Kypr, pěst olejnina, ČR rumiště, ze semene kuchyňská hořčice, pokrmový olej, i jako afrodiziak, ale slabě jed
Bremeria - bremeria, Rubiaceae, 18 druhů (17 end Madagaskar, 1 Maskarény)
- landia - Maskarény
- montana - horská, end Madagaskar
Bridelia - bridelia, Phyllanthaceae, 70 druhů, Afrika, jv Asie, Austrálie, dřeviny
- exaltata - Austrálie
- micrantha - j Afrika, Reunion
- mollis - měkká, j Afrika
- sclerpneura - z. Afrika - Burkina Faso
Brillantasia - brilantasia, Acanthaceae, trop a sibtr Afrika, Madagaskar,
- lancifolia -
- nitens -
- owariensis - , Kongo, Guinea, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- subulugurica - , v Afrika
Briza - třeslice, briza, Poaceae
- maxima - větší, stř. Afrika
Bromelia - bromelia, anansovník, karatas, Bromeliaceae, 60 druhů, trop. stáloz rostliny, hory subtr. Ameriky
- Mexiko, stř. Amerika, s. JAm, Karibik, ojediněle Afrika u Guinej. zálivu, pěst okr i pro plody
- alsodes -
- alta -
- ananas (Ananas ananas, A.comosus) - ananas, (a. chocolatý), , pův. JAm, xerofyt., epif., ovoc rostlina, potravina indiánů
Bromus - sveřep, bromus, Poaceae
- secalinus -stoklasa stř. Afrika
Broussonetia - papírovník, brusonecia, Moraceae, 10 druhů tropy a subtr Asie, 1 druh Madagaskar
- chinensis - čínský
Brownleea - brownlea, Orchidaceae
- mulanjiensis - **,** end Zambie
Brucea - brucea, Simaroubaceae
- antidysenterica - Guinea, Kongo**,** Etiopie, stř. Afrika**,** jižní polovina Afriky
Bruguiera - brugiera , Rhizophoraceae, mělké mangrovy
- gymnorrhiza - kořenová, (Black mangrove), 3 - 10 m, mangrovy v. a j. Afriky, Etiopie, Tanzanie, Madagaskar, Seychely
Brunia - brunya, Volstruisies, Bruniaceae, end
- laevis - Vaalstompie, Vaaltol, Kapsko, fynbos, end
- nodiflora - , (Stompie, Fonteinbossie), JAR, Kapsko, fynbos, end
- stokoei - , (Rooistompie), JAR
Brunsvigia – brunsvigia, Chandlier Lily, Kandelaar, Amaryllidaceae
- bosmaniae – bosmanská, Fragrant candelabra lily, Kapsko, fynbos
- gregaria - , JAR
- marginata - , JAR, Kapsko, fynbos
- orientalis - východní, (Candelabra Flower, Koningskandelaar), JAR**,** Kapsko, fynbos
Bryomorpha - bryomorfa, Asteraceae
- aretioides - Kapsko, fynbos
Bryophyllum - náduť, bryofylum , klíčkolist, Crassulaceae
- pinnatum - zpeřená, Madagaskar
Buddleja - komule, budleja, himálajský šeřík, Scrophulariaceae, Buddleiaceae, cca 150 druhů, hlavně tropy jv. Asie a JAm i j.Afrika, okr
- davidii - Davidova, (tibetský šeřík), pův z .Čína, sec intr okr. Evropa - ČR, SRN, H aj, SAm, Austrálie, NZ, <u>inv</u>
- indica - indická, hory Madagaskar, vlhký trop. les, BZ Plzeň
- madagascarensis - madagaskarská, end Madagaskar, keř **,** okr
- polystachia - stř. Afrika**,** Etiopie, Eritrea, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Uganda, Arábie, Jemen
- salvifolia - šalvějolistá, j. Afrika, Tanzanie - Mosambik - Zimbabwe - JAR, poloopad. keř, živé ploty, <u>léč</u>

listy a kořeny, čaj, TLM,
Buchnera - buchnera, Orobanchaceae
- chimanimaniensis - **,** end Zambie
- ciliolata - , end Zambie
- eylesii - , end Zambie
- foliosa - , end Zambie
- laxiflora - , end Zambie
- peduncularis - , end Zambie
- rungwensis - , end Zambie
- trilobata - , end Zambie
Buchnerodendron - buchnerodendron, Achariaceae
- lasiocalyx - **,** end Zambie
Bulbibe - bulbine, Liliaceae, Asphodelaceae / Kopíčkovité, 90 druhů, většina Afrika, 7 Austrálie
- annua - roční, Kapsko, fynbos
- capitata - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- cepacea - Kapsko, fynbos
- favosa - Kapsko, fynbos
- frutescens - plodová, Namibie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- lagopus - Kapsko, fynbos
- praemorsa - Kapsko, fynbos
- triquetra - , Kapsko
Bulbinella - bulbinela , Katstert, Asphodelaceae, Liliaceae
- cauda-felis - Kapsko, Namibie
- caudafelis - Kapsko, fynbos
- causa-felid - , JAR
- divaginata - Kapsko, fynbos
- elegans - sličná, Kapsko
- floribunda - , JAR
- latifolia - šíkolistá, (Broad-leaved Bulbine), j. Afrika, Kapsko, trvalka, ssp. doleritica, Kapsko
- nutans - nící, JAR**,** jz Afrika, okr
- punctulata - Kapsko, fynbos
- trinervis - Kapsko, fynbos
- triquetra - Kapsko, fynbos
Bulbophyllum - hlízolist, bulbofylum , Orchidaceae, 2000 druhů, tropy
- ambrozia - ambrozova, pův. j. Asie, drobná epif. pantropická, okr, Červený seznam
- baileyle - sv, Austrálie
- ballii - , end Zambie
- baronii - , end Zambie
. clandestinum . jv. Asie
- injoloense - , end Zambie
- hatusimanu - end Mikronésie
. menbrabaceum . Indonésie, Malajsie
- obtusum - Indonésie, Malajsie
- occulatum - Madagaskar, Maskarény
rugosibulbum -, end Zambie
- stolzii - , end Zambie
Bulbostylis - bulbostylis , Cyperaceea
- fylamentosa - , šáchrovitá tráva savan, Tanzanie **,** Madagaskar
Bupleurum - prorostlík, bupleurum, Apiaceae / Daucaceae, 190 druhů. s. polokoule, i j. Afrika, okr
- spinosum - trnitý, Maroko (Atlas)
Burchellia - burchelia , Rubiaceae
- bubalina - bůvolí, (Wild Pomergranat), j. Afrika – Dračí hory, Kapsko, stř. Afrika, jižní polovina Afriky , keř s velmi tvrdým dřevem
Burkea - burkea, Fabaceae, dřevina
- africana - africká, strom suchých savan, z. Afrika - Burkina Faso, Tanzanie, těžba dřeva

Bussea - busea, Fabaceae
- eggelingii - Tanzanie
Buxanthus (Buxus) **- buxantus**, Buxaceae
- pedocellatus - Sokotra, křovinaté buše
Buxus - zimostráz, buxus, krušpan, bušman, Buxaceae, 110 druhů, z. Evropa, Středozemí, jv. Asie, méně stř. Amerika, Afrika i Madagaskar, převážně stáloz. stáloz. keře, pryskyřice či balzám, aromoterapie
- hildebrandtii - Hildebrandova, Etiopie, stř. Afrika , Džibutsko, Sokotra
Cadaba - kadaba , Capparidaceae
- farinosa - pomoučená, v. Afrika , saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, Omán, keř 1 - 7,5 m, savany do 1700 m, žirafy, sloni, velké kočky,
- kirkii - , end Zambie
Caesalpinia (Poinciana) - **sapan, césalpinya,** libidník, Fabaceae , Caesalpinaceae, Karibik, 70 druhů, stáloz. dřeviny, tropy a subtr, mořské pobřeží, Brazílie, okr
- bonduc - bonduk, stř. Afrika , Seychelly, trnitý,
- decapetala - bezplátečný, (Mauritius thorn, Mysore Thorn), pův. trop. Asie, stř. Afrika , Madagaskar, Mauricius, pnoucí 7 - 9 m, savany 400 - 2040 m, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie,
- gillesii - (Poinciana), keř 4 - 8 m, okrasně
- insularis - , Sokotra
- pulcherrima - nejkrásnější, (Pride of Barbados, Dwarf poinciana), pův. trop. Amerika, keř 6 m, pobřeží, v. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion
Cajanus - mestelice, kajan, kajánové fazole, Fabaceae, přes 30 druhů, tropy Afriky a Asie (Malajsie), výsev na počátku období dešťů
- cajan - kajan, (Pigeon Pea, Red Gram), pův. trop. Indie (Afrika ?), pak j.Čína, Filipíny, Indonésie, dnes po celém světě, JAm - Mexiko, Karibik, Brazílie, subsaharská Afrika Kapverdy, Senegal, Etiopie, Kongo, JAR, Madagaskar, pěst Keňa, Uganda, Tanzanie, Malawi, Nigérie, s. Austrálie, keř 0,-3 m, lusky - pěst už 3,5 tis. let v j. Asii, zelenina, koření ("kajanský pepř"), pícnina, okr Čína
- indicus - indický, (Pigeon Pea), Congo Bean, Red Gram), Indie
Cakile - pomořanka, cakile, Brassicaceae, byliny, mořské pobřeží, Eurasie, Amerika, Austrálie
- euxina - černomořská, pobřeží Černého moře, ČR zavlečena
- maritima - přímořská, (Sea Rocket), celý mediterán, Středozemí, Palestina, Izrael, Řecko, Ischia, Sardinie, Kréta, Malta, zdomácnělá Amerika, Austrálie, ČR, halofit, slaniska, pobřežní písčiny
Caladium - užovník, kaladyum, Araceae
- bicolor - dvoubarevný, pův. trop. JAm, intr Středozemí, okr, ČR skleník
Calamagrostis - třtina, kalamagrostys, Poaceae
- epigeios - křovištní, Eurasie, Afrika - stř. Afrika**,** Tanzanie
Calamus - rotang, kalamus , Areacaceae, 416 druhů, zejména trop. jv. Asie,
- caesius - modrošedý („španělský rákos“), až 50 kmínků dlouhých 45 průměru 2 cm, pěst
- deeratus - trop. z. Afrika
- rotang - rákosovitý, liánovitá, popínavá palma, nejdelší liána (průměr cca 5 cm, délka až 300 m), pův. jv. Asie, Afrika, monzun lesy, visuté mosty
Calanthe - vosmík, kalante , Orchidaceae
- rosea - růžový, Afrika, trop. epif., okr
- sylvatica - lesní, stř. Afrika , Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion
Calendula - měsíček, kalendula, Asteraceae
- aegyptiaca - egyptský, Sahara
- arvensis - polní**,** saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
Calicotome - čilimka, kalykotome, trnec, Fabaceae
- infesta - přehlížená, (nebezpečná), z. Středozemí, Sicílie, garrigue
- spinosa - ostnitá, (ostrotrnný, retama trnitá), z. Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, Alžír, chybí Francie a Baleáry, makchie, suché, skaln plochy
- villosa - chlupatá, (vlnatá, Spiny Broom), celý mediterán, Palestina, Izrael, Středozemí, Španělsko, Sardinie, Kréta, Kypr, makchie, suché a kamen svahy, garigue, mediteránní
Calliandra - tyčinkovka, kaliandra, Fabaceae**,** Mimosaceae
- haematocephala - polohlavá, (Powder-puff Tree), pův. Bolivie, trop. Amerika, keř 2-4m, okr
Calligonum (Calliphysa) **- kaligonum ,** Polygonaceae

- azel - , Sahara, Tunisko
- calliphysa - , od v. Evropy přes stř. Asii (Kazachstán, Tádžikistá, Turkmenistán), j Sibiř, Mongolsko a Čínu (Sitiang, Vnitřní Mongolsko), řidké stonkaté, žl., poléhavé polokeříky, na nízkých dunách, do 800 m, listy redukované, hnědé plody 1,5 cm
- comosum - vrkočovitý, pouště, polokeř, až 3 m, Sahara, Tunisko, SAE, Palestina, Izrael
- horridum - Írán, tvoří řídké lesíky na písících
- sinnex - , pouště, Karakorum

Callilepis - kalilepis, Asteraceae, 8 druhů, JAR, Svazijsko, Mosambik
- laureola - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, léč, TLM, jed
- leptophylla - jv Afrika, JAR, Svazijsko, savana

Callistemon - štětkovec, kalistemon, železník, nitkokvět, nitkovec, Myrtaceae, alergentní pyl
- citrinus - citronový, (Crimson Bottlebrush), pův. Austrálie, slunná místa, keř, okr, intr Středozemí, tvrdé dřevo, ČR skleník
- citrinus var. splendens - citronový, (Cape Chesnut, „kartáč na lahve), pův. Austrálie, NZ, stromek cca 6 m, okrasně řada cv., v. Afrika
- infesta - nebezpečný, Sicílie
- laevis - hladký, pěst Itálie
- rigidus - tvrdý, (tuhý, Stife Bottlebtrush), pův. Austrálie, intr Středozemí, okr Kanárské ovy, Madeira
- viminalis - , (Buttlebrush Tree), Palestina, Izrael, okr Kapsko

Callitriche - hvězdoš, kalitriche, žabí vlas, Callitrichaceae, 25 druhů, vodní rostliny, bažiny, rašelin, Eurasie, SAm, okr
- hedbergiorum - stř. Afrika, Etiopie,

Callophyllum - pona, kalofylum, degama, Rubiaceae, Calopyllaceae, mohutný strom
- inophyllum - , Keňa, Komory, hory Madagaskar, vlhký trop les, BZ Plzeň

Callopsis - kalopsis, Araceae / Áronovité, 1 druh
- volkensii - trop v. Afrika, hory Keňa, Tanzánie, za sucha zatahuje, květ jako kala

Calobotana - kalobotana, Fabaceae, 20 druhů, hlavně j Afrika,
- angustifolia . ůzkolistá, pobřeží Namibie a JAR, řídce větvený keř až 2 m
- saharae - Maroko až Libye

Calodendrum - topělec, kalodendrum , Rutaceae
- capense - kapský, (Cape Chesnut), pův. j. Afrika - JAR, jižní polovina Afriky, stř. Afrika , Etiopie, strom cca 20 m, 1600 - 2300 m, delta Okavango, okr v. Afrika, Etiopie, Keňa, Ngorongo, Tanzanie, Ugand, Botswana, Malawi, Zimbabwe, Lesotho, Svazijsko,
- eickii - Tanzanie

Calophospermum - mopan, kalofospermum , Fabaceae
- mopane - motýlový, (Mopane), strom 15 – 18 m v j. Africe - Zambie aj. tvořící tzv. husté křovinaté mopanové lesy (kde nejsou podmínky pro růst velkých stromů), listy s množstvím bílkovin konzumuje divoká zvěř a dobytek (a tzv. mopanoví červi – housenky motýla Gonimbrasia belina, opražené jako místní pochoutka), Namibie

Calophallum - domba, kalofylum, dnes samostatná čeleď Calophyllaceae, stromy na pobřeží,
- inophyllum - , Madagaskar, Seychelly, pobřežní lesy

Calotropis - plchoplod, kalotropis , Asclepiadaceae
- gigantea - podvinutý, velký, pův. Pákistán a pouště jv. Asie, pak Stř. a Blízký východ a s. Afrika - Maroko, stř. Afrika , Madagaskar, až 5 m, plody jed, pro velbloudy jedl
- procera - otevřený, (štíhlý, (Dead Sea Fruit), saharsko-arabská oblast , keř 1 - 4 m, latex, u řek 300 - 1200 m, sv. Afrika, Sahara, Sahel, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, Egypt, Habeš, stř. Afrika , Arábie, Palestina, Izrael, Persie, jv. Asie, Indie, Barma, trop. Amerika, Antily, Kuba, Bahamy, Sokotra, pouště a polopouště, 1-8 m, text. vlákna, inv v tropech, jed - toxic. droga

Calpurnia - kalpurnya, Fabaceae, 15 druhů, (příbuzná Sophora), j. Afrika
- aurea – zlatá, stáloz. dřevina, j. a v. Afrika - v. Kapsko, Súdán, Eritrea, SAR, Kongo, Angola, keř. stromek až 15 m,

Calvoa - kalvoa, Melastomaceae, Afrika, 20 druhů,
- crassinoda Sv. Tomáš

Calystegia – opletník, kalystegia, Convolvulaceae, 25 druhů, ovíjivé byliny, celý svět, okr
- sepium - plotní, stř. Afrika

- soldanella stř. Afrika
Camelia - čajovník, kamelie, Theaceae, cca 250 druhů, stáloz. dřeviny, tropy a subtr, Asie (Indie, Cejlon, Čína, Japonsko, Indočína, Malajsie, Indonésie, okr, pěst
- japonica - japonská, pův.Japonsko, Korea, Taivan, intr subtr.státy USA
- sinensis - čínská, (čajovník čínský, Tea Plant, China Tea Bush), pův. j. Čína, j. úbočí Himálají,Cejlon, Barma, Indočína, Indie-Assám, v. Afrika, Tanzanie, Kongo, Uganda, stř. Afrika , Madagaskar, vlhké subtropy, stáloz. keř. stromek 5 m, horské deštné lesy, v Číně v kultuře přes 5. tis. let, pěst. tropy a subtr, plantáže, pochutina – čaj, sklizeň mladé lístky, kofein, stimul. účinky pomalejší než u kávy, repelent, živé ploty, TČM
Campanula - zvonek, kampanula, Campanulaceae, 420 druhů, mírné pásmo s. polokoule
- edulis stř. Afrika, Etiopie,, Jemen
- erinus - vlnatý, Kypr, Palestina, Izrael
- rapunculus - , Palestina, Izrael
- strigosa - , Palestina, Izrael
- sulphurea - sírová, Palestina, Izrael, písčiny
Camphora - kafrovník, kamfora, Lauraceae
- officinarum - lékařský, strom, druhotné nížinné deštné lesy, užitkově, aromat. léč silice – kafr, Mauricius**,** JAR - památné v Kapském Městě, od r, 1942 **národní památka**
Camphylanthus - kamfylantus, Plantaginaceae, 18 druhů, vyprahlé lokality
- glaber - , Kapverdy
- salsoloides - solný, Marakonésie - end Kanárské ovy (Tenerife), halofyt
- spinosus – trnitý, stř. Afrika , Etiopie, Somálsko, Sokotra
Campylospermum - kampylospermum, Ochnaceae
- scheffleri - end Tanzanie
Cananga - kananga, Annonaceae, 2 druhy, stáloz. vysoké stromy, silice ylang-ylang, tropy a subtr, jv. Asie - od Indie přes Tichom. ovy do Austrálie, okr
- odorata - vonná, (Ylang-Ylang, Perfume Tree), pův. jv. Asie - Filipíny, Malajsie, sec pěst. Indonésie, Malajsie, Filipíny, Jáva, a ovy Pacifiku, Polynésie, Mikronésie, Madagaskar, Komory, Réunion, Mayotte až s.Austrálie, Madagaskar, stáloz. trop. deštné lesy, keř. strom, až 15 m, žl. kv., na dřevo, okr, parfémy aromat. ylangové silice a vonné oleje - fixativum, aromaterapie, kardioakt. tonikum, okr, Srí Lanka, Barma, Thajsko, Vietnam, Čína, Madagaskar, trop. Amerika,
Canarium - kanarium, Burseraceae
- madaskarense - madagaskarské, Madagaskar, mohutný strom
- schweinfurthii - ,end Zambie**,** Nigerie, strom
Canavalia - kanavália, trojkýl, Fabaceae, cca 50 druhů, tropy celého světa, nejvíc USA, poléhavá nebo popínavá lodyha, okr
- catharica - počistivá, Keňa, Madagaskar, Seychelly
- maritima - pobřežní, pův. Afrika, keř, ke kouření - náhražka marihuany, afrodiziak, mírný jed, stř. a s.JAm
- rosea Guinea, Kongo**,** Madagaskar
Canna - dosna, kana, Cannaceae, 50 druhů, vlhké tropy a subtr Ameriky a Asie, hlízovitý oddenek, okr
- glauca - Madagaskar
- indica - indická, okr, Tanzanie
Cannabis - konopí, kanabis, konopě, Cannabaceae, 3 druhy, subtr. Asie, Ameriky i Afriky, okr, pěst, droga, léč i exp plevel
- indica – indické, Himálaj, Kašmír, pěst. Írán, Afghánistán, Pákistán, Čína, dále sz. a s. Afrika, Mexiko, USA, JAm, léč TČM
- ruderalis - rumištní, pův. Asie - jvRusko, Himálaj, Kašmír, sec SAm, Středozemí, Evropa, ČR nepůvodní neofyt, úhory
- sativa - seté, pův. v. Středozemí – Malá Asie a stř. Asie, Maroko (Rif), H, pěst Slovensko, textilní, léč, omamný (hašiš, marihuana, mariánka, tráva), afrodiziakum, mírně jed, ČR, (výroba vodka cannabis - konopná vodka s konopným semenem
Cannomois - kanomois, Restoniaceae
. virgata - end Kapsko, okr
Canscora - kanskora, Gentianaceae
- diffusa - Tanzanie

Canthium - kanthium, Rubiaceae
- burttii - end Zambie
- shabanii - end Tanzanie
- siebenlistii - end Tanzanie
- vollenseinii - end Tanzanie
Capelio - kapelio, Mountain Daisy, Asteraceae
- tabularis - Kapsko**,** fynbos, end
Capnophyllum - kapnofylum, Apiaceae
- africanum - africké, Kapsko, fynbos
Capparis - kaparovník, kaparis, **kapara**, Capparaceae, cca 250 druhů keřů, keř. stromků a lián, teplejší území a pouště, většina světa, okr
- cartilaginea - chrupavčitý, Středozemí, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika , Etiopie, Arábie, Sokotra
- decidua – chabý, (opadavý), pouště
- mucronifolia - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- orientalis, (spinosa var. inermis, rupestris, Caper) - východní, Malta (tam nejlepší chuť)
- ovata - vejčitý, Středozemí
- pyracantha - hlohyňovitý, end Madagaskar
- spinosa – trnitý, ("pravá kapara", Caperbush), pův. celý mediterán, Středozemí, saharsko-arabská oblast , Sahara, Sahel, Sinaj, Arábie, Izrael, bible, těžiště Magreb – Alžírsko a východněji - Francie, Itálie, Ischia, Sicílie, Liparské ovy, Albánie, Španělsko, Sahara, Sinaj, Arábie, Írán, kamen půdy, pěst, zelenina, zelená květní poupata (ocet, sůl či víno) - koření
- tomentosa - plstnatý, Etiopie, Súdán, Ghana, stř. a j. polovina Afriky, NP Kruger
- unedo - , Středozemí
Capsella - kokoška, kapsela , Brassicaceae, drobné byliny, ruderál. lok., Eurasie, Afrika
- bursa pastoris - pastuší tobolka, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
Capsicum - **paprika, kapsikum,** turecký (španělský) pepř**,** Solanaceae, přes 10 druhů, tropy Ameriky, okr
- anuum (var.conoides, acuminatum) - roční, (sladká, Capsicum, Red Pepper, Sweet Peper, Cluster Redpepper, Spanish Peper), pův. trop. Amerika (s. JAm), Tanzanie, SAE, Jemen, dovoz ?, kapsaicin, baktericidní a euforizuící, afrodiziak, slabě jed, množství kulturních forem, chilly, pálivý kajentský pepř, feferonka, pěst tropy a subtr, kořeninová zelenina (ve směsi koření curry – kari), insektic. látky, pěst. kořeninová zelenina,
Caralluma - karaluma, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 120 druhů, sukulent, Arábie, ...
- adscendens -
- armata - , (Aroena), JAR
- burcherdii - Burcherdova, sukul, trvalka, Maroko, Kanárské ovy , §BG, Smar-m, NATm
- crenulata -
- dummeri - , sukul, trvalka, africké savany, pův. suché oblasti Keni, Ugandy a Tanzanie
- edulis - sladká,
- europaea - evropská, pův. jv. Španělska, j. Itálie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Jordánsko a Izrael
- flava - žlutá, saharsko-arabská oblast , Arábie - Oman, Jemen, až SAE
- ioannis - , Maroko
- lobatum - laločnatá, Palestina, Izrael
- milleri - Millerova, Omán, Sokotra
- negevensis - negevská, Palestina, Izrael, Negevská poušť
- quadranculata - stř. Afrika
- socotrana - sokotraská, pův. ostrov Sokotra, Jemen, Omán, stř. Afrika , Etiopie,, v dobách hladu nouzová potravina
- somalica - somálská,
- specioosa - Etiopie,
- villentii - , JAR
Carapa - karapa, Meliaceae , mohutné stromy
- akuri - , Guyana
- guianensis - guayanská, (Carapa or Andiroba Tree), pův. JAm, Amazonie, Kuba, Španělsko, intr.,30m
- moluccensis - molucká, pův. Moluky, Sundy

- procera - , Nigerie, strom
- surinamensis - surimská, Surinam
Ceratandra - ceratandra, Orchidaceae
- grandiflora - velkokvětá, JAR - Kapské hory
Cardamine - řeřišnice, kardamine, řeřicha, Brassicaceae, 150 druhů, téměř celý svět, vlhké TTP, chladné prostředí, okr
- africana - africká, tropy Afriky od Etiopie po Kapsko, Madagaskar, pantropicky jv Asie, Amerika
- hirsuta - srstnatá, stř. Afrika**,** Etiopie,
Cardiospermum - srdcovnice, kardyospermum, srdcobrotovec, Sapindaceae, 14 druhů, trop. Amerika, Afrika, Indie, stáloz. pnoucí, okr
- grandiflorum - velkokvětá, pův. trop. Afrika stř. Afrika a Amerika, liána, okr, inv
- halicacabum - lysá, tropy a subtr celý svět, trop. stř. a JAm, , Afrik, Madagaskar, j. a jv Asie, s. Austrálie, Tichomoří, stáloz., pnoucí, sec USA, Evropa, i inv
Carduus - bodlák, karduus, Asteraceae, Evropa, vytrvalé byliny, ostnité či pichlavé listy, úhory, okr,
- keniensisi - keňský, růžové květy, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- macranthus - velkopodý, stř. Afrika, Etiopie,
- nyassanus - Guinea, Etiopie,, Kongo**,** stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- schimperi - Shimperův. v Afrika**,** Etiopie, Keňa, Uganda, Tanzanie, Rwanda, Kongo
Carex (Vignea) - **ostřice, karex , tuřice,** Cyperaceae**,** cca 1500 druhů, trvalky, mírné a vysokohorské pásmo, okr
- acutiformis - stř. Afrika
- conferta - hory v Afrika, Etiopie,
- monostachia – jednoklasá, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie**,** Etiopie, stř. Afrika
Carica - papája, karika, melounovník, melounový strom, Caricaceae, 30 druhů, tropy a subtr, pův. stř. a JAm, a z. Afrika, byliny dřevnatějící, tvarově jako dřeviny - až 10 m, teplomilné, pěst pro plody celá zeměkoule, mnohdy obsahují latex s enzymy rozkládajícími bílkovin (zmírňování bolesti)
- papaya - obecná, (melounová, melounovník, „melounový strom“, Papaya, PawPaw, Tree Melon, "ovoce ve tvaru lodi"), pův. trop. Amerika - Mexiko, Karibik, Guatemala, Ekvádor, Peru, Bolívie, Amazonie, do 1500 m, pěst trop. ovoc bylinný „stromek“ cca 10 m, ovoce papaja (až 10 kg), potřebné teploty 22 - 26^0 C, srážky 1500 - 2000 mm, latex - papain**,** pěst trop. Afrika, Tanzanie, Nigerie, Sahel, stř. Afrika , saharsko-arabská oblast, Arábie, Jemen,okr, ČR skleník, léč
- pentafgona - pětihranná, pův. Andy - Ekvádor, ovoce
- pubescens - chlupatá, (horská papája, Mountain Papaya), pův. hory trop. And, ovoc bylina
Carissa - karanda, karisa , Apocynaceae
- edulis - jedlá, vždyzelený keř 5 m, sucholesy do 2000 m, v. Afrika
- grandiflora (macrocarpa) - velkokvětá (velkoplodá, Natal Plum, Boxwood Beauty), pův. j. Afrika - JAR, Natal, stáloz. trnitý keř 4 m, bílé květy, vstřícné vejčité listy, jedlé bobule, mimo plodu jed, okr, ovoc v řadě cv.
- *macrocarpa - viz grandiflora*
- praetermissa - přehlížená, end pobřeží Mosambik, trnitý keř až 3 m,
- spinarum – trnitá, Súdán, Ghana**,** Guinea, Etiopie, Kongo**,** stř. Afrika**,** jižní polovina Afriky, Madagaskar
Carnegiea - saguaro, kaktusovec, karnegia, Cactaceae, 1 druh, pouště USA – Arizona, Kolorado, (Sonorská poušť) a Mexika, strom. kaktus, okr
- gigantea - velká, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
Carpenteria - karpenteria , Hydrangeaceae
- acuminata - špičatá, (Carpentaria Palm), pův. s. Australie, BZ Dar es Salaam
Carphalea - karfalea, Rubiaceae
- obovata – obvejčitá, Sokotra, křoviny
- pubescens **-** end Zambie
Carpanthea - karpantea, Aizoaceae
- pomeridiana - j. Afrika, okr, ČR letnička
Carpobrotus (Mesembryanthemum) **— kosmatcovník, karpobrotus,** kosmatcove**c,** kosmatec, (Pig Face), Aizoaceae, Mesembryanthemaceae, cca 25 druhů, sukulenty, pouště JAm a Mexika, Austrálie a Tasmánie, při pobřeží, okr, pěst (zpevňování písčin)
- acinaciformis - velkokvětý, (Red Hottentot Fig), pův. JAR (Kapsko), zplanělý Středozemí

- edulis - jedlý, (sladký, "mořský či hotentotský fík", Hottentot Fig), pův. pobřeží j. Afrika (JAR - Kapsko), sv.Helena, okr, inv, Středozemí
- quadrifidus - , JAR
Carthamus - světlice, saflor, kartamus, Asteraceae
- tinstorius, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
Cartharanthus (Vinca) - **barvínkovec, kartarantus** , Apocynaceae
- roseus - růžový, (Madagaskar Periwinkle), pův. Madagaskar, okr
- tinctorius - barvířský, stř. Afrika
Carum - kmín, karum , Apiaceae
- cervi - kořenný, kořenina, SAE dovoz ?
Caryota - karyota , Arecaceae
- mitis - ,(Fish-tail Palm), pův. jv. Asie, palma 8 m, okr Keňa, BZ Dar es Salaam
- urens - palčivá, (Wine Palm, Toddy / Jaggery Palm), pův. Indie, Barma, Srí Lanka, 18 m, okr v. Afrika, BZ Dar es Salaam
Cascabela (Thevetia) - **tevécie, kaskabela**, Apocynaceae
- thevetia - stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
Casearia - kasearia, Salicaceae
- engleri - Englerova, end Tanzanie
Casimiora - kasimiora , Rutaceae
- edulis - jedlá, (Mexican Apple), pův. Mexiko, stř. Amerika, strom, cca 15 m, jedlé vonné plody, arboretum Nairobi
Cassia (Senna) **- kasia ,** sena, motýlovka, muší dřevo, Fabaceae, (Caesalpiaceae), cca 500 druhů, tropy, savana a buš, pův. Austrálie, NZ, j Afrika, Madagaskar, i v. Asie, Indie,
- abbreviata - , (Long-pod Cassia), trop. v. a j. Afrika, JAR, Keňa, Namibie, Zair, Rotswana, Mosambik, NP Kruger, opad keř stromek až 15 m, savana a buš (bushveld) 50 - 1500 m, opad. keř. strom až 15 m, starší **stromy odolávají ohni**, kořeny (potrava slonů) léč, TLM, malárie, sifilis,
- alata - křídlatá, (senes, „skořicovník čínský“, muší dřevo, Candlestick, Senna Christmas Candle, Rain Tree), pův. trop. stř. Amerika, strom, růž. kv., léč
- angustifolia - úzkolistá, pův. Arábie, rozšířena od Egypta přes Arábii do Indie, léč
- artemisioides - artemidina, (pelyňkovitá), pův. Austrálie, ve Středozemí do živých plotů, Kypr
- corymbosa (floribunda) - chocholičnatá, (Cassia, Senna), pův. JAm, keř, okr subtropy
- didymobotrya – hroznová, (dvouhroznová, kasie sena, muší dřevo, God´s Cantle, Candle Bush, Popcorn Cassia, Peanut Butter, Candelabre Tree, Golden Wonder), pův. trop. Afrika a Asie, keř. stromek 3 až 7,5 m, nepříjemně vonící, sz. Tanzanie a jz. Keňa 1500 – 2400 m, Madagaskar, u řek, na březích jezer a okrajích lesů, listy jed, používány při rybolovu, nálevy z listí jed - jako dávidlo, léč - stonky proti lišejům, v borce tanin, okr tropy a subtr, ČR kbelík, chladné přezimování, Kanárské ovy,
- fistula – píšťalovitá, ("mana kulatá, m. egyptská", madagaskarský jasmín, Golden Shower Senna, Indian Laburnum, Pudding Pipe Tree, Purging Cassia), žl. kv., pův. trop. j. Asie - monzun. lesy, trop. ovoc. stromek, okr v ulicích (hroznovité květy, dolů dlouhé plody), suchá zóna
- italica - italská, Sahara
- lanceolata - kolinatá, Sahara
- senna - sena, (Senna Bush), Palestina, Izrael, bible
- sieberiana - z. Afrika - Burkina Faso
- spectabilis - vznešená, (American Cassia, Popcorn Tree), pův. JAm, stromek, žl. kv., okr, zahrady, ulice
Cassine - kasine, Celastraceae, 11 druhů, j. Afrika,
- peragua ssp. barbara - pův JAR - Kapsko, stáloz keř, plod bobule
Cassipourea - kasipourea, Rhizophoraceae
- fanshawei - end Zambie
- malosana – malosana, (Pillar Wood), strom, Ngorongo, Tanzanie
- mollis - měkká, end Zambie
Cassytha – kasyta, Lauraceae, 17.druhů, parasit. liána
- ciliolata – pýřitá, Kapsko
- filiformis - niťovitá, stř. Afrika , Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Seychely,
Castanea - kaštanovník., kastanea, Fagaceae
- sativa - jedlý, s. Afrika, Maroko, Alžírsko, kaštany, **těžba dřevo**

Castanospermum - kaštanovka, kastanospermum , Fabaceae, Viciaceae
- australe - jižní, pův. Austrálie - Queensland, strom 22 m, okr, cenné dřevo, nábytek, oříšky, testován proti AIDS, Nairobi
Casuarina - přesličník, kasuarina, větvičník, přesličkovec, železné dřevo, Cassuarinaceae, cca 100 druhů, pouště, stáloz. dřeviny, Austrálie, Polynésie, Austrálie, Filipíny, z Tichom.ovy, Havaj až jv Asie. stáloz.dřeviny, listy připomínají jehlice, okr, pěst, cenné dřevo (shoeak)– nábytek, lodě, okr,
- cunninghamiana - cunninghamův, (Australian Beef Wood, River She Oak, Casuarina), strom cca 20 m, v. Afrika, stř. Afrika
- equisetifolia - přesličkolistý, (tichomořský, Australian Pine, Whistling Pine, Swamp She Oak, Beach She-Oak, Horsetail Bef Tree Wood, Horsetail Tree), pův. sv. Austrálie, písč. pobřeží, strom cca 20 m, k ochraně pobřeží (snáší sůl, vítr, chudé půdy), tvrdé pevné dřevo (železné), energetická, třísloviny, barvivo, okr, inv, v. Afrika, Tanzanie, Gambie , Madagaskar, Seychely, sv. Helena,
Catananche - poblekla, katanche, Asteraceae
- coerulea - modrá, Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, garrigue
- lutea - žlutá, Kypr, Palestina, Izrael
Catha (Celastrus) - **kátovník, káta / kát,** Celastraceae, (miraa, čat v Etiopii, khat v Jemenu) , Arábie, pěst. droga, okr
- edulis - jedlý, (Abyssinian Tea, Arabian Tea, Chat Tree, Kath), pův. Etiopie (tam jako káva), dále Keňa, Tanzanie, Etiopie, Guinea, Kongo, stř. Afrika , intr. Arabský poloostrov, zejména Jemen (1403), trop. keř. stromek 4 m, nejvýnosnější, jemenská národní lehká droga, povzbuzující droga miraa / catin (cathin) / qát s efedrinem euforizující, afrodiziak, potlačuje hlad, dodává energii, listy čaj či žvýkání, ve smotku banán. listu obtočeného lýkem - „bandari“, pěst v horách, množí se odnožemi, nechce písek a prach (tak kde roste kávovník), potřebuje dost vláhy – čerpáním podzemní vody došlo ke katastrofálnímu poklesu podzemní vody v Jemenu, Madagaskar, Čína
Catharanthus (Vinca, Lochnera) **- barvínkovec, katarantus,** Apocynaceae, 8 druhů, Madagaskar, 1 v. Asie
- longifolius - dlouholistý, end Madagaskar
- ovalis - Madagaskar
- roseus - růžový, (Madagaskar Periwinkle, Old Maid, Rosy Periwinkle), pův. Madagaskar, Réunion, sv.Helena, pobř. písčiny, léč - sniž. krev. tlaku, jed - alkaloidy, okr trop. keř
Catunaregam - katunaregam, Rubiaceae, 15 druhů, trop a subtr Afrika a Asie,
- obovata - jv Afrika . JAR, Mosambik, pobřeží, opad. trnitý keř. stromek,
- spinosa - trnitý, j. Asie,
Caulipsolon - kaulipsolon, Aizoaceae
- rapaceum - řepovitý, Aizoaceae, Kapsko
Caylusea - kaylusea, Resedaceae
- hehagyna - Sahara
Cecropia - jaruma, cekropia, yagruma, imabuba**,** Urticaceae, Cecropiaceae, Moraceae, přes 100 druhů, pion. dřevina trop. dešt. pralesů, stř. a JAm
- peltata - Guinea, Kongo, nízké útlé stromy deštného pralesa
Cedrelopsis - cedrelopsis, Meliaceae
- grevei - Greveiův, Madagaskar, arom. léč. kůra,
Cedrus - cedr, cedrus, (Cedar), Pinaceae, 4 druhy, ostrůvkovitě v. Středozemí, Přední Asie, s. Afrika, Kypr, Himálaj, „boží“ strom, dostatek vláhy a větší zimy,
- atlantica (libani, var. atlantica) – atlaský, třetih relikt, pův. s. Afrika – pohoří Atlas (Alžírsko, Maroko 1200-1800m), intr. Itálie, borovicovitý jehličnan, 40 m, **cenné dřevo**, pěst, léč, esenciální oleje, aromaterapie, okr. ČR sbírk, nejlépe z cedrů u nás roste, cv. Glauca
- brevifolia (libani, ssp. brevifolia) - krátkolistý, (kyperský), end Kypru (hory Troodos, j. svah hory Tripylos za klášterem Kykko, v údolí cedrů – Irkasteratsa, asi 40 stromů starých, hojné nové výsadby, cenné dřevo, Červený seznam, intr Albánie
- deodora - himálajský, pův. z. Himálaj, Afghánistán, Pákistán, s. Indie
- libani, ssp. libani - libanonský (Cedar of Lebanon, True Cedar), třetih relikt, pův. Malá Asie: **národní strom Libanon** (pohoří Taurus, Antitaurus - Ca), 1200 - 2500 m, Sýrie, bible, v. Turecko, chráněn v NP - BR UNESCO, Červený seznam, Kypr, (sumerové - sídlo bohů moudrosti a stvoření), v 40 m, cenné dřevo, okr subtr a mírný pás, ČR intr sbírk
- libani, ssp. stenocoma - libanonský jemný, Turecko (cv. Nana), cenné dřevo

- madarense - madeirský, Madeira
Ceiba - vlnovec, ceiba, kapok, vlnovník**,** Malvaceae, Bombacaeae, 4 druhy velkých stromů až 70 m, trnité na kmeni, trop. Asie, Amerika a Afrika, okr
- pentandra - pětimužný, trop. strom, (chorisie, kapok, "hedvábno-bavlníkový strom", White Silk Cotton Tree, Kapok Tree), pův. tropy stř. a j. Ameriky, stará kult rostlina z. Afriky, Madagaskar, Gambie, Nigérie, je **ve znaku Rovníkové Guinee**, pěst. monzun lesy, vysoký strom 30 - 70 m, i 1000 let, přečnívá deštný les, poloopadavý - za sucha listy opadávají, v mládí na kmeni tupé „trny“, vlna ze stěn plodů - pravý kapok, textilní, (vycpávky, námořnické záchranné vesty), okr, Tanzanie, v. Afrika
Celastrus - zimokeř, celastrus, jesenec, Celastraceae, 35 druhů, v. a j. Asie, Amerika, Austrálie, Madagaskar, dvoudomé liány
Celosia - nevadlec, celosia, kohoutí hřeben, Amaranthaceae, cca 60 druhů, trop a subtr Asie, Afriky a Ameriky, okr
- argentea - hřebenitý, stříbný, (celosie, Fireweed, Quailgrass, Red Fox), pův. trop. Afrika, stř. Afrika, Madagaskar, ohňový plevel "Fireweed", výhonky - zelenina, léč - kořeny, okr, ČR
- cristata - kohoutí hřeben, (Cockscomb), JAR, okr, ČR
- vanderistii - **,** end Zambie
Celtis - břestovec, celtys, (Hackberry), Cannabaceae, dříve Ulmaceae, 100 druhů, od mírného p. po subtr. a trop. pásmo obou polokoulí, dřeviny, peckovice jedlé, j Evropa, Afrika, Amerika, Asie, okr, dřevo „Hackberry (Ohia)“
- africana (kraussiana) - africký, (White stinkwood), subsaharská Afrika, Kamerun, Libérie, Středoafr. rep., Angola, Eritrea až JAR, Egtiopie, end Zambie, Arábie, Jemen, strom, 12 - 35 m, 1300 - 2400 m, nábytek, léč, TLM
- australis - jižní, Středozemí
- caucasica - kavkazský, stř. Asie
- integrifolia - celolistá, Senegal**,** Nigérie
- mildbtraedi – Mildbtraendova, vlhké polopadavé podhorské lesy v. Afriky, Tanzanie
- occidentalis - západní, SAm
- toutnefortii - v Středozemí
Cenchrus - ostrokvět, cenchrus, Poaceae, teplomilná tráva, i inv
- americanus - pův subsaharská Afrika, Sahel, pěst tropy a subtr Amerika aj.
- biflorus - dvoukvětý, Sahel
- ciliaris - saharsko-arabská oblast , Afrika, Etiopie, Makaronésie, Sahara, j. polovina Afriky, NP
- Kruger, Arábie, Omán, Sokotra, Sicílie, Blízký východ až Indie, sec Madagaskar, jv a v. Asie, Austrálie, Oceánie, Amerika
- echinagtus - ježatý, pův Amerika, sec oststní svět
- incertus - H
- longisetua - pýřitý, pův sv Afrika, j Arábie, zavl další subtr
- nanus - end hory Etiopie
- pennisetiformis - Omán
- setaceus - sv Afrika, Arábie, Sicílie, sec ostatní svět
Centaurea (Cyanus, Colymbada) – **chrpina,** chrpa, sikavic**e, centaurea**, Asteraceae, 700 druhů, kosmopolitní, Středozemí, Eurasie, SAm, Austrálie, s. Afrika, byliny a polokeře, suché stráně a TTP, okr
- aegialopila - pobřežní, (mnohoštětolistá), Kypr. Kréta, Turecko
- aegyptica - egyptská, Egypt, Palestina, Jordánsko
- arenaria - písečná, §U
- avilae - , §BG
- benoistii - Benoistiova, Maroko
- bocconei - Bocconeova, Malta
- boissieri - , §BG
- borjae - , §BG
- breviceps - , , §UA
- calcitrapa (Calcitrapa stellaris) - sikavice, (červená, Star Thistle), pobřeží Středozemí, Kypr, Kanárské ovy, jz. Asie, rumiště, ČR zavlékána, ssp. angusticeps
- carpatica – karpatská, , §UA
- citricolor - , §BG

- corymbosa - vrcholičnatá, §F
- crassifolia - tučnolistá, end Malta
- cyanoides - fialová, Kypr, Palestina, Izrael
- cyanus - polní (modrák), pův. v. Středozemí, j. Evropa, jz. Asie, ČR nepůvodní
- dhofarica - end Jemen, Omán
- dimorpha - Sahara
- donetzica - doněcká, (donská), , §UA
- fyliformis - niťovitá, end Sardinie
- gadorensis - , §BG
- hyalolepis - sklovitá, Kypr
- iberica - iberská, (Thistle), Palestina, Izrael, bible, Kypr
- jankae - , §RO,
- Konkae - Konkova, , §UA
- margaritacea - , §UA
- margaritalba - , §UA
- melitensis - maltská, (Maltese Star Thistle), end Malta, j. Evropa, Středozemí, z. Afrika, Kanárské ovy, rumiště
- montana ssp. mollis - horská měkká, §U
- nicaeensis - nikaenská, (Southern Star Thistle), Malat
- nigrescens - černající, pův. jz. Evropa, ČR zavlékána
- paczoskii - Pačovského, §UA
- pallescens - lesklá, (blýskavá), Sinaj, Arábie
- pontica - pontická, §RO,
- procurrens - , Palestina, Izrael
- protogerberi - , §UA
- protomargaritacea - , §UA
- pseudocaerulescens - , §F
- pseudoleucolepis - , §UA
- pseudophrygia - . §U
- pullata - tmavá, Iberský poloostrov
- pulvinata - sametová (podušková), §BG
- pungens - Sahara
- raphanina - ředkvovitá, Kréta
- rubriflora - červenokvětá, , §UA
- ruthenica - , §RO
- sadleriana - Sandlerova, §U
- sarandinakiae - , §UA
- sarfattiana - , Itálie
- solstitialis (Calcitrapa s.) - žlutá, (sikavice žlutá, St. Burnaby Thistle), celé Středozemí, Kypr, teplé oblasti stř. Evropy, §U, ČR, úhory, rumiště, stř. Afrika
- sphaerocephala - kulatohlavá, Španělsko, Itálie, Korsika, Sardinie, písčiny
- talievii - Talievova, §UA
- tauromenitana - taorminská, end Sicílie (Taormina, Mola)
- triumfettii ssp. albigera - Triumfetova a. , §U
- varnensis - , §RO
- veneris - venušina, Kypr
- vlachorum - , end Řecko (Pindos)

Centaurium - zeměžluč, centaurium, Gentianaceae
- tenuiflorum Kapvery

Centaurothamnus - centaurotamnus
- maximus - stř. Afrika

Centella - centela, pupečník, pupečníkovec, Apiaceae
- asiatica - asijská, tropy, Florida – Everglades, Afrika, jv Asie, bahenní rostlina, léč
- capensis - kapská, Kapsko, fynbos
- virgata - Kapsko, fynbos

Centemopsis - centemopsis, Amaranthaceae
- conferta - **,** end Zambie
Centranthus - mavuň, centrantus , Valerianaceae
- calcitrapa - bodlákovitá, §UA
- calcitrapa ssp. orbicularus – bodlákovitá okrouhlá, Kypr end, xerotermní,
- ruber - červená, (Red Valerian), pův. Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Baleáry, Řecko, Kypr, Itálie, Sicílie, Turecko, s. Afrika, Kanárské ovy, Madeira, sz. Evropy, Palestina, Izrael, kamen lokality, okr pěst, ČR, skály
- trinervis - trojžilná, §F
Centrostigma - centrostygma, Orchidaceae
- clavatum - **,** end Zambie
- papillosum - , end Zambie
Cephalanthera- okrotice, cefalantera , Orchidaceae
- damasonium - bílá, j. Evropa, Středozemí, Kypr, stř. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, §CR, §U, §UA
- cucullata - okatá, Řecko
- longifolia - dlouholistá, Středozemí, Španělsko, Baleáry, s. Afrika, Palestina, Izrael, §U, §UA, CITES, §CR,
- rubra - červená, Euroasie, j. a stř. Evropa, Středozemí, Sardinie, Kypr, Albánie, Malá Asie, s. Afrika, stř.Asie, §CR, světlé lesy, §U, §UA
- transsilvanica - transylvánská, Francie, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Balkán, Kavkaz, §SR
Cephalanthus - hlavoš, hlavotis, cefalantus, (Buttonbush), Rubiaceae, 8 druhů, SAm, zřídka Asie a Afrika, nízké dřeviny
- occidentalis –-západní, (Buttonbush), cca 6-12 m, pův. SAm - jv USA, Indiana až Texas, Florida – Everglades, stř. Amerika, Mexiko, Kuba, Asie, bažinaté křoviny, intr ČR (1880 Sychrov), mg, i 3, vlhčí půdy, otužilý, hezký, toxic
- natalensis - natalský, jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Tanzanie, Zimbabwe, Tanzanie, end Zambie. stáloz. keř. strom
Cephalaria - hlavatka, cefalaria, Dipsacaceae
- flava - žlutá, §SRB
- litvinovii - Litvinova, §UA
- mediterranea - středozemní, end Sardinie
- radiata - paprsčitá, , §RO
- transsilvanica - transylvánská, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Balkán, Slovensko
- syriaca - syrská, (Scabiens, Weeds), Palestina, Izrael, bible, §F
Cephalocroton - cefalokroton, Euphorbiaceae
- cordofanum - Súdán
- sogotrans - sokotranský, Sokotra, křoviny
- usambarensis - usumbarijská, Tanzanie, těžba dřeva
Cephalocrotonopsis - cefalokrotonopsis, Euphorbiaceae
- socotranus - sokotranský, Sokotra**,** stř. Afrika
Cephalophyllum - cefalofylum , Aizoaceae
- alstonii - Alstonova, sukulent písčin, j. Afrika
- pillansii - Pilansova, j. Afrika
Cephalosphaera - cefalosféra , Myristicaceae
- usumbarensisi - usumbarijská, strom suchých savan, Tanzanie
Ceradenia - ceradenye, Polypodiaceae,
- leucosora - end Maskarény - Réunion, Mauricius, přisedavá kapradina,
Cerastium - rožec, cerastyum, Caryophyllaceae, cca 100 druhů, chladné pásmo s. polokoule
- afromontanum - stř. Afrika, Etiopie,
- holosteoides - obecný, stř. Afrika , saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
- octandrum - Guinea, Kongo**,** stř. Afrika**,** Etiopie,
Ceratandra - ceratandra, Shield Orchid, Orchidaceae
- atrata - Kapsko, fynbos
- grandiflora - Kapsko, fynbos
Ceratonia - rohovník, ceratonya,svatojánský chléb, Sapindaceae, Caesalpiniaceae, 2 druhy, pův. Sýrie, dále Středozemí, okr

- oreothauma - somálský, Somálsko, stř.Afrika, Etiopie, Arábie**,** Omán
- siliqua - obecný, ("svatojánský chléb", Locust Gum / Carfot Bean, Carob Tree, Locust Tree, St. John´s Bread), pův. s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, Egypt, Středozemí, Arábie, třetih relikt, kamen půdy, pěst, Tanzanie, dlouholetá kultivace v. Středozemí - Španělsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta (Gozo), Turecko, Palestina, Izrael, kalcifyt, kamen půdy, nejteplejší oblasti, strom, makchie, z plodů výroba sirupu (snad údajná biblická mana), §F, stromek až 6 m i vícekmenný, kalcifyt, kamenité půdy, nejteplejší oblasti, do 800 m, strom, makchie, třetih relikt, z plodů výroba sirupu (snad údajná biblická mana), název z řec. tvaru lusku roh - keratós
Ceratopetalorchis - ceratopetalorchis, Orchidaceae
- assneriana - **,** end Zambie
Ceratophyllum - růžkatec. ceratofylum, růžkovitec, Ceratophyllaceae, 30 druhů, Eurasie, trop. Afrika, USA, vodní trvalky, okr
- demersum - ostnitý, (ponořený), Karibik**,** Chile, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Patagonie, Guinea, Kongo, Madagaskar
- submersum - bradavčitý, stř. Afrika
Ceratopteris - ořechokřídlec, ceratopteris, obšírák, *rohatec, (rohatec užíván pro Glaucium),* kapradina, Pteridaceae, Ceratopteridaceae, Parkeriaceae, 5 druhů, tropy, mokřady
- cornuta - rohatý, plovoucí bahenní kapradina, trop. Afrika, stř. Afrika , Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Seychelly, mokřady
- siliquosa -
- thalictroides - žluťuchovitý, (Warer Fern), trop. stojaté vody po celém světě, trop. jezera, rýžoviště, v kultuře taro, akvarijní, okr. Čína
Ceratostigma - olověnec, ceratostygma, olověnka, Plumbaginaceae, 8 druhů, Čína, Himálaj, stř. Afrika
- abyssinicum - habešský. Etiopie, ERitrea
- plumbaginoides - Čína
Ceratotheca - ceratoteka, Pedaliaceae
- triloba - trojčetná, (Wild Foxglove), JAR
Cerbera - toještík, cerbera, chrastouň, Asclepidiaceae, jed
- odollam - odolam, jed
- tanghin - tanghin, (Poison-nut), strom celý jed, i kouř z něj, ořechy k ordáliím („božímu soudu“ - umře či ne)
- venenifera - , Madagaskar, velmi jed strom
Cercestis - cercestys , Araceae
- afzelii - afzelii, aronovitá liána trop. deštného lesa, Afrika, přírodní provaz
- mirabilis - , Afrika
Cercis - zmarlika, cercis, (Redbud), Leguminosae, Caesalpiniaceae, 7 druhů Středozemí, jv. Asie, SAm
- siliquastrum - Jidášova, (evropská, Jidášův strom, Judas Tree), pův. v. mediterán, v. Středozemí, Střední východ, jz. Asie, Palestina, Izrael, pěst j. Evropa – Španělsko, Baleáry, Madeira, j. Francie, Itálie, Balkán, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, Malá Asie, Přední Asie, okr sbírk, makchie, intr ČR (1835 Praha - Královská obora), semena sliz. látka garrofin, kosmetika a lékařství, jedno semeno = karát, dle Bible se na něm oběsil Jidáš po zradě Ježíše**,** okr ČR, SRN, H
Cerearia - cerearia , Portulacacea
- pygmaea - trpasličí, opad. sukulent hor, Namibie, j. Afrika
Cereus - svícnák, cereus, Cactaceae, 25 druhů, v. JAm (Argentina, Peru, Brazílie) a Karibik, sloupov. a strom. kaktusy, skal lokality, okr,
- peruvianus - peruánský, (Giant Cactus), pův. Brazílie, 4-6 m, okr
Ceriops - voskovec, ceriops, Rhizophoraceae, mělké mangrovy
- tagal - tagalský, (Yellow mangrove), 8 m. mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika , Madagaskar, Seychelly
Ceropegia - svícník, ceropegia, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 6 druhů Kanárské ovy, suché oblasti, sukulent,
- armandii - Armandův, sukulent, pův. Madagaskar
- deveschii - , Tanzanie
- dichotoma - vidličnatý, end Kanárské ovy.
- dimorpha - dvoutvarý, end Madagaskaru

- haygarthii - , j. Afrika
- fusca - end Kanárské ovy , okr, jed
- linearis ssp. woodii - s. Woodův, (Woods Ceropegia), Červený seznam - CITES, Zimbabwe až Afrika, j. Asie, pnoucí sukulent, okr
- petignatii - , pův. Madagaskar
- radicans - paprsčitý, pův. JAR (Kapsko)
- sandersonii - Sandersonův, pův. j.a v. Afrika, JAR, Mosambik, Svazijsko, intr Evropa 1868 Kew, opylovány zástupci dvoukřídlého hmyzu (Diptera), chemickou pastí láká „šakalí mušky“ zavalitky, které pátrají po zbytcích pavoučích úlovků, okr
- stapeliiformis - , pův. j. a v. Afrika**,**

Cetarach - kyvor, cetarach , kapradina, Aspleniaceae
- officinarum - lékařský, submediteránnní florelement, Středozemí, z. Evropa, Ischia, Albánie, Sardinie, až Himálaj, Sinaj, Arábie, ČR vzácně, štěrbiny skal (bazické substráty), okr
- woodiii - Woodův, (Woods Ceropegia), pův. JAR a Zimbabwe

Cicer - cizrna, cicer, cizrník , Fabaceae
- arietinum - obecná, (beraní, Gram Chick Pea), pův. Malá a Přední Asie, Izrael, bible, stará jednoletá trop. a subtrop. luskovina oblíbená v arab. zemích, kaše, i okr, Kypr, SAE, Jemen, stř. Afrika , ČR

Cichorium - čekanka, cikorka, **cichorium,** kanka, Asteraceae, 8 druhů bylin slunných lokalit, Středozemí, Etiopie, Eurasie, okr
- bottae - stř. Afrika, Jemen
- endivia - zahradní, (štěrbák z., endivie), pův. Středomoří, Kypr, dlouhodobě pěst salát zelenina, ČR
- e. var. foliosum (Radicchio), čekankové puky - salát zelenina, ČR nepůvodní
- intybus - obecná, (salátová a průmyslová, Chicory), pův.Středozemí vč. Blízkého východu, dále Ischia, Sardinie, Itálie, Kypr, Malta, Maroko, garrigue, úhory, archeofyt, cikorka,
- pumilum - nízká, (Dwarf Chiciry, Bitter Herbs), bible, Palestina, Izrael
- spinosum - trnitá, (Spiny Chicory), Středozemí, Kréta, Kypr

Cienfuegosia - cienfuegosia
- welshii - stř. Afrika**,** Etiopie,

Cineraria - cinerária, popelka, Asteraceae
- abyssinica - habešská, stř. Afrika, Etiopie,
- geifolia - Kapsko, fynbos, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- lobata - j.Afrika, Kapsko, fynbos
- sebaldii - stř. Afrika**,** Etiopie,

Cinchona - chinovník,**cinchona**,
- oficinalis - léčivý, tropy, pův, JAm, <u>léč</u>, chinin, antimalarikum

Cinnamomum - skořicovník, cinamomum, Lauraceae, přes 250 druhů, jv. Asie (Čína, Indie, Indočína, Indonésie, Malajsie, Sundy), trop.Amerika, Austrálie, stáloz. dřeviny, okr, pěst, lehké trop. dřevo - stavební konstrukce
- bejolghata - kafrovník, (Cinnamon Tree), Indočína
- cassia (aromaticum) - čínský, (jerfah), pův. j. Čína, pěst vždyzelený strom, kořenina – skořice, kasie (kassia, kůra), aromat., <u>léč</u>, SAE
- camphora - lékařský, (Campor Tree), pův. j. Čína, Srí Lanka, jv. Asie, vlhké subtr, okr, <u>léč</u>, kafr, <u>inv</u>
- verum - pravý, jarní, stř. Afrika , Madagaskar, Réunion
- zeylanicum - ceylonský, (Ceylon Cinnamom), ovy v Indickém oceánu, koření, <u>léč</u> - kůra a list. antisepticky, antibakteriálně, fungicidně, střevní infekce, afrodiziak, ájurvéda

Cirsium - pcháč, cirsium, Asteraceae, 300 druhů, Eurasie, s. Afrika, s. mírné pásmo, exp - plevelné
- vulgare - obecný, Evropa, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie**,** saharsko-arabská oblast

Cissus - žumen, cist, cisus, Vitaceae, Cistaceae, 350 druhů, ve Středozemí 20 druhů, arom. keř a liánov sukulenty, všechny teplejší části světa, okraje tropů a subtr, dužnatá liána, okr
- crusei - end Zambie
- fanshawii - end Zambie
- faucicola - end Zambie
- hamaderohensis - stř. Afrika, Sokotra
- paniculata - latnatý, stř. Afrika, Sokotra
- quadranqualis - čtyřhranný, stáloz., trop. Afrika, Nigérie, stř. Afrika , Etiopie, j. polovina Afriky,

Madagaskar, Arab. poloostrov, Omán, Jemen, Komory
- rotundifolia - stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- subaphylla - podlistý, stř. Afrika, Jemen, Sokotra, savana
- welwitschii - end Zambie
Cistanche - cistanche , Orobanchaceae, stř. Asie, Čína, Katar, i léč - afrodiziak, tonikum
- phelypaea (C.lutea, C. tinctoria) – žlutá, v. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, Kanárské ovy, s. Afrika, Etiopie, Tunisko, Libye (Kyrenaika), Maroko, Sahara, Sahel, Súdán, Ghana, stř. Afrika, Sokotra, Arábie, parazit, slaniska, duny
- rosea - Arábie, Jemen, Omán
- tinctoria - Sahara, Mauritánie, Egypt, Súdán, Eritrea, Mozambik, Sokotra, Sinaj, Arábie, Irák, Indie, Turkmenistán
- tubulosa - Sahara, Palestina, Izrael
- violacea - fialová, s. Afrika, Maroko až Egypt, Izrael, Jordánsko, Arábie, pouště a polopouště, parasit na Tamarix a Limoniastrum
Cistus - cist, cistus, Cistaceae, 20 druhů Středozemí, arom. keře
- albanicus - albánský, Albánie, Řecko
- albidus - vlnatý, (skalní růže, bělavý, bělostný), z. Středozemí, Španělsko, Itálie, Kypr (Troodos), s. Afrika
- Maroko, Alžírsko, keř makchie, lesní okraje, odolný požárům
- borbaniensis - burbonský, Ischia,
- creticum (creticus, cretense, incanus ssp. creticus) - krétský (Hoary Rock-rose), Španělsko, Itálie, Sicílie, Kréta, Kypr, Malta, Jugoslávie, Maroko, Palestina, Izrael, sklan. lokality, garrigue, klejopryskyřice ladanum (příměs do kadidla)
- creticum ssp. corsicus - krétský korsický, Korsika, Sardinie,
- creticum ssp. eriocephalus - Sardinie,
- crispus - kadeřavý, Španělsko, Itálie, Sicílie, Maroko
- heterophyllus - různolistý, ,§BG
- chinamadensis - ,§BG, Smar-m, NATm
- incanus (villosus) - šedavý (chlupatý, Ladanum, Myrrh), Izrael, bible, v. Středozemí, Jugoslávie, Ischia, (ne Španělsko, Francie), makchie, ssp. incanus - celé Středozemí, ssp. creticus - Řecko a egejská oblast, Kréta
- ladanifer - ladanový, (ladonský), záp. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Kypr, Kanárské ovy, Maroko, Alžírsko, Jemen, makchie, arom. klejopryskyřice "ladanum, (labdanum)"
- laurifolius - vavřínolistý, jz. Středozemí, Itálie, Korsika, j. a stř. Evropa, okr
- monspeliensis - úzkolistý, (montpellierský, Montpellier Rockrose), z. Středozemí, Španělsko, Ischia, Sardinie, Madeira, Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria), Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, garrigue
- parviflorus - malokvětý, v.Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, garrigue
- populifolius - topololistý, §F
- pouzolzii - Pouzolzův, §F
- psilocephalus - §F
- salvifolius - šalvějolistý, celé Středozemí, Španělsko, Ischia, Sardinie,Kréta, Kypr, Palestina, Izrael, Kavkaz, garrigue, makchie, skaln. lokality
- symphytifolius - kostivalový, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- tauricus - taurský, §UA
- x corbariensis (populifolius x salvifolius) - korbarienský, j. Francie, Sardinie
- x purpureus (ladanifer x incanus ssp.creticus) - purpurový, (Rock Rose, Cistus), pův. Středozemí - j. Evropa, keřík až 1,5 m, kv. červené, hroznovitý okolík, tobolka, slunce, propustné půdy, ČR okr, sbírk
Citrullus - lubenice, citrulus , kolokvinta, Cucurbitaceae, pěst, dlouhodobé šlechtění (sladkost, červená dužnina)
- colocynthis (Colocynthis vulgaris) - kolokvinta (k. obecná), pův. sz. Afrika, Středozemí, bible, Izrael, Kanárské ovy, Španělsko, Kypr, pouštní okraj, Sahara, Arábie, jz. Asie, Indie
- lanatus – obecná, (vlnatá, kolokvinta, "meloun vodní", Watermelon), pův. sz. Afrika, stř. Afrika , pův. Súdán (Núbie), Etiopie, Egypt)Sakkara - vyobrazení staré 4300 let), saharsko-arabská oblast , Středozemí, Izrael, bible, Španělsko, ČR, plazivá jednoletá bylina, pěst. zelenina
- lunatus - měsíční, (meloun tsamma, Tsamma), j. Afrika, stepní a křovinaté savany, i polní plevel
Citrus - citroník, citrus, Rutaceae, Asie, Afrika Nigérie, léč. plody - nachlazení, chřipka, kašel, bolesti hlavy

- aurantifolia - limeta, (zlatový, kyselý lajm, Mexican Lime), ovoce, ve slupce fototoxické oleje,
- aurantium - trpký, (hořký pomeranč, pomerančovník, pomerančový, oranžovník, bigarádyje, sevilský pomerančovník, Sour Seville Orange), pův. trop. a subtr. jv. Asie, natural Florida, Georgie, Mexiko, plantáže a okr Arizona, Kalifornie, Havai, SAE, aromat., pěst, džem, čerstvě lisované šťávy, růžová voda z pomerančových květů (meyward wa mye al-zahr), destilací z okvětních lístků, tradiční arabská esence do dezertů, cukroví a salátů,
- decuma - pompel
- grandis (maxima) - pomelo, (šedok, pumelo). Karibik, Madagaskar
- hystrix - muricijská papeda
- limettioides - citron, (Sweet Lemon), Mexiko, ovoce
- limon - citroník (c. limonový, Lemon), ovoce, pův. Indomalajsie, Seychely, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast, Seychely, arom., plody, léč
- madurensis - kalamodin
- medica - cedrát, (Citron, Goodly Trees), pův. sv. Indie, pěst Itálie, Španělsko, s. Afrika, Palestina, Izrael, bible, citronát v cukrářství,
- nobilis - mandarinka (c. vznešený, King Kunenbo), pův. Indočína
- paradisi - rajský, (Grapefriut), Grep, Mexiko, ovoce
- reticulata - mandarinka obecná (mandarikovník, Mandarin, Tangerina, Satsuma), pův. jv. Asie, hory tropů a subtr, Mexiko, keřov. strom, ovoc i léč
- sinensis - pomeranč (čínský, pomerančovník, Sweet Orange. Orange Tree), pův. jv. Asie - j.Čína, Vietnam), keř 4-6 m, aromat. ovoce, v. Čína, Mexiko

Cladanthus - kráska, kladanthus , Asteraceae
- arabicus (Anthemis arabica) – arabský, (kráska arabská), okr
- mixtus - saharsko-arabská oblast

Cladium - mařice, kladyum, Cyperaceae, slatinné mokřady
- mariscus - pilovitá, pův Evropa, dnes celý svět, Omán, Sokotra, slatiné mokřady, **§CZ**, §SK, §Pl , §R, okr,

Cladoraphis - kladorafis, Poaceae
- cyperoides - šáchorovitý, Namibie

Claoxylon - klaoxylon, Euphorbiaceae
- glandulosum - Madagaskar

Clausena (Amyris) **- klausena,** Rutaceae,
- anisata . subsaharská Afrika, Guinea až Súdán, Eritrea až JAR, Angola, opad arom keř stromek, léč plody, TLM,

Cleistochlamys - kleistochlamys, Annonaceae
- kirkii - **,** end Zambie

Clematis - plamének, klematys, Ranunculaceae, 350 druhů mírné a subtr. pásy obou polokoulí
- albicoma - bělovrkočovitý, pův. sv USA
- brachiata - (Traveller´s joy, Klimop), j. a v. Afrika, JAR, Etiopie, Zimbabwe, Mosambik, Svazijsko, Lesotho, NP Kruger, list\y léč, TLM
- hirsuta - srstnatý, Kilimandžáro, Tanzanie, Senegal, Etiopie, Angola, Súdán, Ghana, Arábie, Jemen
- mauritiana – mauretánaský, Mauricius, Réunion, Madagaskar
- siemensis - Guinea, Kongo**,** stř. Afrika**,** j. polovina Afriky
- x lasurstern - hybridní Lasurstern, exot. květina Tanzanie

Cleome - luštěnice, kleome , pavoučí květina, Cleomaceae, Capparidaceae, 200 druhů, tropy a subtropy celý svět, na Arab. poloostrově 24 druhů - pouště a polopouště, byliny i křoviny, Evropa (Pyren. poloostrov), Asie, Amerika, okr
- africana - africká, Sahara
- amblyocarpa - Sahara, Arabie, pouště a polopouště, i jako zelenina, léč
- arabica - arabská, Arábie
- austroarabica - end Arábie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, saharsko-arabská oblast
- brachycarpa - Středozemí, s. Afrika, Kapverdy, Senegal, Maroko, Egypt, Súdán, Sahara, Africký roh, Etiopie, Keňa, Arábie, saharsko-arabská oblast , Sokotra, až Pákistán a Indie, poušť a polopoušť
- fimbriata - Arábie, Irák, Írán, Pákistán, Afghánistán, Turkmenistán, štěrkovité polopouště
- lutea - žlutá, z SAm, Kalifornie, Oregon, Washington, Montana, Nové Mexiko, Mexiko
- rutidosperma - pův trop. z. Afrika, Sierra Leone až Burundi a Zambie, Etiopie, dnes inv plevel trop

Asie, s Austrálie, stř a s. JAm, asi zavl s travním osivem, jednoletá až vytrvalá, nížiny,
- serrulata - , SAm, prérie, zelenina, léč
- spinata - trnitá, (Beautiful spider Flower, pavoučí květina), kapary, okr, Čína, ČR
- stricta . trop v. Afrika - Tanzanie, Mozambik
- viscosa - lepkavá, pův asi v. polokoule, pantropicky jv Asie, Indie, Cejlon, Madagaskar, trop. Afrika, Austrálie, zavl Amerika (jv USA, stř. Amerika, Galapágy), jednoletá, 0,3-1,6 m, plevel, ale i jako zelenina, semena olej, ale i jako zel. hnojivo (Ghana), léč antisepticky, proti střevním parazitům

Clerodendrum - blahokeř, klerodendrum, Lamiaceae, Verbenaceae, cca 400 druhů, tropy a subtr, celý svět, zejména Afrika a Asie, dřeviny a liány, okr
- arenarium - end Madagaskar
- galeatum - , Sokotra
- glabrum - j Afrika, Tanzanie
- leucocephleum - , Sokotra
- splendens - zářivý, stáloz. vysoká liána, trop. z. Afrika, okr
- superba - pyšný, (Glory Lily), pův. trop. Afrika, liána, okr
- swynnertonii - , end Zambie
- thomsoniae - Thomsonové, („krvácející srdce“, Broken Hearts, Bagflower, Bleeding Heart Vine, Glory Tree Bower, Tree Flower), pův. trop. z. Afrika, stáloz. liána, okr, pokojová a skleník
- ugandense - ugandský, (myricoides, Blue Butterfly Bush, Blue Glorybower, African Butterfly Bush), pův. trop. z. a stř Afrika, Uganda, Keňa, stáloz. šplhavý polokeř, okr subtr a tropy, intr. ojed. Středozemí, ČR hrnk

Clidemia - klidemia, Melastomaceae
- hirta - Karibik, Amazonie, Brazílie - vysočina Catinga, stř. Afrika**,** Madagaskar**,** sv. Helena,

Cliffortia – klifortya, Roaseae
- graminea - Vleirooigras, Kapsko, fynbos
- obcordata - Kapsko, fynbos
- ruscifolia - , Kapsko, Namibie, fynbos

Clinopodium - klinopád, klinopodyum, Lamiaceae, Anacardiaceae
- simense - , Súdán**,** Guinea, Kongo**,** Etiopie, stř. Afrika**,** jižní polovina Afriky

Clitoria - klitoria, Fabaceae
- ternatea - ternatská, ("motýlí hrách", Butterfly Pea, Asian Pigeonwings, Blue Pea, Cordofan Pea, Musel Shell), pův. trop. Amerika, Karibik, liána, okr tropy, u cest, stř. Afrika**,** Madagaskar

Clivia - řemenatka, klívie , Amarylidaceae**,** 9 druhů, end j. Afrika, okr
- caulescens - jv. Afrika, JAR, Svazijsko, stáloz.
- gardenii - Gardenova, j. Afrika
- miniata - suříková, (Scarlet kafir-Lily, Bush Lily, Boslelie), pův. jv. Afrika, Natal, tvrdolisté lesy, chráněna, okr, ČR hrnk
- nobilis - vznešená, j. Afrika

Clutia - klicia, Peraceae, Euphorbiaceae
- abyssinica - habešská, stř. Afrika, Etiopie,jižní polovina Afriky, křoviny
- alternoides - Namibie
- brassii - **,** end Zambie
- conferta - , end Zambie
- monticola - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mozambik, Zimbabwe
- pologonoides - end JAR, dvoudomý keřík
- swynnertonii - , end Zambie
- whytei - , end Zambie

Cnicus - bendikt, knykus, čubet, Asteraceae, Středozemí, Eurasie, Amerika, j. Afrika, pěst.
- benedictus - lékařský, Středozemí, Karibik, stř. Afrika, pěst. léč., ČR

Coccinia (Bryonia) **- kokcinya**, Cucurbitaceae
- aurantiaca - pomerančová, v Afrika
- grandis - , centrální Afrika (Senegal až Tanzanie), Etiopie, Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, jv Asie, Austrálie, Karibik, inv Havaj
- grandoflora - velkokvětá

Coccothrinax - kokotrinax, (palma), Arecaceae, (Palmaeae), 50 druhů, převážně jednokmenné palmy, Karibik - Kuba, Florida, okr

- argentea - stříbrná, pův. Španělsko, BZ Dar es Salaam
Cocos - kokosovník, kokos, kokosník, kokosová palma, Arecacaeae, (Palmaceae)**,** 2 druhy, tropy, pův. z. Tichomoří, okr , pěst – ovoce i dřevo
- nucifera - obecný, ořechoplodý, (kokosová palma, Coconut Palm, Coconut Tree), pův. Polynésie, trop. Amerika, Pacifik, písč pobřeží, nejrozšířenější a nejznámější okr. a ovoc palma (v 25 - 30 m, stáří 70 let), koir - vláknitý obal, palm. zelí, mléko, máslo, mouka, palm. víno, zkvašený arak, okr, v. Afrika, Tanzanie, Zanzibar, stř. Afrika , Madagaskar, Seychelly, SAE, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
Cocculatus - kokulatus, ?
- balfourii - Balfourova, stř. Afrika , Sokotra
Cocculus - jahodníček, kokulus, Menispermaceae
- balfourii - Balfourův, Sokotra, křoviny, travnaté plochy
- pendulus - Sahara
Codiaeum - kroton, kodyeum, Euphorbiaceae
- variegatum - stř. Afrika
Codon - kodon, Hydrophyllaceae
- royenii - Royenův, Kapsko
Coelocaryon - celocaryon,
- botrioides - Nigérie
- preussii - Nigérie
Coelocarpum - celokarpum, Verbenaceae
- haggierensis - , Sokotra, křoviny
Coelocaryon - celokaryon, Myristicaceae
- botrytoides - , deštné lesy,
Coffea - kávovník, kofea, Rubiaceae**,** cca 100 druhů, trop. Afrika, Madagaskar, Maskarény, dále Asie a intr JAm. dřeviny, ohrožení epidemie rzi (houba) Hemileia vastatrix, největší producenti Brazílie (23 %), Vietnam (xx%), Kolumbie (13%), Indonésie, Honduras, Mexiko, Guatemala, Kostarika, Ekvádor, nejv konzument Evropa (46 %) a USA (25 %), Brazílie, Japonsko, Filipíny, max spotřeba na obyv: Finsko, Norsko, Nizozemsko, Švédsko, Švýcarsko, pěstitelské optimum: tropy 1250-1500 m, prům. teploty nad 17 st.C, srážky do 17 , alkaloidy
- arabica - arabský, (Arabian Coffee, Coffee Tree), pův. trop. sv. Afrika Kaffa - etiopská vysočina (600 - 1200 m), Etiopie (hlavní vývozní artikl), Keňa, Súdán, saharsko-arabská oblast , stř. Afrika, Madagaskar , pouštní okraj Sahara, Arábie, Jemen, keř stromek 2 - 7 m, 1300 - 1500 m, kauliflorie, stará kult rostlina východoafrických vysočin, kultivace Arabové před 1500 lety, ti ji dále rozšířili - Jemen, (kam ji přivezli etiopští válečníci), na Madagaskaru 50 místních druhů (avšak neobsahují kofein), pak stř. Amerika (Mexiko, Guatemala, Kostarika), pěst. Indie, Barma, Srí Lanka (značně omezil býv. pěstování), Indonésie, Sumatra, Jáva, Čína, trop. Amerika, kávové boby dvojice zelených semen, peckovice červená, 1,5 %, prům. 2 tis. kávových zrn, tj.cca 1 kg, povzbudivě, afrodiziak, ale i slabě jed, okr, vzhledem ke klimat. změnám omezování pěstování (sucho, ničivé povodně), (cena v r. 2004 byla 36, v r. 2006 již 77 centů / libru), nejv. producenti Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, Kamerun, Tanzanie, SAE, Jemen, v Mexiku opylována Meliponini - bezžihadlové včely
- canephora - statný, subsaharská Afrika, Liberia, Tanzanie, Kongo, Angola, Gabon, Uganda, Súdán, mohutnější, z nižších poloh, pěst tropy celý svět, stř Amerika, jv Asie
- excelsa - sličný, Vietnam
- liberica - liberijský, pův. z. Afrika
- ligustroides - end Zambie
- maron - téměř vyhynulý end na Rodrigéz, heterofylie, mladé listy úzké a tmavé aby je nežrala tamní želva obrovská
- robusta - mohutný, největším vývozcem kávy robusta je Vietnam a pak Indonésie, Brazílie, Kolumbie, dále Tanzanie
Cola - kolovník, kola, kolový ořech, Sterculiaceae, Malvaceae, přes 50 druhů, pův. stř. a z. Afrika, deštné pralesy, stáloz strom 10-20 m, pěst Nigérie, Súdán, i Am - Mexiko, Brazílie, výskyt i jv Asie, Indie, ceněná semena, býv. v Coca-cola
- acuminata - zašpičatělý, z Afrika, Madagaskar, ořechy v prodeji
- argentea - Nigérie
- lukei - tropy a subtr, Tanzanie

- mossambicensis - mosambický, end Zambie
- nitida - lesklý, (Cola Tree, Goora Nut), pův. z. Afrika (Kamerun až Sierra Leone) kde je starou kult rostlinou, Nigérie, osvěživý nápoj, afrodiziak (čerstvé ořechy), slabě jed
- schefleri - Tanzanie
- usambarensis - Tanzanie
Colea - kolea, Bignoniaceae
- seychellarum - sejšelská, Seychelly, Madagaskar, strom
Coleonema - koleonema , Cape May, Confetti Bush, Rutaceae
- album - bílá, Kapsko, fynbos
- jubiperinum - Kapsko, fynbos
- pulchrum - sličný, keř., j. Afrika
Coleotrype - koleotrype, Commelinaceae,
- baronii - Madagaskar
Coleus *(dříve některé jako Plectranthus)* - **pochvatec, koleus ,** Lamiaceae, 300 drujů, tropy a subtr Starý svět,
- amboinicus - amboinský, (koleus, „africká kopřiva"), pův. Moluky, léč
- barbatua - v. Afrika, Arábie, polokeř, okr
- calycinus - jv. Afrika, JAR, Lesothe, Svazijsko
- kilimandscharica - kilimandžarský, Kilimandžáro, Tanzanie
- maculosus - hory v. Afriky, Etiopie aj.
- neochilus - j. Afrika, JAR, Svazijsko, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Zambie, aromat, okr
- sanguineus - jv. Afrika, Zimbabwe. Mosambik, Malawi, skalní výchozy, polokeř až 2,5 m, plody hnědé tvrdky
Colchicum - ocún, kolchikum, Men-in-a boat, Patrydblom, Colchicaceae
- capense - kapský, Patrysblom, Kapsko, fynbos
- eucomoides - Kapsko, fynbos
Colocasia - taro, kolokázia, Araceae
- esculenta - jedlá, stř. Afrika
Colodendrum - kalodendron, Rutaceae,
- capense - kapský, pomalu rostoucí strom, j, Afrika, Tanzanie, Keňa
Colophospermum - mopan, kolofospermum , Caesalpiniaceae
- mopane - mopane, deštné lesy, formace mopaneveld, JAR, Mosambik, Kruger
Colophospermum - kolofospermum, Fabaceae
- mopane - **,** end Zambie
Colpodium - kolpodyum, Poaceae
- chionogeiton - Keňa, Tanzanie
Colubrina - kolubrina, Rhamnaceae
- asiatica - asijská, Keňa**,** Madagaskar, Seychelly, keř, pobř lemy
Colutea - žanovec, kolutea, Fabaceae, 28 druhů j. Evropa, s. a v. Afrika, jv. a stř. Asie
- abyssinica - habešský, stř. Afrika, Etiopie,
- arborescens - měchýřník, (obecný, stromovitý, Bladder Senna), pův. jv.Evropa, z. a stř. Středozemí, Francie, Sardinie, Jugoslávie, Albánie, Řecko, sev. Afrika, Maroko, stř. Evropa, okr, Ca, garrigue, ČR nepůvodní
- atlantica - atlaský, sz. Afrika, Španělsko
- cilicica - cilicijský, Řecko, Turecko, Malá Asie, Krym, Kavkaz
- istria - istrijský, Turecko až Sinai , Palestina, Izrael
- orientalis - východní, Kavkaz až Turkestán
Colvillea - kolvilea , Fabaceae
- racemosa - hroznatá, stáloz. strom, ztlustlý kmen, Madagaskar
Combretum (dříve Quisqualis/hranoplod) **- uzlenec, vrcholák, kombretum,** Combretaceae, 370 druhů, tropy, Afrika 300, Madagaskaru 20 end druhů, Arábie, Amerika, Asie, pantropicky mimo Austrálie, savany, dřeviny
- albiflorum - bělokvětý, end Madagaska
- apiculatum - NP Kruger
- aureontines - , end Zambie

- coccineum - šarlatový, end Madagaskar
- collinum - z. Afrika - Burkina Faso
- constrictum - pův. trop. Afrika, Sierra Leone, Nigérie, Somálsko, Mozambik, okr tropy, stáloz., keř 1,5-3m, léč
- coriifolium - , end Zambie
- eleagnoides - hlošinovitý, end Zambie
- fragrans - z. Afrika - Burkina Faso
- ghasalense - , africké suché savany
- gilletianum - **,** end Zambie
- glutinosum - z. Afrika - Burkina Faso
- grandidieri - end Madagaskar
- hereroense - trop v. a j. Afrika, Etiopie, Somálsko, Tanzanie, Keňa, Angola, Namibie, Mosambik, JAR, savany, keř. strom, kořeny a list léč, TLM
- imberbe - lysý, strom, pahorkatiny a náhorní planiny v. Afriky, Tanzanie
- indicum - indický, j a jv Asie, Indie, Barma, j. Čína, Indočína, Indonésie, Filipíny, N. Guinea, ale i v. Afrika, pacif.ovy, okr tropy celý svět, Amerika, Afrika, liána až 8m
- kirkii - , end Zambie
- kraussii - end JAR, Svazijsko, Mozambik, jižní polovina Afriky
- micranthum - kinkeliba**,** Nigérie, subsaharská Afrika - Senegal, Mali, léč listy čaj (játra, žlučník, trávení)
- molle- měkký, Súdán, Ghana, stř. Afrika, Etiopie, Jemen, JAR až Súdán, Senegal, NP Kruger, j. polovina Afriky
- obovatum - - end Zambie
- paniculatum - latnatý, (Flame Creeper), JAR, end Zambie
- pisoniiflorum - , end Zambie
- punctatum – tečkovaný, Thajsko, Vietnam
- quadrangulare - čtyřhranný, Vietnam, léč
- stocksii - , end Zambie
- zenkeri - Nigérie

Cometes - kometes, Caryophyllaceae
- surattensis - Egypt, Omán, Irák, Írán, Pákistán

Commelina - křížatka , **komelina**, poděnka, Commelinacea
- africana - africká, Etiopie, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar
- benghalensis - bengálská, plazivá bylina, Etiopie, Súdán, stř. Afrika , j. polovina Afriky, Madagaskar
- forskaolii - SAhel, j- Afrika, Arábie
- kotschyi - Afrika a Indie, Tanzanie
- lukei - Keňa, Tanzanie, Madagaskar
- mascarenika - v Afrika, Madagaskar, Komory, Tanzanie

Commicarpus - komikarpus, Nyctaginaceae
- montanus - Sahara

Commidenrum - komidendrum, Asteraceae,
- rugosum Sv. Helena, dřevitá

Commiphora - myrhovník, komifora , balzamovník, Burseraceae, 185 druhů, subsaharská Afrika vč. Madagaskar 32 druhů, z toho 20 end), Indie, Pákistán, Arabie, Sokotra (5 druhů, z toho 4 end), menší opadavé dřeviny
- africana - africký, Sahel, Súdán, Ghana, Namibie, suché křovinaté svahy, stáloz. strom, myrrha je sušená modrozelená pryskyřice (míza), léč - ošetřování zanícených ran a zánětů průdušek i jako všelék
- caerulaceae - **,** end Zambie
- caudata - ocasatý, monzun lesy, skalní vrchy, xerofyt. strom, Afrika
- gileadensis - sv. a v. Afrika, Egypt až Keňa. Etiopie, Arábie, Jemen, Omán, saharsko-arabská oblast , suché křovinaté svahy, keř. stromek až 5m, klejopryskyřice „mekkáinská myrha“, parfémy, léč, balzámovací masti, palí se podobně jako kadidlo
- kua - , Etiopie, jižní polovina Afriky, v. Afrika a Sokotra, suché savany
- madagascarensis - madagaskarský, Ngorongo, Tanzanie, Madagaskar
- merkeri - , Ngorongo, Tanzanie
- mossambicensis - mozambická, end Zambie

- myrrha (abyssinica) - pravý, (habešský), pův. j. Arábie: Jemen, Omán - end, trop. savany a pouště v. Afrika, Somálsko, Eritrea, v. Etiopie, Botswana, Ngorongo, Tanzanie, trnitý keř. stromek 5 - 10 m, mléčně pryskyřičn. balzámová míza – myrrha, balzámový olej, sušená modrozelená, léč - ošetřování zanícených ran a zánětů průdušek i jako všelék (Čína duševní choroby), Střední východ jako parfém, tannin, čaj, tabacco, obchod (1 kg až 6 tis. USD), v kostelích jako součást kadidla z kadidlovníku – Boswellia, při narození Ježíše Krista přinesli 3 králové myrhu, kadidlo a zlato (zlato bylo nejlacinější), vykuřovadlo, esenciální oleje, obchodování, aromaterapie,
- ornifolia - stř. Afrika, Sokotra, savana aj.
- parvifolia - Sokotra
- pervilleana - end Madagaskar
- planifrons - stř. Afrika, Sokotra, křoviny
- puguensis - , end Zambie
- roxburghii - roxburghova, sušší tropy, Afrika, Arábie, Madagaskar, sz. Indie, klejopryskyřice droga myrrha "bdellium", balzám. kadidlo
- socotrana - sokotranská, Sokotra**,** mangrovy
- ugogensis - **,** end Zambie
- wightii - Írán, Pákistán, Indie, také plantáže, odděleně Omán, tropy,

Comptosperma (Enterospermum) **- komptosperma,** Rubiaceae
- borbonicum - end Maskarén - Réunion a Mauricius, suchý nížinný trop. les, Ca, až 12 m, heterofylie
- humblotii - end Madagaskar, vlhké trop. lesy, stáloz keř stromek

Conicosia - konykosia , Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- capensisi - kapská, sukulent, j. Afrika – Kapsko
- elongata - prodloužená, (lodyžnatá), Kapsko
- pugioniformis - sukulent, Kapsko

Conium - bolehlav, konyum, rozpuk, Daucaceae, Apiaceae, Eurasie, Afrika, zavl. Amerika, byliny, eutrofní lokality (N), jed
- maculatum - plamatý, (Poison Hemlock, Gall), pův. Evropa, Kypr, Írán, Izrael, bible, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, saharsko-arabská oblast , stř. Asie, ČR nepůvodní, s. polokoule, jed

Conocarpus - strbouleň, konokarpus, konoplod, Combretaceae, Cochlospermaceae, 2 druhy, mangrovy
- erectus - vzpřímený, Súdán, Ghana**,** Guinea, Kongo**, z. a** stř. Afrika
- lancifolius . kojinatolistý, Somálsko, Jemenm okr

Conophytum - kuželovec, konofytum , Cone Plant, Toontjies, Aiosaceae, Mesembryanthemaceae, Afrika
- bilobum - bělostné, sukulent, Kapsko
- minusculum - Kapsko, fynbos
- nanum - malé, Kapsko
- pellucidum - , JAR
- pillansii – Pilansův, Kapsko
- truncatum - Kapsko

Consolida - ostrožka, konsolida, Ranunculaceae
- orientalis - východní, pův. jz. Evropa, s. Afrika, stř. Afrika, vytrv. bylina až 1,2 m

Conostomuim - konostomium, Runiacedae, 5 druhů, trop. v. a j. Afrika
- natalense - natalské, jv. Afrika, Mosambik, Zimbabwe, JAR, Svazijsko

Convolvulus - svlačec, konvolvulus, Bindweed, Klimop, Convolvulaceae, 250 druhů, mírné a subtr. pásmo, pnoucí, okr
- althaeoides - slézovitý, (proskurníkovitý, Mallow Bindweed), celý mediterán, Středozemí, Řecko, Sardinie, Kréta, Malta, Kanárské ovy, suchá a písčitá místa, úhory
- arvensis - rolní, pův. Středozemí, Přední Asie, Kypr, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika , Arábie, saharsko-arabská oblast , cesty, ČR nepůvodní
- cantabrica - kantaberský, plevel v j. Evropě, Španělsko, Baleáry, Francie, Apeniny, Jugoslávie, Balkán, §U, §SR
- capensis - kapský, Cape Bindweed, Kapsko, fynbos
- caput-medusae - medosohlavá, Kanárské ovy (Gran Canaria), §BG, Smar-m, NATm
- cyprius - kyperský, Kypr end
- elegantissimus - nádherný, (Slender Bindweed), Řecko, Malta
- fatmensis - Sahara

- filipes - stř. Afrika, Sokotra
- glomeratus - saharsko-arabská oblast , Sahara, Etiopie, Arábie
- lanatus - vlnatý, Palestina, Izrael, písčiny
- lanuginosus - chmýřitý, Španělsko, Francie, s. Afrika, suché skály
- lopez-socasii - , ,§BG, Smar-m, NATm
- massonii - Massonův, end Madeira, Smar-m, NATm
- mauritanium - mauretánský, Mauretanie, okr. Palestina, Izrael
- oleifolius - olivolistý, (Olive-leaved Bindweed), Řecko, egejská oblast, Malta, Palestina, Izrael, Ca skály u moře
- oppositifolius - vstřícnolistý, end Omán, saharsko-arabská oblast
- pentapetaloides - pětiplátečný, (Blue Bindweed), Malta
- pratensis - luční, Írán
- sabatius - ligurský, Ligurie, Sicílie, z. Afrika, suché pobřežní Ca skály
- spicatus - klasnatý, Palestina, Izrael
- subauriculatus - , ,§BG
- tennuissimus - tenkolistý, Jugoslávie
- thymoides - Jemen
- tricolor - trojbarevný, pův. ze Středozemí, Španělsko, Baleáry, Itálie, Řecko, okr. pěst, ČR
- virgatus - - stř. Afrika , Omán, SAR, Írán, Pákistán

Conyza (Erigeron) - **turanka, konyza,** hnidák, turan, Asteraceae, rumiště, tropy a subtr, Amerika, Asie, Afrika, zdomácněl j. Evropa, zavl. ČR
- bonariensis - Sahara
- vernonioides - stř. Afrika**,** Etiopie,

Copernicia - kopernycia, Arecaceae, (Palmae), 24 druhů, 1kmenné palmy, zaplav. savany, Karibik, JAm, okr
- prunifera - slivoňovitá, (Carnauba Wax Palm), pův. s. Brazílie, BZ Dar es Salaam

Coptosperma - koptosperma, Rubiaceae,
- borbonicum - end Maskarén - Réunion, Mauricius, stáloz., 2-12 m stromeček, heterofílie, poloopadavý nížinný trop. les
- humboltii - Madagaskar

Corallocarpus - koralokarpus, Cucurbitaceae, liány
- epigaeus - Omán
- glomeruliflorus - Etiopie, Jemen, Omán, Somálsko, sukulentní keřík až 40 cm

Cordia - kordya, Cordiaceae, **(**Boragibaceae, Bonnetiaceae), 300 druhů, Austrálie, Afrika, Amerika, deštné pralesy, tropy, dřeviny - stromky pobřeží, liána, jedlé peckovice, okr, pěst (zastínění kávových plantáží JAm)
- africana (abyssinica, holstii) - africká, (Large-leafed Cordia), Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika , jižní polovina Afriky, Madagaskar, strom 15 m, 1200 - 2100 m, plody – juice, **těžké tvrdé dřevo odolné termitům**
- goeldiana - africká, Freijo, opadavé deštné pralesy Keňa, Tanzanie, Nigerie, **těžba dřeva**
- majungensis - , Madagaskar
- myxa - , Madagaskar, jedlé plody, hojně vit.C
- pilosissima - , end Zambie
- sebestena - Gambie, stř. Afrika, Madagaskar
- sinensis - subsaharská Afrika, až j. Afrika, Etiopie, Sahara, saharsko-arabská oblast , jižní polovina Afriky, Arábie, Madagaskar, j. a jv. Asie
- stuhlmannii - , end Zambie
- subcordata - subsrdčitá, (Cou), pův. tropy v. Afriky až Austrálie a Oceánie, Keňa, Madagaskar, Seychelly, stromek, okr

Cordial - kordyal, ?
- millenii - , Nigérie, strom, okr, likér (becherovka) ?

Cordyla - kordyla, Fabaceae, 7 druhů, trop. Afrika, Madagaskar
- africana - v. Afrika - Keňa, Tanzanie, Malawi, Zambie, Mosambik, JAR, opad. strom 40 m, kodě, pražce, stavby, plody opice, sloni

Cordyline - dračinka, kordyline, Asparagaceae, (Agavaceae), Liliaceae
- fruticosa - jv Asie, NZ, Havaj

- mauritiana - mauretánská, Mauricius, Réunion**,** Madagaskar
Corchorus - jutovník, korchorus, Tiliaceae
- depressus - přitisklý, Etiopie, Súdán, Ghana, Sahel, stř. Afrika , Sokotra
- erodioides - stř. Afrika, Sokotra
Coriandrum - koryandr, koriandrum , Apiaceae
- sativum - setý, (Coriander), pův. v. Středozemí a Blízký východ, Řecko, j. Evropa, Ischia, Kypr, s. Afrika, Maroko, Izrael, bible, z. Asie, koření (do kari), droga, slabě opojně, afrodiziak, ČR
Coridothymus (Thymus) - **mateřídouškovec, koridothymus,** Lamiaceae
- capitatus (T. c.) - vonný, (hlavatý), celé Středozemí, Kréta, Kypr, Maroko, Egypt, Palestina, Izrael, (chybí Francie), skály, garrigue (frygana)
Cornulaca - kornulaka, Chenopodiaceae
- monacantha - Sahara
Coronilla - čičorka, koronyla, Fabaceae
- scorpioides - štírová, pouštní okraj Sahara, Arábie
Corralocarpus - koralokarpus, Cucurbitaceae
- wildii - **,** end Zambie
Corrigiola - drobnokvět, korigiola, Coryophyllaceae
- litoralis - pobřežní, sv.Helena,
Corycium - koricium, (Monkshood Orchid), Orchidaceae
- crispum - křížaté, Kapsko**,** fynbos
- orobanchoides - Kapsko, Namibie, fynbos
Corymbium - korimbium, Heuningbos, Asteraceae
- africanum - africké, Kapsko, fynbos
- glabrum - Kapsko, fynbos
- villosum - Kapsko, fynbos
Costularia - kostularia, Cyperaceae
- hornei - **,** Madagaskar, Seychelly,
Costus - kostus, Costaceae, (pův. Zangiberaceae), 90 druhů, tropy, Amerika, Afrika, jv Asie – N. Guinea, Austrálie, oddenk. rostliny, stínobytné, vlhkomilné, okr
- afar - Nigérie
- dubius - pochybný, příbuzný zázvorům, Afrika
- sarmentosus - **,** end Zambie
Cotoneaster - **skalník, kotoneaster**, Malvaceae, (Rosaceae), 100 druhů, temperát. oblast Eurasie a s. Afriky
- nummularis - penízkový, saharsko-arabská oblast , Omán
- pannosa – (China berry), pův. jz. Čína, keř 4 m, atraktivní, v. Afrika
Cotula - mechovec, kotula, žanovec, žana, Buttons, Knoppies, Asteraceae, 55 druhů, Afrika, Austrálie, Mexiko a JAm, oddenk.byliny, okr
- abyssinica - habešský, stř. Afrika, Etiopie,
- anthemoides - Sahara
- bipinnata - Namibie, Kapsko**,** fynbos
- cinerea - Sahara
- coronopifolia - lepkavý, (Gansgras, Eendekos), j. Afrika, Namibie, Kapsko**,** fynbos, j. polovina Afriky, stř. Afrika
- hispida - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- linealiroba - , j. Afrika
- macroglossa - Kapsko**,** fynbos, end
- turbinata - Kapsko**,** fynbos
Cotyledon - tlustice, **pupovice, kotyledon ,** Varkoor, Crassulaceae
- arbiculata - Kouterie, Kapsko, fynbos
- barbeyi - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Jemen
- ladismithiensis - , sukulent, j. Afrika
- orbiculata - okrouhlá, (Pig´s Ears, Varkore), Kapsko, Namibie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- tomentosa - plstnatá, Kapsko
Coula - coula, Olacaceae,
- edulis - African Walnut, Nigérie

Craibia - krajbia, Fabaceae
- brevicaudata - **,** end Zambie
Crambe - katrán, krambe , Brassicaeae, 20 druhů, Eurasie, Afrika, dřevnatějící byliny, stepi, okr
- abyssinica - etiopský, habešský, Etiopie, stř. Afrika
- kralickii - Sahara
Craspedorhachis - kraspedorhachis, Poaceae
- rhodesiana - rodéský**,** end Zambie
Crassocephalum - tlustovník, krasocefalum, Asteraceae, 24 druhů, tropy Starý svět, Afrika
- crepidioides - trop. Afrika, Guinea, Kamerun, JAR, Madagaskar, Jemen, sec tropy celý svět, léč
- mannii - , Kilimandžáro, Tanzanie
- rubens - trop Amerika, Guinea, Kamerun, Etiopie, Tanzanie, Angola, Mozambik, Natal, Madagaskar, Maskarény, zavl jv Asie Barma, Čína, až inv, zelenina, léč
Crassula – tlustice, krasula, tučnolist, Stonecrop, Crassulaceae
- alba - bílá, Arábie, v, a j, Afria - Tanzanie, Etiopie, JAR, variabilní, okr
- arborescens - stromovitá, stromkovitá, pův. j. Afrika - Kapsko, Natal. Svazijsko, sukulent, 3 m, fynbos a renosterveld a JAm, pouštní sukul, okr, ČR hrnk, k zakvetení potřebuje období nižší teploty (hibernaci), léč epilepsie
- atropurpurea - tmavěnachová, Kapsko, Namibie, fynbos
- capensis - kapská, Cape snowdrop, Kapsko, fynbos
- coccinea - šarlatová, (Red Crassula, Klipblom), Kapsko
- columnaris - sloupovitá, Kapsko
- corallina - , JAR
- cotyledonis - , okr
- deceptor - , Kapsko
- dejecta - Kapsko, fynbos
- dichotoma - vidličnatá, Kapsko, Namibie, fynbos
- falcata - srpovitá, (Sincle Plant), okr
- fascicularis - svazčitá, (Klipblom), Kapsko
- globularoides - hory trio. v. Afriky - Tanzanie, Jeňa, Malawi, Mozambik, cca 1000-3000 m n.m.
- glomerata - end Kapsko, zavl jz Austrálie
- hemisphaerica - polokulovitá, Kapsko
- lactaea - mléčná, j. Afrika
- marnierana - okr
- multicava - , j. Afrika, stř. Afrika , j. polovina Afriky, okr
- muscosa - houbovitá, Akkedisstert, Skoenvetierbossie, j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr
- natans - Watergrass, Kapsko, fynbos
- obtusa - Klipblom, Kapsko, fynbos
- orbicularis - okrouhlá, j. Afrika, Namibie
- ovata - vejčitá, (Karkay, Plakkies), j. Afrika, , léč - viry, bakterie, záněty, kožní problémy, šťáva z listů, podobně jako aloe vera, okr hrnk ČR
- peploides - hory JAR, Lesothe, léč, koupele
- perfoliata - dírkovaná, Red Crassula), j. Afrika
- perfoliata var. falcata - dírkovitá srpovitá, okr
- portulacea - šruchovitá, (portulaková), okr, ČR
- pyramidalis - jehlancovitá, (Rygbossie), j. Afrika
- rhodesica - rhodeská, end Zambie
- rupestris - skalní, (Red Crassula, Keiserkroon), j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos, okr
- sarcocaulis - , j. Afrika, Guinea, Kamerun, Etiopie, Tanzanie, Angola, Mosambik, Arábie, Jemen, Madagaskar, Maskarény, zavl jv Asie, Čína, Barma
- saxiferaga - Kapsko, fynbos
- schmidtii - Schmidtova, j. Afrika
- socialis - společenská, j. Afrika
- swaziensis - svazijská, Svazijsko, JAR, Mozambik
- tetragona - okr
- thunbergiana - Namibie

- vaginata - pochvatá, JAR
Crategus - hloh, krategus, (Hawthorn), Malvaceae, (Rosaceae), přes 200 druhů, převážně mírné a subtr. pásmo s. polokoule
- aronia - aronovitý, Palestina, Izrael
Craterostigma - kraterostygma , Scrophulariaceae
- pumilum - nízká, hory v. Afriky, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika , j. polovina Afriky, Sokotra, travn plochy
Crateva - krateva , Capparidaceae
- adansonii - Adansonova, stromek 3 - 15 m, 600 - 1400 m, léč - revma, v. Afrika
Cremocarpon - kremokarpon, Rubiaceae
- boivinianum - end Komory
- tenuifolium - ?adagaskar
Cressa - kresa, živičnatka, Convolvulaceae
- cretica - krétská, Sahara
Crinum - křín, krinum , Amaryllidaceae, 130 druhů, cibul. trvalky, u vod, tropy světa, okr
- abyssinicum - habešský, Habeš
- amabile (asiaticum) - něžný, (Red Crinum, Spider Lily), pův. přímořské tropy a subtr, okr, Tanzanie
- asiaticum - asijský, Madagaskar
- baumii - , Namibie, Zimbabwe
- bulbispermum - bulvovitý, j. Afrika - JAR, Lesothe, Svazijsko, okr tropy a subtr
- campanulatum - , JAR
- erubescens - pův. stř. a JAm, Mexiko, Panama, Kolumbie, Guyana, Ekvádor, mokřady
- firmifolium - end Madagaskar
- hybridum - hybridní, pův. j. Afrika, okr (cv. Album)
- jagus - jagus, tropy, zejména rovníková Afrika, trop deštný les
- kirkii sp. agg. - Kirkiův, souhrnný název pro několik druhů
- macowani - Macowanův („pyžmová lilie“, Pyjama Lily), ve v. Africe značně rozšířen, Tanzanie, travn savany, skaln stanoviště, galeriové lesy, do 2700 m, hlíza, kv bílé s růžovými pruhy, listy přímo z oddenku, j. Afrika
- mornei - , j. Afrika
- ornatum - znamenaná, africké savany, Tanzanie
- stuhlmannii - Stuhlmannův, trop. v. a j. Afrika, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Zimbabwe, Rotswana, JAR,
- x powelii - Powelův
Crocosmia - montbrécie, křešina, **krokosmia,** Iridaceae
- aurea - zlatá, pův. j. Afrika
- masonorum -
- paniculata - prosovitá, j. Afrika
- x crocosmiiflora - (Montbretia), pův. j. Afrika, okr. tropy a subtr
Crossopteris - krosopteris, Poaceae, dřeviny, paleozoikum
- febrifuga - z. Afrika - Burkina Faso
- grandiglumis -
Crossyne - krosyne, Parasol Lily, Sambreelblom, Amaryllidaceae
- guttata - Kapsko, fynbos
Crocus - šafrán, krokus , Iridaceae, 80 druhů, Středozemí, Eurasie, hlíz. trvalky, §D – všechny
- albiflorus - bělokvětý, §U
- albiflorus ssp. vernus - bělokvětý jarní, Alpy
- angustifolius - úzkolistý, §UA
- banaticus - banátský, §UA
- biflorus - dvoukvětý, pův. stř. a v. Středozemí, od Itálie do Balkánu a Malé Asie, NP Uludag, kamen a travn plochy, okr
- botanicus - botanický, pův. Transylvánie, kv. na podzim
- cambessedesii - kambesedský, Baleáry
- chrysanthus - zlatokvětý, pův. Balkán a Malá Asie, Řecko, Turecko, Malá Asie, Bulharsko, okr
- corsicus - korsický, Korsika
- cotschianus - Kotschův
- cyprius - kyperský, Kypr - Troodos end, Červený seznam

- dalmaticus - dalmatský, Dalmácie, Chorvatsko, Černá Hora, Albánie, skaln svahy
- discolor - spišský, západokarpatský end
- flavus - žlutý, Řecko, Turecko
- gargaricus - garganský, NP Uludag
- goulimyi - Goulimův, Řecko, Turecko, Balkán, Krym, Kavkaz, Červený seznam
- hartmanii - Hartmanův, Kypr end, Červený seznam
- heuffelianus - Heufelův, §U, §UA
- imperati - královský, Itálie, Sardinie, Capri
- kotschianus - Kotschův, pův. Turecko, Červený seznam, Libanon, Kavkaz,
- k. ssp. cappadocicus - Kotschův kapadocký,
- k. ssp. hakkariensis – Kotschův h.
- lagiflorus - , Sicílie
- minimus - nejmenší, end Sardinie a Korsika
- pallasii - Palasův, §UA
- reticulatus - siťnatý, §U, §UA
- sativus - setý, (zaffran, Saffron Crocus), pův. z. Asie, v. Středozemí, Řecko a Malá Asie, Izrael, SAE, bible, pěst, Španělsko (La Mancha), Itálie, Balkán, Kréta, Kypr, Maroko, Írán (nejv pěstitel), nejdražší koření ("zlato chudáků" - býval v tom majetek), barvivo, droga, afrodiziak, okr
- setosa - štětinkatá, stř. a v. Středozemí
- sieberi - sieberská, Balkán, Řecko, ovy Egejské
- speciosus - nádherný, pův. Balkán a Malá Asie, Turecko, §UA, Červený seznam
- tauricus - taurský, §UA
- thomasii - Thomasův, Itálie, Dalmácie
- tommasinianus - Tommasianův, pův. Dalmácie, §U, okr
- vallicola - náhorní, sv. Turecko, horské TTP
- veluchensis - , Bulharsko (Pirin)
- vernus - jarní, §UA
- versicolor - různobarvý, Francie, Itálie, kamen a travn plochy
- x vernus - jarní, zahradní hybridy

Crossandra - krosandra , Acanthaceae
- greenstockii - , JAR
- nilotica - , stáloz. polokeř, trop. Afrika
- pungens - bodavý, trop. Afrika

Crossopteryx - krosopterix, krosokřídlec, Rubiaceae
- febrifuga - , strom, suché africké savany 1400 - 2400 m, v. Afrika

Crotalaria - chřestnatec, krotolaria, Fabaceae, 713 druhů, tropy a subtr celý svět,
- aegyptica - egyptský, Etiopie, saharsko-arabská oblast
- agatiflora - trop. v. Afrika, Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, Rwanda, Burundi, zavl Kapsko NZ, Austrálie, JAm, keř až 10 m, okr
- alata - pův jv Asie, až 1 m,
- doidgeae - , JAR
- grahamiana - , hory Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- grevei - Madagaskar
- imperialis - imperiální, buš, Ngorongo, Tanzanie
- lebrunii - Lebrunova, (Crotolaria), keř 2-5 m, 1800 - 2400 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie
- mauensis - m., keř 4 m, 1500 - 2550 m, v. Afrika
- micans - trop. Amerika, pěst tropy Starý svět - jv Asie, Austrálie, i zplaňuje, okr, krmivo dobytek, zelené hnojení
- monteiroi - jv Afrika - Mosambik, Zimbabwe, Svazijsko, JAR, keř
- pallida - trop. stř. a j. Afrika, Guinea, Kongo, Madagaskar, sec tropy ostatní svět, zelené hnojení, lokálně <u>inv</u>
- persica - perský, Arábie, Írán, Pákistán, pouště a polopouště, písčité duny
- quartiniana - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- retusa - vyseknutý, pův jv Asie, stř. Afrika
- saharae - saharský, Sahara

- socotrana - sokotranský, Sokotra, stř. Afrika , savana
- trichotoma - trop v. Afrika, Tanzanie, Mozambik, zavl Madagaskar, jv Asie - Čína, Indonésie, Papua - N,Q..Austrálie, sec Havaj, trop Amerika, i jako zelené hnojení na krmení
Croton - kroton, ladel , Euphorbiaceae
- bojerianus - end Madagaskar
- confertus - Somálsko, Etiopie, Jemen, Omán
- goudotii - end Madagaskar, keř. stromek, léč
- humboldtii - Humnoldtův, end Komory
- longipedicellatus - **,** end Zambie
- macrostachyus - velkoklasý (Broad-leafed Croton), pryšc. strom 25 m, 600 - 2250 m, hory v. Afriky, Ngorongo, Tanzanie
- megalocarpus - velkoplodý, (Croton), strom 35 m, 900 - 2100 m, okr, v. Afrika
- socotranus - sokotranský, Sokotra, stř. Afrika , bušovité křoviny
- sulcifructus - , Sokotra, křoviny
- sylvaticus (oxypetalus) - lesní, (Forest Croton), pryšc. strom 7 - 30 m, 350 - 1800 m, v. Afrika
Crupina - chrpinka, krupina , Asteraceae
- crupinastrum (vulgaris) - obecná, (kropenovitá), celé Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, Kypr, Palestina, Izrael, Krym, kamen lokality, garrigue, §SR
Crypsis - skrytěnka, krypsis, Poaceae
- aculeata - bodlinatá, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Cryptolepis - kryptolepis, Apocynaceae, 20 druhů, Afrika až Kašmír
- intricata - , Sokotra, TTP
- socotrana - sokotánská, Sokotra**,** stř. Afrika
Cryptostegia - kryptostegia, Apocynaceae, latex, jed,
- grandiflora - velkokvětá, (Rubber Vine), pův. Madagaskar, pnoucí, červené kv, okr, inv (např. Austrálie)
- madagascariensis - madagaskarský, end Madagaskar**,** keř či liána, okr, latex jako kaučuk (guma)
Cucumis - okurka / meloun, kukumis, anguria Cucurbitaceae, několik pěst. druhů pro plody
- africanus - africká, (Wild Cucumber), JAR, j. pouště
- anguria – angurie, ("americká okurka"), pův. z. Afrika, plodová zelenina
- lanatus - vodní, j. pouště, Sahara, Sudan
- melo – meloun cukrový, (Musk Melon, Sweet Melon), trop. Afrika - Kalahari a j. a stř. Asie, Pákistán, stará kult. plodina, pěst v cv i ČR, Teplice
- metuliferus - kiwano, (ostnitá okurka, africká rohatá okurka), liána, pův. stř. Afrika - Zmbabwe, subsaharská Afrika, Arábie, stř. Amerika, plod. zelenina, pěst Středozemí - Portugalsko, Itálie, Německo, Izrael, Chile, Austrálie, NZ, liána, okr ozdobné plody
- prophetarum - savany a polopouště Afriky, j. a stř. Afrika, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie,
- prophetarum - Siaj, Izrael, Arábie, Írán, stř. Asie , Pákistán
- sativus – okurka setá, planá pův jv. Asie, Pákistán, Omán, sec tropy a subtropy, ČR pěstovaná, nat, BZ Teplice
Cullumia - kulumia, Snake Thistle, Steekhaarbos, Asteraceae
- bisulca - Kapsko, fynbos
- reticulata Kapsko, fynbos
- setosa - Kapsko, fynbos
- squarrosa - Kapsko, fynbos
Cumium - kumium, šabrej, Apiaceae
- cymium - ("kmín římský", šabrej, sambrej, Black Cummin), pův. jv. Středozemí až z. Asie, Izrael, bible, pěst. Kypr, Maroko, Egypt,
Cunonia - kunonya, opaduň , Cunoniaceae
- capensis - kapská, (Butterspoon Tree, Red Adler, Rooi-els), stáloz. strom 18 m, j. Afrika**,** JAR, Tranvaal, Nová Kaledonie
Cuphea - hlazenec, kufea, Lythraceae, 250 druhů, trvalky, tropy a subtr Ameriky - Brazílie, okr
- ignea - , Madagaskar, Réunion
Cupressus - cypřiš, kupresus, Cupressaceae, 28 druhů, teplejší regiony mírného pásu s. polokoule, od Středozemí do Himálaje, Čína, Afrika - Sahara, tropy a subtr Ameriky, Mexiko, Guatemala, stáloz,

teplom. jehličnany, tvrdé a trvanlivé dřevo, okr, název odvozen asi od Kypru
- cashmeriana - kašmírský, (Kashmir Cypress), pův. Kašmír, 12 - 15 m, okr, v. Afrika
- dupreziana - Duprezové („tasilský cypřiš"), Alžírská Sahara (NP Tasílie), kriticky ohrožený, přežívá cca 150 kusů, ohrožen snižováním hladiny podzemní vody, pastvou ovcí a koz a sběrem dřeva na palivo
- lusitanica - lusitánský, (Mexican Cypress), pův. Mexiko, Guatemala, 35 m, do 1500 m. dřevo nábytek, konstrukce, zakládané plantáže, Tanzanie, v. Afrika
- sempervirens - stálezelený, (Italian Cypress, Mediterranean Cypress), pův. Středozemí, 15 - 45 m, okr, v. Afrika
- torulosa - ,(Himalayan Cypress, Bhutan Cypress), pův. Himalaya, Bhutan, 12 - 15 m, okr, v. Afrika
Curculigo - zobatec, kurkuligo, Hypoxidaceae
- seychellensis - sejšelský, Seychelly, Madagaskar, stínomilná bylina
Curcuma - kurkumovník, **kurkuma** , Zangiberaceae
- longa - dlouhý, ("žlutý zázvor", curcum), pův. j. a v. Asie, koření kurkuma, léč, hlavní součást kari a indické směsi garam másal (štiplavá, pepřovitě dřevitá chuť), SAE, dovoz ?
Curtisia - kurtysia, Rutaceae
- dentata - stř. Afrika , end Zambie**,** j. polovina Afriky
Cuscuta - kokotice, **kuskuta**, (Dodder), Cuscutaceae, Convolvulaceae, parazit, inv.
- approximata - žlutavá, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie., Izrael
- epithymum - povázka, (Dodder), Středozemí, Evropa, s. a stř. Afrika, Sahara, Izrael, Turecko, Kavkaz, ČR, zplaněle SAm, JAm, j. Afrika, Austrálie a NZ, světlá keřovitá místa, suché travn a křovin stráně
- planiflora - saharsko-arabská oblast , Etiopie, Sahara, j. polovina Afriky, Arábie
Cussonia - kusonya , Araliaceae, 20 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar
- arenicola - j. Afrika - pobřeží Indic. oceánu, JAR, Mozambik, stáloz. keř
- holstii - Holstova, (Cabbage Tree), stromek 6 - 15 m, 1500 - 2500 m, dřevo na konstrukce, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie
- paniculata - prosovitá, j. Afrika, Kapsko, Lesothe, Svazijsko, Botswana, bushveld, stříbřitě šedé listy, okr
- spicata - klasnatá, (Cabbage Tree, Elephant´s Toothbrush), stromek 6 - 15 m, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, j Afrika, Namibie1200 - 2200 m, léč - malárie
- thyrsiflora - JAR, Kapsko
Cyanella - cyanela, Lady´s Hand, Raaptol, Tecophilaeaceae
- alba - bílá, Toe-tae uintjie, Kapsko, fynbos
- hyacinthoides - hyacyntová, Kapsko, fynbos
- lutea - žlutá, Geelraaptol, Kapsko, fynbos
- orchidiformis - orchidejovitá, Kapsko**,** fynbos
Cyanotis - cyanotys, Commelinaceae, 50 druhů
- somaliensis - somálské, v Afrika, okr
- speciosa - zdobná, BZ Teplice
Cyanthillium - cyantylium, Asteraceae
- cordifolium - srdčitolistý, end Zam
Cyathea - kornouteň, cyatea, hájovnice, kapradina, Cyatheaceae, cca 600 druhů, tropy a subtr, hlavně j. polokoule – JAm i jv. a v. Asie, strom. kapradiny, horské lesy, okr
- arborea - stromovitá, pův. tropy, Karibik, Červený seznam, vlhké horské lesy, stromov nejvyšší kapradina (až 20 m), Tanzanie , Komory
- borbonica - borbonská, end Réunion, Madagaskar
- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- cooperi - Cooperova, Madagaskar, Réunion
- deckenii - Deckenova, hory Tanzanie, Kilimandžáro
- dregei - (Tree Fern), Kapsko, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar
- excelsa - sličná, Réunion, Madagaskar
- glauca - sivá, Madagaskar, Réunion
- humilis - Keňa, Tanzanie
- sechellarum - sejšelská, Seychelly, Madagaskar
Cybistetes - cybistetes, Amaryllidaceae
- longifolia - dlouholiostá, (Malagash Lily), JAR
Cycas – cykas , Cykadaceae

- circinalis - svinutý, (indický, "ságová palma", Cycad, Fern Palm, "Sago Palm"), pův. trop. Asie, monzun lesy, škrobnatá palma (nepravá ságová) – dřeň ságo, jed semena toxiny, Madagaskar a pobřeží v. Afriky, BZ Dar es Salaam,
- thouarsii - , Afrika**,** Madagaskar
Cyclamen - brambořík, cyklamen , Primulaceae, 20 druhů, zejména v. Středozemí, Malá Asie, Írán, Eurasie, Čína, Somálsko, hlízn.trvalky, vlhké lesy, hlízy hledají divoká prasata, okr. trvalka,
- persicum - perský, (Ivy leaf Cyclamen), tvrdolisté lesy, Francie, Balkán, Řecko až Sýrie, egejská oblast, Tunisko (NP Boukonine), Palestina, Izrael, Írán, Červený seznam, §CR, okr, ČR hrnk, Čína
Cyclosorus - cyklosorus , vodní kapradina , Thelipteridaceae
- dentatus - zoubkatý, mokré lokality tropů, Afrika aj.
- interruptus - , Okavango
Cycnium - cyknium , Scrophulariaceae
- adonense - , (Mushroom Flower), JAR
- racemosus - hroznaté, (Christmas Flover), j. Afrika – Dračí hory,
Cydonia - kdouloň , cydinya, Rosaceae
- oblonga - obecná, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
Cylicodiscus - - cylikodyskus
- gabunensis - gabunský, Okan, trop. Afrika, Gabun, **těžba dřeva**
Cynoglossum - užanka, cynoglosum, Borraginaceae
- amabile - pův v. Himálaj, okr
- amplifolium - j. polovina Afriky
- borbonicum - réunionská, end Réunion
- coeruleum - j. polovina Afriky
- creticum - krétská, Středozemí, zavl JAm
- cheirifolium - Středozemí
- inyangense **- ,** end Zambie
- magellense - end Itálie, Apeniny,
- montanum - uherská,
- officinale - lékařská, Evropa mimo severu, Středozemí, Ř, sec SAm,
Cynomorium - hlizenec, cynomorium, Cynomoriaceae / Hlízencovité, 2 druhy, Středozemí, jv Asie
- coccineum - rudý, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
- songaricum - Írán, Čína, Mongolsko
Cynorkis - cynorkis, Orchidaceae, 182 druhů, tropy j. Afriky, Madagaskaru, Maskarén a Komory
- brevicalcar - **,** end Zambie
- citrata - end Réunion
- fastigiata - Madagaskar, Réunion, Seychely, Komory, Maskarény, terestr
- hanningtonii - , end Zambie
- hologlossa - end Madagaskat, Réunion,
- rosellata - Madagaskar, Réunion, terestr.,
- squamosa - end Makarény - Mauricius, Réunion
Cyonotis - cyanotys , Commelinaceae
- somaliensis - somálský, Somálsko, stáloz. trvalka,
Cymbopogon - cymbopogon, Poaceae, tráva savan
- citratus - , (Lemon Grass)
- flexuosus - , (East Indian lemon Grass)
- nardus - smilkový, Súdán
- pospischilii NP Kruger
- proximus - , Egypt
- schoenanthus - , Sahara, s. Afrika, j. Asie
Cymodocea - cymodocea, Cymodoceaceae, podmořské trávníky
- serrfulata - pilovitá, Seychelly
Cynanchum - cynanchum , Apocynaceae, (Asclepiadaceae), 256 druhů, tropy a subtr. Eurasie, Afrika, Amerika,
- acutum - Eurasie, mořské pobřeží, písčiny, Kapsko, fynbos
- daltonii - end Kapvery

- ethiopicum - etiopské, trop. v a j. Afrika, Etiopie, Keň, Tanzanie, Zair, Angola. Namibie, Zimbabwe, Zambie, Mosambik, JAR, Kamerun,
- macrolobum - lián. sukulent, pův. Madagaskar
- mossambicense - mozambické, jv. Afrika, Mozambik, Zimbabwe, JAR, pobřežní duny,
- natalitium - Kapsko, ovíjivá liána, pobřežní křoviny
- obtusifolium - Kapsko, Mosambik, mořské pobřeží, fynbos
- perrieri - end Madagaskar
- viminale - tropy Starého světa, subsahar. Afrika, Madagaskar, Arábie, jv Asie, Austrálie, latex až popáleniny, léč, TLM

Cynara - artyčok, cynara , Asteraceae
- scolymus - zeleninový, (Artichoke, Globe Artichoke), pův. Etiopie, pěst. Středozemí, Čína, USA - Florida, zelenina (masité listy a květní lůžka), ovoc, hořký výtažek do vermutů a likérů, léč - diuretikum, výtažky na odbourávání tuků a příznivě na syntézu cholesterolu, okr

Cynodon - troskut, cynodon , Poaceae
- dactylon – prstnatý, („bermudská tráva“, Bermuda Grass), pův. savany a sucholesy trop. Afriky, Sahara, Sahel, Etiopie, NP Kruger, okolí Okavango, sv.Helena, koberc., stáloz., oddenk. travina, pícnina i okr, tropy, zasolené půdy, Ngorongo, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika, ČR zavlečen

Cynoglossum (Lithospermum) **- užanka. cynoglosum,** zlatokvět, Boraginaceae, 55 druhů, mírné a subtr. pásmo s. poloule, Eurasie atd, byliny, okr
- amabile - půb v. Himálaj, okr
- amplifolium - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika
- borbonicum - réunionská, end Ríunion,
- coeruleum - Guinea, Kongo, stř. Afrika
- creticum - krétská, pův Středozemí, dále Malaronésie, zavl JAm
- cheirifolium - z. Středozemí
- geometricum - geometrická, hory v. Afriky, Tanzanie
- magellense - end Itálie Apeniny
- montanum - uherská, v. Středozemí, ČRC2,
- officinale - lékařská, mírné písmo Eurasie, Mediterán, ČR

Cynometra - cynometra , Fabaceae, Caesalpiniaceae / Saponaceae
- anantha - , strom trop. dešt. lesa
- brachyrrhachis - Tanzanie
- engleri - Tanzanie
- filifera - Tanzanie
- gillmanii - Tanzanie
- longipedicellata - Tanzanie
- lukei . Tanzanie
- suaheliensis - Tanzanie
- ulugurensis - Tanzanie
- webberi - Keňa, Tanzanie

Cynomorium - zázvorec, cynomorium, (hlízenec) , Cynomoriaceae / Zangiberaceae
- coccineum - šarlatový, parazit pouštních rostlin, Sahara, Sinaj, Arábie, Jordánsko

Cynorkis - cynorkis, Orchidaceae
- fastigiata - stažená, Madagaskar, Komory, Seychelly,
- guttata - Madagaskar
- hologlassa - Madagaskar, Réunion
- paradoxa - podivná, end Réunion
- squamosa - štítnatý, end Réunion**,** Madagaskar

Cyperus (Pycreus, Chlorocyperus) **- šáchor, cyperus,** šáchorek, Cyperaceae, 550 druhů, hlavně subtr a tropy celého světa, mokřady, okr
- albostriatus - běložíhaný, pův j. Afrika, JSAR, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe
- alopecuroides - , Okavango
- alternifolius (incorvulatus) - střídavolistý, (Umbrella Papyrus, Umbrella Palm, Umbrella flat sedge), pův. Madagaskar, rostlina trop. střední Afriky a Súdanu, Tanzanie, stáloz. bahenní bylina, okraje vodních ploch, okr subtropy, ČR hrnk

- articulatus - článkovaný, Okavango
- aureus - zlatý, Ischia
- capitatus (calli) - hlavatý, (Sand Galingale), celý mediterán, Palestina, Izrael, Kypr, Sicílie, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Kalábrie, pobřežní písky
- conglomeratus - pův. Afrika, Etiopie,,Sahara, dále Arábie, saharsko-arabská oblast, j. Asie, písčité duny
- cyprius - kyperský, Kypr end
- esculenus - jedlý, hlízky čufta, "tygří ořechy", pův Afrika, dále i Eurasie, léč, (kardiovaskul, cholesterol), pěst
- difformis - Sahara
- diffusus - rozložitý, (rozčleněný), okr, ČR
- flavescens - žlutavý, stř. Afrika , saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie, Evropa, §CR
- fulgens - , Okavango
- fuscus - hnědý, Středozemí, Kypr, okr, ČR
- glaber - drsný, Kypr
- immensus - Ngorongo, Tanzanie
- incorvulatus - zákrovečný, trop. stř Afrika a Súdan, okr i jako pokojová, ČR hrnk
- laevigatus - hladký, Sahara, Kypr
- longus - dlouhý, (vysoký), celé Středozemí, Kypr, §SRB, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast
- margaritaceus - , Okavango
- michelianus - Micheliův, s Afrika, j. Evropa, §ČR
- officinale - lékařský, Sardinie
- pannonicus - panonský, §SRB
- papyrus - papírodárný, (pravý, Egyptian Papaver Plant, Bulrush), pův. trop. z. a stř. Afrika - Egypt (Nil) a Súdan, Viktoriino jezero, „kyselá“ travina, mělké stojaté a tekoucí vody (břehy řek), pobř. zóny, stará kult rostlina (již 2400 l. př. n.l., 65 k.př.n.l. již na psaní), Egypt, Palestina, Izrael, bible, Okavango, Itálie, Řecko, Arábie, papír, pletené výrobky, výška 4 – 5 m, papír, pletené výrobky (i lodě – Heyerdalova Ra), škrob, Tanzanie, okr
- pectinatus - , Okavango
- polystachys - mnohoklasý, Ischia
- rotundus - hlíznatý, (okrouhlý), Kypr, pouštní okraj, Sahara, Etiopie, Arábie, stř. Afrika , Madagaskar, sv.Helena, podzemní hlízy, léč, inv
- serotinus - pilovitý, §SRB

Cyphia - cyfia, Baroe, Campanulaceae, 70 druhů, JAR až Eritrea, byliny a liány
- bulbosa - Kapsko, fynbos, Namibie
- crenata - Kapsko, fynbos
- digitata - Kapsko, fynbos
- incisa - Kapsko, fynbos, Namibie
- phyteuma - Kapsko, fynbos, Namibie
- subtubulata - Kapsko, fynbos, Namibie
- volubilis - Kapsko, fynbos
- zeyheriana - Kapsko, fynbos

Cyphostemma (Cisus) **- cyfostema ,** Vitaceae, přes 300 druhů, Madagaskar (25 druhů většina end v suchém opad. lese), dužnatá liána, několik sukulentních, okr semiaridní oblasti
- bainesii - Bainesova, polopouštní sukulent, liána, pův. jz. Afrika, Madagaskar
- currori – žlutá, (Cobas), sukuletní dřevina, pův. Namibie, hory j. Afriky
- juttae - jz Afrika, Namibie
- kirkianum - end Zambie
- lovemorei - end Zambie
- microdipterum - end Madagaskar
- rhodesiae - end Zambie
- richardsiae - end Zambie
- robsonii - end Zambie
- rotundistipulatum - end Zambie
- septemfoliatum - end Zambie

- ternatum - jih Arábie - Jemen, Omán, Saud.Arábie, Africký roh - Etiopie, Eritrea, Keňa Somálsko, Súdán
- viscosum - end Zambie
Cyrtanthus - cyrtantus, křivokvět, valota, Fire Lily, Vuurlelie, Amaryllidaceae, 50 druhů, j. Afrika, cibuln. trvalky, okr
- angustifolius - úzkolistý, Kapsko, fynbos
- breviflorus - , JAR
- brevifolius - , j. Afrika
- contractus - , (Fare Lily), JAR
- elatus - křídlatý, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- falcatus - srpovitý, j. Afrika
- fergusoniae - Kapsko, fynbos
- flanaganii - Flanaganův, (Yellow Bubo Lily), j. Afrika – Dračí hory, trsnatá květina
- flammosus - plamenný, (Fire Lily), Kapsko
- mackenii - Mackenův, j. Afrika, stř. Afrika, Madagaskar
- obliquus - , j. Afrika
- sanguineus - , (Ifafa Lily), JAR
- ventricosus - , (Brandlelie), JAR
Cyrtomium - cyrtomium, srpovice, kapradina, Dryopteridaceae, (Aspidiaceae), pův. v. Asie, okr
- falcatum - srpovité, stř. Afrika
Cysticapnos - cystykapnos, Fumariaceae
- versicaria - , Kapsko**,** Namibie
Cystopteris - puchýřník, cystopteris, kapradina, Cystopteridaceae, 10 druhů, z toho 3 v Evropě
- dickieana - hladký,
- fragilis - křehký, kosmopolit, j. polovina Afriky. okr
- sudetica - sudetský, Eurasie, ČR
Cystostemon - cystostemon, Boraginaceae
- hispidissimus - , end Zambie
- lovereidgei - , end Zambie
- socotranum - sokotranský, Sokotra**,** stř. Afrika
Dacryodes - dakryodes, Burseracerae
- edulis - jedlá, (Afrikaniche Pfaume, Busch-Buttebaum), Nigérie, strom
Dactylis - srha, daktylis, Poaceae
- glomerata - laločnatá, Madagaskar**,** Středozemí, Eurasie
Dactyloctenium - hřebenatka, daktyloktenyum, Poaceae
- aegyptium - egyptská, jednoletá tráva savan, pícnina, pěst, pův. s. Afrika, Etiopie, Tanzanie**,** Sudán**,** Kongo**,** Guinea, jižní polovina Afriky, NP Kruger, Omán, pouštní okraj, Sahara, Sahel, stř. Afrika , Madagaskar, Arábie**,** Namibie
- scandens - pnoucí, jižní polovina Afriky
Daemia (Pergularia) **- demia**, Asclepiadaceae
- tomentosa - plstnatá, stř. Afrika , Etiopie, Sahel, Sokotra**,** Středozemí
Dais - dais , Thymeleaceae, 2 druhy, j. Afrika
- cotinifolia - rujolistá, (Pompon Tree), trop. v. a j. Afrika, , Tanzanie, Malawi, Madagaskar, stález. dřevina, okr tropy a subtr
- glaucescens - end Madagaskar
Dalbergia - dalbergia, siso, palisandr, perolusk, Fabaceae, 250 druhů, tropy, Afrika - Mosambik, Zimbabwe, stř. Amerika, Indie, Cejlon, stáloz. stromy, tropy, léč, kůra k barvení, pěst, **cenné těžké tvrdé dřevo (palisandr, shisham - „indonéský rosewood“)** - nábytek, dýhy, hud. nástroje**,** CITES - nigr, retusa, stevensonii
- acariiantha - Tanzanie
- ecastaphyllum Guinea, Kongo
- latifolia -
- melanoxylon - černodřevá, (africký grenadill, africký eben, mozambický eben, African Blackwood, African Ebony, svahilsky mpingo), keř 7 m, suché opad trop. lesy do 1300 m, stř. a v. Afriky, Tanzanie, Madagaskar, **tvrdé trop. dřevo**, BZ Dar es Sallam

- miscolobium -
- nigra - JAm,
- sissoo - siso, stř. Afrika**,** Omán
- vaccinifolia - borůvkolistá, Keňa**,** Tanzanie
Dalechampia - dalešampia, Euphorbiaceae
- scandens - pnoucí, pouštní okraj Sahara, Sahel, Guinea, Kongo, stř. Afrika , Etiopie, Arábie, saharsko-arabská oblast
- subternata - Madagaskar
Daniellia - danielia , Fabaceae / Sapindaceae, dřeviny
- guinensis - guinejská, Guinea, Nigérie, strom
- ogea - Nigérie
- oliveri - Oliverova, z.Afrika - Burkina Faso, Nigérie, strom
Danthoniopsis - dantonyopsis, Poaceae
- viridis - , end Zambie
Daphne –lýkovec, dafne, Thymelaeaceae, 70 druhů, mírný a subtr. pás Eurasie, s. Afriky, Austrálie, intenzivně jedovatý, zejména plody, vonné květy
- mucronata - Omán
Datura - durman, datura, Solanaceae, 8 druhů, temperát, subtr. a trop. pásmo, Eurasie, Amerika, vytrv. rostliny, okr, jed
- meteloides - metel Sahara, zavl Omán
- stramonium - obecný, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast
- suaveolens (Brugmansia suaveolens) - , (Angel´s Trumpedt, Moon Flower), pův. Mexiko, keř 3 - 5 m, okr, v. Afrika
Daubenya - daubenya, Hyacinthaceae
- aurea - zlatá, Kapsko
- marginata – okrajová, Kapsko
Daucus - mrkev, daukus, Apiaceae
- atropurpureus - **,** end Zambie
- carota - obecná, stř. Afrika
Davallia - davalia , kapradina, Davalliaceae
- denticulata - zoubkatá, end Zambie
- repens - plazivá, trop. Afrika, Madagaskar, Seychel
Decaryia - dekaria , Didieraceae
- magaskarensis – madagaskarská, sukulent, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
Deckenia - dekenya, Araceae,
- nobilis - ušlechtilá, Madagaskar, Seychelly,
Decorsea (Phaseolus) **- dekorsea,** Fabaceae, 6 druhů, Afrika - Namibie, Kapsko, Zimbabwe, Mosambik, Madagaskar
- grandidieri - end Madagaskar
Delonix (Poinciana) - **delonyx, flambojant, flamboján, ohňový strom,** plameňovec, drahnoud, Fabaceae, Sapindaceae, 10 druhů, Madagaskar, tropy Afriky a Indie, stromy, trop. suché lesy, okr, atrakt. červ. květy, kapraďov. listy,okr
- decaryi - , Madagaskar, domin. stromy trnitého buše, vřetenovitě zúžený kmen nahoře i dole
- elata - křídlatá, (žlutá), opad. stromek 4 - 15 m, ztlustlý kmen, deštník. koruna, 100 - 1000 , v. Afrika, gumovitá pryskyřice, léč, v a stř. Afrika, Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Uganda, Kongo, Etiopie, Madagaskar, Omán., Jemen, Saúdská Arábie, ale i Egypt , Zambie, Indie, pěst Pákístán
- floribunda - end Madagaskar, opad. strom, okr, kmeny a pirogy, pryskyřice jako lepidlo
- ovoideum - vejčitý, (Velvet Tamarind), monzun. les, strom, nábytek
- regia - královský (ohnivá, ohňový strom, drahnout, flamboján, hořící strom, oheň orakesa“, Flame Tree, Flaboyant Tree, Flame of the Forest, Flame Tree, Red Flame, Royal Ponciana, Peacock Flower), pův. end hor z. Madagaskar, vlhký trop. les, stromek 10 - 15 m s deštník plochou korunou, gumovitá pryskyřice, střídavé listy až 50 cm 2x speřené se soumrakem se skládají (citlivkovité), hroznov. květy červené (VI-VIII), lusk dlouhý tmavě hnědý, Červený seznam (zranitelná), okr tropy celého světa, ve v. Africe zplanělý, Gambie, Dar es Saallam, Madagaskar, intr. jv. Asie, nejrozšířenější okr tropy, BZ Plzeň**,** okr Čína
Delosperma - delosperma , Skaapvygie, Aizoaceae, 170 druhů, většina j. Afrika, ale i další Afrika a

Madagaskar
- aberdeenense - , sukulent, j. Afrika
- coosperi - Coosperova, j. Afrika, okr subtropy celý svět
- harazianum - stř. Afrika, Jemen
- litorale - Kalkklipvygie, pův j. Afrika - Kapsko, fynbos, sec Kalifornie
- schimperi - stř. Afrika, Etiopie,
- velutinum - sametová, j. Afrika
Delphinium - ostrožka, delfinyum , Ranunculaceae, jed
- dasycaulon - Guinea, Kongo**,** Etiopie, stř. Afrika**,** j. polovina Afriky
Dendrobium - stromobytec, dendrobium , Orchidaceae
- crumenatum - Madagaskar
- drimulinum - Tanzanie
Dendrosenecio - dendrosenecio, **stromostarček,** Asteraceae
- johnstoni - Johnsonovův, hory Afriky, Tanzanie
- kilimanjarii - kilimandžárský, Kilimandžáro**,** v Afrika**,** Tanzanie
- meruensis - Tanzanie
Dendrosicyos - okurkovník, dendrosicyos, Cucurbitaceae, end Sokotra, podobný malému baobabu
- socotrana - sokotranský, ostrov Sokotra u Jemenu, savana, Džibuti, hory j. Afriky, stř. Afrika , sukulent příbuzný okurkám
Deplanchea - deplanchea, Bignoniaceae,
- tetraphylla - (Golden Bouquet Tree) Kapsko
Descurainia - úhorník, deskurainya , Brassicaceae, byliny, stepi, slunné stráně, písčiny, rumiště, křoviny, pole, Evropa
- sophia - mnohodílný, stř. Afrika
Deschampsia - metlice, deschampsia, Poaceea
- caespitosa - trsnatá, Tanzanie, Guinea, Kongo**,** stř. Afrika
Desmanthus - desmantus, sucholec, Fabaceae, (Mimosaceae), 24 druhů, Amerika, zavlečeny i jinam
- fruticosus -
- illinoensis - ilinojský, USA, intr Afrika
Desmodium - stužkovec, desmodyum, Fabaceae
- gangeticum - africké savany**,** v. Afrika
- incanum - Guinea, Kongo**,** stř. Afrika**,** Madagaskar
Desmostachya - desmostachya, Poaceae
- bipinnata - Sahara
Detarium - detarium, Fabaceae, dřeviny
- microcarpum - z. Afrika - Burkina Faso
- senegalense - senegalské. Senegal
Deverra - devera, Apiaceae
- scoparia - metlatá, Sahara
- tortuosa - . Sahara, Tunisko
Dewildemania - dewildemanya, Asteraceae
- filifolia - , end Zambie
- platycephala - , end Zambie
- stenophylla - , end Zambie
Dialium (Diallium) **- dialium,** Fabaceae, 40 druhů, dřeviny,
- guinensis - guinejská, Guinea, Nigérie, strom
- guianense - od Mexika po Brazílii a Bolívii
- holtzii **-** Keňa, Mozambik**,** Tanzanie
- orientale - východní, Keňa, Tanzanie
Dianella - takara, dyanela, Liliaceae
- ensifolia - mečolistá, Madagaskar
Dianthoseris - diantoseris, Asteraceae
- schimperi - stř. Afrika**,** Etiopie,
Dianthus - hvozdík, dyantus, karafiát, Pink, Angelier, Caryophyllaceae, 300 druhů, Eurasie, j. Afrika i JAm, okr,

§D – všechny evropské druhy
- albens - Wild Pink, Wilde Angelier, Kapsko, fynbos
- angolensis - angolský, Angola, end Zambie
- chimanimaniensis - , end Zambie
- strictus - stažený, saharsko-arabská oblast , Sahel, Sinaj, Arábie
- uniflorus - Jemen
Diaphananthe - dyafanante, Orchidaceae
- microphylla - drobnolistá, end Zambie
Diascia - dyascia, ostruhalka, Twinspur, Pensies, Scrophulariaceae, j. Afrika. polokeř. bohatě dlouho kvete na slunci, okr ČR
- anastrepa -
- barbarea - barbařina,
- berbetae - j. Afrika, růž. květy 2 ostruhy, okr, ČR letnička, závěsné koše
- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, fynbos
- collina - chlumní, Kapsko, fynbos. end
- diffusa - end Kapsko, fynbos
- integerrima -
- longicornis - Kapsko, fynbos
- nana – malá, Kapsko
- sacculata - Namibie
- thunbergiana - , (Pensies), JAR
- vigilis - stř. Afrika**,** j. polovina Afriky
Diastella - dyastela, Silky Puff, Proteaceae
- divaricata - Kapsko, fynbos
Dicerocaryum - dycerokaryum, Pedaliaceae
- zanguebarium - , (Dewvil´s Thorn), JAR
Dicerothamnus (Elytropappus) **- dycerotgamnus**, Asteraceae, keř, pův. rozsáhle v renosterveldu na jihoafrických pláních - nosorožčí křoví, kde je žula s vyšší úživnosti Evropané zřídili pole
- rhinocerotis - Namibie**,** JAR
Dicliptera - dykliptera, Acanthaceae
- paniculata - latnatá, saharsko-arabská oblast , trop subsahar Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie, Čína, Indočína, jv Asie
Diclis - dyklis, Scrophulariaceae, 9 druhů, trop v a j Afrika, Madagaskar
. reptans - plazivá, j. Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, vlhké lokality
Dicoma - dykoma, Asteraceae, 37 druhů, subsaharská Afrika, J Arábie, Madagaskar
- angustifolia - úzkolistá, end Zambie
- anomala - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- attenuatta - , end Zambie
- elliptica - , end Zambie
- incana - end Madagaskar, poloopad. keř stromek
- kirkii - , end Zambie
- sessiliflora - , end Zambie
- zeyheri - . (Maagwortel), JAR
Dicranopteris - dykranopteris, **dykranokřídlec** , kapradina, Gleicheniaceae, 12 druhů, Amerika, Afrika, Asie
- cadetii - , end Réunion, Madagaskar
- linearis - přímý, Austrálie, Madagaskar, Réunion**,** Guinea, Kongo**,** stř. Afrika**,** Etiopie, trop. kapradina okraje deštných lesů,
Dictamnus - třemdava, dyktamnus, Rutaceae
- albus - bílá, olej z květů hoří
Didelta - dydelta, Salad Thistle, Slaaibos, Asteraceae
- carnosa - pleťová, JAR, Namibie
- spinosa - trnitá, Kapsko**,** fynbos
Didiera - dydyera, Didieraceae, Cactaceae
- madagascarensisi - madagaskarská, end Madagaskar, trnitý sukulent, buš na jz., BZ Plzeň

- trolliii - , end Madagaskar, větve rozprostřené po zemi, xerofilní, trnitá buš, BZ Plzeň
Dierama - dyerema , Iridaceae
- cupiflorum - měďnatokvětý, hory v. Afriky, Tanzanie
- densiflorum - hustokvětý, end Zambie
- longistylum - , end Zambie
- parviflorum - , end Zambie
- pendulum - převislá, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Kapsko
- pictum - , JAR
- pulcherrimum - nejkrásnější, (Wand Flower), pův. j. Afrika, Červený seznam (zranitelná), okr
Dietes - dyetes, Iridaceae
- grandiflora - velkokvětá, Kapsko, JAR
- iridioides - kosatcovitá, stř. Afrika , Etiopie, jižní polovina Afriky, okr, BZ Teplice
Didesmus - dydesmus, Brassicaceae
- bipinnatus - Sahara
Didymochlaena (Aspidium) **– dydymochlena, plášťovka** , kapradina, Hypodematiaceae
- truncatula (trunculata) - kmínkatá, stáloz., subsahar. Afrika po Natal a Transval. hory z. Afriky, Madagaskar
Didymosalpix - didymosalpix, Rubiaceae
- norae - end Zambie
Digitalis – náprstník, dygitalis , Scrophulariaceae, 30 druhů, Eurasie, jed, glykosid digitalin - srdeční lék, ékr
- purpurea
Digitaria - rosička, dygitaria, Poaceae
- bidactyla - , end Zambie
- complanata - , end Zambie
- decumbens - poléhavá, ("Pangola"), pův. j. Afrika, tropy a subtropy, pícnina
- digitaria - prstnatá (Finger Frass), tráva, Ngorongo, Tanzanie
- eriantha - NP Kruger
- flaccida - end Zambie
- hyalina - end Zambie
- megasthenes - end Zambie
- perrottetii - , end Zambie
- phaeotricha - , end Zambie
- poggeana - end Zambie
- procurrens - end Zambie
- rehdeadii - end Zambie
- sanguinalis - krvavá, pův. mediterán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, ČR nepůvodní
Dichaetanthera - dychetantera, Melastomaceae
- arborea – stromová, Madagaskar, strom, růž. květy
- lancifolia - Madagaskar
Dichantium – vousatka, dychncium, Poaceae
- annulatum - , (Marvel Grass), tráva senegalsko-súdánská, Sahara
- ischaemum -
Dichapetalum - dychapetalum, Dichapetalaceae
- cymosum - vrcholíkaté, pův. z. Afrika, strom, jed - smrtelně listí, hubení predátorů (kojot) v USA
- macrocarpum - , end Zambie
- toxicarium - , pův. z. Afrika, strom, jed smrtelně listí, hubení predátorů (kojot) v USA
Dichrocephala - dichrocefala, Asteraceae
- chrysanthemifolia - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
Dichrostachys – trojřadka, dychrostachys, **marabu**, Fabaceae, Mimisaceae,12 druhů v Africe a na Madagaskaru, jv Asii - Indie, Indonésie, zavlečen do Ameriky aj., trnité travnato-křovité, inv
- cinerea - šedý, (Sickle Bush, Sekelbos, Transvaals Tree), j. a v. Afrika, trnitý keř 6 m, do 1700 m, afrodiziak
Dilatris - dylatris, Bloodroot, Bloedwortel, 4 druhy, Kapsko, Haemodoraceae/Krvenkovité,
- corymbosa - Rooiwsortel, JAR, Kapsko, fynbos
- ixoides - Kapsko, fynbos

- pillansii - end j. Afriky, Kapsko
- viscosa - lepkavá, JAR**,** Kapsko, fynbos
Dillenia (Wormia) - **dylenya, hodara ,** Dilleniaceae (Hodarovité)
- ferruginea - železovitá, Madagaskar, Seychelly,
- indica - indická, Indie, Réunion
- suffruticosa - Madagaskar
Dimorphoteca - dvoutvárka, dymorfoteka , Marguerita, Magriet, Asteraceae
- cuneata - , (Gousblom), JAR
- fruticosa - Rankbietou, j Afrika - pobřežní lem
- chrysanthemifolia - Magriet, Kapsko**,** fynbos
- jucunda - stř. Afrika, j. polovina Afriky, JAR
- nudicaulica - nahokališní, Witmagriet, Kapsko, fynbos, Namibie
- pluvialis - deštná, Reenblommetjie, end Namibie a z. Kapska, Namibie, xerotermní keřík, okr, ČR letnička
- sinuata - chobotnatá, (Namaqualand Daisy), j. Afrika, Kapsko, písč oblasti, xerotermní keřík, okr. ČR letnička, BZ Teplice
- spectabilis - jv. Afrika, JAR, Svazijsko
Diodia - diodya, Rubiaceae
- flavescens - **,** end Zambie
Dionysia - dyonýzia Primulaceae, 40 druhů
- mira - end Omán - pohoří Hajar
Dioscorea (Tamus) **- jam, smldinec, dyoskorea,** Dioscoreaceae
- bulbifera - Nigérie
- elephantipes - sloní, j. Afrika, Kapsko, liána
- quartiniana - , end Zambie
- villosa - chlupatý, (vlnatý), mletý kořen, extrakt z oddenku, léč
- zangiberensis (sansibarensis) - zanzibarský, Madagaskar, Zanzibar,
Diosma - dyosma, Bitterboegoe, Rutaceae
- aspalanthoides - Haasboegoe, Kapsko, fynbos
- hirsuta - Rooiboegoe, Kanfernoegoe
- oppositifolia - Bitterboegoe, Kapsko, fynbos
- subulata - Kapsko, fynbos
Diospyros - tomel, ebenovník, dyospyros, eben, černodřev, persimona, kaki, Ebenaceae, 732 druhů, tropy, subtr, většinou Asie - Čína až Japonsko, Amerika, Středozemí, v. Afrika, Madagaskar, Maskarény 14 end druhů, dřeviny, většinou stáloz., okr, pěst, **tvrdé těžké trop. pevné ebenové dřevo** - stavební konstrukce
- abyssinica (Maba abyssinica) - habešský, (Giant diospyros), end Zambie, strom 9 - 30 m, do 2200 m, **cenné dřevo** řezbáři, nábytek, stavby, plody ptáci
- acuminata - špičatolistý ,(„eben“), strom dešt. lesů, **ebenové dřevo,** řezbáři v Africe, Červený seznam, Tanzanie, Madagaskar
- anitae - , end Zambie
- crassiflora - hustokvětý, (africký eben, nigerijský či kamerunský eben), pův. z. a stř. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo,** Nigérie, Gabon
- dichrophylla stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- ebenum - Nigérie
- egrettarum - end Maakarén - Mauricius, pobřežní lesy, dvoudomý, keř strom až 5, převážně zlikvidován pro **cenné dřevo**, už jen korál. ovy
- kaki - japonský, Čína, Japonsko, pěst Eurasie i ČR, Amerika
- kirkii - Kirkův.
- maritima - jv Asie - ˇXína, Vietnam, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, mořská pobřeží, dvoudomý keř strom, dřevo na nábytek, borka a plody léč, anesteuticky
- mespiliformis - NP Kruger
- mweroensis - , end Zambie
- quiloensis - , end Zambie
- seychellarum Madagaskar
- virginiana - USA, dvoudomý strom, golf. hole, tyče na biliár, podnož pro kaki
- whyteana - j. Afrika

Dipcadi - dypkadka, dypkady, Liliaceae, Asparagaceae
- kuriensis - , Sokotra
Diplazium - dyplazium , kapradina, Aspleniaceae
- proliferum - perforované, trop. deštné lesy, Afrika, Madagaskar aj.
Diplolophium - dyplolofium, Apiaceae
- buchananii - **,** end Zambie
Diplorhynchus - dyplorhynchus, Apocynaceae
- condylocarpon - , end Zambie
Diplotaxis - křez, dyplotaxis, svojsímec, dvojřadovka , Brassicaceae, Eurasie, Afrika, byliny, rumiště,
- acris saharensis - Sahara
- cretacea - krétský, §UA
- erucoides - erukovitý, (White Mustard), v. Středozemí, j Evropa, Arábie, Sinaj, Malta, s a stř Afrika, zavl Amerika
- gorgadensis - end Kapverd. ovy, polokeř, vč. ssp. brochmanii
- harra - Maroko až Egypt, Somálsko, Sinaj, Arábie, Sahara, Sýrie, Írán, Afghánistán, Pákistán, pouště a polopouště,
- ibicensis - § SP, §BG, Bern, Smar, NAT,
- muralis - zední, Středozemí, Makaronésie a j. Evropa vč ČR, rumiště, Itálie,
- siettiana - § SP, §BG, Bern, Smar,
- tennuifolia - tenkolistý, (jemný, Perennial Wall-rocket), Středozemí, j. a stř. Evropa, Ischia, Malta, vč ČR rumiště
- visuinea - pohledný, Kypr , Smar,
Dipogon - dypogon, Fabaceae, 1 druh
- lignosus - end JAR, sec Austrálie, NZ, bylinná liána až 2 m
Dipsacus - štětka, dypsakus, Dipsacaceae
- pinnatifidus - Guinea, Kongo**,** Etiopie, stř. Afrika
Dipterigium - dypterigium, Capparaceae,
- glaucum - saharsko-arabská oblast, Etiopie,
Dirachma - dyrachma, Dirachmaceae, 1 druh, end rod Sokotra, Somálsko
- socotrana - sokotranská, Sokotra**,** živá fosílie
Dirichletia - dyrichletya, Rubiaceae, 5 druhů, v. a j. Afrika, Sokotra
- obovata - okrouhlá, stř. Afrika, end Sokotra
Disa - dysa , Orchidaceae, 70 druhů
- aequiloba - , end Zambie
- aperta - , end Zambie
- atricapilla - Kapsko, fynbos
- baurii - trop v. Afrika, Tanzanie - Malawi - Mosambik- Kapsko
- bivalvata - Kapsko, fynbos
- bracteata - Kapsko, fynbos, zavl j. Austrálie, Tasmánie
- celata - , end Zambie
- concinna - , end Zambie
- cornuta - Kapsko, fynbos
- cryptantha - , end Zambie
- draconis - White Disa, Kapsko, fynbos
- englerana - , end Zambie
- ferruginea - Cluster Disa, Kapsko, fynbos
- flexuosa - Fried egg Orchid, Kapsko, fynbos
- glandulosa - , JAR
- graminifolia - Blue Disa, Kapsko, fynbos
- harveiana - Ilac Disa, Kapsko, fynbos
- longicornu - Drip Disa Kapsko, fynbos
- katangensis - , end Zambie
- lugens - Green-besrded Disa, Kapsko, fynbos
- nyikensis - , end Zambie
- obliqua - Kapsko, fynbos

- ornithantha - , end Zambie
- praecox - časný, end Zambie
- racemosa - Vlei Disa, Kapsko, fynbos
- robusta - , end Zambie
- spathulata - Oupa-pyp, Begging Hand, Kapsko, fynbos
- stairsii - , Kilimandžaro, Tanzanie,
- tenuifolia - Kapsko, fynbos
- tripetaloides - Kapsko, fynbos
- ukingensis - , end Zambie
- uniflora - jednoduchá, (Red Disa, Pride of Table Mountain, Rooidisa), Kapsko, j. a v. Afrika, Madagaskar, fynbos,
- verdickii - . end Zambie
- walleri - , end Zambie
- zombica - , end Zambie

Dischisma - dyschisma, False Slugwirt, Scrophulariaceae
- ciliatum - Kapsko, fynbos, při pobřeží
- spicatum - Kapsko, fynbos, Namibie

Disparago - dysparago, Asteraceae
- ericoides - Kapsko, fynbos

Disperis – **dysperis** , Witch Orchid, Moederkappie, Orchidaceae
- breviloba - , end Zambie
- capensis - kapské (populární „babiččin čepec“, Granny-bonet, Moederkappie), Kapsko
- katangensis - , end Zambie
- leuconeura - , end Zambie

Disphyma - dysfyma, Aizoaceae
- crassifolium sssp. crassifolium - tučnolistá pravá, pobřeží Kapska, fynbos
- crassifolium ssp. clavellatum - z. a j. pobřeží Austrálie, Tasmánie, pobřežní mokřiny, slaniska vnitrozemí, listy zelenina

Dissotidendron (býv. Dissoris) **- dysotydendron**, Melastomaceae, 11 druhů, trop. Afrika, Kamerun až Mozambik,
- melleri - Mellerův, trop. Afrika - Tanzanie, Zambie, Malawi, Mozambik, Kamerun, hory 1200-3100 m,

Dissotis - dyzotys, Melastomaceae, 140 druhů,
- canescens - , (Ordeal Bean), j. Afrika - Transvaal
- capensis - kapské, Kapsko, fynbos
- circumflexa - Kapsko, fynbos
- gilgiana - , end Zambie
- lanata - vlnatá, end Zambie
- princeps - , (Kalwerbossie), j. Afrika
- rotundifolia - okrouhlolistá, v Afrika
- villosa - Kapsko, fynbos

Distemontanus - dystemontanus, Fabaceae, dřeviny
- benthamianus - dystemonantus , Movungii, trop. z. Afrika od Pobřeží slonoviny, Nigérie po Gabon a Zair **těžba dřeva**

Distephanus - dystefanus, Asteraceae
- quazmii - , Sokotra

Dittrichia (Inula) – **dytrichia**, Asteraceae
- viscosa – lepkavá, Sinaj, Arábie

Divierea - dyvierea ,
- madagaskarensis - madagaskarská, Madagaskar
- trollii - , bizarní větve, Madagaskar

Dodonaea - dodonea , Sapindaceae
- angustifolia (viscosa) - úzkolistá, (Sand olive), keř 3-8 m, do 2700 m, v. Afrika . Etiopie,
- viscosa - lepkavá, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie, Súdán, Ghana, Namibie, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Omán, Madagaskar , Réunion**,** okr

Dombeya - klanoch, dombeya, klanochov, Malvaceae, Sterculiaceae (lejnic.)**,** 220 druhů, trop. subsaharská

Afrika, Madagaskar, Maskarény - Reunion
- acuntagula - , pův. savany Madagaskaru a v. Asie, strom
- amaniensis - Tanzanie
- brachystemma - , end Zambie
- burgesssiae - , od Keni po j. Afriku
- calantha - , end Zambie
- ciliata - srstnatá, end Réunion, Madagaskar
- ferruginea – železnatá, end Réunion, Madagaskar
- goetzenii (torrida) - (Forest dombeya), strom 15 m, do 2200 m, v. Afrika
- lastii - , end Zambie
- leachii - , end Zambie
- punctata - tečkovaní, end Réunion, Madagaskar
- rotundifolia - okrouhlolistá, (White dombeya), pův. savany sv. a j. Afriky, Etiopie, Tanzanie, Angola, Namibie, Mosambik, JAR, Ngorongo, opad. keř. stromek až 10 m, 1400-2200 m, odol. termitům - nábytek, nástroje, léč, TLM
- torrida - východní a j. Afrika, Etiopie, ERitrea, Burundi, Kongo, Džibutsko, Jemen, opad. strom
- wallichii - walichiana, (Tropical Hydrangea Tree, Pink Ball Tree/Pink Ball Dombeya, Mexican Rose, African Mallow, Tasel Tree od Madagascar), pův. Madagaskar, v. Afrika, suché opad. lesy a savany, okr stromek, intr Středozemí, keř
- x cayeuxii (Wallichii x burgessiae) - Kanáry, okr subtr

Dorotheanthus - doroteantus, dorotkovec , Aizoaceae**,** Mesembryanthemaceae
- bellidiformis (Mesembryanthemum crinifolium) - sedmikráskový, (Bokbaaivygie), pův. Kapsko, JAR, Namibie, poléhavý pokryvný sukulent, okr, ČR xerotermní letnička
- gramineus - trávovitý, j. Afrika
- maughanii - Maughanův, Kapsko
- rourkei - , JAR

Dorstenia - dorstenya, **šolucha** , Moraceae
- buchananii - , end Zambie
- foetida - zápašná, moruš. polokeř. sukulent, stř. Afrika , Etiopie, Saudská Arábie
- gigas - velká, stř. Afrika , ostrov Sokotra**,** skály
- schliebenii - , end Zambie
- socotrana - sokoterská, Sokotra
- zambesiaca - zambezijská, end Zambie

Doryalis - doryalis, Salicaceae
- spinosa - trnitá, end Zambie

Doryopteris - doryopteris, doryokřídlec , kapradina, (Aspidiaceae)
- concolor - barevný, kapradina tropy sušších kyselých substrátů, cca 30 cm, Afrika aj.

Dovyalis - dovyalis , Flacourtaceae
- abyssinica - habešská, stromek 9 m, 1800 - 2500 m, jedlé plody
- caffra - kaferská, (Kei Apple), pův. j. Afrika, keř 3 - 5 m, do 1200 m, pěst pro plody, v. Afrika, Tanzanie, okr
- macrocalyx - velkokališná, keř 3 - 8 m, do 1500 m, jedlé plody, v. Afrika

Dracaena (Cordyline, Draco, Pleomele, Sansevieria) **- dračinec**, **dracéna,** dračí strom, Asparagaceae, (Dracaenaceae, Agavaceae), 190 druhů, trop. Afrika, Nigérie, Kanár.ovy, JAm, stáloz. dřeviny, okr, **světově silně ohrožené**
- americana - americký, ohrožený stromek
- angolensis - angolský, Angola, Zambie
- arborea - stromový, ohrožený strom
- cinnabari - rumělkový, stř. Afrika , ostrov Sokotra, end, strom, dračincové lesy, dračincové porosty na ově se vyvíjely miliony let a patří k nejstarším na zeměkouli, mladí jedinci téměř nejsou díky nedostatku srážek, červená míza cinnabar, léč – antiseptikum, barvivo na keramiku
- compacta - kompaktní, keř
- concinna - end Mauricius
- deremensis - africký, (Striped Dracaena), v. Afrika, okr, Ngorongo, Tanzanie, Jemen, keř, okr (cv. Song of India)

- draco - obrovský, (drak, Dragon Dracaena), pův. Kanárské ovy nejmohutnější, Kapverdské ovy, Madeira, Maroko, trop. Afrika, Arábie, strom, i okr, Červený seznam (kriticky ohrožen)
- draco ssp cabiverdeana - Kapverdy
- ellenbeckiana (kedongensis) - (Kedong Dracaena), keř 4 m, 1050 - 2000 m, v. Afrika, Madagaskar
- fernaldii - keř
- forskaliana - sv Afrika
- fragrans - vonný, (křehký, Corn Plant), pův. v. Afrika, Tanzanie, tropy a subtr Asie, typický pro jv. Asii, keř, okr
- godseffiana - godsefianská, (Goldic Dracaena)
- hanningtonii - v. Afrika
- hyacynthoides - v. a j. Afrika
- marginata - pestrolistý, (okrajová, Red margim Dracaena), Madagaskar, Réunion, keř, okr (hrnk)
- multiflora - Filipíny, Borneo, Palau
- ombet - nubijský, Nubie, strom, Červený seznam (kriticky ohrožený)
- reflexa (Pleomele r.) - ohnutý, (Song of India, Long-tuft leaves Dracaena), pův. Indie a Madagaskar, Komory, Seychelly, okr, ČR
- rockii - keř
- sanderiana - Sanderův („šťastný bambus“, Lacke Bamboo), Kamerun, okr (hrnk)
- serrulata - stř. Afrika , Omán, stromovitá
- steudneri - Steudnerův, (Steudner´s Dracaena), keř. stromek 3 - 12 m, 1200 - 2000 m, okr, léč., v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Madagaskar
- stuckyí - trop v. Afrika - Keňa, Zimbabwe, Mosambik, JAR, okr tropy a subtr
- surculosa - větevnatá, keř, trop z. Afrika, Guyana - Kongo, Středoafr.r., okr
- tamaranae - end Kanáry (Gran Canaria), stromek, silně ohrožený

Drimia - drimie, drimia, Poison Squill, Brandnui, Asparagaceae, (Hyacinhthaceae),
- capensis - kapská, Maerman, Kapsko, fynbos
- elata - Juekbol, Kapsko, fynbos
- exuviata - Kapsko, Namibie, fynbos
- fragrans - JAR
- maritima . Středozemí, léč - kašel, kardioaktivní, vyšší dávky jedovaté
- mascarenensis - end Madagaskar, možná Maskarény, cibulovina
- porphyrostachas - , Sokotra
- urgineoides - end Madagaskar, neobvyklý epif. geofyt

Drimiopsis (Ledebouria) **- drimiopsis,** Asparagaceae, 14 druhů, subsaharská Afrika
- botryoides - trop v. Afrika,
- maculata - jv Afrika, pobřeží Mosambik, JAR, Svazijsko, Tanzanie, podz cibulka

Drosanthemum - drosantemum , Douvygie, Aizoaceae, (Mesembryanthemaceae), 110 druhů, JAR, Namibie
- intermedium - prostřední, JAR - Kapsko, Namibie, stáloz, sukulent,
- hispidum - srstnaté, sukulent. keř polopouští, Namibie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- speciosum - , j. Afrika, Kapsko

Drosera - rosnatka, drosera, Sundew, Doublom, Droseraceae**,** 100 druhů, v j. Africe 18 druhů, hlavně Austrálie, Eurasie, Afrika, hmyzožr., velká ekolog. amplitda, okr, §D – všechny domácí druhy, §CH – všechny druhy, §Pl – všechny druhy, ČR
- acaulis - Kapsko, fynbos
- alba - bílá, Kapsko
- aliciae - Kapsko, fynbos
- capensis - kapská, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- cistiflora - cistokvětá, (Sundew, Doublom, Snotrosie), Kapsko, Namibie, fynbos
- dielsiana -
- hillaris - , JAR
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, Kongo, Guinea, stř. Afrika, Etiopie, Tanzanie, jižní polovina Afriky
- pauciflora - Kapsko, fynbos
- trinervia - trojžilná, Kapsko**,** Namibie, fynbos

Drynaria - drynaria , kapradina, (Polypodiaceae)
- wildenovii - Wildenova, Afrika, epif.
Drypetes - tomel, drypetes, Putranjivaceae, (býv. Euphorbiaceae), Ebenaceae, 200 druhů, tropy a subtropy, hlavně jv Asie
- alba - bílý, Kuba, Jamajka, Španělsko, 5-20 m
- aylmeri - Aylmerův, strom, trop. deštné monz. lesy, suchá zóna, dřevo, plody
Ducrosia - dukrosia, Apiaceae
- anethifolia - Sýrie, Irák, saharsko-arabská oblast , Arábie (Kuvajt, SAE, Omán, Pákistán, Afghánistán
Durio - durianovník, durian, Bombacaceae
- zibethinus - cibetkový, (batan, Doorian), pův. jv. Asie - Malajsie, pěst trop ovoc strom, stález., kvete celý rok, oblíbená potrava primátů (vedle liči a rambutanu), pochoutka, vonně smradlavý (někomu chutná, někdo nemůže), v kombinaci s alkoholem zvýšení teploty i tlaku, afrodiziak, semena mírně jed
Duvalia - duvália , Asclepiadaceae, sukulent
- caespitosa - trsnatá, trsnatý sukulent, pův. JAR (Kapsko)
- corderoyi - , j. Afrika, Kapsko
- maculata - pyskatá, Namibie, Kapsko
- reclinata - , (Hottentotstoontjie, Kabietjie), j. Afrika, poušť
- sulcata - sírová, Arabský poloostrov
Duvaliandra - duvalioandra, Apocynaceae, (Asclepiadaceae), 1 druh
- discorides - Sokotra, kriticky ohrožený sukulent
Dyerophytum - dyerofytum, Plumbaginaceae
- indicum - indický, Indie, Omán**,** stř. Afrika
- pendulum - stř. Afrika
Dypsis - dypsis , Arecaceae, převážně Madagaskar – end. rod, nizoučké palmy
- ambositrae - , end Madagaskar
- bejefo - , Madagaskar end
- decaryii (Neodypsis d.) - dekaryi, (Triangle Palm), pralesní trpasličí palmička, pův. Madagaskar, Červený seznam, okr
- lantzeana - , Madagaskar
- lutescens (Chrysalidocarpus l.) - žlutý, (Butterly, Golden Cane Palm, Areca), pův. hory v. Madagaskar, Réunion, vlhký trop. les, BZ Dar es Salaam, BZ Plzeň, okr
- madagascarensis - madagaskarský, pův. sz. Madagaskar, BZ Dar es Salaam
- minuta - , Madagaskar end
- pembana - pembana, (Pemba Palm), pův. Pemba a Zanzibar, Tanzanie
- tenuissima - , Madagaskar end
Dyschoriste - dyschoriste, Acanthaceae
- radicans - stř. Afrika**,** Etiopie, Jemen
Ebenus - růžojetel, ebenus, ciličník, Fabaceae, 20 druhů, hlavně Turecko, Blízký východ, i Řecko , ale ebenové dřevo z Diospyros
- stellata - makránský element, Írán, Pákistán, Afghánistán, i Omán
Ebracteola (Mesembryanthemum) **- ebrakteola,** Aizoaceae
- derenbergiana - , dužnatý kobercov. sukulent, Namibie
Ecbolium - tykvice, ekbolium, Cucurbitaceae
- madagaskarense - madagaskarská, Madagaskar
- viride - stř. Afrika**,** Etiopie, saharsko-arabská oblast
Edithcolea - edytkolea , Asclepiadaceae
- grandis - velká, sukulent, pův. polopouště Keňa, Somálsko, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika , Sokotra
Edmondia - edmondya, Sewejaartjie, Asteraceae
- fasciculata - Kapsko, fynbos
- pinifolia - Kapsko, fynbos
- sesamoides - sezamovitá, Kapsko, fynbos
Ehretia - krabil, ehrecia , Borraginaceae
- crista-galli - k. (Cockscomb, Cocksput, Coral bean, Coral Tree), pův. Brazílie, keř 2 - 5 m, okrasně, v. Afrika
- cymosa (sylvatica) - červený, keř 12 m, 1100 - 2300 m, jedlé plody, afrodiziakum, v. Afrika

Echinops - bělotrn, echinops, Asteraceae, 120 druhů, Eurasie, hory trop. Afriky
- echinagtus -
- ritro -
- spjaerocephalus - kulatohlavý,
- spinosissimus - saharsko-arabská oblast
Echidnopsis - echidnopsis , Asclepiadaceae, end rod
- bentii – , Sokotra
- cereiformis - , sukulent, pův. Somálsko a Jemen
- dammasoniana - damašský, Etiopie
- inconspicua - , Sokotra
- insularis - Sokotra
- milleri - Millerův, Sokotra
- montana - horský, pův. savany Etiopie
- planiflora - , Etiopie, Džibuti, Somálsko
- scutellata - štítnatý, Saudská Arábie, Jemen, Somálsko
- socotrana – sokotranský, Sokotra
Echinocereus - echinocereus, Cactaceae, 45 druhů, USA (Colorado, Arizona, N.Mexiko, Texas) a Mexiko (Sonora, Chihuahua), stř. Amerika, malé kaktusy, hojnost velkých květů, pouště, Indiáni plody jako ovoce, okr
- coccineus - šarlatový, Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- reicenbachii – , Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- triglochidiatus – , Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- viridiflorus – , Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
Echinochloa - ježatka, echinochloa, Poaceae, 35 druhů
- colona - , Sahel, jv Asie
- crus-galli - NP Kruger
- esculenta -
- frumentacea - obilní, pův. jv Asie, Indie, Barma, Čína, Japonsko, Amerika, Eurasie, Austrálie, rýžoviště, zavlažovaná obilnina, pícnina
- pyramidalis – jehlancovitá, Sahel
Echinops - bělotrn, echinops , Asteraceae, 120 druhů, Středozemí, z. a stř. Asie, v. Evropa, trop. Afrika, sec SAm, stepi a polopouště
- adenocaulis - , Palestina, Izrael
- sphaerocephalus - kulatohlavý, j. až stř. Evropa, i ČR, sec SAm
- spinosissimus - v. Středozemí - Sicílie, Itálie, Chorvatsko, Černá Hora, Albánie, Řecko, Kréta, Kypr,
- viscosus - lepkavý, (Globe Thistle), Palestina, Izrael, bible
Echinopsis –- echinopsis, Cactaceae, celá JAm, stromovitý kaktus, hojně okr. pěstován v Číně
- adenocaulis - , Palestina, Izrael
- angustifolium - úzkolistý, Kypr, Egypt, Turecko, Izrael, Arábie, Jemen, Omán
- arenarium - písečný, Kypr
- bannaticus - banátský, Středozemí, Balkán, Krym
- bovei - Sahara
- exaltatus - vyvýšený, pův. jv. Evropa, xerotermní, okr
- giganteus - velký, „bodlák“, Etiopie
- italicum - italský, Kypr
- longisetus - stř. Afrika, Etiopie,
- plańtagineum - jitrocelový, Kypr
- polyceras - rozkladitý, Středozemí
- ritro - modrý (Globe Thistle), pův jv. Evropa, Středozemí, Maroko, od Pyrenej. poloostrova do Palestiny, stř. Asie, garrigue, suché lokality, okr a včelařsky, ČR
- ruthenicus - ,§U
- sphaerocephalus - kulatohlavý, pův. j. Evropa, v. Středozemí, od Španělsko po Turecko, až Sibiř, okr a zplaněle, pastviska, ČR nepůvodní
- spinossimus - trnitý, Kréta, Kypr, Sicílie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Jemen
- strigosus - štětinatý, mediterán

- viscosus - lepkavý, (Globe Thistle), Palestina, Izrael, bible
Echiochilon - echiochilon, Boraginaceae
- fruticosum - keřovitý, Sahara, Palestina, Izrael
- pulvinata - poprášená , Sokotra
Echium - hadinec, echium , Boraginaceae, 40 druhů, Středozemí, z. Evropa, Madeira, end Kanár. ovy, byliny a keře, drsné listy, stepi, okr
- aculeatum - trnitý, Kanárské ovy (Tenerife)
- albicans - bělostný,
- angustifolium - úzkolistý, Řecko, Kréta, Turecko, Španělsko, Palestina, Izrael, u cest, rumiště
- asperrimum - veledrsný, z. Středozemí, Itálie, suché lokality, u cest
- candicans - bělavý, (Pride of Madeira, Madeira Viper´s Brgloss), pův. Madeira end, skaln hory, sušší subtropy, okr, Smar-m, NATm
- decaisnei - , Kanárské ovy (Gran Canaria)
- difussum - rozprostřený, Kréta, Řecko, Palestina
- gentianoides - hořcovitý, Kanárské ovy, §BG, Bern, Smar-m, NATm
- giganteum - největší, Kanárské ovy, Madeira, Červený seznam, úhory, vhodná do motýlích zahrad vedle dalších hadinců
- handiense - , §BG,
- hierrense -
- horridum - Sahara
- humile - Sahara
- italicum - italský (Pale Bugloss), Středozemí (kromě Magrebu), Sardinie, Kréta, Malta, až Podunají , §SK, jz. Asie, úhory
- judeum - judský, Palestina, Izrael, Judská poušť
- leucophaeum - bělohnědý, Kanárské ovy (Tenerife)
- lycopsis - karbincovitý, Řecko
- maculatum - červený, slunné stepní svahy, pův. v.Evropa – Rusko, Ukrajina, pak na jih Makedonie, Bulharsko Turecko, Írán a Turkmenistán a stř.Evropa – Rakousko, Slovensko, ČR**,** NAT (ČR – jen jz. Morava, §U, likvidován bezzásahovou sukcesí),
- maderensis - madeirský, Madeira, skaln hory
- nervosum - žilnatý, (Splendid Viper´s Bugloss), end Madeira, pobřeží
- onosmifolium - jehlicolistý, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- parviflorum - mnohokvětý, (Small-flowered Bugloss), Malta
- pininata - borovicovitý, Kanárské ovy, Madeira, Červený seznam, §BG,
- plantagineum - jitrocelovitý, (Plantain Bugloss, Purple Viper´s Bugloss), celé Středozemí, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Madeira, úhory, písčiny, kořeny – červené barvivo
- russicum - červený, (nachový), jv. a stř. Evropa, Srbsko, §RO, §CR , §SK, §Pl
- simplex - jednoduchý, Kanárské ovy - end Tenerife
- stenosiphon - Kapverdy, polokeř
- strictum - tuhý, (pevný), Kanárské ovy (Tenerife)
- triste - smutný, (tristní), Kanárské ovy (Gran Canaria)
- virescens - nejzelenější, Kanárské ovy (Tenerife)
- vulcanorum - sopečný,
- vulgare - obecný, (Blue Devil), pův. Středozemí a pontická oblast, Sardinie, Sicílie, sec téměř celá Evropa, ČR nepůvodní archeofyt, slunné stráně, ostatní svět
- wildprettii - Wildpretův, Kanárské ovy (Tenerife), Červený seznam
Eichhornia (Pontederia) **- tokozelka, eichornya, vodní hyacint,** Pontederiaceae**,** pův. 7 druhů, tropy a subtr Ameriky, oddenk. vodní, vytrv., **inv.**, celý svět, okr
- crassipes - nadmutá, (zduřená, dužnatová, dužnatonohá, tlustostopkatá, „vodní hyacint“, Water Hyacinth), pův. tropická JAm - Amazonie, z. Brazílie, Brazílie - vysočina, Argentina, Guyana, Venezuela, Kostarica, býv. Arizona, dnes zavlečen do ostatních tropů a subtr, vodní plochy, , intr. inv, zarůstání trop. a subtrop. vodních ploch (Viktoriino jezero) **,** stř. Afrika, jv. Asie pomalu tekoucí a stojaté vody, prohřáté močály do 2000 m, krmivo pro prasata - pícnina, čistí vody, likvidace nosatci z Ameriky používáno v Africe, okr, ČR skleník, Čína**, dle IUCN je mezi 36 nejvíce inv druhy světa**
Ekebergia - ekebergia , Meliaceae / Zaderachovité,

- capensis - kapská, subsaharská v. Afrika, Senegal až Súdán, Angola, Tanzanie, JAR, suché horské monzunové a galeriové lesy, stromové savany, stález. až poloopad. strom, podobný jasanům, léč listy, borka a kořeny, TLM, podobný jasanům
Elaeis - olejnice, elaeis, palma olejná, Arecaceae, (Palmaceae), 2 druhy, 1kmenná, tropy, Amerika, Afrika
- guineensis - (guinejská, nigrescens, virescens, African Oil Palm), pův. tropická z. a jz, Africe - Libérie, Guinejský záliv, Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, rovníková část Angoly a Kamerunu, i stř. a v. Afrika a Madagaskar, palma 18 - 21 m, plantáže, olejnaté peckovice, okr, Tanzanie, Nigérie, Kongo, Guinea, od počátku 20. století byla pěstována v Indonésii a Malajsii, kde je dnes 85 % světové produkce, plantáže palmy olejné byly v Indonésii již na 4 mil. ha, v r. 2020 na to má být 13 mil. ha
- oleifera - olejná, stř a JAm, Ekvádor
Elaeocarpus - mastnoplod, eleokarpus, Elaeocarpaceae, 350 druhů, Madagaskar, pak jv Asie, Malajsie, Čína, Japonsko, Austrálie, NZ, Fidži, Havaj
- bojeri - Bojerův, (pojmenován podle českého botanika Václava Bojera), end Madagaskar, kriticky ohrožen, přežívá asi 10 stromků v mlžném lese, inv intr kvajávy / Psidium cattleianum (inv konk i na dalších ovech)
- suserratus - end Madagaskar, trop vlhké lesy, strom i keř
Elaeodendron (Cassine) **- eleodendron**, **tukostrom**, Celastraceae, stromy, 25 druhů, Afrika, Indie, stř. Amerika, býv. Arizona
- persicum - perské (africká oliva), listy na jakýsi čaj v Barmě
Elaeophorbia - eleoforbia, Euphorbiaceae
- drupifera - , druh savan**,** psychoaktivní
Elaphoglossum - elafoglosum , kapradina, Lomariopsidaceae
- hybridum - hybridní, JAR až Etiopie, stř. Afrika , Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion, sv. Helena,
- spathulatum - , trop. horská lesní kapradina, 800 - 3200 m, oddenkatý epifyt nebo petrofyt, v. a j. Afrika, Madagaskar aj.
Elasine - elasine , ?
- gaegeri - elasinee, Ngorongo, Tanzanie
Elegia - elegia, Dekriet, Restionaceae / Lanovcovité, 50 druhů, Kapsko
- capensis - kapská, Fonteinriet, Kapsko, okr. trvalka až 2 m
- equisetaceae - přesličková, hory j. Afriky**,** Kapsko
- filacea - Kapsko
- mucronata - Bergriet, Kapsko
- persistens - Kapsko
- stipulans - ., Kapsko
- tectorum - Decriet, Kapsko**,** fynbos, okr
Eleocharis (Heleocharis) - **bahnička, eleocharis,** palach, Cyperaceae, 150 druhů, oddenk. bažinné rostliny, břehy vod, většina světa, okr, až 80 cm, na pletení košíků aj.
- acutangula - . mělké vody, Okavango
- caduca - Sahara
- dulcis - sladká, mokřady, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Seychelly
- geniculata - saharsko-arabská oblast , Sahara, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Arábie
- parvula - drobná,
- uniglumis - jednoplevová, Eurasie, SAm,
Elephantorrhiza - elefantorhiza, Fabaceae,, Mimosaceae, j. Afrika
- elephantina - j. Afrika
Elettaria - kardamon, kardamomovník, eletaria , Zingiberaceae
- cardamomum - pravý, (obecný, kardamon, Cardamom, Ilik, hal), pův. j. Indie, trop. deštné lesy, až 2 m, hlízy, semena a tobolky koření kardamom, prodává se i jako lusky, optimálně sv. hnědé či zelené, příměs do arabské kávy, léč, TAM, silice, žvýkání semen povzbuzuje trávení, afrodiziak, okr, Tanzanie, Zanzibar, Madagaskar, SAE
Eleusine - kalužnice, eleusine , Poaceae
- coracana - , Súdán, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- indica - indická, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Guinea, Kongo, stř. Afrika , Madagaskar, Arábie

- jaegei - (Makutian Grass), tráva, Ngorongo, Tanzanie
Elytropapupus - elytropapus, Renosterbos, Asteraceae
- glandulosus - Kapsko, fynbos
- rhinocerotis - , Renosterbos, Kapsko**,** fynbos
Embelia - embelia, Primulaceae
- upembensis - **,** end Zambie
- xylocarpa - end Zambie
Emilia (Erigeron) - **emilia, milostna**, Asteraceae, 12 druhů, Afrika, Asie, Polynésie, Amerika
- citrina - citronová, end Madagaskart
- coccinea - šarlatová, trop. Afrika**,** Guinea, Kongo**,** Etiopie, stř. Afrika**,** jižní polovina Afriky, Madagaskar
- humifusa - end Madagaskar
Eminium - áronec, eminyum, Araceae, 8 druhů, Turecko, stř. Asie
- spiculatum , v. Středozemí, Turecko, Blízký východ, stř. Asie, pouštní okraj Sahara, Arábie
Empleurum - empleurum, Vleiboegoe, Rutaceae
- unicapsalulare -
Empodium - empodyum, Autumn Star, Ploegtydblommertjie, Hypoxidaceae
- gloriosum - j a v Kapska, přímořské svahy
- plicatum - Plaegtydblommetjie, Kapsko, fynbos
- veratrifolium - Kapsko, fynbos
Enarthrocarpus - enartrokarpus, Asteraceae
- arcuatus - , Palestina, Izrael
Encephalartos - píchoš, encefalartos, chlebová palma, Zamiaceae/Kejákovité**, (**Cycydaceae), 66 druhů, Afrika, dvoudomá dřevina, CITES
- aemulans - end JAR
- altensteinii - j. Afrika, Kapsko
- arenarius - písečný, Kapsko, písčiny, kmínek 1 m,
- barteri - Barterův, cykas savan Afriky, z. Afrika, Tanzanie
- caffer - kafrový, j. Afrika
- ferox - železový, pobřeží j. Afrika, BZ Praha-Troja
- friderici-guilielmi - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- ghellinckii - („chlebová palma“, Drakensberg Cycad), j. Afrika – Dračí hory
- hildebrandtii - Hildebrandtova (Cycad), cykas. stromek 6 m, savany, v. Afrika, BZ Dar es Salaam
- horridus - hrozný, strašný, j. Afrika, stř. Afrika
- humilis - nízký, j. Afrika
- latifrons - široký, stř. a v. Afrika, Kapsko, Červený seznam
- laurentianus - Angola, Kongo, Červený seznam
- lebomboensis - , j. Afrika, Svazijsko, Mosambik
- lehmannii - Namibie
- longifolius - dlouholistý, j. Afrika
- natalensis - natalský, j. Afrika
- transvenosus - , j. Afrika
- princeps - end JAR
- sclavoi - Sclavův, end Tanzanie, skalní výchozy, kmínek 100 cm, semena léč, TLM
- trispinosus - end JAR
- unicapsulare - Kapsko, fynb
- villosus - chlupatý, j. Afrika, Svazijsko, podrost subtr. pobřežní lesy a křoviny, okr. snadno pěstován, (BZ)
- woodii - JAR (asi už jen býval)
Encyclia (Epidendrum) **- encyklia ,** Orchidaceae
- cochleata (E. cochleatum) - lžičková, trop. Afrika,
- cordigera (atropurpurea, E. atropurpureum) - tmavočervená, trop. Asie
- fragrans - vonná, trop. Afrika
Endonema - endonema, Penaeaceae, pouze j. Afrika, end
- retzioides - , JAR, Kapsko, fynbos
Englerodendron - englerodendron, Fabaceae
- amabilis - Tanzanie

Englerophytum - englerofytum, Sapotaceae, 13 druhů, Afrika
- magalismontanum trop Afrika , Guinea, Ghana, Nigérie, Zair, Tanzanie, Angola, Svazijsko, Mosambik, JAR, stález keř strom, ay 17 m, plody a kořeny léč, TLM
Enicostema - enykostema, Gentianaceae
- axillare - Súdán
- litorale -
Enneapogon - eneapogon, Poaceae
- scaber - Sahara
Entandrophragma - pačesnekovník, entandrofragma, Zaderachaceae,
- cylindricum - vcylindrický, mahagon sapelli, aboudikro, trop. deštné pralesy z., centrální a v. Afriky, Guinej. záliv, Ghana, Nigérie, Kamerun, Uganda, Zair a Tanzanii, **cenné tvrdé trop. dřevo,**
- utile - užitečný, mahagon sipo, Afrika, vlhké,výše položené pralesy tropické z. a v. Afriky vč. Sierra Leone **trop. dřevo,**
Eurucaria - eurukaria, Brassicaceae,
- hispanica - španělská, Španělsko (otázka zda původní), j. Evropa, s. Afrika, Irák, Saúdská Arábie, Kuvajt, Bahrajn, Katar, SAE, Omán, Írán, Pákistán , Kypr
Euryops - euryops, Asteraceae, 102 druhů, j. a trop. v. Afrika, převážně JAR, Arábie, Sokotra
- abrotanifolius end Kapsko
- arabicus - arabský, Arábie, Omán
- evansii - j Afrika, JAR, Lesothe, Dračí hory, keř
- chrysanthemoides - kopretinový, kjv Afrika, JAR, okr trop v. Afrika, stř Amerika, Austrálie, NZ, Evropa v cv jako letnička
- laterifolius - jz Afrika - JAR, Namibie, keř
- linifolius - end Kapsko
- pinifolius - Etiopie
- socotranus - sokotranský. end Sokotra
- virgineus - JAR
Ensete - ensete, Musaceae
- ventricosum (edule) - (Wild banana), stromek 6 m, 1000 - 1200 m, vlákno, došky, okr, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie, Angola, mouka
Entada - potuta, entada, Fabaceae, Mimosaceae, 15 druhů, většina v. polokoule, trop. Amerika, tropy Afrika a Asie, i dřeviny
- africana - africká, z. Afrika - Burkina Faso
- bacillaris - **,** end Zambie
- dolichorrhachis - , end Zambie
- chrysostachys - , Madagaskar,
- nudiflora - nahokvětá**,** end Zambie
- polystachya - trop Amerika - Mexiko, Antily, Kolumbie, Amazonie, Bolívie, Brazílie
- rheedei - , end Zambie
- rheedii - pomořská, pantropicky, trop Afrika -Senegal, Ghana, Zair, Tanzanie, Natal, Madagaskar, Asie - Indočína, Filipíny, Indonésie, Papua - N. Guinea, s. Austrálie
Entandrophragma - pačesnekovník, entandrofragma, Meliaceae
- angolense - angolská, Tiama, poloopadavé lesy z., v. a centrální Afriky od Ugandy přes Angolu po Pobřeží slonoviny, těžba dřeva
- cylindricum - cilindrická, (Mahagon sapelli), pův. Afrika, strom, velká tloušťka kmene, tvrdé trop. dřevo, Niger, Gagon, těžba dřeva
- delevovoyi - **,** end Zambie, Nigérie, strom
- palustre - bahenní, deštné lesy
- utile - užitečná, Sipo, vlhké, výše položené pralesy tropické z. a v. Afriky vč. Sierra Leone, Kamerun, Libérie, Gabon, Uganda a Angola a vývoz do Pobřeží slonoviny a Ghanu
Enterolobium - ušatec, enterolobium, Fabaceae
- cyclocarpum - stř. Afrika
Ephedra - chvojník, efedra, Ephedraceae, Gnetaceae, 67 druhů, aridní oblasti j. a stř. Evropy, Středozemí, Ukrajina, s. Afriky, Přední a Střední Asie a Ameriky, Sibiř, Himálaj, stř., v. a jv. Asie, Čína, Mongolsko, sAfrika, Amerika, stáloz, suché skaln. lokality, písčité pouště, keře a liány, okr

- alata - křídlatý, Sahara, Tunisko, Palestina, Izrael
- distachya - dvouklasý, j.Evropa, Španělsko, Portugalsko, Francie, Malá Asie, Pannonie, Írán, §U, § SR, ČR okr sbírk, dvoudomý, droga - doping, alkaloid efedrin, i jako afrodiziakum
- foeminea - stř. Afrika , Etiopie, pouštní okraj Sahara, Arábie
- fragilis - křehký, celé Středozemí, j. Portugalsko, Jugoslávie, Kypr, skaln pobřeží moře i řek
- fragilis, ssp. campylopoda - křehký šplhavý, Středozemí, celý mediterán, štěrbiny skal a zdí
- major - větší, celé Středozemí, Mallorca, Sardinie, Sicílie, Španělsko, Ischia, Francie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Balkán, Kanárské ovy, Maroko, Sahara, kamen a keřovitá pobřeží
- milleri - stř. Afrika
- nebrodensio - nebrodenský, end Sardinie
- pachyclada - , stř. Afrika, africko-asijské pouště, Sahara, Arábie, ssp. sinaica, Sinaj
- pachyclada ssp. sinaica – , Sinaj, Arábie, Jemen
- strobilacea - , Írán
- utile - užitečná (mahagon sipo), pův. Afrika, strom, tvrdé trop. dřevo

Epidendrum (Auliza, Coilostylis) - **postromec, (postromice), epidendrum,** stromovec, Orchidaceae, cca 750 druhů, tropy Ameriky, okr
- ibaguense - , Réunion

Epilobium (Chamaenerion) **- vrbovka, epilobium,** vrbka, vrbice, Onagraceae, cca 200 druhů, mírné pásmo, obě polokoule, Eurasie, Amerika, Austrálie, NZ, degrad. půdy, okr
- hirsutum - chlupatá, Etiopie, stř. Afrika

Equisetum – přeslička, ekquisetum, Equisetaceae, velké množství druhů, hlavně s. polokoule – Eurasie, stř. a SAm, ale i Afrika a JAm, zplanělá NZ, vlhko, synantropní
- arvense - rolní, Madagaskar
- ramosissimum - větevnatá, - milleri stř. Afrika**,** Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar

Eragrostis (Cynodon) - **milička, eragrostys ,** Poaceae
- abyssinica, ethiopis) - habešská, (teff, teft), end Etiopie (Habeš), trop a subtr., nejmenší obilnina - bezlepková chlebovina, dnes oblíbená, i USA, Austrálie, Indie, ojed ČR
- acamptoclada - , end Zambie
- amabilis - Tanzanie
- anacrantha - end Zambie
- astreptoclada - end Zambie
- aurorae - end Zambie
- brainii - end Zambie
- canescens - end Zambie
- caniflora - end Zambie
- castellaneana - end Zambie
- curvula - , j. Afrika
- dentifera - end Zambie
- desolata -
- fastigiata - svazčitá, end Zambie
- fimbrillata - end Zambie
- fragrostis - , jednoletá tráva savan, obilnina, Tanzanie
- friesii - end Zambie
- glischra - end Zambie
- mariae - end Zambie
- milnei - end Zambie
- minor - menší, pouštní okraj Sahara, stř.Afrika, Arábie, Sokotra
- muerensis - end Zambie
- oligostachya - end Zambie
- pilosa - pilovitá, Sahel, Namibie
- rogersii - end Zambie
- saresberiensis - end Zambie
- setulifera - end Zambie
- superba NP Kruger
- sylviae - end Zambie

- tef - habešská stř. Afrika**,** Etiopie,
Eremobium - eremobium, Brassicaceae
- aegyptiacum - egyptské, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj, Sahara, Arábie
- longisiliquum - Sahara
Eremogone - eremogone, stepnatka, Caryophyllaceae
- capillaris - , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
Eremostachys - eremostachys, Asteraceae
- laciniata - dřípatá, Palestina, Izrael
Erepsia - erepsia, Altydvygie, Aizoaceae
- anceps - Kapsko, fynbos
- inclaudens - Kapsko, fynbos
- patula - Kapsko, fynbos
Erica - vřesovec, erika, Heath, Heide, Ericaceae, 860 druhů, Středozemí a z. Evropa asi 20 druhů, j. Afrika 670 end druhů, převážně horské lesy,
- abietina - jedlový, Red Heath, Rooiheide, hory j. Afriky, Kapsko, fynbos
- aestiva - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- albospicata - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- algida - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- arborea - stromovitý, (keřovitý), hory Středozemí, hory v. Afriky – subalpinský stupeň, mediteránní keř až stromek, medonosný, Keňa, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, stř. Afrika , j. polovina Afriky, potrava slonů
- alopecurus - JAR, Lesotho
- austronyassana - , end Zambie
- baccans - , Berry Heath, Kapsko, fynbos
- bienna (blenna ?) - (Lantern Heath), Kapsko
- bruniades - , (Kapokkie), JAR, Kapsko, fynbos
- brunifolia - , Kapsko
- cafra - kaferský, Water Heath, Waterheide, Kapsko, fynbos
- canaliculata – , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- cariifolia - Kapsko, fynbos
- cerinthoides - voskovkovitý (Fire Heath), j. Afrika – Dračí hory, Kapsko, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- cruenta - , Kapsko
- coccinea - šarlatová, Kapsko, fynbos
- comorensis - komorský, Komory
- coridalis - (White petticoat Heath), JAR
- corifolia - , j Afrika, Kapsko
- cristiflora - Namibie
- curviflora - , (Waterbos, Water Heath), Kapsko, fynbos
- daphniflora - , Kapsko, fynbos
- decora - zdobný, (Sticky rose Heat), JAR
- densifolia - hustolistá, JAR
- denticulata - Lakkerruikheide, Kapsko, fynbos
- dichrus - , JAR
- discolor - dvoubarvý, Kapsko, fynbos
- drakensbergwensis - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- equisetifolia - Kapsko, fynbos
- fastigiata - stažený, (Four sisters Heath), Kapsko
- galioides - , end Réunion, Madagaskar
- glabella - Kapsko, fynbos
- glomiflora - Kapsko, fynbos
- hexandra - , end Zambie
- hirtiflora - Kapsko, fynbos
- hispidula - Kapsko, fynbos
- inglata - ohnutý, Kapsko
- junonia - , JAR
- labialis - Kapsko, fynbos

- lanceolifera - , end Zambie
- longiflora - dlouhokvětá, JAR
- longifolia - Kapsko, fynbos
- lutea - žlutý, Geelrysheide, Kapsko, fynbos
- massonii - , (Houw Hoek Heath, Taaiheide), JAR
- nabea - nubijský, Kapsko
- mammosa - , (Nine-pin Heath, Rooiklossieheide), hory j. Afriky - Kapsko, fynbos
- melanthera - , JAR
- multumbellifera - Kapsko, fynbos
- nana - nízký, Kapsko
- nudiflora - Kapsko, fynbos
- nyssana - , end Zambie
- oatesii - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- onosmaeflora - , JAR
- pageana - , Kapsko
- patersonia - , Kapsko
- perspicua - , Prince-of-Wales Heath, Veerheide, Kapsko, fynbos
- peziza - , Kapsko
- phylicifolia - , Kapsko
- pinea - Kapsko, fynbos
- placentiflora - Klokkiesheide, Kapsko, fynbos
- plukenetii - Plukenetův, Hangertjie, Kapsko, Namibie, fynbos
- pulchella - Kapsko, fynbos
- quadrangularis - , j. Afrika
- reunionensis – reunionský, end Réunion, Madagaskar
- seriphifolia - Kapsko, fynbos
- sessiliflora - , Green Heath, Kapsko
- sparrmanii - Sparmanův, Kapsko, fynbos
- speciosa - , Kapsko
- subdivaricata - , Kapsko
- sylvatica - lesní, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- tegulaefolia - , (Banketheide), JAR
- transparens - Kapsko, fynbos
- urna-viridis - Sticky green Heath, Groentaaiheide, Kapsko, fynbos
- ventricosa - , (Washeide), JAR
- versicolor - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- vestita - , j. Afrika
- viscaria - , (Sticky Heath), JAR
- woodii - Woodův, j. Afrika – Dračí hory, stř. Afrika**,** j. polovina Afriky

Erigeron - turan, erigeron, Asteraceae, 200 druhů, hlavně SAm, cirkumpol, suché a horské lokality, okr
- alpinus - stř. Afrika, Etiopie,
- karvinskianus - Kaervinského, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
- trilobus - Sahara

Eriobotrya - lokvát, mišpulovník, eriobotrya , Malvaceae, Rosaceae
- japonica - japonská (Loquat), pův Čína, Japonsko, stromek 7 m, 1500 – 2400m, plody jam, sirup, v. Afrika, Réunion

Eriocaulon - eriokaulon, Eriocaulaceae, cca 400 druhů, vlhké tropy, hlavně JAm,
- striatum - žíhaný, Madagaskar, Réunion

Eriocephalus - eriocefalus, Wild Rosemary, Kapokbossie, Asteraceae, 36 druhů, j. Afrika
- africanus - africký, Kapokbossie, „africká rozmarýna“, j Afrika - Kapsko, keř, arom, fynbos i renosterveld, sec Madeira, Sardinie, Austrálie, léč, TLM, čaj nachlazení, diuretokum, vlasový kondicionér, i koření,
- racemosus - Kapokkie, jz Afrika, pobřeží, Namibie, Kapsko

Eriogonum - eriogonum, Polygonaceae, 157 druhů, pantropicky, hlavně z SAm. a Mexiko, pouště a hory, byliny až keře

- androsaceum - ., Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- corymbosum -
- umbellatum - , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
Eriochloa - eriochloa, chlupatka, Poaceae
- macclounii - end Zambie
Eriosema - eriosema, Fabaceae
- psoraleoides subsaharská Afrika, Senegal, Ghana, Kamerun, Súdán, Etiopie, Keňa, Zair, Botswana, africké savany
Erlangea - erlangea, Asteraceae, 17 druhů, Afrika
- tomentosa - plstnatá, Kilimandžáro, Tanzanie
Erodium - pumpava, erodyum, trýzel**,** Heron´s Bill**,** Geraniaceae, 150 druhů, po celém světě, větš. suchomilné
- astragaloides - kozincovitá, §BG,
- beketowii - Beketova, , §UA
- botris - zobanitá, Kypr, ČR ojed. zavlečen
- ciconium - čápozobá, Kypr, Sinaj, Arábie
- cicutarium - obecná, (rozpuková), Středozemí, Kypr, (ČR), pouštní okraj Sahara, stř. Afrika , Arábie
- chamaedryoides - Reichardova ?, skály Baleárských ovů
- corsicum - korsická, Korsika, Sardinie, Řecko
- crassifolium - tlusticovitá, Kypr, Palestina, Izrael
- garamantum - Sahara
- glaucophyllum - Sahara
- grunium - jeřábí, Egejská oblast, Sicílie, suché kamen a písč plochy
- incarnatum - , JAR
- laciniatum - kopinatá, Kypr
- malacoides - slézová, (slézovitá, růžová, Glandular / Soft Storksbill), mediterán, celé Středozemí, Kypr, Malta, Krym, Sinaj, Arábie, úhory, otevřená suchá místa, polopouště a pouště
- manescavii - Maneskavova, §F
- moschatum - pyžmová, (Musk Storksbill), pův. j. Evropa, Středozemí, Kypr, Malta, pole, rumiště, ČR zavlékán
- paularense - , §BG,
- petraeum - skalní, jz. Francie, Španělsko, kamen, Ca plochy
- reicherdiii - Reicherdova, Baleáry, Řecko
- rodlei - Rodleova, §F
- rupicola - , §BG,
- touchyanum - , Palestina, Izrael, pouště a polopouště
Erophila - osívka, erofila, Brassicaceae
- verna - jarní, stř. Afrika**,** Etiopie,
Eruca - roketa, eruka , Erucaceae, Brassicaceae, 6 druhů, Středozemí vč. sz. Afrika, byliny, okr, pěst
- sativa - setá, (Garden Rocket, Herbs), pův. Středozemí, bible, Sinaj, Sahara, stř. Afrika , Arábie, salát zelenina, olejnina, Ischia, Kréta, zavl ČR,
- vesicaria - setá (puchýřkatá) ?, Středozemí, Kypr, rumiště
Erucaria - erukaria, Brassicaceae,
- hispanica - španělská, saharsko-arabská oblast
Eryngium - máčka, eryngium, Daucaceae, Apiaceae, 200 druhů, téměř po celém světě
- campestre - stř. Afrika
- ilicifolium - Sahara
Erysimum (Cheiranthus) **- trýzel, erysimum,** chejr , Brassicaceae, 80 druhů, byliny i dřevnatějící, suché, slunné (Ca) stráně, Středozemí, Eurasie, s.Afrika, i SAm, okr
- linariifolium - Středozemí
Erythrina - zarděnice, korálovec, erytrina, korálový strom, Fabaceae,130 druhů, hlavně tropy, méně subtr celého světa, hlavně Amerika a Afrika, dřevn. trvalky až dřeviny, červ. květy i bez listí, okr, <u>léč</u>
- abyssinica – habešská, (Red Hot Poker Tree, Flame Tree, Lucky Bean Tree), pův. trop. v. a j. Afrika - Etiopie, Keňa, Tanzanie, Zambie, Angola, Zimbabwe, Mosambik, Bgorongo, lesní okraje a skalnaté buše, trop. Amerika, savany, keř. stromek 6 až 15 m,, dalších cca 100 druhů

v tropech starého i nového světa, i jako stinné linie v kávovníkových plantážích, okr, kv atrakt. červené, lusky až 20 cm, semena jed, omamně na ryby (při rybolovu), léč - kořeny posilující čaj (Masajové), malárie, syfilis, TLM, okr tropy a subtr.
- berteroana - tropy stř. a JAm, Karibik
- burtii - burtii, (Lucky bean Tree, Erythrina), 3 - 15 m, 950 - 1800 m, dřevo, v. Afrika
- caffra - kaferský, pův jv. Afrika, Kapsko, Mozambik, opad strom 20 m, intr subtr Evropy, Mexika a stř Afrika,okr
- corallodendron - , pův. Amerika, okr Palestina, Izrael
- crista-galli - nádherný, (zarděnice hřebenovitá, kohoutí hřeben, Cry-Baby, Cock´s Comb Coral, Lobster Plant, Cockspur Coral Bean, Cock Coral Tree), pův. trop. JAm, Brazílie, keř. strom 9-20 m, okr, intr Kanárské ostrovy, Madeira
- flabelliformis - end Arizona a N. Mexiko, Mexiko
- fusca - tropy, stř. Amerika, Karibik, s JAm, j. Asie a Oceánie, sec trop Afrika a Austrálie, Madagaskar, Tanzanie
- haerdii - Tanzanie
- humeana - humeana (Dwarf Coral Tree, Kleinkoraalboom), pův. j. Afrika, JAE, okr
- indica - indický, (Indian Coral Tree, Tifer´s Claw, Imortelle, Indian Coralbean), pův. trop. v. Afrika, Asie, ovy Tichomoří, ostnitý strom 10-20 m, jed, léč, okr tropy a subtr
- latissima - j. Afrika, Zimbabwe až Mosambik, Svazijsko, JAR
- livingstonia - Livingstonův, pův. Afrika
- latissima - , (Broad-leaved coral Tree), JAR
- lysistemon - , (Lucky bean Tree, Flame Tree), j. a v. Afrika, NP Kruger, opad. strom až 12 m, dřevo řezbáři, okr,
- melanacantha v Afrika, Somálsko, Etiopie, Keňa, Tanzánie, Sokotra, sec Omán, opad menší strom, křoviny suchých tropů
- pallida - s. JAm, Venezuelam Trinidad a Tobago, živé ploty
- poeppigiana - JAm
- sacleuxii - Tanzanie
- senegalensis - Nigérie
- schliebenii - Tanzanie
- speciosa - nádherný, (Batwing Coral Tree), Madeira
- variegata (indica) - pestrý, (indický, Variagated / Indian/ Coral Tree, Dadap Variega Red, Tiger´s Claw), pův. tropy v. Afriky - Madagaskar, Zanzibar, přes j. Asii, Indonésii, k N. Guinea, Filipíny a Pacifiku, rozšířen po celých tropech, suchá zóna, okr. strom (cv. Parcellii, Tropical Coral), léč

Erythrocephalum - erytrocefalum, Asteraceae
- albiflorum - bělokvěté, end Zambie
- decipiens - , end Zambie
- scabrifolium - , end Zambie
- zambesianum - zambeský, end Zambie

Erythrococca - erytrokoka, Euphorbiaceae
- ulugurensis - **,** end Zambie

Erythrophleum - erytrofleum, Fabaceae
- guineense - guinejský, (Ordeal Tree, Red-Water Tree, Sasswood), pův. z. Afrika, okr. strom
- suavoveolens - **,** end Zambie

Erythrophyllum - erytrofylum, Erythroxylaceae
- emarginatum - , end Zambie
- , Nigérie, strom
- zambezianum - zambezijský, end Zambie

Erythrophysa - erytrofyza, Sapindaceae, 9 druhů, JAR, Etiopie, Madagaskar
- aesculina - end Madagaskar, opad strrmek 3-6m, IUCN
- alata - křídlatý, JAR

Erythroxylum - rudodřev, kokainovník, erytroxylum, Erythroxylaceae, 230 druhů, lesní strom, kokain (catuaba - afrodiziak), Indiáni,
- sechellarum - sejšelský, Seychelly**,** Madagaskar
- zambesianum - zambezský, dřevina, delta Okawango

Etlingera - etlingera, Zingiberaceae, 57 druhů, vysoké oddenk. trvalky, tropy, od Cejlonu po N. Guineu, okr
- elatior - vyšší, Madagaskar, Réunion, Mayotte **,** (ČR BZ Fata morgana)
Euadenia - eudenya , Capparaceae
- trifoliatat - trojlistá, trop strom
Euanthe - euanthe, Orchidaceae
- sanderiana - , okr exot. orchidej, pěst. Tanzanie
Eucalyptus - blahovičník, eukalyptus , Myrtaceae, cca 800 druhů, stáloz. dřeviny, některé druhy mají v zemi zdřevnatělé hlízy (lignotuber), umožňující přežití požárů a such a další regeneraci, suché/aridní oblasti, hlavně Austrálie, také Filipíny, Malajsie, Indonésie, Papua-N.Guinea, Melanésie, inv, nejvíce pěst strom jako náhradní po vytěžených původních stromech, zásadně přispívá k aridizaci – vysušování území: JAm, Afrika, Indie, Střední východ, okr, pěst i pro dřevo, parfémy, třísloviny
- camaldulensis – červený, (pobřežní, ("gumovník", River Red Gum, Tasmanian blue Gum, Murray red Gum, austr. karri), pův. Austrálie - Victoria, u vodotečí, strom až 45 m, kvalitní dřevo, odolává termitům, třísloviny, plod tobolka, medonosný, nejvyšší stromy (114 - 155 m), listy pojídá medvídek koala, okr, před 60 mil. let, pěst plantáže tropy a subtr celý svět, rychlý růst, cenné dřevo, Brazílie, Kalifornie - zdomácněl, intr. mediterán, Středozemí, s. Afrika, Gambie, Izrael,
- citriodora (maculata var. citriodora) - citronový, pův. Austrálie, strom 40 m, dřevo konstrukce, parfumerie, astma, v. Afrika
- ficifolia - (Red flowering Gum), pův. Austrálie, 10 m, okr, v. Afrika
- globulus - kulovitý, (Tasmanian blue Gum), pův. jz. Austrálie, strom 55 m, tvrdé dřevo, konstrukce, astma, intr v. Afrika, na posvátné hoře Thaba Bosiu v Lesothu vysazen misionáři, dnes vyvrácen a ohořelý
- maculata - (Spotted Gum), pův. v. Austrálie, 40 m, do 1800 m, dřevo, okr
- maidenii - Majdenův, intr, zakládané plantáže, Tanzanie
- paniculata - latnatý, (Grey Iron Bark Gum), pův. Austrálie, do 55 m, odolné dřevo, těžké konstrukce, okr
- saligna - solný, (Sydney Blue Gum), pův. pobřeží v. Austrálie, 60 m, 200 - 2400 m, nábytek, konstrukce, okr, zakládané plantáže, Tanzanie, v. Afrika**,** v Etiopské vysočině řeší nedostatek stromů (spálených na topení)
Euclea - euklea, Ebenaceae, 16 druhů, převážně Afrika, Komory
- crispa - kadeřavá,
- divinorum (keniensis) - keňská, keř. strom 10 m, suché lesy, savany do 2400 m, dřevo konstrukce, v. Afrika, Keňa, NP Kruger
- natalensis - natalská,
- racemosa - hroznatá, Egypt, Etiopie, jižní polovina Afriky, keřík na dunách aj.
- racemosa ssp. schimperi - v, Afrika - Etiopie,, Eritrea až Mozambik, Saud. Arábie, Jemen, Omán, stáloz. dvoudomý keř. stromek, xerof. trop. lesy na přechodu mezi savanou a monzun. lesem až do 1000 m
- undulata - j. Afrika - JAR, Namibie, Botswana, Svazijsko, Zimbabwe, Mosambik, stáloz. dvoudomý, keř. strom,
Eucomis – chocholatice, eukomis , Pineapple Lily, Wildepynappel, Asparagaceaea, Hyacynthaceae, 11 druhů, Afrika, cibulovina, robusní, exotický vzhled, okr
- autumnalis - podzimní, cibulovina, trop. a j. Afrika, až Malawi
- bicolor - dvojbarvá, (dvoubarevná), j. Afrika - Natal, Lesotho, okr i ČR
- comosa - vrkočovitá, j. Afrika
- pallidiflora - , j. Afrika, Lesotho, Svazijsko, okr Evropa
- regia - královská, Kapsko, fynbos
Eugenia (Syzygium) - **eugenya, martel, pitang, hřebíčkovec,** Myrtaceae, cca 1000 druhů, tropy a subtr, převážně Amerika, několik Afrika, Asie, Austrálie, a Tichomoř. ovy, dřeviny, okr, jedlé ovoce
- buxifolia - buxolistá, end Réunion, Madagaskar
- jambos - jambos, (Rose Apple), pův. Indie, Malajsie, stromek 8 m, jedlé plody - jam, v. Afrika
Euchaetis - euchetys, Rutaceae
- burchellii - Kapsko, fynbos
- longibracteata - Kapsko, fynbos
- meridionalis - Kapsko, fynbos
- whitenlockii - Whitelokův, nížinné lesy, v. Afrika, Tanzanie,
Eulophia (Graphorkis) - **eulofia,** Orchidaceae, 230 druhů, trop. a j. Afrika, Madagaskar. j. Asie, Austrálie, Tichomoří, 1 druh trop Am

- dactylifera - , end Zambie
- elegans - sličná, end Zambie
- gastrodioides - , end Zambie
- guineensis - guinejská, západoafrické savany, od Gambie po Angolu a Ugandu
- hians - JAR, Lesotho, Svazijsko, NP Kruger, terestricky
- livingstoneana - Livingstonova, Etiopie, j. polovina Afriky, od Sahelu po JAR, stř. Afrika, Súdán, Ghana, Keňa, Madagaskar, Komory, terestr., křovinaté savany, CITES
- macaulayi - , end Zambie
- monticola - , end Zambie
- obscura - , end Zambie
- ramosa end Madagaskar
- rara - , end Zambie
- richardsiae - , end Zambie
- sabulosa - , end Zambie
- thomsonii - , end Zambie

Eulophia - eulopfia, Orchidaceae, 230 druhů, trop a j. Afrika, Madagaskar, j. Asie, Austrálie, Tichomoří, trop. Amerika

. ramosa - end Madagaskar

Eulophiella - eulefiela, Orchidaceae,

- roempleriaba - end Madagaskar, **madagaskarská národní květina**

Euphorbia (Tithymalus) **– pryšec, euforbia ,** Melkbos, Euphorbiaceae, asi 2000 druhů, téměř po celém světě, mírný, subtr. i trop. pás, na Madagaskaru 144, z toho 134 end, jed latex, okr

- abdelkuriensis - , Sokotra
- abyssinica - habešský, v. a stř. Afrika**,** Etiopie, Etiopská vysočina**,** Súdán,
- acanthothamnos - v. Středozemí, Řecko, Turecko
- albicans - běložilný, sukulent, Madagaskar, okr, i ČR
- albomarginata - pouště jz USA a Mexika, léč, TIM
- alluaudii - Alluaudův, end Madagaskar
- ammak - stř .Afrika , Jemen
- amplexicaulis - end Galapágy
- amygdaloides - mandloňovitý, stř. a j. Evropa, ČR
- anacampseros - end Turecko
- angulata - hranatý, Evropa, ČR
- antiquorum - Sahel
- aphylla - bezlistý, end Kanáry, okr pokojový sukulent
- arbuscula - stromovitý, stř. Afrika , stř. Afrika . Sokotra, savana
- astemperi - , Sokotra, TTP
- atropurpurea - end Kanáry, sukulent. keř
- atrox –- , Somálsko
- austriaca - rakouský, end sv. Alp
- avasmontana . JAR, Namibie, sukukent
- balsamifera - balzaminový, Sahara, z. Afrika, Arab. poloostrov, Sinaj, Súdán, stř. Afrika ,Somálsko, Etiopie, Maroko , Omán, Sokotra
- bongensis - Súdán
- bourgeana - end Kanáry
- bravoana - end Kanáry, keř
- brunellii - Súdán
- burmannii - Steenbokmelkbos, Soetmelkbos, pův j Afrika - Kapsko, Namibie, fynbos
- bussei var. kibwenzensis - Buseiův, 6 m, senelsko-súdánské aridní oblasti do 2000 m, v. Afrika, Etiopie, stř.Afrika
- caerulescdens - namodralý, end Kapsko, sklaní výchozy suché kamenité lokality, sukulentní karoo, až 150 cm, okr
- cactus - stř. Afrika , Etiopie, Eritrea, Súdán**,** Omán, Jemen, Saudská Arábie
- calyptrata - Sahara
- caerulescens - namodralý, end Kapsko

- canariensis - kanárský, Kanárské ovy
- candelabrum - svícnový, (Candelabra Tree, Candelabra Tree), intr., sukul stromek výšky až 15 m, ve v. Africe na břehu Nakuru, skaln stanoviště, křovin a stromové savany, do 1800 m, mléčný latex jed - na ryby (postříkaná tráva do vody, během 15´ ochromené na hladině), i jako projímadlo, Ngorongo, Tanzanie, Etiopská vysočina, v. Afrika
- capitulata - emd ilyrské části Balkánu
- caput-medusae - Medusa´s Head, Vingerpol, j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos
- cedrorum - end Madagaskar
- clavaioides - , j. Afrika, Lesotho
- clavifera - Afrika
- colliculina - j. Afrika
- cooperi - Coperův, trop. jv. Afrika , Tanzanie, Malawi, Zambie, Zimbabwe, Mosambik, Botswana, Svazijsko, JAR, NP Kruger, křovinatá savana, latex jed (jed na ryby), léč , TASfM, okr
- cornuta - Sahara
- cotinifolia - kotinolistý, (Red Euphorbia), pův. Mexiko, JAm, Karibik, 8 m, okr, v. Afrika
- cuneata - klínovitý, trop. v. Afrika, Súdán, Tanzanie, Mozambik, Arábie, až 4 m, do 1750 m,
- cyathophora - stř. Afrika, sv. Helena,
- cylindrifolia - Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- cyparissias - chvojka, Evropa mimo Skandinávie, ČR, zavl SAm, NZ
- decaryi - Madagaskar
- dendroides - Středozemí, zavl. Kalifornie, Austrálie
- dhofarenss - Omán, Jemen
- dulcis - sladký, Evropa, ČR
- duranii - end Madagaskar
- emirnensis - end Madagaskar
- enterophora - , end Madagaskar, keř strom
- enormis - Afrika
- epicyparissias - j. Afrika, prutnatý polokeř
- epithimoides - mnohobarvý, j. až střední Evropa, ČR
- esula - obecný, Evropa, ČR, zav. Amerika, Tichomoří
- esculenta - , JAR
- exigua - drobný, Evropa, Středozemí, ČR, sec Makaronesie, SAm
- falcata - srpovitý, pouštní okraj Sahara, Arábie
- famatamboay - end Madagaskar
- fendleri - SAm
- fiherenensis - end Madagaskar
- flamandi - Sahara
- fragifera - Středozemí
- francoisii - Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- gasparrinii - end Apeniny
- geroldii - hory Madagaskar, vlhký trop. les, ČR - BZ Plzeň
- glabriflora - end Balkán
- glauca - end NZ
- gorgonis - , j. Afrika
- grandicornis - obrovský, (Transvaal Candelabra), Keňa až j. Afrika
- granulata - Sahara
- guentheri - trop. v. Afrika, Keňa, sukulent
- guyoniana - , Sahara, Tunisko
- hadramautica - stř.Afrika , Etiopie, Omán
- hamaderoensis - , Sokotra
- hamata - , JAR
- handiensis - end Fuerteventura, sukulent
- helioscopia - kolovratec, Eurasie, ČR, s. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, zavl SAm, Austrálie, NZ
- herniariifolia - v Středozemí, hory
- heterochroma - různobarvý, 1 - 3 m, 450 - 2050 m, Tanzanie, Keňa

- heterophylla - různolistý, pův trop a subtr Amerika, zavl tropy a subtr v. polokoule
- hierosolymitana - , Palestina, Izrael
- hirta - pouštní okraj Sahara, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar , Arábie
- hyberna - Středozemí
- hypericifolia - třezalkolistý, trop. a subtr. Amerika, sec. Středozemí, trop. Afrika, jv. Asie, Tichomoří
- characias - hnědokvětý, Středozemí
- ingens – stromový, (obrovský, Candelabra Tree), trop. a subtr. v. Afrika, Keňa až j. Afrika, NP Kruger, sukul stromovitý 10 – 15 m, křovin savany, kamen místa, jed latex – jed na ryby, okr (cv. Marmorata)
- insignis - znamenaný, Afrika,
- intisy - , Madagaskar
- kibwezensis - , Ngorongo, Tanzanie
- kishenensis - , Sokotra
- lactea - mléčný, pův j. Evropa, sec Eurasie, Austrálie, Amerika
- lamarckii - end Kanáry
- larica - stř. Afrika , Omán, Írán, téměř bezlistý
- lathyris - skočcový, pův j. Evropa, sec Eurasie, a další svět
- ledienii - , JAR
- leucocephala - bělohlavý, (White lace Euphorbia, Snowball Tree), pův. Mexiko, Gutemala, 2-4 m, okr, v. Afrika
- leuconeura - běložilný, hory Madagaskar, vlhký trop les, BZ Plzeň
- lophogona -
- lucida - leský, Evropa, ČR, zavl SAm
- maculata - skvrnitý, pův SAm, sec ostatní svět vč ČR, okr
- mainty - end Madagaskar
- mammillaris - end JAR, sukulent
- marginata - vroubený, (okrajový, Snow-on-the-mountain), okr
- mauritanica - mauretánský, Beesmelkbos, Geelmelkbos, Kapsko, fynbos, Namibie, Mauretánie, stř. Afrika
- megalatlantika - end Maroko
- melitensis - end Malta
- milii - end Madagaskar, sukul. buš
- momccoyae - end jz Omán - Dhofar, asi i návazný Jemen, i pře 1 m,
- meloformis - melounovitý, (Eselskos), j. Afrika, jižní polovina Afriky, okr
- metabelemsis - v. Afrika
- millii - Kristova koruna, (Christs Thorn, Crown of Thorn´s), pův. Madagaskar, hory, suché oblasti, latex, okr (cv. ´Splendens´), keř, červ. kv., živé ploty, BZ Plzeň
- momccoyale - end Omán, sukulent
- myrsynites - myrtovitý, Středozemí zavl. SAm, kdysi vysazen v Českém krasu
- natalensis - j. Afrika, Dračí hory
- neriifolia - oleandrovitý, (Crested oleander cactus, Oleander-leaved Euphorbia), okr
- nivulia - jv Asie, sukulent, suché trop. lesy a křoviny
- nubigena - nubijský, Súdán
- nyikae - , Ngorongo, Tanzanie
- obesa - tlustý, (Living Baseball), j. Afrika, okr
- officinarum - sz. Afrika, sukulent
- oncoclada - , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- palustris - bahenní, Evropa, ČR,
- paralias - pobřežní, (Sea Spurge), písč pobřeží Středozemí, Atlantiku, Palestina, Izrael, Černého moře, Kréta, Malta, Kanárské ovy, pobřežní písčiny
- parishii - SAm
- peplus - okrouhlý, Evropa, ČR, Středozemí, zavl ostatní svět
- piscatoria - end Madeira, keř
- plagiantha - , end Madagaskar
- platyphyllos - plocholistý, stř a j. Evropa. zavl Amerika, Austrálie
- poissoni - Poissonův, v „kulturních“ savanách Afriky, Tanzanie
- polygonata - mnohohranný, end Kapsko, v suchých křovinách sukulentního karoo, až 130 cm, okr Evropa

v cv.
- polyacantha - Etiopie, Súdán
- primulifolia - prvosenkolistý, Madagaskar
- prolifera - j a jv Asie
- prostrata - rozprostřený, pův trop a subtr Amerika, sec ostatní svět i ČR, sv. Helena,
- pulcherrima - vznešený, (nejkrásnější, "vánoční hvězda", poinsetie, Christmas Flower, Poinsettia, Lobster Plant, Mexican Flame Leaf), pův. Mexiko a Guatemala, až 5 m, keř, červ. kv., tropy, okr, intr USA pak Evropa, ČR skleník, hrnk, krátkodenní, X-XI 12 hod. tma aby kvetla, v. Afrika,
- pulvinata - , JAR
- punicea - Karibik
- pyrenaica - pyrenejský, Pyrenej. poloostrov
- radians - SAm - madriánská oblast
- radyeri - Kapsko
- ramiglans - j .Afrika
- regis-jubae - Maroko, Kanáry, sukulentní buš
- resinifera - pryskyřičný, Vysoký Atlas, sukulent, okr
- riebeckii - saharsko-arabská oblast , Saúd. Arábie, Oman, Jemen
- rigida - Středozemí
- rivae - Súdán, Ethiopie Keňa
- robecchii - , 5 - 15 m, suché buše. (Acacia - Commiphora),
- robivelonae - v. Afrika, hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- salicifolia - vrbolistý, j a stř. Evropa, ČR
- saxatilis - end rakouské Alpy
- segetalis - Středozemí a Makaronésie
- seguieriana - sivý, Eurasie, ČR
- serpens - plazivý, prérie Ameriky sec. Afrika, Austrálie, i ČR
- schimperi - Schimperův, stř. Afrika
- schimperiana - , Guinea, Kongo, stř. Afrika , Etiopie, jižní polovina Afriky, Sokotra
- smithii - stř. Afrika , Omán, Jemen
- socotrana – sokotranský, Sokotra end, stř. Afrika
- sojakii - Sojákův, end v. Karpaty, Slovensko
- spinosa - trnitý, Středozemí
- spiralis - spirální, Sokotra end, stř. Afrika
- stenoclada - , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- stracheyi - Himálaj, hory stř. Asie
- stricta - tuhý, stř a j. Evropa, ČR, zavl SAm
- teke - Súdán
- tirucalli - tirukali, (kostival, Finger Euphorbia, Milk Bush, Pencil Euphorbia), pův. trop. v. a j. Afrika, stř. a j. polovina Afriky, NP Kruger, Madagaskar, , Arab. poloostrov, keř 6 m, do 1600 m, okr, zahrady, léč, jed, ČR
- tuberculata - , Kapsko
- tuberosa - hlíznatý,Melkbol, Wildermenas, Kapsko, fynbos
- tuckeyana - end Kapverdy
- turbiniformis - , Somálsko
- tithymaloides - stř. Afrika
- unaequilatera - Sahara
- verrucosa - žlutavý, j. Evropa, ne ČR
- viguieri - end Madagaskar, trnitá buš, opad sukulent, BZ Plzeň
- villosa - kosmatý, stř a j. Evropa, ČR
- virosa - jedovatý, (Desert Euphorbie, Gibbom – „jedovatý strom“), nejteplejší oblasti j. Afriky, 2-3 m, šípový jed, konzumují nosorožci
- waldsteinii - prutnatý, stř. Evropa, ČR

Eureiandera - eureiandera, Cucurbitaceae
- eburnea - **,** end Zambie

Euryops - euryops , (Harouisbos), Asteraceae

- abrotanifolius - Bergharpuisbos, Kapsko, fynbos
- arabicus - arabský, Sokotra, Omán, stř. Afrika , křoviny
- aureus - zlatý, j. Afrika
- brevilobus - JAR, Kapsko, fynbos
- dacrydioides - Kilimandžaro, Tanzanie
- chrysanthemoides - chrysantémovitý, okr
- evansii - hory j. Afriky, JAR, Lesothe
- linifolius - end Kapsko
- multifidus - Kapsko, fynbos, Namibie
- pectinatus - hřebenitý, (Grey Leaved Euryops, Wolharpuisbos), pův. hory jz. JAR, Kapsko, fynbos, polokeř, okr
- pinifolius - stř .Afrika, Etiopie,
- rehmanii - Kapsko, fynbos
- socotranus - stř. Afrika
- speciosissimus - Pronkharpuisbos, Kapsko, fynbos
- tenuissimus - Resin Bush, Grootharpuisbos, Kapsko, fynbos
- thunbergii - Thunberglv, Kapsko, fynbos
- virgineus - Riverharpuisbos, Kapsko, fynbos

Evolvulus - vyvinutec, evolvulus, Convolvulaceae, 100 druhů, od USA po Argentinu, byliny až polokeříky, prérie, okr
- alsinoides - stř. Afrika, Madagaskar

Exacum - hořkolist, exakum, hořepník, Gentianaceae
- affine - pomezní, („arabská fialka“), stř.Afrika , Sokotra, wadi, okr
- caeruleum – , stř. Afrika , Sokotra

Exotheca - exotéka, Poaceae
- tráva, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie

Fadogia - fadogia, Rubiaceae
- arenicola - end Zambie
- fuchsioides - end Zambie
- gossweileri - end Zambie
- luangwae - end Zambie

Fadogiella - fadogiela, Rubiaceae
- rogersii - end Zambie
- stigmatoloba - end Zambie

Fagara - fagara, Rutaceae
- macrophylla - end Zambie

Fagonia - podlák, fagonya, Zygophyllaceae, 18 druhů, aridní pouštní a polopouštní obl., saharská Afrika, Arábie, Středozemí, Kalifornie, vytr. byliny,
- albiflora - pouštní okraj Sahara,
- arabica - arabský, Sahara
- bruguieri - suché oblasti s. Afriky a jz. Asie, Sahara, od Maroka a Mauretánie po Súdán a Egypt, celá Arábie, Izrael, Sýrie, Írán, Afghánistán, Pákistán, sv. Indie
- cretica - krétský, (Fagonia), v. Středozemí, Kréta, Kypr, Malta, saharsko-arabská oblast
- glutinosa - lepkavý, Sahara
- indica - indický s. Afrika - Maroko až Mauretánie, saharsko-arabská oblast, Egypt, Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Arábie, Sinaj, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie, kamen. svahy, vádí, i duny
- kahirina - Sahara
- latifolia - Sahara
- longispina - Sahara
- luntii - Etiopie, Somálsko, Džibutsko, Arábie, Jemen, Omán, Sokotra
- microphylla - drobnolistý, Sahara
- mollis - měkký, Palestina, Izrael, pouště a polopouště
- oliveri - Sahara
- tenuifolia - Sahara

Falkia - falkia, Oortjies, Convolvulaceae

- repens - plazivá, Kapsko, fynbos
Falotsia - falotsia,
- liána, Madagaskar
Farsetia - farsecia Brassicaceae
- aegyptia - egyptská, pův Blízký východ, saharsko-arabská oblast , s. Afrika: Mauretánie až Egypt, Sinaj, Mali, Čad, Sahara, stř.Afrika, Arábie, Izrael. Omán, Sýrie, Írán, Pákistán, Afghánistán
- inconspicua - , Sokotra
- ramosissima - Sahara
Faucaria - faukaria, Crassulaceae
- bosscheana - , sukulent, j. Afrika
- felina - , j. Afrika
Faujasia - faujasia, Asteraceae, 4 druhy, Réunion
- pinifolia - borovicolistá, end Réunion, stáloz. lysý keřík
- salicifolia - vrbolistá, Madagaskar, end Réunion
Faurea - faurea, Proteaceae, 15 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar
- galpinii - jv Afrika, JAR, Svazijsko, keř strom
- speciosa - , Kapsko
Felicia - feliciea, Astertjie, Asteraceae, 86 druhů, krátkověké byliny
- abyssinica - habešský, v Afrika, Etiopie, Tanzanie, Zambie, Keňa, Súdán, Eritrea, Somálsko, Arábie
- aethiopica - etiopská, Bloublommetjie, j. Afrika, Kapsko**,** fynbos
- amelloides (Agathea caelestis) - astrovitá, (melská, kapská astra, Blue Marguerite, Kongfisher Daisy, Blue Daisy Bush, Blue Felicia Bush, Shrubby Felicia), pův. j. Afrika, písčiny, stáloz. polokeř 0,3 m, okr, intr subtr, ČR
- amoena - proměnlivá, j. Afrika, Kapsko**,** fynbos
- australis - jižní, j.Afrika, Namibie, Kapsko**,** fynbos
- bergeriana - Bergerova, j. Afrika, Kapsko**,** fynbos
- dentata - zoubkatá. stř.Afrika, Etiopie, Jemen
- echinata - ostnitá. Bloublommetjie, j Afrika, pobřežní lem, BKapsko**,** fynbos
- elongata - prodloužená, Kapsko, fynbos, end
- filifolia - , (Draaibossie), j. Afrika, Namibie, Lesotho, Kapsko, fynbos. nižší keř, palivo, okr,
- fruticosa - Wildeaster, Bosastertjie, Kapsko**,** fynbos, end
- heterophylla - různolistá, j. Afrika, Kapsko**,** fynbos
- hyssopifolia - j Afrika, Kapsko**,** fynbos
- josephinae - Kapsko**,** fynbos, end
- monocephala - Lesothe
- namaquana - JAR, Namibie
- rosulata - , jv. Afrika, JSAR, Svazijsko, Lesothe, Dračí hory
- tenella - Kapsko, fynbos
Fenestria - okrovka, fenestria , Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- rhopalophyla - kyjolistá, (Window Plant), pouště, Namibie**,** Kapsko
Fenestraria - fenestraria ,Aizoaceae
- aurantiaca - pomerančová, (Orange Hawmkweed), j. Afrika, sukul, okr
Fernandoa - fernandoa, Bignoniaceae, 15 druhů, trop. Afrika, Madagaskar, jv. Asie
- lutea - žlutá, end Tanzanie
- madagascariensis - madagaskartská, end Madagaskar, keř .stromek 2-6m,
Ferraria - ferárie , Spider Lily, Spinnekopblom, Iridaceae, trop. j. Afrika,
- crispa - křížová, Inkpojie, Krletjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- divaricata - Kapsko
- ferrariola - železová, j. Afrika
- uncinata - háčkatá, j. Afrika, Kapsko**,** fynbos
- variablis - Kapsko, fynbos
Ferreirea - fereirea, ?
- spectabilis - Olivewood Brazilian
Ferula - ličidlo**, ferula, ločidlo**, sevlák, vochlice, Giant Fennel , Apiaceae
- assa-foetida - , Írán

- communis - obecné, celý mediterán, z. Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, sev. Afrika – Libye, Maroko, stř.Afrika , Etiopie, Palestina, Izrael, garrigue, suché svahy, úhory, u komunikací, léč
- cypria - kyperské, Kypr
- latipinna - , §BG, Smar-m, NATm
- linkii - Linkovo, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- sadleriana - Sadlerovo, §U, §RO,
- tingitana - tangerské, z. Středozemí, Maroko, Španělsko, Portugalsko

Festuca – kostřava, festuka, Poaceaea, přes 450 druhů, hlavně Eurasie a SAm, dále trop. Afrika, jv. Asie, N. Guinea i Austrálie a NZ, v JAm cca 140 druhů, páramos, puna, pampas
- abyssinica - habešská, i velehory, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, stř. Afrika , j. polovina Afriky
- kilimandscharica (kilimanjarica) - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie
- macrophylla - stř. Afrika, Etiopie,
- ovina - ovčí, (Sheep Fescue), trávníky subalpinského stupně v. Afriky, Tanzanie
- pilgeri - Pilgerova, i velehory, Tanzanie

Ficinia - ficinya, Cyperaceae
- radiata - paprsčitá, Stergras, Kapsko, fynbos
- truncata - end Kapsko, fynbos

Ficus - fíkovník, fikus, smokvoň, (Fig), Moraceae, cca 1500 druhů, v j. Africe asi 25 druhů, stáloz. dřeviny, i pnoucí a ovíjivé, trop. nížinné deštné lesy, tropy a subtropy, latex jed, okr, plody
- abutilifolia - abutinolistý, j. Afrika
- asperifolia - , Nigérie, strom
- auriculata - I ndie, Čína, Indočína, zavl tropy a subtr celý svět vč. Amerika
- benjamina - benjaminův, pův. Indie, Malajsie, Indonésie, 10 - 20 m, v. Afrika**,** sv.Helena,
- benghalensis (indica) - bengálský, banyán (East India Fig, Banyan Tree), pův. trop. Asie - Indie aj., vyrůstá i v korunách jiných stromů, škrtič, rozsáhlá koruna až 2 ha (v jeho stínu vykládání zboží), opěrné vzdušné sloupovité (chůdovité) kořeny, sídlo stromových duchů, okr, u hinduistů posvátný, ve Stown Town na Zanzibaru tzv. Velký strom
- capensis - kapský, Kapsko, Transvaal
- carica - smokvoň, (smokvoň ovocná, maloasijský, kárijský, Tree Fig), pův. Malá Asie - Sinaj, Izrael, Arábie, Írán, intr Středozemí – Španělsko, Baleáry, Kanárské ovy, Itálie, Ischia, Řecko, Chorvatsko, Balkán, Kypr, Turecko, jz. Asie, s. Afrika - Tunisko, Alžír, Maroko, Sýrie, Persie, Arábie až Indie, bible, keř.strom 10 m, ovoce,
- carica ssp. caprifolius - Sardinie, ČR skleník, kamen stanoviště, staré pěst ovoce , Sinaj, Arábie
- carica –-smokvoň, Sinaj, Arábie
- clarensis - klarensiký, Tanzanie
- cordata ssp. salicifolia - srdčitý vrbolistý, saharsko-arabská oblast, Etiopie, Sokotra, Arábie, Omán
- cyathistipula - , trop. Afrika
- elastica - pyžmovitý, (Indian Rubber Plant), pův. jv. Asie, do 30 m, okr, v. Afrika, Ghana
- exasperate - , Nigérie, strom
- fischeri - , end Zambie
- ingens - velikánský., téměř celá Afrika, Sahara, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie
- lutea - žlutý, (Fig Tree), 16 m, do 2200 m, plody a listy ptáci, opice, v. Afrika**,** Madagaskar - památný, v úctě u královské pevnosti Ambohimanga / Andrianampoinimerina, Gambie,
- lyrata - lyrovitý, (pyžmovitý), pův. trop. z. a stř. Afrika, trop. deštné lesy, okr, Tanzanie, ČR hrnk
- macrophylla - velkolistý v.Austrálie, okr Pacif. ovy, NZ, Středozemí, USA, stř. Amerika aj.
- menabeensis - end Madagaskar
- microcarpa - pův jv Asie, s Austrálie, Malajsie, Indočína, Čína,inv stř. a JAm vč Havaj
- natalensis - natalský, (Burk cloth Fig), 30 m, 900 - 1800 m, Uganda, Keňa
- palmata - stř. Afrika, Etiopie, Omán
- reflexa ssp. seychellensis - end Seychely
- religiosa - posvátný, pův trop Asie, Indie, Bangladéš, Pákistán, Nepál, Indočína, natur Cejlon, Izrael, Egypt, Libys, Čad, okr Zanzibar aj,
- salicifolia - vrbolistý, Sahara
- sansibarica - zanzibarský, Zanzibar, JAR - Transvaal
- sonderi - , JAR

- sur (capensis) - kapský, (Cape Fig), 25 m, do 2100 m, okr. plody, v. Afrika
- sycomorus (gnaphalocarpa, mucoso - egyptský, posvátný, (sykomora, smokvoň egyptská, „oslí fíky“, Sycamore Fig), pův. Indie, savany v. , hlavně subsaharská stř. a s. Afriky, Senegal, Egypt, Somálsko, Gambie, JAR, NP Kruger, Kapverdy, Komory, Arábie - Jemen, Palestina, Izrael, okr posvátný biblický strom, mopanové lesy j. Afriky, intr Středozemí, Kypr, Blízký východ, Izrael, Bahrain, Libanon, Sýrie, Indie, Pákistán, Čína, jv, Asie , říční břehy a místa s vysokou hladinou spodní vody, mohutný strom 10 – 35 m, dřevo na stavbu domů, nástroje (hmoždíře a paličky), v Egyptě na rakve mumií, plody ptáci, savci, ryby i lidé, kůra k vydělávání a barvení kůží, ferment fíky na alkohol nápoj, fíky pojídá řada savců, ptáků a ryb, statný strom dřevo řezbáři, konstrukce, vysazován
- thonningii (eriocarpa) - , (Wild Fig, Strangler Fig), 25 m, savany 1000 - 2500 m, v. Afrika, Ngorongo. Tanzanie, Etiopská vysočina
- trichopoda - bažinný, (Hippo Fig, Swamp Fig), pův. pobřeží JAR, množství kmenů, v Africe sázen jako alejový strom
- vasta - stř. Afrika , Etiopie, Omán
- virensis - zelenavý, trop. a subtr. deštné a monz. lesy, za sucha opadavý, strom až 24 m, Indie, Cejlon, Japonsko-Fidži, vAustrálie, monzun. lesy, trop a subtr Afrika, okr
Filicium - filicium , Sapindaceae
- decipiens - plihé, (Fern-leaf Tree, Thika Palm), 8 - 25 m, 100 - 1500 m, okr, v. Afrika**,** end Zambie
Fillaeopsis - fileopsis, Fabaceae, (Mimosaceae),
-
Fimbrystylis - fymbrystylis, Cyperaceae, SAm, Afrika
- cymosa - saharsko-arabská oblast , Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika**,** Madagaskar
Flueggea - fluegea, Phyllanthaceae
- virosa - jedovatá, Sokotra
Fockea - fokea , Asclepiadaceae
- crispa - křížatá, sukul, pův. suché oblasti j. Afriky
- edulis - jedlá, jedlé kořeny, pův. j. Afrika
Foetida - foetyda, ?
- mauritiana - mauretánská, Madagaskar
Folotsia - folotsia, Asclepiadaceae
- aculeata - Madagaskar, liány,
Forgesia - forgesia, Escalloniaceae
- racemosa - hroznatá,Madagaskar, end Réunion
Forsskaolea - forskaolea, Urticaceae
- tenacisima - stř. Afrika, Sahara, Sahel, Etiopie, Sinaj, Arábie, Jemen, pouštní okraje
Foveolina - foveolina, Wild Chamomile, Wildekamille, Asteraceae
- tenella - Lazy daisy, Namibie, Kapsko**,** fynbos
Fragaria - jahodník, fragaria, Rosaceae, 12 druhů, Eurasie, SAm, Chile, Afrika, trvalky, okr
- vesca - obecný (Wood Strawber) stř. Afrika
Frankenia - frankenya , Frankeniaceae
- hirsuta (laevis v. hirsuta, Sea-heath) - chlupatá, (srstnatá), celý mediterán, Palestina, Izrael, Kréta, Kypr, Malta, střední Asie, j. Afrika, slaniska, písč a kamen půdy, polokeř
- laevis - hladká, z. Středozemí, Itálie, Kanárské ovy (Tenerife), halofyt, zasolené půdy, písč a kamen pobřeží
- pulverulata (pulverulenta) - poprášená, Kréta, Kypr, kamen půdy
- thymifolia - mateřídouškovitá, Středozemí, Španělsko, Sahara, halofyt, slaniska
Fraxinus - jasan, fraxinus, (Ash), Oleaceae, 65 druhů, hlavně mírné až subtr. oblasti s. polokoule - Eurasie, SAm, s Afrika, Indonésie, Guatemala, **pevné pružné dřevo,** i okr
- pennsylvanica - pensylvánský, (Mexican Ash, Geen Ash), pův. SAm USA, 15 m, do 1500 až 2800 m, strom, v. Afrika
Freesia - frésia, Flissie, Iridaceae
- alba - bílá, Kapsko, fynbos
- caryophyllacea - hvozdíková, Kapsko, fynbos
- corymbosa - chocholičnatá, trvalka, j. Afrika
- grandiflora - velkokvětá, v. Afrika, OK, BZ Teplice
- laxa - mléčná, jižní, v. a stř. Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, Karibik

- leichtlinii - Kapsko, fynbos
- refracta - zakřivená, (zalomená, Common Freesea), okr, pův. j. Afrika
- viridis - Groenagretjie, Kapsko, fynbos
Freylinia - frejlinya, Bellbush, Klokkiesbos, Scrophulariaceae
- lanceolata - kopinatá, Heuningklokkiesbos, j. Afrika, Kapsko, fynbos,
- undulata - j. Afrika, j pobřeží
- visseri - end Kapsko, ař 3 m, opylována ptáky, rostlina obráží i z oddenku
Fritillaria - řebčík, fritylaria, komonka, Liliaceae, 100 druhů, Středozemí, mírný pás, Eurasie, Amerika, §D – všechny druhy
- - terpentýnový, Arábie
Fuchsia - fuchsie, čílko, Onagraceae, 110 druhů, trop. stř. a JAm, 4 NZ, 1 Tahiti
- boliviana - bolivijská, horské deštné a mlžné lesy v Andách 1000 - 3000 m Peru a Bolívie, Peru - cesta Inků , Argentina, Karibik , Madagaskar, Réunion, květy až 10 cm, bobule prodej jako jedlé ovoce
- magellanica - magelanská, (patagonská), Chile, j. Argentina, Patagonie, Ohňová země, Magellanie, Madagaskar, Réunion, pěstována Středozemí, Itálie, okr, ČR hrnk, SRN, H, inv
Fumana - devaterka, fumana, Cistaceae
- arabica - arabská,
Fumaria - zemědým, fumaria, Papaveraceae, Fumariaceae
- abyssinica - habešský, hlavně v. Afrika, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi, Kongo, Tanzanie, Arábie, Jemen, Omán
Funtumia - funtumia , Apocynaceae
- africana - africká, Nigérie, trop. strom
Furcraea - furkrea, Agavaceae, Asparagaceae, 12 druhů, sukul, pouště, Amerika, Karibik, okr
- foetida - smrdutá**,** Karibik , Amazonie**,** Guayanská vysočina, Madagaskar, Réunion
Gaertnera - gertnera, Rubiaceae,
- vaginata - pochvatá, Madagaskar, end Réunion, stáloz keř stromek
Gagnebina - gagnebina, Fabaceae, (Mimosaceae),
- lutescens -
Gaillonia - gailonya, Rubiaceae
- reboudiana - Sahara
Galenia - galenya, Aizoaceae / Mesembryanthemaceae
- populosa - puchýřnatá (Wat Bush), pouště
- secunda - Namibie
Galingsoga - pěťour, galingsoga, Asteraceae, eutrofní lokality, plevel zahrad a polí, Eurasie, Amerika, Afrika
- parviflora - maloúborný, pův. Andy JAm, Karibik, j. Brazílie, Bolívie, stř. Argentina, Peru, Chile, Patagonie, pampa Uruguay, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, okraj Sahara, ČR zavlečen, inv, zahradnické půdy
Galiniera - gulinyera , Rubiaceae
- coffeoides - kávová, hory v. Afriky, Tanzanie
Galium (Asperula) - **svízel, galium**, Rubiaceae, 300 druhů, téměř po celém světě
- aetnicum - Sicílie, Apeniny
- aparine - přítula, Eurasie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, JAm
- ruwenzoriense - ruwenzorský, i velehory, až 5 m po starčcích, Tanzanie, Uganda, Kongo,
- stenophyllum - end Zambie
Galtonia - litoška, galtonya , Hyacynthaceae
- candicans -
Garcinia - mangostan, garcinya, gumigumovník, Clusiaceae, 200 druhů, tropy, Asie, Afrika, dřeviny, pomalu rostoucí, tvrdé dřevo, cenná pryskyřice, jedlé plody, olejnatá semena, léč - průjmy, ebola, malárie, rakovina, okr, agrolesnické kultury
- acutifolia - ostrolistá, end Zambie, Tanzanie
- bifasciculata - Tanzanie
- cola - Nigérie
- mangostana - mangostan, (Mangosteen), vlhké trop. nížiny, pův. Malajsie, Indonésie, Filipíny, Indie, Srí Lanka, Indočína, Barma, Thajsko, Vietnam, Čína, Malajsie, Guinea, Kongo, Madagaskar, pěstov. stáloz.

oblíbený ovoc strom, žlutý latex, tvrdé dřevo, od VI do IX, okr, léč
- mlanjiensis - , end Zambie
- viridiflora - stálokvětá, cibulovina vlhkých luk, j. Afrika
- volkensii - **,** end Zambie**,** NP Kruger
Gardenia - kucinar, gardénya, Rubiaceae, 200 druhů, tropy a subtr., Afrika, Asie (vč. Japonsko, Čína, Filipíny), i dřeviny, okr
- amoena - , (Thorny Gardenia), JAR
- aqualla - z. Afrika - Burkina Faso
- erubescens - růžová, keřové savany v. Afriky, z. Afrika - Burkina Faso, jedlé plody
- jasminoides (angusta, angustifolia, florida, grandiflora) - jasmínovitý, (květnatý, vznešený, Cape Jasmine, Cape Gardenia), pův. Čína, Vietnam, Thajsko, Malajsie, Indonésie, Filipíny, Japonsko, Rusko (Soči), či trop j Afrika , Kapsko, trop savany, stáloz. keř stromek, jedlé plody, silně vonící bílé kv. aromatiz. čajů, , léč, v Číně okr pěst již v 9 st., okr, Evropa, ČR hrnk, skleník.
- lutea - žlutá, Etiopie,
Gardneria - gardneria, Loganiaceae
- posoquerioides - end Zambie
- rutenbergiana - end Madagaskar
- semseii - Tanzanie
- ternifolia - v. Afrika, Súdán
- ternifolia var. jovis-tonantis - (Large-leafed Gardenia), keř 6 m, do 2100 m, v. Afrika
- thunbergia - Thunbergův, (White Gardenia), pův j. Afrika - JAR**,** stáloz dřevina, okr
- volkensii - subsaharská Afrika, Somálsko, Tanzánie, Keňa, Botswana, Mosambik JAR, mopanové lesy, keř. stromek, plody zvířata, **dřevo tvrdé** řezbáři, kořeny, listy léč, TLM
Gasteria - mangostan, gasteria , Asphodelaceae, (Liliaceae), 26 druhů, JAR
- acinacifolia - end Kapsko, poblíž mořského pobřeží, bezlodyžný sukulent, až 75 cm, magická moc, okr
- bicolor - dvoubarvá, trsn. sukulent, j. Afrika
- carinata - člunkovitá, j. Afrika
- pillansii - JAR, Namibie
- pulchra - něžná, j. Afrika
Gastonia - gastonya, Araliaceae, 60 druhů, strom
- crassa - tučná , Madagaskar, Seychelly,
- cutispongia - kutispongie, Madagaskar, Réunion
Gastrodia - gastrodya, Orchidaceae, 60 druhů, hory v. a j. Asie, ale i Afrika a Austrálie
- africana - africká, hory Kamerunu
- agnicellus - Madagaskar, údajně nejošklivější orchidej, parazit na houbě, objev 2020 (Kew Garden)
- balii - Mosambik, Zimbabwe, Malawi
- elata - vyvýšená, horská saprof. bezlistá, v. Asie, j Čína, Japonsko, Korea, asi zavl i na Madagaskar, ve vlhku pod dřevinami, léč, TČM
- elatoides - end Madagaskar
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar
- rwandensis - rwandská, Rwanda
Gaura - svíčkovec, gaura, Onagraceae, 20 druhů, prérie SAm, byliny a polokeře, okr
- lindheimeri - Lindheimerova, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
Gazania - gazánya, úborovka, Gousblom, Asteraceae, okr
- heterochaeta - , Kapsko
- krebsiana - krebsova, (Otranjegousblom), trop. j. Afrika, Kapsko, fynbos, travinné stepi, stáloz. trvalka
- leiopoda - leopoldova, Kapsko
- lichtesteinii – Lichtensteinova, Kapsko, Namibie
- linearis - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- longiscapa - okr
- maritima - Kapsko, fynbos
- nivea - okr
- pectinata - hřebenitá, Kapsko, fynbos
- rigens - Strandgazania, JAR - Kapsko, fynbos, okr Palestina, Izrael
- rigida - tuhá, JAR Kapsko, fynbos, renosterveld

- serrata - pilovitá, Kapsko
- x splendens (ringens) - zářivá, (zahradní, úborovka tuhá, pojíchlup, Trailing Gazania, Clumping Gazania, Treasure Flower), pův. j.Afrika, Mosambik, bylina, okr tropy a subtr, intr. Kypr, Itálie, Ischia, ČR
Geissorhiza - geisorhiza, Satinflower, Syblom, Iridaceae , end Kapsko, hlízn. trvalky,
- aspera - hvězdná, Syrie, Kapsko, Namibie, fynbos
- confusa - , Kapsko
- exscapa - Kapsko, fynbos
- imbricata - Kapsko, fynbos
- inflexa - Kapsko, fynbos
- juncea - Kapsko, fynbos
- monanthos - , Kapsko, fynbos
- ornithogaloides - Kapsko, fynbos
- ovata - vejčitá, JAR, Kapsko, fynbos
- radians - paprsčitá, Wynkelkie, hlízn. trvalka písčin, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- schinzii - Kapsko, fynbos
- splendidissima - zářivá, Kapsko
Genlisea - genlisea, Lentiburaceae, Lamiaceae, trop. Amerika (mimo Andy) a jz. Afrika, masožr
- africana - africká, jz Afrika
- margaretae - Tanzanie
Genthyllis - gentylis, kumakranka, Amaryllidaceae
- afra - Kapsko, fynbos
- britteniana - , (Kukumakranka), JAR
Geranium - kakost, geranyum, Crane´s Bill , Geraniaceae, 430 druhů, chladnější mírné pásmo, po celém světě a horách tropů SAm, Afrika, byliny, okr
- arabicum - arabský, stř.Afrika , Guinea, Kongo, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- favosum - stř. Afrika, Súdán, Etiopie, pouštní okraj Sahara, Arábie
- incanum -
- magniflorum - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- mascatense - tropy Starého světa, Súdán, Zimbabwe, Kamerun, Etiopie, Arábie, Omán, Írán, Čína
- robertianum - smrdutý, stř. Afrika
- triophum - Jemen
- wakkerstroomianum jv Afrika - JAR, Lesotho, Svazijsko
Gerbera - gerbera, Asteraceae, 35 druhů, JAm, jv. Afrika, Madagaskar, Sibiř, Nepál, Čína, Indie, Tasmánie, okr
- ambigua - j Afrika, od Tanzanie a Angoly až JAR a Svazijsko, léč listy a kořena, TLM
- aurantiaca - , (Hilton Daisy), JAR
- cordata - Namibie
- crocea -
- dialstee - Kapsko, fynbos
- jamesonii - Jamesonova, temperátní až tvrdolisté lesy, j. Afrika, Namibie, okr, ČR
- linnaei - Kapsko, fynbosaringblom, Kapsko, fynbos
- piloselloides - (Swarttee), Kapsko, fynbos, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- serrata - Kapsko, fynbos
- x hybrida - hybridní, okr
Geophyla - geofyla, Rubiaceae, tropy, 25 druhů,
- repens Sv. Tomáš, Guatemala
Geosisris - geosiris, Iridaceae, 2 druhy
- albiflora - bělokvětá, ostrov Mayotte
- aphylla - bezlistá, Madagaskar
Gibbaeum - gibeum , Aizoaceae , Crassulaceae
- album - bílé, trsn. sukulent, j. Afrika
- petrense - skalní, j. Afrika
- velutinum - sametové, j. Afrika
Gigasiphon - gigasifon, Fabaceae

- macrosiphon - Tanzanie
Gilletiodendron - giletyodendron, Fabaceae
- glandulosum - žlaznatý, Súdán, Ghana, stáloz. dřevina
Gisekia - gisekia, Aizoaceae
- pharnaceoides - Sahara
Givotia - givocia, Euphorbiaceae
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, pevné lehké dřevo (připomíná balzu), na rybářské pirogy
Gladiolus - mečík, gladyolus, Pypie, Iridaceae, 260 druhů, Afrika a Madagaskar, Eurasie, sec Amerika, okr
- abyssinicus - habešský, stř. Afrika, Etiopie,
- agrymonius - polní, Středozemí, Itálie
- alatus - křídlatý, Kalkoentjie, hlízn. bylina, j. Afrika**,** Kapsko, fynbos
- angustus - Kapsko, fynbos
- arcuatus - , Kapsko
- aureus - end Kapsko - poloostrov
- bonaespei - , (Flame, Vlammes), Kapsko , fynbos
- brevifolius - Herfspypie, Kapsko, fynbos
- bullatus - Caledon Bell, Kapsko, fynbos
- byzanticus - byzantský, Středozemí
- caeruleus - Saldanha Pypie,, Kapsko, fynbos
- candidus - stř. Afrika , Etiopie, Omán
- carinatus - kýlnatý, Blou Afrikaner, Kapsko, fynbos
- cardinalis - , (Waterfall Gladiolus, New year Lily), JAR, Kapsko, fynbos
- carmineus - Cliff gladiolius, Kapsko, fynbos
- carneus - pleťový, White Afrikaner, Painted Lady, Kapsko, fynbos
- caryophyllaceus - hvozdíkovitý, Sandpypie, pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos, inv
- ceresianus - , Kapsko
- communis - obecný, Středozemí, Sardinie, Kypr, Španělsko, Řecko, Červený seznam
- cunonius - , Lepelblom, Kapsko, fynbos
- dalenii - , Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, Madagaskar, end Zambie, j. polovina Afriky
- debilis - , Little painted Lady, Kapsko, fynbos
- dubius - pochybný, §F
- gracillimus - , end Zambie
- gracilis - Bloupypie, Kapsko, fynbos
- grandiflorus - Kapsko, fynbos
- hirsutus - srstnatý, Lapmuis, Kapsko, fynbos
- huttonii - Huttonův, Kapsko
- hyalinus - , Small brown Afrikaner, Kapsko, fynbos
- illiaceus - Large brown Afrikaner, Ribbokblom, Kapsko, fynbos
- illyricus - illyrský, celé Středozemí, Španělsko, Baleáry, Řecko, sz. Afrika, Maroko, Červený seznam
- inflatus - Tulbagh Bell, Blouklokkie, Kapsko, fynbos
- imbricatus - střechovitý, stř. a v. Evropa, Balkán, §SRB, §U, §CR
- inamirensis - , Ischia
- italicus (segetum) - polní, (italský, osenní, Field Gladiolus, Italian Gladiolus), celé Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, Madeira, Kanárské ovy, Kréta, Malta, Kypr, Palestina, Izrael, Černomoří, pole, §UA
- juncifolius - , end Zambie
- laxiflorus - , end Zambie
- longicollis - dlouhohrdlý, (Honey Flower), j. Afrika – Dračí hory,
- maculatus - , Brown Afrikaner, JAR, Kapsko, fynbos
- martleyi - Kapsko, fynbos
- meliusculus - Pienkkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- melleri - Mellerův, j. Afrika, JAR, Zairf, Mosambik, Zimbabwe. Zambie, Malawi, Tanzanie
- meloiusculus -
- monticola - Bergpypie, Kapsko, fynbos
- muenzneri - , end Zambie
- murielae *(Acidanthera)* - v. Afrika - Etiopie, Tanzánie, Burundi, Malawi, Mosambik, okr Evropa

- natalensis sp. agg. - natalský, (Gladiole), hojná ve východoafrických savanách do 1200 až 3000 m, zřejmě souhrnný taxon několika druhů, ve v. Africe 20 druhů
- nyasicus - , end Zambie
- orchidiflorus - Groenkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- palustris - bažinný, §F, §RO, §SRB, §U, §UA
- pappei - Kapsko, fynbos
- pateersoniae - Karoo Bell, Kapsko, fynbos
- priorii - Kapsko, fynbos
- pusillus - , end Zambie
- rogersii - Rogersův, Riveersdale Bell, Kapsko, fynbos
- segetum - osenní, Středozemí
- speciosus - , Kapsko
- tenuis - tenký, §UA
- trichonemifolius eelkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- triphyllus - trojlistý, Středozemí, garrigue
- tristis - Marsh Afroíkaner, Trompetter, Kapsko, fynbos
- trychyphyllus - vláskovitý, Kypr
- ukabensis - ukabenský, v. Afrika kamenité travnaté savany 600 – 2000 m, bílý květ, Tanzanie
- undulatus - Vleipypie, Kapsko, fynbos
- venustus –- , (Perskalkoentjie), Kapsko, Namibie, fynbos
- virescens - Kapsko, fynbos
- watermeyeri - Soetkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- watsonionides - watsoniensský, Rool Afrikaner, v. Afrika nad 3000 m, krásný, červ květy, Kilimandžáro, Tanzanie, Kapsko, fynbos
- zimbabweensis - zimbabský, end Zambie

Glaucium - rohatec, glaucium, Papaveraceae, hlavně Středozemí
- corniculatum - růžkatý, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie

Glebionis (Chrysanthemum, Xanthophthalmum) **- zlateň, kopretina, glebionys**, Asteraceae, Středozemí, Makaronesie, jz. Asie, Amerika, okr
- coronaria - věncová (pinardie, Crown Daisy), pův z. Středozemí, Izrael, bible, okr celé Středozemí (řada cv. Bicolor, Primrose Gem, Goldem Gem), Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Egypt, pole, rumiště, jz. Asie zelenina, (vč. var. discolor), ČR
- segetum (Ch.s., X.s.) - osenní, (Corn Marigold), celé Středozemí, zdomácněla Španělsko, Baleáry, Řecko, Kréta, Kypr, i stř. Evropa, ČR, Makaronésie, jz. Asie, úhory, u cest, okr letnička (cv. Eldorado)

Gleditsia - dřezovec, gledyčije, (Honey Locust), Caesalpiniaceae, Fabaceae, 15 druhů, SAm, JAm, Afrika, Asie - hlavně Čína, Afrika tropická, trnité stromy, **dřevo obdobné akátovému, pevné,** obtížně opracovatelné,
- triacanthos - trojtrnný,

Gleichenia - pásatka, gleichenya,, kapradina, Gleicheniaceae
- polypodioides - , statné vytrv.kapradina a plazivým oddenkem, vlhké lokality (alespoň pravidelné mlhy), erozní rýhy, narušená místa, jih Afriky – Kapsko až Tanzanie a Angola, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Mauritius, i subantarktický ostrov Amsterodam
- umbraculifera - stř. Afrika**,** j. polovina Afriky

Glekia - glekia, Scrophulariaceae, 1 druh
. krebsiana - end j. Afrika, Lesotho, až polokeřík

Glinus (Aizoon) - **glinus,** tučník, vždyživ, Aizoaceae, Molluginaceae
- lotoides - Sahara

Glionnetia - glionecia, Rubiaceae
- sericea - hedvábná, Madagaskar, Seychelly,

Glischrocolla - glischrokola, Penaeaceae, <u>end</u>
- formosa - formoská, JAR**,** end

Gliricidia - gliricidya, Fabaceae
- sepium - Guinea, Kongo**,** Madagaskar

Globularia - koulenka, globularia, Globulariaceae
- amygdaliolia Kapvery

- arabica - arabská, Sahara
Gloriosa - krasoda, glorióza , Liliaceae, Colchicaceae, 5 druhů, v. Afrika
- minor - nízká („lilie“), rostlina, v. Afrika, Tanzanie
- rothschildiana - Afrika, okr
- superba (simplex) - červená, nádherná (vznešená, půvabná, Climbing Lily, Malabar Glory Lily, Flame Lily, Superb Lily, Turk´s Cap), pův. trop. Asie, trop. Afrika, stř. a j. polovina Afriky, NP Kruger, Madagaskar, ve v. Africe do 2300 m, Etiopie,Tanzanie, Kuba,hlíznatá, pnoucí, výška až 5 m, exotický květ, okr (cv. Carsonii, Rotschildiana),
k extrakci alkaloidu kolchicinu, toxic,
- virescens – , pnoucí v podrostu pralesa, Tanzanie
Glossonema - glosonema, Apocynaceae,, Asclepiadaceae
- boveanum - Sahara
- varians - saharsko-arabská oblast , Omán, Jemen, Katar, Bahrain, Saudská Arábie, Sahel, stř. Afrika , Írán, Pákistán, Indie, pouštní okraje
Glottiphyllum - glotyfylum , Aizoaceae, Crassulaceae
- linguiforma - , sukulent polopouští j. Afriky, j. Afrika
- nelii - , j. Afrika
Glyceria - zblochan, glaceria, Poaceae
- fluitans - vzplývavý, Středozemí, Makaronésie, Eurasie, Amerika, Afrika, Austrálie, BG
Glycyrrhiza - lékořice, glycirhiza, Fabaceae, 20 druhů, vytrv. rostliny, Středozemí, trop a subtr. Eurasie, Amerika a Asie, okr
- lepidota - , (Wild Licorice), stř. a z USA, Arizona - Grand Canyon, Utah-Arches, Colorado**,** mediterán
- Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, v. ovy
Glyphaea - glyfea, Malvaceae
- brevis - Nigérie
- tomentosa - plstnatá**,** end Zambie
Gmelina - gmelina, Lamiaceae
- arborea - stromová, Nigérie, strom
Gnaphalium - protěž, gnafalium, plesnivec, protěžec, Asteraceae, 20 druhů, trvalka, hory, Eurasie, SAm, okr
- luteo-album - Sahara
- unions - stř. Afrika**,** Etiopie,
Gnidia (zřejmě přejde část do rodu Lasiosiphon) **- gnydya,** Saffron Bush, Saffraan, Thymeleaceae, 70 druhů, j. Afrika
- anomala - end JAR, fynbos
- cafra - kaferská, jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho, savana
- geminiflora - Kapsko, fynbos
- glauca - hory Afriky, Indie, Cejlon, stromek
- juniperifolia - jalovcolistá, end Kapsko, fynbos
- kraussiana - , (Gifbossie), subsaharská Afrika, JAR, Svazijsko, Mozambik, Zimbabwe, Tanzanie, Angola, Súdán, Kamerun, Nigérie, Hurkina Faso, GHana, Guinea, polokeř
- linearis - end Madagaskar
- oppositifolia - Basbos, Kapsko, fynbos
- ornata - Kapsko, fynbos
- penicillata - , JAR, Kapsko, fynbos
- pinifolia - borovicolistá, Kapsko, fynbos
- polycephala - , (Besembos), JAR
- simplex - Kapsko, fynbos
- socotrana - sokotranská, end Sokotra, stř. Afrika
- squarrosa - Kapsko, fynbos
- splendens - zářivá, jv Afrika, keř
- tomentosa - plstnatá, JAR**,** Kapsko, fynbos
Gomphia - klínotor, gomfia, Ochnaceae
- deltoidea - end Madagaskar
Gomphocarpus - věkoplod, ostnoplod, gomfokarpus, hřebíčkoplod, Wild Cotton, Katoenbos**,**

Apocynaceae, Asclepiadaceae asi 30 druhů, trop. Afrika, jz Asie
- cancellatus - Kapsko, Namibie, fynbos, stř. Afrika
- fruticosus - vrbolistý, keřovitý, (Ballon Plant, Vleiklapper), polokeř, pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, v. Afrika, Keňa, Etiopie, ERitrea, Somálsko, i Arábie, Madagaskar, ale i Středozemí,Austrálie, NZ, Venezuela, Peru, keř, inv, jed, léč
- physocarpus - tavolovitý, opad. polokeř, j. Afrika, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- sinaicus, saharsko-arabská oblast , Sinaj, stř. Afrika
Gonatopus - gonatopus , Araceae
- boivini - Boivinův, Afrika
Gonioma - gonyoma, Apocynaceae
- kamassi - **,** end Zambie
- malagysy - , end Zambie
Gorteria - gorteria, Asteraceae, 3 druhy, j Afrika
- diffusa - rozptýlená, Kapsko, var. calendulacea, Kapsko, suťové kamenité svahy
- personata - jAfrika,zavl jz Austrálie
Gossweilerodendron - gosweilerodendron, Fabaceae
- balsamiferum - balsámový, Tola, trop. z. Afrika - Nigérie, Angola, Zair, **těžba dřeva**
Gossypium - jutovník, gosypium, bavlník, Malvaceae, Gossypaceae, 40 druhů, subtr. a tropy, celý svět, okr, pěst.
- barbadense - barbadoský, (západoindický, Egyptian Cotton, Pima Cotton, Sea Island Cotton), pův. trop. Amerika, v Peru pěstován již před 10. tisíci lety, v teplých oblastech Egypt, Súdan aj.
- cannabinus - konopovitý, (kenaf), pěst text, v horších podmínkách
- gossypoides - bavlník, pěst trop. a subtr. text, teplé oblasti Indie, Barma, Čína, Pákistán
- herbaceum - bylinný, (Common Cotton), pův. pův j Afrika-Namibie, Mosambik, Svazijsko, JAR, savany, dále. JAm, hl. pěstitelská oblast jz. Asie, Čína, Indie, Barma, Pákistán, Kazachstán (řeka Syr-darja na závlahy, takže Aralské jezero vysychá, přístav 80 km od břehu), Turecko, Egypt, USA největší producent dotovaných plantáží, což ničí např. producenty v Africe (Burkina-Faso). Etiopie, Středozemí, Izrael, bible, pěst Španělsko, Řecko, Bulharsko, Turecko, Slovensko, více než 2,5 tis. let na výrobu látek, olej, výlisky krmivo, droga, semena afrodiziak (posílení sex. výkonnosti), alkaloif gossypol slabě jed
- sabdariffa var. altissima - rozella hemp, textilní
- stocksii - stř. Afrika**,** Etiopie,
Graderia - graderia, Lamiaceae, 4 druhy, j,Afrika, jeden Sokotra
- fruticosa - plodová, Sokotra, křoviny
- scabra - drsná, jv Afrika
- subintegra - jv Afrika, JAR, Svazijsko
Gramasis - gramasis, Orchidaceae
-
Grangea - grangea, Asteraceae
- maderaspatana - trop a subtr Afrika - Senegal, Mali, Gabon, Zair, Angola, Egypt, Etiopie, Tanzanie, Zimbabwe, Mosambik, JAR, Madagaskar, jv Asie- Indočína, Čína, Indonésie . mokřiny
Greenovia - grenovia, Crassulaceae, Afrika, Madagaskar
- aizoon - Kanárské ovy
Grevillea - grevilea , Proteaceae
- robusta - obrovská (Silky Oak, Grevillea), pův. v. Austrálie, strom 20 m, do 1200 m, toleruje zasolení, kvalitní dřevo, nábytek, v. Afrika, Tanzanie, stř. Afrika
Grewia - blahokamýk, grévia , Tiliaceae**,** Malvaceae**,** Arábie, Afrika, jv Asie, keř
- bicolor - dvoubarevná, keř 3 - 9 m, do 2000 m, v. Afrika
- betulifolia - břízolistá,
- biloba - Čína. Korea
- carpinifolia - habrolistá,
- decemovulata - , end Zambie
- erythraea - erytrejská, stř. Afrika , Etiopie, Sokotra
- gilviflora - , end Zambie
- goetzeana - Tanzanie
- occidentalis - západní, (Crossberry), pův. z. JAR, Kapsko, jižní polovina Afriky, stř. Afrika , keř. stromek,

- oppositifolia - vstřícnolistá,
- pachycalyx - , end Zambie
- praecox - , end Zambie
- robusta - Namibie
- schintzii - , delta Okavango
- schweinfurthii - stř. Afrika, Etiopie,
- sulcata - trop v. Afrika, Tanzanie, Malawi, Mosambik, Zimbabvwe, JAR
- similis - , keř 3-9 m, 600 - 2200 m, v. Afrika
- tembensis - stř. Afrika, Etiopie,
- tenax - tenax, keř 2 m, do 1500 m. v. Afrika
- villosa - chlupatá, Sahel, stř. Afrika**,** Etiopie, Tanzanie, j, polovina Afriky, NP Kruger

Greyia - greja , Melianthaceae, Greyiaceae**,**
- radlkoferi - hory JAR, opad. keř. stromek až 5 m
- sutherlandii - jihoafrická, (Natal Bottle Brush), dřevina, hory j. Afrika – Dračí hory, Svazijsko, JAR,opad. keř. stromek až 7 m, kořen léč , TLM

Grielum - grielum, Desert Primrose, Duikerwortel, Neuradaceae, Rosaceae
- grandiflorum - velkokvěté, Kapsko, Namibie, fynbos
- humifusum - , (Duikerwortel), Kapsko, fynbos, Namibie

Grubbia - grubia, Grubbiaceae
- rosmarinifolia - rozmarýnolistá, Kapsko**,** fynbos, end
- tomentosa - plstnatá, Koolhout, Kapsko, fynbos**,** end

Grumlea - grumlea, ?
- Kilimandžaro, Tanzanie

Guarea - guarea, Meliaceae, 80 druhů, trop Afrika, JAm,
- crispa Světlé Bossé, trop. z. Afrika, hlavně Pobřeží slonoviny a Nigérie i Nigérie a Gabon, **těžba dřeva**

Guettarda - guetarda, Rubiaceae, 50 druhů, hlavně trop. JAm, pobřeží a ovy Indického a Tichého oceánu
- speciosa - , Keňa, Tanzanie, Madagaskar, Komory**,** Seychelly

Guibourtia - bubinga, **guibourcia,** Fabaceae, trop. stromy, **cenné jemně žilkované dřevo** bubinga, /kevazingo),
- arnoldiana - Mutenye, trop. Afrika, **těžba dřeva**
- copallifera - , Súdán, Ghana, stáloz. dřevina
- demeusei - dřevitý, (African Rosewood, Bubunga), pův. trop. stř. a z. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**
- ehie - Amazoué, Anokye, Ovagkol, Shedua, **těžba dřeva**
- schliebenii - Tanzanie

Guizotia - mastňák, guizocia, Asteraceae
- abyssinica - habešský, stř. Afrika, hory Etiopie,
- scabra - , Súdán**,** Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- schimperi - stř. Afrika**,** Etiopie,

Gundelia - gundelia, Asteraceae, 5 druhů
- turnefortii - turnská, (Tournefort´s Gundelia, Whirling), Palestina, Izrael, bible, Kypr

Gutenbergia - gutenbergia, Asteraceae
- filifolia - **,** end Zambie
- gossweileri - , end Zambie
- polycephala - , end Zambie
- polytrichomata - , end Zambie
- westii - , end Zambie

Gyaladenia - gyaladenya, Orchidaceae
- conica - **,** end Zambie

Gymnarrhena - gymnarhena, Asteraceae
- micrantha - drobnoplodá, Sahara, Tunisko, s. Afrika, Sinaj, Arábie, pouštní okraje

Gymnocarpos - ostnoplod, gymnokarpos, nahoplod, Caryophyllaceae
- decander - desetimužný, s. Afrika, Sahara, Tunisko, Kanár. ovy, jz Asie, skály
- decandrum -
- kuriensis - , Tunisko, žerou velbloudi, Sokotra
- sinaicus - sinajský, pouštní okraj Sinaj, Sahara, Arábie**,** Jemen

Gymnodiscus - gymnodyskus, Yellowweed, Geelkruid, Asteraceae
- capillaris - Kapsko**,** fynbos, Namibie
Gymnosporia - gymnosporia, Celastraceae, dvoudomý, vzácně jednodomý keř. stromek, proměnlivý
- heterophylla - různolistá, j Afrika
- parviflora - stř. Afrika, Etiopie,
- senegalensis - senegalská, saharsko-arabská oblast , hlavně subsaharská Afrika a Sahara, Senegal, Súdán, Mauritánie, Ghana, Sahel, Etiopie, j. polovina Afriky, Maroko, j. Španělsko, Namibie, Mozambik, Angola, JAR, Madagaskar, Arábie, Komory, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie
Gynandriris (Iris) **- kosatcovník, gynadriris,** Iridaceae
- sisyrinchium - , Sinaj, Arábie
Gypsophila - šater, gypsofila, Caryophyllaceae
- pilosa - Středozemí, Tunisko, Libye, Izrael Sýrie, Turecko, Írán, Afghánistán, Pákistán,, sec Maroko, Španělsko, Baleáry, RF, Kypr, ale i SRN, USA
Gyrocarpus - gyrokarpus, Hernandiaceae, 3 druhy
- americanus - americký, skalnaté lokality, strom, na lodě
- asiaticus -
- jacquinii - , Madagaskar
Habenaria - habenaria, uzdice, Orchidaceae, 600 druhů, tropy a subtr, Amerika, Afriky, Asie, stález., okr
- anaphysema - , end Zambie
- magnirostris - , end Zambie
- nicholsonii - , end Zambie
- nyikensis - , end Zambie
- odorata - vonná, end Zambie
- pubidens - , end Zambie
- supplicans - , end Zambie
- tetraceras - , end Zambie
- unicicalcar - , end Zambie
- unifoliata - stejnolistá, end Zambie
- verdickii - , end Zambie
- xanthochlora - , end Zambie
Habenstretia - ovláčka, habenstrecia, Scrophulariaceae, 25 druhů, j. Afrika až Sudán
- angolensis - angolská, jižní polovina Afriky
- cordata - srdčitá, pův. JAR, zazemňující písky, stáloz. keřík
Halophila - halofila, Hydrocharitaceae, 9 druhů, trop moře,
- ovalis - pobřeží Indického oceánu od Afriky k Malajsii a Indonésii, mělké pobřežní vody,
Hedbergia - hedbergia, Orobanchaceae
- abyssinica - habešská, jižní polovina Afriky
Haemanthus (Scadoxus) **- krvokvět, hemantus ,** Paintbrush Lily, Kwaslelie, Amarilidaceae
- albus - bílý, (White Blood Lily, Royal Paint Brush), pův. Afrika, ozdobný květ
- albiflos - bělokvětý, j. Afrika
- coccineus - šarlatový, Misryblom, j. Afrika**,** Kapsko, fynbos, okr
- multiflorus - mnohokvětý, („hadí lilie“, „ohnivý míč“, Snake Lily, Fireball Lily), j. Afrika, Tanzanie
- pubescens - Kapsko, fynbos
- rotundifolius - okrouhlolistý, JAR
- sanquineus - krvavý, April fool, veldskoenblaar, j. Afrika**,** Kapsko, fynbos
Haematostaphis – hematostafis, Anacardiaceae
- end Súdán, Ghana
Hagenia - hagenya Rosaceae
- abyssinica (Brayera anthelmintica) - habešská, (kosso), strom, 10 m, subalpinské lesy, lesní hranice, 2400 - 3600 m, deštníkov koruny, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Etiopie, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika**,** j. polovina Afriky
Halimodendron - halimodendron, slaník, solničník, Fabaceae
- halodendron - stříbrný, Asie, zasolené písky, opadavý ostnitý keř až 2 m , africko-asijské pouště
Halleria - haleria, Stilbaceae, Scrophulariaceae
- ligustrifolia - end Madagaskar

- lucida - lesklá, j. Afrika**,** stř. Afrika , Etiopie, plody na větvích**,** end Zambie**,** jižní polovina Afriky
Halocneum - holokneum, Chenopodiaceae
- strobilaceum - Sahara**,** Tunisko
Halodule - halodule, Cymodoceaceae, podmořské trávníky
- universis - **,** Seychelly
Halopegia - halopegia, Maranthaceae
- perrieri - hory Madagaskar, (BZ Plzeň)
Halopeplis - halopeplis, Amaranthaceae
- perfoliata - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
Halosarcia - halosarciea Amaranthaceae
- indica - indická, Sahara, Tunisko
Halothamnus - halotamnus, Amaranthaceae, (Chenopodiaceae),
- bottae - saharsko-arabská oblast , Saúdská Arábie, SAR, Omán, Jemen,.Sinaj, Sahara, stř. Afrika , pouště, štěrk. vádí
Haloxylon - saxaul, haloxylon, Amaranthaceae, Chenopodiaceae, polopouště
- articulatum - článkovaný, saharsko-arabská oblast, pouště, Sahara, Tunisko, Sinaj, Arábie
- salicornium - stř. Afrika , saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- schmittianum - Sahara Tunisko
Hammada - hamada, Chenopodiaceae
- elegans - sličná, Sahara
- salicorna (salicornis) - písčitá, Palestina, Izrael, Jordánsko, bible, keř
Hannoa - hanoa, Simaroubaceae
- kitombetome - **,** end Zambie
Haplocarpha - haplokarpa, jedoduchoplod, Gousblom, Asteraceae
- lanata - Brandblom, Kapsko, fynbos
- rueppellii - , hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, stř. Afrika
- schimperi - stř. Afrika**,** Etiopie,
Haplophyllum - haplofylum, Rutaceae
- tuberculatum - Sahara
Haplosciadium - deštníkovec, haplosciadyum, Apiaceae
- abbysianicum - habešský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
Harpagophytum - harpagofyt, harpagofytun, Pedaliaceae / Sezamovité,, tropy z. polokoule, byliny,
- abyssinicum - habešský, stř. Afrika**,** Etiopie,
- procumbens - ležatý, (ďáblův drát, čertův spár, čertovo kopyto), pův. pouště j. a z. Afrika, Kalahari, Namibie, Botswana, Angola, Zambie, Zimbabwe,, j. Afrika, Madagaskar, název podle tvaru plodů, hlíza a kořen léč, TLM, výživa chrupavek a obnova kožního vaziva, uridoidní hořčiny (harpagosid, haroagid), fenoly a cukry
Harpephyllum - harpefylum, harpelist , Anacardiaceae
- caffrum - kafrový, (Wild Plum, kaferská švestka), pův. j. Afrika, strom 10 - 25 m, pěst v. Afrika
Harungana - harungana, Hypericaceae
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, mohutný strom
Harveya - harveya, Inkflower, Inkblom, Orobanchaceae, Scrophulariaceae
- bolusii - , JAR, Kapsko, fynbos,
- capensis - kapská, (Inkblom, Witinkblom), Kapsko,
- pauciflora - Kapsko, fynbos,
- purpurea - Kapsko, fynbos,
- squamosa - , JAR**,** Namibie, Kapsko, fynbos,
Haworthia - haworcia , Liliaceae, Aloeaceae
- arachnioides - pavučinovitá, j. Afrika
- attenuata - , j. Afrika
- cymbiformis - , Afrika
- fasciata - svazčitá, j. Afrika
- pumila - nízká, j. Afrika
stř. Afrika, Madagaskar, Réunion**,** Karibik- retusa - uťatá, j. Afrika
- truncata - , j. Afrika

- venosa - , j. Afrika, Namibie
Haya - haya, Caryophyllaceae, end rod Sokotra, ale také živočich Ornithopoda !
- obovata - okrouhlá, stř. Afrika , Sokotra
Hebenstretia - ovláčka, hebenstrecia, Slugwort, Slakblom, Scrophulariaceae, Afrika - JAR až Súdán, byliny až keříky,
- abyssinica - habešská, stř. Afrika
- angolensis - angolská, Angola, Etiopie,
- cordata - srdčitá, j. Afrika, zazemňující se písky, pobřeží, stáloz. keřík,
- dentata - zubatá, jz. Afrika, Namibie, JAR
- repens - plazivá, jz. Afrika, Namibie, JAR
- robusta - j. Afrika**,** Namibie
Hedbergia - hedbergia, Orobamchaceae,
- abyssinica - habešská, Guinea, Kongo**,** Etiopie,
Hedera - břečťan, hedera, Araliaceae, 5 druhů Evropa, Malá Asie, Asie, jed
- algeriensis - alžírský, Alžírsko, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Tunisko
- canariensis - kanárský, Makaronésie - Kanárské ostrovy (Tenerife), Portugalsko, sz. Afrika
Hederorkis - hederorkis, Orchidaceae,
- sehellensis - sejšelská, Seychelly,
Hedychium - hedychium, motýlovec, Zingiberaceae
- gardnerianum - stř. Afrika, Madagaskar, Réunion**,** Karibik
Hedysarum - kopyštník, hedysarum, kamyšník**,** Fabaceae, 100 druhů Evropa, s. Afrika, Maroko, Asie, SAm
- coronarium - věncový, (Sulla, French Honeysvekle, Italian Sainfoin), pův. z. a stř. mediterán, Středozemí, Sardinie, Španělsko, Řecko, Malta, Turecko, s. Afrika, Maroko, Alžírsko, Tunisko, místní pícnina, i okr
Hedythyrsus - hetyrsus, Rubiaceae
. spermacocinus - end Zambie
Heliantheme - heliantheme,
- Tunisko, žerou velbloudi
Helianthemum - devaterník, heliantémum, devaterníček, devaterka, Cistaceae, 110 druhů, Středozemí, stř. a s. Evropa, Eurasie, Amerika, obv.stáloz.keříky, horské slunné TTP, okr
- aegyptiacum - egyptský, stř. a j. Evropa, Egypt, Kréta, xerotermní
- alpestre - alpský, hory stř. a j. Evropy – od Pyrenejí a Alp po Karpaty, Balkán, ne ČR
- alypoides - §BG, Bern, Smar, NAT,
- apenninum - apeninský, Apeniny, Středozemí, j.Evropa, Baleáry, Francie, Jugoslávie, Malá Asie, suchá kamen místa, okr
- bramvelliorum - , §BG,
- bystropogophyllum - , §BG, Bern, Smar-m, NATm
- canum - šedý, Balkán, stř. a j. Evropa, Středozemí, Španělsko až Turecko, Malá Asie, sz. Afrika, Maroko, Arménie, Krym, Kavkaz, §UA, ČR, slunné stráně
- caput-felis - Sardinie, § BG, , Bern, Smar, NAT,
. citrinum - lv. Arábie - Dhofar, nízký keř
- cretaceum – krétský, §UA
- croceum - šafránový, (sivý), z. Středozemí, Sardinie
- ellipticum - Sahara
- geniorum - Sahara
- glomeratum - klubkatý, ČR
- gonzalezferreri - , §BG,
- grandifolium ssp. grandifolium - velkokvětý pravý, z., stř., j. Evropa, Balkán, Apeniny, Alpy, Kavkaz, Malá Asie, Írán, §CR , nízké slunné TTP
- halimifolium - devaterníkolistý, Sardinie
- chamaecystus - cistovitý, Kypr
- kafiricum - káhirský, Aeábie
- lippii -
- inaguae - , §BG,
- juliae - , §BG,

- kahiricum - káhirský, Sahara, Tunisko
- lavandulifolium (lavandulaefolium) - levandulolistý, Středozemí, garrigue, §F
- lippii - saharsko-arabská oblast , Sahara, Arábie, Omán
- marifolium - , §F
- nummularium - penízkový, (dvoubarvý, Sun Rose), Středozemí, Evropa, ČR, Malá Asie, Atlas, Kavkaz, Arménie, §IRL, okr ČR, SRN, H, Čína
- obtusifolium - okrouhlolistý, Kypr end
- oelandium - ssp. alimonii, end Sardinie, Sicílie
- ovatum - vejčitý, stř. a j. Evropa
- rupifragum - skalní, Balkán, Malá Asie, Krym, Kavkaz, §CR, ale vyhynulý, Ca stráně
- sessiliflorum - , Sahara, Tunisko
- stipulatum - palistnatý, v. Středozemí – Řecko, Turecko, Kypr, Egypt, píseč duny
- syriacum - syrský, Kypr
- teneriffae - tenerifský, §BG,
- vesicarium - , Palestina, Izrael, Arábie, Sinaj, Sahara, pouště a polopouště
- x hybridum - křížený, okr, ČR

Helianthus - slunečnice, heliantus, aztécké zlato, Asteraceae, 100 druhů, Amerika, prérie a světlé lesy, vysoké byliny, okr
- annus - roční, (Sunflower) v cv., exot. květina, Tanzanie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie

Heliconia - bihaja, helikónya, Musaceae, Heliconiaceae, 150 druhů, stř. a JAm, jz Pacifik, hojně Karibik a amazon. deštný prales, stáloz. byliny, trop. křoviska, širokolistá, okr
- psittacorum - papouščí, (Parakeet Flower, Parrot Flower, Parrot´s Platain), pův. Guyana a Brazílie, Malé Antily, Amazonie, Venezuela,Réunion, vlhké savany, okr
- rostrata - zobanitá, (rozetovitá, Crab´s Claws, Hanging Lobster Claws), pův. trop. deštný les Amazonské nížiny, Ekvádor, Peru, Karibik , vlhké tropy stř. Ameriky, podobná banánovníku, tropy okr, Thajsko, Réunion, aj

Helictotrichon (Avenula, Avena) **- ovsíř, heliktotrichon**, Poaceae
- elongatum - v., stř. a j. Afrika - Eritrea, Zimbabwe, Kamerun, Guinea, Kongo, Etiopie, Madagaskar

Helichrysum - smil, helichrysum, slaměnka, Strawflower, Strooiblom, Asteraceae, 500 druhů, ve Středozemí, v. Africe 80 druhů, v Kapsku 70 druhů, na Madagaskaru 110 druhů, na Sokotře 13 druhů
- aciculare - end Sokotra, skály, polopouště
- adenocarpum - JAR, Zimbabwe, Mozambik, Svazijsko, Lesothe**,** j. polovina Afriky
- angustifolium - úzkolistý, j. Afrika **,**
- arenarium - písečný, (slaměnka), Eurasie,
- argyranthum - zlatový, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Madagaskar, okr
- argyrosphaerum - j. Afrika - Angola, Zambie, Malawi, Mosambik, JAR, Namibie, Botswana, Zimbabwe
- aureum - zlatý, JAR, Svazijsko, dřevnatý oddenek, řada variet
- balfourii - , Sokotra, travnaté lokality
- browneri - Brownerův, většina druhů těchto „slaměnek“ je z v. Afriky, nízký a hustý keřík 1 m, trávníky subalpinského stupně v. Afriky do 3500 m, Uganda, Tanzanie, Keňa
- buddleioides - j. Asie - Indie, Cejlon
- caespititum - jv. Afrika - JAR, Namibie, Zimbabwe, Lesothe, Svazijsko
- caespitosum - trsnatý, JAR, Lesothe, Svazijsko, Zimbabwe
- calocladum - Madagaskar,
- citrispinum - , end hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Keňa, Uganda , afroalpinské trávníky, okr
- cochleariforme - old and silver, Kapsko, fynbos
- cooperi - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesothe
- cymosum - vrcholíkatý, hory v. Afriky, Kapsko, fynbos, Kilimandžaro, Tanzanie, slaměnka
- dasyanthum - Kapsko, fynbos
- devium - end Madeira
- dichotomum - vidličnatý, end Madagaskar
- dioscorides - , Sokotra
- ecklonis - , JAR, Lesotho, travn. svahy
- evansii - JAR, end Dračí hory

- felinum - end JAR, Kapsko. Fynbos
- foetidum - Madagaskar, Kapsko, fynbos, sec Madeira, Reunion, Havaj, inv
- formosissimum – formoský, end hor v. Afriky, bílé květy, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Uganda (Ruwenzori), afroalpinské trávníky
- forskahlii - savany trop Afriky,Nigerie, Kamerun , Súdán, Etiopie, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi, Tanzanie, Ghana, Mozambik, Malawi, Angola, Arábie , Jemen
- globosum - kulovitý, Etiopie, Malawim Kamerun, Gabon, Guinea, Libérie, Pobřeží Slonoviny, Kongo, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, alpinské trávníky
- glumaceum - afro-arabský druh, Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Súdán, Arábie, Jemen, Omán, SAE, Sokotra, suché kamenité lokality
- gossypinum - end Kanár. ovy
- gracilipes - Sokotra
- grandiflorum - velkokvětý, Kapsko, fynbos
- heliotropifolium - end Réunion, stáloz. keř
- chinoides - i velehory, Tanzanie
- chionosphaerum - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko
- italicum - italský, Středozemí vč. s. Afriky
- kilimanjari - kilimandžarský, žl. květy, Kilimandžáro, Tanzanie, v. Afrika,
- kraussii - trop j. Afrika . Angola, Zambie, Zimbabwe, Mosambik, JAR
- lavanduloides - levandulový, end Madagaskar, polokeř, hory
- longifolium - dlouholistý, j Afrika - JAR, Mosambik
- marginatum - okrajový, JAR, Lesothe, j. polovina Afriky, kamenité svahy, pokryvná skalnička, okr
- melaleucum - kajeputský, end Madeira,
- meyeri-johannis - Meyeri-johannův, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, slaměnka
- milfordiae - end Dračí hory - Lesothe, j. polovina Afriky
- moeserianum - Kapsko, fynbos, Namibie
- nebrodense - end Sicílie
- newii - Newiův, hory v. Afriky, bílé květy, domin. slaměnka na Kilimandžáru, Tanzanie, Keňa
- nogedensis - Sokotra
- nudifolium - subsaharská Afrika až Arábie, Kamerun až Jemen, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Mosambik, Zimbabwe, JAR, fynbos, léč, TLM, listy v kuchyni i jako kadidlo
- obconicum - end Madeira
- oreophyllum - hory jv Afriky, JAR, Svazijsko, Lesothe
- panduratum - v Afrika, Keňa , Uganda, trop, v. Afrika, JAR, Zimbabwe, Svazijsko, polokeř
- pandurifolium - Kapsko, fynbos
- panormitanum - end Sicílie
- patulum -. Kapsko, fynbos
- petiolare - j. Afrika
- praecurrens - j Afrika - end Dračí hory, Lesothe - Thabana Ntleyana 3482 m
- retortoides - end j Afrika - Dračí hory
- retortum - end Kapsko, fynbos, pobřeží
- revolutum - Kapsko, fynbos, Namibie
- roseoniveum - růžovobílý, pouště
- rossulatum - end Sokotra, skály, polopouště
- samhaensis - Sokotra
- sanguineum - krvavý, Palestina, Izrael (hebr. název Krev Makabejských“ - symbol Dne vzpomínky na padlé vojáky)
- sesamoides - , (Everlasting), JAR
- sessilioides - jv Afrika, end Dračí hory, JAR
- socotranum - sokotránská, Sokotra
- somalense - somálský, Somálsko, Etiopie, Jemen, Omán (Dhofar)
- splendium - zářivý, Etiopie, Kilimandžaro, Tanzanie, v. Afrika, Africký roh, červ. květ
- stellatum - Kapsko, fynbos
- stoechas - vlnatý, Středozemí
- stuhlmannii - Stuhlmannův, i velehory, Tanzanie

- sutherlandii - jv Afrika, JAR, Lesothe - Dračí hory
- teretifolium - Kapsko, fynbos
- thianschanicum - tanšanský, stř. Asie - Ťan-šan, Kazachstán, z. Čína
- trilineatum - trojžilný, (Alpine Everlastig), j. Afrika – Dračí hory, slaměnka
- umbraculigerum - v. Afrika,
- vestitum - chlupatý, (Cape Everlasting), j. Afrika, „slaměnka“, bylinkové polštáře proti astmatu
- whyteanum - end Zambie
- zwartbergense - end Kapsko, travnaté svahy

Heliophila - heliofila , Sunflax, Sporriem, Brassicaceae
- acuminata - Namibie
- africana - africká, JAR, Kapsko, fynbos
- arebaria - Kapsko, fynbos
- carnosa - Kapsko, fynbos
- coronopifolia - Kapsko, fynbos
- cornuta - Kapsko, fynbos
- coronopifolia - , j. Afrika, Kapsko
- elata - Kapsko, fynbos
- juncea - sítinová, Wild Stock, Blouriet, Kapsko, Namibie, fynbos
- leptophylla - , j. Afrika**,** Kapsko
- scoparia - metlatá, Kapsko, fynbos
- variabilis - variabilní, Kapsko

Heliotropium - otočník, heliotropium, Boraginaceae, **(**Vanillaceae), 300 druhů, Středozemí, USA, Mexiko, JAm, Havaj. a Tichomoř. ovy, byliny až keře, suchá, otevřená stanoviště, okr
- arborescens (peruviana) - stromovitý, (peruánský, vanilk. keř, Garden Heliotrope, Cherry Pie), pův JAm, - Peru, Andy, poloopad. polokeř, okr subtr a tropy, i ČR, SRN, H, Čína
- bacciferum - pouště a polopouště Afriky - Sahara až k Rudému moři, Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Arábie, Izrael, Írán, Pákistán, polokeřík
- baulfourii - end Sokotra
- coronopifolia - j. Afrika, Kapsko
- dolosum - klamný, Kypr
- erosum - saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie
- europaeum – evropský, pův Středozemí, j Evropa - Řecko, Kypr, Sinaj, Arábie, , sz. Afrika, Kanár. ovy, Malá Asie, Sahel, savany, ČR býv. zavlečen, rumiště, pole
- longiflorum , pouštní okraj Sahara, Tanzanie, Uganda, Keňa, Somálsko, Džibutsko, Etiopie, Eritrea, Súdán, Arábie, Jemen, Omán
- maris-mortui - , Palestina, Izrael
- nigricans - černající, Sokotra
- ovalifolium - okrouhlolistý, tropy Starého světa, pouště a polopouště i zasolené, Sahara až Egypt, Namibie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Arábie, Pákistán, Indie, jv. Asie, s. Austrálie
- ramosissimum - větvitá, Sahara, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- sokotranum - sokotránská, end Sokotra, písčité duny, bylina 20 cm
- supinosa - trnitý, Kypr, §U

Helipterum - helipteerum, Asteraceae
- canescens . , JAR
- eximium - , (Cape Everlasting), JAR

Hemandia – hemandya, Hemandiaceae,
- nymphaeifolia – leknínolistá, Komory

Hemicrambe – hemikrambe, Brassicaceae
- fruticosa - , Sokotra, polopouště

Hemimeris - hemimeris, Geelgesiggies, Scrophulariaceae
- racemosa - Namibie, Kapsko, fynbos
- sabulosa - Namibie, Kapsko, fynbos

Hemizygia - hemizygia, Lamiaceae
- foliosa - , JAR

Henophyton - henofyton, Brassicaceae

- deserti - pouštní, Sahara, Tunisko
Heracleum - bolševník, herakleum, Daucacea /Apiaceae, 65 druhů, s. mírné pásmo, Eurasie, Středozemí Kavkaz, Himálaj, Indie, Etiopie, SAm, vytrv. byliny, nížiny až hory, okr, některé inv , karant
- abyssinicum stř. Afrika**,** Etiopie, j. polovina Afriky
Hereroa - hereroa , Aizoaceae
- dyeri - , aizoo. sukulent, j. Afrika
- hesperantha - j. Afrika, Namibie
Heritiera - herityera , Sterculiaceae
- littoralia - pobřežní, pobřeží, v. Afrika, Seychelly
Hermannia - hermanya , Doll´s Rose, Poprosie, Malvaceae, Sterculiaceae, přes 200 druhů, většina v j. Africe,
- alnifolia - olšolistá, Kapsko, fynbos
- althaeifolia - Pokkiesblom), Kapsko, fynbos
- confusa - pův j. Afrikia, renosterveld, stáloz keřík
- concinnifolia - Kapsko, fynbos
- cristata - JAR, Svazijsko, polokeř až 30 cm
- decipiens - Kapsko, prutnatý keřík až 1,3 m
- depressa - přitisklá, JAR, Yimbabwe, Lesotho, travn. lok.
- diffusa - Namibie, Kapsko, keřík až 45 cm
- grossularifolia - Kapsko, fynbos
- heterophylla - různolistá, Kapsko, fynbos
- hyssopifolia - Pokkiesblom, Kapsko, fynbos
- incana - šedá, stáloz. bylina, j. Afrika
- incorvulata - j. Afrika
- linifolia - lnolistá, Kapsko
- paniculata - Africký roh - Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Arábie, Jen, Omán, j.Afrika, nízký keřík
- pinnata - pův Kapsko, fynbos
- saccifera - , Kapsko, fynbos
- stricta - , (Rooi-opslag), JAR
- ternifolia - Kapsko, fynbos, difuzní keřík
- trifoliata - Kapsko, fynbos
- trifurca - j. Afrika - Namibie, Kapsko, renosterveld, fynbos
Hermas - hermas, Tinderleaf, Tontelblaar, Apiaceae
- capitata - Kapsko, fynbos
- quinquedenta - Kapsko, fynbos
- villosa - Kapsko, fynbos
Hermbstaedtia - hermbstedtya, Amaranthaceae
- odirata - vonná, (Katstert), JAR
Hernandia - hernandya, Hernandiaceae,, 30 druhů,
- nymphaeifolia - Madagaskar
Herniaria – průtržník, hernyaria, Caryophyllaceae, Illecebraceae, písčiny, Eurasie, okr
- hirsuta - chlupatý, pouštní okraj Sahara, Arábie
Herschelia - herschelia, Solanaceae,
- edulis - JAR
Herschelianthe - herscheliante, Orchidaceae
- chimanimaniensis - chimanymanyensis, end Zambie
- longilabris - , end Zambie
Hesperantha - hesperanta , Aandblom, Iridaceae
- bachmanii –-Bachmanova, Kapsko, fynbos
- cucullata - , j. Afrika, Kapsko
- falcata - srpovitá, Bonttrakkie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- pauciflora - , Kapsko
- petitiana - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- radiata - Kapsko, fynbos
- scopulosa - stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- schelpeana - jv Afrika, end Dračí hory, Lesotho, JAR
- vaginata - pochvatá, j. Afrika**,** Kapsko
Heterolepis - heterolepis, Rock Daisy, Asteraceae
- aliena - Kapsko**,** fynbos
Heteromma - heteroma, Asteraceae
- decurrens - end Zambie
- krookii - , end Zambie
- simlicifolium -, end Zambie
Heteropogon - heteropogon, Poaceae
. contortus - NP Kruger
Heteropyxis - heteropyxis, Myrtaceae
- natalensis - natalský, end Zambie
- mangensis - , end Zambie
Heterotis - heterotys, Melastomaceae
- rotundifolia - okrouhlolistá, Ghana**,** Guinea, Kongo, stř. Afrika**,** Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar
Hevea (Hewea) - **kaučukovník, hevea, kaluch** , Euphorbiaceae, pěst kaučuk
- brasiliensis - brazilský, (Pará Rubber Tree), pův. tropy povodí j. Amazonky, hlavně Brazílie, pak Bolívie, Peru, trop. deštné lesy, strom až 30 m, plantáže, latex - přírodní kaučuk, Britové „ukradli“ a rozšířili po jv. Asii a v Brazílii se zhroutil kaučukový trh (kaučukoví baroni), vulkanizace (zahříváním s S pružný materiál), pěst Čína, jv. Asie, Afrika - Tanzanie, Zanzibar, Guinea, Kongo
Hibiscus - ibišek, hibiskus, Wildestokroos, Malvaceae, cca 300 druhů, nejvíce trop. Afrika, asi 30 j. Afrika, potřebují světlo, okr
- acetosella - kyselý, stř. a v. Afrika, i na čaj
- aethiopicus - etiopský, v. a j. Afrika, Kapsko, fynbos, Sokotra
- antanossarum - end Madagaskar
- arnottianus - end Havaj
- boryanus - Madagaskar., end Réunion
- brackenridgei - end Havaj
- calyphyllus - trop. až j. Afrika, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Maskarény
- cameronii - kamerunský, Madagaskar
- cannabinus - konopný, (kenaf), v. Afrika, suché savany 600 – 2100 m, okraje močálů a vlhkých míst, ve v. Africe dalších 60 druhů
- clayii - end Havaj
- crassinervius - stř. Afrika, Etiopie,
- deflersii - stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- dioscorides - , Sokotra
- diriffan - , Sokotra
- dongolensis - stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Jemen
- ferrugineus (crassinervius) end Madagaskar
- grandidieri - Madagaskar, suché j. oblasti
- jacksonianus - end Zambie
- ludwigii - Ludwigův, v. Afrika
- macranthus - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky
- micranthus - Guinea, Kongo, Etiopie,
- mutabilis - proměnlivý, (Cotton Rose, Confederate Rose), pův. Čína, keř 3-5 m, okr subtr zahrady a parky, Středozemí
- noli-tangere – nedůtklivý , Sokotra
- palustris – bahenní, (mokřqadní), s. Afrika, mokřady, vodoteče, §F
- pedunculatus - , j. Afrika
- pusillus - , JAR
- quattensis - , Sokotra
- rosa-sinensis - čínská růže, (Chinese Rose, Rose of China, Chinese Hibiscus, Shoe Flower, Shoe Plant), pův. trop jv. Asie, Čína, keř 4-6 m, okr, intr Středozemí, Itálie, Sicílie, Kanárské ovy, Madeira, Maroko, okr v. Afrika, Tanzanie, keř 5 m, parky, zahrady, živé ploty, ČR hrnk
- sabdariffa - kyselý, (sudánský, Roselle), pův. trop. Afrika, asi z. Afrika, otroky převezen na Antily, dnes

patropicky, j. a jv. Asie, Tichomoří, Austrálie, keř 1-2m, bílé kv., skvělý čaj, vlákna z kůry, plody, šťáva z kalichů potravin. barvivo, džusy, želé, pochutina, kořen jako zelenina, okr
- scotii - , Sokotra
- schizopetalus - dřípený, (korálový, rozeklanný, klanoplátečný, Japanese Lanthern, Fringend Hibiscus, Coral Hibiscus), pův. trop v. Afrika - Etiopie, Tanzanie, Keňa, okr tropy a subtr, intr Kanárské ovy, keř 5 m, okr, v. Afrika, Keňa, Tanzanie, Madagaskar, Mozambik, Réunion
- surratensis - Afrika
- syriacus - syrský, (Shru Balthea), pův. Sýrie, v. Asie, okr, pěst, Madeira, ČR hrnk
- tiliaceus - lípový, (Wild cotton Tree), pobřeží Afriky, Tanzanie, j. Afrika
- trionum - trojdílný, pův. v. Středozemí, Kypr, zdomácnělý, j. Afrika, pouštní okraj Sahara, sv. Helena,Arábie
- vitifolius - révolistý, subsaharská v. a j. Afrika**,** Ghana, Mali, Etiopie, j. polovina Afriky, Arábie, Pákistán, Cejlon, jv. Asie, Indonésie, sv. Austrálie, i trop. Amerika
Hildegardia - hildegardya Malvaceae, Sterculiaceae, 11 druhů, tropy, lehké dřevo, lodě
- erythrosiphon - end Madagaskar, opad. strom 10-30 m
Hilliardiella - hiliardyela, Asteraceae, 8 druhů, subsaharská Afrika
- aristata - v a j. Afrika, Tanzanie až JAR, listy a kořeny léč, TLM
Hippobroma - hipobroma, Campanulaceae
- longiflora - Madagaskar
Hippocratea - hipokratea, Celastraceae
- africana - Nigérie
- buchananii - end Zambie
Hippocrepis - podkovka, hipokrepis, Fabaceae
- multisiliquosa - Sahara
Hiptage - jinokřídelnice, hiptage, Malpighiaceae
- benghalensis - hroznatá, Madagaskar
Hirpicium - hirpicium, Asteraceae
- antunesii - **,** end Zambie
- gracile - , end Zambie
Hirtella - hirtela, zpodočnělka, Chrysobalanaceae, (Fabaceae), převážně stř. Amerika (ale i v. Afrika)
- megacarpa - i v. Afrika**,** Tanzanie
Histiopteris - histyopteris, kapradina, Dennstaedtiaceae
- incisa - Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion**,** sv. Helena,
Holmskielia - holmskieldya, Verbenaceae
- megacarpa - Tanzanie
Holoptelea - holoptelea, Ulmaceae,
- integrifolia - Nigérie, strom
Holothrix - holotrix, Thread Orchid, Tryphia, Orchidaceae
- aspera - Kapsko, fynbos
- buchanananii - end Zambie
- longiflora - dlouhokvětá, end Zambie
- papillosa - , end Zambie
- pleistodactyla - end Zambie
- tridactylites - end Zambie
- villosa - Kapsko, fynbos
Homalium - stejnok, homalium, Achariaceae, (Flacourtiaceae), Sakicaceae, 200 druhů, dřeviny, tropy, obě polokoule, jv. Asie aj, okr, pěst, cenné trop. tvrdé, těžké, odolné dřevo,
- chasei - end Zambie
Homeria – homeria , Iridaceae
- collina - chlumní, hlízn., j. Afrika
- currorii - , Angola, Namibie
- gordonii - j. Afrika
- gracilipes - Tanzanie
- ochroleuca - , j. Afrika
Homocollecticon - homokollektykon, Orchidaceae

- crassifolia - tučnolistá, end Zambie
Homoglossum - homoglosum, Iridaceae
- merianellum - JAR
Hoodia - hodya , Asclepiadaceae**,** sukulent
- bainii - , j. Afrika,Namibie**,** pouště**,** sukulent
- gordonii - Gordonova, (Gordon Hoodia, "africký klobouk", královna Namibu, Wildeghaap), pův. Namibie a Kapsko - j. Afrika (poušť Namib po Botswanu), kamen pláně a pahorky, okr, v Namibii chráněna
- parviflora - mnohokvětá, pův. Angola, Namibie
Hordeum - ječmen, hordeum, ječmenice, (Barley) Poaceae
- distichum - dvouřadý, Středozemí, Maroko, pěst obilnina již od 5.tis. př.n.l.
- geniculatum - štětinatý, pěst Mezopotámie, Středozemí, Rumunsko, Maďarsko, Ukrajina, §SR
- jubatum - hřívnatý, Asie, Mexiko, ČR
- leporinum - (Hare´s-tail Berley), Malta
- marinum - přímořský, celé Středozemí, ČR
- spontaneum - původní, Mezopotámie
- vulgare - obecný, (Barley), vznikl z H. spontaneum, pův. Blízký východ, Jordánsko, Izrael, bible, pěst, ČR nepůvodní
Hormuzakia (Anchusa) **- hormuzakia,** Boraginaceae
- aggregata - sdružená, Palestina, Izrael, písčiny
Hoslundia - hoslundya, Lamiaceae, jen 1 druh, bylina až keř, LM
- oppositifolia - vstřícnolistá, subsaharská Afrika . Senegal, Mali, Ghana, Nigérie, Súdán, Etiopie, Namibie, Botswana, JAR, savana, listy aromat, odpuzuje včely, plody jedlé, <u>léč.</u> TLM
Howea - howea , Fabaceae
- chorizemifolia - , stáloz. keř, Austrálie
- forsteriana - lesní, (Kentia Palm), pův. Austrálie, palma 15 m, okr v. Afrika
- montana - horská, Austrálie, Tasmánie
However - however, Acanthaceae
- , JAR
Hubertia - hubertya, Asteraceae, 24 druhů, end Madagaskar, Maskarény, Komory
- ambavilla - . end Réunion, Madagaskar, stáloz. keř, <u>léč,</u> čaj z odvar,
- tomentosa - plstnatá, end Réunion,Madagaskar, stáloz. keř
Huernia - huernyje , Asclepiadaceae, Afrika, sukulent
- brevirostris - , sukulent, pův. JAR (Kapsko)
- echidnopsioides - , pův. JAR (Kapsko)
- hystrix - , pův. Keňa
- macrocarpa - velkopůlodá, pův. Etiopie, Somálsko, Saudská Arábie, Jemen
- pillansii - , j. Afrika
- procumbens - , j. Afrika
- quinta -. , j. Afrika
- schneideriana - , pův. Malawi a Mosambik
- thuretii - , j. Afrika
- zebrina - páskatá, pův. Botswana, Namibie, JAR, Zimbabwe, Svazijsko
Huerniopsis - hernyopsis, Asclepiadaceae,
- decipiens - přitisklá. (Kalkoennetjie), JAR, sukulent
Hugonia - hugonya, Linaceae
- gossweileri - **,** end Zambie
Humata - humata, kapradina, Davalliace
- heterophylla - různolistá
- repens - plazivá, Madagaskar, Maskarény – Réunion a Mauricius, Srí Lanka, Indie, Indočína, Japonsko, Indonésie, s. Austrálie, vlhké tropy, hlavně epifiticky
Humbertioturraea - humbertyoturea, Meliaceae, end rod Madagaskar
- grandidierei Madagaskar
Humularia - humularia, Fabaceae
- minima - nejmenší, end Zambie
Huperzia - vranec, huperzia, plavuň, Lycopodiaceae, Hupersiaceae, 300 druhů, cirkumpolárně

- gnidioides - j. Afrika - JAR až Rwanda, Etiopie, Madagaskar, Komory, Maskarény - Réunion, Seychelly,, epif
- ophioglossoides - Kongo, Guinea, stř. Afrika, Etiopie, stř a j.Afrika, Madagaskar, Réunion, trop deštné lesy
- phlegmaria - tropy Starého světa, Afrika - Guinejský záliv, Konžská pánev, jv Asie, Austrálie
- squarrosa – kostrbatý, Madagaskar, Komory, Réunion
Hyacynthus - hyacynt , hyacyntus, Hyacinthaceae , Liliaceae, tox alkaloid (i cibule)
- orientalis – východní, (Grape Hyacynth), pův. Přední Asie, exot. okr, Tanzanie
Hybanthus - hybantus, Violaceae
- enneaspermus - Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, stř. a j. Afrika, Etiopie, Madagaskar, Sokotra
Hydrocera - hydrocera, Balsaminaceae
- triflola - trojkvětá, vlhké lokality, trop Afrika
Hydrocotyle - pupečník, hydrokotyle, pupkovník, Apiaceae, Araliaceae, Daucaceae, Hydrocotyledaceae, cca 130 druhů, vlhkomilné a vodní byliny, břehy vod a bažiny, rašelinné TTP, celý svět, Eurasie, SAm, NZ, akvária, okr, pěst - zpevňov. písč. půd, zelenina
- bonariensis - Guinea, Kongo, Madagaskar
- ranunculoides - Tanzanie
- verticillata - Namibie, stř. Afrika**,** Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
Hydnora - hydnora, Euphorbiaceae,
- africana - africká, parazit, červená rostlina
Hydrolea - hydrolea, lepice, Hydroleaceae (Lepicovité),
- brevistila - **,** end Zambie
Hydrostachys - hydrostachys, Hydrostachydaceae, 22 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar (15 end větš)
- imbricata - end Madagaskar, prudké toky,
Hygrophila - mokřanka, hygrofila, Acanthaceae, 100 druhů, vodní a vlhkomilné rostliny
- angustifolia - úzkolistá, akvaria
- costata - akvaria
- pinnatifida - pěstovaná
- polysperma - mnohosemenná, jv Asie
- schulii - , Súdán**,** Guinea, Kongo, Etiopie, j. polovina Afriky, stř. Afrika,
Hylocomium - rokytník, hylokomium , mech, Hylocomiaceae
- prolyferum -
- splendens - lesklý, (zářivý), i velehory, Tanzanie
Hylodesmum - hyloesmum, Fabaceae, 16 druhů
- repandum - trop Afrika - Sierra Leone přes Kamerun, Eritreu po Tanzanii, Madagaskar, JAR a jv Asie - Čína, Indočína, Indonésie, Papua - N. Guinea, trop. lesy, polokeř, 0,5-1,5 m, zelené hnojení
Hymenaea - hymenea, Chrysobalanaceae, 18 druhů, převážně stř. Amerika
- verrucosa - v. Afrika
Hymenocarpos - hymenokarpos, Fabaceae, 1 druh
- circinatus - Středozemí, Francie, Itálie, Alžírsko, Egypt, Turecko, Izrael, Kuvajt, Saúd. Arábie**,** saharsko-arabská oblast
Hymenolepis - hymenolepis, False Karoo, Basterkaroo, Asteraceae
- crithmoides - Namibie, Kapsko**,** fynbos
- parviflora - Namibie
Hymenophyllum - blánatec, hymenofylum, kapradina, Hymenophyllaceae, Pteridophyta, vlhké tropy, drobná kapradina, americké aj. tropy
- hirsutum - srstnatá, vlhké tropy, drobná kapradina, americké aj. tropy, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, Seychelly,
- polyanthos - stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion
Hyobanche - hyobanche, Scarlet Broomrape, Katnaels, Wolwekos, Orobanchaceae
- atropurpurea - Kapsko, fynbos, end
- glabrata - Namibie, Kapsko, fynbos,
- sanguinea - krvavá, (Snail Flower), Namibie, Kapsko**,** fynbos, stř. a j. Afrika
- verschaffeltii -
Hyophorbe - hyoforbe, Arecaceae
- angustifolia - okr

- indica - indická, Madagaskar
- lagenicaulis - lahvicovitá, (palma lahvová, Bottle Palm), pův. Madagaskar, Réunion, Červený seznam, okr. palma
- verscnaffeltii - (Spindle Palm), pův. ostrov Rodriguez, Maskareny, Réunion, BZ Dar es Salaam

Hyoscyamus - blín, hyosciamus, Solanaceae
- albus - bílý, (White Heribane), Středozemí, Španělsko, Řecko, Malta, Kanárské ovy (Tenerife), rumiště
- aureus – zlatý, (Henbane, Shikkeron), v. Středozemí, Kréta, Rhodos, Řecko, Kypr, Turecko, Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, kamen rumiště,
- glauca - šedý,
- insanus - Arábie, Omán, SAE, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie, Nepál
- muticus – bezbranný, subsaharská Afrika, Sahara, Egypt, ve Středozemí asi zplanělý
- niger – černý, (Foetid Nightshade, Black Henbane), pův Středozemí, Řecko, s. Afrika, stř. a z. Asie, ČR nepůvodní, omamná halucinogenní droga, smrtelně jed
- reticulatus - Blízký východ, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Turecko, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie

Hyparrhenia - vousatice, hyperhenya , Poaceae
- hirta – srstnatá, (Beard Grass), stepní tráva, pahorkatiny a náhorní planiny v. a střední Afriky, Tanzanie, Súdán, Ghana, Palestina, Izrael, Malta
- rufa - rufa, Sahel

Hypericum (Triadenia) **- třezalka, hyperikum,** (St.John´s Wort), Hypericaceae, Clusiaceae, 350 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, jv. a v.Asie, v SAm, hory JAm
- aegypticum - egyptská (Egyptian St. John´s Wort), Egypt
- androsaceum -
- auriculatum
- balfourii -
- barbatum -
- baulforetii - , stř. Afrika, Sokotra, křoviny
- calyxinum -
- canariensis -
- costaricense -
- elegans -
- elodes -
- empetrifolium -
- foliosum .
- glandulosum -
- gnidioides -
- grandifolium -
- hirsutum -
- humifusum -
- irazuense -
- kiboense - .(St. Johan´s Wort), keř 2 - 5 m, 2250 - 3250 m, okr, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie
- lanceolatum - laločnatá, hory Afriky, Komory, end Réunion
- leschenaultii -
- maculatum -
- montanum -
- montbretii -
- mysorense -
- nummularium -
- oligandrum - end Zambie
- peplidifolium - sunsaharská a v. Afrika - Etiopie Keňa, Rwanda, Burundi, Zair, Tanzanie, Malawi, Mozambik, Zimbabwe, Kamerun
- perfoliatum -
- perforatu -
- pulchrum -
- quartinianum - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky

- reflexum -
- revolutum - ovinutá, (Giant St. Johan´s Wort), keř 1 - 10 m, vysokoh. vřesoviště 2100 - 3250 m, Keňa, Kilimandžaro, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- richeru -
- roraimense -
- rumeliacum -
- scopulorum - stř. Afrika, Sokotra
- stenopetalum -
- terrae-furmae -
- tetrapteru -
- tomentosum -
- triquetrifolium -
- wilmsii - j. Afrika, Lesotjo, Zimbabve. Mosambik, Madagaskar

Hyphaene - duma, hyfene , palma duma, Arecaceae
- benguallensis (petersiana) – Petersova, (Real Fan Palm), j. Afrika, trav stepi, u poloslaných (brakických) vod, polopouště, z listů pletené košíky, (Botswana), na ní rorýs palmový
- coriacea - kožnatá, Madagaskar, NP Kruger, listy na střechy
- compressa (multiformis, thebaica) - kšticovitá, (Doum Palm), 12 – 20 m, podél řek v. Afriky, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Etiopie, stř. Afrika, Mozambik, JAR, jižní polovina Afriky, dichotomicky větvená, plody vejcovité peckovice – uvnitř „rostlinná slonovina“ (na knoflíky a ozdoby)
- *coriacea (natalensis) - natalská, v. Afrika, Madagaskar*
- *natalensis - natalská, (Ilala Plam), JAR*
- petersoniana (ventricosa, benguellensis) - Petersonova, (African Ivory Nut Palm, African Wine Palm, Nothern Lala Palm), pův. trop. Afrika, jednokmenná, 10 - 14 m, soliterní dominanty v ploché krajině, delta Okavango, Namibie, Angola, Botswana, Tanzanie, Mozambik, NP Kruger, zasolené půdy
- thebaica - thébská, pův. Egypt, Sahel, příkop. propadlina
- ventricosa - , JAR

Hypnum - rokyt, hypnum , mech, Hypnaceae
- cupressifolium - cypřišový, Tanzanie, i velehory

Hypocalyptus - hypokalyptus, Fabaceae
- sophoroides - , JAR, fynbos

Hypodematium - hypodematium, Hypodematiaceae, kapradina, tropy a subtr.
- crenatum - stř. Afrika, až jv. Asie, skalní terásky

Hypodematium - hypodemacium, kapradina, Hypodematiaceae, 13 druhů
- crenatum - z a j Afrika, Etiopie, jv Asie

Hypoestes - podrostovka, hypoestes, Acanthaceae, 138 druhů, tropy a subtr. v. polokoule, j. Afrika, Madagaskar, jv. Asie, byliny až keře, otevřené světlé lesy, okr
- aristata - osinatá, stáloz. bylina, j. Afrika
- phyllostachya - listoklasá (Polka-Dot Plant, Freckle Face), pův. Madagaskar, okr pěstován jako podrostová rostlina parků a zahrad vlhčích tropů
- polystachia - hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- triflora - , Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, v. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, jv. Asie, byliny až keře, otevřené světlé lesy, okr,
- verticillaris - přeslenatá, trop. subsaharská Afrika, Súdán, Ghana , stř. Afrika**,** Etiopie, j. polovina Afriky, Arábie, vlhčí lokality, polokeř

Hypoxidia - hypoxidya, tvrzeňovec, Hypoxidaceae
- rhizophylla - kořenolistá, Madagaskar, Seychelly,

Hypoxis – tvrzeň, hypoxis, Hypoxidaceae, Liliaceae, cca 150 druhů, Afriky, jv Asie, Austrálie, Amerika, hlízn. trvalky, světlé lesy, okr
- angustifolia - úzkolistá, Afrika, Jar až Libérie, Etiopie a Somálsko, Guinea, Kongo, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Jemen, Mauritius, horské lesy a savany, hlízn. trvalka, podz hlízy jako potrava (např. kmen Hadsa)
- breviscapa -
- capensis - kapská, j. Afrika, JAR,
- caricifolia -

- decumbens -
- elongata -
- hemmerocallidea - , j. Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Mosambik, Botswana, Zimbabwe, jed, léč
- caricifolia -
- kraussiana -
- nyasica - , end Zambie
Hyssopus - yzop, hysopus , Labiateae
- officinalis - lékařský, (Hyssop), pův jv.Evropa, Středozemí, Ischia, Kypr, Malá Asie, s. Afrika, Maroko, pěst, koření, ČR nepůvodní
Chadsia - chadsia, Fabaceae
- flammea - Madagaskar
- grevei - Madagaskar
Chaenopodium - merlík, chenopodyum , Chenopodiaceae
- foliosum - listnatý, pův hory j. Evropy, s. Afrika, Kypr, do stř. Asie, pěst jako špenát. zelenina "špenátové jahody", okr, ČR
Chaenostoma - chenostoma, Skunk Bush, Stinkbossie, Scrophulariaceae
- caeruleum - jz. Afrika, fynbos
- cordatum - srdčitá, Kapsko,
- hispidum - Kapsko, fynbos, pobřeží
- integrifolium - celolistá, j. Afrika - Kapslo, keřík, tobolky
- revolutum - j Afrika, Kapsko, fynbos,
- uncinatum - Kapsko, fynbos,
Chaetacme - chetakme , Ulmaceae
- aristata - osinatá, (Thorny Elm), v. Afrika**,** Madagaskar, vždyzel. keř do 10 m, 500 - 2100 m,
Chamaecrista - chamekrista, Fabaceae
- nictitans - Guinea, Kongo**,** stř. Afrika
Chamaedorea - žumara, malokopí, **chamedorea**, horská palma, Arecaceae, (Palmaceae)
- costariciana - kostarická, (Costa rican Bamboo Palm), pův. CostaRica, Panama, Nicaragua, Honduras, palma, okr, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
- elegans - sličná, (Parlour Palm), pův. Mexiko, Guatemala, Belize, palma, bot. zahr. Dar es Salaam
- klotzschiana - Klotzchiánův (Feathers Palm), pův. Mexiko, stř. Amerika, okr v. Afrika
Chasmatophyllum - chasmatopylum , Aizoaceae
- musculinum - mužské, keřov. stáloz. koberc. sukul polopouští, Namibie, j. Afrika
Chasmanthe - chasmante , Cobra Lily, Piempiempie, Iridaceae
- aethiopica - etiopská, cibulovina, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- floribunda - mnohokvětá, j. Afrika**,** Kapsko, fynbos
Chassalia - chasalia, Rubiaceae, 110 druhů, trop jv . Asie a centrální Afrika
- corallioides - end Réunion, vlhké lesy, stáloz. keř
- curviflora - jv. Asie, vlhké trop. lesy, podrost, polokeř až 2m
- gaertneroides Madagaskar
Cheilanthes (Natholaena) **- podvinka, cheilantes,** podmrvka, kapradina, Pteridaceae, Adianthaceae, cca 250 druhů, tropy, Amerika, Afrika, jv. Asie, Austrálie, okr
- coriacea - , Sahel, stř. Afrika, Etiopie,
- farinosa - pomoučená, trop. kapradina skal a alkal. hornin, Afrika (Mt.Kenya) aj.
- hirta - srstnatá, Namibie, stř. Afrika , jižní polovina Afriky, Madagaskar, Réunion
- pteridoides - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- quadripinnata - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- vellea - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
Cheiridopsis - cheiridopsis , Aizoaceae
- denticulata - zoubkatá, trsovitý sukulent polopouští, j. Afrika, Kapsko
- purpurea - nachová, j. Afrika, Kapsko, Namibie
- rostrata - Kapsko, fynbos
Chenolea - chenolea, Amaranthaceae, 2 druhy,
- convallis - JAR
- diffusa - j. Afrika - JAR, Namibie, Mosambik, pobžeží, mangrovy, trvalka

Chenopodium - vlaštovičník, chenopodyum, (Goosefood), Amaranthaceae, Chenopodiaceae, cca 100 druhů, zasolené půdy, mírné klima celého světa, Eurasie, SAm, okr
- album - bílý, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- foliosum - listnatý, z hor j. Evropy, do s. Afriky a stř. Asie, pěst jako špenát. zelenina
- glaucum - sivý, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- murale - zední, stř. Afrika , Sahara, Sahel, Madagaskar, Sinaj, Arábie, Sokotra, pouštní okraje
- opulifolium - kalinolistý, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- pumilio - trpasličí, stř. Afrika
- vulvaria - Sahara

Chloris - chloridka, chloris, Poaceae, 55 druhů, subtr. a tropy celého světa (Eurasie, Afrika, Amerika), chudé půdy, okr
- cuyana - guyanský, (Rhodes Grass), Ngorongo, Tanzanie
- virgata NP Kruger

Chironia - chironya Wild Centaury, Bitterwortel, Gentianaceae, 25 druhů, trop. v. a j. Afrika od Tanzanie po JAR
- baccifera - Christmas Berry, Aambeibossie, j. Afrika - Kapsko, fynbos
- jasminoides - Kapsko, fynbos
- laxiflora - **,** end Zambie
- linoides - , JAR**,** Kapsko, fynbos
- tetragona - Kapsko, fynbos

Chlorocyperus - zelenošáchor, chlorocyperus, Cyperaceae
- esculentus - jedlý, hlíznatý, pův. Středozemí, Egypt, zelenina, ČR pokusně

Chlorophora - chlorofora , Moraceae
- excelsa - sličná, (Iroko, Kambala), pův. Afrika, poloopadavé lesy trop. Afriky, od Sierra Leone po Tanzanii, cenný strom vlhkých trop. nížinných lesů, poskytuje cenné **tvrdé trop. dřevo „iroko“**

Chlorophytum (Phalangium) - **zelenec, chlorofytum ,** Grass Lily, Graslelie, Anthericaceae, Hyacyntaceae / Liliaceae**,** Asparagaceae, cca 250 druhů, Afrika, Asie, JAm, Austrálie, tropy, stáloz. oddenk. trvalky, okr
- capense - kapský, odenkatá trvalka, j. Afrika
- comosum - vrkočovitý, j. Afrika, ČR hrnk
- graptophyllum - Sokotra
- macrophyllum - velkolistý, trop. Afrika
- orchidastrum - Sierra Leone
- rigidum - Kapsko, fynbos
- triflorum - Kapsko, fynbos
- undulatum - Kapsko, fynbos

Chondrilla - radyk, chondrila, Asteraceae, bylina, Eurasie, sz. Afrika, slunné stráně, zavl. Amerika, Austrálie inv, i na salát
- juncea - prutnatý, sv. Helena,

Chondropetalum - chondropetalum , Restionaceae
- macronatum - , oddenk. rákosov. stáloz. trvalka, j. Afrika, z. Kapsko
- tectorum - střešní, j. Afrika, z. Kapsko

Chorisia (Bombax chorisia) - **chorisia, cejbovec**, Malvaceae, Bombacaceae, Gossypaceae, 3 druhy, sukul.stromy, JAm-Brazílie, Argentina, okr
- speciosa - nádherná, (význačná, trnitá, Floss Silk Tree, Bottle Tree), pův Brazílie, strom 15-25 m, do 2000 m, atrakt. okr, intr subtr v. Afrika, Tanzanie, Středozemí

Chromolaena - chromolena, Asteraceae, 165 druhů, trvalky a keře,
- odorata - Nigérie

Chrozophora - zlatavec, vratisluň, chrozofora, Euphorbiaceae
- brocchiana - Sahara
- tinctoria - obecná, saharsko-arabská oblast, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie

Chrysalidocarpus (Areca, Dypsis) - **chrysalidokarpus, chrysalidoplod,** (palma) , Arecaceae
- decipiens - CITES
- lutescens - žlutavý. (Golden Cane Palm, Buterfly Palm, Madagascar Palm), pův. Madagaskar, deštné lesy, podél toků, pobř lesy, písč duny, 9 m, okr, v. Afrika, Tanzanie,

Chrysanthemoides (Osteospermum) **- chrysantemoides**, Asteraceae, dužnaté plody,

- monilifera - Namibie, stř. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, jižní polovina Afriky, keř
Chrysanthemum (Argyranthemum, Glebionis, Ismelia) - **kopretina, chrysantemum, listopadka**, marokánka, Asteraceae,
- carinatum (Ismelia versicolor) - pestrá, (člunková, Annual Chrysanthemum), Maroko, okr, léč - přírodní insekticid pyrethrum, čaje, ale i alergie kůže a očí
- cinerariifolium - popelavá, Jugoslávie
- coronarium (Glebionis coronaria) - Palestina, Izrael
- *frutescens - viz Argyranthemum frutescens*
- macrocarpum - Sahara
- parthenium - řimbaba, pův. j. Evropa, ČR zplaňuje, pěst Rwanda
- *segetum - viz Glebionios segetum, ČR*
- serotinum - pozdní, jv. Evropa
Chrysobalanus - chrysobalanus, zlatoplod, ikako, Chrysobalanaceae, Venezuela, Kolumbie, ovoce icaco
- icaco – icako, SAm a JAm - Mexiko, Kostarica, Florida-Everglades, Karibik, Antily, Kuba, Madagaskar, mangrove, 10 m
Chrysocoma - chrasokoma, Bitterbush, Bitterbos, Asteraceae
- ciliata . j. Afrika, fynbos
- coma-aurea - Kapsko, fynbos, end
Chrysophyllum – zlatolist, chrysofylum, Sapotaceae
- africanum - Nigérie, vlhký poloopadavý podhorský les v. Afriky, Tanzanie
- angustifolium – úzkolistý, Kuba, Španělsko, 15 m
Iberis – štěničník, iberis, Brassicaceae, 40 druhů, Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, byliny až stáloz. polokeře,
Iboza (Tetradenia) **- iboza,** Lamiaceae
- riparia - , (Watersalie), migrénovník, JAR, pěst hrnk ČR
Icacina - icacina, Icacinaceae
- oliviformis - olivotvará, Súdán
Ifloga - ifloga, Asteraceae
- spicata - klasnatá, Sahara
Ilex – cesmína, ilex, (Holly, Gallberry), Aquifoliaceae, cca 600 druhů, celosvětově, temperátní pásmo, subtr a tropy, příp. mírné pásmo, hlavně Amerika a jv. a v. Asie, Evropa, Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, byliny až stáloz. polokeře, i pnoucí, okr
- aquifolium – ostrolistá (Holly), pův. z. a j. Evropa, s. Afrika, inv, okr
- mitis - , Kilimandžaro, Tanzanie, Madagaskar, j Afrika
Impatiens – netýkavka, impatyens, Balsaminaceae, Impatientaceae, cca 900 druhů, 70 druhů v Africe, byliny až polokeře, vlhké temperát. a trop. biotopy (kromě Austrálie, NZ a JAm), okr, některé inv
- balsamina - balzamína, pův, Indie a jv. Asie, zavl Omán, inv NZ a Tichomoř. ovy, okr Evropa od 16.st. a ČR, letnička
- fischeri – Fischerova, v. Afrika
- flaccida – , Madagaskar, Réunion
- hians - rozevřená, z. rovnkové Afriky, Kamerun, Guinea, Gab on, Kongo, vlhké hory, olpylují strdimilové
- hochstetteri . kapslá, Afrika
- kilimanjari - kilimandžarská, end, Kilimandžaro, Tanzanie
- niamniamensis - konžská, (Congo Cockatoo), pův. trop. Afrika, horský les, stinná, vlhká místa, Kongo, Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, okr, Tanzanie, Réunion
- pseudoviola - pseudofialka, Kilimandžáro, Tanzanie
- schulziana - , end Zambie
- tinctoria - barvířská, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Etiopie,
- walleriana (holstii) - wallerianská, pův. jv, Asie, trop. Afrika, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion, okr, ČR
Imperata – lagang, lalanger, **imperata** , Poaceae
- cylindrica – válcovitý, savanová tráva, u Okavango, Tanzanie, Sahara, zasolené půdy
Indigofera – **modřil, indygofera, indigovník**, Fabaceae , 710 druhů, vytrvalá bylina
- argentea – zlatový, Sahel, Sokotra
- articulata – článkovaný, Sokotra

- coerulea - saharsko-arabská oblast , Etiopie, Afrika s, a Sahel, Arábie až Indie
- cuneifolia - jv Afrika, JAR, Lesothe
- flavivcans - j. Afrika, Angola, Namibie, Zambie, Botswana, Zimbabwe, JAR, Mosambik, písčiny
- heterantha - stř. Afrika
- heterophylla - různolistý, pův JAR
- linnaei - jv Asie, Pákistán až Indie a Cejlon, až Austrálie
- nephrocarpa - v. Afrika, Etiopie, Somálsko, Sokotra, Omán, Jemen, Pákistán
- oblongifolia - afro-asijský druh, hlavně subsaharská Afrika, saharsko-arabská oblast , Mauretánie až Senegal, Súdán, Egypt, Africký roh, Madagaskar, Angola, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie, Jordánsko, Pákistán, Indie, Cejlon, nepův s Austrálie
- pseudointricata - , Sokotra
- sanguinea - jv Afrika - JAR, Svazijsko, Mosambik
- semitrijuga - Arábie, Jemen, Omán, Somálsko, Džibutsko, Eritrea, Etiopie,
- sokotrana – sokotranský, Sokotra, stř. Afrika
- spicata – klasnatý, pův. trop. Afrika, pícní luskovina
- spiniflora – , saharsko-arabská oblast , Sokotra, polopouště, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Etiopie, Arábie
- tinctoria – barvířský, saharsko-arabská oblast , Sokotra, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Madagaskar, Arábie
- volkensii - v Afrika - Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, i Jemen a Omán

Intsia – intsia, Fabaceae
- bijuga – , Keňa**,** Madagaskar, Seychelly, lesní strom
- palembanica - Merbau , **těžba dřeva**

Inula (Conyza) **– oman, inula,** hnidák, Asteraceae, 100 druhů, byliny až polokeře, mírný a subtr. pás Eurasie, SAm, okr
- bijuga - Tanzanie
- crithmoides – , Sinaj, Arábie

Ipomoea (Pharbitis, *Ipomaea*) **– povijnice, ipomea**, Convolvulaceae, 650 druhů, kosmopolit, trop. a subtr. oblasti celého světa, Afrika, Amerika, většina pnoucí liány, byliny i sukulenty, dřeviny, barevné květy, okr
- aquatica - vodní, stř. Afrika, Somálsko, zelenina
- arborescens - dřevitá, (Morning Glory Tree), pův. stř. Amerika, stromek 3 - 4 m, okr, v. Afrika
- alba - bílá, exot. květina, trop. Amerika, okr, Tanzanie
- batatas – batátová, jedlá, jam, (batáty, "sladké brambory", Sweet Potato), pův. stř. a JAm, pěst trop. kořenová zelenina (hlíznatá) - hlízy škrob, léč - extrakt antibioticky, Tanzanie, stř. Afrika, Mayotte, Arábie, Jemen okr v cv (Red, Marguerite, Orleans) i **ČR**
- cairica - káhirská, (Cairo Morning Glonute, Five-Leaf Morning Glory, Mile-a-Minute, Railway Creeper), pův. s. Afrika, Súdán, Ghana, Etiopie, stř. Afrika, tropy, okraje silnic a úhory, okr
- campanulata -
- carnea -
- crassipes - , JAR
- desmophylla - end Madagaskar
- fanshawei - **,** end Zambie
- indica - indická,
- jasminum - Madagaskar
- lapathifolia -
- lobata - laločnatá, trop. Amerika
- magnusiata -
- muricata -
- nil - pův. trop. Amerika
- obscura – , subsaharská Afrika, Sahel, Súdán, Ghana, Etiopie, stř. a j. Afrika, Madagaskar, jv Asie
- pellita - , JAR
- pes-caprae – pomořská, Sahara, Guinea, Kongo, Ghana, Keňa, Somálsko, Sokotra, Madagaskar, Réunion**,** Seychelly, Čína, okr
- purpurea - nachovová
- quamoclit - Guinea, Kongo

- sagittata - jv. USA, Florida, Karibik, Mexiko
- setosa -
- tricolor - trojbarvá, trop. Amerika
- violacea - fialková,
Iriartella – **iriartela**, Arecaceae, FAm,
- setigera - palma deštného trop. lesa
- stenocarpa
Iris – kosatec, iris, Iridaceae, 300 druhů. větš. v mírném pásu s. polokoule, Středozemí, Eurasie, SAm, okr
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Turecko, Írán, okr
- ensata - (Japanese Iris), exot. květina, Tanzanie
- unguicularis – nehetnatý, sv. Afrika, skalní terasy ?
- x daylilies - hybridní., exotický, okr pěst. Tanzanie
Irvingia - irvingia, Irvingiaceae,
- gabonensis - gabonský, africké mango, trop. Afrika, Nigérie, stáloz. strom
Ischnolepis - ischnolepis, Apocynaceae, Asclepiadaceae
- graminifolia - end Madagaskar
Isoberlinia - isoberlinya , Fabaceae
- doka – doka, strom savan z. Afriky
- scheffleri - Tanzanie
Isoetes – šídlatka, isoetes , kapradina, Isoetaceae
- histrix – istrijskiá, pozemní (vodní) kapradina
Isolepis - bezosetka, izolepis, Orchidaceae
- setacea - štětinovitá, stř. Afrika
Isolona - isolona, Annonaceae
- heinsenii - Tanzanie
Itasina - itasina, Grass Parsley, Apiaceae,
- filifolia - Kapsko, fynbos
Ixia – duhovice, ixia , Kalossie, Iridaceae, 100 druhů, j Afrika, hlízn. trvalka,
- maculata - pyskatá, pův. j. Afrika, Kapsko, Červený seznam, okr cibulovina, (hybridy i ČR na řez pod sklem)
- curta - end Kapsko
- dubia - Kapsko, fynbos
- lutea - žlutá, Geelkalossie, Kapsko, fynbos
- maculata - Kapsko, fynbos
- micrandra - Kapsko, fynbos
- monadelpha - , j. Afrika
- odorata - vonná, Soetkalossie, Kapsko, fynbos
- orientalis - JAR
- paniculata - latnatá, Pypkalosie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- polystachya - Koringblommetjie, end. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr., zavl Austrálie, NZ, Kalifornie,
- purpureorosea - end Kapsko
- rapunculoides – řepkovitý, Blaukalosssie, Kapsko,. fynbos
- scillaris – ladoňková, Kapsko, Namibie, fynbos
- viridiflora - , (Green Ixia), j. Afrika
Ixora - ixora, pobyška**,** Rubiaceae
- albersii - Tanzanie
Jacaranda (Jacaratia) **- žakaranda,** Bignoniaceae, 50 druhů, v trop. j Africe asi 40 druhů, dřeviny, vlhkých dešt pralesů, trop a subtr, Amerika, Írán, Zimbabwe, Pákistán, fial. kv. i před listy, velmi často okr, příbuzná papáji
- mimosifolia (ovalifolia, acutifolia) - mimózolistá, (citlivkolistá, hrotolistá, „nepravý palisandr“, Fern Tree, Blue Jacaranda, Sharp-leaf Jacaranda, Brazilian Rosewoood), pův. trop JAm a Antily - j. Brazílie a sz. Argentina, Bolívie a Uruguay, Chile, Patagonie, Karibik , dřevina, pův. vlhké trop. a subtr, opad. lesy náhorních plošin, pampy, slunná místa s pravidelnými srážkami, strom 20-24 m, v nepříznivých podmínkách poloopad, latov. fial.modré květy, plod zprohýbané tobolky, křídlatá semena, měkké dřevo podobné vonný palisandr, okr, intr. tropy a subtr, Středozemí, j. Evropa, Kypr, Kanárské ovy, Madeira, s.a j. Afrika do 2200

m, Tanzanie, **JAR – dnes symbol Pretorie,** Arábie, Austrálie
Jamesbrittenia - jamesbritenya , Scrophulariaceae, 83 druhů, subtr savany j Afriky, hlavně Kapsko, Angola až Gambie
- albomarginata - Kapsko, pobřeží, fynbos,
- calciphila - j. Afrika, pobřeží, fynbos
- dissecta - Egypt až Indie
- grandiflora - velkokvětá, horské oblasti j. Afriky, Namibie, Svazijsko, sec Zimbabwe, stáloz. polokeř, okr
- jurassica - , Lesotho
- microphylla - drobnolistá, JAR - pobřeží
- phlogiflora - BZ Teplice
- pristisepala - j. Afrika, Lesotho
- stellata - j Afrika, pobřeží, Kapsko, fynbos,
- tenuifolia - j. Afrika, pobřeží, fynbos
- tortuosa - JAR
Jasminum – jasmín, jasminum, Oleaceae, cca 200 druhů tropy a subtr Asie, Afriky, 1 JAm
- angulare - , stález., částečně pnoucí keř, j. Afrika
- dichotomum - vidličnatý, trop. stř., vých. a z. Afrika
- fluminense – Ghana, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. a j. polovina Afriky, NP Kruger, Madagaskar, Jemen
- grandiflorum - j, Afrika, Etiopie, stř. Afrika, jv. Asie, Arábie, Indie, Čína, pěst Amerika, Austrálie
- multipartium - , (Wild Jasmine), Asie, domest. JAR
Jatropha – dávivec, jatrofa, Euphorbiaceae, 170 druhů, suché a trop. obl., Amerika, j Afrika, Madagaskar, vytrv .sukul a stáloz. dřeviny, okr, vytváří křovinaté buše
- botswanica - botsvanská, end Zambezi
- campestris - , end Zambezi
- curcas (Croton Mollucanus, Curcas Purgans) – černý, (Poison Nut), pův. stř. Amerika, subtr. keř stromek, max do 5 m tropů a subtr, zahrady, růžový latex, semena více než 30 % oleje - dříve na svíčky a mýdlo, léč (projímadlo), ale i toxický (alergentní míza - popálí kůži, jed semena - stačí 4), nově na bionaftu i EU pro dieslovy motory (z ha až 2,7 t oleje a 4 t biomasy, větší výnosy než z řepky či soji), Indie vyčlenila pro ni 11 mil. ha, Sahel, ve Svazijsku elektrárna na její spalování (do 3 let), Mali (spalování v generátorech), stř. Afrika,
- dhofarica stř. Afrika, Omán
- gossypiifolia stř. Afrika, Madagaskar
- integerrima – celistvý, Réunion
- loristipula - end Zambezi
- macrophylla - velkolistá, end Zambezi
- mahafalensis Madagaskar
- podagrica - stř. Afrika
- unicostata – stř. Afrika, Sokotra, savana, křoviny
Jonsenobotrya – jonsenobotrya ,
- lossowiana – , sukulent, hory j. Afriky
Jordaaniella - jordanyela, Mesembryanthemaceae
- dubia - pochybná, okr
Jubaeopsis - jubeopsis, Arecaceae
- caffra - kaferská, (Plmboom, Pondoland Coconut), JAR
Juglans – ořešák, juglans, (Walnut), Juglandacea, 20 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, Eurasie, SAm, ojediněle subtr a tropy a stř. a JAm, okr, pěst
- nigra – černý, Albánie, intr
- regia – královský, (vlašský, evropský ořech, English Walnut), pův. Balkán, Přední Asie, Írán, Čína, pěst a zdomácněl Středozemí, jv. Evropa, Itálie, Ischia, Sicílie, Kypr, Arábie, Palestina, Izrael, bible, ovoce, repelentní, tvrdé dřevo, ČR intr
Julbernardia - julbernardya, Fabaceae, Viciaceae, dřevina v savanách typu miombo
- globiflora - , Mnodo, trop. Afrika, **těžba dřeva**
- magnistipulata - Keňa, Tanzanie
- pellegriniana - , Awiura, Ekop, trop. Afrika, **těžba dřeva**
Juncus – sítina, junkus, Juncaceae, cca 300 druhů, oddenk. rostl, mokřady, po celém světě, okr

- acutus - , saharsko-arabská oblast , Sokotra
- inflexus - sivá, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie
- maritimus - Sahara
- phoenicea - fénický, pouštní okraj Sahara, Arábie
- rigidus - saharsko-arabská oblast , stř. Afrika**,** Sahara, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie

Juniperus – jalovec, junyperus, (Juniper), Cupressaceae, 60 druhů, od hor subtr do subarktic. pásma s.polokoule, suché stráně a lesy, stáloz., trvanlivé dřevo, okr hojně
- phoenicea - fénický, Jordánsko, Maroko (Atlas, až 18 m), Sinaj, Arábie
- polycarpos - stř. Afrika, Omán
- procera – východní, (African pencil Cedar, nepravý tužkový cedr v. Afriky, almugímové dřevo ?), 40 m, skaln. lokality 1500 - 3000 m, suché trop horské lesy v. Afriky (afroalpinské), Ngorongo, Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Keňa, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Arábie, Jemen, těžba dřeva, nábytek, budovy

Justicia (Adhatoda, Beloperone, Jacobinea) **– právenka, justýcie**, žakobinyje, chmelíček, mrštilka, Acanthaceae, 940 druhů, tropy a subtr. celý svět, i mírné klima, stáloz. byliny, polokeře a keře, okr
- adhatoda - pův. jv. Asie
- anagalloides - trop v. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Mosambik, Svazijsko, JAR, trsn. bylina, travn. lokality
- aurea - stř. Amerika, Mexiko až Panama
- betonica - rovníková a jižní Afrika, Indie, Cejlon, zavl. trop Amerika, Austrálie, jv. Asie, až polokeř, okr tropy
- brandegeeana . pův Mexiko, okr tropy
- brasiliana - Brazílie, Paraguay, Argentina,
- caerulea - stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- comata - trop Amerika
- costaricana kostarická, end Kostarika
- flava - subsaharská Afrika, Senegal, Nigérie, Etiopie, Somálsko, Zimbabwe, Mozambik, JAR, Arábie,
- grossa - jv Asie - Indočína, Malaisie, Tahwan
- ladanoides - , Kongo, Súdán, Guinea, stř. Afrika
- odora – vonná, Namibie, Angola, Botswana, Zimbabwe, Mozambik, JAR, Tanzanie, Keňa, Somálsko, Etiopie, Arábie, Jemen, Omán, polokeř
- rhodoptera - end Madagaskar
- rigida – tuhá, Sokotra
- schimperiana - v. Afrika**,** Etiopie, Eritrea, Keňa, keř

Kaempferia – maramba, kemferia, Zangiberaceae
- aethiopica – etiopská, vytrvalá rostlina, africké savany
- galanga - galgánová (kalgan, Resourrection Lily, Chinese Ginger, Fingerrot, Maraba), pův. Afrika, okr, <u>léč</u>, koření galgánové, droga tonizující, halucinogenní (euforie, afrodiziak) - oddenek, v Thajsku do karí

Kalanchoe – kolopojka, kolopejka**, kalanchoe**, nuduť, Crassulaceae, 145 druhů, tropy a subtr , stř. a j. Afrika, Madagaskar, Arábie, Austrálie, Amerika, proměnlivý rod – byliny i dřeviny, sukulenty i liány, okr
- beauverdii – , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- beharensis - , sukulent, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- bergeri - end Madagaskar
- bossfeldiana - Bossfeldova, (Winter pot Kalanchoe), pův. trop. Asie a Afrika, Madagaskar, sucholesy, okr tučnolistý sukulent, hezké květy, ČR
- crenata Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- daigremontiana - ., Madagaskar
- delagoensis - Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
- eriophylla - Madagaskar
- farinacea – pomoučená, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, skály
- fedtchchenkoi - Fedčenkova, Madagaskar, Réunion
- floribunda - jv Asie
- gracilipes - end Madagaskar
- integra - Amerika
- integrifolia - end Madagaskar, sukul polokeř, sbírk
- jongmasii - end Madagaskar

- laciniata - dřípatá, Namibie až Etiopie
- laniflora - Súdán, stř. Afrika
- lucile-allorgei – , hory Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- manginii - , Madagaskar
- marnieriana – , hory Madagaskar, BZ Plzeň
- marmorata (grandiflora, samaliensis) - mramorovaná, („mramorovaná kalanchoe“, Penwiper Plant, Spotted Kalanchoe), pův. Afrika - Etiopie, Eritrea, Somálsko, Keňa, Súdán, stáloz. polokeř. sukulent, okr suché tropy a subtr
- orgyalis - end Madagaskar, okr
- porphyrocalyx - end Madagaskar
- prolifera – prorůstající, hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- pubescens - pýřitá, Madagaskar
- pumila - nízká, Madagaskar
- rauhii – , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- rhombopilosa - Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- robusta – velká, Sokotra
- rotundifolia – okrouhlolistá, trop j a jv Afrika, Sokotra
- serrata- end Madagaskar
- somaliensis - somálská, Somálsko
- synsepala Madagaskar
- thyrsiflora - j. Afrika
- tomentosa – plstnatá, end Madagaskar, hory, BZ Plzeň
- trichantha – , Madagaskar, trnitý buš, BZ Plzeň
- uniflora - stejnokvětá, Madagaskar

Kanahia – kanahia, Asclepiadaceae
- laniflora – , Súdán, Ghana**,** Guinea, Kongo**,** Etiopie, j. polovina Afriky, Jemen

Kanaloa - kanaloa, Fabaceae, Fabaceae, Mimosaceae,
- kahoolawensis . - end Hawai

Kelleronia - keleronya, Zygophyllaceae (Kacibovité)
- revoilii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika

Keetia – ketia, Rubiaceae
- foetida - end Zambie
- koritschaneri - Tanzanie
- purpurasens - Tanzanie
- zanzibarica – zanzibarská, Zanzibar**,** Kongo**,** Guinea, Súdán, Etiopie, stř. Afrika**,** j. polovina Afriky

Khaya – mahagonovník, khaya , Meliaceae
- anthotheca - (východoafrický mahagon), trop. Afrika s nižšími srážkami (Sierra Leone, Uganda, Tanzanie až Angola, Zambie, Malawi, Zimbabwe), velmi **cenné dřevo**, velmi ohrožená
- ivorensis - , (africký mahagon khaya), pův. Afrika, pobřežní deštné pralesy z. Afriky od Pobřeží slonoviny po Kamerun a Gagon, Nigérie, strom, **tvrdé trop. dřevo,** stálozelený, **těžba**
- nyasica - Mahagon Khaya, cenný strom vlhkých nížinných trop. lesů, Tanzanie, Uganda, end Zambie, **těžba**
- senegalensis – senegalská, (Senegal Khaya, Senegal Mahagony), obří strom galeriových lesů, 45 m, okraje vádí, pův. trop. z. Afrika, okr, **cenné tvrdé dřevo,** léč (odvar z kůry), Senegal, Súdán, Ghana

Kickxia – úporek, kixia, Plantaginaceae, Scrophulariaceae
- aegyptiaca - egyptský, Sahara
- commutata - pozměněný, (Meditteranean Fluellen), Středozemí, Kypr, Malta, písčiny
- elatine - vyšší, Kypr
- floribunda - květnatá, Palestina, Izrael
- heterophylla - různolistý, saharsko-arabská oblast , s. Afrika - Maroko až Egypt, Sahara, Etiopie, Arábie
- lanigera - vlnatý, Kypr
- ramosissima afro-asijský areál, Keňa, Somálsko, Etiopie, Somálsko, Omán, Írán, Pákistán, Afghánistán, Indie, Nepál, Bhútán, Barma
- spuria - pochybný, Kypr

Kigelia - kigélia, salámový strom, Bignoniaceae, 1 silně variabilní druh (dříve rozlišováno 18 druhů), strom,

trop. savany Afrika, pěst tropy a subtr. s. JAm, i Asie, okr
- africana (aethiopum, pinnata) – africká, (zpeřená, „salámový strom“, natalský mahagon, Sausage Tree, Kiggelaria africana Tree,), pův. stříd. vlhké tropy jz. Afriky, Gambie, Súdán, Guinea, Kongo, Tanzanie, Etiopie, Zambie, Botswana, JAR, Uganda, v. Afrika, Africký roh, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky, NP Kruger, galeriové lesy, stromové savany, břehy řek, travnaté pláně střední části v. Afriky do 1850 m, strom s polokulov. korunou 9 - 20 m, atraktivní květy opylují netopýři i hmyz, salámovité plody pro lidi nejedlé - jedovaté, konzumují divoká i domácí zvířata, ale léč účinky, pečené plátky k fermentaci piva, okr ulice, dřevo tuhé na dlabané kánoe
Kiggelaria - kigelaria, Achariaceae
- africana - africká, j. a v. Afrika, Tanzanie až JAR, Namibie, dvoud. keř. strom, kvalitní dřevé
Kirkia - kirkia, Kirkiaceae, Simaroubaceae, 8 druhů, trop. a subtr. Afrika dřeviny
- acuminata - trop. a subtr. Afrika, NP Kruger, strom
Klattia - klacia, Kammetjiesbos, Iridaceae
- stokoei - Kapsko, fynbos
Kleinia – šramatka, kleinya , Asteraceae
- abyssinica - habešská, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- berteronica - jv. Afrika, JAr, Zimbabwe, Svazijsko, Mozambik, sukul. keř
- implexa - v. Afrika,
- neriifolia - oleandrolistá, end Kanárské ovy
- odora - vonná, Súdán, Etiopie, stř .Afrika**,** Jemen, (sukulentní starček)
- stapeliiformis – , sukul. rostlina, jv. Afriky -JAR, okr ve sbírkách sukulentů
Kniphofia – mnohokvět, knyphofia, Red-hot Poker, Vuurpyl, Asphodelaceae, Xanthorrhoeaceae, Liliaceae, 75 druhů, trop a j. Afrika, Madagaskar, okr
- caulescens - ., j. Afrika, okr
- ensifolia - , j. Afrika,
- foliosa – (tritoma) listnatý, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, oranž. květy
- isoetifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- northiae - , j. Afrika
- reynoldsii - end Zambie
- tabularis - Kapsko, fynbos
- thomsonii – Thomsonův, (Red Hot Poker), podél řek a v močálech, v. Afrika 1000 – 1600 m, vysokoh. vřesoviště, šišticovitá květenství, kv červené, pak žluté, podz oddenek, Kilimandžáro, Tanzanie
- triangularis - trojhranný, j. Afrika
- uvaria – hroznovitý, (Kleopatřina jehla), mokřady, v. a j. Afrika, Kapsko, fynbos, Tanzanie, Kongo, okr, ČR
- x paecox - časný, (Red-hot Pokket), mnohonásobný hybrid vyšlechtěný v GB.<okr Evropa i ČR, JAR
Knowltonia - knowltonya, Brandblaar, Ranunculaceae,
- anemonoides Kapsko, fynbos
- capensis - kapská, (Katjieblaar), Kapsko
- vesicatoria - Katjiedrieblaar, Tandpyblare, Kapsko, fynbos
Koehneria - kehneria, Lythraceae, 1 druh
- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar, značně větvený keř
Koeleria – smělek, keleria , Poaceae
- capensis - kapský, Guinea, Kongo, tráva, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie**,** Etiopie, jižní polovina Afriky
Koelreuteria – svitel, kelrauterije, jasanovec, Sapindaceae, 7 druhů, v. Asie
- paniculata – latnatý, (Golden rain Tree), Čína, Tajwan, Korea, okr. ČR
Kogelbergia - kogelbergia Stilbaceae
- verticillata - přeslenatá, end Kapsko, fynbos
Kohautia - kohauciea Rubiaceae. 27 druhů, Afrika a jz. Asie, jméno po českém zahradníkovi Fr. Kohoutovi (Franz Kohaut, + 1822), sběratel rostlin při expedicích do Egypta, Martiniku či Senegalu
- amatymbica - jv Afrika, Jar, Mosambik, Zimbabwe, travn. lokality
Kochia - bytel, kochia, Amaranthaceae. Chenopodiaceae
- capensis - kapský, Súdán, stř. Afrika
- prostrata - metlatý, (rozprostřený), pův jv Evropa, Eurasie, s. a j. Afrika, Amerika, NZ

Kotschya – kotschia, Fabaceae, 30 druhů
- africana trop. v. Afrika, Etiopie, Uganda, Zair. Tanzanie, Zambie, Mosambik, Madagaskar, keř
- ochreata -
- platyphylla - Tanzanie
- prittwitzii - , end Zambie
- recurvifolia – křivolistá, hory v. Afriky, malý hustý keř, Kilimandžaro, Tanzanie
- scaberrima - , end Zambie
Kryptostoma - kryprostoma, Orchidaceae
- tentaculigerum - , end Zambie
Kuluhaburunghos - kuluhaburunghus, Euphorbiaceae
- polystachyus -, end Zambezi
Kyllinga - kylinga, Cyperaceae
- nemoralis - Kongo, Guinea, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Karibik
Lablab – lablab, Fabaceae, 1 druh, značně variabilní
- purpureus – nachový, trop v. a z. Afrika, Madagaskar, liána řídkých lesů, pěst i jako zelenina, lusky, ale zralá semena jedovatá (vařit), krmení, seno, zelené hnojení, léč, TLM
Lactuca - locika, laktuca, Asteraceae
- homblei - , end Zambie
- imbricata - , end Zambie
- inermis - beztrná, Súdán, Sádán, Ghana, Sahel, Etiopie, Madagaskar
- mwinilungensis - end Zambie
- praecox - , end Zambie
- serriola - kompasová, pův. j. Evropa, s. Afrika, Blízký východ, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- zambeziaca - , end Zambie
x Laetiocattleya – letyokatleja, (Platinum Sun), Orchidaceae,
Lagenaria – lagenaria, kalebasa, kalabaš, láhevník, Cucurbitaceae, 6 druhů, tropy a subtr, pnoucí byliny, szbsagar. Afriak, Madagaskarm JAm, zelenina, léč, okr
- siceraria (vulgaris) - obecná, (opojná, kalabasa, indická okurka, Bottle Gourd, tykev lahvovitá), tropy a subtr, pův asi Afrika j. od Sahary, popínavá či plazivá bylina, jen tato má velké, hruškovité poživatelné plody, jedna z prvních domestikovaných rostlin, postupovala spolu s rozšiřováním lidí, domest jv Asie a Amerika před 10 tis. roky, a před 4 tis. lety v Africe, zřejmě do Ameriky přinesli paleoindiáni spolu se psem, zelenina, pochvy na penis, v. Afrika, Africký roh, jv Asie, okr,
- sphaerica - trop. v. Afrika, Madagaskar, Komory, dvoudomá liána, mladé plody zelenina, zralé plody jed, léč listy a kořeny, TLM. okr
Lagerstroemia – lagerstremia, Lythraceae
- indica – indická, (Pride of India, Crepe Myrtle), pův. Čína, Korea, keř 8 m, v. Afrika
Lagorosiphon – logorosifon, spirálovka, Hyderocharitaceae
- major – větší, vodní rostlina stojatých a pomalu tekoucích vod, j. Afrika
Laguncularia – kyjovník, mangrovník, lagunkuária, Combretaceae, mangrovy
- racemosa – hroznatý, trop. stř. a JAm a Afrika, Mexiko, Kostarica, Florida-Everglade, Peru, Brazílie, Karibik ,Antily, Kuba, Galapágy, z Afrika - Senegal až Angola, Guinea, Kongo, mangrovy, 20 m
Lagurus – myší (zaječí) ocásek, lagurus, Poaceae
- ovatus – vejčitý, ("sametovka", Hare´s-tail Grass), pův Středozemí, celý mediterán, Ischia, Řecko, Malta, Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie, halofytní travina, suché pobř písčiny, okr, suché vazby, ČR letnička
Lachenalia – lachenalia , Asparagaceae, **(**Hyacinthaceae, Liliaceae), 135 druhů, Namibie a JAR, cibuloviny,
- aloides (tricolor) - trojbarevná, Cape cowslip, Vierkleurtjie, pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr cibulovina, Červený seznam
- bulbifera - hlíznatá, Rooinaeltjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- capensis - lapsaká, end Kapsko
- carnosa – pleťová, Kapsko
- contaminata - j. Afrika, Kapsko, fynbos
- longibracteata - Kapsko, Namibie, fynbos
- muirii - Kapsko, fynbos

- mutabilis - Bontviooltjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- orchioides - orchideová, j. Afrika
- pallida - Kapsko, Namibie, fynbos
- pusilla - Kapsko, fynbos
- pustulata - Kapsko, fynbos
- rubida - , pouze JAR - Kapsko, trávníky a nízké křoviny písčitých plání a svahů , i sbírkově
- sargentii - , JAR
- stayneri - end JAR - Kapsko, fynbos
- unicolor - jednobarvá, j. Afrika
- unifolia – stejnolistá, Kapsko, fynbos
- viridiflora - Sandviooltjie, Kapsko, fynbos

Lachnaea - lachnea, Mountain Carnation, Bergangelier, Thymelaeaceae, 40 druhů, j.Afrika
- aurea - Kapsko, fynbos
- buxifolia - , JAR
- capitata - Kapsko, fynbos
- densiflora - Kapsko, fynbos
- ericephala - Bergangelier, Kapsko, fynbos
- filamentosa - Bergaster, , JAR
- grandiflora - Kapsko, fynbos
- uniflora - Namibie

Lachnocapsa – **lachnokapsa**, Brassicaceae, 1 druh, end Sokotra
- spathulata - Sokotra

Lachnospermum - lachnospermum, Rooiblombos, Asteraceae
- fasciculatum - Kapsko, fynbos
- imbricatum - Kapsko, fynbos

Lamarckia – zlatochvost, lamarkia, Poaceae
- aurea – zlatý, Súdán, stř. Afrika

Lampranthus - lamprantus , Vygie, Aizoaceae, Mesembryanthemaceae, 124 druhů, JAR, sukulentní bylina, velmi proměnlivá, okr
- aduncus - Kapsko, fynbos
- aestivus - Kapsko, fynbos
- amoenus - Kapsko, fynbos, okr
- aurantiacus - pomerančový, vytrv. sukulent polopuští j. Afriky, Kapsko, fynbos
- aureus – zlatový, (Golden Vygie), Kapsko, fynbos
- bicolor Kapsko, fynbos
- coccineus . end JAR, pásčiny, renosterveld, vlhké písčiny
- debilis - pův JAR - Kapsko, renosterveld, zasolené půdy
- filicaulis Kapsko, fynbos
- haworthii - Haworthův, j. Afrika
- immelmaniae - Kapsko, fynbos
- multiradiatus - pův JAR, sec Středozemí, JAm, Austrálie a Oceánie, okr, rychle zplaňuje
- promontorii - Kapsko, sukul. polokeřík
- purpureus - nachový, j. Afrika
- reptans - Kapsko, fynbos
- roseus - růžový, (Red Vygie), j. Afrika
- spectabilis - vznešený, j. Afrika
- vernalis - JAR - Kapsko, fynbos
- wattermeyri - , JAR**,** Kapsko, fynbos

Lanaria - lanaria, Kapok Lily, Perdekapok, Lanariaceae
- lanata - vlnatá, Kapsko, fynbos**,** end

Landolphia - lańdolfia , Apocynaceae
- camptoloba - **,** end Zambie
- crassipes – tlusticovitá, Madagaskar
- cuneifolia - **,** end Zambie
- kirkii - , end Zambie

- senegalensis – senegalská, opad sucholesy, kaučuk
Lannea – lanea , Anacardiaceae, dřeviny
- alata - křídlatá,
- discolor -
- microcarpa - z. Afrika - Burkina Faso
- schweinfurthii – , strom, Tanzanie
- transulta - , Sokotra
- welwitschiii - **,** Nigérie, strom
Lantana – libora, lantána, Verbenaceae**,**150 druhů, tropy Ameriky a j. Afriky, stáloz. keře a trvalky, alkaloidy, okr, jed
- camara – měňavá, (klenutá, škodlivá, West Indian Camara, Curse of India, Cherry Pie, Wild Sage, Shrub Verbena, Sage Mountain, Hedgeflower), pův. trop JAm, keř, okr, intr tropy a subtr. Středozemí, Kanárské ovy, Madeira, Itálie, Afrika, Sahara, Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stř.Afrika, Madagaskar, Réunion, sv.Helena, Maroko, Arabie, keř 1,5-3 m, vysoké srážky, do 1900 m, inv
- montevidensis (sellowiana, delicatissima) - montevidenská, (Trailing Shrubverbena, Weeping Lantana, Lantana Trailing Lavander), pův JAm, Uruguay, Montevideo, Argentina, Súdán, stř.Afrika, Palestina, Izrael, plazivý keř, jed, okr tropy a subtr
- sellowiana - selouánská, pěst i Itálie
- trifolia - trojlistá, keř 3 m, do 1600 m, v. Afrika
- viburnoides - Afrika - od Eritrei po Mozambik a Angolu, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
Lapei(y)rousia – lapeirousia, Painted Petals, Cabong, Iridaceae
- anceps - Kapsko, fynbos
- azurea - Kapsko, fynbos
- corymbosa - Koringblommetjie, Kapsko, fynbos
- divaricata - Kapsko, fynbos
- fabricii – , Kapsko, fynbos
- jacquinii – Džekvinova, Kapsko, fynbos
- laxa - Kapsko, okr
- montana – horská, Kapsko
- oreogena – oreogenská, Kapsko
- pyramidalis – jehlancovitá, Kapsko, fynbos
- silenoides – silenkovitá, Kapsko
Lappula – strošek, lapula, lopuštík, byliny, slunné stráně, Boraginaceae, Eurasie
- squarrosa - Súdán, stř. Afrika
Lapsana – kapustka, lapsana, Asteraceae, byliny, úhory, Evropa, sz. Afrika, Makaronesie, sec Amerika, Austrálie,
- communis - obecná, Madagaskar
Lapsonia – lapsonyje, Lythraceae
- inermis – beztrnná, Egypt, Súdán, barva na pokožku a vlasy
Lasianthus – lasiantus, Rubiaceae
- kilimandsharica – kilimandžarský, Kilimandžaro, Tanzanie
Lasiosiphon - lasiosifon, Thymeleaceae, nově vytvořený rod z rodu Gnidia, 51 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar, Sokotra, Indie, Cejlon
- somalensis - Arabie
Latania - latanya , Arecaceae
- iontaroides – , end Réunion
- latanoides – , v. Afrika, Maskarény, pěst. Tanzanie
- loddigessii - (Blue latin Palm), pův. Mauricius, palma 12 m, okr v. Afrika, Tanzanie
- lontaroides - Madagaskar
Lathyrus – hrachor, lytyrus, Fabaceae, Viciaceae, cca 200 druhů, mírné pásmo s, polokoule, Evropa, Středozemí, j. Afrika, JAm, byliny, pnoucí, písčiny, TTP, pobřeží, okr
- pratensis - luční, Súdán, stř. Afrika
Launaea - launea , Asteraceae, 60 druhů, jv Asie, Afrika, Makaronésie, Austrálie
- arboresces - křovitá, saharsko-arabská oblast, Španělsko, Kanárské ovy (Gran Canaria), Maroko, Alžírsko, Sahara, pouštní okraje, Arábie. aridní kamen a písč lokality

- bornmuelleri - Etiopie, Arábie, Omán, kamenité svahy
- capitata - hlavatá, Palestina, Izrael
- cassiniana - Sahara
- crepoides – Súdán, stř. Afrika , Sokotra
- glomerata - Sahara
- mucronata - Sahara
- nudicaulis - lysá, Sahara, Palestina, Jeruzalém
- resedifolia - resedovitá, Kypr
- rhynchocarpa - Sokotra
- rogersii - **,** end Zambie
- sarmentosa - trop jv Afrika, komory, Madagaskar, Maskarény, Seychely, jv Asie - Čína, Indočína, Indie, Malajsie, Maledivy, Austrálie, písčitá mořská pobřeží, za hranou přílivu
- violaceae - , end Zambie

Lavandula - levandule, Lamiaceae, 25 druhů, Středozemí, Kanár ovy, Blízký východ, trop. Afrika, Indie
- antineae - Sahara
- canariensis - kanárská, okr
- coronopifolia - saharsko-arabská oblast , Afrika, Etiopie, Sahara, Arábie, z. Asie, Kapverdy
- dhofarensis - Omán
- hasikensis - Súdán, stř. Afrika
- macra - Etiopie,
- multifida - Sahara
- nimmoi – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- pubescens – pýřitá, saharsko-arabská oblast Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie, Jemen, pouštní okraje
- saharica - saharská, Sahara
- subnuda - Omán

Lawsonia – **henovník, lavsónya** , Lythraceae
- inermis – bílý, bezbranný, (hena bílá, Henna, Mignonette Tree), pův. s. Afrika, saharsko-arabská oblast, Sahara, Tunis, Etiopie, Egypt a Přední Asie, Súdán, stř. Afrika, Palestina, Izrael, bible, stáloz. keř, b. kv., barvivo "henna, (hennach)," okr, Egypt, Súdán, Etiopie,Tanzanie

Ledebouria – ledeburia , Asparagaceae, Hyacynthaceae**,** 53 druhů
- avatifolia – vejčitá, j. Afrika – Dračí hory, příbuzná ladoněk
- grandifolia – velkolistá, Sokotra
- insularis - , Sokotra
- revoluta - trop v. a j. Afrika, Etiopie, Keňa, Somálsko, Tanzanie, Angola, Mosambik, Zimbabwe, Kapsko, Svazijsko, Arábie. jz Asie, Indie, Cejlon, vejcov. cibulky, plod tobolka

Leea - orličnice, lea, Vitaceae či Leeaceae
- guineensis tropy Afrika a Asie, Senegal až Keňa, Angola a Malawi, Madagaskar, Maskarény, j a jv Asie - Indie, Čína, Malajsie, Filipíny, Indonésie, N. Guinea, Mikronésie, keř. stromek 1-10 m

Leipoldtia – leipoldya, Aizoaceae
- weigangiana – , dřevnatý sukulent, Namibie

Lemna - okřehek, lemna, Lemnaceae, Araceae
- minor - menší, Etiopie,, Namibie, jižní polovina Afriky
- trisulca - trojbrázdý, Súdán, stř. Afrika**,** Madagaskar

Lemurophoenix – lemurofényx, Araceae
- halleuxii – Haleuxova, Madagaskar

Lens – **čočka, lens ,** Fabaceae
- culinaris - jedlá, (kulinářská, Lentil), pův. Středozemí, Izrael, bible, pěst. luskovina, Kypr, Turecko, Sýrie, Reunion, ČR
- eroides - vlnatá, Kypr
- esculenta - jedlá, Středozemí, Přední Asie, Kréta, stará kult plodina, ČR
- nigricans - černavá, Kypr
- orientalis - východní, Kypr, §UA

Leonotis – lvoušek, leonotys , Minaret Flower, Wildedagga, Lamiaceae
- leonurus – oranžový, (srdečníkový, „lví ucho“, Lion´s Ear, Drug lion-ear, Wild Dagga), pův. sušší oblasti, v., stř. a j. Afrika, Kapsko, Dračí hory, Súdán, trop. bylina, okr, <u>inv</u> tropy a subtr, 1-letá

- nepetifolia – šantolistý, (Lion´s Head), Tanzanie, Keňa do 2100 m, jednoletá bylina do 1 m, lodyha slabě dřevnatí, ve v. Africe 9 druhů
- ocymifolia - bazalkolistý, jv. a v.. Afrika, Etiopie, Keňa, Zair, Tanzanie, Malawi, Zambie, Zimbabwe, Angola, Namibie, Lesotho, Svazijsko, Mosambik, Súdán, stř. a j. Afrika, Sokotra, JAR**,** NP Kruger
Leontice – leontyčka, leontyce, Berberidaceae, 3 druhy hlízn. trvalek, suché vrchoviny s. Afriky a v. Středozemí
- leontopetalum – ., Sinaj, Arábie
Lepidium – řeřicha, vranožka**, lepidyum** , Brassicaceae, byliny, suché TTP, rumiště, Středozemí, sv. Afrika, Eurasie, SAm
- coronopus - šupinatá, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
- draba - vesnovka obecná, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- ruderale - rumní, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- sativum - setá, pouštní okraj Sahara, Arábie
Lepisorus – lepisorus, Polypodiaceae
- excavatus – subsaharská Afrika, Súdán, Etiopie, Madagaskar, Réunion, Komory, epif
- scharerdii - j a jv. Afrika - JAR, Lesotjo, Svazijsko, Namibie**,** Zimbabwe, Tanzanie, Súdán, Etiopie, Burundi, Rwanda, Madagaskar
- schraderi - j. polovina Afriky
Leptactina - leptactyna, Rubiaceae
- papyrophloea - Tanzanie
Leptadenia - leptadenya, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 10 druhů, trop Afrika, jz a j Asie
- madagarensis - madagaskarská, Madagaskar, Komorské ovy, písčiny, dřevitá liána až opad keř
- pyrotechnica **-** saharsko-arabská oblast , Mauretánie až Súdán, Džibutsko, Sahara**,** Sinaj, Arábie, Írán, Pakistán, Indie, polopouště, latex, <u>léč</u>, zpevňování písků
Leptaspis - leptaspis, Poaceae
- zeylanica - **,** end Zambie
Leptolaena – leptolena, Sarcolaenaceae
- multiflora - Madagaskar, keř, tapiové lesy
Lesianthus - lesiantus, Rubiaceae
- grandifolius - velkolistý, Tanzanie
- pedunculatus - Tanzanie
- wallacei - Tanzanie
Lessertia - lesercia, Fabaceae, 60 druhů, j Afrika
- depressa - směstnaná, j Afrika, JAR, Lesothe, polokeř
- frutescens stř. a j. Afrika**,** Namibie**,** Súdán, **, z**avl Austrálie
Lessingianthus - lesingiantus, Asteraceae
- bardanoides - **,** end Zambie
Leucaena - bělohlav, leucéna, bělohlávka, Fabaceae, Mimosaceae
- glabra -
- glauca - sivá, Kuba, Antily, Florida, 10 m
- leucocephala (glauca) – bělokvětá, (bělohlavá, sivá, White Popinac) , pův. Karibik, Antily, a stř. Amerika, stř. a j. sušší části Ameriky (USA), Súdán, v. Afrika, Guinea, Kongo, Madagaskar, Pacifik, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, Indie, stálozel. keř. strom 5-20 m,, do 1600 m, cca 3 m, 2x speřené listy (na noc se sklápí), květy řídká lata z kulov. hlávek, 5-četné květy, II - X, příp. celý rok, plod lusk, okr, zelenina, <u>léč</u>, okr, toxic.
Leucadendron - vělostrom, leukadendron , Cone Bush, Tolbos, Proteaceae, 82 druhů , j. polokoule, j. Afrika, ohoženy zánikem, vonný
- album - Kapsko, fynbos
- arcuatum - Kapsko, svahy Stolové hory, fynbos
- argenteum - zlatý, Silver Tree, Witteboom, dvoudomá dřevina, end, j. Afrika, Kapsko, okr
- brunioides - Kapsko, fynbos
- comosum - Kapsko, fynbos
- conyferum - Kapsko, fynbos
- conicum - sbíhavý, JAR, Kapsko, fynbos
- corymbosum - , Kapsko

- cryptocephalum – , Kapsko
- daphnoides - Kapsko, fynbos
- discolor - dvoubarevný, j. Afrika
- eucalyptifolium Kapsko, fynbos
- gandogeri – Gandogerův, Kapsko, fynbos
- glaberrimum – drsný, Kapsko, fynbos
- grandiflorum - velkokvětý, end j. Afrika, vymřel, po vypálení půdy ze semen se obnovil,
- chamelaea – , Kapsko
- laureolum - , (Geelbos), JAR, Kapsko, fynbos
- linifolium - lnolistý, JAR
- loranthifolium- Kapsko, fynbos
- meridianum - Kapsko, fynbos
- microcephalum - Kapsko, fynbos
- nitidum - Kapsko, fynbos
- procerum - Kapsko, fynbos
- prostratum – rozprostřený, Kapsko
- pubescens – pýřitý, Kapsko, fynbos
- rubrum – červený, Kapsko, fynbos
- salicifolium Kapsko, fynbos
- salignum - , (Tolbos), JAR, Kapsko, fynbos
- sessile - Kapsko, fynbos
- spissifolium - , (Vleitolbos), JAR, Kapsko, fynbos
- strobillinum - Kapsko, fynbos
- tinctum - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- tottum - , JAR
- uliginosum - Kapsko, fynbos
- xanthoconus - Kapsko, fynbos

Leucas – leukas, Lamiaceae
- capensis - kapsaká, Kapsko, Namibie, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- hagghierensis - , Sokotra
- inflata - saharsko-arabská oblast , Etiopie, Omán
- kischenensis - , Sokotra
- samhaensis - , Sokotra
- stachydiformis - Etiopie,, Súdán, stř.Afrika
- urticifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- virgata - Súdán, stř. Afrika

Leucospermum – bělosemenka, leukospermum , Puncushion, Speldekussing, Proteaceae, 48 druhů, j.polokoule
- bolusili - Kapsko, fynbos
- calligerum - , JAR, Kapsko, fynbos
- catherine - kateřinská, keř, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- conocarpodendron - Kapsko, fynbos
- cordifolium - srdčitolistá, (Pincushion), j. Afrika**,** Kapsko, fynbos
- cuneiforme - Kapsko, fynbos
- genus – rodová, hory j. Afriky
- glabrum - , (George Pincushion), JAR
- gueinzii – Guenziův, Kapsko
- hypophyllocarpodendron - end JAR - Kapsko (Western Cape), fynbos
- lineare - Kapsko, fynbos
- oleifolium – olejolistý, Kapsko**,** fynbos
- praecox Kapsko, fynbos
- reflexum – zahrnutá, (Pincushion), j .Afrika – Kapsko
- rodolentum – , Kapsko, fynbos
- tinctum - , (female), JAR
- tottum - Kapsko, fynbos

- truncatulum - Kapsko, fynbos
- truncatum - , JAR
- vestitum - Kapsko, fynbos
Leysera - leysera, Geeltee, Asteraceae
- gnaphalodes Skilpadteebossie, j. Afrika, Namibie, Kapsko**,** fynbos
- tenella - Vaalteebossie, jz. Afrika, Namibie, Kapsko**,** fynbos
Licuala - likuala , Arecaceae
- grandis - velká, (Ruffled fan Palm), pův. s. pobřeží Austrálie, Nové Hebridy, okr, v. Afrika, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
- lauterbachii - , pův. Nová Guinea, ostrov Bouganvillea, Salomon. ostrovy, BZ Dar es Salaam
- spinosa - trnitá, (Spiny Licuala), pův. Malajsie, Filipíny, Thajsko, Andaman. ovy, Sumatra, Java, Borneo, BZ Dar es Salaam
Ligustrum - ptačí zob, ligustrum, Oleaceae, 50 druhů, hlavně v. Asie, dále Austrálie, 1 druh Evropa a s. Afrika, 1 druh Amerika
- lucidum -lesklý, Súdán, stř. Afrika
Lichtensteinia - lichtenstajnyja Kalmoes, Apiaceae
- lacera - Kapsko, fynbos
Lijndenia - lijndenya, Melastomaceae
- brenanii - Tanzanie
Lilium – lilie, lilium, Liliaceae, 100 druhů, cibuln trvalky, Euroasie po Filipíny, SAm, §D – všechny druhy
- albanicum – albánská, Albánie
- bulbiferum - cibulkonosná, alpinsko-submediteránní druh, hory j. a stř. Evropy, Itálie, §U, §ČR,
- candidum - bělostná, (White Lily), pův. Středozemí, bible, Ischia, Libanon, Izrael, Arábie, Řecko, kamen křoviny, okr, ČR
- carniolicum - karolinská, Řecko
- jankei (jankae) - Jankeova, Bulharsko, §SRB
- martagon - zlatohlávek, jihosibiřský florelement, euroasijský druh, j. jv. a v. Asie, §SRB, §U, §UA, **§ČR**
- pyreaicum - pyrenejská, Pyreneje
Limeum – limeum, Molluginaceae
- africanum – africká, Kapsko**,** Súdán, stř. Afrika**,** j. polovina Afriky
Limoniastrum - limoniastrum, Plumbaginaceae
- guyonianum - **,** Sahara, Tunisko
Limonium (Goniolimon, Statices) – **statice, limonyum**, **limonka,** závtah, krasatina, suchobýl, Sea-pink, Papierblom, Plumbaginaceae, asi 150 druhů, byliny až polokeře, pobřeží a slaniska, celý svět, Kapsko 13 druhů,
§D – všechny evrop.druhy kromě ...
- albidum ssp. cyprium - bělostná, xerotermní bylina, Kypr end
- angustifolium - úzkolistá, Středozemí, slaniska, skaliska
- anthericoides - Brakblommetjie, Kapsko, fynbos
- arborescens – dřevitá, , §BG, Smar-m, NATm
- articulatum - článkovaná, Korsika, Sardinie, pobřežní skaliska
- axillare - saharsko-arabská oblast , Saúd.Arábie, Jemen, Omán, SAE, Katar, Kuvajt
- bellidifolium - sedmikrásková, Francie (Camargue)
- bondullei - Bondulleova, pův. s. Afrika, Sahara, Maroko, okr, ČR letnička
- cancellatum - mřížkovaná, Středozemí, Chorvatsko, Řecko, pobř. skaliska
- capense - kapská, Kapsko, fynbos
- cordatum – srdčitá, §F
- dendroides – stromkovitá, §BG, Smar-m, NATm
- dictyocladum - , §F
- diffusum - , §F
- dodartii - , §BG,
- echinoides - hadincovitá, Kypr
- fruticans - plodová, §BG,
- giardianum - Girardova , §F
- gmelinii - Gmelinova, Pannonie, Rumunsko, Maďarsko, §SR

- gougetianum - Gougetova, Itálie
- graecum - řecká, Řecko, Libanon, Izrael, skalnaté lokality,
- humile - nízká, §F
- latifolium - širokolistá, pův. Bulharsko a Ukrajina, okr, ČR
- lobatum – laločnatá, j. Středozemí, Palestina, Izrael, Kanárské ostrovy, jz. Asie
- lobinii Kapvery
- longifolium - Kapsko, fynbos
- movisianum - moviská, Itálie, Sardinie,
- nimmoi – , Sokotra
- ovalifolium - okrouhlolistá endemit Madeira
- papillatum - papilovitá, end Madeira
- paulayanum – Súdán, stř.Afrika, Sokotra
- pectinatum - hřebenitá, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- peregrinum - , (Sea Lavender, Strandroos, Papierblom), JAR, Kapsko, fynbos
- perezii - , okr Palestina, Izrael
- pruinosum - , Palestina, Izrael
- ramosissimum ssp. provinciale – větevnatá provensálská, §F
- magallufianum - , §BG,
- majoricum - , §BG,
- malacitanum - , §BG,
- marimense - ischijská, Ischia
- meyeri - Meyerova, Kypr
- narbonense - narbonská, Kypr
- ocimoides - bazalkovitá, Kypr
- ovalifolium – okrouhlolistá, §BG,
- perezii - , §BG,
- perplexum - , §BG,
- preauxii - , §BG,
- pseudodictyocladum - , §BG,
- purpuratum - purpurové, Kapsko, fynbos
- salmonis - Salmonova , §F
- sarcophyllum - Súdán, stř Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, end Omán
- scabrum - Sea Lavender, Brakbossie, JAR - Kapsko, fynbos
- sinuatum - chobotnatá, (Winged Sea Lavander, Wavyleaf Sealavander), pův. celý mediterán, Středozemí, Palestina, Izrael, Kréta, Kypr, Kanárské ovy, písč pobřeží, slaniska, kamen plochy, okr. trvalka, ČR
- socotranum – sokoterská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika, polopouště
- spectabile – vznešená, §BG, Smar-m, NATm
- sventenii - Sventova. Kanárské ovy (Gran Canaria), §BG, Smar-m, NATm
- tataricum (Goniolimon t.) - tatarská, pův. jv. Evropa a Kavkaz, xerotermní, okr, ČR
- virgatum - panenská, (Seaside Sealavender), Kypr, end Malta
- vulgare - obecná, z. Středozemí, slatiny, slané mokřady, nejběžnější

Limosella – blatěnka, limosela, Scrophulariaceae
- grandiflora – velkokvětá, Kapsko
- major - Etiopie, Súdán, stř. Afrika**,** j. polovina Afriky

Linaria – lnice, linaria , Scrophulariaceae, 75 druhů v mediteránu
- albiflora - bělostná, bylina, Kypr
- alpina - alpská, hory Evropy, Pyreneje, Apeniny, Černá Hora, Karpaty, §SR
- besarabica – besarabská, §UA
- bibersteinii – Biebersteinův, §U
- cirrhosa - , §F
- commutata - , §F
- cretacea – krétská, §UA
- dalmatica - dalmátská, pův. Dalmácie, inv
- flava – žlutá, §F
- haelave - , Palestina, Izrael

- hellenica - helénská, Řecko - §Peloponés (krit. ohrožena)
- chalepensis – allepská, Španělsko, Řecko, Kypr, Izrael, Sýrie
- marroasina - marocká, Mexiko, ČR letnička
- micrantha - drobnoplodá, Kypr
- pallidiflora - italská, submediterán, Pyreneje, Francie, Balkán, Rumunsko, Bulharsko, §SR
- pellisseriana - nachová, (pelliserská), Středozemí, Kypr, až k Normanským ovům, pole a rumiště
- purpurea - purpurová, Itálie
- reflexa - , §F
- repens - plazivá, Španělsko, Francie, Itálie, kamen lokality
- sabulosa - ,
- simplex - jednoduchá, Kréta
- speronata - nadějná, Řecko
- supina - poléhavá, (zploštěná), jz. mediterán, z. Středozemí, Iberský poloostrov, Španělsko, Francie, Itálie, zavlečena až do Skandinávie, písčitá nebo kamen místa
- thymifolia - mateřídouškolistá , §F
- triphyla - trojlistá, z. Středozemí, Sardinie
- vulgaris - květel, Středozemí, Evropa ČR, inv

Lindenbergia – lindenbergia, Orobanchaceae, Lamiaceae, býv. Scrophulariaceae, 12 druhů trop Asie a Afrika
- indica - indická, Afrika: saharsko-arabská oblast , Egypt až Somálsko, Etiopie, Sinaj, Izrael, Arábie, Írán, Pákistán, Indie, kamenité lokality
- muraria - zední, hory jv, Asie, Afghánistán, Čína, Indočína, Arábie - Omán, Jemen, Etiopie
- philippensis - filipínská, Barma, Thajsko, Čína, Filipíny, suché lokality, bylina až 1 m
- sokotrana – sokotranská, Sokotra**,** Súdán, stř. Afrika

Lindernia - puštička, lindernyja Linderniaceae, Plantaginaceae
- rotundifolia pův trop Afrika, Madagaskar, Indie, Cejlon sec jv Asie a JAm

Linum – len, linum, Flax, Linaceae, cca 200 druhů, byliny až keře, suché svahy a TTP, mírné až subtr oblasti s. polokoule, okr, §D – všechny evrop .druhy kromě ...
- africanum - africký, Kapsko, fynbos
- arboreum - dřevnatý, Kréta, Řecko, ostrovy Egejského moře, xerotermní, štěrbiny skal
- betsiliense end Madagaskar, keř 1-2 m
- bienne – úzkolistý, (dvouletý), Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, otevřené kamen a písč lokality
- capitatum - hlavatý, Balkán, Makedonie
- corymbosum - věncový, Kypr
- dolomiticum - dolomitský, §U
- emimense - end Madagaskar
- flavum - žlutý, Itálie, Jugoslávie, Pannonicum, Povolží, §U, §CR, okr
- galicum – galský, § SRB
- grandiflorum - velkokvětý, pův s.Afrika, Středozemí, okr. pěst, ČR
- hirsutum - chlupatý, Pannonie, Balkán, Itálie, Turecko, Ukrajina, Krym, §U, §CR
- maritimum - přímořský, Středozemí, Kypr, halofyt, slaniska
- narbonense - narbonský, z. a stř. Středozemí, kamen a písč lokality
- nodiflorum - hnízdovitý, Kypr, Palestina, Izrael
- pallasianum ssp.borzeanum - , §RO
- perenne - vytrvalý (Perennial Flax), od Iberského poloostrova po Řecko, §SRB, ČR, suché louky
- pubescens - pýřitý, Kypr, Palestina, Izrael
- salsoides - slanomilný,
- strictum - přímý (stažený, Upright Yellow Flax), Středozemí, Kypr, Malta, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie, výslunné a suché polohy, vinice
- suffruticosum - polokeřovitý, Španělsko, Francie, Itálie, písč a kamen lokality
- tennuifolium - tenkolistý, Středozemí, §U
- trigynum - trojitý, (Southern Flax), Kypr, Malta
- usitatissimum - setý, (Flax), zřejmě z L. bienne, pův. snad z Indie, od pravěku pěst. Středozemí, Izrael, bible, Kypr, stará textilní rostlina, ČR nepůvodní

Linzia - linzia, Asteraceae

- accomodata - , end Zambie
Liparia - liparia, Fabaceae
- splendens - zářivá, (Orange nodding-head, Mountain Dahlia), JAR, fynbos
Liparis - hlízovec, liparis, Orchidaceae
- caespitosa v trop. Afrika, Madagaskar, Maskarény, j. a jv. Asie, Čína, Indonésie,
- nyikana - , end Zambie
- rungweensis - , end Zambie
Lippia - lipia, sladidlovec, Verbenaceae, 200 druhů, tropy, plody tvrdky
- abyssinica, end v Afrika, Etiopie, až Súdán, stř. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie, polokeř až 3 m
Lithops – oblázkovec, litops , Mesembryanthemaceae, okr
- aucampiae - j. Afrika a Namibie, , sukulent pouští a polopouští
- denteri - , j. Afrika a Namibie
- dorotheathe - , j. Afrika
- hookeri - Hookerův, j. Afrika
- insularis - , j. Afrika
- julii - Juliin, j. Afrika a Namibie
- karasmontana - j. Afrika a Namibie
- lesliei - , j. Afrika
- marmorata – mramorovaný, (Stone Plant Lithops), (mimikry – živé kameny), západ j. Afriky, suché horké pouštní a polopouštní oblasti
- optica - , j. Afriky a Namibie
- otzeniana - ., j. Afriky
- pseudotruncacetela - , j. Afrika a Namibie
- ruschiorum - , (Stone Plant), JAR
- schwantesii - , j. Afrika a Namibie
- wallis-mariae - , Namibie
Lithospermum – kamejka, litospermum , Boraginaceae, byliny, podzemní hlízy, pobřežní křoviny, úhory, světlé listnaté lesy, Eurasie, okr
- arvense – polní, Sinaj, Arábie
- tenuiflorum - (Stoneseed), Izrael
Litchi – liči, Sapindaceae
- chinensis – čínské, Réunion
Littonia – **litonya ,** Liliaceae
- modesta – hlíznatá, j. Afrika
Livistonia – **livistonya ,** Arecaceae
- carinensis – karinská, vějířovitá palma, Somálsko, Džibutsko, Jemen, Tanzanie
- chinensis - čínská, (Chinese Fan, Fountain Palm), ovy Riukiu, Onin. ovy, Japonsko (Volcano, Kyushu), BZ Dar es Salaam
- rotundifolia - okrouhlolistá, (Footstool Palm), pův. Japonsko, Riukiu, Bonin. ovy, palma, BZ Dar es Salaam
Lobelia - lobelka, lobelie, chylan, Campanulaceae, Lobeliaceae, přes 400 druhů, tropy a mírné oblasti celého světa, zejména j. Amerika, jv Asie i j a v. Afrika - obří, byliny a keře, stepi, jed alkaloid lobelin, často okr
- aberdarica - , Keňa, Uganda
- anceps - Kapsko, fynbos
- bequaertii - Bekvertova
- columnaris - z Afrika, Guinea, Kamerun, Kongo, montánní pralesy
- deckenii - v Afrika
- comosa - Kapsko, fynbos
- coronopifolia - Kapsko, fynbos
- deckenii – Deckenova, „stromovitá“, květy v obřím klasu ukryty pod šupinami, opyluje je drobný pěvec strdimil nektarovka (trubkovitým jazykem vysává nektar a přenáší pyl), výška 2- 3 m, lesíky stromovitých lobelií a starčeků alpinského stupně v. Afriky, pohoří rovníkové Afriky - Kilimandžáro, Mt. Keňa, end Tanzanie, Keňa, Etiopie, Uganda
- erinus – vlnatá, (Edging Lobelia), Dračí hory, okr, i ČR
- flaccida - j Afrika - Kapsko, Lesotho, Svazijsko, Mozambik, variabilní,

- galpinii - polštářovitá, Dračí hory
- gibberoa – giberoa, až 5 m, hory, Kilimandžáro, Mt. Keňa, Tanzanie, Keňa, Uganda
- gigantea – obrovská, v. Afrika, od 3800 m, gigantismus, end, Kilimandžáro, vysoká až 7 m, 1 x / 7 let vykvetou a pak odumírají, Tanzanie
- globerosa –
- hartlaubii - end Madagaskar, Guinea, Kongo , Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- holstii - , Kilimandžaro, Mt. Keňa, Tanzanie, Keňa, Uganda
- jasionoides Kapsko, fynbos
- keniensis – keňská, (Giant Lobelia), Kilimandžáro, Mt. Keňa, pohoří Aberdare, nad hranicích lesa 3000 – 4000 m n.m., rašeliniště a vřesovcová vřesoviště, v chladném a vlhkém prostředí, vysoká přes 3 m, v. Afrika dalších 40 druhů, Tanzanie, Keňa, Uganda
- lanuriensis – , i velehory, Tanzanie, Keňa, Uganda
- linearis - Kapsko, fynbos
- mildbraedii – Mildbredova, vysokohorská vřesoviště, kolem 3000 m n.m., Kongo, Tanzanie
- pinifolia - j Afrika - Kapsko, fynbos
- preslii - Dračí hory
- pubescens - Kapsko, fynbos
- rhynchopetalum – , end hory Etiopie, obří Lobelie v NP Siemen v Etiopské vysočině, Súdán
- setacea - Kapsko, fynbos
- telekii – Telekova, hory v. Afriky, Tanzanie, Keňa, Uganda
- tomentosa - Kapsko, fynbos
- vallida - Galjoenblom Kapsko, fynbos
- vanreenensis – j. Afrika - JAR, Dračí hory
- wollastonii – Wolastonova, hory Afriky, Tanzanie, Keňa, Uganda, Súdán, stř. Afrika

Lobostemon - lobostemon, Boraginaceae, 30 druhů, end Kapsko
- capitatus - pův JAR, tenosterveld, polokeř
- fruticosus - , (Luibossie), pův JAR – Kapsko, stáloz. keřík, fynbos, renosterveld
- glaucophyllus - , JAR
- montanus - horský, JAR

Lobularia - tařicovka, lobulária, koulenka, laločnice, Brassicaceae, 5 druhů, Středozemí, Kanár. ovy, Kapverdy, nízké polštář. byliny, kamenité svahy a narušené půdy, okr
- canariensis ssp. canariensis - kanárská, end Kanár ovy, Madeira, Kapverdy,
- canariensis ssp. fruticosa - end Kapverdy
- canariensis ssp. spathulata - end Kapverdy
- lybica - lybijská, Libye, Egypt, Kypr, Írán, Kanáry
- maritima - přímořská, (Sweet Alyssum), pův. celý mediterán, Středozemí, Sardinie, Řecko, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Azory, suchá skaln a písč místa, u cest, okr, ČR letnička**,** SRN, H, Čína

Lodoicea - lodoicea , Arecaceae, dvoudoná
- maldivica - maledivská, (seychelská, Coco de Mer, Double Coconut), pův. Seychely, Madagaskar, palma, BZ Dar es Salaam
- seychellarum – seychelská, pův. end Seychel. o-vy, strom. palma s vějířovitými listy, **symbol Seychel,** plodí až ve věku 100 let, největší semena - obří plody peckovice až 50 cm a váha až 15 kg, nemravné plody „zadek“, ořechy dozrávají 7 – 10 let, max. věk cca 800 let, samčí stromy vyšší a štíhlejší, intr. i j. tropy, Tanzanie

Lolium – jílek, lolium , (Darnel Grass), Poaceae
- multiflorum - mnohokvětý, pův. z. a j. Evropa, s. Afrika, až Sýrie, ČR nepůvodní
- parabolicum - , §F
- perenne - vytrvalý, Súdán, stř. Afrika
- temulentum – mámivý, Palestina, Izrael, bible, po celém světě

Lomariopsis - lomariopsis, Lomariopsidaceae, kapradina, 52 druhů, tropy a subtr
- pollicina - Madagaskarm Réunion, Mauricius, Komory, nápadná kapradina,

Lomatophyllum – lomatofylum, lomatolist, Aloaceae
- occidentale – západní, sukulent, Madagaskar, Mauritius

Lonchocarpua - lonchocarpus, baceae
- capassa - NP Kruger, vlhčí lokality

Lonchophora - lonchofora, Brassicaceae
- capiomontana - Sahara
Lonicera – zimolez, lonycera, kozí list, růže z Jericha, (Honeysuckle), Caprifoliaceae, 220 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, max. Asie, keře a liány
- alpigena - horský, hory stř. a j. Evropy. §SK
- caerulea – namodralý, (modrý), s. polokoule, Evropa, Pyreneje, Bulharsko, ČR-Javor Šumava, Kavkaz, okr
- caprifolium – kozí list, pův. Středozemí, j.Evropa, Itálie, §U, sec. jv. a střední Evropa, Malá Asie, Krym, Kavkaz, okr pěst, ČR nepůvodní, SRN, H, SAm, intr, inv
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Malá Asie
- cineraria - šedý, Sardinie, Středozemí
- etrusca - etruský, Středozemí, j. Evropa, Kypr, Kréta, sz. Afrika, Maroko, Palestina, Izrael, mediteránní, křoviny, §R
- iberica - gruzínský, (zakavkazský), Kavkaz, Írán
- implexa – zapletený, (Evergreen Honeysuckle), Středozemí , Španělsko, Jugoslávie, Malta, makchie
- japonica – japonský, Madagaskar, Réunion
- maackii - Maackův, pův. Čína, Japonsko, inv, okr, ČR
- nigra - černý, Středozemí, Evropa vč. ČR, horské křoviny, §U,
- nitida – lesklý, (Yunnan Honeysuckle), z. Čína, okr. ČR
- orientalis – východní, Malá Asie
- periclymenum - ovíjivý, (německý), j. stř. a z. Evropa vč. ČR, Kypr, s. Afrika, Maroko, §Pl, okr,
- pileata - fialový, okr. ČR
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Baleáry
- tatarica – tatarský, v. Evropa, z. Sibiř, stř Asie, u toků a komunikací, okr. ČR, inv
- xylosteum – obecný, (pýřitý), Evropa vč. ČR, Malá Asie, Kavkaz, z Sibiř, křovin. stráně
Lophacme - lofakme, Poaceae
- parva - end Zambie
Lophira - lofira, Ochnaceae
- alata - křídlatá, Azobe, Nigérie, strom, trop. Afrika, **těžba**
Lopholaena - lofolena, Asteraceae, 16 druhů, j Afrika Tanzanie až JAR
- coriifolia - j Afrika, JAR, Svazijsko, Zimbabwe
Lophospermum - lofospermum , Scrophulariaceae, Plantaginaceae, 8 druhů, vytrv liány a keře, (nachové „náprstníkov.květy), skaln. svahy, stř. a SAm, okr
- erubescens – růžové, Madagaskar, Réunion
Loranthus – ochmet, lorantus, Loranthaceae, parazité
- acaciae - akáciový, Palestina, Izrael
- europaeus – evropský, poloparazit dřevin, jv. a stř. Evropa, Malá Asie, ČR vzácnější, vyžadující pozornost
Lotus (Dorycnium) **- štírovník, lotus,** ledenec, **Fabaceae,** 150 druhů bylin a polokeřů, travn. a skalnaté lokality, vlhké i slané lokality, mírné klima obou polokoulí, některé druhy i pěstovány jako pícnina
- angustissimus - Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Sardinie, Sicílie, Balkán, Turecko, Jugo, Ukrajina, Blízký východ, Izrael. Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie
- arabicus - arabský, Sahara
- arborescens - end Kapverd. ovy
- brunneri - end Kapverdy, písčiny, polokeřík
- creticus - jižní, (krétský), Kréta, ostrovy Středozemí, Palestina, Izrael , písčiny
- glinoides - Sahara
- goetzei - hory Afriky, Eritrea, Etiopie, Uganda, Keňa, Tanzanie, Malawi,
- gremcus - , Sahara
- halophilus - saharsko-arabská oblast
- jacobaeus - end Kapverd. ovy
- jolyi - Sahara
- oliveriae (latifolius) - end Kapverdy
- ononopsis – Súdán, stř. Afrika, end Sokotra
- roudairei - Sahara
- schimperi – Schimperův, saharsko-arabská oblast . Egypt, Arábie, Jemen, Omán, Sokotra, Súdán, stř.Afrika, pouštní okraj Sahara

Loudetia – loudecia, Poaceae
- simplex - stepní tráva, pahorkatiny a náhorní planiny v. Afriky, Tanzanie
Lovoa – lovoa, Meliaceae, strom
- swynnertonii - , end Zambie
- trichilloides – (Dibétou, Tigerwood, tygří dřevo, African Walnut), pův. trop. stř. a z. Afrika, Nigérie, Ghana, Kamerun, Zair, Gabon, **tvrdé trop. dřevo,** těžba
Ludwigia – zakucelka, ludwigia, nadhomka, Onagraceae, 80 druhů, vytrvalé pobřežní a vodní rostliny, bahnité mokřady a vodní plochy, celý svět, Evropa, teplejší oblasti SAm, okr
- octovalvis – Súdán, stř.Afrika, Madagaskar, Réunion
- palustris - bahenní, dnes Campanulaceae
Lumnitzera – lumnicera, Combretaceae**,** mangrovy, dřeviny
- racemosa – hroznatá, keř, mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa **,** Madagaskar, Seychelly
Lupinus - lupina, vlčí bob, lupinus, vlčinec, škrkavičník, hrách škrkavičný, Fabaceae, Viciaceae, asi 200 druhů, většina ze z SAm, i Středozemí, byliny až keře, suché horské trávníky, písčiny, otevřené lokality, okr
- albus - bílá, (White Sweet - Scented Lupine), pův. Středozemí - Balkán, egejská oblast, Kréta, Madeira, pěstován, ČR)
- angustifolius - úzkolistá, pův. celé Středozemí a z. Francie, Sardinie, Kypr, Kanárské ovy, ČR, makchie, garrigue
- luteus - žlutá, pův. Středozemí, pěst, ČR
- micranthus - drobnoplodá, Středozemí, Kypr, makchie
- pilosus - , Palestina, Izrael
- polyphyllus – mnoholistá, ČR
- tassilicus - tasilská, Sahara
- termis – sicilská, pův. Středozemí, Sicílie, Egypt, pěst
- varius - pestrá, Středozemí, od Iberského poloostrova po Řecko, suché, kyselé, písč lokality
Luzula – bika, luzula, Juncaceae, 80 druhů, stáloz. trávovité trvalky, oddenky či výběžky, slatiny, horské TTP, mírné pásmo obou polokoulí, okr
- johnstonii – Johnstonova, i velehory, Tanzanie
Lycium – kustovnice, lycium, (Wolfberry, Desert Thorn, Honey Thorn, Boxthorn, Kraaldoring), Solanaceae, cca 100 druhů - subtr i tropy Afriky (30), JAm 30). SAm (20), Eurasie (10), Austrálie (1), mírné a subtr, pásmo celý svět, trnité keře, okr
- afrum - Kraal honey Thorn, Kraalkriekdoring, Kapsko, fynbos
- elliotii - jv Afrika, Madagaskar, Maskarény
- ferocissimum - Slangbessie, Kapsko, fynbos
- intricatum - Středození, pouštní okraj Sahara, Arábie
- shawii - pův Afrika - severní, saharsko-arabská oblast , dále Súdán, Africký roh, Keňa, Tanzanie, Etiopie, Zambie, Malawi a j. Afrika. dnes Campanulaceae , Arábie, Omán, semiaridní kamenité lokality
- schweinfurthii Středozemí - saharsko-arabská oblast , Egypt, Libye, Tunisko, Alžírsko, Izrael, Sicílie, Kréta, Kypr, Rhodos
- socotranum – sokotranská, end Sokotra, dále Súdán,
- tetrandrum - Bolksdoring, Kapsko, fynbos
Lycopodiella – plavuňka, **lykopodyela,** Lycopodiaceae
- cernua – Súdán, Etiopie,, stř. Afrika, dnes Campanulaceae , Madagaskar, Réunion**,** Seychelly, sv. Helena,
Lycopodium – plavuň, lykopodyum , vranec, Lycopodiaceae
- clavatum, var. borbonicum – vidlačka borbonská, Madagaskar, Komory, Réunion
- Kilimandžáro, Tanzanie
Lygeum - lygeum, Poaceae
- spartum - pouštní okraj Sahara, Arábie
Lygodium - pnulka, lygodyum, Lygodiaceae, Schizaeaceae, 30 druhů, starobylé kapradiny, tropy a subtr
- lanceolatum - Madagaskar,
- microphyllum - drobnolistí, tropy Starého světa, subsaharská Afrika, Senegal, Keň, JAR, Indie, Nepál, Čína, Indonésie, H,Guienea, Austrálie, Oceánie, sec stř a JAm
Lymeum - lymeum, Lymeaceae, 21 druhů, subsaharská Afrika, JAR, Arábie, Indie
- africanum - africké, Namibie

Lyperia - lyperia, Scrophulariaceae
- lychnidea - Kapsko, fynbos, pobřeží
- tristis - Namibie, Kapsko, fynbos
Lythrum – kyprej, lytrum, Lythraceae, 38 druhů, byliny, vlhké lokality, s. mírný pás, okr, v SAm inv, po celém světě
- hyssopifolia – yzopolistý, Súdán, stř. Afrika, Sokotra
Macadamia - makadamia , Proteaceae
- integrifolia – celolistá, strom, Madagaskar, pěst. Tanzanie
- tetraphylla - čtyřlistá, (Macadamia Nut), pův. s. Austrálie, strom 15 m, kosmetika, v. Afrika, Tanzanie
Macaranga - makaranga , Euphorbiaceae
- capensis - kapská, end Zambezi
- capensis var. kilimandscharica - end Zambezi
- kilimandscharica - kilimandžarská, end, Kilimandžáro, Tanzanie
- mellifera - , end Zambezi
- occidentalis – západní, strom, hory v. Afriky, Tanzanie
Maciedium – maciedyum,
- canum – šedý, Sokotra
Mackaya – makaja, Acanthaceae
- bella – krásná, (Forest Bell Bush), j. Afrika, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, stáloz. keř,
Macledium - makledyum, Asteraceae, 20 druhů, Afrika, xerof. savana, fynbos
- canum - Sokotra, Súdán,
- grandiodieri - Madagaskar
Macrostylis - makrostylis, Rutaceae
- villosa - Kapsko, fynbos, erikoidní keříky
Maerua – merua, Capparaceae, 90 druhů, trop Afrika a j. Asie,
- angolensis – angolská, subsaharsjá Afrika, až JAR, Angola, keř. strom až 10 m, plody asi jed, léč, TLM
- angolensis ssp. socotrana – angolská sokoterská, Sokotra, savana
- crassifolia – tučnolistá, saharsko-arabská oblast , subsaharská Afrika, Sahara, Sahel, Maroko, Senegal, Egypt, Súdán, Etiopie, Tanzanie, Sinaj, Arábie, Izrael, Omán, Írán, Pákistán, polopouště, akáciová savana, keř. strom, 1-20 m
- juncea - sítinovitá, trop j. Afrika, NP Kruger, keř liána, léč, TLM
- prittwitzii - , end Zambie
- triphylla ssp. johannis – trojlistá, (Small bead-bean, Maerua), stromek 4 - 6 m, do 2300 m, atrakt. květy, plody juice, afrodiziak, pěst. Tanzanie
Maesa - maesa, Primulaceae
- lanceolata - end Zambie
Maesobotrya - mesobotrya, ?
- dusonii - Nigérie
Magnistipulata - magnystypulata, Chrysobalanaceae
- butayei - **,** end Zambie
- sapinii - , end Zambie
Machaerina – macherina, Cyperaceae
- iridifolia – kosatcolistá, Madagaskar, end Réunion
- juncea - Austrálie, NZ
Maireana - maireana. Amaranthaceae, 57 druhů, end Austrálie
- tomentosa - Namibie
Mairia (Maiera) - majria, (majera), Fira Daisy, Vuuraster, Asteraceae
- coriacea - , JAR**,** Kapsko, fynbos, end
- crenata - Kapsko, fynbos,
- hirsuta - Kapsko, fynbos, end
Majidea - majidea, Sapindaceae, 2 druhy, trop. Afrika,
- fosteri - trop. centrálmé a z. Afrika,
- zanguebarica - trop. v. Afrika - Tanzanie, Keňa, Madagaskar, keř. strom, pobřežní oblasti, okr tropy
Malaxis - měkčilka, malaxis, měkkyně, Orchidaceae
- seychellarum - sejšelská, Madagaskar

Malcolmia – večernička, malkomia , Brassicaceae, 35 druhů, byliny, narušené lokality, Středozemí až Afghánistán,
- africana - africká, Sahara
Malephora – malefora, Aizoaceae, 17 druhů, (vyčleněna od Mesembryanthemum), Namibie, JAR, sukul. polokeřík
- crocea – , dřevnatějící sukulent, j. Afrika
- lutea - žlutá, pův JAR,
- purpureo-crocea – purpurově-šafránová, Kapsko
Malus – jabloň, malus, (Apple Tree, Grab Apple), Malvaceae, Rosaceae, cca 50 druhů, Eurasie a SAm, opad. dřeviny, křoviny, okr
- domestica (communis) – domácí, (Domestic Apple), pův. z. a stř. Asie, pěst ovoce, Evropa, Itálie, Sicílie, s.Afrika, Maroko, 10 m, ČR nepůvodní
- florentiana – florentská, §SRB
- halleana – Halleova, intr Itálie (bonsai)
- trilobata - trojlaločná, Řecko, jv. Asie
- florentina - mnohokvětá (florentská), Balkán. a Apenin. poloostrov, Itálie
- floribunda - jmnohokvětá, pův. Japonsko
- kansuensis - kansuenská, pův. z. Čína
- pumila - nízká, Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Turkestán, Zakavkazí
- sylvestris - lesní (obecná, Apple), Evropa, Itálie, Kypr, Malá Asie, Palestina, Izrael, bible, ČR
- yunnanensis - junanenská, pův. z. Čína, temně červená jablka, okr
Malva – sléz, malva, (Mallow, Purslane), Malvaceae, 30 druhů
- aegyptia - egyptský, Egypt, Kypr
- alcea – slézová,
- cretica - krétský, Kréta, Kypr
- moschata - pižmový, Středozemí
- neglecta - přehlížený, Středozemí, od Itálie na východ, Kypr, Evropa, ČR, pastviska
- nicaeensis - nisská, Francie, Kypr
- parviflora - mnohokvětý, Sahara, Kypr
- sylvestris – lesní, (Common Mallow), pův. stř Asie, bible, Izrael, Středozemí, Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Malta, stř.Evropa, ČR, Súdán, stř. Afrika, u cest
- sylvestris var. mauritiniana - lesní maurský, Arábie, léč
Malvaviscus – ibiškovic, malvaviscus, skornoutec, škvrnoutec, kornatec, Malvaceae, nejvíce stř. Amerika
- penduliformis Súdán, stř. Afrika
Mammea - mamej, mamea, Clusiaceae, Calophyllaceae
- usambarensis . Tanzanie
Mandragora – pokřín, mandragora, Solanaceae
- autumnalis - podzimní, (Mandrake), pův. j. Středozemí, jv. Evropa, (chybí ve Francii), Řecko, Itálie, Jugoslávie, Kypr (zasvěcena bohyni Afrodité), s. Afrika - Egypt, Arábie, Izrael, bible, po Himálaj, Čína, suché, kamenité lokality, rumiště, pole, Červený seznam, pěst, nejstarší afrodisiakum, droga kořen, halucinogen, narkotikum, silně jed, plody "jablíčka lásky", okr
- officinalis (officinarum) – lékařská, pův. Evropa, od starověku k léč
- vernalis – jarní, j. Evropa, Blízký východ, léč, pěst
Mangifera – mangovník, mango , Anacardiaceae**,** tropy, **stáloz.** stromekm chutné plody
- foetida - zápašný, (zápašné), pův. Malajsie, vlhké údolní deštné lesy, ovoc, pěst, Tanzanie, Mosambik,
- indica - indický (Mango), pův. trop. s. Indie, Barma, ovoc a okr 10 - 15 m, plody „mango“ džus a jam, choulostivé na dopravu, dřevo konstrukce, do 2000 m, v. Afrika, Madagaskar, SAE, Omán
Manihot – maniok, kasava, manyok, Euphorbiaceae, hlavní kult. rostlina trop. a subtr zemědělství, sacharidy, bílkoviny, v hlízách jed kyanovodík, třeba tepelná úprava
- esculenta – jedlý, (Cassava, Tapioca), pův. trop. JAm, pěst trop. okopanina**,** podz. hlízy, potravina - mouka, kaše k zelenině, okr, Tanzanie, Kongo, Uganda, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Seychely
- glaziovii - kaučukový, (Ceara Rubber), pův. Brazílie, (Afrika), sušší oblasti, strom, latex cearakaučuk
Mansonia - mansonya, Triplochitonaceae
- altissima - **,** Mansonia, trop. z. Afrika - Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, **těžba dřeva**
Manulea - manulea, Vingertjies, Scrophulariacae, 75 druhů, Afrika

- altissima - Namibie, Kapsko, Fynbos
- corymbosa - Kapsko, fynbos
- debilis – chabá, Kapsko
- cheiranthus - Kapsko, fynbos
- parviflora - j. Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe, Angola
- pusilla - end Kapsko JAR
- rubra - červená, Kapsko, fynbos
- tomentosa - Kapsko, Namibie, fynbos, pobřežní duny
- turritis - Kapsko, fynbos

Mapania - mapanya, Cyperaceae
- ferruginea Sv. Tomáš
- floribunda - bujněkvětá, Madagaskar, Seychelly,

Maranta - maranta , Maranthaceae, púv tropy Ameriky, 50 druhů,
- leuconeura - deštné lesy

Maranthes - marantes, Chrysobalanaceae
- floribunda - , end Zambie
- goetzeniana - , end Zambie
- polyandra - Súdán

Marattia - maracia, Marattiaceae
- cicutifolia - **,** end Zambie

Maresia - maresia, Brassicaceae
- pulchella - něžná, Palestina, Izrael, písčiny, rozkladité niťovité byliny, v 15 cm

Mariscus – mařice, mariskus , Cyperaceae
- kerstenii – , Kilimandžaro, Tanzanie

Marrubium – jablečník, marubium , Lamiaceae
- *acetabulosum - viz Ballota a.*
- candidissimum – nejsličnější, Jugoslávie
- deserti - pouštní, Sahara
- vulgare - obecný, celé Středozemí, Kypr, Palestina, Izrae**l**

Markhamia – markhamia, Bignoniaceae
- lutea – žlutá, strom 10 - 15 m, savany 1000 - 2000 m, léč.

Marsdenia - baňura, marsdenyje, Apocynaceae, 150-250 druhů, pantropicky, Madagaskar 15 druhů
- cordifolia - srdcoliatá, end Madagaskar, liána, bílý latex

Marsilea – marsilka, marsilea, různosemenka, vodní kapradina, Marsileaceae, 65 druhů, oddenkaté, obojživelné a vodní kapradina, vodní plochy, koření ve dně, teplá temperát Eurasie, Amerika, Afrika, Austrálie, okr
- minuta - , obojž kapradinka, rozlivová povodí řek, podmáč. savany, Afrika
- quadrifolia – čtyřlistá, mokřady, vodní kapradinka
- schelpiana - , vodní kanály, end Kapska

Martellidendron - pandán, martelidendron, Pandanaceae
- homei - , Seychely,

Mascarenhasia - maskarenhasia, Apocynaceae
- arborescens - **,** end Zambie
- lusiantghifolia - Madagaskar

Massonia – masonya, Hedgehoc Lily, Krimpvarkie, Hyacinthaceae
- depressa - Bobbejaanboek, Kapsko, fynbos
- pustulata – , Kapsko**,** fynbos

Masularia - masularia, Rubiaceae,
- acuminata - - Nigérie, strom

Matricaria (Chamomilla) **– heřmánek**, **matrikaria,** Asteraceae, 5 druhů, mírné pásmo s.polokoule, Eurasie, aromat. byliny, okr
- pubescens Sahara

Matthiola – fiala, matiola, lekvoj, letní fiala, Brassicaceae, 55 druhů, Evropa, Středozemí, stř. a jz. Asie, j. Afrika, keř. byliny, příp. polokeř, houštiny a hory, okr
- arabica – arabská, Středozemí , saharsko-arabská oblast , Egypt, Izrael, Jordánsko, Arábie, Sahara, Sinaj,

Arábie
- longipetala - Sahara
- tricuspidata - trojrohá, (trojhrotá, Mediterranean Stocks, Three Horned Stock), celý mediterán, Středozemí, Sardinie, Kréta, Kypr, Malta, Palestina, Izrael, halofyt, pobř. písčiny, skaln pobřeží, §F
Maytenus - majten, majtenus, Celastraceae (jesencovité), 225 druhů, Amerika vč. Karibik, trop. Afrika, stáloz. dřeviny, okr
- acuminata - špičatý, (Silky Bark Tree) , jAfrika
- chasei - , end Zambie
- oleoides - olivovitý, j Afrika
- senegalensis – senegalská, (Confetti Tree), keř 3 - 8 m, savany do 2100 m, v. Afrika **,** z.Afrika - Burkina Faso
Medemia – medemia, Arecaceae
- argun – , Egypt, Nubijská poušť, téměř vyhynul, Madagaskar, pěst
Medicago – tolice, vojtěška, medykago, (Snail Clover), Fabaceae, Viciaceae
- arabica - arabská, Súdán, stř.Afrika
- laciniata – dřípatá, pův. s. Afrika, Sahara, pícní luskovina
- maritima (marina) – přímořská, (pobřežní, Sea Medick), celé Středozemí, Palestina, Izrael, Maroko, Sardinie, Řecko, Kréta, Francie – Atlant. pobřeží, Kanárské ovy, Černomoří, halofyt, pobř. písčiny, §UA,
- minima - nejmenší, pouštní okraj Sahara, Arábie
Medinilla - medynyla , Melastomaceae**,** 300 druhů, jv Asie, Oceánie, Madagaskar, stáloz. keř. liány
- basaltarum - základová, Afrika, hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- magnifica – , trop. Afrika, epif., okr, ČR
- papillosa - end Madagaskar, BZ Teplice
- sedifolia - , Afrika
- speciosa - sličný, (nádherný, Malaysian Ochrid Tree), pův. hory Malajsie a Indonésie, Borneo, Reunion, okr
Medusagyne - medusagine, Ochnaceae
- oppositifolia - vstřícnolistá, Seychelly,
Megaphrynium – megafrinyum, Maranthaceae
- macrostachyum – , trop. bylina
Mechowia - mechovia, Amaranthaceae
- grandiflora - velkokvětá, end Zambie
- redactifolia - , end Zambie
Meiostemon - mejostemon, Combretaceae
- tetrandrus - **,** end Zambie
Melanodiscus - melanodiykus, Sapindaceae
- oblongus **-** end Zambie
Melasphaerula – melasferula, Fairy Bells, Baardmannetjie, Iridaceae
- ramosa – větevnatá, hlíznatá trvalka, j. Afrika, Kapsko**,** fynbos
Melhania - melhonya Malvaceae, přes 40 druhů, tropy Afrika, jv. Asie, Austrálie
- muricata - Etiopie, keřík
- prostrata - jv Afrika, JAR, Mosambik, Zimbabwe, Botswana
- randii - **,** end Zambie
Melia – melia, Meliaceae
- azedarach – azedarach, (Persian Lilac, Bead Tree), pův. z. Asie, Himálaj, strom 10 m, kyselé a zasolené půdy do 2000 m, léč, TLM, proti malárii
Melianthus - medokvět, maliantus, „medový keř“, Malianthaceae, 6 druhů, j Afrika
- comosus - j Afrika, JAR, Lesotho, Namibie, keř, okr, léč, TLM
- dregeanus - Súdán, Namibie, větší část j, Afriky
- major - širolistý, (větší), j. Afrika, Namibie, Kapsko, stáloz. keř
Melilotus - komonice, melilotus, Fabacea, světlomilná
- officinalis - lékařská, Súdán, stř. Afrika
Melinis - melinys , Poaceae, 22 druhů, Afrika a jz Asie
- minutifora – , tráva, metrové trsy, Madagaskar, end Zambie
- repens - plazivá, rozvolněně trsnatá tráva, trop. subsaharská Afrika**,** Súdán**,** NP Kruge, sec ostatní svět, inv

Memecylon - šafránovka, memecylon, Melastomaceae
- caeruleum - Madagaskar
- elaeagni - Madagaskar
- eleagni - Madagaskar, Seychelly,
- flavovirens - , end Zambie
Mentha – máta, menta, Lamiaceae
- aquatica - vodní, Středozemí, Černá Hora, Kypr, ČR, Tanzanie
- arvensis - rolní, pův. asi v. Evropa a z. Asie, ČR nepůvodní
- insularis - ostrovní, Itálie, Sardinie a Korsika
- longifolia – dlouholistá, (Mint), Sahara, Sinaj, Arábie, Írán, bible
- longifolia ssp. cypria - dlouholistá, Kypr, Sinaj, Arábie
- piperita - peprná, Kypr, okr, ČR, esenciální oleje, aromaterapie,
- pulegium - polejovitý, (Plejju), Středozemí, Kypr, Malta, Maroko
- requienlii - poklidná, Středozemí: Korsika, Sardinie, ostrov Montecristo, Itálie, Červený seznam
- spicata - klasnatá, (kadeřavá), pův. Středozemí, Egypt, Kypr, pěst, ČR nepůvodní, esenciální oleje, aromaterapie, migrény
- viridis - zelená, Ischia
Merciera - merciera, Campanulaceae
- azurea - Kapsko, fynbos
- leptoloba - Kapsko, fynbos
Mercurialis – bažanka, merkurialis, Euphorbiaceae
- annua – roční, saharsko-arabská oblast , Sinaj, Arábie, pouštní okraj Sahara
Merremia – povíjnice, meremia, Convolvulaceae, 50 druhů, tropy a subtr., **Asie, Afrika,** Mexiko, JAm, stáloz. liány, okr
- aegyptia - egyptská, Súdán, stř. Afrika, Indočína, Malajsie
- boisiana - jv Asie, Čína, Indočína, Malajsie
- kentrocaulos - , JAR
- medium - Madagaskar, Komory, v. Afrika - Tanzanie, Mosambik
- pterygocaulos - subsaharská Afrika, Madagaskar, Maskarény,
- sibirica - sibiřská, mírné pásmo
- somalensis - somálská, Somálsko, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Omán
- umbellata - Guinea, Kongo**,** Súdán, stř. Afrika,
Merwilla (Scilla) **- mervila,** Asparagaceae, 3 druhy, j Afrika, příbuzná ladoňkám
- dracomontana - j Afrika, end Dračí hory
- plumbea - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, hroznovité květenství, léč, TLM, jed, okr
Merxmuellera - merxmuelera, Poaceae
- macowanii - BZ Teplice
Mesanthemum - mezantemum, Erjiocaulaceae
- pubescens - Madagaskar
Mesembryanthemum – kosmatec, mesembryantemum , Mesembryathemaceae, Aizoaceae, j. Afrika, až 20 cm vysoký
- canalyculatum - end Kapsko
- cordifolium - viz Aptenia c., pův. Kapsko, okr subtr Středozemí, Makaronesie, Florida, Kalifornie
- crystalinum – třpytivý, olednatělý, (křišťálový, krystalový, Cristaline Iseplant), pův. j. Afrika (Kapsko, Namíbie), okr. Středomoří, Ischia, na západ od Řecka, Kypr, Kanárské ovy (Tenerife), Madeira, Maroko,Namibie, salát, i opiát, i ČR, <u>inv</u>
- *edulis - jedlá - viz Corpobrotus*
- forsskalii - , Palestina, Izrael
- guerichianum - pův Namibie a JAR
- inachabense - pův j. Afrika - Namibie, Kapsko
- nodiflorum - hnízdovitý, (Lesser Crystal-plant), pův. j. Afrika, Sahara, okr. Středozemí, Kypr, Malta, Kanárské ovy (Tenerife)
Metalasia - metalasia, Blombos, Asteraceae
- densa - j. Afrika - Kapsko, Dračí hory, fynbos
- erubescens - Kapsko, fynbos, keřík

- fastigiata - Kapsko, fynbos
- muricata - Kapsko, fynbos
- pungens - Kapsko, fynbos

Meurua - meurua, Capparaceae,
- crassifolia - tučnolistá, subsaharská Afrika, Maroko, Egypt, Senegal, Súdán, Tanzanie, Sinaj, Izrael, Arábie, Írán, Pákistán, akáciová savana, polopoušť, keř. stromstrukovitý plod
- juncea - trop j. Afrika, Tanzanie, Zambie, Mosambik, Botswana, Namibie, Zimbabwe, JAR, keř až liána, opadavé akáciové lesy, léč, TLM, kořen

Micranthus - mikrantus, Combflower, Glouvleipypie, Iridaceae
- junceus - Kapsko, fynbos

Microberlinia – zingana, mikroberlinya, Fabaceae
- brazzavillensis – brazavilská, (Zebrawood, Zebrfano, Zingana, zebrové dřevo), pův. z. Afrika, Kamerun, Gabon, strom, **tvrdé trop. dřevo,** těžba

Microcodon - mikrokodon, Campanulaceae
- glomeratum - Kapsko, fynbos

Microdon - mikrodon, Katstertbos, Scrophulariaceae
- capitatus - Kapsko, fynbos,
- dubius - Namibie, Kapsko, fynbos,

Microgramma (Polypodium) **– plazivka, mikrograma,** (opletka patří k Fallopia), kapradina, Polypodiaceae, trop. a subtr. stř. a JAm, od Mexika po Brazílii a Peru, Afrika, okr
- lycopodioides – plavuňovitá, epif trop. deštné i mlžné lesy a vlhké subtr. lesy, kromě Ameriky také subsaharská Afrika až po Natal, Madagaskar, Mauritius

Microlema (Microloma) **– mikrolema (mikrolema),** Wax Creeper, Melktou, Apocynaceae
- sagittatum – střelovitá, Borkhorinkies, Kapsko, fynbos
- tenuifolia (tenuifolium) - tenkolistá, (Wax Creeper, Kannetjies), JAR, Kapsko, fynbos

Micromeria (Satureja) – **mikromeria**, Lamiaceae
- imbricata Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- remota – Súdán, stř.Afrika, Sokotra

Microsorium - microsorium, Polypodaceae
- punctatum - **,** end Zambie

Microstachys - mikrostachys, Euphorbiaceae
- acetosella - **,** end Zambezi

Michelia – michelia, Magnoliaceae
- champaca – (Fragrant champaca, Orange Champak), pův. Himálaj, Indie, Java, strom 10 - 30 m, Tanzanie

Milletia – milecia , Viciaceae
- bussei - Tanzanie
- dura- tvrdá, okr strom 12 m, trop. savany do 1500 až 2000 m, **tvrdé odolné dřevo**, v. Afrika, Tanzanie
- elongistyla - Tanzanie
- eriocarpa - Tanzanie
- laurentii - (Wenge, Palisandre), pův. stř. Afrika, Nigérie, Zair, Kamerun, Gabonstrom, **tvrdé trop. dřevo**
- micans - Tanzanie
- panga-panga - Wengé, Mosambik
- sacleuxii - Tanzanie
- semsei - Tanzanie
- sericantha - Tanzanie
- schliebenii - Tanzanie
- stuhlmannii - (Panga panga), pův. v. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**

Milicia - milicia, Moraceae,
- excelsa - Nigérie

Mimetes - mimetes, Pagoda Bush, Stompie , Proteacea
- argenteus - Kapsko, fynbos
- cucullatus - , (Rooistompie), keř, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- fimbriifolius – , Kapsko, fynbos

- hirtus - srstnatá, j. Afrika**,** Kapsko, fynbos
- hottentoticus - hotentotský, (Matchstick Mimetes), JAR
- pauciflorus Kapsko, fynbos

Mimosa – citlivka, mimóza, Fabaceae, Mimosaceae, cca 500 druhů, tropy, suché savany, Amerika, Austrálie, byliny a dřeviny, 2x zpeřené listy, niktinastie (spánkové pohyby), tigmonastie (citlivost na mechanické dráždění), okr
- latispinosa - end Madagaskar
- pudica - stydlivá, Guinea, Kongo, Senegal. Súdán**,** stř.Afrika, Madagaskar

Mimozyganthus - mimozygantus, Fabaceae, Mimosaceae, 1 druh
- carinatus - JAm

Mimulopsis – kejklíkovec, opihled, mimulopsis, Scrophulariaceae
- kilimandscharica – kilimandžarský, Kilimandžáro, Tanzanie
- penduliflora - Tanzanie
- zeyheri - Tanzanie

Mimusops – opihled, mimusops, Sapotaceae, 46 druhů, tropy v. polokoule
- caffra - pobřežé jv. Afriky, JAE
- elengii - skvělý, j. a jv. Asie, Indie, Cejlon, Indočína, Filipíny, Malajsie, Insonésie, Austrálie, vysazván i v dalších tropech
- sechellarum - Madagaskar, strom, pobřežní lesy,

Minuartia – kuřička, minuarcia , Caryophyllaceae, byliny, písčiny, skalní stepi, hory, Eurasie
- filifolia - Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Jemen

Miscanthus - stopkokvět, **ozdobnice, miskantus,** Poaceae
- juncestus - , mokřady, Okavango
- sinensis – čínská, ("sloní tráva"), pův. jv. Asie, energeticky, pěst. Evropa, okr, ČR, inv

Mischogyne - mischogyne, Annonaceae
- elliotianum - **,** end Zambie
- michelioides - , end Zambie

Misopates (Antirrhinum) – **šklebivec, mizopates,** Scrophulariaceae
- orontium – přímý, celé Středozemí, Makaronésie,, Sardinie, Kypr, saharsko-arabská oblast, §CR, úhory, u cest, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, pouštní okraj Sahara, Arábie

Mistropetalan – mistropetan, ?
- thamii – (Aadroos), Kapsko, parasit. hlívencovitá nezelená rostlina

Mitragyna – mytragina , Rubiaceae, i dřeviny
- ciliata - brvitá, Abura, pobřežní lesy z. Afriky od Sierry Leone a Libérie po Kamerun a Gabon, **těžba**
- inermis - z. Afrika - Burkina Faso
- rubrostipulata – červenavá, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie
- stipulosa - , Nigérie, strom

Mohria - moria, páchnule, kapradina, Scjizaeaceae
- caffrorum - kaferská, Namibie**,** Súdán, stř. Afrika, větší část j, Afriky

Mollugo (Galium) – **molugo, svízel** povázka, Molluginaceae, Aizoaceae, 35 druhů,
- cerviana Sahara

Moltkiopsis - moltkiopsis, Boraginaceae
- ciliata - brvitá, Sahara

Momordica – momordyka, **tykvor,** lufa, karela, hořká okurka, židovská jahoda, Cucurbitaceae, 50 druhů tropy a subt. Starý svět, zavl Amerika, Afrika, j., v. a jv. Asie, Indie, Čína, Indočína, Cejlon, Japonsko, Malajsie, Oceánie, Austrálie, bylina
- balsamina - tropy a subtr. v. polokoule, Sahara, Sahel, Kapsko, Arábie, Austrálie, zavl Amerika
- cochinchinensis - kočinčinská (indočínská), pův v. a jv.Asie, Čína, Indočína (Thajsko, Vietnam, Barma), Bangladéš, Malajsie, Japonsko, Oceánie, víceletá popín. bylina, léč, TČM (malárie, uštknutí hadem)
- dioica - dvoudomá, pův. Cejlon, Indie,
- charantia - charancie, („hořká okurka“, karela, Balsam Pear, Bitter Gourd), pův. tropy j. a jv. Asie - Indie, Malajsie, Afrika, zavl Amerika, pnoucí, plodová zelenina, pěst. j. a jv. Asie, Čína, okr
- foetida - , Kongo, Guinea, Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika,
- henriquesii - **,** end Zambie
- volucrata - , JAR

Monadenium - monadenyum , Euphorbiaceae
- arborescens - Tanzanie
- elegans - Tanzanie
- ellenbeckii - , keř. sukulent až 2,5 m, Etiopie, Keňa
- lugardae -. , j. Afrika, Namibie, Zimbabwe
Monanthotaxis - monantotaxis, Annonaceae
- chasei - **,** end Zambie
Monimia - monymie, Monimiaceae, 3 druhy, Maskarény
- rotundifolia - okrouhlolistá, end Réunion, stáloz. dvoudomý, keř. stromek, dřevo tvrdé na stavby,
Monodora - monodora , Annonaceae
- grandidieri - **,** end Zambie
- myristica - muškátová, (African (felse) Nutmeg, Calabash Nutmeg, Jamaica Nutmeg), pův. trop. Afrika, užití jako muškátový ořech, Tanzanie
- tenuifolia – tenkolistá, (Orchid Flower Tree), trop. strom, ozdobný květ, užití jako muškátový ořech
Monopsis (Lobelia) – **monopsi**s, Wild Violet, Campanulacea, 16 druhů. trop. Afrika,
- debilis - Kapsko, fynbos, zavl Austrálie
- decipienas - jv Afrika, JAR, Zimbabwe, Mosambik, Svazijsko, Lesothe
- lutea - žlutý, trvalka, Yellow Lobelia, j. Afrika**,** Kapsko, fynbos
Monotes - monotes, Dipterocarpaceae
- discolor - **,** end Zambie
- lutambensis - Tanzanie
Monsonia - monsonya, Geraniaceae
- heliotropioides - Sahara
- nivea - Sahara
- speciosa - , (Butterfly Flower, Sambreeltjie), JAR**,** Kapsko, fynbos
Montinia – montynya Peperbos, Montiniaceae
- caryophyllaceae – hvozdíková, Namibie**,** Kapsko, fynbos**,** Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- fontana - Tanzanie
Moquiniella - mokvuinyela, Loranthaceae, 1 druh,
- rubra - Namibie
Moraea – protistojka, morea, Tulp, Iridaceae
- angusta - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- anomala - Kapsko, fynbos
- aristata - osinatá, j. Afrika
- bella - , end Zambie
- bellendenii – Belendevova, Kapsko
- bituminosa - JAR
- ciliata – brvitá, Kapsko, fynbos
- clavata - , end Zambie
- collina - Tulp, Kapsko, fynbos
- cooperi - JAR
- flaccida – ,Groottulp, Kapsko, fynbos
- fugacissima - Clockflower , Kapsko, fynbos
- fugax – , Patrysuintjie, Kapsko, fynbos
- galaxia – , Kapsko, fynbos
- gawleri - Kapsko, Namibie, fynbos
- huttonii - jv . Afrika, Dračí hory, Lesotho, JAR
- inconspicua - aai-uintjie, Kapsko, fynbos
- lewisiae - Volstruisuintjie, Kapsko, fynbos
- lugubris - JAR - Kapsko, po požáru kvete 1 den
- gawleri – Gawlerova, Kapsko
- huttonii - Huttonova, j. Afrika
- iridioides – kosatcovitá ,(Butter Flyiris), trop. j. Afrika, okr, Červený seznam
- lugubris - (Kersblakertjie), Kapsko, Namibie, fynbos
- macrocarpa – velkoplodá, Kapsko

- miniata – suříková, (Tulp), Kapsko, Namibie, fynbos
- modesta - j. Afrika, end Dračí hory
- moggii - , j. Afrika
- nana – nízká, Kapsko
- natalensis - natalská, j. Afrika, Mosambik, Zimbabwe, Malawi, Zambie, Zair
- neglecta - Kapsko, fynbos
- ochroleuca - Aas-uintjie, Kapsko, fynbos
- pallida - j. Afrika, JAR, Botswana, Lesotho, travn. plochy, podz. hlíza
- papilionacea - Kapsko, fynbos
- polystachya - , j. Afrika, Namibie, Botswana, Súdán, stř. a j. Afrika,
- ramosissima - větevnatá, Vlei-uintjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- serpentina – hadcová, Kapsko
- sisyrinchium - Středozemí, garrigue
- spathulata - , j. Afrika, Kapsko, Zimbabwe, Mosambik, Namibie, Lesotho
- stricta - tuhá, jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho, travnatá savana
- tanzanica - tanzanská, end Zambie
- tricolor - trojbarevná, JAR, Kapsko, fynbos
- tripetala – třípláteční, Blou-uintjie, Kapsko, Namibie, fynbos
- unguiculata - Wituintjie, Kapsko, fynbos
- ventricosa - , end Zambie
- versicolor - Kapsko, fynbos
- villosa – chlupatá, Peacock Moraea, Uiltjie, Afrika**,** Kapsko**,** fynbos

Morettia - morecia, Brassicaceae
- canescens - Sahara
- parviflora - saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie**,** Omán

Moricandia – morikandya, Brassicaceae, 7 druhů, byliny, u cest, Středozemí, Střední východ, okr
- arvensis - , Sahara, Tunisko
- nitens - lesklá, Palestina, Izrael, pouště a polopouště

Morinda - morinda , Rubiaceae
- asteroscepa - end Zambie

Moringa – moringa , Moringaceae**,** stromy jakoby kořeny nahoru, přežívá extrémní sucha, nutričně hodnotná, léč
- arabica – arabská, (strom behenový), savan a sucholesů Afriky, Tanzanie, Madagaskar, ztlustlý kmen
- drouhardii - , Madagaskar
- hildebrandtii – Hildebrandtova,
- oleifera - olejodárná, (olejná, Drumstick Tree, Horseradish Tree), pův. Indie, Srí Lanka, Arábie, strom 10 m, do 500 m, plody jedlé, kosmetika, v. Afrika, Namibie
- ovalifolia – okrouhlolistá, hory j. Afriky, Namibie,
- peregrina - saharsko-arabská oblast , v. Afrika, Egypt, Somálsko, Etiopie, Arábie, Izrael, Omán, svahy
- stenopetala - (Mother´s helper), 12 m, 450 - 1200 m, v. Afrika, Etiopie, snáší sucho, arom šťavnaté listy jako zelenina (špenát, zelí, kapusta), jedlé i květy, lusky a plody, léč

Morus – morušovník, morus, moruše, morušeň, Moraceae, 40 druhů, Afrika, Asie, Amerika, opad. dřeviny, okr, stará kult dřevina – ovoce, pro bource morušového, (Mulberry), subtr a mírný pás s. polokoule
- alba - bílý, (Mulberry), pův. Čína, Korea, intr Středozemí, Francie, Albánie, Maroko, Kypr, Malá Asie, pěst pro housenky bource morušového (požírá listy), 6 - 8 m, plody jujce, v. Afrika, alergický pyl, ČR
- nigra – černý, (Black Mulberry), pův. Přední Asie - Íránu, pěst od starověku Středozemí, Palestina, Izrael, bible, Kypr, Albánie, ČR
- pomifera - jablíčkový, Kypr
- rubra – červený, pův. jz. USA, pěst. Středozemí, Turecko, Chorvatsko

Mukia - mukia, Cucurbitaceae
- maderaspatana - , Súdán**,** Guinea, Kongo**,** stř. Afrika, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar

Multidentia - multydencia, Rubiaceae
- castanea - Tanzanie

Muraltia – muralcia, Polygalaceae, 120 druhů, j. a jv. Afrika
- ericifolia - Kapsko

- heisteria – ., Kapsko
- saxicola - hory j Afriky, JAR, Lesotho, Svazijsko, Dračí hory, plody tobolky
- spinosa - Kapsko, keřík, dužnaté plody
Murdannia - murdanya, Commelinaceae, tropy a subtr. až teplé oblasti mírného pásma, vlhko,
- clarkeana - SAR až Keňa,
Musa – banánovník, musa, banán, pisang, (plátano), Musaceae, 40 druhů, tropy jv. Asie – Indie, Čína, Bangladéš, Indočína, Malajsie, Filipíny, Japonsko a Austrálie, palmovité trvalky, nejmohutnější byliny světa
- abysiana - habešský, Etiopie, pěst v Evropě
- acuminata – špičatý, pův. tropy a subtropy
- x paradisiaca – obecný, (Plantain, Starch Banana), pův. Indonésie, 2 - 6 m, ovoce, Nigérie, Uganda, Kongo,Tanzanie
- x sapientium – ovocný, (pěstovaný, Sweet Banana), pův. Indonésie, 2 - 6 m, trop. kultura, stará kult rostlina z. Afriky, ovoce, jam, sirup, v. Afrika, Tanzanie, Arábie, SAE ?
Musanga – musanga, Urticaceae
- cecropioides - , Nigérie, světlomilný trop. strom pasek deštného lesa Afriky, přírůstky až 3,8 m (za 5 let 20 m)
Muscari - modřenec, muskari, Hyacanthaceae, Liliaceae
- commutatum – pozměněný, Itálie, Řecko, Balkán, Izrael, Palestina, Jordánsko jako jarní geofyt
Mosdenia - mosdenya, Poaceae
- leptostachys - **,** end Zambie
Multidentia - multidentia , Rubiaceae
- concrescens - end Zambie
- exserta - end Zambie
- fanshawei - end Zambie
Mundulea - mundulea, Fabaceae
- barclayi - end Madagaskar, keř stromek
Mussaenda - musaenda , Rubiaceae
- erythrophylla – červenolistá, (Ashanti Blood, Red Flag Bush), pův. trop. deštné lesy z. Afriky, keř. liána, červ. květ - „ašantská krev“
- phylippica - filipínská, pův. Filipíny
Myosotis – pomněnka, myosotys, Boraginaceae, 50 druhů, byliny, vlhké lokality, Eurasie, Amerika, Austrálie, okr
- discolor - různobarvá, Súdán, stř. Afrika,
Myrianthus – myriantus, Urticaceea
- holstii – (Giant yellow Mulberry), vždyzelený strom 15 m, říční údolí, v. Afrika
Myrica – voskovník, myrika, židovník, vřesna, zdla, (Bayberry, Wax Myrtle), Myricacea, 80 druhů, mírný a subtr. pás, nejvíce j. Afrika, dále Asie, Amerika, chybí Austrálie, okr, pěst
- meyeri-johannis - , Kilimandžaro, Tanzanie
- salicifolia – vrbolistý, nízká ovocná dřevina, Kilimandžáro, Tanzanie
Myriophyllum - stolístek, **myriofylum,** Haloragaceae (Zrnulovité),
- aquaticum - vodní, Madagaskar
- spicatum - klasnatý, Súdán, stř.Afrika,
Myrsine – lachár, myrsine, Myrsinaceae, Primulaceae
- africana – africký, (Africa Myrsina), Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, okr, dvoudomý keř, v. a j. Afrika
Myristica – muškátovník, myristyka, Myristicaceae, 80 druhů, stáloz. stromy, tropy, Afrika, Asie, Amerika, okr
- dactyloides - tyčinkový, (Malaboda), monzun. lesy, strom, konstrukce, <u>léč</u>
- fragrans – vonný, (pravý, Nut-meg), monzun lesy, strom, pův. Moluky, Madagaskar, pěst stálozel dvoudomý menší strom, i Afrika, do Evropy za křiž. válek v 17.st., koření (muškátový květ / ořech míšek), <u>léč</u>, droga halucinogenní, hypnotikum, afrodiziak, aminací safrolu "droga lásky" MDA, při předávkování jed, okr
Myrtus – myrta , Myrtaceae
- communis – obecná, (řecká, italská, Myrtle), pův. Středozemí, Španělsko, Itálie, Ischia, Řecko, Albánie, Jugoslávie, Kypr, Sardinie, s. Afrika - Maroko, Palestina, Izrael, bible, (destilát mirto z plodů či listů), keř

1-5 m, stáloz., aromat, slunná místa, lesní okraje, makchie, symbol lásky, krásy, štěstí, plodnosti a stálosti citu, zasvěcena bohyni lásky Afroditě (Řekové a Římané), při svatebních obřadech, okr, ČR
- nuvelli (nivellei) – Sahara
Mystacidium - mystacidyum, Orchidaceae
- tanganyikense - tanganyjská, end Zambie
Najas - řečanka, najas, Hydrocharitaceae, akvária
- marina - přímořská, Namibie**,** Súdán, Etiopie, stř.Afrika, Madagaskar
Nannorrhops (Chamerops) **- nanorhps,** Arecaceae, 1 druh
- ritchieana - Arábie, Jemen, Omán, Írán, Pákistán, Afghánistán, polopouště, keřová palma až 6 m
Nara (Acanthosicios) **– nara ,** Cucurbitaceae,
- homidus – hrozivá, end v poušti Namib, pískové duny s dosahem ke spodní vodě, tykvovitý keřík, pro dýně pěst již 8. tis. let
Nasturtium – **potočnice, nasturcium** , křezice, Brassicaceae, 6 druhů, břehy vod, pův. Evropa a s.Asie, okr, dnes plevel toků SAm a oblastí mírného pásma j. polokoule, §Pl – všechny druhy,
- officinale - lékařská, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- oleander – oleandrový, Sinaj, Arábie
Nastus – nastus , Poaceae
- borbonicus – borbonský, Madagaskar, end Réunion
Nauclea - nauklea, j**ádrovec,** řemdihák, uzavřenosemenec, Pin cushion Tree, Rubiaceae, 13 druhů,tropy, Afrika až Asie, Austrálie a Polynésie, stáloz. dřeviny, kožovité listy, okr , opiát
- diderrichii – diderichův, Opepe, subtr. a trop. Afrika, Nigérie, trop strom, monzun. lesy, strom, plody, **těžba**
- latifolia - širokolistý, Kamerun, Gabon ....
Neurada - neurada, Neuradaceae / Neuradaceae, Afrika, Arábie, Indie
- procumbens - pouštní okraj Sahara, Tunisko, Arábie, <u>léč</u>
Nebelia – nebelia, Staavia, Bruniaceae, end
- paleacea – , Kapsko**,** end
Necepsia - necepsia, Euphorbiaceae
- castaneifolia - kaštanolistá, end Zambezi
Nelumbo – lotos, nelumbo , Nelumbonaceae
- nucifera (Nelumbium speciosum) – ořechonosný, (indický, ořechodárný, posvátný, obecný, pravý, skvělý, nádherný, Hindu Lotus, Sacred Indian Lotus), vodní rostlina, teplé klidné bahnité trop. vody, vlhké tropy, pův. j. Asie, Nil, vlhké tropy, pěst okr i jako zelenina kořenová (dužnaté oddenky), všechny části jedlé, <u>léč</u>, tonikum, droga, amulet, lotosový efekt (vosková struktura - špína se smaže a neusadí se, napodobuje se v koupelnách a u barev)
Nematostylis - nematostylis, Rubiaceae, 1druh
- anthophylla end Madagaskar, keř až polokeř
Nemesia – hledíkovka, nemesia, Leeubekkie , Scrophulariaceae, 60 druhů, j. Afrika, okr letnička
- affinis – , Kapsko, Namibie, fynbos, při pobřeží
- anisocarpa – Kapsko
- barbata - vousatá, Kapsko, Namibie, fynbos
- bicornis – Namibie, Kapsko, pobřeží, fynbos
- bodkinii - Kapsko, fynbos
- caerulea - namodralá, end Dračí hory, Lesotho, dřevnat. bylina,
- denticulata - zoubkatá, JAR, Svazijsko, Lesotho
- floribunda -
- cheiranthus – cheirantovitý, Namibie, Kapsko, fynbos
- leipoldtii – Leipoldtova, Kapsko
- lucida - JAR
- macrocarpa - Kapsko, fynbos
- macroceras - JAR
- rupicola - hory jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho
- strumosa - , (Leeubekkie), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- versicolor – barevná, Kapsko
Neobolusia - neobolusia, Orchidaceae
- ciliata - brvitá, end Zambie

- stolzii - , end Zambie
Neoboutonia - neoboutonya, Euphorbiaceae, pion. dřevina
- macrocalyx - . Keňa, léč terpenoidy
Neocarya - neokarya, Chrysobalaceae
- macrophylla - velkolistá, Súdán
Neodypsis – neodypis, Arecaceae
- decaryi - (Triangle Palm), pův. Madagaskar, okr v. Afrika, Tanzanie
Neohemsleya - neohemsleya, Sapotaceae
- usambarensis - Tanzanie
Neotonia – hlístník, neotpnya, Orchidaceae
- wightii – Wightova, ("víceletá soja"), pův. Afrika, pícní luskovina
Nepeta - šanta, nepeta, Lamiaceae
- azurea - v.Afrika, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika,
Nepethes – láčkovka, nepetes, Nepethaceae
- madagascarensis – madagaskarská, pův. Madagaskar, bažiny, hmyzožravá
- masoalensis - , Madagaskar, písečné duny
- pervillei - Madagaskar, Seychelly,
- další druhy jv. Asie: Indonésie, Vietnam, Filipíny
Nephrolepis – ledviník, nefrolepis, kapradina, Lomariopsidaceae, (Nephrolepidiaceae), 30 druhů, trop. Asie, Afrika, Austrálie, Amerika, deštné lesy
- abrubta – Madagaskar, Komory, Réunion
- cordifolia - srdčitolistý, (Pigmy swordfern), pův. tropy, Afrika, okr, inv
- exaltata - ztepilý, epif, tropy a subtropy, j. Afrika aj.
- undulata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar
Nephrosperma - nefrosperma, Araceae,
- van-houtteanum - van Houtteova, Madagaskar, Seychelly,
Nephythytis – nefytytys, Araceae, 8 druhů, pův. trop. z. Afrika,
- afzelii – , Afrika, Súdán, oranž. plody
Neptunia – neptunya, citlivka, Fabaceae, (Mimosaceae), 50 druhů, vodní a bažinné rostliny, tropy, Amerika, Asie, Austrálie, zaplevelují zavlaž. kanály, inv, okr
- oleracea - v.Afrika, Súdán
Nerine – nerina, nerine , Amarilidaceae, 30 druhů j. Afrika, , cibulovina,
- bowdenii - j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- filifolia - , j. Afrika
- flexuosa - křivolaká, j. Afrika
- humilis Kapsko, fynbos
- masoniorum - , j. Afrika
- sarniensis - sarnienská, (guernsejská, Guernsey Lily, Berglelie), pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr
- undulatum - vlnatá, j. Afrika
Nerium – oleandr, nerium, bobkovnice , Apocynaceae, jed
- oleander – oleandr, pův, Středozemí, Malá Asie, keř 2 - 4 m, okr, jed, v. Afrika, Sahara, Tanzanie, Sinaj, Arábie, Omán
Nervilia - nervilia, Orchidaceae
- pectinata - , end Zambie
- shirensis - , end Zambie
- stolziana - , end Zambie
Nesaea - nesea, Lythraceae
- spathulata - end Zambie
Nessiota - nesiota, Rhamnaceae, 1 druh
- eliptica end Sv. Helena, keř, vyhynul
Nesocodon - nesokodon, Campanulaceae,
- mauritianus - mauretánský, Madagaskar
Nesocrambe - nesokrambe, Brassicaceae
- socotrana – sokotranská, Sokotra
Nesogordonia - nesogordonya, Malvaceae

- papaverifera - makovitá, Danta, smíšené lesy Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, strom, **těžba dřeva**
Neuracanthus - neurakantus, Acanthaceae
- robecchii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- spinosus - trnitý, Súdán, stř.Afrika,, end Omán, Jemen
Neurada – neurada, Neuradaceae
- procumbens – Súdán, stř. Afrika, Sahara, Sinaj, Arábie
Neuradopsis – neuradopsis, Neuradaceae
- austroafricana - Afrika, Arábie
Newbouldia - mewbouldya, Bignoniaceae,
- laevia - Nigérie
Newtonia – newtonya, Fabaceae, Mimosaceae,
- buchananii – buchanananova, strom 15 - 40 m, 600 - 2200 m, **dřevo nábytek, stavby,** v. Afrika**,** end Zambie
- erlangeri - Tanzanie
- paucijuga - Tanzanie
Nicotiana - tabák , nykociana, Solanaceae
- glauca – sivý, (stromový tabák), sv. Helena,, inv
- tabacum – viržinský, pův. trop. Amerika, pěstov. narkot. plodina, insekticid, okr
Nidorella - nydorela, Asteraceae, 30 druhů, Afrika, jv Asie, byliny, keře, keřovité stromky
- auriculata - j. Afrika, Tanzanie, Malawi, Zambie, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, JAR, Lesothem Svazijsko, mokřady,
- nobrei - end Kapverdy, kde pasáty
- resedifolia - j. Afrika - Tanzanie, Zair, Angola, Etiopie, Namibie, Mosambik, JAR, Madagaskarm variabilní
- varia - end Kapverdy, kde pasáty
- vernonioides - hory v. Afriky - Etiopie, Keňa, Tanzanie, Uganda, Rwanda, Kongo
Nigella – černucha, nigela , Ranunculaceae
- arvensis - rolní, Španělsko, Portugalsko, Kypr, z.Evropa, s. Afrika, **§ČR**
- cilliaris - brvitá, Kypr
- damascena – damašská, (Love-in-a-mist), pův. mediterán, Středozemí, J. Evropa, Sardinie, Kréta, s. Afrika, garrigue, pole, okr. letnička, ČR, semena „černý kmín“ léč při zažívacích potížích
- fumariifolia - zemědýmolistá, Kypr
- gallica – galská (francouzská), §F
- hispanica - španělská, pův. Španělsko
- orientalis - východní, pův. Malá Asie, okr, ČR letnička
- sativa – setá, (Black Cummin, Dill), pův. z. Asie a s. Afrika, Izrael, bible, intr. Středomoří, Maroko, Kypr, Střední východ, pěst na koření
Nirarathamnos – nirarathamnos, Apiaceae**,** end rod Sokotra
- asarifolius – , Sokotra**,** skály, Seychelly,
Nitraria - šamanicha, nytrarija Zygophyllaceae
- retusa - uťatá, Sahara
Nivenia – nyvenya, Bush Iris, Iridaceae
- corymbosa – vrcholičnatá, Kapsko, fynbos
- stokoei - , JAR**,** Kapsko, fynbos
Nonorrhinum - nonorhinum, Plantaginaceae
- kuriensis - , Sokotra
Northia - nortya, Sapotaceae
- seychellana - sejšelská, Seychelly, Madagaskar, strom
Notholaena - podmrvka, notolema, Pteridaceae, Adiantaceae
- marantae - hadcová, Súdán, stř. Afrika,
Notobasis – notobasis, Asteraceae
- syriaca – syrský, (Syrian Thistle, Thorns & Briers), Sýrie, Sinaj, Arábie**,** Palestina, Izrael, bible, celé Středozemí, Kréta, Kypr
Notobubon *(Peucedanum)* **- notobubon,** Apiaceae, 12 druhů, JAR, většina end Kapska
- laevigatum - JAR, Lesothe, Svazijsko, fynbos a okraje lesů, keř, až 1,5 m,

Notosceptrum - notosceptrum, Liliaceae
- benguellense - **,** end Zambie
Nucularia - nukularia, Chenopodiaceae
- perrini Sahara
Nuxia – nuxia, Stilbaceae, (Buddlejaceae), 15 druhů,
- congesta – směstnaná, Kilimandžáro, Tanzanie
- floribunda - JAR, v. Afrika**,** Guinea, Kongo**,** Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- verticillata - přelenatá, end Maskarény, vlhké horské lesy, keř. strom,
Nylandtia – nylandtye, Polygalaceae, end Kapsko
- spinosa – trnitá, (Skipardbessie), Kapsko, Namibie
Nymania – nymanye, Meliaceae, Aitoniaceae
- capensis – kapská, (Duinbessie, Chinese lantherns), stáloz. keř horských suchých lokalit j. Afrika**,** Kapsko**,** Namibie
Nymphaea – leknín, nymfea , Nymheaceae**,** kosmopolitní
- caerulea – modravý, (Water Lily), Tanzanie, Keňa, Uganda, Transvaal, stojaté a pomalu tekoucí vody, do výšky 2500 m, květ nad hladinou až 20 cm, na noc se zavírá
- capensis - kapský, (Water Lily, Paddapreekstoel), subtrop. druh j. Afrika, Kapsko, okr ČR teplé skleníky
- gigantea - velký, trop. druh, teplé skleníky
- lotus – posvátný, pův. od Nilu, Egypt (bohyně Isis), prastará kult rostlina Egypťanů i Asyřanů, Egypt až trop. a jv. Afrika, saharsko-arabská oblast , rozšířen na vodních plochách, okr
- nouchalii – Madagaskar, Komory
Nymphoides – plavín, nymfoides, Menyanthaceae, 50 druhů, Eurasie, Amerika, Afrika, po celém světě, oddenkaté vodní rostliny, okr
- ezannoi – , trop. z. Afrika, povodí řeky Niger, Súdán, Niger, Kamerun, Čad, Mali, Senegal, Kamerun, Burkina Faso, Sahel, pomalu tekoucí vody, end
- hydrophylla jv Asie
- indica - indický, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar
- peltata - štítnatý, Evropa, ČR, okr
- thunbergiana – Thunbergův, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion
Nypa - nypa, Arecaceae
- fruticans - Guinea, Kongo
Obetia - obecia, Urticaceae,
- ficifolia - Madagaskar, Reunion, Komory, keř stromek
Ocimum – **bazalka, ocimum,** Lamiaceae
- americanum - americká, pův tropická (subsaharská) Afrika, Súdán, sec trop Amerika, Austrálie, léč, TLM -kožní problémy
- basilicum - vonná, pův Přední Indie, pěst od pravěku, ve stř. Evropě od středověku, i ČR, léč,, zplaňuje USA, Čína
- dhofarense - end j. Arabie
- forsskaolii - saharsko-arabská oblast , sv. Afrika, Súdán, Etiopie, Arábie
- grandiflorum - Súdán, end Etiopie a Eritrea, Súdán
- gratissimum - Afrika - Guinea až Etiopie, až j. Afrika, Madagaskar, Maskarény, jv Asie - Indie, Indočína, Malajsie, Sumatra, Java, Papua - N. Guinea, pěst Čína, zavl. Indie, Cejlon, Indočína, stř. a JAm, arom. polokeř 1-3 m, léč
- kilimandscharicum – kilimandžarská, (Basil), pův. z. Afrika, vytrvalá kořenina, okr, insekt. látky (repelent), léč, TLM, afrodiziak, i ČR skleník na zimu
- obovatum - vejčitá, subsaharská Afrika, Kamerun, Togo, Benin, Ghana, Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, Angola, Mosambik, Zambie, JAR, Svazijsko, variabilní, léč, TLM
- purpurascens - nachová
- x africanum (kilimandscharicum x purpurascens) - africká
Ocotea – obaleň, okotea, kafrovník, Lauraceae, Afrika, Madagaskar,
- bullata - nadmutá, Essia, Súdán, stř. a j. Afrika, - Kapsko, Natal, Transval, **těžba dřeva**
- obtusata - Madagaskar
- usambarensis – usumbarijský, strom suchých savan, Kilimandžáro, Tanzanie, těžba dřeva
Octoknema - oktoknema, Olacaceae

- orientalis - východní, Tanzanie
Odyssea – odysea, Poaceae
- paucinervis – , Ngorongo, Tanzanie
Oeceoclades – eceoklades, Orchidaceae, 40 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar, 1 druh JAm
- gracillima - – Madagaskar
- pulchra -
- zanzibarica - zanzibarská, Zanzibar
Oedera – oedera, Pardekaroo, Asteraceae, 40 druhů (nově vymezený rod), většina j. Afrika - JAR, Namibie, Botswana, Lesothe, vytrvalé keříčky
- acerosa - JAR, Lesothe, keřík, až 3000 m
- calycyna - JAR _ Kapsko, prutnatý keřík,
- capensis – kapská, Kapsko, fynbos
- squarrosa - Kapsko, Namibie, fynbos
- uniflora - Kalksteenperdekaroo, Kapsko, fynbos, pobřežní lem
Oenocarpus – babaka, enokarpus, milpesos, Arecaceae, cca 10 druhů, JAm
- distichus Brazílie, Peru, Bolívie, palma trop nížinného lesa
Oenothera – pupalka, enotera, cca 200 druhů, Onagraceae, Oenotheraceae, hlavně v SAm, ale i JAm, v Asie a Evropa, byliny, okr
- biennis - dvouletá, pův. Dálný východ, zavlečena do Evropy, ČR nepůvodní
- divaricata - rozkladitá, end Madeira
- drummondii - Drummondova, Palestina, Izrael, písčiny
- glazoviana – , ČR
- rosea - růžová, Madagaskar
- suaveolens - vonná, z. a centrální Středozemí, duny, rumiště, zahrady
Oeonia - eonya, Orchidaceae
- rosea - Madagaskar
Oftia - oftya, Scrophulariaceae
- africana - africká, j. Afrika
Ochna – ochna , Ochnaceae
- arborea - dřevitá, pův. trop. Afrika - Kongo, dřevina, **tvrdé těžké dřevo** (topůrka), prášek z kůry (šňupání proti bolestem z hlavy), <u>léč</u> kořeny, Tanzanie
- gambleoides - , end Zambie
- holstii (prunifolia) - slivoňovitá, (Forest Ochna), strom 20 m, 1400 - 2300 m, tvrdé dřevo, v. Afrika, end Zambie
- integerrina - celokrajná, (Mickey Mouse Plant, Birds Eye Bush), keř, žl. kv., okr
- kirkii - end Zambie
- lanceolata - kopinatá, monzun. a deštné lesy, keř. stromek, konstrukce, <u>léč</u>
- macrocalyx - , end Zambie
- mossambicensis - mozambický, end Zambie
- natalitia - natalská, (Rooihout), JAR, NP Kruger
- pulchra - , (Wild Pear, Wildepruim), JAR
- serrulata - pilovitá, (Carnival Bush, Mickey Mouse Tree), pův. v. j. Afriky, JAR, Svazijsko, Lesothe, keř okr, bizarní plody, zavl Austrálie, NZ, <u>inv</u>
- thomasiana – Thomasova, Keňa, Guinea, Kongo, Etiopie,
Ochradenus - ochradenus, Resedaceae
- arabicus - arabicus, saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, Omán, Sokotra
- baccatus saharsko-arabská oblast , sv Afrika, Libye, Egypt, Súdán, Etiopie, Somálsko, Sahara, Arábie, pouště, polopouště, křovinaté stepi
- harsuticus – , Arabský poloostrov – Omán, keř
- socotranus – sokoterský, Sokotra
Ochroma – balzovník, ochroma, Bombacaeae
- lagopus - zaječí tlapka, (West indies Ochroma), **pionýr trop. strom s měkkým dřevem** (v 15 letech přes 20 m), okrasně, Tanzanie
- pyramidale - jehlancovitá (Corwood), pův. Karibik, stř. Amerika, pěst. velmi lehké dřevo "balsa" (T. Heyerdal vor Kon Tikyze stř. Ameriky do Polynésie)

Ochrosia - ochrosia, Apocynaceae
- oppositifolia - vstřícnolistá, Madagaskar, Seychelly,
Ochyrorchis - ochyrorchis, Orchidaceae
- splendentior - **,** end Zambie
Oldenburgia - oldenburgia Kreupelbos, Asteraceae
- arbuscula - , (Suurberg cushion Bush), JAR
- paradoxa Kapsko, fynbos
Oldenlandia - oldenlandya, Rubiaceae
- corymbosa - Súdán
- pulvinata – poprášená, Súdán, stř. Afrika, Sokotra
Oldfieldia - oldfieldya, Picrodendraceae
- dactylophylla - end Zambie
- geophilla - end Zambie
Olea – olivovník, olea, oliva, (Olive), Oleaceae, 40 druhů, subtr. až tropy, Středozemí, Afrika, Asie, Australasie, Tichom. ovy, dlouhověké stáloz. dřeviny, okr, pěst – olej, ovoce,
- capensis - kapský, Kapsko, v. Afrika, Súdán, Keňa, Tanzanie, velmi tvrdé dřevo, okr
- buxifolia - Sahara
- europaea ssp. africana - evropský ssp. africký, (Wild Olive, Brown Olive), 10 - 15 m, 750 – 3000m, plody, dřevo řezbáři, okr, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie, Africký roh, Súdán, stř. Afrika,, Arábie
ssp. laperrinei - Sahel
- europaea ssp. cuspidata - Omán
- europaea ssp. oleaster – evropský olejný, ve zbytcích dubových lesů, Jugoslávie
- europaea var. sylvestris – evropský lesní, (Olive Common), pův strom mediteránu z Malé Asie, s. Afrika, typický sklerofylní (tvrdolistý), jz Asie, adaptovaný na dlouhá suchá léta, Izrael, bible, několik tisíciletí pěst „posvátný“ strom, 15 m, pův kulturní rostlina v. Středozemí, základ hospodářských systémů v bližším okolí Středozemního moře – Féničané rozšířili po Středozemí, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Sardinie, Itálie, Ischia, Sicílie, Madeira, Jugoslávie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, s. Afrika – Maroko, Alžírsko, Tunisko, Sýrie, Sinaj, Arábie, také Amerika a Austrálie, Tichomoř. ovy, makchie, dlouhověké stáloz. dřeviny, až 12 m, plantáže ("olivové háje"), pěst ovoce, kvalitní stolní olej, spolu s holubicí symbolem míru, tvrdé husté dřevo (řezbářství, soustružnictví, alergický pyl, okr Čína, ČR
- hochstetteri - východoafrický, Ollivewood East African, Keňa, Tanzanie, Uganda, **těžba dřeva**
- kilimandscharica - kilimandžarský, Kilimandžáro, Tanzanie
- lapperinei Sahara
- welwitschii - welvičii, strom suchých savan, Tanzanie
Oleandra – oleandra, šimcha, Oleandraceae, Davalliaceae, 20 druhů, kapradina, Asie, Afrika, Amerika
- africana – africká,
- distenta – subsaharská Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion, Mauricius, Seychely
Oligomeris - oligomeris, Resedaceae
- linifolia - Sahara
Olinia - olinya, Penaeaceae, Oliniaceae, end
- emarginata - j Afrika, strom**,** end
Olyra - olyra, Poaceae
- latifolia - širolistá, end Zambie
Omphalocarpum – omfalokarpum, okoplod, Sapotaceae
- ahia – ahia, strom trop. deštného lesa, s kauliforním kmenem
Oncoba – onkoba, Flacourtiaceae, Salicaceae
- spinosa – trnitá, Súdán, Ghana, Etiopie, Nigérie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, NP Kruger, Jemen
- suffruticosa - end Zambie
Oncosiphon - onkosifon, Stinkweed, Stinkkruid, Asteraceae, 8 druhů, j. Afrika,
- africanum - africký, Wild Chamomile, Kapsko**,** fynbos
- grandiflorum - Grootstikkruid, Namibie, Kapsko**,** fynbos
- pilulifer - stinknet, smradilka, Arizona. National Monument Casa Grande Ruins, alergicky zapáchá po terpentinu
- suffruticosus - Stinkkruid, Wurmbossie, Namibie, Kapsko**,** fynbos

Onixotis – onyxotys, Colchicaceae
- stricta – tuhá, Kapsko
Ononis – jehlice, ononys, Fabaceae, 75 druhů, Evropa, většinou Středozemí
- angustissima - Sahara
- natrix - trnitá, pouštní okraj Sahara, Arábie
- reclinata - saharsko-arabská oblast
Onopordum – ostropes, onopordum, pichlavec , Asteraceae
- acanthimum - trubil, zdomácněl z. a stř. Středozemí, ČR
- argolicum - argolský, Řecko, Malta, Sardinie, Sicílie, suchá rumiště
- bracteatum - listenatý, Kypr
- carduelinum - NATm , § BG, Smar-m,
- cynarocephalon - Palestina, Izrael
- cyprium - kyperský, Kypr end
- illyricum - ilyrský, (Illyrian scotch Thistle), Středozemí, Sardinie, Itálie, kamen lokality, u cest
- nervosum - žilnatý, Španělsko
- nogalesii - , § BG, Smar-m, NATm
Operculicaria - operkulikaria, Rubiaceae
- decarayi – , xerofyt, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
Ophioglossum – hadilka, ofioglosum, hadí jazyk , kapradina, Ophioglossaceae, 50 druhů, tropy, ale i mírný pás, vlhké lokality, Eurasie, SAm, Afrika, Makaronesie, cirkumpol, okr
- pendulum - převislá, jv Asie, ostrovy Tichomoří, Komory, Madagaskar, Seychely, Cejlon, Čína, Malajsie, Filipíny, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, NZ, Havaj, epif tropy a subtr
- vulgatum - obecná, kapradina vlhkých lokalit, trop. a subtr. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, sv.Helena aj.
Ophrys – tořič, ofrys, Orchidaceae, 60 druhů, Středozemí, s. Afrika, z. Asie, Evropa, terestr, okr
- annae - roční, end Sardinie a Korsika
- apifera – včelonosný, (čmelákovitý), stř. Evropa, Středozemí, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, (kromě sz.Afriky), **§ČR,** garrigue, §SRB, §U, §UA
- apifera ssp. folvofusca - Sardinie,
- aranifera – pavoukovitý, Turecko
- argolica ssp. eleagnus – argolský, v. Středozemí, Kypr, Řecko, Turecko
- attica – atický, Kypr, Rhodos, Řecko, Turecko, Libanon
- aveyronensis - , §F
- benacensis – Benacensův, Řecko
- bertolonii – Bertolonův, (Bertoloni´s Orchid), z. a stř. Středozemí, Španělsko, Jugoslávie, Řecko, Malta , §F
- bombyliflora – čmelákovitý, (Bumble Bee Orchid), Středozemí, Sardinie, Malta, garrigue, TTP, §F
- bornmuelleri - Bornmuelerův, v. Středozemí, Kypr
- carmelii - karmelský, Palestina, Izrael
- ciliata (speculum) – brvitý, (modropyský), celé Středozemí, Turecko
- coriophora - štěničný, Evropa, Kréta, Malá Asie, frygana, ČR býv.
- cornuta – rohatý, §SRB
- cretica – krétský, Kréta, Řecko, Egejské ovy, Turecko, kamen a travn místa
- ferrum-equinum - železný, (podkovovitý), Dalmácie, Řecko, Turecko
- fuciflora vč. ssp. apulica, ssp. candica, ssp. celiensis, ssp.exaltata, ssp. parvimaculata, ssp. pollinensis – čmelákovitý (čmelákokvětý), Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, Albánie, s. Afrika, §SRB
- funera - smuteční, (pohřební), v. Středozemí, Kypr
- fusca (vč.ssp. incolor, ssp. omegaifera) – hnědý, (šedý, Brown Orchid), celé Středozemí, Sardinie, Kréta, Rhodos, Řecko, Kypr, Malta, Španělsko, Maroko, garrigue
- garganica – velikonoční, (gargánský) – Itálie (Gargáno)
- herae - Héry, Kypr, Egejské ovy
- holosericea, ssp. maxima - čmelákovitý, Středozemí, Sardinie, Kréta, frygana, §U, §SR
- holubiana - Holubyho, Jugoslávie - Istrie, Dalmácie, Maďarsko, §ČR
- incubacea - inkubátorský, Sardinie
- insectifera – hmyzonosný, Evropa, Středozemí jen okrajově (jediný druh tořičů, který zde nemá těžiště

výskytu, Jugoslávie, Řecko, §U, §UA, §ČR
- iricolor - zbarvený, stř. a v. Středozemí, Kréta, frygana
- israelitica - izraelský, Izrael, Palestina
- kotschii – Kotschyho, end Kypr (kyrenejská orchidej)
- lapethica - lapetský, end Kypr
- lutea vč.ssp. minor – žlutý, stř. a v. Středozemí, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Francie, Itálie (Gargáno), Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, s. Afrika – Maroko, frygana
- mammosa - bradavčitý, v. Středozemí
- morisii - Morisův, end Sardinie a Korsika
- myrtoides - myrtovitý, Řecko
- oestrifera - , §UA
- omegaifera – omegovitý, Turecko
- pallida – bledý, Sicílie, Sardinie, Řecko, s. Afrika – Tunisko, Alžírsko
- panattensis - end Sardinie
- promontorii – promotorův, Itálie, Řecko
- quadripunctata - čtyřtečkovaný, Kréta, garrigue (frygana)
- reinholdii - Reinholdův, Řecko Turecko
- scolopax (vč. ssp. cornuta, ssp. heldreichii, ssp.scolopax) – jelení, z. a stř. Středozemí, Kréta, Rhodos, Korsika, Sardinie, Řecko, Kypr, Turecko, Malá Asie, Egypt, Červený seznam, travn křoviny, §U
- sicula - sicilský, v. Středozemí, Sardinie
- speculum (vernixia, ciliata) – modropyský, (zrcadlový, Dubbiena Kahla), Středozemí, Korsika, Sardinie, Sicílie, Řecko, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Turecko, Malta, (chybí Kréta a Kypr), s. Afrika, garrigue, §F
- sphegodes (vč. ssp. atrata, ssp. aesculapii, ssp. mammosa, ssp. sipontensis, ssp. spruneri, ssp. litigiosa) – pavoukonosný, centrum výskytu Středozemí, j. Evropa, Korsika, Itálie, Elba, Španělsko, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, Egypt, Maďarsko, ssp. praecox, end Sardinie a Korsika, garrigue (frygana), §SRB, §U, ČR býval, §SR
- taurica – krymská, Krym, §UA
- tenthredinifera – hnědopyský, z. a centrální Středozemí, Sardinie, Španělsko, Řecko, Turecko, s. Afrika, (ne Libanon a Sýrie), travn. křoviny, §F
- ubilicara – místní, Turecko
- umbilicota - pupkový, Kypr
- vernixia - fermežový, Sardinie

Opilia - opilia, Opiliaceae, 2 druhy, parazité
- amentacea - tropy v. polokoule, Afrika, Madagaskar, Indie, Čína, jv. Asie, s. Austrálie, dřevitá liána i vysoký keř, parazit na kořenech, listy zelenina, plody peckovice jedlé, měkké pružné dřevo, TLM,
- campestris - Afrika

Oplismenus - oplismenus, prosovnice, Poaceae, 7 druhů, tropy a subtr
- burmanii - tropy Ameriky, Afriky a Asie, Mexiko, Florida, Kolumbie, Ekvádor, Bolívie, Brazílie, v Africe Nigérie, Etiopie, Botswana, Zimbabwe, Madagaskar
- hirtellus - **,** end Zambie

Opuntia – opuncie, nopál, (Cochineal Plant), Opuntiaceae, Cactaceae, cca 1000 druhů, nejrozšířenější rod kaktusů, hlavně teplé pouště, suché oblasti trop. Ameriky, od Kanady po Argentinu, Karibik, Galapágy, Sonora, jen některé v mírném pásu či ve vysokých horách, okr., zdomácněl ve Středozemí,
- bernichiana – Berchiánův, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- ficus-indica - mexický, (indický), Mexiko, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- fragilis – křehký, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- kleiniae – , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- monocantha - jedi – nokališný, pův. Bolívie, Argentina, 2 - 4 m, plody, okr, v. Afrika, Tanzanie
- phaecantha – , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- polyacantha – , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- ursina – medvědí, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- vulgaris - obecný, (prickly Pear),
- whipple – Whiplův, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

Orbea – orbea, Toad Plant, Aasblom, Asclepiadaceae
- sprengeri - , sukulent, pův. Etiopie

- variegata Kapsko, fynbos
Orbeopsis - orbeopsis, Asclepiadaceae, sukulent
- lutea - žlutá, JAR
Oreobambus – orebambus, Poaceae
- buchwaldii – Buchwaldův, bambus. tráva vysoká až 18 m, ve v. Africe do výšky 1500 m, dřevnatá stébla stavba budov, střech, nábytku, plotů aj.
Orchis - vstavač , **orchis**, Orchidaceae
- anatolica - anatolský, Lipanon, Palestina, Izrael
- anatolica, ssp. sitiaca - anatolský, v. Středozemí, Kréta, Kypr, Libanon, garrigue (frygana),
- boryi - , Kréta, frygana
- braucifortiii - , end Sardinie a Sicílie
- canariensis - kanárský, Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria), Červený seznam
- coriophora - štěničný, (štětinatý), celé Středozemí, j. a stř. Evropa, Černá Hora, jz. Asie, §SRB, §U, ČR býv., §SR, TTP, §UA
- collina (saccata) – pahorkatý, (Fan-lipped Orchid), celé Středozemí, Sardinie, Řecko,Kréta, Kypr, Malta, Malá Asie, s.Afrika, Portugalsko
- conica - sbíhavý, (Milky Orchid), Malta
- coriophora – štěničný, §F
- coriophora, ssp. fragrans – štěničný, (Scented Bug Orchid), Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Albánie, Turecko, Kréta, Malta, frygana, ČR býv. vlhké TTP
- fragrans - časný, Kypr, §F, §UA
- galilea - galilejská, Izrael, Palestina
- guadripunctata – čtyřskvrnný, Itálie - Gargáno
- inchusae - , end Sardinie, Baleáry
- italica (longicruris) – italský, celé Středozemí, Itálie, Korsika, Baleáry, Sicílie, Řecko, Kypr, (ne Francie), s. Afrika, travn a kamen svahy
- lactaea – mléčný, Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Kréta, Palestina, Izrael, Malá Asie, garrigue (frygana), TTP
- laxiflora – řídkokvětý, (mlékolistý), celé Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Malá Asie, §SRB, §U, §UA, ČR
- laxiflora ssp. elegans - řídkokvětý sličný, §U
- longicornu – dlouhohrotý, Korsika, Sardinie, Řecko, Baleáry, Sicílie, s. Afrika
- mascula ssp. mascula - mužský pravý, (Early Purple Orchid), z. Středozemí, j. a stř Evropa, Itálie, Turecko, sz.Afrika - Maroko, Kanárské ovy, Baleáry, z. a stř. Evropa, §F§, §U, UA, §CR
- mascula ssp. inchusae - mužský i., end Sardinie
- mascula ssp. signifera - mužský znamenaný, stř. a v. Evropa, pohoří Balkánu, Korsika, Libanon, Írán, Kavkaz, §CR
- militaris – vojenský, Středozemí, s. Španělsko, s. Itálie, Řecko, Turecko, stř. Evropa, Krym, Kavkaz, §SRB, §U, §UA,
- morio – obecný, (kukačka), Středozemí okrajově na severu - s. Španělsko, Baleáry, s. Francie, s. Itálie, Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Korsika, Sardinie, Sicílie, Malá Asie - Írán, Irák, makchie, §U, §UA, §CR
- morisii - hnědý, Sardinie
- nervulosa – žilnatý, §UA,
- pallens - bledý, stř. a jv. Evropa, Malá Asie, Krym, §SRB, §U, §UA, §CR
- palustris - bahenní, jv.Evropa, Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, Kypr, Turecko, stř. Evropa, §UA, **§**CR
- papilionacea – motýlovitý, (motýlokvětý), celé Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Kréta, Malá Asie, Palestina, Izrael, Kavkaz, var. grandiflore Sardinie, makchie, kamen svahy, §SRB
- pauciflora - chudokvětý, stř.Středozemí, Itálie, Jugoslávie, Řecko, Kréta, garrigue, TTP
- picta - barevný, §UA,
- provincialis - provánský, § BG, §UA,
- provincialis ssp. pauciflora - v. provensálský, z. a stř. Středozemí, Francie, Sardinie, Sicílie, Řecko, (Baleáry chybí), sz. Afrika, Maroko, Malá Asie, §F
- punctata - tečkovaný, Kypr, §UA,

- purpurea (fusca) – nachový (purpurový), stř. a j. Evropa, z. a stř. Středozemí, Francie, Itálie, Korsika, Sardinie, Balkán, Turecko, Alžírsko, Kyrenaika, Malá Asie, Kavkaz, stř. Evropa, §CR, sušší TTP, §SRB, §U, §UA,
- pyramidalis - jehlancovitý, Sardinie
- quadripunctata – čtyřskvrnný, (čvercotečkovaný), v. Středozemí, Itálie, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Kréta, Turecko, garrigue, travn a kamen svahy
- saccata - pytlovitý, Středozemí, garrigue, suché křoviny, §F
- sancta - svatý, v. Středozemí, Kypr
- scopulorum - skalní, (Rock Orchid), end Madeira, hory
- signifera – znamenaná, §UA,
- simia – opičí (podobný), Řecko, Kypr , §SRB, §U, §UA,
- spitzelii - Spitzelův, j. Evropa, celé Středozemí, Španělsko, Itálie, Francie, Albánie, Jugoslávie, Řecko, §F , Slovensko
- tridentata – trojzubý, j.Evropa, Středozemí, Sardinie, Řecko, Kréta, přední Asie, Libanon, s.Afrika, Blízký východ, Krym, Kavkaz, frygana, §SRB, §U, §UA, §CR
- ustulata ssp. ustulata - osmahlý pravý, j. Evropa - s. Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie,Balkán, stř. Evropa, §U, §UA, §CR
- wanjkowii – Waňkovův, §UA,

Origanum – dobromysl, origanum, Lamiaceae
- amanum - amanská, j. Turecko (pohoří Amanus), xerotermní, Červený seznam, keřovitá
- biflorum - dvoukvětý, end Sardinie a Korsika
- cordifolium - srdčitolistá, Kypr end
- corsicum - korsický, end Korsika a Sardinie
- dictamnus - třemdavovitá, end Kréta, Kypr
- dubium - pochybná, Kypr
- heracleoticum – , Itálie
- hirtum – srstnatá, Jugoslávie
- laevigatum - hladká, Kypr
- majorana – majoránka, koření, esenciální oleje, aromaterapie,
- marforan - marforanská, Kypr
- microphyllum - drobnolistá, Kypr, Kréta, submediteránní
- onites - "francouzská majoránka", Sicílie, Balkán, Egejské ovy, Kréta, Egypt, Maroko, suché, kamen lokality
- prostratus - rozprostřená, Itálie
- syriacum - syrský, (Syrian Hyssop), Sýrie, Izrael, bible
- syriacum ssp. beranii, - syrská, Kypr end
- vulgare var. nigrum – obecná, z v. Středomoří a Balkánu, Srbsko, Itálie, Ischia, Řecko, Turecko, Kypr, Madeira, Egypt, Maroko, aromat. xerotermní polokeř, garrigue (tormilar), pěst - "oregáno", okr, ČR
- vulgare ssp. hirtum – obecná chlupatá, Balkán, koření, čaj, léč

Ormocarpum - ormokarpum, Fabaceae
- schliebenii - **,** end Zambie

Ornithohalum (Galtonia) **- snědek, ornytogalum,** (křivatec, litoška), Hyacinthaceae, Asparagaceae, cibulovina, okr
- arabicum - arabský, Středozemí, Makaronésie, okr
- candicans - bělostný, j Afrika, Jar, Lesothe, Dračí hory
- caudatum - ocasatý, JAR, okr ČR

Ornithoglossum – snědek, ornytoglosum, Snake Lily, Slangkop, Asparagaceae, Colchicaceae, Hyacynthaceae, Liliaceae, v j. Africe 60 druhů
- apertum – , Kapsko
- arabicum okr Evropa
- conicum – konický, Summeer chincherinche, Kapsko
- dubium - Geeltjienk, , JAR
- gracile - něžný,
- graminifolium- j Afrika
- hispidum - jz Afrika

- liotardii Pákistán
- maculatum – , Kapsko, Namibie
- narbonense – provensálský, (středozemní, narbonský), Středozemí, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, Írán, stř. Asie, otevřené plochy
- nutans Pákistán, okr Evropa
- parviflorum -
- polyphyllum – mnoholistý, Kapsko
- strictum - Chincherinchee jz Afrika, end
- suaveolens – , Kapsko
- thyrsoides - , jz JAR, Namibie, okr Evropa
- umbellatum zplaňuje
- undulatum -
- viride _ Eendtjies, Kapsko, fynbos
- viridiflorum BZ Teplice
- vulgatum – obecné, Kapsko

Orobanche - záraza , **orobanche**, Orobanchaceae, parazit
- aegyptica - egyptská, Egypt, Kypr
- alba - mateřídoušková (bílá), Středozemí, Kypr
- arenaria - písečná, j. Evropa, Turecko, s. Afrika, Írán, Kavkaz, §CR
- caesia – sivá, §U
- caryophyllacea - hřebíčková, z. a stř. Středozemí
- cernua - Sahara
- coerulescens - , §U
- crenata – vroubená, (Been Broomrape), celé Středozemí, Řecko, Kypr, až stř. Evropa, plevel polí a zahrad
- densiflora – zoubkokvětá - , § BG,
- dhofarensis - Súdán, stř. Afrika,, Omán
- flava – žlutá, §U
- gracilis - štíhlá, j. Evropa, Portugalsko, Francie, Bulharsko, Krym, s. Afrika, ČR býval, §SR
- hederae – břešťanová, §U
- loricata - šupinatá, Středozemí
- minor - nejmenší, pův. z. Evropa, zplanělá po celém světě, Středozemí, Kréta, sz. Afrika, Maroko, Přední Asie, Kavkaz, ČR nepůvodní, vlhčí a chladnější stanoviště, 10-25 cm
- muteili – měnivá, (Dwarf Broomrape), Portugalsko, Řecko, Malta, Persie, Palestina, Izrael
- nana – nízká, §U
- orientalis - východní, v. Středozemí, Kypr
- ramosa - větevnatá, (Branched Broomrape), pův. v. Středozemí, Kréta, Kypr, saharsko-arabská oblast , Sokotra, sv. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,, pouštní okraj Sahara, Arábie, z. a stř. Asie, makchie, garrigue, travn. stráně, úhory, pole, ČR nepůvodní
- rapum-genistae - kručinkovitá, z. Středozemí
- reticulata - síťnatá, od Španělska po Turecko
- rigens - tuhý, end Sardinie a Korsika

Orothamnus - orotamnus, Proteaceae, 1 druh
- zeyheri - end Kapsko, fynbos, CITES

Orphium - orfium, Sea Rose, Gentianaceae, j. Afrika
- ftutescens - , (Teeringbos), j. Afrika**,** Kapsko, fynbos

Orthopenthea - ortopentea, Orchidaceae
- atricapilla - , JAR

Orthosiphon - trubkovec, ortosifon, Lamiaceae, 40 druhů, pantropický, většina Starý svět
- labiatus - pyskatý, JAR
- pallidus - saharsko-arabská oblast , Arábie -Jemen, Omán, Saúd. Arábie, Africký roh - Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Súdán, stř. Afrika,

Oryza – rýže, oryza , Poaceae
- longistaminata – dlouhavá, Sahel – Čadské jezero
- sativa – setá, (Rice), nejvýznamnější pěst obilnina světa – už 10. tis. l. př. n.l., Tanzanie, Madagaskar

Oryzopsis - oryzopsis, Poaceae

- caerulescens - Sahara
Oscularia (Lampranthus) **- oskularia,** Sandsteenvygie, Aizoaceae
- deltoides - Kapsko, fynbos, okr
- vredenburgensis - Kapsko, fynbos
Osmitopis - osmitopis, Mountain Daisy, Belskrute, Asteraceae
- astericoides - Belskruie, Kapsko**,** fynbos, end
- dentata - Kaapsebelskruie, Kapsko**,** fynbos, end
Osmunda – podezřeň, osmunda, Osmundaceae
- regalis – královská, j. Afrika aj. kontinenty**,** větší část jižní Afriky
Osteospermum – tvrdosemeník, osteospermum, paprskovka, dvoutvárka, Boneseed, Bietou, Asteraceae
- ciliatum - Kapsko**,** fynbos, end
- cladestinum - Treekkertjie, jz Afrika, Kapsko**,** fynbos, Namibie
- dentatum - Kapsko**,** fynbos
- ecklonis – kapské, (African Daisy), pův. Kapská oblast, keř, okr
- grandiflorum - Stinkbietou, Namibie, Kapsko**,** fynbos
- ilicifolium - Kapsko**,** fynbos, end
- incanum - Grysbietou, Kapsko**,** fynbos
- jucundum – , pův. JAR, zplaněle jv. Austrálie a Tasmánie
- junceum - j. Afrika - pobřeží, Kapsko**,** fynbos
- moniliferum - Tickberry, Bosluisbessie, j Afrika, přímořský pás
- polygaloides - j. Afrika-pobřeží, Kapsko**,** fynbos
- scariosum - Skaaphos, j.Afrika, dále od pobřeží
- spinosum - Kapsko**,** Namibie, ynbos
Osyris – prutnatec, osyris, zučice , Cape Sumach, Pruimbos, Santalaceae
- alba – bílý, celé Středozemí, Sardinie, Kréta, Kypr, s.Afrika - saharsko-arabská oblast , Maroko Atlas), Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie, suché skaln svahy, makchie, poloparazit
- lanceolata - Namibie, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- comptressa - Kapsko, fynbos
- quadripartita - , Sokotra
- speciosa - Kapsko, fynbos
Othonna – otona, Bobbejaankool, Asteraceae, Afrika
- arborescens - Bobbejaankool, Kapsko**,** fynbos
- bulbosa - , Kapsko**,** fynbos
- carnosa - Namibie
- coronopifolia - Kapsko**,** fynbos
- cylindrica - Kapsko**,** Namibie, fynbos
- filicaulis - Bobbejaanklimop, Kapsko**,** fynbos
- parviflora - Bobbejaankool, Kapsko**,** Namibie, fynbos
- quinquedentata - Kapsko**,** fynbos
Otostegia - otostegia, Lamiaceae
- fruticosa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- integrifolia - end Etiopie
- tomentosa - plstnatá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
Oudneya - oudneya, Brassicaeae
- afraicana - **,** Sahara, Tunisko, žerou velbloudi
Oxalis – šťavel, oxalis, kyslička, Sorrel, Suring, Oxalidaceae, 700 druhů, celý svět, nejvíce j. Afrika (100) a JAm, dále i Eurasie a Australasie, byliny, i sukul, okr, některé <u>inv</u>
- acetosella - kyselý, Eutasie mimo sever a jih, , ČR
- argyrophylla - Kapsko, fynbos
- articulata - JAm - Brazílie, Argentina, Uruguay, okr Evropa, Austrálie, NZ
- barrelieri - pův stř a JAm, sec i Asie, Afrika a Tichomoří
- bifida - Kapsko, fynbos
- burtoniae - Kapsko, fynbos
- corniculata – růžkatý, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sokotra, Réunion, sv.Helena,
- debilis - Súdán, stř. Afrika,

- dillenii - prérijní, SAm, okr Evropa, i ČR
- disticha - , JAR
- eckloniana - Kapsko, fynbos
- enneaphylla - devítilistý, pův JAm - Chile, Argentina, Falklandy, oddenky
- erythrorrhiza - hory chile a Argentiny, polštářovitý habitus, okr skalnička
- flava - Bobbejaanuintjie, Kapsko, fynbos
- fontana - evropský, Súdán, stř. Afrika,
- gigantea - velký, keř
- glabra – drsný, Tapytsuring, Kapsko
- heidelbergensis - hajdlberský, JAR
- hirta - Kapsko, fynbos
- imbricata - Kapsko, písčiny
- lanata - FAR - Kapsko, fynbos
- latifolia - širolistý, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie, saharsko-arabská oblast, cibulky,
- livida - Steentjiesuring, Kapsko, fynbos
- luteola – žlutavý, Sandsuring, Kapsko, fynbos
- megalorrhiza - z. JAm - Chile, Peru, Galapágy, sululent, i okr sbírk
- monophylla - Kapsko, fynbos
- montana - v SAm
- namaquana – Kapsko
- natans – plovoucí, Waterklawer, Watersuring, Kapsko, fynbos
- obtusa – okrouhlý, Geeloogsuring, Kapsko, fynbos
- oregana - z SAm,
- palmifrons – , Kapsko
- pes-caprae – kozí noha, (kapský, Cape Sorrel), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos, zavlečen Středozemí, zdomácnělý plevel, vlhké lokality, inv
- polyphylla – mnoholistá, end Kapsko, fynbos, sec Austrálie, hlízky, okr Evropa
- purpurea – nachový, Grand duchess Sorrel, Kapsko, Namibie, fynbos
- pusilla - Kapsko, fynbos
- radicosa - kořenový, hory v. Afriky, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika,
- smithiana - , (Rooisuring), JAR
- spiralis - stř a JAm, proměnlivý
- squmata - JAm - end pomezí Argentina a Chile, oddenky
- stellata - end Kapsko
- stricta - evropský, pův SAm, zavl Evropa, Afriky, jv Asie, NZ
- suavis - Kapsko, fynbos
- tenella - , JAR, Kapsko, fynbos
- teneriensis - Andy - Bolívie, Peru, macchu Pichu, okr
- tetraphylla (incl deppei) - čtyřlistý, stř. Amerika, pův Mexiko
- tomentosa - Vingersuring, Kapsko, fynbos
- trilliifolia - sz USA
- tuberosa - hlíznatý, okr pěst asi hybridní, pův JAm, pH slabě kyselé
- valdiviensis - valdiviánský, stř. Chile, valvidiánské lesy
- versicolor – barevný, Candycane Sorrel, Kapsko, fynbos
- violacea - fialový, pův. v USA, zavl Austrálie

Oxyanthus - oxyantus, Rubiaceae
- speciosus - end Zambie
- swynnertonii - end Zambie

Oxymitra - oxymitra, Annonaceae
- gracilis - křehká, end Zambie

Oxystigma - oxystygma, Fabaceae
- msoo - Tanzanie

Oxytenanthera - oxytenantera, Poaceae, end Zambie
- abyssinica - habešská, end Zambie

Paederia - pederia Rubiaceae, 33 druhů, trop Afrika, Madagaskar, j. a jv. Asie, stř. a JAm

- farinosa - end Madagaskar, dřevitá liána
Pachycarpus - pachykarpus, Asclepiadaceae, sukulent
- grandiflorus - velkokvětý, JAR
- scaber - , JAR
Pachypodium – tlustonožec, čelistna, pachypodyum, sukul - **„**stromová mrkev, „trpasličí baobab“, Apocynaceae, 25 druhů, převážně end Madagaskar, málo v j. či trop. Africe, okr, CITES
- baronii - Baronovo , sukul stromovitý, Madagaskar, vysoký
- bispinosum - , j. Afrika - Kapsko, nízký sukul. keř
- brevicaule - , end Madagaskar, vysoké, jed
- densiflorum - hustokvětý, end Madagaskar, keřík
- eburneum - , Madagaskar
- geayi – gej, sukulent, end Madagaskar, až 8m, trnitá buš, okr, BZ Plzeň
- horombense - horombenská, Madagaskar – náhorní plošiny Horembe
- lamerei – madagaskarský, (Madagaskar Palm), pův. end Madagaskar, trnitá buš, ČR skleník Fata morgana Praha, BZ Plzeň
- lealii - j. Afrika
- namaquanum – namaquanský, („magnetická rostlina“, Elephant Trunk, „Half-mens, poloviční muži“ - v nich duše mrtvých), sukul keř, vrchol vykloněn k severu, stříbrné listy, pův. Namibie, hory j. Afriky
- rosulatum – , end Madagaskar
- rutenbergianum - (Mandritsara), pův. hory Madagaskar, vysoký, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- saundersii - pův. Namibie, Súdán, stř. a větší část jižní Afriky, NP Kruger
- succulentum - sukulentní, pův. JAR
Pancratium - lír, pankracium, Amaryllidaceae, 20 druhů, více ve Středozemí
- angustifolium - úzkolistý, Sicílie
- arabicum - arabský, Egypt
- canariense - kanárský, Kanárské ovy, Červený seznam
- illyricum – ilyrský, end Korsika, Středozemí, Sardinie. Kapri, Korsika, Řecko, kamen svahy
- maritimum - přímořský, ("mořský narcis", „mořská lilie“, Sea Daffodil, Sea Lily), pův. celé Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Ischia, Kypr, Kréta, Malta, Řecko, BG, Turecko, zavl Kostarica, Kalifornie, písč pláže a pobř duny, chráněný, jed
- maximum - Jemen
- sickenbergi - Egypt, Izrael
- tenuifolium - j Afrika, Namibie, Botswana
- tortuosum - Egypt
- trianthum - Sahara
Pandanus – pandán , Pandanaceae**,** na Madagaskaru až 90 druhů**,** na Mauriciu více než 10 druhů
- amaryllifolius - amarylkovitý, pův. tropy a subtropy Asie**,** pobřeží, dvoudomý, až 20 m, aromatické listy, droga, léč, opojná, parfémy, okr, plody i k jídlu
- balfourii - Balfourův, Madagaskar
- candelabrum – kandelábrovitý, (pamaya). trop. dřevina s trvalým růstem, Madagaskar, Tanzanie, Libérie- roste nad magmatickými kimberlitovými komíny které obsahují diamanty
- duaphinesia - Madagaskar
- kariangensis - , Madagaskar, vzdušné kořeny
- kirkii - Kirkův, (Screw Pine, Walking Palm), stromek 4 - 8 m, pobřeží, v. Afrika, Tanzanie, Zanzibar
- montanus - horský, end Reunion, Madagaskar
- monticola - Austrálie
- multispicatus - Madagaskar, Seychelly,
- odorifer - Jemen
- platyphyllus – širolistý, (sladký pandán), Madagaskar
- pulcher - Madagaskar
- pristis – , hory Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- purpurascens Madagaskar
- sechellarum - sejšelský, Seychelly, Madagaskar
- tectorius - jv Asie
- utilis - užitečný, (Stilt Palm), pův. Madagaskar, Súdán, stř. Afrika, Mauricius, Seychely, 6 - 20 m, do 1800

m, okr
- vandermeeschii - Mauricius, podél pobřeží vyhynul, suché nížinné lesy, 6-8 m, kmínek 2 m,
- variabilis - Madagaskar
- weitchii – Weitchiův, trop. Afrika, Madagaskar, trop. deštné lesy, okr, ČR skleník a hrnk
Pandiaka - pandyaka, Amaranthaceae
- carsonii - end Zambie
- confusa - , end Zambie
- ramulosa - , end Zambie
- richardsiae - , end Zambie
Panicum - proso, panykum, Poaceae, "hladová rýže",
- capillare - vláskovité, pův. SAm, pak Evropa, Středozemí, Makaronésie, saharsko-arabská oblast , v. a j. Asie, ČR nepůvodní, senegalské proso (krmivo ptáci, naklíčené vitaminová „bomba“),
- coloratim - barevné, NP Kruger
- eickii - , end Zambie
- inaequilatum - end Zambie
- laetum – mléčné, („hladová rýže“), Sahel, Benin
- lukwangulense - , end Zambie
- maximum - velké, NP Kruger
- miliaceum – seté, pěst. obilnina, pův. jz. a stř. Asie, krmivo exot. ptáků
- mlahiense - end Zambie
- montanus – horské, Réunion
- purpurascens – purpurové, Réunion
- scorbiculatum – paspal, (obilní, koda), pův Afrika ?, základní obilnina centrální Afriky ?, Etiopie
- turgidum – turecké, Sahara, Tunisko, Sahel
- utilis – užitkové, Réunion
Papaver – mák, papaver, (Common Poppy), Papaveraceae, cca 100 druhů, mírné až subtr. p. Starého světa, byliny, nížiny až hory, hlavně Středozemí, dále mírné pásmo Eurasie a Afriky, ale i SAm, Austrálie a subarkt. oblasti, okr, pěst (opium)
- apulum - apulský, od Itálie po Balkán
- argemone - polní, Středozemí od Řecka na východ, Kypr, ČR
- argemone var. meiklii - end Kypr
- bracteatum - listenatý
- dubium - pochybný, Středozemí
- gracile - něžný, Kypr
- guerlekense - guerlekenský, Kypr
- hybridum - zvrhlý, Středozemí, Kypr, pole, rumiště
- minus - menší, v. Středozemí, Kypr
- nudicaule – nahoprutý
- orientale – východní, (Oriental Poppy), exot. květina, okr, pěst. Tanzanie
- postii - zadní, Kypr
- rhoeas – vlčí (Corn Poppy), pův. Malá Asie, s. Afrika, Středozemí, Ischia, Sardinie, Řecko, Kypr, Madeira, Maroko, ČR nepůvodní, pole, u cest
- setigerum – štětinatý, pův Středozemí, j.Evropa, Sardinie, Malá Asie, s. Afrika, opiát
- somniferum – setý, (Opium Poppy), pův z. Středozemí a Malá Asie, Maroko (Atlas),, Izrael, bible, stará kult rostlina - pole, narkotikum – opium, opiové alkaloidy (morfin, kodein, papaverin, thebain aj.), omamně, afrodiziak, pěst olejnina, okr, Čína, ČR nepůvodní, léč, jed
- subpiriforme - , Palestina, Izrael
Papilio – papilio, ? ale také motýl otakárek
- polyxenes – , exot. květina, pěst. Tanzanie
Pappea - papea, Sapindaceae
- capensis - kapská, strom, j. Afrika
Paragenipa - paragenypa, Rubiaceae, 1 druh
- lancifolia - end Seychely, Madagaskar
Paranomus – paranomus, Doll´s Bush, Poppiesbos, Proteaceae
- adiantifolius – netíkolistý, Kapsko

- bracteolaris - Kapsko, fynbos
- dispersus - Kapsko, fynbos
Parapholis - chudojílek, parafolis, Poaceae
- incurva - Súdán, stř. Afrika,
Parastrephia – tola, parastrefia , Asteraceae
- lucida - vysoké Andy
Parinari - parinari , Rosaceae
- curatellifolia – , strom suchých afrických savan
- excelsa – sličné, strom vlhkých stálezelených podhorských lesů v. Afriky, Tanzanie
Paraberlinia (Julbernadia) – **paraberlinye**, Leguminosaceae, Viciaceae,
- bifiliota – dvoulistá, (Awora beli), pův. z. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**
Paragenipa - paragenypa, Rubiaceae
- lancifolia - kopinatolistý, lesní dřevina, Seychelly
Parapiptadenia - parapiptadenya, Angico-cedro, Guarucala, Paric, Fabaceae, Mimosaceae,
- rigida - JAm, arabská guma, dřevo, tanin
Parietaria – drnavec, parietaria , Urticaceae
- cretica - krétský, Kréta, Kypr
- judaica (diffusa) - palestinský, (judský), mediterán, Středozemí, Ischia, Kypr, Černé moře, saharsko-arabská oblast , Arábie, Sinaj, Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie, úpatí kopců, ale až do 2400 m v Atlasu, slabě zamokřené, stinné lokality, u zdí, ČR zavlékán
- lusitanica - lusitánský, Kypr
- officinalis - lékařský, Ischia
Parinari - parinari, Chrysobalanaceae
- excelsa - sličná, end Zambie
Parkia - parkia, Fabaceae, Mimosaceae,
- biglobosa - strom afrických trop. savan**,** z. Afrika - Burkina Faso, Súdán
Parkinsonia – snětor, parkinsonya , Caesalpiniaceae, Fabaceae, dřeviny, suché savany, buš, sušší oblasti Afriky a Ameriky, okr
- aculeata - pichlavá, hrotitá, (Jerusalem Thorn), pův. trop. Amerika, sapan. strom 5 - 10 m, naturalizován ve v. Africe do 1400 m, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, pěst v pouštích
Parmelia – terčovka, parmelia, lišejník, Parmeliaceae, cca 1000 druhů
- vagans – pochvatá, i velehory, Tanzanie
Parochetus - parochetus , Fabaceae
- africanus - africký, stáloz. trvalka, hory v. Afriky
- communis - obecný, trvalka, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie**,** Etiopie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
Paronychia – stříbřenka, paronychia, chrustavečka, nehtovec, Caryophyllaceae, Illecebraceae, 50 druhů, koberc. byliny, horké suché lokality, Středozemí, s. Afrika, SAm, okr
- arabica - arabská , Sahara
- argentea - rozprostřená, (stříbrná), mediterán, Středozemí, Kypr, Sinaj, Palestina, Izrael, Arábie, okr, ČR, suché lokality u cest, písč duny
- canariensis – kanárská, Středozemí, Kanárské ovy
- capitata - hlavatá, skály Středozemí
- cephalotes - , §U
- chlorothyrsa - Sahara
- macrosepala - velkoplátečná, Kréta, Kypr, kamen plochy
Parthenium - řimbaba, partenyum, sambaba, Asteraceae
- hysterfophorus - zavl Omán
Pasaccardoa - pasakardoa, Asteraceae
- jeffrey - **,** end Zambie
Paspalum – paspal, paspalum, savanová tráva, Poaceae, subtr a tropy Afrika, Asie, Amerika, Austrálie
- dilatatum - dallis grass
- quadrifarium - tussock paspalum
- scrobiculatum - koda millet, varuka
Passerina - paserina, Gonna, Thymeleaceae

- corymbosa - Kapsko, fynbos
- ericoides - Christmas Berry, Dronkbessie, fynbos
- truncata - Kapsko, fynbos

Passiflora – mučenka, pasiflora, marakuja, granadilla, curuba, Passifloraceae, asi 500 druhů, tropy, Amerika, Asie, Austrálie, NZ, Tichomoř. ovy, stáloz. pnoucí byliny a dřeviny, okr
- alata – křídlatá,
- caerulea – modrá, namodralá, trop. liána, (Blue crown passion Flower), trop. liána, Súdán, stř. Afrika, Réunion, pnoucí, okr, inv
- edulis – jedlá, (purpurová, maracuja, Pasion Fruit, Purple Granadilla), pův. trop. Amerika, dále Súdán, stř.Afrika, pnoucí trnitá, ovoc plody až 30 cm, pěst., maracujová šťáva, okr
- foetida - Madagaskar
- subpeltata - pův. stř. a s.. JAm, Kuba, Panama, Kolumbie, Guatemala, Venezuela, pak Zimbabwe, Indie, Filipíny, Austrálie, Havaj
- vitifolia – révolistá, Réunion

Paullinia - paulinya, Sapindaceae, stimulační látky
- pinnata - end Zambie

Pauridiantha – pauridyanta, Rubiaceae
- holstii – Holstova, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie

Pavetta – paveta, Rubiaceae, 40 druhů, j. Afrika
- axiollipara - Tanzanie
- breyeri - , JAR
- capensis - kapská, stáloz. keř j. Afrika
- holstii - Tanzanie
- longiflora - Súdán, stř. Afrika, Jemen
- lynesii - Tanzanie
- manyanguensis - Tanzanie
- mitidissima - Tanzanie
- sparsipila - Tanzanie

Pavonia - pavonya, Malvaceae
- arabica - arabská, saharsko-arabská oblast, s. a sv. Afrika, od Egypta po Tanzanii, Etiopie, Súdán, stř.Afrika, Jemen, Omán, Saúdská Arábie, pouštní okraj Sahara, Arábie
- columella - , stález. dřevina, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar
- erlangeri - Etiopie, Somálsko
- schweinfurthii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Pearsonia - personya, Fabaceae, asi 16 druhů, trop. SAfrika, Madagaskar,
- uniflora - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik

Pedalium - osteň, pedalium, Pedaliaceae, 1 druh,
- murex - obecná, **trop Afrika,** Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar, Indie, Cejlon

Peganum – harmala, pegan, peganum, Zygophyllaceae
- harmala – stepní, (mnohodílná, Wild Rue), pův. z. Asie, Sahara, s. Afrika, Tunisko, Egypt, Arábie, keříčkovitá, barvivo látek - turecká červeň, koberce, léč - antisepticky, olejnatá semena droga - opiát, halucinogenní, slabě jed, Sinaj

Pelargonium – pelargónye, muškát, Stork´s Bill, Malva, Geraniaceae, (Pelargoniaceae), 283 druhů, z toho v j a v. Africe 148, dále Madagaskar, Austrálie a NZ, v 17. st. intr. okr do Evropy
- abrotanifolium - božská , j. Afrika, Namibie
- acetosum - kyselá, j. Afrika
- betulinum – břízovitá, (Birch-leaf Pelargonioum, Kanferblaar), Kapsko, fynbos
- caffrum - kaferský,
- candicans - pův JAR
- capitatum – hlavatá, Kapsko
- capitatum - Kusmalva, Kapsko, fynbos
- *carneum - Kapsko, fynbos*
- *carnosum - pleťová, j. Afrika, Namibie, sukulentní*
- cordifolium – srdčitolistá, Kapsko

- cotyledonis Sv. Helena
- crispum - Kapsko, fynbos, přes 2 m
- cucullatum - , (Tree Pelargonium, Wildemalva), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- denticulatum - zoubkatá, j. Afrika
- dipetalum - Kapsko, fynbos
- elongatum - Kapsko, fynbos
- endlicherianum - Endlicherova, Turecko, Sýrie, mrazuvzdorný
- fruticosum - end Kapsko, nízký keř
- fulgidum – Rooimalva, Kapsko, Namibie, fynbos
- gibbosum - Gouty Geranium, Kapsko, fynbos, sukulentní
- graveolens - vonná, (Rose Geranium), pův. j. Afrika, stáloz. polokeř, intr. Středozemí, Arábie, Malá Asie, kosmetika, dochucovadlo. okr v cv tropy a subtr,
- hermanniaefolium - , JAR
- hispidum - Kapsko, fynbos, až 2,5 m
- incarnatum - Kapsko, fynbos
- incrassatum – , Kapsko
- inquinans - , (Scarlet Pelargonium), j. Afrika
- insularis - , Sokotra
- karooicum - , JAR
- lateripes - , JAR
- lobatum - Kaneelbol, Kapsko, fynbos
- longicaule - Kapsko, fynbos
- longiflorum - Kapsko, fynbos
- longifolium - dlouholistá, JAR
- macrantha – velkokvětá,
- magenteum – Persmalva, Kapsko , fynbos
- multibracteatum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- myrrhifolium – myrholistá, Kapsko, fynbos
- odoratissimum – vonná, pův. j. Afrika, Kapsko, polokeř, aromat, okr, intr Středozemí, Tunisko, Egypt, ČR hrnk, <u>léč</u> - esenciální oleje, aromaterapie, repelent, kožní nemoci,
- oreophyllum - , JAR
- ovale - Kapsko, fynbos
- patulum - Kapsko, fynbos
- peltatum - štítnatá, (Geranium Ivy Leafed, Trailing Geranium), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, okr, intr Středozemí, ČR hrnk
- pinnatum Kapsko, fynbos
- praemorsum - připomíná orchidej
- pulchellum – něžná, Kapsko
- quercetorum - mrazuvzdorný
- quercifolium - dubolistá, j. Afrika - Kapsko, i okr, keř, aromat
- quinquelobatum - pětilaločná, Afrika
- rapaceum - Berhoatat, Kapsko, fynbos
- reniforme - Kapsko, ve formacích fynbos karoo, nízký keř, <u>léč</u> - úplavice aj, TLM
- scabrum – drsná, Hoenderbos, Kapsko, fynbos
- senecioides - Kapsko, fynbos
- schizopetalum - okr, bizarní květ
- sidoides - v. Afrika, <u>léč</u>
- spinosum – trnitá, Kapsko
- stipulaceum -
- suburbanum Kapsko, fynbos
- tabulare - BZ Teplice
- tetragonum - , j. Afrika
- tomentosum - plstnatá, j. Afrika
- tricolor – trojbarevná, (Tricoloured Pelargony), temperátní až tvrdolisté lesy, Kapsko, okr, ČR hrnk
- triste - smutná,, (Kaneeltjie), JAR, Kapsko, Namibie, fynbos

- zonale - páskatá, (páskovaná, Horse shoe Pelargonium, Bedding Geranium, Zonal Geranium), pův. j. Afrika, Kapsko, poloopad polokeř, okr, intr. Středozemí, ČR hrnk
Pellaea (Adiantum) **– knoflíkovka, pelea,** kožatka, kapradina, (Adianthaceae, Polypodiaceae)**,** asi 80 druhů, vlhké tropy a subtr, hlavně j. Afrika – od JAR po Etiopii, Kapverdy, Komory, Madagaskar, Maskarény, Arábie (Jemen), Australásie, NZ, Amerika, j. Asie, terestrické, plaz. oddenek, skalní štěrbiny, okr
- calomelanos – saharsko-arabská oblast , Súdán, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Komory, Namibie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Réunion
- doniana - Donianova, tropy z. a v. Afriky
- pteroides - Namibie
- viridis - panenská, trop. a subtrop. Afrika, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar a okolní ovy, Komory, Réunion
Peltophorum – peltoforum, štítonoš, zlatostrom, Fabaceae, Caesalpiniaceae, Sapindaceae, 10 druhů, stáloz. stromy, savany, tropy, po celém světě, okr
- africanum – africké, (African false Wattle), pův. j. a centr Afrika, Angola, Zambie, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Svazijsko, Mosambik, JAR, NP Kruger, bushveld, opad strom 10 m, do 1800 m, okr květy, dřevo
- pterocarpum - jv Asie, zavl Afrika
Pemphis – pemfis, Lythraceae
- acidula – kyselé, Keňa, Tanzanie, Komory, nízký keř na Ca
Penaea – penea, Penaeaceae, 26 druhů, end Kapsko
- cneorum - end Kapsko, fynbos, stáloz. prutnatý keřík,
- fucata - end JAR, kompaktní stáloz. keřík,
- mucronata – , Kapsko**,** fynbos**,** end
- sarcocolla - JAR, fynbos, stáloz. keř
Pennisetum - dochan, penysetum, vousatec, mavele, péroštět, černošské proso, Poaceae, 150 druhů, trsnaté trávy, tropy a subtr i teplé mírné klima, savany, Afrika, JAm, Asie
- alpina - vysokohorský, Ngorongo, Tanzanie
- americanum – klasnatý, ("černošské proso"), Afrika, Niger, aridní oblasti, savany, obilnina
- ciliare - Sahara
- clandestinum – , pův. Keňa, pícnina, Kilimandžáro, Tanzanie, Maroko
- divisum - Sahara
- elatum - Sahara
- glaucum - sivý, Sahel - Mali, Burkina Faso, pěst Namibie, tropy a subtr Asie, nově i j USA, Brazílie
- humile - end. Etiopie, asi Súdán, stř. Afrika,
- macrourum - , j. Afrika
- mezianum - , Ngorongo, Tanzanie, Keňa
- orientale - východní, Malá Asie, s. Afrika, Arab. poloostrov, ČR okr
- polystachion – mnohoklasý, ("sloní tráva"), <u>inv</u> v blahovičníkových savanách
- purpureum – nachový, (červený, „sloní tráva“, Elephant Grass), savany Afriky, v. Afrika, až 8 m
- setaceum - pěstovaný, pův suché trop. oblasti s. a v. Afrika - saharsko-arabská oblast , Maroko až Egypt, Etiopie, Zambie, Zimbabwe, Arábie - Izrael až Jemen a Omán, jz. Asie, dále Sicílie, zplaněl Kanár. ovy, Pyren. poloostrov, j. Afrika, Austrálie, Oceánie, j USA, i ČR, <u>inv</u>
- schimperi – Schimperův, Ngorongo, Tanzanie
- villosum - huňatý, hory sv. trop. Afriky
Penstemon (Chelone) **– dračík, penstemon,** jenotina, Scrophulariaceae, (dnes Plantaginaceae), 280 druhů, SAm a chladnější oblasti Mexika, trvalky a hlavně polokeře, TTP, , některé citlivé vůči zimní vlhkosti, okr
- pinifolius – borovicolistý, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
Pentaclethra - pentakletra, Fabaceae,
- macrophylla - Nigérie
- macroloba -
- thomeana Sv. Tomáš
Pentanisia - pentanysia, Rubiaceae, 19 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar
- prunelloides - , (Wild Verbena), trop v. a j. Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho, Mozambik, Tanzaniee, Zair
- renifolia - end Zambie
Pentas – pětkovec, pentas, Rubiaceae
- lanceolata – kopinatý, (egyptská hvězda, Egyptian Star-Cluster, Star Flover), stáloz. polokeř, pův. Jemen

až trop. v. Afrika, Etiopie a Madagaskar, Súdán, stř.Afrika, červ. kv., okr
- lindenioides - , end Zambie
- nobilis - end Zambie
- schumanniana - end Zambie
Pentaschistis – pentaschistys, Poaceae
- minor – malá, tundra, trávníky subalpinského stupně v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa
Pentatropis - pentgatropis, Apocynaceae
- nivalis - Madagaskar, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie
- nivea - Omán
Pentodon - pentodon, Rubiaceae, 2 druhy,
- leurentoides - Soálsko
- pentandrus - subsaharská Afrika, Arábie, Madagaskar, Senegal. Omán, Súdán, JAR, zavl i JAm, pobřeží, mokřadym
Penthea - pentea, Orchidaceae
- filicornis - ,
Pentopetia - pentopecia, Apocynaceae, Asclepiadaceae, na Madagaskaru 20 druhů
- androsaemifolia - , pův Madagaskar, Komory, stáloz. liana
- grevei - Madagaskar
- natalensis - natálská,
Pentzia - pentzia, Asteraceae
- monodiana - Sahara
Peperomia – pepřinec, peperomia, Piperaceae, asi 1600 druhů, tropy a subtr, celý svět, zejména JAm. i Asie, epif na stromech, trvalky, keř a trsovité sukul, pěst vzdušný propustný substrát, světlo, ale ne přímé slunce**,** okr,
- blanda – modrý, Súdán, stř.Afrika, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Sokotra
- elliptica - end Maskarény - Réunion, Mauricius, bylina s drobnými peckovicemi,
- hartwegiana . JAm - Andy
- magnifolia - trop Amerika
- rotundifolia – okrouhlolistý, Karibik, stř. a JAm, j. Afrika
Pergularia - pergularia, Asclepiadaceae
- tomentosa - plstnatá, Sahara
Pericopsis (Afrormosia) – **perikopsis**, afromosije, Fabaceae, dřeviny
- elata – křídlatá, (African satinwood, korkodua), pův. z. Afrika, Kongo, Kamerun, strom, **tvrdé trop. dřevo,** Červený seznam, **jedna z 5 nejvíce obchodovaných CITES dřevin**
- laxiflora - z. Afrika - Burkina Faso
Periploca – svidina, periploka, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 11 druhů, od z. Afriky a Kanár. ovy přes. j.Evropu a Blízký východ do Číny, liány
- aphylla - bezlistá, Etiopie,
- chevalieri Kapvery
- laevigata - **,** Sahara, Tunisko
- visciformis - Etiopie, Somálsko, Arabie, křovinaté svahy
Perotis - perotys, Poaceae
- patens - NP Kruger
Perralderia - peralderia, Asteraceae
- coronopifolia - Sahara
Persea – hruškovec, persea, **avokádo**, čtveran, Lauraceae, 200 druhů, tropy, stř. a JAm, Asie, Azory a Kanár.ovy, stáloz.dřeviny, okr, ovoce avokado
- americana (Laurus persea) - přelahodný, avokádo, (čtveran) americké (Avocado, "máslové ovoce"), trop. ovoc strom, pův. trop. stř. a JAm - Mexiko, Peru, Florida, Kalifornie, stáloz. ovoc. strom 10- 20 m (kultura Mayů), hruškov. plody, proteiny a vitaminy, kosmet. olej, afrodiziak, nezralé plody jed toxicky, pěst. Indonésie, Srí Lanka, Barma, Izrael, j., v. a stř. Afrika do 2200 m, Gambie, Tanzanie, Súdán, pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion
- capitata – hlavatý, Réunion
- gratissima – velikánský, pův. trop. Amerika
- indica - indický, Indie

- macratha - velkokvětý, horské a deštné lesy, strom, Srí Lanka,
- namnu (Phoebe n.) - čtveran, Tibet
- theobromifolia - kakaovníkolistý, Ekvádor, ohrožený druh
Persica (Prunus persica) – broskvoň, persika, Amygdalaceae
- vulgaris - Arábie
Persicaria (Polygonum, Bistorta) **– rdesno, truskavec, persikaria** Polygonaceae, 80 druhů, Eurasie, SAm, stáloz. byliny až polokeře, mokřady, okr
- capitata - hlavaté, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- serrulata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
Pervillaea - pervilea, Apocynaceae, 5 druhů, Madagaskar, Mauricius,
- venenata - Madagaskar
Petalacte - petalakte, Strawflower, Strooiblom, Asteraceae
- cymosum - Kapsko, fynbos
- moeserianum - Kapsko, fynbos
Peucedanum – smldník, peucedanum, Hog´s Fenel, Bergseldery, Apiaceae
- angolense - angolský, Angola, end Zambie
- ferrulaceum - Kapsko, fynbos
- galbanum – , j. Afrika, Kapsko, fynbos, způsobuje vyrážky
- typicum - typický, Kapsko, fynbos
Phaenocoma – fenokoma, False Everlastibg, Rooisewejaartjie, Asteraceae
- prolifera – prorůstavá, Kapsko, fynbos
- reflexa – reflexní, Kapsko
Phagnalon – fagnalon , Asteraceae
- abyssinicum - habešský, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- benettii – Benetův, Smar-m, NATm
- graeceum (rupestre ssp. graeceum) - řecký, (skalní, Eastern Phagnalon), j. Evropa, Řecko, Kréta, Malta, Balkán, Itálie, Turecko, Alžírsko, Kyrenaika, garrigue (frygana), skály
- harazianum - Súdán, stř. Afrika, Jemen
- rupestre - skalní, Středozemí, kamen půdy, garrigue, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael
- saxatile - skalní, Sardinie, Sahara
- sordidum - špinavý, Španělsko, Francie, Itálie, skaliska
- transenii - , end Madeira
Phalaris – chrastice, falaris, lesknice, Poaceae
- arundinacea – rákosovitá, (Red canary Grass), pův. Kanárské ovy, okr, j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Izrael, Euroasie aj, ČR
Phalenopsis – falenopsis, Orchidaceae
- luna - měsíční (Assie Delight), Tanzanie
Phasoleus – fazol, fasoleus, Fabaceae, Viciaceae, přes 150 druhů, trop. Am., popín byliny, tropy a subtr, Amerika, popín. byliny, okr, pěst
- vulgaris – obecný, JAm., Karibik, intr Evropa, zelenina, ČR Jemen
Philenoptera - filenoptera, Fabaceae,
- violacea - rain tree, trop. j. Afrika - Tanzanie až JAR, křovinatá savana, u vodních toků, polopad. strom 18 m, rybí jed,
Philipia - filipia, Ericaceae,
- excelsa – sličná, keř, až 5 - 10 m, křoviny subalpinského stupně v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa
- trimera - trojitá, Kilimandžaro, Tanzanie
Phoenicophorum - fenykoforum, Araceae
- borsigianum - Madagaskar**,** Seychelly,
Phoenix – datlovník, fenyx, jedlovice, datlová palma, Areacaeae / Palmaceae, 17 druhů, tropy a subtropy, Kanár. ovy, s. Afrika, z. a j. Asie až Filipíny, 1 druh Kréta, užitk (datle) i okr
- acaulis - bezkmenný, pův. Bama a Indie, okr j. Asie, Přední východ
- atlantica - end Kapverdy
- canariensis – kanárský, (Canary Date Palm), pův. Kanárské ovy (Tenerife), Madeira, s. Afrika, Tanzanie, okr celé Středozemí, Ischia, Itálie, BZ Dar es Salaam, plody datle
- caespitosa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen

- dactylifera – obecný, (pravý, kanárský, datloplodý, palma datlová, Palm Tree), pův. Přední Asie, s. Afrika, Egypt a Súdán, pouštní okraj Sahara, Arábie, Omán, Jemen, vádí, ovoc a okr, Tunisko, Egypt, Maroko, Alžírsko, ve v. Africe není (BZ Dar es Salaam), SAE , Saudská Arábie, Jemen, Sokotra, Írán, jedna z nejužitkovějších palem, bible, tradičně pěst již 6. tisíciletí, plantáže, patří k nejstarším kult. plodinám, množí se semeny i vegetativně (odnožemi), v pouštních oblastech jediný strom (oasy), vádí, hlavu na slunci, nohy ve vodě, **kořeni hluboko**, výška cca 30 m, 70 kg plodů (sklizeň 3 měsíce), před transportem sušit 4 dny, suší se zavěšené v hliněných sýpkách, nejjemnější v Tunisku, nejv. vývoz Saudská Arábie, Egypt, Írán, s. Afrika - Alžírsko, Maroko, Tunisko, Libye, Egypt, Súdán, Sýrie, Středozemí – Španělsko, Baleáry, Ischia, Itálie, Sicílie, Kypr, Madeira, Arábie, Sinaj, Írán, Irák, Mezopotámie, z plodů víno, destilát, i sirup („datlový med“), mouka, **dřevo pevné a pružné,** dožívá se stáří 70 - 100 let , **dnes vysycháním krajiny odumírají**
- loureroi (hanceana, humilis) - Loureirův, pův jv.Asie
- reclinata – senegalský, (prohnutý, Senegal Date Palm, African Wild Date Palm), pův. trop. Afrika - Guinea, Kongo, u vodních toků v. Afriky, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, větší část j. Afriky, NP Kruger, trsnatá palma až 10 m, ze šťávy květů se vaří alkoholický nápoj podobný zázvorovému pivu, okr, delta Okavango, Súdán, okr v. Afrika, Madagaskar, Tanzanie i Středozemí. Čína, ČR
- roebelenii - zakrslý, (Pygmy Date Palm), pův. jv.Asie, Laos, malá palma, okr subtr, v. Afrika, ČR prodej
- rupicola - (Cliff Date Palm), BZ Dar es Salaam
- sylvestris - lesní, (Indian Wild Palm, Silver Date Palm), pův. Indie, BZ Dar es Salaam
- theophrastii – Theoprastův, pův trop druh, v Středozemí, end Kréta (PR Vai, tam objeven v roce 1967), Řecko, Turecko, Červený seznam (krit. ohrožen), dvoudomý,vícekmenná, písčiny, vádí, nejteplejší oblasti

Phragmanthera - fragmanera, Loranthaceae,
- macrosolen - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Phragmites – rákos, fragmites, Poaceae
- australis (communis) – obecný (Reed), z Mezopotámie, Středozemí, Izrael, bible, pouštní okraj Sahara, Arábie, stará kult rostlina (pletené výrobky), ČR, inv, Sinaj, Arábie, Omán, Sahel, delta Okavango, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie, Namibie, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar,
- mauritianus - mauretánský, delta Okavango, Ngorongo, Tanzanie, Sahel

Phygelius - figelius , Scrophulariaceae
- aegualis - j. Afrika, keř
- capensis – kapský, (Cape Fuchsia), hory Kapsko, okr

Phyla - fyla , Verbenaceae, 15 druhů stř. a JAm, plazivé či poléhavé vytrvalé byliny
- nodiflorfa – nahokvětý, saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie, Sokotra

Phylica - fylika , Hardeblaar, Rhamnaceae, 180 druhů, z toho 133 v j. Africe, keř. stromy
- buxifolia - Bukshardeblaar, Kapsko, fynbos
- cephalantha - Kapsko, fynbos
- dodii - , JAR
- ericoides - Kapsko, fynbos
- marlothii - , JAR
- nitida – lesklá, Madagaskar, end Réunion
- oleaefolia - (Blinkhardeblaar). Namibie
- plumosa - péřitá, Veerkoppie, keř, j. Afrika
- pubescens – převislá, Featherhead, Veerkoppie, hory j. Afriky, Kapsko, fynbos, keřík (podobný vřesu),
- rigida - tuhá, JAR
- stipularis - . JAR
- x rectus (plumosa x pubescens) - přímá, j. Afrika

Phyllanthus - smuteň, fylantus, Phyllanthaceae, Euphorbiaceae, 1000 druhů, subtr a tropy, velmi proměnlivý,
- arvensis - polní, end Zambie
- caespitosus - trsnatý, end Zambie
- confusus - , end Zambie
- engleri - , end Zambie
- friesii - , end Zambie
- hutchinsonianus - , end Zambie
- mafingensis - , end Zambie

- microdendron - , end Zambie
- nyikae - , end Zambie
- parvus - , end Zambie
- pervilleanus – Madagaskar, Komory, Seychelly,
- phillyreifolius end Maskarény - Réunion, Mauricius, Madagaskar, léč - diureticky, úplavice, TLM
- retinervis - , end Zambie
- tener - , end Zambie
- tsetserrae - , end Zambie
- udoricola - , end Zambie
- virgulatus - , end Zambie
- welwitschianus - , end Zambie
- zornioides - , end Zambie

Phyllarthron - psylartron, Bignoniaceae, 18 druhů, end Madagaskar, 1 druh Komory
- bojeranum - end Madagaskar, stáloz keř. strom,

Phyllitis – jelení jazyk, fylitys, kapradina, Aspleniaceae
- scolopendrium – celolistý, (bindas), pův. Evropa, s. Afrika, v. Asie, okr

Phyllobolus - fylobolus, Aizoaceae
- canaliculatus - Kapsko, fynbos
- caudatus - Kapsko, fynbos

Phyllopentas - fylopentas, Rubiaceae
- austroorientalis - end Madagaskar, bylina až 1 m

Phyllopodium - fylopodyum, Capewort, Opslag, Scrophulariaceae
- capillare - Namibie, Kapsko, pobřeží, fynbos
- cephalophorum - Namibie, Kapsko, fynbos
- phyllopodioides - Kapsko, Namibie, fynbos

Phyllosma - fylosma , Rutaceae
- capensis - kapská, Kapsko, fynbos

Phyllyrea – jamovec, fylyrea, Oleaceae, stálezel. dřeviny
- angustifolia – úzkolistý, záp. a stř. Středozemí, do Chorvatska a Albánie, dominanta křovin, Ca
- latifolia – širokolistý, (Mock Privet), celý mediterán, Palestina, Izrael, macchie, řídké lesy, keř. stromek

Phymaspermum - fymaspermum, Asteraceae, 17 druhů, j Afrika
- athanasioides - hory jv Afrika, JAR, Svazijsko, Zambie, keř

Phymatosorus – fymatosorus, Polypodiaceae
- scolopendria – Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion

Physalis – mochyně, fysalis, rovníková Afrika, Kongo, Zair, baborolka, židovská třešeň, Solanaceae, 80 druhů, tropy a subtr, Amerika i Eurasie – stř. Asie, jv. Evropa, Austrálie , byliny, okr
- peruviana – peruánská, Peru, Réunion, Súdán, stř. Afrika,

Physophocarpus - letkočnělka, fysokarpus, Fabaceae
- scandenas - pnoucí, rovníková Afrika, Tanzanie, Mosambik, Angola, Zair, Kongo, Kamerun,Madagaskar, Maskarény, zavl Brasilie, liána. léč

Physorhynchus - fysorhynchus, Borraginaceae
- chamaerapistrum - Súdán, stř.Afrika, Omán

Physostigma – puchýřnatec, fysostygma, Fabaceae
- venenosum – jedovatý, (bob kalabarský), ordální jed (používaný při „božím soudu“ - přežije či ne)

Physotrichia - physotrichia, Apiaceae
- heracloides - , end Zambie

Phytolacca (Sarcococa) **– líčidlo, fytolaka,** líčivka, **ombu,** Phytolaccaceae, 25 druhů, jv Asie, Malajsie, Filipíny, Tasmánie, NZ, tropy a subtr, kosmopol, Afrika, Asie, Amerika, Středozemí, Kanárské ovy, ne Evropa, otevřené plochy, stáloz. jehl. dřeviny až několik m či trvalky, sukulentní kmen plný vody, „dřevo“ řídké, papírové, lehké, místo listů fylokládie (zploštělé stonky), často ožrány sarančaty, okr
- dioica – dvojité, pův. Brazílie a Argentina, strom 10 m, plody - džus, okr, v. Afrika

Piaranthus - piarantus , Asclepiadaceae
- foetidus - zápašný, sukulent, pův. Namibie a JAR
- punctatus - tečkovaný, pův. JAR

Picris - hořčík, pikris, Asteraceae

- albida - Sahara
- scabra - Súdán, stř. Afrika, Jemen
Pilea – pilea, Urticaceae, 600 druhů, byliny, deštné pralesy, tropy, celý svět mimo Austrálie, okr
- incorvulata – zákrovečná, (Friendship Plant), pův. Kongo, Peru, okr,
Piliostigma - piliostygma, Fabaceae, i dřeviny
- reticulatum - síťnatá, Burkiba Faso, Sahel, plevelný keřík v kulturních plodinách
- thonningii - z. Afrika - Burkina Faso
Pillansia - pilansia, Iridaceae
- templemannii Kapsko, fynbos
Pimpinella - bedrník, pimpinela, Apiaceae
- buchananii - **,** end Zambie
- hirtella - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- menachensis - Jemen
- trifurcata - , end Zambie
Pincushion – bělosemenka, **pinkušion,** ? Cactaceae ?
- leucospermum – běloplodá, j. Afrika, pobřeží
Pinus – borovice, pinus, (Pine), Pinacae, 120 druhů, nejpočetnější rod nahosemennných, hlavní rozvoj ve třetihorách, chladný a mírný pás s. polokoule, z větší části v Americe, od polárního kruhu Evropa, s. Afrika, jv. Asie (až Sumatra), stř. a SAm (rozmanité v Mexiku), světlomilné, dřevo i okr
- caribaea - karibská, intr., zakládané plantáže, Tanzanie
- halepensis – halepská, (jeruzalémská, Allepo Pine), celý mediterán, ve Středozemí je nejčastější borovicí, vápnomilná, pův. lesy Středozemí, blízké okolí Středozemního moře, (vykácena, ojed. snaha obnovit lesy),Španělsko, Portugalsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie (Bosna a Srbsko), Řecko, Malta, Kréta, Kypr, Albánie, Turecko, Tunisko, Alžírsko, Maroko, Libye, Malá Asie, Sýrie, Izrael, Palestina, mělké suché půdy, často na dunách, k zalesňování, terpentýn z pryskyřice, ČR
- maritima - přímořská,
- patula - odstálá, (Mexican weeping Pine), pův. Mexiko, 35 m, zakládané plantáže 1700 - 3000, okr, v. Afrika, Tanzanie
- pinea – pinie, (piniová), pravděpodobně z M. Asie rozšířena do celého mediteránu, má největší semena z borovic - „oříšky“ (sanobar), je mimořádně dekorativní, SAE dovoz ?
- radiata - paprsčitá, intr., zakládané plantáže, Tanzanie
Piper – pepřovník, piper, Piperaceae, pův. tropy a subtr Ameriky, ovíjivé, rychle rostoucí
- betle - betelový, (Pepper), pův. Malajsie, trop. jv. Asie, léč, užitkově, žvýkání, afrodiziak, psychoaktivní
- longum - dlouhý, pův. úpatí Himálaje - Indie, Arábie, koření, afrodiziak (orientální "pilulky radosti")
- methysticum - opojný, (kava), pův. Mikronésie a Polynésie, oddenek kava-kava, obřadní a slavnostní nápoj, psychoaktivní, afrodiziak
- nigrum – černý, (Black Pepper, Kava Pepper, Pilipili Mtama), pův. jz. Indie, Polynésie, N. Guinea, Madagaskar, Réunion, trop. deštné lesy, kořenin popínavá rostlina, peckovice, léč l., koření, droga) oddenek kava-kava, opojný nápoj, okr, do Evropy dovoz z Orientu přes Benátky, ve středověku platidlo, asi poškozuje játra, pěst. Zanzibar
- umbellatuam - **,** end Zambie
Piptadenia - piptadenya Fabaceae, Mimosaceae, 24 druhů, JAm
- gonoacantha -
Piptadeniastrum - piptadenyastrum, Viciaceae
- africanum – africké, Nigérie, strom gigant vlhkých stálezel. podhorských lesů v. Afriky, Tanzanie
Pipturus - pipturus, Urticaceae,
- argenteus - stříbrný, (stříbrná kopřiva), Madagaskar, Seychelly,
Pisonia - pisonya, **přítulnice**, Nyctaginaceae
- grandis - velká, Madagaskar, Seychelly,
Pistacia – řečík, pistácie, pistaciovník, Anacardiaceae
- atlantica - atlantický, (atlaský, Terebinth, Oak), pův s. Afrika, a v. Středozemí, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, Kypr, až do Pákistánu
- cabulica – kabulská, s. Afrika, Přední Indie, Afghánistán
- lentiscus – lentiškový, (lentýšek, Lentisk, Mastic Tree), celý mediterán, Středozemí - Španělsko, Itálie, Ischia, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Sýrie, skaln lokality,

makchie, podrost stáloz. lesy, lesní okraje, makchie, nejteplejší oblasti, vonná mastixová pryskyřice, (likéry typu mastika)
- mutica - mutica, Irák, horské lesy, §UA,
- palestina (terebrindus ssp. palestina) - palestinský, Palestina, Izrael
- saportae - , Sardinie
- terebinthus – terebintový, (Turpentine Tree), pův. celé Středozemí od Kanárských ostrovů, Španělsko, Řecko, Kypr, Tunisko, a Malá Asii, makchie, Ca
- vera – pravý, (pistaciový, Pistachio Nuts), pův. Přední a stř. Asie, pěst ve Středozemí – Itálie, Francie, Řecko, Tunisko, Libanon, Maroko, Sýrie, Írán, suché světlé lesy, činění kůží
Pistia – babelka, piscia , babelka, babolec, vodní salát, Araceae, 1 druh, tropy a subtr, stáloz. plovoucí vodní rostlina, okr
- stratiodes – plovoucí, (řezanovitá, řezankovitá, Water Lettuce), vodní rostlina, stojaté a pomalé vody, pův. JAm, Réunion, inv na řekách a jezerech pouštní a polopouštní Afriky, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, krmivo pro kachny a prasata, okr rybníky, akvaristé
Pisum – hrách, pisum, Fabaceae
- elatius – vysoký, Palestina, Izrael, §U, §UA,
- sativum – setý, (zahradní, Pea), pův. Přední Asie, Středozemí, jv. Evropa, Řecko, Kypr, Kréta, polopouště Arábie, Palestina, Egypt, Siaj, Turecko, Írán, Kavkaz, stará zelenina, ČR nepůvodní, houštiny
Pithecellobium - pitecelobium, Mimosaceae, Fabaceae
- dulce – sladké ,(Madras Thorn), pův. JAm, keř 4 - 15 m, naturaliz. v. Afrika, pobřeží do 150 m
- unguis-cati - Madagaskar
Pitcairnia - pitkairnya, Bromeliaceae, pčes 200 druhů, Mexiko, stř. a JAm, Karibik, stáloz. vytrvalé, kamen suché lokality, okr
- feliciana – šťastná, Ghana
Pittosporum – slizoplod, pitosporum , Pittosporaceae, stáloz. keř. stromky
- divinorum - , Sokotra
- goetzei - Tanzanie
- rhombifolium - (Queensland Pittosporum, Diamond leaf Pittosporum), pův. Austrálie - Queensland, strom 10 m, jedlé plody, v. Afrika
- senacia – Madagaskar , end Réunion,
- wrightii - Madagaskar
Pituranthos - piturantos, Apiaceae
- denudatus - Sahara
- tortuosus - křivolaký, Sahara
- viridiflorum – , end Zambie, j. Afrika**,** Sokotra, křoviny
Pityrograma – pudrovka, pityrograma , kapradina, Adianthaceae
- argentea – zlatá, trsnatá stáloz. stinná, Afrika, Madagaskar, Maskarény
Placopoda – plakopoda, Rubiaceae
- virgata – prutnatá, end Sokotra
Planchonella - planchonela, Sapotaceae,
- obovata - vejčitá, les.strom, Madagaskar, Seychelly
Plantago (Psyllium) **– jitrocel, plantago,** chmelík, Plantaginaceae, cca 200 druhů, byliny a keře, přízemní listové růžice, některé inv, celý svět, Středozemí, Eurasie, okr
- afra – blešníkový, (afra), saharsko-arabská oblast , Sinaj, Arábie, pouštní okraj Sahara, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- albicans - bělavý, saharsko-arabská oblast, Sahara, Tunisko, pouštní okraje, Arábie
- ciliata - brvitý, Sahara
- coronopus – vraní nožka, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- cretica – krétský, Sinaj, Arábie
- ovata - Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
Platanus – platan, platanus, vodoklen, (Plane Tree, Sycamore), Platanaceae, 10 druhů, s. polokoule, stř Amerika . Mexiko, j USA, Mexiko, jv. Evropa, stř. Asie, Indočína, 1 druh jv .Evropa, 1 druh jv. Asie, údolí vodních toků, mohutné opad stromy, širocekorunné, okr
- occidentalis - západní, okr pěst, ČR, Slovensko, Albánie
- orientalis – východní, (Oriental Plane), třetih relikt, pův v. Středozemí, jv. Evropa – Balkán, Jugoslávie,

Bulharsko), Kréta, Kypr, Itálie, Ischia, Sicílie, Balkán, Jugoslávie, Bulharsko, Albánie, Turecko, Maroko, Malá Asie, Palestina, Izrael, bible, stř. Asie pěst již od starověku, údolní polohy, okr
- x hispanica (orientalis x occidentalis) – španělský, (javorolistý), Španělsko, Řecko, Albánie, okr. aleje
Plathymenia - platymenya, Fabaceae, Mimosaceae, JAm, stromy 30 m
- reticulata -
Platycerium – parožnatka, platycerium , kapradina, Polypodiaceae
- alcicorne - losí, (Elkohorn Fern), epif. cizopasná, 2 m, deštné lesy, trop. v. Afrika, Madagaskar, Seychelly, okr
- bifurcatum – pirátská, (Stag´s Horn Fern), stinné trop. lesy, Madagaskar, Jáva až Austrálie, epif., okr
- elephantotis - sloní, epifyt trop. deštných i sušších poloopad. lesů i sušších savan Afriky, do 1500 m
- ellisii - Elsina, end Madagaskar
- stemaria - , epif trop. deštných lesů do 1000 m, ve výšce 45 na stromech, z.. a stř. Afrika
Platycorine - platykorine, platykorine, Orchidaceae,
- brevirostris - **,** end Zambie
- isoetifolia - , end Zambie
- macrocoeras - , end Zambie
- protearum - , end Zambie
- trilobata - , end Zambie
Platylophus - platylofus, Cunoniaceae, (Asteraceae), Afrika
- trifoliatua - JAR, stáloz strom až 30 m. vlhké subtropy
- trifoliatus - trojlistý, JAR, end Zambie
Platypterocarpus - platypterokarpus, Fabaceae, Celastraceae**,**
- soyauii - Padouk, paořech africký, stř. a z. Afrika, Tanzanie
Plectocephalus - pinarcha, plektocefalus, Asteraceae
- varians - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
Plectranthus – moud, plektrantus, molice, rýmovník, **ostruhokvět,** Lamiaceae, 350 druhů, tropy Starého světa, subsaharská Afrika, Madagaskar, j. Asie, ovy Pacifiku, Austrálie, repelent - listy odpuzují hmyz, okr Evropa balkony
- ambiguus . obojetná, j. Afrika
- amboinicus - trop v. a j. Afrika - Keňa, Angola, Mosambik, Svazijsko, byliny do 1 m, repelent, arom. listy kuchyně, léč protizánětlivě, protiplísňove,
- argentatus - , rýmovník, (kubánské oregano, mexický eukalypt, švédský břečťan, lemon), pův. Austrálie, okr pokojová, vonné silice, odpuzuje komáry, mouchy, moly aj. hmyz, léč - rýma, horní cesty dýchací, čaj - bolesti hlavy, nachlazení, vysoký krevní tlak, na sirup, ochucení pokrmů
- barbatus - vousatý, v. Afrika - Súdán až Tanzanie, Etiopie, Arábie, Omán, Jemen
- calycynus _ jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, travnaté svahy
- celoides (forsteri) - letnička
- ciliatus - brvitý (citronový), JAR, Svazijsko, sec Austrálie, NZ, léč - inhalace, astmatici, rýma , okr v cv, subtr, truhlíky
- madagaskarensis - madagaskarský, jv. Afrika, Madagaskar
- ecklonii - , JAR
- edulis - jedlý,
- esculentus -
- forsteri (celeoides) letnička, truhlíky
- fruticosus - JAR, okr
- oertendahlii - j. Afrika, JAR
- parviflorus - okr Evropa, truhlíky
- punctatus - hory v. Afriky, Etiopie, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi, Kongo, Guinea, Súdán,
- purpuratus - purpurový, okr
- rotundifolius - jedlé hlízy (africké brambory)
- saccatus - JAR, v. pobřeží, zavl NZ
- socotranus – sokotránský, Sokotra
- thyrsoideus - stř. Afrika
- verticillatus - přeslenatý, j. Afrika
Plectronia - plectronya, Rubiaceae

- glauca - sivá, end Zambie
Pleiarina – plejarina, Salicaceae
- chevalieri – , Sahel
Pleiospilos - plejospilos , Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- bolusii – Bolusovo, nízký sukulent suchých oblasti j. Afriky
- nellii – Neliův, (Kwaggavygje), Afrika
- simulans – , j. Afrika
Pleiotaxis - plejotaxis, Asteraceae
- argentea - stříbrná, end Zambie
- eximia - , end Zambie
- fulva - , end Zambie
- macrocarpa - Súdán, stř. Afrika,
- oxylepus - , end Zambie
- polypodioides Súdán, stř. Afrika,
Pleopeltis - pleopeltys, plazivka, kapradina , Polypodiaceae, 20 druhů, tropy, Amerika, Afrika, Asie
- excavata – , Komory
- macrocarpa – velkoplodý, Guinea, Kongo, Etiopie, větší část j.Afriky, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
Plinthus - plinthus, Aizoaceae, ale také nosatec
- sericeus - pouštní polokeř
Plocama – plocama, Rubiaceae
- calycoptera saharsko-arabská oblast , Arábie, u Mrtvého moře, Sinaj, Írán, Pákistán
- pendula – převislá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- puberula – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
Pluchea - pluchea, Asteraceae
- arabica - arabská, saharsko-arabská oblast , Arábie - Saúdská Arábie, Omán, Jemen, polopouště
Plumbago – olověnec, plumbago, mlékosed , Plumbaginaceae
- aphylla - Madagaskar
- auriculata (capensis) - ouškatý, (kapský, mlékosed, Cape Plumbago, Cape Leadwort, Skyflower, Syselbos), pův. jv. Afrika, Kapsko, Natal, Súdán, stř.Afrika, větší část j. Afriky, NP Kruger, stáloz. keř až 4 m, fial. kv., okr tropy a subtr, léč - extrakt, intr Středozemí
- capensis - kapský, j. Afrika - Kapsko, polokeř
- europea - evropský, pův. j. Evropa
- scandens - pnoucí,
Plumeria – pablaňák, plumeria , Mimosaceae**,** Apocynaceae
- rubra – červená, (Frangipani), pův. stř. Amerika, v. Afrika, Tanzanie, trop. keř, vonný, 5 m, do 2000 m, jed
Poa – lipnice, poa, Poaceae
. annua - roční, Súdán, stř. Afrika,
- schimperiana – Schimperova, i velehory, Tanzanie
- simensis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
Podalyria - podaliria , Fabaceae, 17 druhů j. Afrika, dřeviny
- calyptrata – , Kapsko, fynbos
- myrtillifolia - end Kapsko, fynbos, přímo větvený stáloz. keř,
- sericea – , j. Afrika, stález. keř, fynbos
Podocarpus – nohoplod, podokarpus, oddenkoplod, wanza, Podocarpaceae, 100 druhů, stáloz. jehlicov. dřeviny, listy zploštělé, okr dřevo, souvislé porosty vytěženy, tropy a subtr, převážně j. polokoule, australo-asijská oblast, NZ, Austrálie, Tichomoř. ovy, Indonésie, Malajsie, Indočína, Filipíny, Čína, Japonsko, j.Austrálie, Madagaskar, Mexiko, Chile, j. Afrika, okr, stromy, zploštělé jehlice, alergie
- costalis - , stáloz vysoký strom, proniká z j. polokoule, Červený seznam, ?
- elongatus - j Afrika
- falcatus – srpovitý, (Podo, East African Yellowwood), 25 m, hory v. Afriky 1500 - 2400 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, Kapsko vč. Keňa, Uganda, Zambie, Zimbabwe, **těžba**
- gracilior – graciézní, suché horské lesy v. Afriky, Tanzanie
- latifolius – širolistý**,** afroalpinské lesy, Keňa, cenné dřevo
- macrophyllus – velkolistý, (Yew Podocarpus), tropy a subtr. stáloz. strom (jako Torreya), okr pěst, velmi trvanlivé dřevo

- milanjianus - , hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- totara - totara, Totara, z. Afrika - Kamerun a Gabon, **těžba**
- usumbarensis - usumbarijský, Tanzanie, horské lesy nad 1200 m n.m. těžba dřeva
Podonosma - podonosma, Boraginaceae,
- syriacus - syrská, Sýrie, Palestina, Izrael
Podranea (Pandorea) **- podranea ,** Bignoniaceae
- brycei - brycei, (Zimbabwe Climber, Zimbabwe Creeper), keř 6 m, 1000 - 1800 m, v. Afrika, Zimbabwe
- ricasoliana - širokokvětá, (dlouhoplodá, Pink Tecoma, Pink Trumpetrine, Port St. Johns Creeper), pův. j. Afrika (Port St. Johns), liána až 5 m, listy lichospeřené vstřícné, květy v latách, plod tobolka, semena okřídlená, slunná místa, propustné půdy, okr, i subtr, stěny, loubí
Pogonarthria - pogonartria, Poaceae
- squarrosa - kostrbatá, NP Kruger
Pogonochloa - pogonochloa, Poaceae
- greenwayi - end Zambie
Poinciana - poinciana , Euphorbiaceae
- regia – královská, strom savan Madagaskaru, červ. okr. květy, do ostatních světadílů
Polyarrhena - palyarhena, Wildeaster, Asteraceae
- stricta - tuhá, Kapsko, fynbos, end
Polycarena - polykarena, Cape Phlox, Scrophulariaceae
- batteniana - Namibie, Kapsko, fynbos
- gilioides - Kapsko, fynbos
- lilacina - Kapsko, Namibie, fynbos
Polycarpaea - plevucha, Caeyophyllaceaem , 76 druhů, tropy a subtropy obě polokoule
. repens - plazivá, saharsko-arabský druh, ?auritánie ař Omán , Pákístán
Polyceratocarpus - polyceratokarpus, Annonaceae
- scheffleri - Tanzanie
Polygala (Chamaebuxus, Polygaloides) **– vítod, polygala,** Polygalaceae, 500 druhů, Madagaskar 25 druhů, byliny a keře, celý svět kromě NZ, Polynésie a Arktida
- amara - hořký, Arábie - Ománn
- balausae - Balausův, Maroko (Atlas)
- bracteolata Namibie
- bracteolaris - , JAR
- butyracea - máselný, pův. trop. z. Afrika, olejnatá semena (máslo "molukang"), trvalka, léč
- hottentota - hotentodský, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- isaloensis - end Madagaskar
- kuriense - , Sokotra
- lancifolia - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar
- mascatensis - saharsko-arabská oblast , Omán
- myrtifolia - myrtovitý, j. Afrika**,** Kapsko, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- obtusissima - Etiopie, Somálsko, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Saúdská Arábie
- rupicola - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- stenopetala - end Zambie
- teretifolia - Namibie
- tinctoria - Súdán, stř. Afrika, Jemen
- virgata – , (Septemberbossie, Bloukappie), JAR, Réunion,
Polygonome - polygonome, ?
- equisetiforme - , Tunisko, žerou velbloudi
Polygonum – rdesno, polygonum , Polygonaceae, 150 druhů, po celém světě
- palestinum - palestinské, Palestina, Izrael, písčiny, byliny až 1,5 m, na ztlustlých stoncích červ. květy
Polypodium – osladič, polypodyum, kapradina, Polypodiaceae, asi 75 druhů, hlavně tropy Ameriky aj., okr
- vulgare – obecný, kapradina i s. a j. Afrika**,** Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
Polyscias – stínovka, polyscias, Araliaceae
- bernieri – Madagaskar, end Réunion,
- elegans -
- fulva (kikuyuensis, ferruginea) – fulva, (Parasol Tree), strom 25 m, 1500 - 2500 m, v. Afrika, Tanzanie

- maraisiana end Mauricius, nížinný suchý les na korál Ca, až 5 m, heterofylie
- repanda – Madagaskar, end Réunion,
Polysphaeria - polysferije, Rubiaceae
- macrantha - Tanzanie
Polystachus - polystachus, Podocarpaceae
- Kilimandžáro, Tanzanie
Polystachya – polystachya, Orchidaceae, 240 druhů, tropy, Afrika, Amerika, epif.
- bella – krásná, Keňa
- bicolor - dvoubarevná, Seychelly,
- concerta - na více kontinentech
- gerrardii – Gerardova, stř. Afrika, Madagaskar
- goetzeana - , end Zambie
- greatrexii - , end Zambie
- holmesiana - , end Zambie
- johnstonii – Johnstonoca, Malawi
- kaluluensis - , end Zambie
- lawrenceana - , end Zambie
- longiscapa – , Tanzanie
- magnibracteata - , end Zambie
- minima - , end Zambie
- moreauae - , end Zambie
- mzuzuensis - , end Zambie
- neobenthamia . end Tanzánie, okr
- ottoniana – Ottonova
- pubescens – pýřitá, JAR, Namibie
- purpureobracteata - **,** end Zambie
- rosea - růžová, pův Madagaskar, dále Seychely
- suaveolens - , end Zambie
- subumbellata - , end Zambie
- zambesiaca - zambezijská, end Zambie
Polystichum – kapradina, polystychum, kapradina, Dryopteridaceae, Aspidiaceae, 200 druhů, po celém světě, stáloz., zemní, okr, D – všechny původní druhy, §Pl – všechny druhy
- discretum - Etiopie,
- setiferum - hrálovitá okr
Pongamiopsis - pongamiopsis, Fabaceae
- pervilleana _ end Madagaskar
Pontederia - modráska, pontederia Pontederiaceae, 6 druhů z. polokoule, Amerika i z. Evropa, vytrv.pobřežní byliny sladkovodních mokřadů a bažin.příkopů, okr
- cordata - srdčitá, Súdán, stř. Afrika, sv. Helena,
Populus – topol, populus, (Poplar), Salicaceae, cca 100 druhů, boreální, mírné až subtr. pásmo s. polokoule, Eurasie, SAm, s Afrika, hornatiny tropů v.Afriky, opad.stromy, vodní břehy, lehké dřevo, celulosa, plantážnicky, i okr
- alba – bílý, (White Poplar), stř., j. a v. Evropa, s. Afrika, Malá Asie, stř. Asie po Himálaj, Sibiř po Jenisej, 25 m, , Palestina, Izrael, bible, ČR
- euphratica – eufratský, pouštní okraj Sahara, Arábie. Sinaj, Izrael, Írán
- nigra – černý, (Black Poplar, Lombardy Poplar), Středozemí, Evropa kromě severní, Ischia, Albánie, sz. Afrika, Maroko, Alžírsko, Malá Asie, Kavkaz, z. Sibiř, ČR,
(var.afagica), Lombardsko (s. Itálie), cv. Italica (pyramidalis), stř. Evropa, Itálie, Balkán, Kypr, ČR
- tremula – osika, (European Black Poplar), pův. Evrasie od subarktic. do meridion. pásma a SAm, Kypr, Turecko, Malá Asie, s. Afrika, Kavkaz, Sibiř, 25 m, ČR, kys. salicilová (předchůdce aspirinu)
Portlandia - portlandya, Rubiaceae,
- grandiflora - (Lily Tree), okr Kapsko
Portulaca – šrucha, portulák, **portulaka,** Didieraceae, Portulacaceae, 115 druhů, teplé, subtr a trop oblasti, JAm-Argentina, Brazílie, Uruguay, Indie, Himálaj, Čína, Austrálie, nízké trsovité polosukulenty, suché, písčité půdy, okr SAm, Evropa i ČR, Makaronesie

- afra - NP Kruger
- kuriensis - , Sokotra
- oleracea – zelná, Sinaj, Arábie, Sokotra, sv.Helena,
- quadrifida pův subsaharská Afrika, Namibie, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, větší část jižní Afriky, stř.Afrika a Arábie, Austrálie, dále v Asie a trop. Amerika
- rhodesiana - end Zambie
- samhaensis - , Sokotra
- sedifolia - , Sokotra

Portulacaria – šruchovec, portulakária, Portulacaceae, Didereaceae, cca 90 druhů, polopouště, Afrika - JAR, Namibie, Svazijsko, Mosambik, vytrv. sukul. keře,
- afra – africká, (Porkbush, Elephants Foot, „sloní žrádlo"), j. Afrika, keř sukulent až 3 m, značně chutná býložravým pastevním zvířatům, které její porosty prakticky zlikvidovaly, což ve zdejších suchých oblastech znamená šíření pouště, proto se vysazují velké řízky k omezení postupu pouště, j. Afrika, Namibie, NP Kruger, Svazijsko, Mosambik, Súdán, stř. Afrika, okr (cv. Variegata)

Potamogeton – rdest, potamogeton, Potagemonaceae**,** 90 druhů, vytrvalé vodní byliny, celý svět, okr
- nodosus – uzlinatý, saharsko-arabská oblast , Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie, Sokotra
- trichoides - vláskovitý, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Potentilla (Dasyphora, Drymocallis) **– mochna, potentyla, mochnovec,** vřeteník**,** (Cinquefoil), Rosaceae, cca 500 druhů, vytrv. byliny a keře, chladnější a temperát oblast, s. polokoule, okr
- supina - nízká, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

Poupartia - pouparcia, Anacardiaceae, 9 druhů, (3 druhy end Madagaskar)
- minor end Madagaskar**,** keř strom

Pouteria - pouteria, Sapotaceae
- pseudoracemosa - Tanzanie

Prasium – **pyskatec, prasium,** nykolinka , Lamiaceae
- majus – lesklý, (vetší, White Hedge-nettle), celý mediterán, Středozemí, Portugalsko, Řecko, Kypr, Malta, Palestina, Izrael, až 1,5 m, makchie, garrigue, suché kamen pobřeží, živé ploty, nejteplejší oblasti

Premna - premna, Lamiaceae
- hans-joachimii - Tanzanie
- resinosa - v.Afrika, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Uganda, Tanzánie, Arábie, Jemen, Omán, keř
- tanganyikensis - Tanzanie

Prenia - prenya, Aizoaceae
- pallens - Kapsko, fynbos

Priestleya - priestleya, Fabaceae
- tomentosa - plstnatá, (Silver Pea, Vaalertjie), JAR, fynbos

Primula – prvosenka, primula, Primulaceae, přes 500 druhů, hlavně v mírném pásmu s. polokoule, zejména SAm, Eurasie i z Čína
- verticillata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen

Prismatocarpus - prismatokarpus, Steelvrug, Campanulaceae
- brevilobus - Kapsko, fynbos
- diffusus - Kapsko, fynbos
- fruticosus - Kapsko, fynbos
- nitidus - Kapsko, fynbos, end
- spinosus - Kapsko, fynbos, end

Pritchardia - pritchardya , Arecaceae
- pacifica .- pacifická, (Fiji Fan Palm), pův. Tonga, z. Samoa a Fidji, palma, BZ Dar es Salaam

Prionium – prionyum, Palm rush, Palmiet, Thurniaceae, Juncaceae, Prioniaceae,, 1 druh, j Afrika
- serratum – srstnaté, end Kapsko**,** mokřady, stález keřík až 2 m

Priva – priva, Verbenaceae
- socotrana – sokotranská, cca**s,** Fabaceae, býv. Mimosaceae, asi 44 druhů, teplejší oblasti Ameriky, jzAsie, Afrika, stromy, keře i polokeře, teplejší oblasti Ameriky, jz Asie, Afrika, okr
- cineraria – šedý, pouštní okraj Sahara, Arabský poloostrov - Omán
- juliflora - (Mesquite, Algarroba), pův, stř. Amerika, Mexiko, až 15 m, do 1500 m, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, sv. Helena,

- spicigera - klasoplodý, (ghaf), od Íránu po Zadní Indii, nízký stromek (jako smuteční vrba), kořeny až 80m hluboko, listy ožírají kozy a velbloudi, medonosn cca

Protea - protea, **stříbřenec**, Sugarbush, Proteaceae, 115 druhů, j. polokoule - trop. a j. Afrika, Austrálie, v j. Africe 82 druhů, stáloz. keře a malé stromy, okr

- acaules – , Ground Protea, Kapsko, fynbos
- amplexicaulis – , Kapsko, fynbos
- aurea – zlatá, (Long-bud Protea), j. Afrika, Kapsko, fynbos, stáloz. keř, v husté „kapské macchii“ ve fynbosu j. Kapska,

na chladných místech s mlhami

- caffra – kaferská, (Common Sugarbush), trop. j. a v. Afrika – Dračí hory, Keňa až JAR, keř. stromek,
- canaliculata Namibie
- compacta - kompaktní, Bor river compacta, j. Afrika, JAR, Kapsko, fynbos
- cordata – srdčitá, Kapsko
- coronata - věncová. Kapsko, fynbos
- cryophila – , (Snow Protea), hory j. Afriky, JAR
- cynaroides – artyčokovitá, pcháčohlavý, (královská, velkolepá, King Protea, King Sugarbush, Giant Protea, Cape Artichoce Flower), pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, adaptován na požáry, do 1000 m, JAR – národní květina, okr, více než 80 cv
- eximia – , hory j. Afriky, Kapsko, fynbos
- gaguedi (abyssinica) - habešská, (Sugar bush), keř. stromek 5 m, deštné lesy do 2150 - 3350 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, léč.
- glabra - , JAR
- kilimandscharica – kilimandžarská, lesní hranice, cca 2500 m, Kilimandžáro, Tanzanie, Keňa, keř, bílé kv
- lacticolor - JAR - Western Cape
- laetans - end Blyde River Canyon v j. Africe
- lanceolata - end Western Cape - JAR
- laurifolia – vavřínolistá, Kapsko, fynbos
- lepidocarpodendron - Black-bearded Protea, Kapsko, fynbos
- longifolia - dlouholistá, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- lorifila - JAR, Kapsko, fynbos
- magnifica (barbigera) – skvělá, Queen Protea, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- mundii - Kapsko, fynbos
- neriifolia – JAR, Kapsko, fynbos, okr
- nitida – lesklá, Waboom, Kapsko
- obtusifolia - okrouhlolistá, (Bredasdorp Protea), j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr,
- occidentalis - západní,
- odorata - vonná, end Kapsko, CITES
- punctata - tečkovaná, Kapsko, fynbos
- repens – plazivá, Sugarbush, Suikerbos, pův. trop. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okázalé květy, intr teplé Středozemí,
- roupelliae _ Súdán, stř.Afrika, větší část j. Afriky
- rubropilosa - Súdán, stř.Afrika, větší část j. Afriky
- scabra - Kapsko, fynbos
- scolymocephala – , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- speciosa (babata) – , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- stokoei - , JAR, Kapsko, fynbos
- susannae – Susanova, Sninkblaarsuikerbos, Kapsko, fynbos
- witzenbergiana - Creeping mountain Rose, Kapsko, fynbos

Prunus (Padus, Cerasus) **– slivoň, prunus, třešeň, broskvoň, meruňka,** (Plum), aj. Amygdalaceae, Rosaceae, asi 350 druhů, mírný až trop. pás, v.Asie – Himálaj, Čína, několik JAm, jeden v Austrálii, trnité opadavé keře, CITES - africana, jedlé plody, pěst i okr

- africana (Pygeum africanum) – africká, (africká švestka, Red stinkwood), strom 25 m, 1500 - 2300 m, vynikající dřevo, nábytek, stavby, k obnově horských lesů např. v Keni, Červený seznam, CITES, ohrožený taxon, v. Afrika, Tanzanie, léč (kůra - prostata),
- arabica - mandlon, arabská, saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie.

Omán
- puddum (cerasoides) - třešňovitá (Flowering Cherry, Himalayan bird Chery), pův. Himálaj, 8m, jedlé plody, okr, v. Afrika
- avium - třešeň ptačí, Maroko, Alžírsko, i těžba
- ursina - , Palestina, Izrael
Pseuderanthemum - pseodoranthemum , Acanthaceae
- atropurpureum – nachový, rostlina, pův. Polynésie, pěst. Afrika, okr
Pseuderucaria - pseudorukarije, Brassicaceae
- teretifolia - Sahara
Pseudobeckia - pseudobekya, Melastomaceae
- swynnertonii -**,** end Zambie
Pseudocedrella - pseudocedrela, dřeviny
- kotschii - end, Súdán, Ghana**,** z. Afrika - Burkina Faso
Pseudogaltonia - pseudogaltonya, Liliaceae
- clavata - , JAR
Pseudognaphalium (Gnaphalium) – **protnice, pseudognafalium, paprotěž**, Asteraceae
- luteoalbum - žlutobílá, pouštní okraj Sahara, Arábie
Pseudogynoxys – pseudogynoxys, Asteraceae, 15 druhů, JAm
- chenopodioides – Nikaragua, Madagaskar, Réunion,
Pseudolachnostylis - pseudolachnostylis, Phyllanthaceae
- maprouneifolia - , end Zambie
Pseudolithos - pseudolitos , Asclepiadaceae, sukulent
- caput-viperae - , sukulent, pův. Somálsko
- cubiformis - pův. Somálsko
- eylensis – eylenský., Somálsko
- hahardheranus – , end Somálsko
- migiurtinus – , sukulent, „živý kámen“, Etiopie, Somálsko, Tanzanie
Pseudomussaenda - pseudomusaenda, Rubiaceae
- flava - Guinea, Kongo**,** Súdán, Etiopie,, stř. Afrika
- lanceolata - kopinatá,
Pseudopiptadenia - pseudopiptadenya, Fabaceae, Mimosaceae,
- suaveolens -
Pseudosasa - pseudosasa , Poaceae
- japonica – japonská, oddenkatý bambus, Japonsko
Pseudoselago - pseudoselago, Powderpuff, Scrophulariaceae
- peninsulae - Kapsko, fynbos, end
- serrata - Kapsko, fynbos,
- spuria - Kapsko, fynbos,
- subglabra - Kapsko, fynbos,
Pseudoselinum - pseudoselinum, Apiaceae
- angolense - angolská, end Zambie
Psiadia – psiadya, Asteraceae, 28 druhů Madagaskar,
- altissima - Madagaskar
- anchusifolia – Madagaskar, end Réunion,
- argentea – zlatová, Madagaskar, end Réunion,
- boivinii - end Réunion
- callocephalla – Madagaskar, end Réunion,
- dentata – zubatá, end Réunion,
- glutinosa - Mauricius
- punctulata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Jemen
Psidium – psidyum, chmelíček, hruškovec, **kvajáva**, Myrtaceae, 100 druhů, stáloz. dřeviny, stř. a JAm, okr, plody, okr, pěst ovoce
- cattleianum – katlejská., pův. Brazilie, Madagaskar, Réunion, stromek, plody chutné červené, <u>inv</u> (intr) na řadě ovů
- guajava - kvajava, (Guava), pův. trop. Amerika, stromek 8 m, ovoc plody, naturaliz. v. Afrika, Réunion, sv.

Helena,
Psilotum - prutovka, psilotum, kapraď, Psilotaceae, 2 druhy, vlhké tropy a subtr, celý svět, stáloz. kapradinám podobné trvalky, okr
- nudum – Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
Psophocarpus - letkočnělka, psofokarpus, Fabaceae, 10 druhů, paleotrop., liány
- scandens - pnoucí, rovníková Afrika, Kamerun, Kongo, Zair, Angola, Tanzanie, Mosambik, Madagaskar, Komory, Maskarény, Brazílie, léč
Psoralea (Bituminaria) – **dětelník, psorolea** , Fabaceae
- pinnata - JAR, Svazijsko, větší část j. Afriky, zavl Austrálie, NZ, USA, Portugalsko, inv
- plicata - Sahara
- speciosa - end JAR
Psorospermum - psorospermum, Hypericaceae, 43 druhů, trop. Afrika a Madagaskar (tam 23 druhů)
- cerasifolium end Madagaskar, keř. stromek
Psydrax - psydrax, Rubiaceae
- kibiwae - Tanzanie
- martnii - **,** end Zambie
- richardsiae - , end Zambie
- whitei - end Zambie
Psychotria – karynta, psychotria, Rubiaceae, 1400 druhů, dřeviny, vzácně vytrv. byliny, tropy a subtr, zejména stř. a JAm, Afrika, okr
- capensis - kapská, subsaharská Afrika, Etiopie , Tanzanie, Zambie, Mosambik. JAR - Kapsko, keř. strom, léč, TLM, okr
- cyanthicalyx - Tanzanie
- elachistantha - Tanzanie
- megalopus - Tanzanie
- megistantha - Tanzanie
- peduncularis - end Zambie
- percillei - **,** Seychelly,
- peteri - Tanzanie
Psyllium – **chmelík, psylium,** Plantaginaceae
- ovatat – vejčitý, (isabgol, ispaghul, pův. jz. Asie, s. Afrika, léč - nadváha, při zácpě
Pteleopeltis - pteleopeltys, Polypodiaceae, i dřeviny
- polypodioides -
- suberosa - korková, z. Afrika - Burkina Faso
Pteranthus - pterantus, Illecebraceae
- dichotomus - Sahara
Pteridium – hasivka, pteridyum, kapradina, Polypodiaceae, Denstaedziaceae, kosmopolitní, lesy
- aquilinum - orličí, Sokotra
Pteris – křídelnice, pteris, kapraď, Pteridaceae, (Dennstaedtiaceae), 300 druhů, tropy a subtr, celý svět, zemní kapradiny, okr
- cretica - krétská, Středozemí , okr, ČR hrnk
- dentata - zoubkatá, kapradina lesních světlin, 0,5 - 1,8 m, subsaharská Afrika, Madagaskar, Saudská Arábie, Jemen
- diversifolia – různolistá, Sokotra
- ensiformis - okr
- quadriaurita – Súdán, Etiopie, stř.Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Komory
- tripartita - trojitá, trop. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar aj.
- vittata – životná, trop. laterity, Ca, saharsko-arabská oblast , Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Namibie aj.
Pterocarpus – **paořech, pterokarpus,** křídlok, křídlatoplod , Fabaceae, 70 druhů, tropy, dřeviny
- angolensis - angolský, Muninga, strom suchých savan, Tanzanie, Zambie, Angola, Zair, Mosambik, Zimbabwe, Angola, Zair, Namibie, Mozambik, Svazijsko, JAR, opad. strom až 18 m, lusky, **těžba dřeva,** nábytek, léč, TLM
- erinaceus – , sucholesy, kino, z. Afrika - Burkina Faso
- indicus - indický, jv Asie

- soyauxii - souxijská, (African Coralwood, africký padouk, paořech), stř. a z. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo** („barové“)
Pterocelastrus - pterocelastrus, Celastraceae
- tricuspidatus - j. a stř. Afrika, JAR, Súdán,
Pterodiscus - pterodyskus , Pedaliaceae
- elliotii - , end Zambie
- luridus - , sukulent, jz. Afrika
- speciosus – , j. Afrika
Pterolobium - pterolobium , Orchidaceae
- stellatum – hvězdnatý, Kilimandžáro, Tanzanie
Pteronia - pteronya, Gumbush, Gombos, Asteraceae
- camphorata - Sandgombos, Namibie, Kapsko**,** fynbos
- divaricata - Geelgombos, Namibie, Kapsko**,** fynbos
- incana - Asbossie, Namibie, Kapsko**,** fynbos, j,Afrika
- uncinata - Strandgombos, Namibie, Kapsko**,** fynbos
Pterygodium – pterigodyum, Bonnet Orchid, Moederkappie, Orchidaceae, 20 druhů, terestr., Afrika
- alatum - Kapsko, fynbos
- catholicum - Kapsko, fynbos
- hallii - Kapsko, fynbos
- hastatum – , j. Afrika
Pterygota - pterygota, Sterculiaceae
- bequaertii - Koto, Pobřeží Slonoviny, **těžba**
- macrocarpa- pterygota velkoplodá, Ware / Awari, Ghana, **těžba**
- poroposo - , Kefe / Poroposo, Nigérie, **těžba**
Ptisana - ptysana, kapradina, Marattiaceae, 40 druhů Afrika, Asie, Oceanie
- fraxinea - Guinea, Kongo**,** Súdán, Etiopie, stř. a větší část j. Afriky, Madagaskar
- purpurascens - sv. Helena,
- salicifolia - vrbolistá, JAR
Ptychosperma - ptychosperma , Arecaceae
- elegans - sličná, (Solitaire Palm), pův. sv. Austrálie, BZ Dar es Salaam
- lineare - čárkovitá, pův. jv. N. Guinea, BZ Dar es Salaam
- macarthurii - (Macarthur Palm), pův. Nová Guinea, ovy Torres Strait, poloostrov v. Cape York, BZ Dar es Salaam
- microcarpum - drobnoplodá, pův. centrální N. Guinea, BZ Dar es Salaam
Pulicaria – blešník, pulikariea Asteraceae
- arabica - arabský, Sahara
- argyrophylla - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- crispa - Sahara
- diversifolia - Súdán, stř. Afrika,
- glutinosa - saharsko-arabská oblast
- incisa – , Sahara , Tunisko, pouštní okraje, Arábie
- lanata – vlnatý, Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- stephanocarpa - Súdán, stř. Afrika, Sokotra, křoviny
- undulata - , Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- viearaeoides – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
Punica – marhaník, punyka, granátovník, (Pomergranate), Punicaceae
- granatum – granátový, (granátovník obecný, granátové jablko, Pommegranate), pův. subtr - asi ostrov Sokotra u Jemenu, z nejstarších kult druhů, pěst přes 5.tis. let, Izrael, bible (ve Starém zákoně kvetoucí - symbol "horoucí lásky"), **pro izraelské kmeny symbolem jara,** Střední východ, Malá Asie, Středozemí, Střední východ, Sokotra, Malá Asie, Írán, Turkménie, Uzbekistán, až sz. Indie, Čína, jv. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Sicílie, Baleáry, Madeira, Kypr, Albánie, Egypt, Maroko, Tunisko, v Afrika, Arábie, makchie, křoviny, keřovitý trnitý ovoc strom, okr, nápoje (grenadina), sirup, barvivo, léč, droga, některé části jed (míšky semen jedlé), ČR - Břeclav, po namrznutí obráží, var. nana
- protopunica - původní, Jemen ostrov Sokotra, Súdán, stř. Afrika, ohrožený druh
Pupalia - papalia, Amaranthaceae, 3 druhy, tropy Afriky a Asie

- lappacea - tropy Starého světa, Afrika, Arabie, Asie - Indie, Barma, Indonésie, Filipíny, N.Guinea, léč, ruderál
Putterlickia - puterelikia, Celastraceae
- verrucosa - bradavičnatá, end Zambie
Pycnanthus - pyknantus,
- angolensis - ilomba angolská, tropická Afrika, **těžba**
Pycnocoma - pyknokoma, Euphorbiaceae
- macrantha - Tanzanie
Pycnocycla - pyknocykla, Apiaceae
- aucherana - Omán, Írán, Pakistán, kamenité svahy
Pychnostachys - pychnostachys , Lamiaceae
- dawei - Dawejův, stáloz. trvalka, trop. Afrika
- urticifolia - kopřivolistý, trop. Afrika**,** JAR
Pygeum (Amygdalus) **– slivoňovec, pygeum,** Amygdalaceae
- africanum – africké, (švestka / slivoň africká, vlhký horský les v. Afriky, Tanzanie**.** léč extrakt z kůry (prostata, spolu s Urtica dioica a keř. amer. palmou Serenoa repens)
Pyrethrum – řimbaba, pyretrum, Asterceae
- cinerariifolium – starčkolistá, pův. Balkán, okr. trvalka, insekticid pyrethrin (prášek), Tanzanie
Pyrostegia – trbnatka, pyrostegia , Bignoniaceae, 4 druhy, dřevnaté, stáloz. úponkaté liány, lesy, tropy, JAm, okr
- venusta - (Florida Flame Vine), Súdán, stř. Afrika, JAR
Pyrostria – pyrostya, Rubiaceae, lesní dřevina
- bibracteata – Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Komory**,** Seychelly
Pyrus – **hrušeň, pyrus,** Malvacea, Rosaceae, 25 druhů, mírný pás Eurasie, ojed. s. Afrika
- amygdaliformis – mandloňová, Itálie
- amygdaloides – mandloňovitá, jv. Evropa, Malá Asie, Středozemí, Chorvatsko, makchie (šibljak), ČR sbírk
- communis – obecná, pův. mírný pás palearktické oblasti, pův. jz. a Malá Asie, pak Evropa, Ischia, Itálie, Sicílie, Kypr, ČR asi 550 cv.), SAm
- eleagrifolia – hlošinovitá – pův. Malá Asie
- magyarica – maďarská, §U
- nivalis – sněhobílá, Evropa, j. Francie až Turecko, Malá Asie, Kavkaz, §SRB, §U
- pyraster - planá, (polnička), z. a j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Turecko
- salicifolia – vrbolistá, jv. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Írán
- spinosa – trnitá, j. Evropa, Kréta, Malá Asie, Kavkaz,
- syriaca – syrská, Kypr, Malá Asie, Sýrie, Palestina, Izrael
Quaqua – kvakvua, Apocynaceae, Asclepiadaceae, JAm, trop Afrika,
- mammilaris -
- pillansii – , sukulent do 30 cm, j. Afrika, Namibie
Qualea – nuzar, kvualea, Vochysiaceae (Kýlatcovité)
- dichotoma - , strom tropického deštného lesa
Quercus – dub, kverkus, (Oak), Fagaceae, asi 600 druhů, mírné a subtr. pásmo s. polokoule, ojed. hory tropů, Středozemí (**genet. centrum** - převážně likvidován Římany a Benátčany na stavby a lodě), Eurasie, Čína, jv.Asie, Mexiko, SAm, dřeviny, stinný, okr, žaludy pro zvěř
- boissieri - , Palestina, Izrael
- calliprinos - krásnoplod, Středozemí, Palestina a Izrael
- faginea - bukový, pohoří Atlas
- ilex - cesmínovitý, pohoří Atlas
- ithaburensis - Palestina, Izrael, bible
- suberosa - korkový, pohoří Atlas
- pin oak, j. Afrika
Quiabentia – quiatenbie, kviatenbia, Cactaceae
- chacoensis – (Thorn Cactus), pův. Argentina, 3 m, do 1700 m, v. Afrika
Quisqualis – quisqualis, kvuiskvualis , Combretaceae
- indica – indické, dřevnatějící liána, trop. Afrika
Radamaea - radamea, Orobanchaceae, Scrophulariaceae, asi jen na Madagaskaru, 3-5 druhů

- humbertii Madagaskar
- montana - hotská, Madagaskar, keř 1 m
- perrieri Madagaskar
Radiola - stozrník, radyola, Linaceae
- linoides - lnovitý, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
Radyera – radyera, Malvaceae, 2 druhy
- urens – žahavá, Namibie**,** Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
Rangaeris – rangaeris, Orchidaceae, 5 druhů, Afrika, od Sierra Leone po Senegal, Keňa, Eritrea, JAR
- muscicola – , od Keni po JAR, do 2500 m
- rhipsalisocia – , tropy Afriky, od Senegalu po Ugandu a Angolu
Ranunculus – pryskyřník, ranunkulus, vojenské růžičky, Ranunculaceae, cca 400 druhů, po celé zeměkouli, většinou mírné a chladnější pásmo s. polokoule, ale i subtr, ozdobné hlavně vysokohorské druhy
- asiaticus – asijský, Sinaj, Arábie**,** Palestina, Izrael
- oreophytus – horský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- multifidus - , Súdán**,** Guinea, Kongo, Namibie**,** Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
Rapanea – rapanea , Primulaceae, Myrsinaceae,
- melanophloeos - vlhký horský les v. Afriky, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, okr
Raphia – rafia, palma rafie, jehlovec, Arecaceae, 30 druhů, tropy, Amerika, Afrika, Madagaskar, robustní palmy, vlhké lokality, okr
- australis - jižní, JAR
- farinifera - . (Rafia Palm), pův. Madagaskar, 21 m, okr trop. v. Afrika, Tanzanie, Súdán, stř.a j.Afrika,
- hookeri – Hookerova, trop. palma
- raffia – obecná, (ryšavá), pův. Madagaskar, pěst text. palma, nejdelší listy (až 20 m), košíky, technické rafiové lýko , z vláken listů a řapíků, pletené výrobky, Gabon
- rafinafera Guinea, Kongo
- regalis - policová, Afrika
Raphionacme - rafionakme , Apocynaceae, Asclepiadaceae, 36 druhů, subsaharská Afrika i Arábie
- arabica - arabská, Arábie
- hirsuta - srstnatá, jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, hlíz kořen - pivo, léč, TLM - na vředy
- longituba - dlouhotrubká, sukulent, pův. Tanzanie
- procumbens **-** , pův. Zimbabwe a JAR
Rastrophyllum - rastrofylum, Asteraceae
- apiifolium - , end Zambie
- pinnatipartium - , end Zambie
Rauvolfia - rauvolfia, Apocynaceae
- caffra - **,** end Zambie
Ravenalla - ravenala , Strelitziaceae
- guyayenensis – guyanská, Guyana
- hildebrandtii – Hildebrandtova, Komory end
- madagascarensis – ozdobná, madagaskarská, („palma poutníků“, Traveller´s Palm), pův. Madagaskar, národní rostlina Madagaskaru, pobřeží, 10 - 30 m, okr hotely a rezorty v. Afrika, Tanzanie
Ravenea - ravenea , Arecaceae, 20 druhů, Madagaskar, jen 2 Komory, okr
- glauca - end. Madagaskar
- madagascarensis – madagaskarská, Madagaskar, Réunion,
- musicalis - , Madagaskar, xerof. strom
- rivularis – říční, hory Madagaskar, vlhký trop. les, BZ Plzeň
- xerophilla - xerofylní, xerofyt. strom, Madagaskar, vzácný, ohrožený
Rawsonia - rawsonya, Achariaceae
- burtt-davyi - **,** end Zambie
Reboudia - reboudya, Brassicaceae
- pinnata - zpeřená, Palestina, Izrael, poušť, polopoušť
Reichardia - reichardya, Asteraceae
- tingitana – Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie, Sokotra
- tingitana – taurská, Středozemí, Makaronésie , Španělsko, Baleárské ovy, Kréta, Sicílie, Řecko, Kypr,

saharsko-arabská oblast , Maroko, Sinaj, Arábie
Relhania - relhanya, Perdekaroo, Asteraceae
- fruticosa Kapsko**,** fynbos, end
Remusatia - remusacija, Araceae
- vivipara - subsaharská Afrika, Guinea až Tanzanie, Etiopie, větší část j. Afriky, Madagaskar, Arábie, Omán, Indie až Čína
Renauldia - renauldya, Pterobryaceae
- lycopodioides - Tanzanie
Reseda – reseda , Resedaceae
- alba – bílý, (White Mignonette), celý mediterán, z. a centrální Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Kréta, Arábie, Sahara, kamen a písč plochy, u cest, úhory
- alphonsii - Sahara
- arabica - arabská, Sahara
- aucheri - Turecko, Sýrie, Irák, Írán, Pákistán, Indie, SAE, Saúd.Arábie, Omán,
- lutea - žlutá, Súdán, stř. Afrika,
- odorata – vonná, (Mignonette), pův. s. Afrika, okr, Čína
- pruinosa - Sahara
- sphenocleoides - end j Arabie - Saud. Arábie, Jemen, Omán, bylina až polokeř
- villosa - hlavně Sahara**,** Atlas, Alžírsko, Mauritánie, Mali, Niger, Libye
Restio - restyo , Restionaceae
- dispar - , trsnatá oddenkatá trvalka, j. Afrika
- quadratus - čtyřhranná, j. Afrika
Retama (Spartium, Lygos) **- retama ,** Fabaceae
- monosperma (spaerocarpa) - jednosemenná, (kulatoplodá), z.Středozemí, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, Maroko, Alžírsko, Sahara, Kanárské ovy, pobř duny, okr
- raetam - obloukovitá, („Eliášův keř“, White Broom), pouštní okraj Sahara , Tunisko, Arábie, Sinaj, Palestina, Izrael, Jordánsko, bible, Maroko, Magreb, Tunisko, žerou velbloudi, Sicílie, Kanárské ovy, wadi, keř zachycuje písek a tvoří malé pahorky, bílé květy
- sphaenocarpa - kulatoplodá, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika
Retzia – retzia, Heuniigblom, Stilbaceae, Loganiaceae
- capensis – kapská, (Honey Flower), Kapsko, fynbos, end
Rhamnus – řešetlák, rhamnus, krušina, (Buckthorn, Waythorn), Rhamnaceae, 140 druhů, s. polokoule, max. hory meridion. Eurasie, trnitý keř stromek. vlhčí lokality, křoviny, s. mírný pás, ale i j. polokoule, okr
- alaternus - proměnlivý, Středozemí - j. Evropa až Ukrajina a Krym, Maroko, Libye, Tunisko, Alřírsko, Izrael, Malá Asie, sec Kanáry,
- alnifolia - pův Evropa, Eurasie, s. Afrika, Tanzanie
- alpina - hory j. a jz. Evropy, Alpy, Apeniny, Sardinie, Švýcarsko
- catharica - počistivý, Eurasie - Španělsko, RF, ČR, Atlas, Malá a stř. Asie, Altaj, Ťan-šan, sec SAm
- fallax - balkánský, (klamný), jv. Evropa
- frangula - k, olšová, Evropa, BG, Asie, sz. Afrika, ČR
- pumila - hory j. Evropy, Maroko, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Sardinie, Balkán, Řecko
- saxatilis - skalní, submetiteránní, j. a stř. Evropa, Španělsko až Turecko, Slovensko,
Rhanterium - ranterium, Asteraceae
- suaveolens - Sahara
Rhapis - rhapis , Arecaceae
- excelsa – sličné, trsnatá palma, Čína
Rhazya - rhazya, Apocynaceae,
- orientalis -
- stricta - tuhá, pův z Asie, Arábie, Súdán, Sahara, Írán, iRák, Pákistán, Afghánistán, Indie, stř. Afrika
Rheum – reveň, rheum , Polygonaceae
palmatum – dlanitá, sz. Čína, Tibet
Rhigiophyllum - rhygiofylum, Campanulaceae
- squarrosum - Kapsko, fynbos
Rhigozum – rhigozum, Bignoniaceae
- obovatum - , (Yelolow Pomegranmate), JAR, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, list léč,

TLM
- madagascariense – madagaskarské, Madagaskar, drobnolistý keř, žl. květy,
Rhinacantus – rhynakanthus, Acantahceae,
- osmospermus - end Madagaskar
- scoparius – metlatý, Súdán, stř. Afrika, Sokotra
Rhinchospora – rinchospora, Cyperacecae, 15 druhů, hlavně SAm, Evropa
- fusca - Evropa šáchorovitá „tráva“ savan
Rhipidantha - ripidanta, Rubiaceae
- chlorantha Tanzanie
Rhipidoglossum – ripidoglosum, Orchidaceae, 40 druhů, Afrika
- xanthopollinium – , JAR, v. Afrika
Rhipsalis – ripsalis, věšák , Cactaceae, přes 50 druhů, pův tropy Afriky, pak Ameriky - Brazílie, Argentina, Bolívie, Paraguay, Ekvádor, Kostarika, Cejlon,
- baccifera - přeslenatý, bobulnatý (Mistletoe Cactus), pův. od trop. Ameriky přes Afriku a Madagaskar, Florida – Everglades, end, jediný kaktus domácí i ve Starém světě, epif se vzdušnými kořeny, lepkavé plody
Rhizogium - rhizogium, Bignoniaceae
- zambesiacum - zambezijské, end Zambie
Rhizophora – kořenovník, rhizofora, mangle, kořenovec, mangrovník, Rhizophoraceae, trop. a subtr. pobřeží, základní druh mangrovy, chůdovité kořeny
- racemosa – hrozantý, Guinea-Bissau
- macronata – velký, (Red mangrove), 10 m, mangrovy v. Afriky, Tanzanie
- mangle – mangle, Ghan**a**, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- mucronata – měkcezahrocený, Afrika, saharsko-arabská oblast , Keňa**,** Súdán, s Etiopie, stř. Afrika, Arábie, Madagaskar, Seychelly
Rhodognaphon - rodognafon, Malvaceae
- mossambicense - mosambický, end Zambie
Rhodanthemum (Chrysanthemum) **- rodantemum** , Asteraceae
- atlanticum - atlantský, poléhavá trvalka, Maroko
- catananche - , Maroko
- gayanum - guajánský, Maroko, Alžirsko
- hosmariense - , Maroko - Atlas
- maresii - Maresovo, Alžírsko
Rhodocoma – rodokoma, Restionaceae / Lanovcovité, 8 druhů, Kapsko
- capensis – kapská, JAR - Kapsko, fynbos, metlovitě trávovitá, plaz. oddenek
Rhododendron – pěnišník, rododendron, azalea, azalka, alpská růže, Ericaceae, cca 1000 druhů, hory stř. a v Asie, četné i SAm, převážně s. polokoule, keře, toxický grayanotoxin
- azalka - JAR - Dračí hory
Rhodohypoxis (Hypoxis) **- rodohypoxis ,** Hypoxidaceae**,** 6 druhů, hory jv. Afriky
- baurii – jv. Afrika – Dračí hory, Lesotfo, JAR, Svazijsko, end Zambie, , trsnatá bylina,
- deflexa - , end Zambie
- incompta - , end Zambie
- milloides - j. Afrika**,** end Zambie
- rubella - , end Zambie
- thodiana - , end Zambie
Rhoicissus - roicisus , Vitaceae, liána
- capensisi – kapský, liána, j. Afrika
- digitata - prstnatý, okr
- revoilii – Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Keňa, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Jemen, Madagaskar, Komory
- rhomboidea - okr
Rhombophyllum – rombofylum, Crassulaceae
- rhomboideum - , trsnatý sukulent, j. Afrika
Rhynchocalyx - rhynchocalyx, Penaeaceae, Afrika
- lawsonioides -
Rhynchopsidium – rynchopsidyum, Asteraceae

- pumilum – nízké, Kapsko
Rhynchosia - rhynchosia., Fabaceae
- minima - tropy, subsaharská Afrika, Etiopie, Arábie, j. a jv. Asie, Čína, Austrálie, křoviny
Rhus (Toxicodendron) **– škumpa, rhus,** (Jetbead, Sumac, Sumach), Anacardiacea, 200 druhů, subtr. a mírný pás SAm a jv. Asie – Čína, Korea, Japonsko, dřeviny a dřevn. liány, okr
- brenanii - Tanzanie
- coggygria (C. coggygria) - ocetná, Středozemí, ČR
- lancea - j Afrika
- monticola - horská, end Zambie
- natalensis - natálská, keř 2 - 8 m, do 3000 m, v. Afrika, Etiopie,
- tripartita - Sahara
- thyrsiflora – ocetná, Sokotra, travnaté plochy
- vulgaris - obecná, keř 1 - 7 m, 1200 - 2700 m, jedlé plody, v. Afrika
Rhynchelytrum - rynchelytrum, Arecaceae
- repens - plazivá, JAR
Rhynchosia - rhynchosia , Fabaceae, Viciaceae, přes 250 druhů, tropz a subtr
- minima – menší, bylina trop. savan Afriky**,** větší část j. Afriky
- monophylla - jednolistá, trop jv Afrika, Tanzanie, Malawi, Mosambik. Zimbabwe, JAR, Svayijsko
Ricinodendron - ricinodendron, Euphorbiaceae
- heudelotti - **,** Nigérie, strom
Ricinus – skočec, ricinus, Euphorbiaceae,14 druhů, trsovité, keřovité a stromov. sukulenty, j USA, Karibik, Mexiko, stř.a s.JAm, okr
- communis – obecný, (Castor Bean, Castor-oil Tree/Plant, Jonášovo stínidlo), do 600 - 2000 m, pův. v. a trop. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, ale i z. Asie, intr. Středozemí, Tunisko, stará kult rostlina východoafrických vysočin., stromek, kultura - olejnina, <u>léč</u>, ale slupky semen jed, okr, vádí (vyschlá říční koryta), rumiště, pěst olejnina, ČR okr, <u>inv</u>
Richardsiella - richardsiela, Poaceae
- eruciformis - end Zambie
Rinorea - rinorea, Violaceae
- convallarioides - end Zambie
- elliptica - end Zambie
- holtzii - end Zambie
Ritchiea - ritchiea, Capparaceae
- gossweileri - , end Zambie
Robbairea - robairea, Caryophyllaceae
- delileana - Sahara
Roella - roela, Campanulaceae
- arenaria - Kapsko, fynbos
- ciliata - Kapsko, fynbos
- incurva - Kapsko, fynbos
- muscosa - Kapsko, fynbos, end
- squarrosa - Kapsko, fynbos, end
Roemeria – roemeria, Papaveraceae
- hybrida – hybridní, Sinaj, Arábie, pouštní okraje, Sahara,
Roepera - roepera, Twinleaf, Spekbos, Zygophyllaceae
- flexuosa - Maerbos, Kapsko, fynbos
- fulva - Kapsko, fynbos
- morgsna - Slymbos, Kapsko, fynbos
- rogersii - Pink Twinleaf, Kapsko, fynbos
- sessilifolia - Witspekbos, Kapsko, fynbos
- spinosa - trnitá. Kapsko, fynbos
Roeperocharis - roeperocharis, Orchidaceae
- wentzeliana - **,** end Zambie
Rogeria - rogeria, Pedacialeae
- adenophylla - Sahara

Romulea – romulea , Froetang, Iridaceae
- atrandra – , Kapsko
- cruciata - Kapsko, fynbos
- eximia – end Kapsko
- fibrosa - end Kapsko, fynbos
- fischeri - Fischerova, rostlina, hory v. Afriky, Tanzanie
- flava – žlutá, (Frutang), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- hantamensis – , Kapsko
. hirsuta - Kapsko, fynbos
- hirta – srstnatá, Kapsko
- komsbergensis – Kapsko
- leipoldtii - Kapsko, fynbos
- monadelpha – Kapsko
- obscura - JAR
- rosea - růžová, (Frutang, Knikkeertjie), JAR, Kapsko, fynbos a renosterveld
- sabulosa - , j. Afrika, Kapsko
- schlechteri – Schlechterova, Kapsko
- subfistulosa – píšťalková, Kapsko
- tabularis – tabulová , Kapsko, Namibie, fynbos
- tortuosa – rašelinná, Kapsko
Roridula – chejlava, roridula , Roridulaceae, Saxifragaceae
- gorgonias – , Kapsko, end, vzdálená příbuzná lomikamenů
Rosa – růže, rosa, (Wild Rose), Rosacea, cca 200 druhů, temperátní až subtr. pás s. polokoule, Eurasie, SAm, s Afrika, vytrv. keře a opěrné liány, slunné lokality, okr
- abyssinica – habešská, Habeš, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- agrestis - polní, z., stř. a j. Evropa, sz. Afrika, Maroko, Kavkaz, ČR
- arvensis - plazivá, z. a jz. Evropa, vzácněji střední Evropa
- canina – šípková, (psí, Wild Rose),), Středozemí, Evropa, Ischia, Sardinie, Itálie, Kypr, Malá Asie, bible, s. Afrika, Maroko, Izrael, Irák, Írán, Kavkaz, přední a stř. Asie, ČR, křoviny, inv
- chian - chian, Kypr
- donetzica – doněcká, §UA,
- dumalis - podhorská, Evropa
- eglanteria - vinná, inv
- foetida – žlutá, (smradlavá), pův. Malá, Zakavkazsko, Írán, až stř. Asie, Tibet, Afghánistán, Pákistán, ČR
- gallica – galská, (keltská), ponticko-mediteránní florelement, j. a stř. Evropa, Černá Hora, Malá Asie, Kavkaz, §F, ČR, aromat, okr
- glauca - sivá, hory z., stř. a j. Evropa, ČR zplaněle
- jundzillii - Jundzillova, (drsnolistá), z., stř. a v. Evropa (kolem 50. rovnoběžky), Kavkaz, Malá Asie
- majalis - májová, z. a stř. Evropa, z. Sibiř
- mandonii - , end Madeira
- micrantha - malokvětá, z., j. a stř. Evropa, sz. Afrika, ČR
- moschata – mošusová, Středozemí, j. Evropa, Malá Asie, s. Afrika
- multiflora - mnohokvětá, inv
- nitidula - lepklavá, Středozemí, Evropa, křoviny
- pendulina (alpina) - převislá, stř. a jv. Evropa, Pyreneje, §U, ČR
- pimpinellifolia - bedrníkolistá, z., stř. a j. Evropa, jz. Asie, z. Sibiř
- rubiginosa - vinná, Středozemí, Evropa, ČR, ve středověké Evropě na živé ploty a ohrady, dnes plody pro kosmetiku
- rugosa - svraskalá, pův. v. Asie, Dálný východ (Sachalin, Kamčatka, Korea, s. Čína, Kurily, Japonsko), intr Středozemí, Ischia, okr, ČR nepůvodní, inv
- rupestris - skalní, Středozemí
- sancti-andreae - , §U
- sempervirens – vždyzelená, (Evergreen Rose), Středozemí, hojně, jz. Evropa, Malta, s. Afrika
- seraphii (serafini) - serafinská, Sardinie, §F
- spinosissima (pimpinellifolia) - bedrníkolistá, (trnitá, nejtrnnější), Středozemí, Evropa od Francie po

Řecko, z. Asie, s. Afrika, okr, ČR
- tomentosa - plstnatá, z., stř. a j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, ČR
- villosa - měkká ,(jablkovitá), sz., stř. a v. Evropa, Kavkaz
- x alba (arvensis x gallica) – bílá, z Malé Asie (nebo Zakavkazska), aromat, ČR
- x aveyronensis - ,§F
- x centifolia - stolistá, asi z Kavkazu
- x damascena (gallica x moschata) – damašská, z Malé Asie, Turecka, Sýrie, Středozemí, aromat, růžový olej na Balkáně, okr, esenciální oleje, aromaterapie, Tunisko, ČR
- x raubritter – hybridní macrantha, exot. květina, pěst. Tanzanie

Roscheria - rošeria, Araceae
- melanochaetes - Madagaskar**,** Seychelly,

Rotala - rotala, Lythraceae
- miln-redheadii - **,** end Zambie
- minuta - , end Zambie
- repens - plazivá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Rotheca - roteka, Lamiaceae, Verbenaceae
- hirsuta - srstnatá, jv Afrika, JAR, Lesothe, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe, léč kořen a listy, TLM
- myricoides - v., stř. a j. Afrika, Súdán**,** Etiopie,
- serrata jv Asie

Rothmannia – rotmanya, Rubiaceae, 30 druhů, menší stáloz. dřeviny, otevřené savany, trop. Afrika, Madagaskar, Seychely, Asie, okr
- capensis - kapská, (Wild Gardenia), stáloz., j. Afrika
- globosa - kulovitá, (Bell Gardenia), j. Afrika
- urcelliformis (Gardenia u.) - (Forest rothmanniana), strom 9 m, do 1800 m, dřevo řezbáři aj, okr, léč - malárie, v. Afrika

Rottboellia - rotbelia, Poaceae
- hirsuta - Sahara

Roystonea (Oredoxa) **– roystonea,** palma královská **,** Arecaceae, Palmaceae, 10 druhů, Karibik – Kuba aj. a přilehlé pobřežní oblasti, 1kmenné palmy, vlhké úrodné půdy, Karibik – Kuba aj. a přilehlé pobřežní oblasti, okr
- oleracea - olivová, (Carribean Royl / Cabbage Palm), pův. Trininad, Tobago, Barbados, Dominica, Guadeloup, Martinique, Guyana, Venezuela, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
- regia - královská, (Cuban royal Palm), pův. Kuba, Honduras, 21 m, okr, v. Afrika, BZ Dar es Salaam

Rubia – mořena, rubia, brotec, Rubiaceae, 50 druhů, poléhavé trvalky a opěrné liány, Středozemí vč. Malá Asie, v. Asie – Čína, Indočína, Afrika, stř. a JAm, okr
- angustifolia - úzkolistá, Ischia
- aucheri - Aucherova, Libanon, Sýrie, Jordánsko, křoviny
- bocconi - bokoni, Ischia
- cirrhosa - úponkatá, Kypr
- maritima - přímořská, Středozemí, Kypr
- peregrina - cizí (Wild Madder), z. a centrální mediterán, Středozemí (mimo východ), Ischia, Malta, stáloz. polokeř, podrost světlé stáloz. lesy, garrigue, kamen místa
- tenuifolia - tenkolistá, Palestina, Izrael
- tinctorum - barvířská, (Dyers Madder, Puah), pův. Středozemí a Malá Asie, Izrael, bible, Ischia, j,Evropa, stř. Asie, pnoucí, pěst, barvivo ("turecká červeň") z kořenů, ČR býv. pěst a zavlečena

Rubus – ostružiník, rubus, (Blackberry, Raspberry, Bramble), Rosaceae, přes 1000 druhů, celosvětově, liány, keře, trvalky, ostnité, celý svět, okr, inv
- rosifolius - Madagaskar, sv. Helena,
- steuderi – Steudnerův, 1 - 3 m, 1500 - 3200 m, v. Afrika
- ulmifolius - Súdán, stř. Afrika,

Ruellia – ruelia, dvojačka, Acanthaceae, 60 druhů, stáloz. trvalky, polokeře a keře, tropy, celý svět, okr
- dioscoridis – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- discifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- linearabica - v. trop. Afrika, Ekiopie, Somálsko, j. Arábie, Píkistán, okt
- insignis – znamenaná, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, křoviny

- patula – něžná, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, pouštní okraj Sahara, Arábie, Súdán, Ghana
Rumex – **šťovík, rumex,** Polygonaceae
- acetosella - menší, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- alpinus - alpský, pův. hory stř. a j. Evropy (Alpy, Karpaty), Kavkaz, Zakavkazí, s. Turecko, ČR nepůvodní, inv Krkonoše
- azoricus – azorský, Smar-m, NATm
- bucephalophorus – býkohlavý, (volská hlava, Red Dock), Středozemí, jz. Evropa, Španělsko, Baleáry, Kréta, Malta,
- b. ssp. canariensis - býkohlavý lanírský. Kanárské o-vy, Madeira, pobř. písčiny, úhory
- crispus - kadeřavý, Súdán, stř.Afrika, Madagaskar
- cyprius - saharsko-arabská oblast, Palestina, Izrael
- longifolius - dlouholistý, pův. s. Evropa (Skandinavie), pak až mediterán, ČR nepůvodní
- madarensis - madeirský, (Madeira Sorrel), Madeira - vavřín. lesy
- nervosus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- patientia - zahradní, pův. jv. Evropa, ČR nepůvodní
- pictus - malovaný, Palestina, Izrael, písčiny, keříčkovité červenavé byliny
- pseudonatronatus - , §U
- rupestris - ,§F, § BG,
- simplicifolius - jednodušelistý,
- s. var. Madarensis - end Madeira
- thyrsifolius - rozvětvený, pův. v. Evropa až Sibiř, ČR nepůvodní
- tuberosus – hlíznatý, §F
- vesicarius - saharsko-arabská oblast , Sahara
Rumohra – rumora , kapradina, Dryopteridaceae
- adiantiformis – netíkovitá, trop. a subtr. lesy j. polokoule**,** Etiopie, větší část j. Afriky, Madagaskar**,** sv.Helena,
Runtherium - runterium, ?
- suaveolens - , Tunisko, žerou velbloudi
Rupicapnos - rupikapnos , Papaveraceae
- africana – africká, stáloz. trvalka, Madagaskar, Maroko
Ruschia – **ruschia ,** Vygie, Aizoaceae, Mesembrianthemaceae
- acuminata – hrotitá., jihoafrický rod, j. Afrika
- caroli - Kapsko, fynbos, okr často, zplaňuje pobřeží z. Evropy - Portugalsko aj.
- indecora- Kapsko, fynbos
- langeboanensis Kapsko, fynbos
- macowanii - j.Afrika, Kapsko, fynbos
- pusilla - něžná, j.Afrika
- pygmaea - malá, Namibie, j. Afrika
- radicans - Kapsko, fynbos
- tecta - Kapsko, fynbos
- tumidula - Kapsko, fynbos
Ruspolia - ruspolia, Acanthaceae
- hypocrateriformis - , JAR
Ruta - routa , Rutaceae
- angustifolia - úzkolistá, Středozemí
- chalepensis – halebská, (vroubená, Fringed Rue), pův. v. Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Řecko, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Madeira, Somálsko, Palestina, Izrael, bible, Arábie, Jemen, Etiopie, Súdán, stř. Afrika,, kamen půdy, garrigue
- graveolens – vonná, § SRB
- graveolens ssp. hortensis – vonná, (Common Rue), pův. v. mediterán, Středozemí, Ischia, stará kult rostlina, pěst, koření, léč - olej, ČR nepůvodní
- microcarpa - , § BG,
Rutidea - rutydea, Rubiaceae
- syringioides - , end Zambie
Ruttya (Haplantera) - **rutya** , Acanthaceae

- fruticosa – křovitá, („králičí ouška“, African Azalea, Rabbit Ears, Orange Bird, Orange Dragon, Hummingbird), pův. j. Afrika, v Afrika - Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Jemen, Omán (Dhofar), stáloz. keř do 3 m, okr tropy a subtr
- speciosa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
Rydingia - rydyngia,Lamiaceae,
- integrifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
Rytidosperma - rytydosperma, Poaceae
- davayi - end Zambie
Rytigynia - rytygynya, Rubiaceae
- adenodontha - end Zambie
- binata - end Tanzanie
- caudatissima - end Tanzanie
- decussata - end Zambie
- hirsutiflora - end Tanzanie
- lewisii - end Zambie
- longipedicellata - end Tanzanie
- macrura - end Zambie
- nodulosa - end Tanzanie
- pawekiae - end Zambie
- pseudolongiculata end Tanzanie
Saba - saba, Apocynaceae, i dřeviny
- comorensis - komorská, end Zambie
- senegalensis - senegalská, z. Afrika - Burkina Faso
Sabal – sabal , Arecaceae
- mauritiiformis – mauretánský, (Savannah Palm), pův. Mexiko, stř. Amerika, Kolumbie, Venezuela, Trinidad, BZ Dar es Salaam
Sacciolepis - sakciolepis, Poaceae
- catumbensis - end Zambie
- transbarbata - end Zambie
Saccharum – cukrovník, sacharum, třtinovník, cukrová třtina , Poaceae, 20 druhů, tropy a subtr, vytrv. „rákosovité“ trávy, údolí řek, okr, pěst, mohou být až inv
- edule - jedlý, pův. j. Asie, cukrodárná palma
- officinarum – lékařský, (třtina cukrová, Sugar Cane), pův. Oceánie, pěst tropy, cukrodárná, Seychelly (rum), Mauricius, Reunion
- ravennae Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Omán
Sageretia - sagerecia, Rhamnaceae
- thea - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
Sagina – úrazník, sagina, krmnivka, Caryophyllaceae, 20 druhů, mírný pás s. polokoule, kompaktní nízké byliny, písčiny, skaliska, sešlap. lokality, okr
- abbysinica - habešský, Guinea, Kongo**,** Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- procumbens - Súdán, stř. Afrika,
Saintpailia – , saintpaulia, afrofialka , African violets, Gesneriaceae, 10 druhů
- cauliflora - , Afrika
- grotei - , Tanzanie
- intermedia - prostřední, Afrika
- ionantha – fialová - africká, (kapská fialka, African Violet), Tanzanie, JAR, Červený seznam, symbol ochrany rostlin v. Afriky, okr ČR hrnk
- rupicola - v Afrika - Keňa, Ca. okr
- shumensis – Shumensova, Tanzanie
Salacia - salacia, Celastraceae, 180 druhů, trop. Afrika, jv. Asie, trop. Amerika
- madagaskarensis - madagaskarská, trop. Afrika, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Mosambik, Madagaskar, keř. liana
Salix – vrba, salix, rokyta, vetla**,** Salicaceae, cca 500 druhů, hlavně mírný pás s. polokoule, po celém světě, několik jAfrika, JAm, trop.hornatiny v.Afriky, opadavé dřeviny, snadno se kříží, okr, antipyret. kys.salicilová
- acmophylla - , (Willow), Palestina, Izrael, bible

Salsola – slanobýl, salsola, slaněnka, slanice, Amaranthaceae, **(**býv. Chenopodiaceae), polopouště
- aphylla - Namibie,, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- boriosma - Sahara
- drummondii - saharsko-arabská oblast , Arábie, Írán, Pákistán, Indie
- littoralis (Caroxylon l.) - pobřežní, Madagaskar, Mosambik, mořské pobřeží, sukulentní keřík
- rubescens - saharsko-arabská oblast , Írán, Pákistán, Arábie - SEA, Omán, Jemen, Somálsko, Etiopie,
- spinescens - , Sokotra
- tuberculata - , Namibie
- vermiculoata – , Sinaj, Arábie, pouštní okraje, Sahara,

Saltera – saltera, Vlieebossie, Penaeaceae, pouze j. Afrika, end
- sarcocolla – , Kapsko**,** fynbos**,** end

Salvadora – **salvadora**, prudil, Salvadoraceae
- angustifolia – úzkolistý, Madagaskar, keř. stromek, (plody bobule potrava lemurů)
- persica – perská, (Toothbrush Tree), 3 - 7 m, savany, v. Afrika**,** Sahara**,** Etiopie, dle koránu k čištění zubů muslimů

Salvia – šalvěj, salvia, Sage, Lamiaceae, cca 900 druhů, mírné, termální až trop. pásmo obou polokoulí, zejména stř.Amerika (hlavně Mexiko) a jz. Asie, j. Evropa, Středozemí, byliny až keře, slunné (ne vlhké) lokality, okr
- aegyptica – egyptská, saharsko-arabská oblast , Egypt, Sahara, Etiopie, Omán
- aethiopis - habešská, (vlnatá), j. a jv. Evropa, s. Afrika, Maroko, Etiopie, Kypr, Turecko, Sýrie, Írán, Kavkaz, z. Asie, xerotermní bylina, okr, **§**CR
- africana-caerulea - Kapsko, fynbos, Namibie
- africana-lutea – žlutoafrická, j.Afrika - pobřežní lem, Kapsko, Namibie, fynbos
- albicaulis - Kapsko, fynbos,
- albimaculata - bělopyskatá, j. a stř. Turecko, Červený seznam
- aurea – zlatá, písčiny j. Afriky
- austriaca – rakouská, §SRB
- canariensis - kanárská, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- coccinea – šarlatová, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,
- cremenecensis – kremenecenská, §UA,
- dentata - zubatá, j. Afrika, Kapsko, Namibie, stáloz keř, okr
- desoliana - osamocená, end Sardinie
- dominica - dominikánská, Kypr, Palestina, Izrael
- fruticosa - plodová, Kréta, Kypr, Palestina, Izrael, garrigue
- herbanica - , § BG,
- chamelaeagnea - Afrikaanse Salie, Kapsko, fynbos,
- judaica - judská, Palestina, Izrael
- jurisicii - , Balkán
- lanceolata - Rooisalie, Namibie, Kapsko, fynbos,
- lanigera - vlnatá, Kypr, Palestina, Izrael
- leucodermis - end Madagaskar
- merjamie - Súdán, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika, Jemen
- namaensis - j Afrika - Botswana, JAR, fynbos, arom. keřík,, <u>léč</u>, TLM na infekce
- natans – plovoucí, §F
- nemorosa - hajní, pův. v. a stř. Evropa, okr, ČR
- nutans – nící, §SRB, §U
- officinalis – lékařská, (Sage), pův. Balkán (jaderské pobřeží Chorvatska), Ischia, Španělsko, Francie, intr Středozemí, Baleáry, Itálie, Řecko, Albánie, Kypr, Malá Asie, Sýrie, Krym, pěst, ČR nepůvodní, garrigue (tomillar), <u>léč</u> od starověku
- pinnata - zpeřená, Kypr
- pomifera - jablíčkovitá, Řecko, egejská oblast, kamen místa, u cest
- sclarea - muškátová, (Clary Sage, Clear Eye, Eyebright, Muscatel Sage), pův. Středozemí, j. Evropa, Francie, Itálie, Balkán, Ukrajina, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, stř. Asie, pěst, do stř. Evropy v 9. st. do vinař. oblastí, silice, koření, aromat. vín a piva, ústní vody, <u>léč</u>, antisepticky, baktericidně, afrodiziak, ČR, úhory, u cest

- schimperi - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- triloba – trojlaločná, (křovitá), Řecko, Sicílie, Kréta, kamen lokality
- veneris ssp. viridis - š. Venušina, end Kypr
- verbenaca)multifida) - sporýšovitá , (Wild Clary), Kypr, Malta, Kanárské ovy, Súdán, stř.Afrika,
- viridis - zahradní, (chocholatá, Red Topped Sage), pův. Středozemí, mediterán, Krym, Írán, Irák, makchie, do 1300 m, okr
- willeana - willeanská, Kypr

Salvinia – nepukalka, salvinya, vodní kapradina, Salviniaceae**,** 12 druhů, stojaté a pomalu tekoucí vody, pův. Brazílie, zavl. tropy a subtr, Eurasie, trop. Afrika, stř. a JAm, Austrálie, okr, inv, na ní brouk nosatec
- natans - vzplývavá, (plovoucí), j. Evropa, s. Afrika, jv. Asie,
- molesta - obtížná, pův. v Brazílii, zdomácněla v tropech a subtropech Asie i Afriky, invazní Senegal, Kamerun, na ní brouk nosatec

Samolus – solenka, samolus, žilenec, dolenka, Primulaceae, 15 druhů, slané TTT, hlavně j. polokoule, j.Afrika, Amerika, Eurasie
- valerandi - Valerandova, Guinea, Kongo**,** Súdán, stř. Afrika, větší část j, Afriky, Sahara

Sandersonia - sandersonya , Liliaceae, Colchicaceae
- aurantiaca – pomerančová, („vánoční zvonky“, Christmas Bell, Chinese Lantern Lily, Geelklokkie), pův. j. Afrika, Kapsko, KwaZulu, Natal, Svazijsko, liána, okr tropy a subtr

Sandoricum - sandor, sandorikum, Meliaceae
- koetjape - Madagaskar

Sanguisorba - krkavec, sanquisorba, Rosaceae, 30 druhů, s.polokoule
- dodecandra Itálie - j Alpy
- minor - menší, Eurasie, ČR
- tenuifolia - v Asie
- verrucosa - Středozemí, Portugalsko, Španělsko, RF, Itálie, Řecko, Baleáry, Korsika, Sicílie, Kypr, Maroko až Egypt, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko

Sanicula - žindava, sanykula, Apiaceae, 45 druhů, kromě Austrálie
- elata - tropy v. polokoule, Pákistán, Indie,Nepál, Čína, Vietnam, Indonésie, trop. Afrika - Etiopie až JAR, Madagaskar, vlhké trop. les**y**

Saniella - sanyela, Hypoxidaceae
- occidentalis - západní, end Zambie
- verna - jarní, end Zambie

Sansevieria - sansevieria , Asparagaceae, Agavaceae, 70 druhů, tropy Starého světa, okr
- cylindrica – cylindrická, sukulent trnitých keřovitých savan, pův Angola, Zambie, dále Tanzanie, Somálsko, Botswana, pahorky v savaně
- ehrenbergii (erenbergiana) - Erenbergova, Ngorongo, Somálsko, Džibutsko, Tanzanie, Etiopie, Súdán, Arábie, Omán, Jemen, savana, léč, TlM
- forskaliana Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- hyacinthoides trop v a j Afrika, Tanzanie, Keňa, Mosambik, Zimbabwe, JAR, NP Kruger, okr, zavl Amerika
- kirkii - Kirkova, pův. v. Afrika
- trifasciata – třítvářná, (Mother-in-law´s Tongue, Snake Sansevieria, "tchýnin jazyk"), amarylk rostlina ?, pův. Nigerie, dále trop. z., v. a j. Afrika, pouštní sukulent, textilně pěst., okr
- stuckyi - Stuckova, pův. rovníková Afrika

Sapium – sapium, zlatoplod, Euphorbiaceae, tropy a subtr, obě polokoule, Amerika, v. Asie, dřeviny, okr
- ellipticum - **,** end Zambezi

Sapodalia - sapodalia , ?
- plum – plum, BZ Dar es Salam

Saponaria - mydlice, saponaria, Caryophyllaceae
- montana - horská, Etiopie,
- officinalis - lékařská, Středozemí, Evropa, zdomácněla i v ČR, sec Dálný východ, Amerika, okr, léč, praní - saponiny

Sarcolaena – sarkolena, Sarcolaenaceae
-oblongifolia - , Madagaskar, keř, tapiové lesy

Sarcocaulon – sarkokaulon, svíčkovec , Geraniaceae, Gesneriaceae

- crassicaule – tučnolistý, Kapsko
- herrei - , j. Afrika, sukulent. keřov. trvalka,
- l´heritieri - , JAR
- marlothi – Marlothův, (křovácká svíce, Bushman´s Candle), keřík se sukul větévkami, j. Afrika - skaln části pouště Namib
- multifidum - , JAR
- multiflorum j. Afrika
- patersonii – Patersonův, (Candlebush), Kapsko

Sarcocornia (Salicornia) **- sarkokornya, slanomil,** Amaranthaceae
- fruticosa - dřevnatějící, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie

Sarcopoterium (Poterium) – **astyvida, sarkopoterium** , Rosacea
- spinosum – trnitá, (Spiny Burnet, Thorny Burnet, Kristova trnová koruna), v. a stř. Středozemí, Řecko, Sardinie, Sicílie, Kréta, Kypr, Itálie, Albánie, Jugoslávie, Turecko, Tunisko, okolí Jeruzaléma, Palestina, Izrael, Sinaj, Arábie, bible, garrigue (frygana) do 300 m, nejteplejší oblasti, kalcifit

Sarcostemma – sarkosema, Spantou, Apocynaceae, Asclepiadaceae, Afrika, Arábie
- daltonii Kapvery
- resiliensis – , sukulent, pův. suché oblasti Keni a Zimbabwe
- socotranum – sokotránská, Sokotra
- viminale – prutnatá, liána, Súdán, Ghana, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion, Seychelly, Kapsko, fynbos

Sartidia - sartydya, Poaceae,
- perrieri - end Madagaskar, již vyhynula

Satureja – **saturejka, satureja,** Lamiaceae, 30 druhů, zejména Středozemí
- biflora - dvoukvětá, Kilimandžaro, Tanzanie
- *calamintha - viz Calamintha*
- douglasii – Douglasova, indiánská máta
- halianthemifolia – devaterníkolistá, Kanárské ovy (Gran Canaria), xerotermní
- hortensis – zahradní, pův. vých. Středozemí a jz. Asie, Francie, Španělsko, Jugoslávie, Bulharsko, Madeira, (ČR), pěst, koření, léč
- lanata - vlnatá, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- kilimandscharica - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie
- montana - horská, (Winter Sawory), j. Evropa a Malá Asie, Balkán, Turecko, Alžírsko, Maroko, Sýrie, Kavkaz, kamen a travn místa, koření, okr, ČR
- nervosa - žilnatá, Středozemí
- parnassica - parnaská, Řecko
- pineolens - borovicová, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- thymbra - vonná, Řecko, Sicílie, Kréta, Kypr, Libye, Palestina, Izrael, garrigue (frygana), kamen svahy
- *thymifolia - viz Micromeria*
- varia - proměnlivá, end Madeira, hory
- viminale - Súdán, stř. Afrika,
- violacea - fialová, Maroko

Satyrium – satyrium, jazýčkovec , Satyr Orchid, Trewwa, Orchidaceae, více než 100 druhů, jižní Afrika
- anomalum - , end Zambie
- buchananii - , end Zambie
- carifolium – kožolistý, (Ewwa-trewwa, Rooitrewwa), Kapsko, fynbos
- carneum – pleťový, Rooikappie, JAR, Kapsko, fynbos
- compactum - , end Zambie
- confusum - , end Zambie
- coriifolia - , (Ewwa-trewwa), JAR
- erecum – vzpřímený, Kapsko, Namibie
- foliosum – listenatý, hory j. Afriky
- humile - Kapsko, fynbos
- ligulatum - Kapsko, fynbos
- longicauda – dlouhoocasý, j. Afrika – Dračí hory
- microcoris - , end Zambie

- monadenum - , end Zambie
- odorum – vonný, Kapsko
- odoratum - vonné, Ruiktrewwa, Kapsko, fynbos
- oliganthum - , end Zambie
- princeae - **,** end Zambie
- pumilum - Aasblom, Kapsko, fynbos
- rhynchantoides - , end Zambie
- riparium - , end Zambie
- shirense - , end Zambie
- sphaeranthum - , end Zambie

Savannosiphon - savanosifon, Iridaceae
- euryphyllus - **,** end Zambie

Savignya - savignya, Brassicaceae
- longystila - Sahara

Scabiosa – hlaváč, skabiosa , Scabious, Jongmansknoop, Dipsacaceae
- africana - africký, Cape Scabious, Kapsko, fynbos, end
- arenaria - Sahara
- columbaria – svícnový, Bitterboos, j Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie,
- incisa - j Afrika - pobřežní lem, Kapsko, fynbos,
- prolifera - prorostlý, v. Středozemí, od Turecka a Kypru na východ, Sýrie, Libanon, Palestina, Izrael

Scadoxus (Haemanthus) **– krvokvět, skadoxus ,** Amaryllidaceae, 9 druhů, subsaharská Afrika, Arábie
- magnificus - , JAR
- multiflorus – mnohokvětý (Snake Lily, Fireball Lily), subsaharská trop. v. a j. Afrika, značně rozšířen – travn savany, skaln stanoviště a galeriové lesy až do 2700 m, stř. Afrika, Súdán, Ghana, Jemen, Arábie, podz. hlíza, krátký silný stvol („kmínek“), květy červené, průměr až 20 cm,
- puniceus – granátový, (Paintbrush), trop. v. a jv. Afrika (Natal Transvaal), JAR, Mosambik, Svazijsko, Botswana, Zimbabwe, Tanzanie, Etiopie, stinná místa s letním deštěm, cibule léč, TLM, jed, okr

Scandix – vochlice, skandyx, Apiaceae
- pecten-veneris – hřebenitá, Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie

Scaevola – moral, vějířovka, skaevola, Goodeniaceae, 96 druhů, max Austrálie (70 druhů)
- gaudichaudii end Havaj
- plumieri - tropy, pobřeží Atlantiku, Karibik, Florida, Afrika Senegal až Gabun, slané písč. duny, keř
- procera end Havaj
- taccada – obecný, Keňa, Madagaskar, Réunion, Seychelly, keř, pobřežní lemy

Scelerocarya - scelerokarya, Anacardiaceae,
- birreea - marula, tbirea, ext. strom (královské látka), zkvašené zralé plody užívají sloni, loupou a žerou jejich kůru, tox (šípové jedy), Uganda

Scilla – ladoňka, scila , Liliaceae, Hyacinthaceae
- natalensis – natalská, j. Afrika, Lesotho

Scirpoides - kamýšek, scirpoides, Cyperaceae
- holoschoenus - obecný, pouštní okraj Sahara, Arábie

Scirpus – skřípina, scirpus , Cyperaceae
- cernuus – malá, Středozemí, ČR okr, Izrael
- holoschoenus - Sahara
- lacustris - vodní, (Lake Rush), Palestina, Izrael, bible
- pumilus – malá, §F
- sylvaticus – lesní, Itálie, ČR

Sclerocephalus - sklorocefalus, Illecebraceae
- arabicus - arabský, Sahara

Sclerocarya - marula, sklerokarya, Anacardiaceae, 2 druhy, trop. Afrika
- birrea - subsahar. Afrika, Etioaie, Senegal, Namibie, Botswana, JAR, NP Kruger, Madagaskar, Komory, menší strom, plody marula zvěř i konzumně

Sclerocroton - sklerokroton, Euphorbiaceae
- oblongifolius **-,** end Zambezi
- schmitzii - Schmitzův, end Zambezi

Scolymus – kardík, ostnatec, skolymus, zlatý bodlák , Asteraceae
- grandiflorus - velkokvětý, z. Středozemí
- hispanicus – španělský, (středozemní, Sand Oyster Thiste), celé Středozemí, Sardinie, Španělsko, Baleáry, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Černomoří, pobř písky, úhory
- maculatus – skvrnitý, (Golden Thistle, Brambles), celý mediterán, Palestina, Izrael, bible, Španělsko, Kypr, Madeira
Scorpioides - kamýšek, skorpioides, Cyperaceae
- holoschoenus - drobný, pouštní okraj Sahara, Arábie
Scorpiurus - štírovka, skorpiurus, Fabaceae
- muricatus - měkkoostenná, saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie
Scorzonera - hadí mord, skorzonera , Asteraceae
- austriaca – rakouský, ČR
- callosa - , end Sardinie
- cretica - krétský, Kréta
- hispanica - španělský, j. Evropa, Středozemí, Ischia, dlouhodobě pěst
- jacquiniana - Jacquinin, Kypr
- laciniata - kopinatý, Kypr
- papposa - , Palestina, Izrael
- parviflora - maloúborný, euroasijský submeridionální druh, Středozemí, Španělsko, §CR
- troodea - trodský, Kypr end
Scrophularia – krtičník, **skrophularia,** šášina, Scrophulariaceae, 200 druhů, mírný pás s. polokoule, několik druhů tropy Ameriky, trvalky a polokeře, bažiny a vlké TTP, okr
- alpestris - hory Španělska a Francie
- auriculata - žláznatý, z. a centrální Středozemí, Kréta, břehy vod, bažiny
- calliantha - trnitý, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- canina - psí, pouštní okraj Sahara, Arábie
- columnaea – sloupovitý, §U
- cretacea - , §UA
- donetzica – doněcký, §UA
- granitica – granitický, §UA
- hirta - srstnatý, end Madeira
- hypericifolia - třezalkolistý, Palestina, Izrael, písčité duny, jednoduché zelené stonky rozšiřující se kolem
- lowei - Loweiův, end Madeira
- lucida - lesklý, Řecko, Itálie, egejská oblast, Francie, kamen lada
- nabataeorum – nabatejský, Sinaj, Arábie
- nodosa - uzlovitý, (ČR)
- parvifolia - §F
- peregrina - cizí, Středozemí, Kypr, rumiště
- peyronii - peyronský, Kypr
- pyrenaica – pyrenejská, §F
- racemosa - hroznovitý, end Madeira
- rubricaulis - , Palestina, Izrael
- scipolii – Skopoliův, §U
- trifoliata - trojlistý, end Korsika a Sardinie, stinné, vlhké lokalita
- vernalis - , §U
Scutellaria – šišák, skutelaria Lamiaceae, 180 druhů, mírná pásma a hory tropů
- arabica - arabský, Arábie, Jemen, Etiopie,
- muricatus - měkkoostenná, Súdán, stř. Afrika
Searsia (Rhus) **- searsia,** Anacardiaceae
- glauca - JAR, křoviny na dunách, příp. fynbos
- crenata - JAR
- dregeana - j. Afrika - HAR. Lesothe
- erosa - j. Afrika - JAR, Lesothe, koštata, živé ploty, léč, TLM
- glauca - JAR - Kapsko

- glutinosa - v. Afrika - Etiopie, Eritrea, Súdán, Saúdská Arábie, Jemen
- laevigata - end JAR, křoviny, sukulentní karoo
- lancea - Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- lucida - j. Afrika - JAR, Namibie, Svazijsko, Lesothe, Zimbabwe
- thyrsiflora - Súdán, stř. Afrika
- tomentosa - plstnatá, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- tripartita - pouštní okraj Sahara, Arábie

Sebaea - sebea, Gentianaceae, přes 40 druhů, j. Afrika
- alata - křídlatá, end Zambie
- albens - Kapsko, fynbos
- aurea - Kapsko, fynbos
- caudata - , end Zambie
- clavata - , end Zambie
- exacoides - , (Naeltjiesblom), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- gracilis - , end Zambie
- lucida -lesklá, j Afrika, JAR, Namibie, Svazijsko, Zimbabwe, stáloz keř, dřevo na plolty
- perpusilla - , end Zambie
- thodeana - , j.Afrika, Lesotho, Dračí hory
- thomasii - hory jv Afriky, JAR,
- thyrsiflora - end Sokotra
- tomentosa - plstnatá, JAR
- tripartita - saharská a sahelská oblast, Sudán, Mali, Nigérie, Mauretánie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Izrael, Palestina, Jordánsko, Sýrie, Arábie, Sicílie, pevné dřevo na nářadí, kůra léč - vředy, TLM

Secamone - sekamone, Apocynaceae, 200 druhů, hlavně madagaskarm Afrika, j Asie, Austrálie
- racemosa - Afrika
- tenuifolia - end Madagaskar

Securidaca – sekuridaka, Polygalaceae, 80 druhů, tropy, Amerika, Asie, Afrika
- longepedunculata – dlouhostopkatá, (African violet Tree), j, a z. Afrika, stromek 10 m

Sedum – rozchodník, sedum, Crassulaceae, 470 druhů, ponejvíce mírný pás s. polokoule, hory s.polokoule - Eurasie, Amerika, Afrika, suché oblasti JAm, často dost odlišné, stáloz. byliny, polokeře a keře, trsovité sukulenty, pokryvné, okr,
- crassularia - Súdán, Etiopie, Keňa, stř. Afrika
- divergens – různý, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

Seemannaralia - semanaralia. Araliaceae
- gerardii **-** **,** end Zambie

Seetzenia - setzenya, Zygophyllaceae
- lanata - vlnatá, Sahara

Sechium - čajot, sechium, sladkojam, čočo, chou chou, mexická okurka, Cucurbitaceae, Indiáni, Aztékové, pěst, škrobn. plody i hlízy
- edule – čajot, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

Selaginella – vraneček, selaginela, plavuň, Selaginellaceae, 700 druhů, hlavně v tropech, z toho 30 tropy jv Asie, Středozemí, Eurasie, Afrika, Amerika, Austrálie, výtrusné, výtrusné starobylé, příbuzné plavuním
- fissidentoides – Madagaskar, Komory, Seychelly, vlhké trop lesy
- fruticulosa - end Réeunion a Mauritius
- helicoclada - end Madagaskar
- imbricata - JAR až Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar**,** Arábie, Omán, Jemen
- kraussiana – , koberc. trvalka, trop. a j. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- obtusa - end Réeunion a Mauritius
- viridula - end Réeunion a Mauritius
- yemensis - jemenský, Jemen, Súdán, Etiopie, stř. Afrika

Selago - selago, strboulatec , Bitter Bush, Aarbossie, 200 druhů, Afrika - většina JAR, Botswana, Namibie, i Madagaskar, Scrophullariaceae, (Huperzia selago je plavuň vranec jedlový)
- corymbosa - , j.Afriky, Kapsko, fynbos,
- divaricata – rozličné, Kapsko

- fruticosa - end JAR
- glabrata - Namibie, Kapsko, fynbos,
- glutinosa - JAR, Namibie, fynbos
- monticola - hory j. Afrika - JAR, Lesothe, bylina na bízi dřevnatějící až 1 m,
- serrata – stáloz. keř, j. Afrika
- spuria - , (Blouaarbossie), JAR, okr
- swynnertonii - end Zambie
- thyrsoidea - end Zambie

Selliguea - seliguea , kapradina, Polypodiacedae,
- feei – epif, Sumatra, Java, Flores
- fruticulosa – plodová, end Réunion,
- obtusa – , end Réunion,
- viridula – end. Réunion,

Semuria – semuria , Proteaceae
- cyanoides – chrpovitá, Kapsko

Senaea – senaea. Gentianaceae
- exacoides – , Kapsko

Senecio – starček, senecio, (Grondsel, Hongerblom)**,** Asteraceae, cca 1200 druhů, na Madagaskaru 80 , kosmopol, téměř po celém světě, byliny i dřeviny, i keř. sukulenty, v tropech i stromovité
- abrubtus - Bestergeelhongerblom, Kapsko, fynbos
- adnivalis – podsněžný, „stromovitý“ 9 - 10 m, gigantismus, end, horské oblasti v. Afriky, Kilimandžáro, Mt. Kenya, Aberdare, vysoké výšky s chladným podnebím a vysokou vlhkostí, rašeliniště, vřesoviště, nad hranicí lesa 3 – 4 tis. m m., odumřelé listy pomáhají rostlině udržet teplo, pomalý růst, ve 30 letech se větví, stáří až 200 let, lesíky stromovitých starčků a lobelií subalpinského stupně v. Afriky (tam mnoho dalších druhů), Tanzanie, Madagaskar
- aegyptius – egyptský, pův. Egypt
- angulatus - hranatý, jv.Afrika, okr, i jEvropa, NZ aj.
- arenarius – písečný, (Hongerblom), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- articularis – článkovaný, (Candle Plant), sukulent, okrasně, j. Afrika - Kapsko, Tanzanie
- backchans – , Mt. Keňa, Keňa
- barbatipes - vousatý, i velehory, Tanzanie
- berbertonicus -
- bicolor (cineraria) - přímořský, (dvoubarvý, starček cinerárie, popelivka cinerárie, Groundsell, Dusty Miller, Sea Cineraria, Silwer Ragwort), pův. z. a stř. Středozemí, s. Afrika,Turecko, j. Afrika, písč pobřeží, okr subtropy, letnička, ČR
- brassica – zelný, hory v. Afriky, Tanzanie
- burchellii - Geelgifbossie, Molteno disease plant, širší j Afrika, Kapsko, fynbos, Kalahari, Namibie
- canaliculatus - end Madagaskar, sulul. stáloz. leřík
- cineraria (Pericallis) - s. Afrika
- coleophyllus - , JAR
- coronopifolius - Sahara
- cottonii – Cottonův, (bavlníkovitý), hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie, Uganda
- crassissimus - tučnolistý, Madagaskar
- elegans – nádherný, (sličný, Wild Cineraria), pův. j. Afrika, pobřežní duny, inv
- elgonensis - elgonský, Veld Cineraria, Kapsko, fynbos, i velehory, Tanzanie
- emirnensis - end Madagaskar
- ericirosenii - , hory, Tanzanie
- erosus - Kapsko, fynbos
- farinaceus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- ficoides - fíkovitý, sukulent, z j. Afriky
- flavus - Sahara
- gallicus - galský, z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, Itálie, Maroko
- hadiensis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- halimifolius - Tabakbos, Kapsko, fynbos, jz pobřeží
- hastifolius - Kapsko, fynbos

- haworthii - Hawortův, z j. Afriky
- haygarthii - jv Afrika, end Dračí hory, JAR, Lesotho, keř až 1 m
- herreianus - j. Afrika
- hoggariensis - Sahara
- humilis - vysoké Andy, Bolivie, Argentina, Chile, puna
- inaequinensis - úzkolistý, pův. j. Afrika, Kapsko, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, do Evropy zavlečen s ovčí vlnou, ČR nepůvodní
- johnstonii – Johnstonův, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie
- keniensis - keňský, Keňa, v. Afrika,
- keniodendron – keňskodřevý, „stromovitý“ hory v. Afriky, až 5 m, růžice listů s jemnými stříbrnými chloupky jež zachycují vlhkost, v noci izolují rostlinu a ve dne ji chrání před UF zářením, Tanzanie
- kilimanjari - kilimandžarský, Kilimandžáro, i velehory, Tanzanie
- lanifer - j. Afrika, Kapsko, fynbos
- leucanthemifolius – kopretinolistý, (Coast Ragwort), Středozemí , Kypr, Malta
- littoreus - Geelhongerblom, Kapsko, fynbos
- macroglossus – , stáloz. ovíjivá liána, Zimbabwe až Mosambik, jv. Afrika
- maritimus - Strandhongerblom, Kapsko, fynbos
- medley-woodii - , pův. j. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie
- meyer-johannis - Kilimandžaro, Tanzanie
- mikanioides – , j. Afrika
- nanus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- ochrocarpus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- paucicalycukatus - JAR, Lesothe
- pinifolius - Kapsko, fynbos
- pubigerus Takluisbossie, Kapsko, fynbos
- purtschelleri - , Kilimandžaro, Tanzanie
- rigidus - Rough ragwort, Kapsko, fynbos
- roseiflorus – růžokvětý, hory v. Afriky
- rosmarinifolius - Gryshongerblom, Kapsko, fynbos, Namibie
- rowleyanus - Royleův, z jz. Afriky
- scapiflorus - Perskoppie, Kapsko, fynbos, Namibie,
- scotii – Skotův, Sokotra
- serpens – hadcový., j. Afrika, okr
- schultzii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- schweinfurthii - , hory v. Afriky, Tanzanie
- sophioides - Kapsko, fynbos
- speciosissimus - Kapsko, fynbos
- stapeliaeformis – stapeliovitý, jv. Afrika
- steudelii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- tamoides - , JAR, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- telekii - , Kilimandžaro, Tanzanie
- umbellatus - Kapsko, fynbos
- unionis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- vulgaris - obecný, Súdán, stř. Afrika

Senna (Cassia) **- kasije, sena ,** trubol, asoka, Caesalpiniaceae, Fabaceae, 260 druhů, subtr a tropy, Amerika, Afrika, Austrálie, polopouště a savany, malé stáloz. stromy a trvalky (hlavně stáloz.keře), okr Indie a jv. Asie,

- alata (Cassia alata) – křídlatá, (Candle Bush), pův. Kalifornie, trop. Amerika, atrakt keř 1 - 4 m, do 1000 m, v. Afrika
- bicapsularis - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika
- biflora (Cassia biflora) – dvoulistá, pův. Mexiko, Karibik, keř 3 m, do 1700 m, okr, v. Afrika
- brewsteri (Cassia brewsteri) - Brewsterova, (Cigar Cassia), pův. Austrálie, sapanov. strom 12 m, atrakt. květy, okr, v. Afrika
- didymobotra (Cassia d.) - senna, (Candle Bush, Peanut Butter Cassia, Popcorn Cassia), pův. trop. v. Afrika, Kongo, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, keř 6 m, 700 -

2100 m, listy zapáchají, zplanělá Indie, Malajsie
- holosericea – hedvábná, (sametová), Sahel, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, degrad. plochy
- italica – italská, Súdán, Ghana, Sahel, Namibie, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Sinaj, Arábie
- obtusifolia - okrouhlolistá, keř 2 - 5 m, do 1700 m, saharsko-arabská oblast , v. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sokotra
- patersiana - trop. v Afrika, Etiopie, Tanzanie, Súdán, Uganda, Zimbabwqe, Mozambik, Svazijsko, JAR
- septemtrionalis (Cassia floribund) - mnohokvětá, pův. Mexiko, keř 3-4 m, 910 - 3200 m, v. Afrika
- siamea (Cassia siamea) - siamská, (Blackwood Cassia, Ironwood), pův. jv. Asie, 15 m, listy 30 cm dlouhé, dřevo odolné termitům, pěst zeměď. lesy, okr, v. Afrika
- singueana (Cassia s.) - krvavá, keř 6 m, do 2000 m, v. Afrika
- socotrana - sokotranská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika
- sophera - Súdán, stř. Afrika
- spectabilis - nádherná, (Cassia), pův. trop. Amerika, 10-20 m, široké koruny, plody lusky 30 cm, pro dřevo, plantážnicky, v. Afrika
- surattensis - Madagaskar
Senra - senra, čtverolach, Malvaceae
- incana - saharsko-arabská oblast , Súdán, Etiopie, stř. Afrika
Serapias - serapiaa, Orchidaceae, 10 druhů, ve Středozemí end, až Švýcarsko, Kavkaz, terestr
- bergonii - bergonská, Kréta, frygana
- cordigera – cordigetská (typická středomořská), z. a centrální Středozemí, Sardinie, Řecko, Turecko, s. Afrika, vlhké travn plochy
- laxiflora – jazykokvětá, Středozemí, Kréta, Kypr, Itálie, Řecko, Malá Asie
- lingua – jazyková, z. a stř. Středozemí, Sardinie, Portugalsko, Řecko, s. Afrika
- neglecta – přehlížená, Středozemí, Řecko, §F
- nurrica - §F
- orientalis ssp.apicula, ssp. orientalis – východní, Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, frygana
- parviflora - malokvětá, Středozemí, od Španělska po Turecko, všechny Středoz. ovy, Sardinie, TTP, §F
- vomeracea (pseudocordigera) – nachová, celé Středozemí, Itálie, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, vlhčí TTP
Serruria - seruria , Spideerhead, Spinnekopbos, Proteaceae
- acrocarpa - Kapsko, fynbos
- aitonii - Kapsko, fynbos
- decipiens - Kapsko, fynbos
- elongata – prodloužená, Kapsko, fynbos
- fasciflora Kapsko, fynbos
- florida – květnatá, polokeř j. Afrika, Kapsko
- glomerata – kulovitá, (Blushing Bride), Kapsko
- vallaris - , JAR
- villosa - Kapsko, fynbos
Sesamum – sezam , Pedaliaceae, 32 druhů, Afrika
- alatum - křídlatý, subsaharská afrika, ale ne vlhké trop. lesy, Maauritánie, Senegal až Súdán Eritrea a Namibie, Angola až JAR
- indicum – indický, pův. v. Afrika, j. Asie, Arabský poloostrov, j. Afrika, kult olejnina, sezam. semínka, olej a koření, léč l., stará kult rostlina východoafrických vysočin, Tanzanie
- senecioides - j. Afrika . JAR, Botswana, Zimbabwe, Svaziksko, Malawi
Sesbania – sesbana, sesbanya , Fabaceae**,** Viciaceae
- sesban (aegyptica) – sesban, (River Bean), keř 6 m, v. Afrika
Sesuvium – tlustobýl, sesuvium, Sesuviaceae, Aizoaceae, 12 druhů, tropy a subtr
- nyasicum - , end Zambie
- portulacastrum – portulakový, Ghana**,** Guinea, Kongo, Namibie**,** Tanzanie, Madagaskar
Setaria – bér, setaria, Poaceae, 150 druhů, variabilní trávy, temperát. obl., subtr a tropy obou polokoulí, okr, pěst (senegalské/vlašské proso),
- incrassata - NP Kruger
- palmifolia – palmolistý, trsn. tráva, trop. Afrika, Namibie
- pumila - sivý, saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie
- verticillata - přeslenitý, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

- viridis - zelený, Súdán, stř. Afrika
Schefflera (Brassaia, Dizygotheca) **– šeflera,** deštníkový strom, Araliaceae, cca 1600 druhů, subtr a tropy, jv.Asie, Tajwan, Tichomoř. ovy, N. Guinea, stř. a JAm, sv. Austrálie, stáloz. keřovité stromky, liány, okr
- abyssinica - habešská, v. Afrika, Etiopie, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, větší část j. Afriky, strom až 30 m i epif. keř
- actinophylla (B. actinophylla) – (Octopus Tree, Queensland umbrella Tree), pův. Austrálie - Queenslad, N. Guinea, okr Karibik, inv Florida, strom až 10-15 m strom, 1000 - 2000 m, okr, v. Afrika
- lukwangulensis - end Tanzanie
Schefflerodendron - šeflerodendron, Fabaceae
- usambarense - Kongo, Gabun, Tanzanie
Schinus – pepřovec, schinus, pirul, vinozub, Anacardiaceae, 30 druhů, stáloz. dřeviny, Amerika - Mexiko až Uruguay, stáloz. dřeviny, vysazován v Limě, i okr
- molle - měkký, (pirul, Pepper Tree), pův. j. JAm (peruánské Andy), podražc. ? stromek 15 m, tolerantní k soli, pěst, koření červený pepř, balzámová klejopryskyřice "americký mastix", léč., okr i větrolamy, v. Afrika
- tereninthifolius (terebranthi) - (Brazilian Pepper Tree, Christmas Berry Tree), pův. Brazílie, 7 m, koření, okr, v. Afrika , Súdán, stř. Afrika**,** sv. Helena,
Schistostephium - schistostefium, Asteraceae, 8 druhů, j Afrika
- rotundifolium - jv Afrika, JAR, Svazijsko
- umbellatum - pův JAR, keř, fynbos
Schizaea - víkateň, schizea, Schizaeceae, kapradina, 20 druhů, tropy a subtr
- confusa **-** Madagaskar**,** Seychelly,
- dichotoma - pantropicky, trop. v. Afrika, Madagaskar, Maskarény, Indie. Thajsko, Chajnan, Tajwan, Filipímy, Indonésie, Papua - N. Guinea, Austrálie, NZ, Polynésie, stáloz,
Schizodium – schizodyum, Orchidaceae
- obliquum – , Kapsko
Schizochilus - schizochilus, Orchidaceae
- calcaratus - **,** end Zambie
- lepidus - , end Zambie
- sulphureus - sírový, end Zambie
Schizolobium – schizolobium , Sapindaceae
- parahybum – (Guapiruvu), pův. trop. Amerika - Brazílie, strom 10 m, okr zahrady a golf. kurty, v. Afrika
Schizostylis - schizostylis , Iridaceae
- coccinea – šarlatové, (Kaffir Lily), oddenk. trvalka, j. Afrika, Lesothe
Schlechterorchis - schlechterorchis, Orchidaceae
- aberrans - **,** end Zambie
- villosa - , end Zambie
Schleinitzia - schleinytzia, Fabaceae, (Mimosaceae),
- fosbergii -
Schoenefeidia – schoenefeidya, Poaceae
- gracilis – něžná, Sahel
Schoenoplectus (Scirpus)– **skřípinec, schenoplektus,** Cyperaceae, 80 druhů, Eurasie, SAm, stáloz. oddenkaté byliny, břehy vod, zasolené mokřady, okr
- litoralis - pobřežní, saharsko-arabská oblast , Etiopie, větší část j. Afriky, Omán
- mucronatus - hrotitý, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar
- supinus - poléhavý, Madagaskar
- tabernaemontani - Tabernaemontanův, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie
Schoenus – šášina, schoenus, Cyperaceae
- nigricans – načervenalá, Sinaj, Arábie, ČR
Schotia - ladokvět, schotya, Fabaceae, *(Viciaceae)*, 4 druhy, j Afrika, (Richard vab der Schot, holand. císař. zahradník ve Vídni, ovlivnil podobu zám. parku ve Veltrusích)
- afra - , (Small-leaved Karoo, Boer-bean), j Afrika, dřevina,
- brachypetala - trop. j. Afrika, Kapsko, Mosambik, Zimbabwe, Svazijsko, keř strom, okr Keňa, Uganda, Pákistán, Austrálie
Schouwia - schowia, Brassicaceae

- thebaica Sahara
Schrebera - schrebera , Oleaceae, 8 druhů, hlavně trop Afrika,
- alata – křídlatá, (Wing-leafed wooden Pear), trop v a j. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, JAR, Svazijsko, Zambie, Angola, keř, strom 9 -25 m, okraje trop lesy 1500 - 2300m, Masajové,
- amerikana - americká, z JAm
Schwantesia – schwantesia , Aizoaceae
- herrei - , polštář. sukulent, j. Afrika, Namibie
- ruedebuschii - , j. Afrika, Namibie
Schwartzkopffia - schwartzkopfije, Orchidaceae
- lastii - **,** end Zambie
Schweinfurthia - schveinfurtya, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 8 druhů, max Arábie - Omán, Egypt a Somálsko po Indii
- imbricata - saharsko-arabská oblast , Arabie, Omán, SAR, písčiny, štěrkoviště
- papilionaceae - saharsko-arabská oblast , Pákistán, Afghánistán, Indie, Omán, písčiny, štěrkoviště
Sibangea - sibangea, Putranjivaceae
- pleioneura - Tanzanie
Sida – vlákeň, sida, podslunečník**,** Malvaceae, 200 druhů, tropy a subtr, Asie, Afrika, Amerika, okr, pěst
- spinosa – ostnitá, Asie, Afrika a Amerika, ČR zavlečena
- tenuicarpa - hory v. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika
Sideritis - sideritys, Lamiacedae,
- candicams - Madeira, Kanárské ovy
- syriaca .
Sideroxylon – železovec, darmota, sideroxylon, železné dřevo, Sapotaceae, dřevina suchých lokalit
- borbonicum - Madagaskar
- fimbriatum - , Sokotra, křoviny
- inerme - bezbranná, beztrnná, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, okr
- mascatense - v Afrika - Etiopie, Somálsko, Džibutsko, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Omán, Saúdská Arabie, Pákistán, Afghánistán
Silene (Melandrium, Lychnis) **– silenka, silene,** knotovka**,** Campion, Wildetabak, Caryophyllaceae, cca 500 druhů, s.polokoule, většinou hory, byliny i polokeř, Středozemí, Evropa, trop Afrika a Amerika, okr
- acaulis – bezlodyžná, (Moss Silene. Moss Campion), cirkumpolární, SAm, Island, Skandinávie, GB, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Balkán, ne ČR, §SK, nízké TTP
- aegyptica - egyptská, xerotermní, Egypt, Kypr , Palestina, Izrael
- alba - širolistá, (bílá), Středozemí
- armeria – svazčitá, (Sweetwilliam Silene), Středozemí, okr. intr. ČR, Čína
- bellidioides Kapsko, fynbos
- coeli-rosa – líbezná, §F
- colorata - barevná, (Red Campion, Medditerranean Catchfly), celý mediterán, Středozemí, Kréta, Kypr, Malta, písčiny, Sinaj, Arábie, obnažené půdy, makchie, skály
- conica - kuželoplodá, (kuželovitá), Středozemí, píseč duny, písčiny, ČR
- coronaria - věncový, pův. j. Evropa, §CH, okr, ČR
- corsica - korsická, end Korsika, Sardinie
- cretacea – krejdjanská, §UA, §R, Smar,
- cretica - krétská, Kypr, Kréta, ČR, pole
- dioica (rubrum) – dvoudomá, (k. červená), téměř celá z. a stř. Evropa, Skandinávie, ČR, v.Evropa po Moskvu, sec. Krym, Kavkaz, Sibiř, SAm, chybí jen v dalekém jz. Evropy, vlhčí TTP, okr
- echinata - , §SRB
- flavescens – žlutá, §U
- fruticosa - plodová, saharsko-arabská oblast , Kypr
- gallica – francouzská, (galská), celé Středozemí, Itálie, Sardinie, §CR (bývala), úhory, u cest, pole, písčitá rumiště
- gigantea - velká, Kypr
- hifacensis - ,§ BG,
- hypanica – , §UA

- italica - italská, Itálie, Kypr
- jailensis – jailenská, §UA
- laevigata - hladká, Kypr
- latifolia – širolistá, (White Campion), pův jEvropa, jz Asie, sec celá Evropa, Skandinávie, ČR nepůvodní archeofyt, úhory, celý svět
- latifolia ssp. alba – širolistá bílá
- lynesii Sahara
- macrosolen - pohoří v. Afriky, Etiopie, Súdán, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika
- mariana - §BG, Bern, Smar, NAT
- multiflora – mnohokvětá, §SK, §SRB
- nicolicii – Nikoličevská, §SRB
- nocteolens - ,§ BG,
- nodulosa - kolénkatá, end Sardinie, Korsika
- nutans – nící, jihosibiřský florelement, většina Evropa, Alpy do 2000 m, ČR, světlé listnaté lesy
- nutans ssp. dubia – nící pochybná, §SK,
- ornata - JAR
- orphanidis - , Bern, Smar, NAT
- otites – ušnice, ČR, suché stráně
- pendula – převislá, (Drooping Silene), Itálie, Čína, okr
- pindicola - , Řecko
- primuliflora – prvosenkokvětá, JAR
- requienii - end Sardinie, Korsika
- salzmanii – Salcmanova, §F,
- sedoides - rozchodníkovitá, Palestina, Izrael, Kréta, kamen půdy
- sericea - hedvábná, Itálie, Korsika, Sardinie, pobř písčiny
- schafta - schafta, pův. Kavkaz, okr, ČR
- suculenta – sukulentní, Řecko, Palestina, Izrael, písčiny
- succulenta ssp. corsica – sukulentní korsická, Korsika
- syreitschikovii – Syrejščikova, §UA
- thymifolia – mateřídouškolistý, §RO
- undulata - Kapsko, fynbos
- uniflora - stejnokvětá, (jednokvětá, Double Bladder Campion), Madeira, Skandinavie, xerotermní
- velutinoides (velutina) - sametová, Sardinie, §F, Bern, Smar, NAT
- viridiflora - , §UA
- viscaria - kohoutek smolnička, pův. stř. Evropa, okr, ČR
- viscosa – lepkavá, §SRB, ČR, písčiny
- vulgaris - nadmutá, Středozemí, Sardinie, ČR, pole, u cest

Silybium – ostropestřec, silybium, Asteraceae
- marianum – obecný, (mariánský, "mariánské kardy"), pův. Středozemí, Ischia, Kréta, Přední Asie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, rumiště, pěst léč (žlučník, po alkoholu), i ČR okr, kláštery (mramorované bíle skvrnité listy bodlákovité),

Sisymbrium – hulevník, sisymbrium, hulevníkovec, úhorník, Brassicaceae, rumiště, ruderál, Středozemí, Eurasie,
- irio - Sahara
- loeselii - Loeselův, Eurasie - Francie, Itálie, Balkán, ČR, Skandinávie, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Afghánistán, Altaj, j.Arábie, saharsko-arabská oblast , sec SAm
- orientale - východní, pouštní okraj Sahara, Arábie
- reboudianum - Sahara

Sisyrinchium – badil, sisynchium, sisyrinchium, Iridaceca
- hory v. Afriky, Tanzanie

Smilax – přestup, smilax, (Greenbrier), Liliaceae, Smilacaceae, 300 druhů, dřevnaté dvoudomé liány a trvalky, škrobn.oddenky, tropy a subtr, lesy, v. a jv. Asie (Čína, Korea, Japonsko), SAm, okr, pěst - zelenina
- anceps - trop. Afrika: Rtiopie, Senegal, Mosambik, Natal, Madagaskar, Komory, Maskarény
- aspera - drsný, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika**,** větší část jižní Afriky

Socotranhus – sokotranus, Apocynaceae

- end rod Sokotra
Socotrella – sokotrela, Apocynaceae
- dolichocnema – , Sokotra
Socratea – pona, sokratea, Arecaceae
- exorrhiza - JAm, palma trop. deštný nížinného lesa, přesun odbočivé nadzemní kořeny
Solanecio - solanecio, Etiopie, Asteraceae
- gigas - Súdán, stř. Afrika
- mannii - , end Zambie
Solanum – lilek, solanum, Nightshade, Bitterappel, Solanaceae, cca 1500 druhů, celý svět, hlavně Amerika, dále Středozemí, Eurasie, Afrika, byliny, byliny, dřeviny i liány, okr, pěst. zeleniny, jed části
- aethiopúicum - etyopský, Etiopie,
- africanum - africký, JAR. Dronkbessie, Kapsko, fynbos
- anguivi -
- campylacanthum - , „sodomské jablíčko“, africké pastviny, Keňa aj., jed, exp
- giftgerbegense - Kapsko, fynbos
- guineense - Kapsko, fynbos
- incanum – šedý, (Sodom Apple), keř 0,5 - 2 m, do 2300 m, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie, větší část jižní Afriky, v. Afrika, Africký roh, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sokotra, travn plochy
- linnaeanum - sodomský, (Bitterappel), Kapsko, fynbos, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- lycopersicum – rajče, pův. j. a stř. Amerika, Etiopie
- macranthum - velkoplodý, (Brazilian Potato Tree), pův. Brazílie, strom až 10 m, okr, v. Afrika
- marginatum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- mauritianum - mauretánský, (Asian bug Tree), pův. JAm, Asie, keř 5 m, 1500 - 2800 m, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,
- nigrum – černý, Súdán, stř. Afrika, Sahara, Sokotra
- pseudocapsicum - paprikový, stáloz. keř, jv. Afrika
- tomentosum -
Solenostemma - solenostema, Asclepiadaceae
- argel - Sahara
Sonchus – mléč, sonchus, Asteraceae
- daltonii Kapvery
- leptocephalus - end Kanár. ovy, skály
- oleraceus – zelinný, Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie, Sokotra, sv. Helena,, Kanárské ovy
Sonderina - sonderina, Apiaceae
- hispida - Kapsko, fynbos
Sonderothamnus – sonderotamnus, Penaeaceae, pouze j. Afrika, end
- petraeus - skalní, JAR, Kapsko, fynbos, end
- speciosus – , Kapsko, fynbos**,** end
Sonneratia - sonerácia , Sonneratiae, dnes Lythraceae
- alba – bílá, strom, 10 - 12 m, mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa **,** Madagaskar, Seychelly
Sophora – jerlín, sofora, Fabaceae, 80 druhů, hlavně Asie
- denudata – zoubkatý, end Réunion, Madagaskar, postupně kolonizuje sopku
Sorghum – čirok, sorgum , Poaceae, stará kult. rostlina, Středozemí, zavl. Evropa
- bicolor (vulgare) - dvoubarevný, (obecný, mouřenínské proso, durha), pův, trop. Afrika, Sudán, Nigérie, Burkina Faso, Čad, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, využíván od prvobytně pospolné společnosti, pěst. obilnina, Palestina, Izrael, Omán, Jemen, bible, pěst, ČR, USA, Mexiko, Indie,
- b. var. eusorghum - d. zrnový, na zrno
- b. var. technicum - d. metlový, košťata, kartáče
- b. var. saccharatum - d. cukrový, šťáva stébel až 18 % glukózy
- b. var. sudananse - d. súdánský, sudánská tráva, pícninářsky hodnotná tráva, energetická plodina, savany, původ v. Afrika, Súdán, Tanzanie, stará kult rostlina východoafrických vysočin, okr, ČR
- caffrorum - kaferský
- caudatum - ocasatý
- cernuum -

- halapense – halebský, pův. Středozemí, Řecko, až Indie, stará pěst. pícnina, Madeira, v USA inv v mladých výhoncích jed kyanid (i usmrtit koně), ČR)
- nervosum -
- nigricans -
- nitidum -
- propinquum -
- roxburghii -
Sorindeia - sorindeia, Anacardiaceae
- rhodesiaca - rhodeská, end Zambie
Sorocephalus - sorocefalus, Clusterhead, Proteaceae
- lanatus - Kapsko, fynbos
Soulamea - soulamea, Simaroubaceae
- terminalioides - Madagaskar**,** Seychelly,
Southerladia – **jihoafrička, souterladya ,** Fabaceae
- mantana – horská, (Mountain Lily), j. Afrika – Dračí hory
Sparaxis – dřípulka, ixie, sparaxis , Fluweeltjie, Iridaceae
- auriculata – zářivá, Kapsko
- bulbifora – hlíznatá, pův. j. Afrika, Kapsko
- elegans - sličná, j. Afrika, Kapsko
- fragrans - křehká, j. Afrika
- grandiflora - velkokvětá, Botterblom, Kapsko, fynbos
- metelerkampiae - Kapsko, fynbos
- pilansii - , j. Afrika
- tricolor – trojbarevná, (Wand Flower), pův. j. Afrika, Kapsko, Červený seznam, okr, ČR
- variegata - Kapsko, fynbos
- vilosa - Kapsko, fynbos
Sparmannia – **sparmanya** , Tiliaceae
- africana – africká, (lipka africká, pokojová lipka, Indoor Linden, Cape stock Rose), pův j Afrika, Kapsko, okr, BZ Dar es Salaam
- ricinocarpa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika**,** větší část j. Afriky
Spatalla – spatalla, Fuzzybuds, Proteaceae
- curvifolia – křivolistá, Kapsko**,** fynbos
- mollis - Kapsko, fynbos
- parilis - Kapsko, fynbos
Spathodea - spatodea, trubačovec , Bignoniaceae, Catalpaceae, 1 druh, stáloz. strom, okraje lesů a roklin, tropy, Afrika, okr
- campanulata (nilotica) - zvonkovitý. (tulipánovitý, "africký tulipánový strom", African Tulip Tree, Fire Tree, Nandi Flame, Flame of the Forest, Fountain Tree), pův. trop. Afrika, Kongo, Guinea, savany, monzun opadavé lesy, suchuvzdorný, stálezel krásný strom 25 (10 - 30) m, 1500 - 2000 m, červ. a žl. kv., plod tobolka, okr, inv,
v. Afrika, Uganda, Ghana, okr
- colais - kolais, (African Tulip Tree), pův. z. Afrika, strom, okr
Spergula – kolenec, **spergula,** Caryophyllaceae, písčiny, slunné lokality, rumiště, Eurasie
- fallax - saharsko-arabská oblast
- flaccida - Sahara
Spergularia – kuřinka, spergularia , Caryophyllaceae, břehy vod, slaniska, dna rybníků, Eurasie
- maritima - obroubená, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- salina - solná, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
Spermacoce - spermacoce, Rubiaceae
- annua - roční, end Zambie
- arvensis - rolní, end Zambie
- congestis - end Zambie
- huillensis - end Zambie
Spetaea - spetea, Cape Bluebell, Hyacinthaceae
- lachenaliiflora Kapsko, fynbos

Sphaeranthus - sferantus, Asteraceae, 40 druhů, Afrika, j. Asie, Austrálie
- angolensis - j. Afrika
- gazaensis - jv Afrika - Zimbabwe, Zambie, Mosambik
Sphaerocoryne - sfrokoryne, Annonaceae
- gracilis - křehká, end Zambie
Sphagneticola - sfagnetykola, Asteraxeae,
- trilobata - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika**,** Madagaskar
Sphagnum – rašeliník, sfagnum, Sphagnaceae
- davidii - Davidův, i velehory, Tanzanie
- madagassum - , i velehory, Tanzanie
- pappeanum - , i velehory, Tanzanie
Sphedamnocarpus - sfedamnokarpus, Malpighiaceae / Mamaroviré,12 druhů, z toho 10 Madagaskar a Maskarén,
- pruriens - j Afrika - Namibie, Angola, Botswana, Zimbabwe, Mozambik, JAR, Svazijsko
Sphenoclea - sfenoklea, Spenocleaceae
- zeylanica - cejlonská, v. Afrika,
Spiloxene – spiloxene, Cape Star, Ploegtydblommetjie, Hypoxidaceae, 30 druhů
- aquatica – vodní, Watersterretjie, Kapsko, fynbos
- canaliculata - , JAR, Kapsko, fynbos
- capensis – kapská, (Golden Star, Peacock Flower), Kapsko, Namibie, fynbos
- curculigoides - , JAR
- ovata - Kapsko, fynbos
- serrata – pilovitá, Kapsko, fynbos
- schlechteri - Kapsko, fynbos
Spiniluma – spinyluma, Sapotaceae
- discolor - , Sokotra
Spirostachys - spyrostachys, Euphorbiaceae
- afrikana - africký, JAR, Mosambik, Kruger, spirostachys
Sporobolus – **opadavec, sporobolus** , Poaceae
- fimbrosus - end Zambie
- mopane - end Zambie
- pyramidalis – jehlancovitá, (Dropsed Grass), tráva krátkostébelných savan, Ngorongo, Tanzanie, jehlicovité stvoly
- spicatus - , zasolené půdy u Okavango,
- uniglomis - , end Zambie
- virginicus - viržinský, Namibie**,** Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika**,** větší část jižní Afriky, Madagaskar
Spuriodaucus - spuriodaukus, Apiaceae
- asper - hvězdný, end Zambie
- quarerei - , end Zambie
- hockii - , end Zambie
Staavia - stavia, Bruniaceae, end
- doodii - Diamondeyes, Kapsko, fynbos, end
- glutinosa - , (Flycatcher Bush, Vlieebos), JAR**,** Kapsko, fynbos, end
- radiata - Altydbos, Kapsko, fynbos**,** end
Staberoha - staveroha, Restoniaceae,
- aemula - end Kapsko, fynbos
- distachya - Cape grass, end Kapsko, fynbos
Stachys – čistec, stachys, bukvice, Woundwort, Teebos, Lamiaceae
- aethiopica - etiopský, Etiopie, j Afrika, Namibie, fynbos, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- alpina – alpský, §U
- brachyclada - , §F,
- byzantica - vlnatý, pův. Kavkaz, xerotermní, okr, ČR
- candida - bělostný, j. Řecko (pohoří Taygetos), Červený seznam
- corsica - korsický, end Korsika, Sardinie
- cretica - krétský, stř. a v. Středozemí, Francie, Balkán, Turecko, Kréta, Kypr, Krym, pastviny, kamen a

travn místa
- germanica - německý, Středozemí
- glutinosa - lepkavý, end Sardinie, Korsika
- macrantha (grandiflora) - velkokvětý, pův. Malá Asie a Kavkaz, okr, ČR
- milanii - , §SRB
- natalensis - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Zimbabwe
- ocymastrum - , §F,
- palestina - palestinská, Palestina, Izrael
- serbica – srbská, §SRB
Stachytarpheta - vratiklas, stachytarpeta, Verbenaceae, 30 druhů, jv Asie, Afrika, motýli
- caynnensis - pův JAm, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika**,** Madagaskar
Stangeria - stangeria, cykas, Zamiaceae, Stangeriaceae, 1 druh, další pouze paleontol.
- eriopus - plstnatá, jv. Afrika, JAR, Mosambik
Stapelia – smrdutka, stapelia , Carrion Flower, Aasblom, Asclepiadaceae, převážně j. Afrika**,** suché oblasti, sukulent
- asterias - hvězdovitá, sukulent, pův. JAR (Kapsko)
- erectiflora - Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- flavirostris - , (Slangghaap), JAR
- flavopurpurea - , JAR
- gigantea - velká, sukulent, jv. a stř. Afrika, Súdán,
- grandiflora - velkokvětá, pův. j. Afrika - Transvaal
- hirsuta - srstnatá, Haasoor, Kapsko, fynbos
- insignis - znamenaná, pův. Madagaskar
- saxatilis - skalní, pův. JAR
- vetula - , pův. JAR (Kapsko)
Stapelianthus - stapeliantus , Asclepiadaceae
- madagascarensis - madagaskarský, sukulent, Madagaskar
Stapeliopsis - stapeliopsis , Asclepiadaceae
- pillansii – , sukulent, j, Afrika
Staphylea – klokoč, stafylea, (Bladdernut), Staphyleacea, 12 druhů, mírný pás s. polokoule, příp. tropy (Mexiko, Peru)
- holocarpa - , vysoký keř, Čína
- gigantea - velký, j. Afrika
Steganotaenia - steganotenya, Apiaceae, 3 druhy
- araliacea - subsaharská Afrika, Etiopie, Tanzanie, Sngola, Namibie, JAR, keř stom, <u>léč,</u> TLM
Stellaria – ptačinec, stelária , Caryophyllaceae, Stellariaceae, cca 120 druhů, mírné pásmo celého světa, Středozemí, Evropa, s.Afrika, z.Asie, Čína, Tibet, okr
- palliada – bledý, pův. j. a jv. Evropa, s. Afrika, Malá a stř. Asie
Stenochlaena - stenochlena , kapradina, Blechnaceae
- nenuifolia – tenkolistá, liánovitá, trop. deštných lesů subsaharské Afriky a subtr. lesů až po Natal v JAR
Stenocarpus - stenokarpus, Proteaceae
- salignus - j. Afrika, Austrálie, okr
Stenoglottis - stenoglotys, Orchidaceae
- zambesiaca - end Zambie
Stephanodium – stefanodyum, ?
- <u>jed</u> dřevina
Stephanochilus - stefanochilus, Asteraceae
- omphalodes - Sahara
Stephanostegia – stefenostegia, Apocynaceae
- caouronii - strom, Madagaskar
Stephanotis – pamětnice, stefanotys, věncovec, Asclepiadaceae
- floribunda – květnatá, (Clustred Wax, Waxflower, Floradora, Bride´s Flower, Madagascar Jasmine), pův. Madagaskar, stáloz. liána, voní, okr tropy a subtr
Sterculia (Pterigota, Firmiana) **– lejnice, sterkulia,** Malvaceae, (Sterculiaceae), 180 druhů, tropy a subtropy,
- africana - africká, (African star Chesnut, Tick Tree), pův. v. a j. Afrika, Etiopie, Eritrea, Somálsko,

Mosambik, Botswana, Súdán, Namibie, Omán, Sokotra, strom 15 m, až do 1000 m, dřevo nábytek, budovy, konstrukce, hudeb. nástroje
- africana var. socotrana - africká sokotránská , Sokotra
- foetida - smrdutá, (ořechovitá, Wild Almold, Sterculia Nut, Java Olive), strom až 30 m, pův. v. Afrika až s. Austrálie, okr Tanzanie, j. Asie
- alata - křídlatá, okr, Indie, stromořadí
- murex - , (Lowveld Chesnut), jv. Afrika, JAR, Svazijsko,NP Kruger, opad. strom, květ před olistění, plody opice a pražené i lidé, dekorativní, okr
- oblonga - , Nigérie, strom
- platanifolia - platanolistá, pův. v. Asie, okr USA (Kalifornie)
- rhinopetala - , Nigérie, strom
- rogersii - , JAR
- setigera - setá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, plátovitě odlučná borka
Stereospermum - sterospermum , Caesalpiniaceae, dřeviny
- euphoroides – pryšcový, stromek, Afrika
- kunthianum - , 4 - 9 m, savany do 2100 m, dřevo na konstrukce, v. Afrika**,** z. Afrika - Burkina Faso
Sticherus - stycherus, Gleicheniaceae, 24 druhů, kapradina, trop a subtr. Amerika, méně Afrika, jv Asie, Austrálie a NZ
- flagellaris - trop v. Afrika, Madagaskar, Komory, Maskarény
Stichorkis - stychorkis, Orchidaceae, 8 druhů
- disticha - pův Reunion a Mauricius**,** Madagaskar
Stilbe – stylbe , Stilbaceae, (Verbenaceae), 10 druhů, Kapsko
. albiflora - Kapsko, fynbos,
- ericoides – vřesovcovitá, end Kapsko, fynbos
- overbergensis - Kapsko, fynbos, end
- vestitea - end Kapsko, fynbos,
Stipa - kavyl, stypa, Poaceae
- tenacissima - Sahara
Stipagrostis - koudelovec, stypagrostys, Poaceae, 50 druhů, Afrika, Střední východ, Indie
- capensis - kapský, JAR
- ciliata - Sahara, Pákistán
- damarensis -
- hirtigluma - Pákistán
- obtusa - sz. Afrika až Indie, Kavkaz až stř. Asie, vyprahlé kamenité svahy, polopouště, Pákistán
- paradisea - Pákistán
- plumosa - saharsko-arabská oblast , Omán, Pákistán
- pogonoptila - Pákistán
- pungens- bodavý**,** Sahara, Tunisko, Sahel, Írán
- sabulcola – písečný, (Dune Grass), tráva savan a pouští, Namibie
- uniplumis - Pákistán
Stoebe – hlaváč, stébe , Slangbos, Asteraceae
- alopecuroides - Atstertlangbos, Kapsko, fynbos
- capitata - Kapsko, fynbos
- cinerea - Vaal haartebeeskaroo
- kilimandschurica – kilimandžárský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- passerinoides – Madagaskar., end Réunion,
- plumosa - Slangbos, Kapsko, fynbos
- rosea - Kapsko, fynbos
- spiralis - Kapsko, fynbos
Stomatium – stomacium , Aizoaceae
- agnium - , koberc. sukulent, j. Afrika
- patulum - shloučený, j. Afrika
Strelitzia – strelicie , Strelitziaceae**,** Musaceae
- angusta (alba) - úzká, (Great white Strelitzia), pův. j. Afrika, 10 m, plantáže, okr, v. Afrika
- nicolai - Nikoolajova, (natalská, White Bird of Paradise, Natal Wild Banana), pův. pobřeží j. Afrika -

JAR, okr, intr Madeira
- reginae - královská, (královnina, "květina rajského ptáka", „jeřábí květina“, Queen Bird of Paradise Flower, Crane Flower), pův. j. Afrika (v. část Kapska a Natal), Súdán, stř. Afrika, v buši, temperátní až tvrdolisté lesy, trvalka 2 m, okr tropy a subtr, intr v. Afrika, Madeira, ČR skleník
Streptocarpus – tořivka, streptokarpus, krutiplod **,** Gesneriaceae, 90 druhů, okr
- erubescens - , end Zambie
- gardenii – Gardenův, hory j. Afrika – Dračí hory
- glandulossinus - pyskatá, Kilimandžáro, Tanzanie
- hilsenbergii – , hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- primulifolius - prvosenkolistý, JAR
- rexiii – královská, pův. j. Afrika - Kapsko, okr
- vandeleurii - , (Olifantsoor), JAR
Striga - striga, Orobanchaceae, Scrophulariaceae, poloparazit, 20 druhů
- asiatica - asijská, subsaharská Afrika - Sahel, Súdán, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Arábie, Réunion, j.Asie, Čína, Seychely, Maskarény, USA inv
- bilabiata - v. Afrika, Súdán
- gesneroides - gesnerovitá, Afrika-Sahel, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, větší část jižní Afriky, Arábie, Sokotra, Makaronésie - Kapverdy, Indie, zavl USA, trop. savany
- hermonthica - saharsko-arabská oblast , Afrika - Sahel, Senegal až Džibutsko , Etiopie , Súdán, větší část j. Afriky, pouštní okraj Sahara, Arábie
Strobilopsis - strobilopsis, Scrophulariaceae
- wrightii - end Zambie
Strombosia - strombosia, Strombosiaceae, afromontánní lesy
- schefleri - , Keňa
Strongylodon – strongylodon, Fabaceae
- craveniaea - Madagaskar, Komory - Mayotte
- macrobotrys – , Réunion,
- madagascxariensis - madagaskarský, end Madagaskar
Strophanthus – krutikvět, strofantus, Apocynaceae, 40 druhů, dřeviny, glykosidy, jed, <u>léč</u>
- boivinii - end Madagaskar, opad keř. strom
- gratus - cenný, (líbezný, Roupelia Grata, Cream Fruit, Rubber Vine), pův. trop. rovníková Afrika od Guinei po Gabon, liána trop. deštných lesů, říční břehy, okrajové lemy, až 25 m, okr, <u>léč</u>, TLM, šamanský druh, šípový jed, pěst jv Asie, stř. Amerika, Austrálie
- hispidus - srstnatý, Súdán
- konte – , jed, směs alkaloidů (zejména strofantin)
- nicholsonii - **,** end Zambie
- speciosus - JAR, šípový jed
- welwitschii - , end Zambie
Strumaria - strumaria, Cape Snowflake, Sneeuvlokkie, Amaryllidaceae
- ciliata - Stroopbossie, Kapsko, fynbos
- dodecandra - Soetgonna, Kapsko, fynbos
- leptantha - Kapsko, fynbos
- myrsinites - Kapsko, fynbos
- spiralis - Kapsko, fynbos
- tenella - Kapsko, fynbos
- tomentosa - Kapsko, fynbos
Struthiola - struthiola, Featherhead, Veertjie, Juffertjie-roer-by-die-nag, Thymeleaceae, 40 druhů, trop. j. a v. Afrika
- ciliata - brvitá, Kapsko, prutnatý keř, fynbos,
- dodecandra - , JAR
- leptantha - Namibie
- striata - Roemanaggie, Kapsko, fynbos
Strychnos – kulčiba, strychnos, Loganiaceae, liány
- madagascarensis – madagaskarská, Madagaskar, i jako ovoce
- mitis - , end Zambie

- nux-vomica – dávivá, strom , orální jed (k „božímu soudu“ - zemře či ne),
- spinosa – trnitá, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Ghana, větší část j. Afriky, NP Kruger, Madagaskar, jed strom, i jako ovoce, ale semena jedovatá (šípový jed)

Stryphnodendron - stryfnodendron, Fabaceae, Mimosaceae,
- adstringens - Brazílie
- herbesonii - Filipíny
- porcatum - tropy a subtr

Stuckenia - rdestík, stukenyje, Potamogetonaceae, 40 druhů
- pectinata - hřebenitý, Namibie, kosmopolit

Stuhlmannia - stulmanya Fabaceae
- moavi - Tanzanie

Styrax – sturač, styrax, benzovník, Styracaceae, 130 druhů, subtr a tropy, jv. Asie a Ameriky - Čína, Korea, Japonsko, SAm vč.Mexiko, 1 druh j.Evropa**,** okr, latex, pryskyřice , obřadní vykuřování
- officinais – lékařský, třetih relikt, v. Středozemí, jv. Evropa, od Itálie na východ, Kréta, Kypr, Malá Asie, (s. Afrika chybí), Palestina a Izrael, makchie, pryskyřice ("židovské kadidlo"), i pěst, do 600 m

Suaeda – solnička, suaeda, Amaranthaceae, Chenopidiaceae, polopouště
- fruticosa Sahara
- monodiana Sahara
- monoica - , Súdán, Etiopie,
- moschata - mošusová, pův v. Arábie, Omán, Jemen, saharsko-arabská oblast
- verniculata – , Sahara , Tunisko, Sinaj, Arábie, pouštní okraje

Subularia - subularias, Brassiacaceae
- monticola - horská, v. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika

Suregada - suregada, Euphorbiaceae
- lithoxyla Tanzanie

Suriana - suriana, Simaroubaceae, pobřeží trop moří, Afrika, Asie, JAm, Karibik
- maritima Madagaskar

Sutera - sutera , Scrophulariaceae
- carvalhoi - end Zambie
- cordata – srdčitá, stáloz. trvalka, j. Afrika
- tristis – smuteční, Kapsko

Sutherlandia - suterlandya , Fabaceae, Viciaceae
- frutescens – plodová, (Cancer Bush), stáloz. keř, j. Afrika**,** Kapsko

Swertia – kropenáč, svertie, Gentianaceae, hory, Evropa - Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán Pobaltí, Bělorusko, prameniště,
- abyssinica - habešský, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika
- crassuiuscula – tučný, Kilimandžaro, Tanzanie
- fwambensis - **,** end Zambie
- johnsonii - , end Zambie
- lugardiae - Súdán, stř. Afrika
- polynectaria - Súdán, stř. Afrika, Jemen
- schimperi - Súdán, Etiopie, stř. Afrika

Swietenia – mahagonovník, svietenya, **pryskoň**, karibský mahagon, Meliaceae, asi 10 druhů, stáloz a poloopad stromy, trop lesy, stř. a JAm, Karibik, j.a jv.Asie, okr
- macrophyilla – velkolistý, (brazilská, American Mahagony, Honduran large-leaved Mahagonay), pův. j. trop. Amerika, nepravý mahagon

Syagrus (Arecastrum) **– arekovec, syagrus,** Arecaceae, Palmaceae
- romanzoffiana - rozmarýnolistá, (Queen Palm), pův. Brazílie, palma 12 - 15 m, okr, v. Afrika
- sancona - sankona, pův. Bolívie, Kolumbie, Ekvádor, palma, BZ Dar es Salaam

Symphonia – manila, symfonya, Clusiaceae
- globulifera – kulovitá, červ. květ, deštné lesy, hojně na horách, Tanzanie
- intsia - , Madagaskar, strom

Symphyotrichum (Aster) **- astřička, symfyotrichum,** Asteraceae, okr
- leave - hladká, SAm
- squamatum Súdán, stř. Afrika

Synadenium - synadenyje , sanadenyum, Euphorbiaceae
- grantii - velké, keř, trop. Afrika, Ngorongo, Tanzanie
Syncarpha – synkarpha, Everlasting, Sewejaaetjie, Asteraceae
- argyropsis – , Witsewejaartjie, Kapsko, fynbos
- canescens - Pienksewejaartjie, Kapsko, Namibie, fynbos
- eximia - Strawberry everlasting, Kapsko, fynbos
- gnaphaloides - Vlaktetee, Kapsko, fynbos
- chlorochrasum - Gold everlasting, Kapsko, fynbos
- paniculata - Kapsko, fynbos
- speciosissima - Cape everlasting, Kapsko, fynbos
- vestita - Cape Snow, JAR . Kapsko - Western Cape, fynbos
Syncolostemon - synkolostemon, Lamiaceae, 45 druhů, subsaharská Afrika, 1 Madagaskar, 1 Indie
- macranthus - jv Afrika, end Dračí hory, keř
- parvifolius - jv Afrika, JAR, nižší keř
Synnotia - synocia , Iridaceae
- variegatat – pestrá, hlízn. trvalka, j. Afrika
Synsepalum - synsepalum, Sapotaceae
- dulcificum - pův trop. z. Afrika - okolo Guinej. zálivu, Ghana až Kongo, dnes pěst tropy celého světa, stáloz. keř 3-5 m, mokřiny, plody (miracle fruit / zázračné plody) pro diabetiky, ovoce vydrží max 2-3 dny, miraculin v plodech mění funkci chuťových pohárků (kyselé jako sladké), možnost překyselení žaludku
- brevipes - end Zambie
Syringodium – syringodyum, Comodoceaceae, podmořské trávníky
- isoetifolium – , pouštní okraj Sahara, Arábie, Keňa, Madagaskar, Komory**,** Seychelly
Syzygium (Eugenia) **– hřebíčkovec, jambolan, kryškovec, sizygium**, Myrtaceae
- aromaticum - vonný, (kořenný, Clove Tree, mismar), pův. Moluky, stález. trop. stromek (10 m), květní poupata - koření hřebíček, aromatizování potravin, vína, likérů, arom. olej, vanilkové aroma, ústní voda, droga, silice, opium, afrodiziak přes 5 tis. let, psychoaktivně, léč antisepticky, pěst. tropy, Súdán, stř. Afrika, Mauritius, Zanzibar, Pemba, Madagaskar, Réunion, SAE dovoz ?
- cordatum - srdčitý, j. Afrika, JAR, Keňa, Uganda, trop. lesy, křoviny, stáoz. strom až 15 m, lody jedlé, borka léč, TLM
- cumini(i) (E. cuminii) - jambolam, (Clove Tree, Java Plum, Jambolana), pův. Indie a trop. Asie, strom 15 m, plody hřebíček, do 1800 m, Zanzibar aj., v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,
- cymosum – hroznatý, end Réunion, Madagaskar
- guineense - guinejský, (Waterberry), v. Afrika, Keňa, strom 10 - 25 m, říční břehy, pionýr. dřevina, dřevo řezbář., tannin,
- jambos – kryškovec, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,
- staudii Sv. Tomáš
- wrightii - Madagaskar
Tabebuia – tabebuia, **trumpetovka**, Bignoniaceae, Asclepiadaceae, Catalpaceae, 100 druhů, tropy, stř. a JAm (Mexiko až Kolumbie), Karibik, dřeviny, kvetou bezlisté, léč. kůra lapačo, okr
- pallida - Madagaskar
- serratifolia – pilolistá, (Yellow poui Tree), okr strom 8 m, trop. savan, těžké konstrukční dřevo (zelený eben), v. Afrika
Tabernaemontana – **tabernemontana** (Tabernehor, Amsonia) , Apocynaceae, Asie, Afrika, Amerika, Asclepiadaceae, cca 120 druhů, pion. dřeviny
- holstii - Holstiův, Kilimandžáro, Tanzanie
- stapfiana (johnstonii) - (Wild Magnolia), Keňa, vždyzel. strom 10 m, latex, plody jako míč na kopanou, okr, v. Afrika
Tabernanthe – tabernante, Apocynaceae,
- divaricata - omazeň,
- iboga – eboha, (iboga), pův. z. Afrika - Gabon, Kamerun, Republika Kongo, trop. lesy, keř 1-2 (10) m, latex, jed**,** droga kořen alkaloidy, kůra, psychoaktivní, halucinogenní (opiáty), rituál Gabon, stimulační, léč,
- manii
Tacca – taka, Dioscoreaceae, Taccacae, 20 druhů, tropy až subtr, JAm, Austrálie, Afrika, Oceánie, poloopad. monzun.lesy, z. Afrika, jv Asie – Indie, Čína, Indočína, Malajsie, Indonésie, okr, škrobn hlízy -

mouka, nastrouhané obklad na rány
- chantrierii - , Asie, pěst i jako okr. řezaná květina
- leontopetaloides – Madagaskar, Afrika, Kongo, Ghana, Guinea, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, trop. Asie, Tichomoří, střapaté tmavohněhé květy, okr pěs
Tagetes - aksamitník, tagetes, afrikán, „tarragon“ Asteraceae, 30 druhů, subtr. j. USA, Mexiko, stř.Amerika, JAm až Argentina, byliny, slunné,chudé svahy, okr ČR
- minuta Sahara
Takhtajanija – taktadžanya, Winteraceae,
- perrieri – Perierova, keř, Madagaskar, živoucí fosílie
Talbotia (Xerophyta) - talbocia, Velloziaceae, pouze 1 druh
- elegans - sličná, JAR - podhůří Dračích hor, trsnatá bylina
Talinum – tučnec, talinum , Portulacaeae, (Talinaceae), 50 druhů, dřevnatějící trvalky a sukulenty, suché travnaté lokality, tropy a subtr, Afrika (Namibie, Angola až Keňa, stř. a JAm, SAm, okr. léč
- cafrum – kaferské, sukulent, Namibie, Angola až Keňa
- fruticosum - plodový, tropy a subtr Nového světa, zavl trop Afrika, suché a polosuché lokality, kvete celý rok, listy jako zelenina, léč, TLM
- leontopetaloides - Súdán, stř. Afrika
- portulacifolium - saharsko-arabská oblast , Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Guinea, Kongo, větší část j. Afriky, Arábie
Talipantii – ibišek, **talipantii**, ?
- tiliaceum – lipovité, Keňa**,** Madagaskar
Taliparíti - taliparity, ibiškovec, Malvaceae, keř. stromek
- tiliaceum – lipovité, Réunion, Seychelly, keř
Tarchonanthus - kafrodyšník, tarchonantus, Asteraceae
- camphoratus – kamforový, (Leleshwa Bush),keř 6 m, 1500 - 2300 m, v. Afrika, Džibutsko
Tamarindus – tamarind , **tamarindus,** Sapindaceae
- indica – východní, (indický, indické datle, Tamarind Asam), pův. trop. suché keřové savany Afriky do 1500 m, pěst trop. stáloz. ovoc a okr. strom, 30 m, guma "tamarind seed powder", plody vynik. nápoj, v. Afrika, Tanzanie, Etiopie, Súdán, Kongo, Ghana, Keňa, Guinea, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Sokotra
Tamarix – tamaryšek, tamarix, (Tamarisk), Tamaricaceae, 70 druhů, Eurasie, Afrika, SAm
- africana - africký, (African Tamarisk), s. Afrika, Středozemí, Malta, Mezopotámie, halofyt, slaniska, písčiny, skalnatá pobřeží, §F, pěst na dřevo
- aphylla - bezlistý, africko-asijské pouště, pův. subtr. s. Afrika a v. Středozemí, z.Asie, Sinaj, Arábie, Omán, Palestina, Izrael, bible, pouštní okraj Sahara, Arábie, inv, Indie, Pákistán, 15-25 m, stálozel, pěst i na dřevo,
- canariensis – kanárský, Středozemí, Kanárské ostrovy (Gran Canaria), okr
- elongata – prodloužený, Írán
- chinensis - čínský, pův. Čína, obsah salicin
- hampeana - hampeanský, Kypr
- gallica – francouzský, (French Tamarisk), pův. z. Středozemí, z. a jz. Evropa, j. Francie, j. Španělsko, Ischia, Madeira - pobřeží, Albánie, s. Afrika, Maroko, Sahara, vlhká zasolená místa, okr, zplaňuje
- gracilis – něžný, §UA
- hispida - , Írán
- lampeana - svítivý, Kypr
- laxa - mléčný, Írán
- linifolia – lnolistý, §F,
- nilotica - nilský, pův. Egypt, Sokotra, písčiny, polopouště
- parviflora - malokvětý, pův. v. Středozemí, Balkán, s. Afrika, Tunisko, balvanitá koryta, ČR okr
- pauciovulata - Sahara
- pentandra - pětimužný, Středozemí, Přední Asie, s. Afrika, Kanárské ovy, Rusko
- ramosissima - větevnatý, (větvený), Středozemí, Kaspický region, Rusko, okr ČR
- smyrnensis - smirnský, Kypr
- tetragyna - čtyřboký, Kypr, pouštní okraje Sahara, Sinaj, Arábie, saharsko-arabská oblast
- tetrandra - čtyřmužný, (čtyřplodý), Balkán, Kypr, Krym, Malá Asie, Rusko**,**

Tambourissa – tambourisa, Monimiaceae
- eliptica - Reunion
- gracilis - Madagaskar, stromy
Tannodia - tanodya, Euphorbiaceae
- swynnertonii - **,** end Zambezi
Tapinanthus - tapinantus. Loranthaceae, 40 druhů, subsaharská Afrika
- rubromarginatus - jv Afrika - JAR Transvaal, Svazijsko, na akaciích, epif. poloparazit keř na Akacie, Combretum, Protea, Faurea, Strculia
Tapiphyllum - tapifylum, Rubiaceae
- discolor - end Zambie
- rhodesiacum - rodeský, end Zambie
- schliebenii - Tanzanie
- velutinum - end Zambie
Taraxacum – pampeliška, taraxakum, smetánka , Asteraceae
- agg. sect, ruderale - Súdán, stř. Afrika, okraj Sahara, Arábie
Tarchonanthus - tarchonantus, Asteraceae,
- camphoratus - v. Afrika, 6 m
Tarenna - tarena, Rubiaceae
- quadrangularis - end Tanzanie
Tavaresia – taversia, Asclepiadaceae, Afrika
- spartea - Súdán, stř. Afrika
- x meintjesii – Meintjesiův., sukulent, pův. jz. Afrika - Transavaal
Taverniera - tavernyera, Fabaceae
- glabra - Arábie - Omán, Írán, Pákistán
- spartea - saharsko-arabská oblast , v Arábie, Omán, SAE, Írán, Pákistán, polopouště
Teclea – teklea, Rutaceae
- simplicifolia – strom 4 - 10 m, suché savany 300 - 2300 m, Masajové, řezbáři, v. Afrika
Tecoma (Stenolobium, Bignonia) **– protiha, tekoma, teka, týk,** Bignoniaceae, 12 stáloz. druhů, j. Afrika, Amerika – j.USA až Argentina, stáloz stromy, plazivé keře a pnoucí rostliny, skaln svahy, okr
- capensis - kapská, stř. Afrika, Tanzanie, Súdán, větší část j. Afriky
- grandis - obrovská, (velká, Indian Oak, Teak, "Djati"), pův. stř. Amerika, vlhké i suché trop. monzun lesy, velmi husté, žádané tvrdé týkové dřevo, jedno z nejcennějších tropických (odolává mořské vodě, termitům, houbám, přičemž se snadno opracovává), medonosná,
- hamiltoni – Hamiltonova, jv. Asie
- stans - stans, (Yellow Elder, Yellow trumpet Tree), pův trop. Amerika - Mexiko, keř 4 m, okr, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
Tecomanthe - tekomante, Bignoniaceae
- dendrophila - (Forest Bell Creeper) Kapsko
- speciosa - Indonésie, Austrálie, NZ
Tecomaria (Tecoma, Bignonia) **- tekomaria,** Bignoniaceae , **(**Catalpaceae), 2 druhy,
- capensis - kapská, (Cape Honeysuckle), pův. j. Afrika, Kapsko, NP Kruger, okr. pnoucí keř až 5 m, červ. kv., plod tobolka, okr (cv. Lutea, Coccinea, Apricot), v. Afrika i Středozemí
- nyssae - j. Afrika - Tanzanie, Zair, Zambie, Malawi, Mosambik, hory, keř
Tecomella - tekomela, Bignoniaceae, 1 druh,
- undulata - Omán
Tectaria - tektaria, pokryvnice, kapraď, Tectariaceae, 200 druhů, tropy celého světa
- gemmifera – polokulovitá, tropy, v. Afrika. Madagaskar, JAR
Tectona - teka, tectona, týkový strom, „indický dub“, Verbenaceae
- grandis - velká, Nigérie, Trak, pův. Barma, ale rozšířen i do trop. Afriky Nigérie aj., **těžba dřeva**
Teedia - tedya, Scrophulariaceae
- lucida - j Afrika, end Zambie
Temnocalyx - temnokalyx, Rubiaceae
- verdickii - end Zambie
Tenicroa – tenykroa, Hyacynthaceae
- multiflora – mnohokvětá, Kapsko

Tephrosia – koželusk, tefrosia, Fabaceae, 358 druhů tropy a subtr z. polokoule - Afrika, jv Asie, Austrálie, zavl tropy Ameriky
- aphylla Omán
- apollinea – , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arabský poloostrov – Omán, Sokotra, keř, degrad plochy
- nubica - nubijská saharsko-arabská oblast, Etiopie, Omán
- odorata – vonná, Súdán, stř. Afrika,, Sokotra
- purpurea - Mauritánie, Mosambik až JAR, Madagaskar, JAR, Sahara, jv Asie, Austrálie, Tichomoří, písčiny, polokeř
- vogelii - subsaharská Afrika, Guinea až Etiopie, i Angola a Mosambik, zavl Madagaskar, Komory, i jv Asie
- Čína, Malesie, stř. a JAm, Havaj. léč, jed, insektic na roztoče - klíšťata, zelené koření, stíní na plantážích
- virgiana - až SAm
Tephrosta - tefrosta, Poaceae
- africké savany
Tephu – tefu, Poaceae
- obilnina na mouku, prodej nemletá, Etiopie, sklízí ho srpy
Terica - terika, ?
- arborescens - , Reunion
Terminalia – vrcholák, terminália, kumbuk, mandlovník **,** Combretaceae (Uzlencovité), Fabaceae, stromy
- avicennioides - , strom, suché africké savany, z. Afrika - Burkina Faso
- bentzoë - Madagaskar, Maskarény - Réunion, Mauricius, trop. lesy, listy a borka léč kůže, průjmy, krvácení, malárie, TLM,
- brownii - Brownův, (Red pod Terminalia), strom 7 - 13 m, 700 - 2000 m, dřevo odolné termitům, pěst polní lesy, v. Afrika**,** Madagaskar
- catappa – katapovitý, („singapurská mandle“, Tropical Indian / Singapore Almond Tree), pův. Andamanské ovy, Indie, Madagaskar, Keňa, Guinea, Kongo, Sokotra, Madagaskar, Réunion, Seychelly, strom trop. savan, 15 m, snáší zasolení, inv
na pobřeží, olejn peckovice, tannin, okr
- gazensis - , end Zambie
- ivorensis – slonovinný, (African Teak, Idigbo, Framiré), pův. z. Afrika, Nigérie, strom, **tvrdé trop. dřevo**
- kilimandscharica - kilimandžárský, strom 5 - 10 m, skaln lokality 400 - 1500 m, v. Afrika
- laxiflora - z. Afrika - Burkina Faso
- macroptera - z. Afrika - Burkina Faso
- mantaly - mantaly, pův. Madagaskar, stáloz. strom 10 m, okr ulice a zahrady, v. Afrika
. mkllis - měkký, Serengeti
- pteleopsis - , end Zambie
- schimperiana - subsaharská Afrika, Súdán, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, stromová savana, značně proměnlivý
- stenostachya - , end Zambie
- superba – nejmohutnější. (bílá limba, Korina, White Limba), pův. z. Afrika, Nigérie, trop. strom, roční přírůstek až 2,8 m , **tvrdé trop. dřevo**
Tetracera – tetracera, Dilleniaceae
- boiviniana – , Tanzanie, Keňa
Tetraclinis - sandrakovník, tetraklinys , Cupressaceae
- articulata (Callitris quadrivalvis, Sandarac, Thuya-maser, Barbary Arbor-vite, berberská tuje) – článkovaný, pův. **Malta - národní strom,** pohoří Atlas. Středozemí , s. Afrika - Maroko, méně Alžírsko a Tunisko, Mali, také Španělsko a Francie (relikt), §BG, Červený seznam (ohrožená), keř. strom, **tvrdé hnědočervené dřevo** – citrus vůně, dřevořezby, léč (adstringens), (pryskyřice "sandarak" - na laky, pro zubní tmely)
Tetradenia (Iboza) - **tatradenya** , Lamiaceae, 20 druhů, Afrika, Madagaskar, dvoudomé, rychle rostoucí opadavé keře, aromatické, příbuzný s Plectranthus, humoz. půdy
- cordata -
- galpinii - Afruka
- netvora - žilnatý, Madagaskar, Réunion,
- riparia – poříční, (pobřežní, rýmovník), j. Afrika, Malawi, Angola, Svazisko, JAR, Madagaskar, heř. stromek, arom, léč - proti kašli a nachlazení , bolest zubů, makárie, migréně ?, TLM, okr tropy, pěst hrnk ČR

Tetragonia - čtyřboč, tetragonya, Aizoaceae, 31 druhů, tropů a j. Afrika, subtr a trop Asie, Australasie, pacif. pobřeží Peru a Chile, zavl i jinam, polokeřík
- decumbens - pův. jz. Afrika - JAR, Namibie, zavl Austrálie, sukul. polokeřík
- fruticosa - Kinkelbossie, Namibie, JAR,
- chenopoides - Kapsko
- herbacea - Kapsko
- higrescens - Kapsko
- trigyna - end NZ, dále Austrálie, Tasmánie

Tetraria – tetraria, Cyperaceae
- thermalis – termální, Bergpalmiet, Kapsko**,** fynbos

Tetraselago (Selago) **- tetraselago**, Scrophulariaceae, 4 druhy, JAR a Svazijsko
- wilmsii - jv Afrika - JAR, Svazijsko, trsnatá bylina

Tetrorchidium - tetrorchidyum, Euphorbiaceae
-ulugurense - end Tanzanie

Teucrium – ožanka, **teukrium,** Lamiaceae, 300 druhů, temperát. až trop. pásmo, celý svět mimo Austrálie, oddenk trvalky, vlhké lokality, nivy, okr
- abutiloides - abutilenovitá, (podslunečníkovitá), end Madeira, Smar-m, NATm
- aristatum - , §F,
- betonicum - bukvicovitá, end Madeira, náhorní planiny, Smar-m, NATm
- brevifolium - malolistá, Kréta, garrigue (frygana)
- capitatum (polium ssp. capitatum) - hlavatá, (Felty Germander), celé Středozemí, Palestina, Izrael, Balkán, Černomoří, garrigue (tomillar), úhory
- chamaedrys - kalamandra, euroasijský taxon, z., stř. a j. Evropa, Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, ČR
- charidemi - ,§ BG,
- creticum – krétská, Kréta, Středozemí
- cyprinum - kyperská, Kypr end
- divaricatum - rozkladitá, Egejská oblast, Palestina, Izrael, suché a kamenité plochy,
- divaricatum ssp.canescens - Kypr end
- dunense - dunová, Španělsko, Baleáry, Francie, pobř písč duny
- flavum – plavá, (Yellow Germander), Balkán, Středozemí, Malta,
- flavum ssp. glaucum - Sardinie
- fruticans - křovitá, (Olive-leaved Germander, Tree Germander), pův. z. Středozemí, ovy Jadranu, Malta, zalesněná pobřeží, , §F, okr
- heterophyllum - různolistá, Kanárské ovy (Tenerife)
- kotschyanum - kotschijská, Kypr
- lepicephalum - ,§ BG,
- marum - , Sardinie
- massiliense – marseilská, Středozemí, Francie, §F,
- micropodioides - drobnoplodá, Kypr
- montanum - horská, (chlumní), jihoevropská pohoří, j., jv. a stř. Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, Řecko, Turecko, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, Ukrajina, Krym, z. Asie, §CR
- polium - polejová, (hlavatá, lesklá), Středozemí, Sardinie, Jugoslávie, Balkán, Sahara, z. Asie, garrigue (frygana), skaln pobřeží
- pseudochamaepitys - , §F,
- scorodonia (scordium) - čpavá, celé Středozemí, Kypr, §U
- scorodonia - lesní, od Španělska po Jugoslávii
- turredanum - **,**§ BG,

Thalassia – thalasia, Hydrocharitaceae, podmořské trávníky
- hemprichii – Hemprichova, Keňa, Madagaskar, Komory**,** Seychelly

Thalassodendron – thalasodendron, Cymodoceaeceae, podmořské trávníky
- ciliatum – brvité, pouštní okraj Sahara, Arábie, Keňa, Madagaskar, Komory**,** Seychelly, Súdán, stř. Afrika

Thamnochortus - thamnochortus, Besemriet , Restionaceae, 31 druhů, Kapsko, dvoudomé trávovité rostliny, fynbos
- cinereus - JAR, fynbos

- fraternus - end Kapsko, fynbos, dvoudomá trávovitá bylina
- insignis - Kapsko, trvalka až 2 m
- lucens – svítivý, trsnatá bylina, hory j. Afrika
- pluristachyus - JAR - Střelkový mys, fynbos
- spicigerus - Kapsko, formace strandvelt

Thamnosma – thamnosma, Rutaceae
- socotranum – sokotranská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika

Thelypteris - kapradiník, telypteris, vodní kapradina, Thelypteridaceae
- dentata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, sv. Helena,
- interrupta - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, mělké vody, Okavango, Madagaskar, Réunion,

Theobroma – kakaovník, teobroma , Malvaceae, Sterculiaceae (lejnicovité), 20 druhů, tropy, Amerika, Afrika, i Asie, stáloz. stromy, okr, pěst
- cacao – pravý, (Cacao Tree, Chocolate), pův. trop. stř. a JAm (horký nápoj Mayové, Aztékové v r. 600), oblast Amazonky, Brazílie, Mexiko (dříve jako platidlo), Karibik - Kuba, dnes 2/3 produkce Afrika u Guinnej. zálivu (Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, Kamerun, Tanzanie), také Réunion, Pobřeží slonoviny, Ghana, Nikaragua, Súdán, Madagaskar, dále Indonésie, trop Amerika (Ekvádor, Brazílie, Peru), deštné pralesy, stromek (cca 8 m), kauliflorie, pěst pro plody (až 30 cm, s 20-50 kakaovými boby, fermentace, sušení, pražení), kakao, droga - theobomin, kofein, tonikum, afrodiziak, omamně, léč inf. střevních onemocněních a průjmech, vykuřovadlo, diureticky, rozšiřuje cévy, do Evropy 1527 Španěl Fernando Cortéz , ve Švýcarsku 1830 míchán s lískovými oříšky, 1847 v Anglii 1. továrna na tabulkovou čokoládu, 1875 ve Švýcarsku mléčná čokoláda, 1913 ve Švýcarsku plněná čokoláda (pralinka), čokoláda musí mít alespoň 25 % kakaové sušiny (hořká – 35 %, mléčná 25 %), bílá čokoláda min 20 % kakaového másla, cv. Forastero (běžně), Criollo (cenný), roční úroda 1 kakaovníku = 4 tabulky čokolády, největší spotřebu v r. 2017 měli Švýcarsko (8,8), Rakousko, Německo, GB, Švédsko a ČR (4,9) kg/os

Themeda – štětkovka, temeda , Poaceae
- triandra – trojmužná, tráva savan, pahorkatiny a náhorní plošiny v. Afriky, Keňa, Ngorongo, Tanzanie, Súdán, Ghana, NP Kruger, pícninová tráva, ale i Indie a Austrálie,

Thereianthus - thereiantus, Bloubergpypie, Iridaceae
- bracteolatus - Kapsko, fynbos
- minutus - Kapsko, fynbos
- spicatus - ;Kapsko, fynbos

Thesium - lněnka, thesium, Swartstorm, Santalaceae,
- capitatum -
- euphorbioides -
- pubescens - Namibie
- spinosum - Namibie

Thespesia - tespezia , Malvaceae
- populnea – provazová, příbuzný s ibiškem stromovitým, pobř pásmo Afriky, Guinea, Kongo, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika**,** Madagaskar

Thevetia (Cascabela) **– tevécia**, kaskabela, Apocynaceae, 8 druhů, stáloz. dřeviny, lesy, tropy, stř. a JAm (Peru), Karibik, okr
- peruviana - peruánská, pův. stř. a JAm, keř, okr, v. Afrika
- thevetioides - (Yellow Oleander, Thevetia), pův. stř. a JAm, stáloz. strom 8 m, do 2000 m, plantážnicky, zasolené půdy, okr, v. Afrika

Thilachium - thylachium, Capparidaceae, 15 druhů, Madagaskar (8),
- panduliforme -
- sumangui - end Madagaskar, stáloz keř, prvně popsal český cestovatel Václav Bojer (1843)

Thrinax - trinax , Arecaceae
- floridana - floridská, (Florida thatch Palm), pův. Florida, stř. Amerika, okr, v. Afrika
- parviflora - drobnokvětá (Thatch Palm), pův. Jamaika, palma, BZ Dar es Salaam

Thunbergia – smatovka, tunbergia, smatavka , Acanthaceae
- alata - křídlatá ("černooká Zuzana", Black Eyed Susan, Clock Vine), pův. trop. Afrika (Madagaskar, Maurutius), Etiopie, Súdán, stř. a j Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, liána, okr květina tropů a subtr
- battiscombei - , Afrika

- erecta - vzpřímená, (Bush Clock Vine, King´s Mantle), pův, trop. z. Afrika, Senegal, Kongo, okr, tropy celý svět, liána, keř 2-3 m, fial. kv.
- grandiflora - velkokvětá, (Clock Vine, Bengal-Clock Vine), dřevnatá liána, pův. vlhké tropy jv. Asie - Bengálské, Sundy, Filipíny, Madagaskar, Réunion, velké modré květy, okr tropy a subtropy
- gregorgii - Gregorova, hory trop. v. Afriky, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Súdán, stř. Afrika, okr
- mysorensis – mysurská, Réunion,

Thymelaea – vrabečnice, thymelea , Thymeleaceae
- broteriana - ,§ BG,
- hirsuta - chlupatá, (srstnatá), celé Středozemí, Kréta, Kypr, Sahara, Tunisko, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, pouště a polopouště, halofyt, ke zpevňování pouštních písků
- lythroides - ,§ BG,
- passerina - vrabčí, Kypr
- ruizii - , §F,
- tartonraira - tartonrainská, Sardinie, Kypr, §F,
- thomasii – Thomasova, §F,

Thymus - mateřídouška, thymus, Lamiaceae
- adriensis -
- hirsuta - srstnatá, Sahara
- laevigatus - Jemen
- serrulatus - Etiopie, Súdán, stř. Afrika

Tibouchina – podhal, tybouchina, Melastomaceae, cca 350 druhů, tropy, Mexiko, JAm - Brazílie, Karibik, jAfrika-Natal. deštné lesy, stáloz. keře a polokeře, pnoucí vytrvalé byliny, okr
- urvilleana – Madagaskar, Réunion,

Tieghemella - tyghemela , Sapotaceae
- heckelii - Hekelova, Makoré, ((African Cherry), pův. z. Afrika, Sierra Leone, Nigérie, Pobřeží slonoviny, strom**, tvrdé trop. dřevo,** těžba

Tillandsia – tylandsia, kykatka, Bromeliaceae, přes 400 druhů, tropy, USA, stř. a JAm, Karibik, stáloz. sukul. rostliny, listová růžice, aerofyt, okr
- usneoises – usnovitá, Réunion,

Tillaea - tilaea, mastnice, Crassulaceae
- granvikii - Súdán, Etiopie, stř. aj. Afrika
- schimperi - Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika

Timonius - tymon, tymonyus, Rubiaceae
- sechellensis - sejšelský, Seychelly**,** Madagaskar

Tipuana (Machaerium) **- typa, typuana** , Viciaceae, Fabaceae
- tipu (M. tipu) – tipu (Tipu Tree, Pride of Bolivia), pův. Bolívie, Brazílie, strom 20 m, atrakt. květ, okr, plantážnicky

Titanopsis - tytanopsis , Aizoaceae
- calcarea - vápnitá, sukulent, j. Afrika, Kapsko
- schwantesii - Schwantesova, Namibie

Todea - todea , strom. kapradina, Osmundaceae
- africana -
- barbata – vousatá, j. Afrika**,** Namibie, Súdán, stř. a j. Afrika

Toddaha - todaha , ?
- asiatica – asijská, Kilimandžáro, Tanzanie**,** strom

Tolpsis – **škardovka, tolpis**, Asteraceae
- koberc. trvalka, sv. Afrika, Etiopie

Toona - česnekovník, tóna , Meliaceae
- ciliatat – cilindrický, (Toona Tree, Indian Mahagony), pův. trop. Asie, j. Čína, Himálaj, strom 15 m, do 1850 m, okr (zahrady a golf. kurty), v. Afrika

Torenia – torénya , Scrophulariaceae
- fournieri - Fournierova (Clown mixed), exot. květina, pěst. Tanzanie

Torilis - tořice, torilis, Hedge Parsley, Apiaceae
- arvensis - Kapsko, fynbos, Súdán, stř. Afrika

Tournefortia – tournefortya, Boraginaceae

- argentea – zlatová, Madagaskar, Réunion,
Toussaintia - tousancia, Annonaceae
- orientalis - východní, Tanzanie
Traganum - traganum, Chenopodiaceae, Amaranthaceae
- moquini - , Makaronesie
- nudattum - Sahara
- nudatum - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi
Tragia – petlinka, tragia Euphorbiaceae
- angolensis - angolská, Angola, end Zambezi
- balfourii – Balfourova., Súdán, Sokotra
- gardneri - **,** end Zambezi
- petiolaris - řapíkatá, end Zambezi
- prostrata - rozprostřená, end Zambezi
- shirenis - , end Zambezi
Tragiella - tragiela, Euphorbiaceae
- anomala - , end Zambezi
- friesiana - , end Zambezi
Tragopogon - kozí brada, tragopogon , Asteraceae
- balcanicus - balkánská, Balkán
- coelesyriacus - , Sýrie, Palestina, Izrael
- floccosus - , §U
- hybridus - křížená, Středozemí, suché pastviny
- orientalis - východní, jihosibiřský florelement, ČR, TTP
- porrifolius – pórolistá (fialová), Středozemí, Řecko, Baleáry, Sýrie, Libanon, travn plochy, vzácně okr
- porrifolius ssp. sativus - zdužnatělý kořen jako zelenina, ČR
- pratensis - luční, Středozemí, (ČR)
- sinuatus - ohnutá, Kréta, Kypr
Tragus – tragus, bodloplev, Poaceae
racemosus – větevnatý, Sahel, savanová tráva
Trachyandra – trachyandra, Veldkool, Asphodelaceae, Xanthorrhoeaceae
- ciliata - pobřeží j Afriky
- divaricata – různá, Kapsko, pobřeží j Afriky
- falcata - jz Afrika - Namibie, JAR, narašená květenství jako lahůdka
- malosana - end Zambie
- muricata - jz Afrika
Trachyspermum – drsnoplodník, trachyspermum , Apiaceae
- pimpinelloides - Súdán, stř. Afrika
- roxburghianum – Roxburghianova, pův. jv. Asie, koření
- racemosus - hroznatý, pův. Středozemí, zavl. Argentina i ČR
Trapa – kotvice, trapa , Trapaceae
- natans – plovoucí, Euroasie, Afrika, Súdán, stř. Afrika
Treculia - trekulia, chlebovník, Moraceae
- africana - africký, Gambie, strom
Trema - trema , Cannabinaceae, Ulmaceae
- guineensis – guinejská, (Guineensis Tree), trop. strom, druhotné nížinné deštné lesy, strom, kvalitní a energet. dřevo, dřev. uhlí, celý rok kvete
- orientalis (quinensis) - východní, (Pigeonwood), vždyzelený strom 12 m, do 2000 m, černé plody, v. Afrika
Triathema – trojkvětka, triatema, Aizoaceae
- hereroensis – mečovitá, (Namib Dune Plant), pouště
Tribulus – kotvičník, tribulus, Zygophyllaceae, 30 druhů, v poušti a polopoušti kvete po dešti, pak na nich hmyz který požírají snovači pospolití, sídlící na akáciích, zavl. i Amerika
- alatus - křídlatý, Sahara
- arabicus - arabský, pouště Arábie
- bimucronatus - Sahara
- cistoides - Etiopie,, Madagaskar

- macropterus - pouště s. Afrika, Arábie, stč. Asie,Pákistán,
- ochroleucus - Sahara
- terrestris (terrester) – zemní, Sahara, Namibie, Botswana, Sinaj, Arábie, Sokotra, Súdán, stř. Afrika
- zeyheri – Zeyherův, Namibie, Súdán, stř. Afrika**,** větší část jižní Afriky

Tricalysia - trikalysia, Rubiaceae
- acidophylla - end Tanzanie
- pedicellata - end Tanzanie
- schliebenii - end Tanzanie

Triceratella - triceratela, Commelinaceae
- drummondii - **,** end Zambie

Tricliceras - trikliceras, Passifloraceae, 15 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar
- kongepedunculatum - j. Afrika - Tanzanie, Malawi, Zambie, Zimbabwe, Potswana, JAR, Mozambik

Tridactyle - tridaktyle, Orchidaceae
- citrina - citronohá, end Zambie

Tridax – tridax, Asteraceae
- procumbes – Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

Trifolium – jetel, trifolium, (Trefoil), Fabaceae, 240 druhů, celý svět – Euroasie, Amerika, hlavně s.polokoule, mimo Austrálie, byliny, TTP, travnaté a křovinaté svahy, okr
- acaule - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- burchelianum - , Kilimandžaro, Tanzanie
- clandestinum - , Kilimandžáro, Tanzanie
- cryptopodium - , Kilimandžaro, Tanzanie
- fragiferum - jahodnatý, pouštní okraj Sahara, Arábie, Izrael
- incarnatum - inkarnát, Súdán, stř. Afrika
- semipilosum - , Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Jemen
- usambarensis - usumbarijský, Kilimandžáro, Tanzanie

Triglochin - bařička, triglochin, Juncaginaceae / Bařičkovité, 5 druhů
- bulbosa - cibulka, JAR - Kapsko, fynbos, renosterveld

Trigonella – pískavice, trigonela, Fabaceae
- stellata – hvězdovitá, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sinaj,

Trichilia – břeslenec, trichilia, Meliaceae, 100 druhů, tropy a subtr, stř. Amerika, i v. a j. Afrika, dřeviny, okr
- carinata - **,** end Zambie
- dregeana - , end Zambie
- emetica (roka) - dávivý, (Cape mahagony, natalský mahagon), subsahar. Afrika, Senegal, Eritrea, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Zimbabwe, Mosambik, JAR, NP Kruger, Svazijsko, Jemen, stáloz. mahagonový, strom 15 - 30 m, do 1835 m, dřevo nábytek, léč - revma,
- heudelotii – Heudeltova, trop. Afrika
- lovettii - end Tanzanie

Trichocalyx – trichokalyx, Papavearceae, end Sokotra
- orbiculatus - , end Sokotra
- orbiculatus ssp. predominate - , Sokotra

Trichocaulon - trichokaulon , Asclepiadaceae, sukulent
- flavum - , (Ghaap), JAR
- cactiforme - kaktusovitý, sukulent, pův. JAR
- marlothii - Marlotův., pův. Angola
- longipes – dlouhý, pův. Namibie

Trichocephalus - trichocefalus, Hondegesiggie, Apiaceae
- stipularis - Kapsko, Namibie, fynbos

Trichocladus - trichokladus, Hammamelidaceae, 4 druhy, trop Afrika
- ellipticus - trop v a jv Afrika - Etiopie, Keňa, Tanzanie, Zambie, Zair, Mosambik, JAR, mlžné lesy, mokřady u dodních toků, keř. strom,

Trichodesma – trichodesma, Boraginaceae, 60 druhů, tropy a subtr. Starý svět
- africanum (africana) - africká, Afrika, Sahara, Palestina, Izrael
- ehrenbergii - saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Izrael, Jordánsko, Arábie, Jemen, Etiopie,

Arábie, Egypt, Somálsko, Súdán, stř. Afrika
- gracile - Sahara
- indicum - indická. Afghánistán, Pákistán, Indie, Bangladéš, Indočína, Cejlon, Malajsie, sec Muricius, Reunion, v Afrika, jednoletá, léč
- microcalyx – drobnokališní, Súdán, stř. Afrika , end Sokotra
- scotii – Skotova, Súdán, stř. Afrika , Sokotra
- stocksii - Írán, Pákistán, Omán, Súdán, stř. Afrika
- zeylanicum - tropy v. polokoule, trop. v. a j. Afrika, Madagaskar, Cejlon, Indie, Indočín, Makajsie, Austrálie

Trichodiadema - trichodyadema, Aizoaceae / Kosmatcovité, 40 druhů, JAR, Namibie
- bulbosus - cibulovitá, sukulent až 30 cm, j. Afrika
- densum - sbírky sukulentů Evropa
- mirabile - , j. Afrika
- rogersiae - j. Afrika, JAR,

Tricholaena - tricholena, Poaceae
- monanche - j Afrika
- temeriffae - saharsko-arabská oblast

Trichomanes – vláskatec, trichomanes, sleziník, kapradina, Hymenophyllaceae
- cupressoides – cypřišový, Guinea, Kongo, Súdán, stř. a j. Afrika, Madagaskar, Komory**,** Seychelly,

Trichopterix - trichopterix, Poaceae
- fruticulosa - **,** end Zambie

Trichosanthes – okurkovník, trichosantes , Cucurbitaceae
- anguina – hadí tykev, (Snake Gourd), pnoucí plodová zelenina
- cucumerina - chichinda, (Club Gourd, Serpent Gourd, Snake Gourd), pův. j. a jv. Asie , popínavá či plazivá, pěst. plodová zelenina - listy, okr tropy z. Afriky , Sokotra

Trichoscypa - trichoscypa, Anacardiaceae
- ulugurensis - **,** end Zambie

Trilepisium - trilepisium, Moraceae
- madagascariense - madagaskarský, end Zambie

Triphiophyllum – trifiofilum, Dioncophyllaceae, 1 druh,
- peltatum – štítovité, pův. z. Afrika: Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, Libérie, vlhké trop. pralesy, po vykvetení ve výšce cca 40 m se šplhá jinými listy až 30 cm dlouhými a masožravými s úpony až do 70 m

Triplochiton – **triplochiton** , Triplochitonaceae
- seleroxylon – tvrdodřevý, (Obeche, African whitewood, African Maple), Nigérie, pův, trop. deštné lesy, celá z. Afrika vč. Nigérie, Ghana, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Zair, lesní plantáže Afriky, Tanzanie, **tvrdé trop. dřevo,** z kmene vydlabán i rybářský člun,

Tripteris – tripteris, Asteraceae
- sinuata – chobotnatá, Kapsko
- vaillantii - saharsko-arabská oblast, v Afrika - Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Uganda, Tanzánie , dále Súdán, Egypt i Arábie, Omán, Jemen, Sokotra, Izrael

Tristachia - tristachia, Poaceae
- bequaertii - end Zambie
- bicrinata - end Zambie
- hubbardiana - end Zambie

Tristemma - tristema, Melastomaceae
- mauritianum - trop Afrika, Senegal, Gabon, Kongo, Etipie, Mosambik, Madagaskar, Komory, polokeř 0,8-1,5m, léč léč– **pšenice, tritykum**, (Wheat), Poaceae
- aestivum - setá, pův. Blízký východ, ČR nepůvodní
- boeoticum - , §UA
- dicoccon (dicoccoides) - dvouzrnka, (dvouzrnná, Emmer Wheat), pův. Mezopotámie, Středozemí, Izrael
- durum – tvrdá (cv. corosella, Free Treshing Wheat), j. Evropa, Ischia, Malá Asie, s. Afrika, Maroko, Izrael, bible
- monococcum - jednozrnka, (Glume Wheat), Středozemí , Izrael
- spelta - špalda, pův. Zakavkazí, pěstován, (nově i ČR)
- turgidum - naduřelá, Středozemí, Přední Asie, s. Afrika

Tritonia - tritonya , Agretjie, Iridaceae, 28 druhů
- antholyza - Karkarblom, Kapsko, fynbos
- burchellii - Kapsko, fynbos
- caffra - Kapsko, fynbos
- crocata - , Moselbaaikalkoentjie, hlízn. j. Afrika, Kapsko, fynbos
- davidii - Kapsko, fynbos
- disticha - dvojitá., j. Afrika, Namibie
- gladiolaris - j Afrika, JAR - Kapsko, Lesotho, Svazijsko, okr subtr
- karooica – , Kapsko
- latta - Kapsko, fynbos
- nervosa - Kapsko, fynbos
- pallida - Katjietee, Kapsko, fynbos
- parvioflora - Pepersouskousie, Kapsko, fynbos
- ramosa - Kapsko, fynbos
- triticea - Rooibergpypie, Kapsko, fynbos
- undulata - Kapsko, fynbos

Tritoniopsis – tritonyopsis, Rietpypie, Iridaceae, end jAfrika
- caffra – kaferský, Kapsko
- lata – , end j. Afriky – Kapska, pískovc. hory

Triumfetta - trimfeta, Malvaceae
- dekindtiana - **,** end Zambie
- rhomboidea - Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika**,** sv. Helena,

Trochetiopsis - trochetyopsis, trochetiovka, Malvaceae
- ebenus Sv. Helena
- erythroxylon (melanoxylon) - červenodřevá, pouze Sv. Helena, malý keř. stromek, zlikvidován těžbou, kriticky ohrožený, několik stromů přežilo v zahradách, pro výsadbu pěstovány mladé

Tulbalghia – věncolusk, tulbaghia , Liliaceae
- alliacea – cibulová, oddenkatá, j. Afrika, Zimbabwe
- capensis - kapská, j. Afrika
- simmleri – , j. Afrika
- violacea - fialová, („pokojový česnek“, Society Garlic, Sweet Garlic), pův. polopouště j. Afriky, JAR, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, amarilkovitá cibulovina, okr, Středozemí, USA

Tulipa – tulipán, tulipa , Liliaceae
- agenensis - agenenský, Kypr, §F,
- armena - arménský, Turecko, Zakavkazí, Írán, skalnaté svahy
- australis - jižní, Středozemí
- biflora - dvoukvětý, Balkán až stř. Asie, travn plochy, §UA
- celsiana - iberský, Španělsko
- clusiana - Clusiův, Francie, Itálie, Řecko, úhory, §F,
- cypria - kyperský, Kypr end
- graniticola – granitický, §UA
- humilis (violacea) – nízký, vysoké hory 1100 – 3400 m, Turecko (Anatólie), Kavkaz, Írán
- hungarica – maďarský, §RO, §SRB
- hypanica - , §UA
- montana - horský, (Mountain Tulip), Izrael, bible,
- ophiophylla - ,, §UA
- orphanidea - balkánský, Balkán, Kréta, Turecko, pole
- praecox – časný, §F,
- quercetorum – dubový, ,§UA
- saxatilis – skalní, pův. Kréta, Řecko, Turecko, skaln plochy
- svcardica - , §SRB
- scythica – skytský, §UA
- schrenkeri – Šrenkův, §UA
- sogdiana - , Írán
- sprengeri - Sprengerův, Turecko, Anatólie, vyhuben trháním

- sylvestris ssp. sylvetris – lesní pravý, pův. j. a jv. Evropa, Středozemí, Španělsko, Řecko, Tunisko, Maroko, Kavkaz, TTP, kamenité svahy, §F, okr, ČR
- s. ssp. australis – lesní planý
Tunica - tunyka, Caryophyllaceae
- compressa - Sahara
Turnera – pastala, turnera, Meliaceae
- diffusa -
- ulmifolia – jilmolistá, Madagaskar, Réunion,
Turraea – turea , Meliaceae, 70 druhů, Afrika, j Asie, s Austrálie, z toho Madagaskar 19 (17 end),
- fockei - end Madagaskar, keř
- kimbozensis - end Tanzanie
- sericea - end Madagaskar, stáloz. keř stromek
- robusta (volkensii) – velká, (Honyysuckle Tree), strom 9 - 15 m, do 2000 m, v. Afrika
- africanus – africký, (African Satinwood, Avodiré), pův. Kongo a Pobřeží Slonoviny, strom, tvrdé trop. dřevo
Turreanthus- tureantus , Meliaceae
- africanus - africký, Avodiré, saténové dřevo, trop. pobřežní pás z. Afriky, vč. Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, **tvrdé trop. dřevo,**
Tylecodon - tylekodon , Bandjiesbos, Crassulaceae
- grandiflorus Rooisuikerblom, Kapsko, fynbos
- panicularis - latnaté, sukul. keř, j. Afrika, Namibie
- paniculatus - (Botterboom), Kapsko, Namibie, fynbos
- papillaris - , j. Afr ika
- reticulatus - uťaté, j. Afrika, Namibie
- wallichii - Kandelaarbos, Karkeibos, Kapsko, fynbos
Typha – orobinec, tyfa, (Cattail, Reed), Typhaceae, bible, Palestina, Izrael
- angustifolia - úzkolistý, Středozemí, Ischia, Sahara, ČR
- australis – jižní, Sahel, zasolené plochy
- capensis - kapský, mělké vody, Okavango
- domingensis - domingenský, Kongo, Etiopie, Súdán, stř. a j. Afrika, Madagaskar , Indie, intr Kypr, Sinaj, Arábie, Seychelly, mokřady
- elephantina - Sahara
- minima – nejmenší, §F,
- shuttleworthii – Shuttlewortův, §F,
Typhonodorum – tyfonodorum, Araceae, aronovité
- lindleyanum – , Tanzanie, Zanzibar, Pemba, Madagaskar, Mauritius, Komory, Madagaskar, 2-3 m, vlákna, ač jed semena na kaši (tepelně upravenou)
Uapaca – uapaka , **tapie**, Phyllanthaceae, Euphorbiaceae
- bojeri – Bojerova (jméno po čekém botanikovi), stálezel podhorské sklerofilní tapiové lesy, v. Afrika, Tanzanie, Madagaskar, stáloz. mohutný strom, nezralé plody jed, ale sběr spadaných, dřevo palivo v domácnostech, listy pro motýlka z jehož zámotků hedvábí
- kirkii - **,** end Zambie
- robinsii - , end Zambie
- rufopilosa - , end Zambie
Uapacea - uapacea, ?
- exulenta - Nigérie
Ulex – hlodáš, ulex, Fabaceae, 40 druhů, mírný pás s. polokoule
- europaeus - evropský, Súdán, stř. Afrika
Umbilicus – pupec, cimbálek, umbilikus, pupek, Crassulaceae
- botrytoides - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- cupressoides - Guinea, Kongo
- horizontalis - Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- intermedius – prostřední, Sinaj, Arábie
Uncarina – unkarina, Pedaliaceae, 14 druhů, tropy, end Madagaskar, sukulent, žl. květy, ostnité tobolky, sukul, voda ve kmeni,

- abbreviata - , Madagaskar
- decaryi - end Madagaskar
- grandidieri - , Madagaskar
- leptocarpa - , Madagaskar, bílé květy
- procumbens – . („lidožravý strom“), xerofyt strom, trnité plody, Madagaskar
- roeoseliana - jz Madagaskar, pěst okr ČR
- stellulifera - **,** Madagaskar, růž .květy

Urena - drásalka, urena, Urticaceae
- lobata - Súdán, stř. Afrika**,** Madagaskar

Urochloa – **urochloa**, Poaceae
- mosambiciensis – mosambická, pův. j. Afriky, pícnina

Urogoga – **urogoga** , kapradina, ?
- nutans – nící, hory z. Afriky

Urginea – urginea, mořská cibule, Hyacinthaceae, Liliaceae
- decarai - , Madagaskar
- maritima – mořská, Sinaj, Arábie
- noctiflora Sahara

Ursinia – medvědík, ursinya , Parachute Daisy, Bergmagriet, Asteraceae, 45 druhů, j. a v. Afrika, v květu bývají vrubouni (ti je opylují, ale zde se také páří)
- alpina - Dračí hory
- anethoides - koprovitý, Magriet, end j. Afrika - Kapsko, fynbos, xerotermní keřík, někdy záměna za anthemoides okr, (ČR)
- anthemoides - , (Marigold), JAR, Namibie, jednoletá bylina.
- cakilefolia – , Kapsko, fynbos
- calenduliflora – měsíčkokvětá, Kapsko
- dentata - Kapsko, fynbos
- chrysanthemoides - chrysantémová, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- nana – malý, stř. a j. Afrika - Namibie, Súdán, Etiopie,
- nudicaulis - Kapsko, fynbos
- paleacea - Geelmagriet, Kapsko, fynbos
- punctata Kapsko, fynbos
- sericea - hedvábná, j. Afrika

Urtica – kopřiva, urtyka , Urticaceae
- atrovirens - fialová, end Sardinie, Tirr
- dioica - dvoudomá (Stinging Nettle), pův. stř. Evropa, Středozemí, Ischia, Kypr, pouštní okraj Sahara, Súdán, stř. Afrika, Arábie, Evropa, ČR, užití od dob starých Řeků a Římanů, zelenina, léč, droga, i afrodiziak, zvyšuje tvorbu červ. krvinek, slabě jed, vařením se jed látky zničí
- dubia - pochybná, Středozemí, vlhká rumiště
- kioviensis – kyjevská, §U
- membranacea - blánovitá, Kypr
- pilulifera - kulkonosná, (Roman Nettle), pův. SAm, intr celé Středozemí zdomácněla, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, Řecko, Kréta, Kypr, vlhká, živná rumiště, ČR, zavlečena a zplaňuje
- portosanctata - svatopřístavní, end Madeira
- simensis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- urens - žahavka, Kypr, Evropa**,** Súdán, stř. Afrika , Etiopie, Sinaj, Arábie, ČR

Usnea – provazovka, usnea , lišejník, Parmeliaceae
- barbata – bradatá, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie

Utricullaria – **bublinatka, utrikularia** , Bladderwort, Utriculariaceae, Lentibulariaceae, 220 druhů, celý svět, bažiny, bílé písky, masožravé
- andongensis - Tanzanie
- appendiculata - Tanzanie
- arenaria - Tanzanie
- australis – jižní, Eurasie, Austrálie, s. Afrika, vodní, masožravá
- bisquamata - j Afrika, Namibie, Angola, Botswana, JAR, Lesotho, Súdán, Madagaskar
- firmula - Tanzanie

- foveolata - Tanzanie
- inflexa - Tanzanie
- livida - j. Afrika, trop. Afrika - po Somálsko a Kongo, Súdán, Tanzanie, Madagaskar
- pentadactyla - Tanzanie
- prehensilis - Tanzanie
- pubescens - Tanzanie
- quelchii - JAm
- reflexa - Tanzanie
- sandersonii Sandersova, end JAR pobřežní hory,
- scandens - Tanzanie
- spiralis - Tanzanie
- stellaris - Tanzanie
- striatula - Tanzanie
- tortilis - Tanzanie
- vulgaris - obecná, (Bladderwort), cirkumpolárně, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, okr, Červený seznam
- welwitschii - Tanzanie

Uvaria – uvária , **hroznovec**, Annonaceae
- chamae – ovocný druh opadavých sucholesů

Uvariodendron - uvariodendron, Annonaceae
- oligocarpum - Tanzanie
- pycnophyllum Tanzanie

Uvariopsis - uvariopsis, Annonaceae
- bisexualis - end Tanzanie

Vaccaria - kravinec, vakkaria, Caryophyllaceae, 1 druh
- hispanica (pyramidalis) - španělský (jehlancovitý, Cow Cockle), Španělsko. Izrael

Vaccinium - brusnice, borůvka, vakcinyum, (Blueberry, Bilberry), Ericaceae, Vacciniaceae, 450 druhů, mírné až arktické pásmo, cirkumpol, Eurasie, hlavně Asie, Amerika, hlavně chladnější oblasti s.polokoule, ale druhy i na Madagaskaru a Hawai, horské lesy, polokeře až stromy,
- secundiflorum - end Madagaskar

Vachellia (*Acacia* dříve) - akácie, Fabaceae, zatím 173 druhů, a hybridy, tropy a subtropy, tropy a subtropy, trnité stromy, otevřené savany, požírají žirafy, gazely, generuk, proto obranné trny
- abbysinica - jabešská,
- erioloba -
- farnesiana - Farnesova,
- leucophloae - bělokorá,
- luederitzii -
- nilotica .
- reficiens -
- tortilis - zkroucená, Tanzanie, Serengeti
- vernicosa -

Valantia – valentya, valantka, Rubiaceae,
- hispida – srstnatá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie

Vallisneria - valisnéria , Hydrocharitaceae
- gigantea - velká, trop. jezera, listy až 4 m
- neotropicalis - neotropická, trop. jezera

Vanda - vanda, Orchidaceae**,** 80 druhů, jv Asie,
- Etiopie

Vanguelia - vanguelia, Rubiaceae,
- tomentosa – plstnatá, hory v. Afriky, Tanzanie

Vangueria – vangéria, vanga , odon, Rubiaceae
- bicolor - dvoubarevná, end Tanzanie
- infausta Tanzanie
- madagascarensis – madagaskarská, (Voavanga), pův. trop. Afrika - Madagaskar, ovocný keř. stromek, pěst.
- micropyren - **,** end Zambie
- mollis - , end Zambie

Vangueriopsis - vangueriopsis, Rubiaceae
- longiflora - end Tanzanie
Vanilla - vanylka, vanylovník, (vanilka), Orchidaceae, 140 druhů, vlhké tropy, užitkové jen 2, kvetou málo, plody lusky
- planifolia (fragrans) - pravá (vonná, plocholistá, širokolistá, Flad-leaved Vanilla), pův. Mexiko, tropy stř. a JAm, Karibik, pěst. Madagaskar, Mauricius, Réunion, Madagaskar, Zanzibar, Súdán, stř. Afrika , Červený seznam CITES, popín., pěst v tropech j. polokoule, pouze v Mexiku přirozeně opylovaná 1 druhem hmyzu, jinde ruční opylování, na Réunionu 12-letý otrok Albius přišel na zo, jak uměle opylovat květy, plody tobolky ("lusky"), aromat. koření, droga, afrodiziak (již Aztékové), v klášterech proto zákaz používat, fermentací, při dlouhodobém kontaktu slabě jed, i alergie, okr, největší producenti: Madagaskar, Indonésie, Čína, Mexiko, Turecko, Uganda, Madagaskar, Polynésie: Papua-N.Guinea, Tonga, Fr. Polynésie, ČR (sbírk, skleník), Červený seznam CITES,
- madagascarensis – madagaskarská, Madagaskar, bezlistá liána,
- phalenopsis - Madagaskar, Seychelly,
- planifolia - pravá, Madagaskar
- polylepis – šupinatá, trop. Afrika
Varthemia - vartemia, Asteraceae
- sericea - Sahara
Vateriopsis - vateriopsis, Dipterocarpaceae
- seychellarum - sejšelský, býv. Seychelly,
Vedrela – vedrela , ?
- odorata – vonná, trop. strom s nejvyššími přírůstky až 6-7 m/rok
Veitchia - veitchia , Arecaceae
- merrillii – Meriliinova, (Christmas Palm), pův. Filipíny, 10 - 15 m, okr, v. Afrika, BZ Dar es Salaam
- montgomeriana - Montgomerova, (Montgomery Palm), pův. Nové Hebridy - Vanuatu, BZ Dar es Salaam
Vellereophyton - velereofyton, Asteraceae, 7 druhů, Afrika
- dealbatum - Kapsko, Mosambik, zavl. Austrálie
Vellozia - velocia , Velloziaceae
- elegans – sličná, xerof. stáloz. trvalka, j. Afrika
Veltheimia - veltheimia , Sandlelie, Hyacynthaceae, Liliaceea
- bracteata - listenatá, cibulovina, j.Afrika
- capensis - kapská, j. Afrika
Vepris - vepris, Rutaceae
- allenii - end Zambie
- arushensis end Tanzanie
- lanceolata - kopinatý, (White Ironwood Tree), j.Afrika,
- pauciflora - Tanzanie
- rogersii - end Zambie
- stolzii - end Zambie
- whitei - end Zambie
Verbascum – divizna, **verbaskum,** Scrophulariaceae
- arbusculum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- benthamianum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- brevipedicellatum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- granatense - Sahara
- sinuatum - pouštní okraj Sahara, Arábie
- stelurum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- thapsus – malokvětá, diviznová, Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion,
Verbena – sporýš, verbena, Vebenaceae, 300 druhů, byliny i polokeře, otevřené slunné lokality, prérie, tropy a subtr, Středozemí, Eurasie, hlavně Amerika, okr
- officinalis - lékařský, Súdán, Etiopie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- rigida – tuhý, Súdán, stř. Afrika , Madagaskar, Réunion,
Vernonia - vernonya, Asteraceae, 1000 druhů, pantropicky
- arabica - arabská, Etiopie, Arábie
- bipontini - Etiopie,

- lemurica - end Madagaskar
- rubicunda - end Madagaskar

Vernonica – rozrazil, veronyka, vernonyje, jedomar, (Iron Weed) **,** (Sppedwell), Asteraceae, Scrophulariaceae, asi 1000 druhů, tropy a subtr, kosmopol, Amerika, Afrika, Arábie, Asie, Austrálie, okr

- acuminatissima - **,** end Zambie
- adoensis - (Apple blossom), keř, 0,3 - 3,5 m, savany 1250 - 2150 m, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- alticola - , end Zambie
- amblyolepis - , end Zambie
- anagalis-aquatica - drchničkovitý, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Sahara
- arvensis - rolní, Súdán, stř. Afrika
- arabica - arabská, Arábie, Omán, Súdán, stř. Afrika
- auriculifera - , keř 1,8 - 7,5 m, 1600 - 2650 m, v. Afrika
- arvensis - rolní, Súdán, stř. Afrika
- bipontinii Súdán, stř. Afrika
- bruceana - , end Zambie
- brychycalyx - , keř 1 - 6 m, 900 - 2400 m, v. Afrika
- bullulata - , end Zambie
- calyculata - , end Zambie
- catumbensis - , end Zambie
- cockburniana - , Sokotra
- coelchurniana - , Sokotra
- denudata - zoubkatá, end Zambie
- dewildemaniana - , end Zambie
- exsertiflora - , end Zambie
- fractiflera - , end Zambie
- ianthina - , end Zambie
- incompta - , end Zambie
- jelfiae - , end Zambie
- kawoziensis - , end Zambie
- lafukensis - , end Zambie
- longipedunculata - , end Zambie
- luembensis - , end Zambie
- lundiensis - , end Zambie
- mbalensis - , end Zambie
- muelleeri - , end Zambie
- mutimushi - , end Zambie
- orchidorrhiza - , end Zambie
- polita - lesklý, pouštní okraj Sahara, Arábie, Středozemí
- polysphaera - , end Zambie
- potamophila - , end Zambie
- praemorsa - , end Zambie
- robinsonii - , end Zambie
- rosenii - , end Zambie
- roseoviolacea - , end Zambie
- serpyllifolia - douškolistý, Súdán, stř. Afrika**,** Středozemí
- solweziensis - , end Zambie
- suprafastigiata - , end Zambie
- sylvicola - , end Zambie
- tanganyikensis - , end Zambie
- tolypophora - , end Zambie
- tuberifera - , end Zambie
- verrucata - , end Zambie
- violaceopapposa - , end Zambie
- unicata - , Sokotra
- zambiana - zambijská, end Zambie

Verschaffeltia - veršafeltya, Araceae
- splendida - zářivá, Madagaskar, Seychelly,
Vetiveria – vetyveria, Poaceae
- fulvibarbis - , tráva afrických savan
Viburnum – kalina, viburnum, (Snowball, Bockmackie, Flowering Maple, Viburnum), Caprifoliaceae, cca 250 druhů, mírné až subtr. pásmo obou polokoulí, jvAsie, hory trop.Ameriky, keře až stromky, okr
- fragrans - vonná, pův. Čína, intr stř. Evropa, (ČR)
- lantana - tušalaj, j. a stř. Evropa, s. Afrika, Kaspicko, Kavkaz, ČR
- opulus - obecná, Evropa, s. Afrika, Kavkaz, z. Sibiř, stř. Asie, ČR
- orientale - východní, Malá Asie, Kavkaz
- tinus ssp. tinus – modroplodá pravá (středozemní, Laurustinus, Plane), pův. celý mediterán, Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, Kypr, Anatolie, Libanon, Palestina, Izrael, bible, s. Afrika, Maroko, Kanárské ovy, okr subtropy, lesní okraje, makchie, ČR
- tinus ssp. rigidum – m. kanárská
Vicia – vikev, vicia, Fabaceae, 140 druhů, mírný pás s. polokoule, Eurasie, SAm, ale i JAm - Andy a v. i s. Afrika, byliny, TTP, křoviny, pěst luk a pícniny
- altissima - vysoká, stř. a v. Středozemí, cesty, rumiště, §F,
- argentea – stříbrná, §F,
- articulata - článkovaná, pův. Středozemí, ČR
- assyriaca - asyrská, Kypr
- barbazitae - , §F,
- benghalensis - bengálská, Středozemí, cesty, rumiště
- biennis – dvouletá, §U
- bifoliata – dvoulistá, ,§ BG,
- bithynica - maloasijská, pův. jz. Asie, j. a jz. Evropa, Kypr, ČR zavlékána
- capreolata - úponkovitá, Madeira end
- cassia - kašubská, Kypr
- costae - žebernatá, Madeira end
- cracca - ptačí, Sardinie, ČR, Súdán, stř. Afrika
- cretica - krétská, Kréta, Kypr
- dennesiana - , Smar-m, NATm
- ervilia - čočková,(Bitter Vetch), pův. jz. Evropa, Kypr, stř. Asie, ČR
- faba - bob polní, (zahradní, Broad Bean), Izrael, bible, ČR
- ferreirensis - železitá, Madeira end
- hirsuta - chlupatá, Středozemí, ČR
- hybrida - zvrhlá, (Hairy Yellow Vetchling), Středozemí, Kypr, až stř. Asie, písčiny, úhory, u cest, ČR
- lathyroides - hrachorovitá, Kypr, ČR
- laxiflora - mléčná, Kypr
- lunata - měsíční, Kypr
- lutea - žlutá, pův. jz. Evropa, z. Středozemí, s. Afrika, z. Asie, ČR
- melanops – černavá, pův. jz. Evropa, Balkán, Francie, Itálie, Sicílie, Řecko, Turecko, s.Afrika, z. Asie, cesty, rumiště
- monantha - , Kypr
- narbonensis - narbonská, pův. j. Evropa, Středozemí, Kypr, s. Afrika, Maroko, jz. Asie, §U, ČR, cesty, rumiště
- onobrychiooides - vičencová, evrop. Středozemí
- oroboides - , §U
- pannonica - panonská, Kypr, ČR
- peregrina - cizí, Kypr
- pubescens - pýřitá, Kypr
- sativa - setá, Středozemí, Kypr, Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, pěst. pícnina, ČR
- sepium - plotní, z. Středozemí. j. Evropa, ČR, cesty, rumiště
- sparsiflora - , §U
- tenuifolia - tenkolistá, pův. j. Evropa, s. Afrika, jz. Asie, Kypr, ČR
- villosa - huňatá, Středozemí, Kypr, pícnina, ČR

Vigna (Phaseolus) – **vigna**, fazolka, Fabaceae, Viciaceae, 150 druhů, tropy, Afrika, Asie, Amerika, byliny, okr, pěst plodina
- adenantha (Leptosorin a,ú - ztop Amerika, zavl tropy v. polokoule,
- angularis - azuki, Japonsko
- luteola - tropy a subtr celý svět, Afrika - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Amerika, jv.Asie, Austrálie
- marina - tropy a subtr celý svět, Afrika - Guinea, Kongo, Madagaskar, jv Asie, stř, a JAm, Austrálie
- mugo - mugo fazole, Indie, Čina, Indočína
- radiata - zlatá, jv Asie
- umbellata - rýžová, jz Asie
- unguiculata - z Afrika
- unguicukata - subsaharská Afrika - Mautetánie až Súdán, JAR, stará kulturní plodina, 10 subsp., zavedena v trop. Americe, lusky
- vexillata – subsaharská Afrika, Súdán, Ghana, Etiopie, stř. a j. Afrika, druh afrických savan, jv Asie, stř. a JAm, Austrálie
Vinca – brčál, vinka, barvínek, Apocynaceae, 12 druhů, Evropa, Malá Asie
- minor - menší, Súdán, stř. Afrika
Viola (Erpetion) **- violka, viola,** Violaceae, 500 druhů, skoro po celém světě, temperátní klima, Eurasie, SAm, Afrika, byliny až polokeře, okr
- abyssinica - habešská, hory subsaharské Afriky, Habeš, v. Afrika, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie,, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar
- decumbens – položená, Kapsko
- eminii – Eminova, Kilimandžáro, Tanzanie
Virgilia – virgilia, Fabaceae / Viciaceae
- divaricata – rozličná, pův Kapsko, Súdán, stř. a j. Afrika
- oroboides – , dřevina, j. Afrika
Viridivia - viridyvia, Passifloraceae
- subedrosa - **,** end Zambie
Viscum – jmelí, viskum, Santalaceae, Viscaceae, Loranthaceae, 400 druhů, hlavně tropy, poloparazit
- capense – kapský, Kapsko, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- obscurum - Súdán, stř. Afrika
- triflorum – trojkvětá, trop. Afrika, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie , větší část jižní Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion, Mauritius, Seychely
Vitellaria (Butyrospermum) **– máslovník, vitelaria,** Sapotaceae, dřeviny
- paradoxa (B. parkii) – africký, (paradoxní, karité, shea), end Súdán, Ghana, z. a stř. Afrika, Gabon, Burkina Faso, Mali, stáloz. dřevina, přežívá požáry i suchá, plodí po 25 letech po 3 letech, dožívá se několika stovek let, olejnaté plody, máslo (Shea Butter, Karité), léč, kosmetika, jen divoce, výsadby ne !?
Vitellariopsis - vitelariopsis, Sapotaceae
- cuneata - end Tanzanie
Vitex – drmek, vitex, Verbebaceae, 250 druhů, subtr a tropy
- agnus-castus –. , Sinaj, Arábie
- amaniensis - end Tanzanie
- keniensis – keňský (Meru Oak), strom 20 - 30 m, vlhké stálezel horské lesy Afriky 1300 - 2100 m, okr, v. Afrika, Tanzanie, Keňa
Vitis – réva, vitys, (Grape), Vitaceae, 65 druhů, mírné až subtr. pásmo hlavně SAm, v.Asie, dřevnaté pnoucí keře, okr, pěst
- vinifera – vinná réva, (Grape), pův Přední a stř. Asie, Tanzanie, Izrael
- zanzibarensis - zanzibarský, Keňa, Tanzanie
Vittaria - vitária pentlička , kapradina, Pteridaceae, Vittariaceae, Hymenophyllaceae, asi 10 druhů, tropy, Amerika, okr
- elongata - prodloužená, tropy Starého světa, v. Afrika, i Zimbabwe a Gabun, Indie, Bangladéš, Čína, Cejlon, Indonésie, Papua - N.Guinea, Oceánie, Austrálie , epif. na stromech
- scolopendrina – s., Madagaskar
Voacanga - voakanga, Apocynaceae, 14 druhů, trop.Afrika a jv.Asie
- thourasii - trop. Afrika, Gambie, Sierra Leone, Kamerun, Kongo, Mosambik, JAR, stáloz.strom,

7-20 m, dřev.uhlí, lepidlo, vlákno, léč
Volkiella - volkiela, Cyperaceae
- disticha - **,** end Zambie
Vossia – vosia, Poaceae
- cuspidata – hrotitá, Sahel, mokřady
Vulpia - mrvka, vulpia, Poaceae
- myurus - myší , stř. Afrika, Súdán,
Wahlenbegia – wahlenbergia, African Bluebell, Blouklokkie, Muistepelkaroo, Campanulaceae
- androsacea - j.Afrika, širší rozšíření
- annularis - Namibie
- calcarea - end JAR, Kapsko, fynbos
- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, fynbos, zavl Austrálie
- cernua - Kapsko, fynbos
- cuspidata - hory jv Afrika - JAR, Lesotho, Dračí hory
- ecklonii - Kapsko, fynbos
- grandiflora - Dračí hory
- krebsii - Dračí hory
- longifolia - Kapsko, fynbos
- paniculata - Kapsko, fynbos
- procumbens - Kapsko
- prostrata – rozprostřená, Kapsko
- silenoides - hory Afriky, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, Tanzanie, Nigérie
- subulata - Kapsko, fynbos
- tenerrima - j. Afrika, pobřeží
- undulata - j. Afrika, JAR. Lesothe, Svazijsko, Zimbabwea, Namibie, Botswana,
- virgata - hory trop. v. a j. Afriky, Etiopie, Jeňa, Tanzanie, Malawi, Mosambik, Svezijsko, Kesitho, JAR
Wachendorfia - w**achendorfia** , Butterfly Lily, Rooikanol, Haemodoraceae/Krvenkovité, 4 druhy, JAR - Kapsko, okr
- brachyandra – , (Rooikanol), Kapsko
- paniculata – prosovitá, end j. Afrika, Kapsko, fynbos, renosterveld,
- parviflora – drobnokvětá, end. j. Afrika, Kapsko
- thyrsiflora – , j. Afrika**,** Kapsko, fynbos, hlíznatá trvalka,
Walafrida - walafrida, Scrophulariaceae
- goetzei - end Zambie
Waldsteinia – **mochnička, valdsteinya** , Rosaceae
- ternata – , Evropa, Čína, Japonsko
Warburgia - warburgia , Canellaceae, dřeviny, tropy Afrika, Amerika
- elongata - end Tanzanie
- salutaris - , ohrožený strom j. Afriky, Namibie, Mosambik, Zimbabwe
- ugandensis (salutaris) - ugandská, (Pepper-bark Tree, East African green Heart), strom 25 m, deštné lesy 1000 - 2000 m, Uganda, v. Afrika
Washingtonia – wašingtonya, límcová / sukňová palma, Arecaceae**,** 2 druhy, USA, Mexiko, vysoký kmen, suché lokality, okr
- filifera – niťovitá, (Desert fan Palm), pův. Californie, Arizona, 10 - 15 m, okr, v. Afrika, Tanzanie
- robusta – mohutná, (Skyduster), pův. Baja, Kalifornie a Sonora, Mexiko, BZ Dar es Salaam
Watsonia – vatsonya, Suurkanol, Iridaceae, 53 druhů, převážně v JAR, hlíznatá bylina
- aletroides – , Kapsko, fynbos
- borbonica - borbonská, j. Afrika, pův. Kapsko, fynbos
- coccinea – šarlatová, Kapsko
- comptonii - , JAR
- densiflora – hustokvětá, j. Afrika – Dračí hory, trvalka
- eletroides - , hlíznatá trsnatá trvalka, j. Afrika
- fourcadei - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- humilis - nízká, j. Afrika
- intermedia - prostřední, Kapsko

- knysnana - Kapsko, fynbos
- laccata - Kapsko, fynbos
- lepida - hory JAR, Lesotho - Dračí hory
- marginata - okrajová, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- meriana - (Waspypie), , pův, j. Afrika -JAR, Kapsko, Namibie, fynbos,
- meriana var. bulbifera - JAR, zavl Portrugalsko, Kalifornie, Austrálie, NZ
- pillansii - ,centrum j. Afrika, Kapsko, písčiny
- schlechteri – Schlechterova, Kapsko, fynbos
- spectabils - Kapsko, fynbos
- stokoei - Kapsko, fynbos
- tabularis - , JAR**,** Kapsko, fynbos

Weinmanniana - weinmanyana, Cunoniaceae, 120 druhů trop. Amerika, vlhké trop. lesy, Madagaskar, Afrika, NZ
- macrostachia - end Réuniona Mauricius, Madagaskar
- mauritiana - pův Malarény - Réunion a Mauricius, Madagaskar
- rutenbergi - end Madagaskar

Welwitschia – w**elvičie, welwitschia**, Welwitschiaceae, prastaré nahosemenné, hmyzosnubné, semena klíčí až po dešti,
- mirabilis – podivná, zřejmě evoluční zbytek pralesa, pův. end písč pouště Kalahari Namibie až k Angole a j. Afrika, 20-120 mm srážek, štěrk pláně, hluboké kořeny, skaln hřbety, vádí, travn stepi, jen 2 listy, které se později třepí, nejdelší, až 6,2 m x 1,8 m, stomata/průduchy na obou stranách, stáří i přes 1000 let, nejstarší v Angole asi 2 tis. let, v Namibii a Angole chráněná, i BZ Plzeň, antilopy a nosorožci žvýkali listy pro vodu, domorodci pekli středy samičích rostlin ("pouštní cibule"- herero onyanga), pro podivnost turist. zájem

Whiteheadia – whitehedya, Hyacynthaceae, Asparagaceae
- bifolia – dvoulistá, Kapsko

Whitfieldia - whitfieldya , Acanthaceae, 14 druhů, trop Afrika
- elongata – podlouhlá, (White Candles), centrální trop Afrika, Nigérie, Benin, Kamerun, Gabun, Kongo, Zair, Uganda, Rwanda, Keňa, Tanzanie, lesní lemy, vlhké křoviny, keř, bílé květy, okr

Wiborgia - wiborgia, Fabaceae
- obcordata - end JAR, Namibie

Widdringtonia – **cedrovec, widringtonya** , Cupressaceae
- cedarbergensisi – lanwilliamský, hory j. Afriky
- cupresoides - cypřišovitý, afroalpinské lesy, Keňa
- nodiflora – lisokvětý, Kapsko, Mozambik, Zimbabwe, Súdán, stř. Afrika**,** větší část jižní Afriky

Willdenowia - wildenowia, Restoniaceae, fynbos
- arescens - JAR, Namibie
- incurvata - Kapsko, fynbos

Wisteria - wistária , Fabaceae,10 druhů, popínavé opad. keře, liány, SAm, v Asie – Čína, Japonsko,
- floribunda - květnatá,
- sinensis - čínská, Čína, Japonsko, okr

Withania – witánya, Solanaceae
- adunensis – end Sokotra, dále Súdán, stř. Afrika
- aristata - Kanárské ovy
- riebeckii – Riebekova, end Sokotra, Súdán, stř. Afrika
- somnifera – spánkonosná, subtropy a tropy, z Afrika až Indie, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Etiopie, Sinaj, Arábie, pouštní okraj, Sahara, stř. Afrika**,** větší část j. Afriky

Witsenia – zárubka, witsénya , Iridaceae
- maura – maurská, (Bokmakiriestert), Kapsko, fynbos

Woodfordia - wodfordyja Lythraceae,
- fruticosa - Madagaskar**,** Tanzanie, Saudská Arabie, Oman, Komory, Bhutan, Indonésie, Čína, Indie, Pákistán, Indočína, Cejlon

Wolffia – **drobnička, wolfia** , Lemnaceae, plovoucí vodní rostliny,
- arrhiza – bezkořenná, stáloz. **,** Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika**,** větší část jižní Afriky, Madagaskar

Wurmbea – wurmbea, Spike Lily, Witkoppie, Colchicaceae

- inusta - Kapsko, fynbos
- marginata - Swartkoppie, Kapsko, fynbos
- minima – nejmenší, Kapsko
- punctata - Hanekammetjie, Kapsko, fynbos
- spicata – trnitá, Kapsko, fynbos
- stricta - Rysblommetjie, Waterphlox Dipidax, Kapsko, fynbos

Xanthium – řepeň, xantyum , Asteraceae, byliny, silný kořen, břehy vod, rumiště, Eurasie, Amerika, s.Afrika,
- spinosum - trnitá, Súdán, stř. Afrika

Xanthocercis - xantocercis, Fabaceae
- zambesiaca - zambezijský, NP Kruger

Xanthomaculina - xantomakulina, lišejník pouštní, Parmeliaceae
- hottenotta -
- scabrosa - pouště

Xanthostemon - xantostemon, Myrtaceae
- chrysanthus (Golden Penda) Kapsko

Xenophyllum (Wermeria) **- xenofylum,** Asteraceae, 21 druhů, vyčleněn z r. Werneria v r.1997, vysoké Andy od Kolumbie po Chile
- ciliolatum - vysoké Andy, Peru, Bolívie, Chile, 4000-5200 m

Xerochlamys - xerochlamys, Sarcolaenaceae. 8 druhů - end Madagaskar
- undulata - end Madagaskar

Xerophyta – xerofyta, (dřezovec),Velloziaceae,
- andringitrensis - end Madagaskar, keřík, kamenité lokality
- dasyliriooides – , květ, ohnivzdorný
- retinervis - jv Afrika, JAR, NP Kruger, Svazijsko, nízký keř, po požárech dobře regeneruje, stonky na kartáče a rohože, léč, TLM
- viscosa - , JAR - Transval, Svazijsko, Natal

Xerosicyos – xerosicyos, Cucurbitaceae
- dangui – , end Madagaskar, trnitá buš, sukulent. liána, BZ Plzeň
- decaryi - end Madagaskar
- perrieri - end Madagaskar
- pubescens - end Madagaskar

Ximenia - ximenya, Olacaceae, dřeviny
- americana - trop. Amerika - Florida, stř. Amerika, Argentina, Karibik, zplaněl z.a stř. trop. Afrika - Burkina Faso, Guinea, Kongo, Súdán, poloparaz.- poloopad., keř. stromek, trnitý, kulovité peckovice, suché lesy, křovinatá savana
- cafra - kaferská, Afrika, Natal, Etiopie,

Xylia - xylia Fabaceae, Mimosaceae, 9 druhů, trop. Afrika, Madagaskar a trop. Asie,
- africana - africká, Tanzanie
- evansii - , Ghana, Sierra Leone, Pobřeží Slonoviny
- fratera - , Madagaskar
- ghesquierei - , Zaire
- hofmannii - , Madagaskar
- mendoncae - , Mozambik
- schliebenii - , Tanzanie
- torreana - , Malawi, Mozambik, j. Afrika, Zimbabwe
- xylocarpa - , Indie až Barma, kvalitní velmi tvrdé dřevo pyinkado - „barmské železné dřevo“

Xylocarpus – dřevoplod, xylokarpus, Meliaceae, keř, okraj mangrovů
- granatum - granátový, 15 m, mangrovy, v. Afrika, Keňa, Tanzanie, Madagaskar, Seychelly, Indie, Cejlon, Thajsko, Vietnam, Malajsie, Malajsie, Filipíny, Čína, N.Guinea, Oceanie
- obovatus - okrouhlý, keř, mangrovy v. Afriky, Tanzanie
- moluccensis - molucký, keř, mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa, Madagaskar, Moluky, Seychelly

Xylotheca - xyloteka, Achariaceae, Flacourtiaceae, 4 druhy, trop. v. Afrika
- kraussiana - , (African dogrose), jv Afrika, Mosambik, JAR**,** formace křovin bushveld
- tettensis - trop. v. Afrika, Tanzanie, Mozambik, Malawi, Zimbabwe, ve varietách. kež. stromek,

Xylopia - habzelie, xilopia, Annonaceae
- aethiopica - etiopská, etiopský pepř, hořké dřevo, end Zambie**,** subsaharská Afrika, Nigérie, stáloz. strom, lusky, koření, kosmetika, léč, čištění vody
- latipetala end Tanzanie
Xymalos - xymalos , Cucurbitaceae
- monospora – , Kilimandžáro, Tanzanie
- pubescens -
Yushania - yushanya, Poaceae
- alpina - apinská, v. Afrika, Tanzanie
- glauca -
Zaluzianskya – zalužanka, zaluzianskia, Drumsticks, Verfblommetjie, Scrophulariaceae, 55 druhů j. Afrika, end
- affinis – příbuzná, Kapsko
- capensis – kapská, JAR – Kapsko, hory do 2000 m n.m.
- elongata - JAR, Lesotho, Svazijsko, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- villosa – chlupatá, end JAR, Kapsko**,** pobřeží, písčiny, fynbos
Zamioculcas - kulkas, zimiokulkas , Araceae. 1druh, sukulent
- zamifolia – zamiolistý, (ZZ Plant, Fat Boy, Eternity Plant), pův. tropy, Madagaskar, v. a jv. Afrika, sušší opadavé lesy, áronovitá hlíznatá rostlina, listy připomínají cykasovité, okr ČR, pokojová, 1m, každý rok přesadit
Zanha - zanha, Sapindaceae
- golungensis - **,** end Zambie
Zantedeschia – kornoutice, zantedeschia , Arum Lily, Varklelie, Araceae, mokřady
- aethiopica – bílá, (habešská, „kala etiopská“, Calla Lily, Pig Lily, Trumpet Lily, White Arum Lily), pův. j. Afrika, Namibie, Lesotho, Súdán, stř. Afrika , větší část j. Afriky, Madagaskar, mohutný oddenek, bažiny, inv březích řek, svatební květina, okr, ČR skleník
- albomaculata – běloskvrnná, trop. v. Afrika, j. Afrika, Kapsko
- pentlandii – , j. Afrika, Kapsko
- rehmannii - , JAR
Zanthoxylum (Fagata) **– zantoxylum,** Rutaceae
- gilletti (F. macrophylla) – gileti, (African Stainwood), strom 10 - 35 m, 1000 - 2300 m, dřevo stavby, v. Afrika
- holtzianum - end Tanzanie
- lindense - end Tanzanie
Zea – kukuřice, zea , Poaceae
- mays – obecná, pův. Mexiko, intr. celý svět, Tanzanie, Keňa, Etiopie**,** Omán
Zehneria - zehneria, Cucurbitaceae
- scabra - subsaharská Afrika, Eritrea až JAR, Kamerun, Nigerie, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika**,** větší část j. Afriky
Zenkerella - zenkerela, Fabaceae
- egreria - Tanzanie
- perplexa - Tanzanie
Zilla – zila, Brassicaceae
- macroptera Sahara
- spinosa – trnitá, Sahara, Sinaj, pouštní okraje Sahara, Tunisko, žerou velbloudi, Arábie**,** Palestina, Izrael
Zimmermannia - cimrmanya, Phyllanthaceae
- capillipes - end Tanzanie
- nguruensis - end Tanzanie
- stipularis - end Tanzanie
Zingiber – zázvorovník, zingiber , Zingiberaceae
- officinale – lékařský, (zázvor pravý, Ginger, Tangawizi), pův. jv. Asie, Indie, pěst více než 2,5 tis. let, do Evropy v 19. st., oddenek - silice, koření (pálivé a sladké), léč, zavařování ovoce, zázvorové pivo, likéry, léč - droga, zlepšené zažívání, posiluje krevní oběh, tónikum, afrodiziak, esenciální oleje, aromaterapie, zažívání, artritida, Nigérie, Zanzibar, SAE
Zinnia - ostálka, cinye, cinnya,, Cucurbitaceae, 20 druhů, Amerika, okr i Evropa

- peruviana - Súdán, stř. Afrika
Ziziphus – cicimek, zizifus, Rhamnaceae, 150 druhů, glykosid, vlhké lesy, stř. a JAm, zAsie, Přední Asie až po, jv a v. Asii – Indie, Čína, Mongolsko, Korea, i Středozemí, okr
- hajarensis - hadžarský, end Omán - pohoří Jebel Hajar, Súdán, stř. Afrika
- jujuba (Rhamnus jujuba) - datlový, (čínský, jujuba, "čínské datle", Chinese Date, Chinese Jujube), pův. subtr. Čína, dvojtrnný keř. stromek 10 m, intr Středozemí, s.Afrika, Přední Asie, Libanon, Sýrie, suché stráně, suché světlé lesy, dlouhodobě pěst ovoc strom,
- lotus - dvojtrnný, (c. lotus, Jujube Lotus), trnitý keř, pův. celý mediterán, Středozemí, Itálie, Kypr, Sýrie, Palestina, Izrael, Libye, Sahara, suché stráně, léč (hypertense), obvod pozemků, ovoce
- mauritiana (mauritianus, jujuba) -jujuba, (mauricijský, Indian Jujube, Geb), stáloz. keř stromek 7 m, do 1400 m, pěst, plody, trop. ovoce, šťávy, likéry, tanin, gma, tvrdé dřevo, trop. Asie - Čína, v. Afrika - Tanzanie až Madagaskar, Sahel, Sahara, s. Austrálie, léč, TLM
- mucronata - měkcehrotitý (Buffalo-Thorn), subsahar. Afrika, Senegal až Etiopie, Angola, Namibie, Mosambik, JAR, NP Kruger, 7 m, do 2000 m
- nummularia - saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, Omán
- sativa – setý, intr. Itálie
- spina-christi - huňatokvětý, trnová koruna (J. Krista, Christ Thorn), saharsko-arabská oblast , Egypt, Palestina, Izrael, bible, Súdán, stř. Afrika**,** pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, ojedinělé staré v pravěkých osídlených, dnes pouštních lokalitách (i 2 tis. let), Sokotra, Kypr,
- ziziphus - ziziphus, Kypr
Zonotriche - zonotriche, Poaceae
- decora - end Zambie
- inamoena - end Zambie
Zonozono - zonozono, Annonaceae
- Tanzanie, pohoří Usambara, strom 20 m, velmi vzácný (jen několik exemplářů), objev r. 2019
Zygocarpum – zygokarpum, Fabaceae
- coeruleum – blankytná, Sokotra
- dhofarense - Arábie, Jemen, Omán, keř
Zygophyllum – kaciba, zygofylum , Zygophyllaceae
- album - bílá, Kypr, pouště - Sahara, Tunisko, Sinaj, Arábie, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Tunisko, Sokotra, žerou velbloudi, sukul
- debile - JAR, Kapsko
- dumosum – srstnatá, (keřovitá), Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie
- fabago - obecná, (bobovitá, Syrian Beancaper), pův. v. mediterán, Středozemí, s. Afrika, Přední Asie, zdomácnělá z. Středozemí, kamen sutě
- flexuosum – křivolaká, Kapsko
- fontanesii - pramenná, (Desfontaines Beaucaper), Madeira, Kanárské ovy (Tenerife), halofyt, pobřeží
- fulvum - end JAR - Kapsko
- gaetulum - gaetulská, aridní j. Evropa, s. Afrika, Sahara
- chrysopteron pův j. Afrika - JAR, Nanibie
- lichtensteinianum - JAR
- qatarense – katarská, saharsko-arabská oblast , Katar, Sokotra, Bahrajn, Saudská Arábie, SAE, Omán, Jemen, Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Írán
- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar
- morgsana - Namibie
- robecchii - Somálsko, Etiopie, Jemen, Omán
- sessilifolium - end Kapsko, písčiny
- simplex -jednoduchá, saharsko-arabská oblast , Namibie, Etiopie, větší část jižní Afriky, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie,
- staplii – Staplova ,(Dollar Bush), pouště Arábie
- waterlotii – Watertova, saharsko-arabská oblast , z. Afrika, Senegal, Guinea, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Mauretanie, pouštní okraj Sahara, Kapverdy, Kanáry, Arábie, převážně v dosahu mořského pobřeží
Zygosicyos - zygosicyos, Cucurbitaceae
- tripartitus - Madagaskar
Zyrphellis - zyrfelis, Pluimastertjie, Asteraceae

- taxifolia - end Kapsko

Výběr literatury / Bibliography

Adámek H., Hanzelka J., Zikmund M.: Živá Afrika, Trango Praha 1996
Allende C., Amalfi F., Gómez T.: Posvátná místa, Euromedia Group k.s. Praha 2008
Anuszewski A.: Zajímavá místa světa, Finidr Český Těšín 2004
Barker B.J.: Národní parky a divoká příroda jižní Afriky, Beta Praha 2004
Barlow T., Wisniewski W.: Jižní Afrika (JAR, Namibia, Botswana), Baset Praha 2000
Barota J.: Africký genadill – Dalbergia melanoxylon, Živa 1972
Beandapa-Kytlová R., Jůnek T., Koubínová D., Pokorný R., Rybková R.: Madagaskar – Laboratoř bohů, Kartografie Praha 2007
Bonneville P., Hémano P.: Země - 400 jedinečných míst naší planety, Fragment Praha 2009
Borota J.: Tanzánia, krajina prírodných kontrastov, Živa 4/1969
Bourden A.: Parts unknown, TV
Bourne K.K., jr.: Obilnice budoucnosti – Afrika ?, National Geographic 7/2014
Bradnová H. a kol.: Geografický místopisný slovník, Academia Praha 1993
Brickell Ch.: A-Z encyklodie zahradních rostlin, Knižní klub Praha 2008
Bright M.: 1000 zázraků přírody, které musíte vidět, Fortuna Print Praha 2006 / Quintet Publishing Limited London 2005
Brůhová S.: Dvě knihy o Tunisku, A+U Design České Budějovice 2001
Burton R.: Poslední bašty přírody, Nakladatelský dům OP Praha 1995 / An Andromeda Book Oxford 1994
Cílek V.: Co se děje se světem ?, Dokořán Praha 2016
Cílková M.: K ekologii a rozšíření mangrovových porostů v Tanzanii, Živa 5/1971
Cílková M.: Aobab (Adansonia digitata) - „opičí chléb“, Živa
Cudlínová E., Cudlín K.: Osmdesát sedm magických míst Svaté země, Academia Praha 2012
Darom D.: Beautiful Plants of the Bible, Palphot Ltd. Herzlia Israel 1990 ?
Divíšek J., Culek M.: Biogeografie, Masarykova univerzita Brno 2013
Edlin H.L.: L´udia a rastliny, Mladé letá Bratislava 1982
Engel D.H., Phummai S.: Tropical Plants of Asia, Times Edition Singapore 2004
Finke J.: Tanzanie, Rough Guides 2006
Finke J.: Zanzibar, Rough Guides London
Fitzpatrick M.: Tanzania, Lonely Planet London
Foggi B.: Blumenwelt Israels, Bonechi Firenze Italia 1999
Forrest A., Knees S., Neale S., Anderson F., Miller T.: The Centre for Middle Eastern PLants: Projects in Socotra, Arabia and SW Asia, In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
Gahlon L.: Egypt – bohové, mýty a náboženství, Rebo 2003
Giansanti G.: Tajemná Afrika, Cupro Zlín 2004
Gibbs N: Dřevo, Slovart Bratislava 2005
Gőbbel P.: Přírodní parky pod záštitou UNESCO, Euromedia 1999 / Verlagshaus Stuttgart 1997
Gőrner T. & Čihař M.: Indicator system of Czech national park and biosphere reserves: Some developing trends in the Šumava National Park, In: Silva Gabreta 18/2012, Vimperk
Grazzini G.: Národní parky světa, Slovart Bratislava 1994 / Crescent Books New York 1991

Grulich V.: Paleoptropis – Karoo-namibská oblast – Namibská provincie, www.Botany.cz
Grzimek B., Grzimek M.: Ráj divokých zvířat, Polygrafia Praha 1966
Habrová H., Buček A.: Overwiew of Biotope Types of Socotra Island, In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
Haager J a kol.: Kapesní atlas pěstovaných exotických rostlin, SPN Praha 1982
Haager J.R., Ottová R.: Orchideje v bytě, Ottovo nakladatelství Praha 1999
Hageneder F.: Moudrost stromů, Knižní klub Praha 2005
Halík T.: Prolínání světů, Nakladatelství Lidové noviny Praha 2006
Hanzelka J., Zikmund J.: Afrika snů a skutečností, SNDK Praha 1957
Havelka O.: Africká náboženství, Dingir Praha 2024
Hejný S., Slavík B.: Květena ČR 1 - 8, Academia Praha 1998 – 2010
Hejtmánek P.: Volání Afriky, NH Savana Jablonec n.N. 2000
Hejtmánek P., Filipský R.: Východní Afrika – Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, NH Savana 2013
Hemingway E.: Zelené pahorky africké, Orbis Praha 1965
Hendrych R.: Fytogeografie, SPN Praha 1984
Hoffmeister A.: Vyhlídka z pyramid, Čs. Spisovatel 1957
Huntington S.P.: Střet civilizací - Boj kultur a proměna světového řádu, Rybka Publishers Praha 2001 / Touschtone New York 1997
Chaloupek V.: Jižní Afrika mýma očima, Fraus Plzeň 2002
Chalupský J.: Zhoubná slonovina, Vesmír 1991
Inmam N, McDonald F.: Jeruzalém a Svatá země, Ikar Praha 2001
Izedbegovič A.: Islám mezi východem a západem, TWRA 1997
Jančíková M.: Na shledanou v džungli, Campanula Olomouc 1998
Jeník J.: Život v afrických velehorách, Živa 2/1978
Jeník J.: Život tropických savan I-VI, 1-6/1975
Jermář M.K.: Globální změna, Společnost pro Evropu Praha 2010
Joch R.: Saúdská Arábie zničí Asada, In: Hospodářské noviny Praha 2012
Jőckle C., Kerstjens: Stavební slohy ve světové architektuře, Mladá Fronta Praha 2005 / Verlaggesellschaft München 2005
Jones M.: Dubaj - průvodce do kapsy, Berlitz / RO-TO-M a.s. Bučovice 2007
Jordan H.: Léčivá energie místa a krajiny, Fontána Olomouc 2010
Kabani S. a kol.: Syria, Ministry of Torism in the Syrian Arab Republic´Damascus 2000
Kalfus R.: Vzpomínka na Dr. A. Schweitzera a na Lamberene, Práce Praha 1975
Kilimanjaro National Park, African Wildlife Foundation 2000 ?
Kippling R.: Knihy džunglí, Albatros Praha 1972
Klánská E.: Z toulek po středoafrických rezervacích, Živa 4/1976
Klíma J.: Společnost a kultura starověké Mezopotámie, Naklad. ČAV Praha 1962
Klíma J.: Kam dohlédnu z Vumby, Panoráma Praha 1990
Klimeš L.: Vývoj tropického lesa v Africe, Živa 5/1989
Kolektiv (Wikipedia): Flora of Tanzania, Books LCC, Memphis USA, 2011
Kolektiv: Nekrásnější divy světa pod záštitou UNESCO 1- 6, Balios / Euromedia Group k.s. - Knižní klub 2001 - 2002
Kolektiv: Enigma III - Tajemství Východu, Knižní klub Praha 2003
Kolektiv: Vlády a vládcové, jak se kde vládne, New Earth Media London 2004 / Fortuna Print Praha 2005
Kolektiv: Ottova obrazová encyklopedie Země, Weldon Owen Pty Ltd. Sydney 2008 / Ottovo nakladatelství s.r.o. Praha 2010
Kolektiv: Geografický místopisný slovník, Academia Praha 1993
Kolektiv: Izrael – destinace pro duši i tělo, Ministerstvo turismu státu Izrael a TTG Czech Praha 2008
Kolektiv: Vaše příští dovolená Izrael, Ministry of Tourism Israel Jerusalem 2009
Koblížek J.: Jehličnaté a listnaté keře našich zahrad a parků, Sursum Tišnov 2006
Kotlaba F.: Barevná nádhera tropických a subtropických rostlin, Živa 1/1969
Kunte L., Zelený V.: Okrasné rostliny tropů a subtropů, Grada Praha 2009
Kűchli Ch.: Rajská zahrada v Tanzanii (stromové zahrady na svazích Kilimandžara), Nika 29
Larmer B.: Země stínů, In: National Geographic 8/2011
Lemberk V.: Madagaskar – osmý světadíl, Akcent Třebíč 2011

Lughin D.: Jemen – turistický průvodce, Jota Brno 2011
Lunde P.: Islám – víra, kultura, dějiny, Euromedia Group / KK Praha 2004
Lvončík S., Maděra P., Volařík D., Vrškový B., Habrová H.: First Proposal of Seed Regions for Frankincense Trees (Boswellia ssp.) on Socotra Island, In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
Maděra P., Kovář P., Vojta J., Volařík D., Úradníček L., Salašová A., Koblížek J. & Jelínek P., In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
Manning J.: Field guide to Fynbos, Struik Nature Cape Town, South Africa 2007
Moscati S.: Staré semitské civilizace, Odeon Praha 1969
Michel A.: Albert Schweitzer – Lidé v pralese, Orbis Praha 1975
Míček Š., Přibyl V.: Alžírsko, Osveta Martin 1984
Mlíkovský J., Stýblo P.: Nepůvodní druhy fauny a flóry ČR, ČSOP Praha 2006
Moscati S.: Staré semitské civilizace, Odeon Praha 1969
Műller-Wőbske B.: Dubaj – Emiráty – Omán, Vašut Praha 2009
Nash N. a kol.: Orchideje, Computer Press Brno 2007
Nomachi K.: Velké putování aneb Pilgramie, Cupro Zlín 2005
Novaresio P.: Afrika – pohledy z oblak, Slovart Bratislava
O.O.I. Orimoogunje: Forest cover changes and Land use dynamics in Oluwa forest reserve, southwestern Nigeria, Jouirnal of Landscape Ecology Vol.7/No2, 2014
Palin M.: Sahara, Jota Brno 2006
Pelton R.Y.: Průvodce cestovatele po nebezpečných místech světa, Rybka Publishers Praha 1999
Petretti F.: Tropické deštné lesy – objevování zelené planety, Rebo Praha 1995
Petrickij W.: Světlo v pralese - život a dílo A. Schweitzera, Albatros Praha 1985
Plesník J., Roth P.: Biologická rozmanitost na Zemi: stav a perspektivy, Scientia Praha 2004
Plešinger V.: Na střeše Afriky – Habeší za války, Etiopií v míru, Jota Brno 2012
Pokorný J.: Hospodaření s vodou v krajině - funkce ekosystémů, UJEP Ústí n.L. 2014
Procházka V.: Cestovatelský lexikon aneb návod jak používat zeměkouli, Mladá Fronta Praha 2006
Ptáček J., Trávníček J.: Madagaskar – umírající přírodní ráj, Nakl. Madagaskar Jihlava 1997
Quasim M., Porembski S., Stein K., Linder A.: Rapid assessment of Key structural elements of different vegetation types of west african savannas in Burjina Faso, Journal of Landscape Ecology, 1/2016 Praha
Rohwer J.G.: Tropické rostliny, Euromedia Group Praha 2002
Scare Ch.: Sedmdesát divů světa, Slovart sro. Praha 2005 / Thames & Hudson Ltd. London 1999
Schultz P.: 1000 nej ... míst světa, Slovart Bratislava 2003
Schottová H.: Máma Masajů – divoká světice Masajů, Ikar Praha 2009
Skalická A., Větvička V., Zelený V.: Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin, Aventinum Praha 2012
Sládeček F.: Národní parky a rezervace ve východní Africe, Živa 4/1969
Struik C.: Wild Flowers of South Africa (Cape Province, Natal, Transvaal), Struik Publishers, Cape Town 1980
Suda J. & Sudová R.: Kapsko – botanický ráj, Živa
Svobodová M.: Smích a pláč Afriky, Euromedia / Knižní klub Praha 2011
Svobodová V.: Rostliny jemenského ostrova Sokotra, Botany.cz
Šita F.: Droga z River Road, Živa
Šlégl J. a kol.: Světová pohoří – Afrika, Austrálie a Oceánie, Antaktida, Euromedia Group (Balios) Praha 2005
Šlégl J.: Přes pralesy k ledovcům – fascinující svět tropických velehor 4 kontinentů, Baset Praha 2006
Šlégl J.: Rostlinstvo východoafrických velehor, Živa 6/1998
Świderková A.: Když papyry promluvily, Orbis Praha 1972
Trávníčková D.: Příběh černé Afriky, cestofaktopis, PB Příbram / Kosmas 2014
Trillo R.: Keňa, Rough Guides / JOTA sro. Praha 2006/2007
Uličná L.: Na shledanou Afriko, Blok Brno 1978
Václav E.: Projdi se lesem a pookřeješ - Dřevo voní, Petrklíč Praha 2017
Václav R.: Bez lesů jsi v háji, člověče !, Petrklíč Praha 2015
Václav E.: V zeleném království pěti kontinentů, SZN Praha 1989
Valtr P. a kol.: Extrémní civilizace – Myanmar, Singapur, SAR a Arábie, Typos Klatovy 2012

Valtr P.: Květena světových regionů v ekologických souvislostech a udržitelný vývoj I-VIII, UrbioProjekt Plzeň 2016
Valtr P. a kol.: Šumava a její perspektivy I,II, Typos Klatovy 2012, 2013
Valtrová J.: Středověká setkání s „jinými“, Argo Praha 2011
Verner M. a kol.: Ilustrovaná encyklopedie Starého Egypta, Karolinum Praha 1997
Veselovský Z.: Afrika neznámá, Živa 1972
Vildová L.: Tučnolisté starčky, Živa 6/1971
Východoafrický příkop (dynamika života v Albertském riftovém příkopu), National Geographic 10/2011
Wagenfűhr R.: Dřevo – obrazový lexikon, Grada Publishing Praha 2002
Waterkamp R., Wisniewski W.: Východní Afrika (Keňa, Tanzanie, Uganda), Baset Praha 2003
Wawra G. a kol.: Historický atlas – od r. 10 000 př. Kr. po současnost, Fortuna Libri Praha 2011
Wilson C.: Místa kde se lidé setkávají s bohy, Knižní klub Praha 1998 / Dorling Kindersley Limited London 1996
Wilsonová S.: Izrael, Jota Brno 2009
Žďárek J., Ždárek P.: Keňská divočina dalekohledem ornitologa: Ptáci jezer Velké příkopové propadliny, Vesmír 2/1994

Jihoafrická republika - Země světa, VIII/2003
Egypt – Země světa, XII/2004
Maroko – Země světa, I/2005
Tunisko – Země světa, III/2007
Afrika – National Geographic, zvláštní vydání 2005
Egypt - National Geographic, zvláštní vydání 2005
Afrika – Příroda speciál
Fénix
Journal of Ladscape Ecology
Kokteil
Lidé a Země
National Geographic
National Geographic - Zvláštní číslo ke Dni Země 2020 (Jak jsme ztratili / zachránili Zemi)
Preslia
Příroda: Divoká Afrika
Respekt
Země světa: Jihoafrická republika, Egypt, Maroko, Tunisko
Zpravodaj ČBS
Živa
Živá historie
100+1 zahraničních zajímavostí
http://BOTANY.cz

Autoři

Pavel Valtr

Pavel Valtr, urbanista, krajinář a ekolog, původně člen TISu (Svaz pro ochranu přírody), po jejím zrušení do stranicky povolené organizace ochrany přírody ČSOP již nevstoupil, dlouholeté členství v České botanické společnosti ukončil v r. 2022, neboť ta pod vedením předsedy K, Pracha (JčU) místo ochrany přírodních hodnot „bezzásahově“ likviduje biodiverzitu (genocida květeny NPŠ, holocaust lesů z chráněného epicentra kůrovce na Šumavě). Naoktrojovanou ochranou kůrovce (lýkožrout smrkový) na většině území Národního parku Šumava, pro účely rychlé a rozsáhlé „výroby divočiny", tam vzniklo jeho chráněné epicentrum, odkud ve směru převládajících větrů, migračním typem "Stepping Stones", došlo postupně ke katastrofické kalamitní likvidaci převládajících smrkových lesů České republiky ! Člen ČAZV a mezinárodních ekologických a krajinářských organizací IALE a IFLA a zakladatel z.s. Hnutí Život. Od r. 1959 spolu s „táborskou skupinou“ vyvíjel aktivity k legislativní ochraně kulturní Šumavy, dnes je kritikem uskutečňovaného způsobu ochrany, neboť je nepříznivý pro přírodu i obyvatele, návštěvníky, turisty a ekonomiku. Vzhledem ke vzrůstající problematice Šumavy uspořádal v roce 2009 konferenci Šumava na rozcestí, v letech 2012 a 2013 vydal publikace Šumava a její perspektivy I,II. Řadu let vyučoval na Zahradnické akademii na Mělníku. Tehdy pořádal pro studenty (později i učitele gymnázií) prázdninové a víkendové botanické exkurze a tábory v Česku, na Slovensku i v zahraničí. Odmítl nabízenou pozici ředitele zřizované Pražské botanické zahrady v Troji, neboť by jako předseda Stavebního bytového družstva odešel od množství rozpracovaných staveb. Později pracoval v Krajském urbanistickém středisku Stavoprojektu Plzeň. Od roku 1990 pracuje ve svém ateliéru UrbioProjekt Plzeň, ateliér urbanismu, architektury a ekologie. Je soudním znalcem v oborech ochrana přírody (životní prostředí, ekologie a dendrologie) a ekonomika (odhady a ceny, vlivy antropogenních činností), je oprávněnou osobou pro posuzování vlivů koncepcí a staveb na životní prostředí „SEA“, „EIA“ (J. Vavrouškem byl jmenován přeshraničním expertem), je autorizovaným urbanistou, krajinným architektem i projektantem ÚSES (zapracoval první biokoridory do ÚP před ÚSES, další systém domluvil s J. Lõwem), zpracoval první regionální ÚSES). Je emeritním pedagogem Západočeské univerzity v Plzni (územní plánování). Studijní cesty uskutečnil do více než 80 zemí ve všech osídlených světadílech, kde navštívil množství národní parků a botanických zahrad. Vzhledem ke svému politickému profilu byl sledován, nesměl v minulosti graduovat, cestovat ani publikovat (později nabídnutou možnost habilitace v rámci rehabilitace nevyužil, protože chtěl pro společnost pracovat co nejdéle). Ve svých publikacích se věnuje živým aktuálním problémovým tématům. Vydal např. publikaci Současná Čína a my očima Evropanů, Extrémní civilizace – Singapur, Myanmar, Emiráty a také Arábie a Svatá země. Značné úsilí směřuje k osvětlování potřeby globálního omezování ekologické stability, neboť úzkoprofilová kariérní skupinka hazardně ideologicky prosazuje za vzrůstajících stresových faktorech klimatických změn zhoubnou bezzásahovost, resp. ochranu přírodních procesů, k „výrobě pralesové divočiny“ a to ve zkulturněných, ekologicky nestabilních biotopech Česka a východní EU. Důsledkem jsou rozsáhlé negativní dopady vegetační (biotopové a druhové), vodohospodářské (aridizace), ekologické (ekologická nestabilita) i mezoklimatické (oteplování, vysušování) dopady - viz www.hnutizivot.cz (blok ideologie divočiny). Proto uspořádal edukační konference, např. Klimatické změny a my - adaptační a mitigační ekosystémový management při narůstání stresových faktorů klimatických změn, nebo Člověk jako klimatický činitel. Protože je v rozporu s bezzásahovými požadavky MŽP, zpracoval 9-dílnou publikaci "Udržitelný vývoj

světových regionů ? - Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace", dokládající **nezbytnou ekosystémovou asistenční spolupráci s přírodními procesy („řízenou sukcesi“) v ekologicky nestabilních ekosystémech (kde nejsou zachované původní přírodní biotopy) a dotčených stresovými faktory klimatických změn.** Poukazuje na bezzásahový evoluční vývoj - vznik „pohrobků lesů“ v jednotlivých kontinentech, kde i při zvýšené biodiverzitě dochází k narušení ekologické stability a fatálnímu omezení „ekosystémových služeb“. Příkladnou ukázkou je kolonizovaná Austrálie, ale i blízké Středozemí, kde po antropickém degradování ekosystémů, přírodní procesy ani po dlouhé době již samovolně neobnovily původní biotopy, resp. nedošlo k obnově ekologicky stabilizované krajiny.
E-mail: valtr.p@volny.cz, www.urbioprojekt-valtr.cz